ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՅԻՍ 1930

1 MAI 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1251

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՇՐՔՈՒՄ ԽՕՍՔ

"ՈՉ ԶԼՈՒԻՐ ՕՐՆ ԳԻՏԵՄ..."

Ոչ զլուր օրն գիտեմ, ոչ զկիրակին,
Ջարկած է գիս շամփուրն՝ բռնած կրակին:
(Կռունկ)

Պանդուխտին ճիչն է այս, արձակուած տարիներ առաջ, նաւէտ ժամանակներու մէջ:

Ա՛յնատեն, երբ մարդիկ ոչ համաշխարհային սպանդի մասին գաղափար ունէին, ոչ հայոյիներ սարսափներու: Ոչ ալ տեղահանութեան, տարագրութեան, անհայրենիք ազգութեան կամ ողջամերժ հայրենիքի մասին:

Գաւառէն Պոլիս, գիւղէն քաղաք, քանի մը տարի օտարութեան մէջ, «խան»երու անկիւնը,— եւ ահա ողբ ու կսկիծ. — «Ղարիբին սիրտն է խոց, ջիկեարն է վարամ»:

Իսկ հիմա... Պանդուխտ ամբողջ ժողովուրդ մը: Ցամաքէ ցամաք նետուած՝ ի խնդիր ապահովութեան եւ ապրուստի: Եւ պանդուխտ՝ բառին ամէնէն խոր, ամէնէն տաժանելի առումով:

Ան ատեն ալ, աշխատանքի, աղի-լեղի հացի մը համար էր որ կը գաղթէին, կը մաշեցնէին իրենց երիտասարդ արեւը: Այսօր՝ ոչ թէ բեռնակրի համբաւը, այլ երկնասլաց ծխնելոյզներն ու ահագնադղրդիռ մեքենաները որ կը հալեցնեն թոք ու լյարդ: Եւ կը հալեցնեն հազարներով:

Չէ՞ք փորձուիր այսօրուան ակնոցով, մեր ներկայ իրականութեան լոյսով կարդալ վերի երկու տողերը.—

Ոչ զլուր օրն գիտեմ, ոչ զկիրակին,
Ջարկած է գիս շամփուրն՝ բռնած կրակին...

Չէ՞ք փորձուիր կարդալ նոյնիսկ միջազգային լեզուով: Ուրանց խորութեան ազգի եւ կրօնի, երկրիս եւ աշխարհամասի...

Եւ ահա երէկուան պանդուխտը բիւրապատիկ ծաւալած, բազմացած, փոուած աշխարհի բոլոր սալայատակներուն վրայ: Ծաւալած, խորացած ոչ միայն քանակով, այլեւ բովանդակութեամբ: Ոչ միայն կացութեամբ, այլեւ ձգտումներով: Եւ միեւնոյն ատեն՝ արմատախիլ,

Եւ խառնուած միլիոններու հետ որ միայն իրենց բազուկն ունին ապաւէն եւ աչքին ուժը՝ իբրեւ հեռանկար: Եւ թաւալում՝ աշխատանքի ահեղամռունչ յորձանքին մէջ, կրակին ու մուրճին առջեւ, մեքենաներու դժոխային դղրդումներուն տակ:

Ոչ զլուր օրն գիտեմ, ոչ զկիրակին,
Ջարկած է գիս շամփուրն՝ բռնած կրակին...

×

Բայց, հապա՛ւ են բոլորն ալ, արի բանուորները: Աշխատանքի այդ բարի գինուորները: Հայկական բառով՝ պանդուխտները այս աշխարհին որ ոսկի հորթեր կը ցկնի միլիոնաւոր շալակներու քրտինքով:

Ան իրենց տօնը, Մայիս Մէկ, տարուէ տարի աւելի ամեհի: Ըառասուն տարին երկար ժամանակ չէ այն հրաշալի յաղթանակին համար որ իրականացած է արդէն:

Միակամի վայրերաններ են անոնք որ կը կարծեն թէ բան չէ փոխուած բանուորի վիճակին մէջ, քառասուն տարուան յաղթանակէն յետոյ:

Այդ փոփոխութիւններուն խոր գիտակցութիւնն ունին նախ իրենք, բանուորները: Յետոյ՝ կառավարողները, ի գլուխ շահագործողներուն:

Ինչ որ հիմնական պահանջ էր երէկ — ութ ժամ աշխատանք, արդէն մաս կը կազմէ քաղքենի օրէնսդրութեանց: Ընդհակառակ օրէնք է, նաեւ, գործադրուելիք: Մանաւանդ յետպատերազմեան սահմանադրութեանց մէջ, աւելի շեշտուած են աշխատանքի, բանուորին շահերուն պաշտպանութեան նուիրուած տրամադրութիւնները: Անշուշտ հայհոյանքը երկրի ժողովրդապետական եւ աշխատաւորական հոսանքներու մղած պայքարին եւ համախմբած ուժին: Դրամատիրական-ճարտարագործական երկու վիթխարի հնոցներ, Մեծն Բրիտանիա եւ Գերմանիա, պետութեան շլինքին են կապած միլիոնաւոր անգործներու ապրուստը: Նոյն սպառնալիքին առջեւ խոնարհելու ստիպուած են Մ. Նահանգները — աշխարհի գլխաւորները: Եւ դեռ ի՛նչ կորակոր զիջումներ, նոյն իսկ ազգային պետական Թուրքիոյ կամ եղբայրասպան Պալքաններուն մէջ:

Այլապէս — «Այդ ժե՛նք ենք գալիս...»:

Եւ պարապ տեղը չէ որ, այսօր, Մայիս Մէկ, աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, կառավարութիւնները բացառիկ խստութիւններ կը հրամայեն: Անշուշտ անոր համար որ, բոլշեւիկները աղճատեցին Մայիս Մէկն ալ, դարձնելով զայն քաղաքական դրամագլուխ: Բայց նաեւ անոր համար որ, յղի են բազմութիւնները:

×

... Ցիրուցան խորհրդածութիւններ՝ Մայիս Մէկի առթիւ: Պատի՛ւ Աշխատանքի տօնին մէջ, ուրոյ մէկ դեր ունինք մենք, աշխատաւոր այլ օտարական, հալածական: «Հայմաթլոս» — նոյնիսկ սեփական հայրենիքի աչքին...

Բաժին ունինք աշխարհի բոլոր տառապանքներուն, բայց նաեւ յուսահատութիւններուն մէջ:

Իսկ ճակատագրուա՛ծ է որ ամէնէն առաջ մենք իյնանք ցուրտ ուժի բռունցքին տակ, առանց ուրիշ ո՛ր եւ է պատրուակի, բայց միայն իբրեւ օտար:

Վրդովի՞չ է: — Բայց աւելի ազատ չենք մեր իսկ հայրենիքին մէջ, բանուորա-գիւղացիական դրօշի տակ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՎՐԱՍՏԱՆ

«Յուսաբեր» կը բացատրէ խմբագրականի մը մէջ (17 ապրիլ).

— «Համազուած ենք, հիմնապէս տարբեր պիտի ըլլար Ազդրկովկասի ճակատագիրը, եթէ երբեք վրացական մենշեւիզմը աւելի անխաթար գգացմունքներ, քաղաքական աւելի լայն հորիզոններ եւ աւելի առողջ ըմբռնումներ ու առաջադրութիւններ ունենար: Պատմութիւնը զօդած էր ճակատագիրը մեր եւ Վրաստանի, մինչդեռ մենշեւիզմը եկաւ եւ մեզ բաժնեց իրարմէ՝ նաեւ ինք զոհերէն մէկը դառնալով իր այս յանցաւոր արարքին:

«Յուսաբեր»ի ապրիլ 10 թուականով Թարգմանաբար հրատարակութեան տուինք վրաց ժողովրդի վարիչ դէմքերէն Լէօ կերեսէլիձէի (ոչ-մենշեւիկ) վերագնահատական յօդուածը մենշեւիզմի արտաքին քաղաքականութեան մասին, եւ այս առիթով մեր աշխատակցին՝ ընկեր Ն. Բադալեանի՝ գրած մէկ քննախօսականը (ապրիլ 11): Վրացի զօրավարը մօտաւոր անցեալը քքքրելով, քանի մը դառն խոստովանութիւններ կ'ընէ, որոնք զուրկ չեն հանրային ու քաղաքական արժէքէ: Խորքին մէջ ան կը կրկնէ ճիշդ միեւնոյն մեղադրանքները — շատ աննշան հարցերու առիթով եւ շատ աւելի մեղմ բառերով — ինչ որ մենք ըսած ենք տարիներ շարունակ, աւելի կարեւոր ու կենսական հարցերու մասին:

«Վրաստանի կառավարական կուսակցութիւնը մեր հարեւանների անվստահութեան եւ թշնամութեան արժանացաւ: կտրելով ճանապարհը դէպի ծով, մենշեւիզմը Հայերին բանտեց իրենց աղքատ երկրի սահմաններում եւ դրանով շատ նպաստեց նրանց ռուսասէր քաղաքականութեան, որ վրաստանին շատ վնասեց»:

Ահա եւ եզրակացութիւնը. «Իրականութեան մէջ ամբողջ կովկասում մենշեւիկները ցանեցին ատելութիւն եւ թշնամանք, դաւեր ու չարութիւններ թէ՛ ժողովուրդների եւ թէ դասակարգերի միջեւ:»

ցանեցին իշխելու համար, մոռնալով, որ հոգ՛ը միայն կը տիրէ *բաժնելով*, մինչդեռ թոյլը կը տիրէ *միանալով*: Քաղաքական այս ըմբռնումը չունեցան, ուստի հնձեցին այն, ինչ որ ցանեցին:

Եւ, դժբախտաբար, ինչ որ էին Թիֆլիսի մէջ, նոյնը մնացին նաեւ փարիզի մէջ»:

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ԿՈՀՈՐԴԻԼՈՍՆԵՐ

Երեք բեռնատար իննքնաշարժերով Նիսէն Պերլին տարուեցան քանի մը հարիւր կոկորդիլոսներ, կենդանաբանական պարտէզին մէջ դրուելու համար: Այս երկար ճամբորդութեան ընթացքին այս երկակենցաղ կենդանիները բան չկերան:

19 ԱՐԴՈՒԱԿԱՆՆԵՐ ՄԱՀԱՊԱՐՏ

Անգլիական թերթերու համաձայն, Լոնտոնի Արգոսի նախկին պաշտօնեաներէն 19 հոգի, որոնք մերժած էին Մասկուա վերադառնալ, ժամուան դատապարտուեցան եւ իրենց գոյքերը գրաւուեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՍ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ ՅՈՒԶՈՒՄ

Երէկ գրեցինք թէ քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ մտահոգութիւն առաջ բերած է ռուսական նաւատորմին Սեւ Ծովու մէջ կեդրոնացումը: Այս առթիւ «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը կը գրէ (29 ապրիլ).

— Թէ՛ դիւանագիտական եւ թէ նաւային շրջանակները մտահոգուած են անոր համար, որ խորհրդային կառավարութիւնը հետզհետէ դէպի Սեւ Ծով կը փոխադրէ մեծագոյն մասը իր նաւատորմին, որ ցարդ կը մնար Պալթիկի մէջ:

Կը լիշուի թէ անցեալ աշնան խորհրդային երկու գերտրէտնոթներ, ընկերակցութեամբ աւելի փոքր մարտանաւերու, Նեղուցներէն ներս մտան եւ ցարդ կը մնան Սեւ Ծովուն մէջ, թէեւ նախապէս ըսուած էր թէ անոնք պարզապէս խրիմ ղրկուած են նորոգութեան համար:

Հիմա ասոնց պիտի հետեւի երրորդ գերտրէտնոթ մը, հաւանաբար ուրիշ աւելի փոքր նաւերու ընկերակցութեամբ: Այս ձեւով խորհրդային Ռուսիա չախչախիչ գերակշռութիւն պիտի ունենայ Սեւ Ծովու մէջ, ծովեզերեայ բոլոր պետութեանց միացեալ ուժերուն վրայ, մէջն ըլլալով Թուրքիա: Արդարեւ, Թուրքերը, որոնք նախապէս գրեթէ չէին հետաքրքրուեր Սեւ Ծովու խորհրդային նաւատորմին զօրացումով, հիմա իրենք ալ կը սկսին զարմանալ նաւային այս շարժուձի ներքին պատճառներուն մասին. հարկ չկայ ըսել թէ նոյն կասկածին ենթարկուած են նաեւ Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան:

Ակռէ զատ, Նաւային Խորհրդաժողովի ընթացքին, ֆրանսական եւ իտալական պատուիրակութիւնները քանիցս շեշտեցին այն հակազդեցութիւնը զոր պիտի ունենան խորհրդային նաւային այս շարժուձները՝ Արեւելեան Միջերկրականի նաւային ուժին ապագայ հաւասարակշռութեան վրայ:

Խորհրդային Ռուսիա, իբրեւ եզերեայ պետութիւն, օրինական իրաւունքին մէջն է այս ձեւով աւելցնելու Սեւ Ծովու իր նաւատորմը: Անիկա չէ ստորագրած Լօզանի Նեղուցներու համաձայնագիրը, հետեւաբար եւ ներկայացուցիչ չունի Նեղուցներու Յանձնաժողովին մէջ. ուստի կը գոհանայ փոխանակ Յանձնաժողովին՝ Թուրքիոյ միայն ծանուցանելով թէ ժամադիր է Նեղուցներէն ներս մտցնել իր պալթիկեան մարտանաւերը:

Սեւ Ծովու խորհրդային նաւատորմին զօրացումով, ոչեզերեայ ուէ պետութիւն իրաւունք կը ստանայ. Յանձնաժողովին ծանուցանելէ վերջ, Նեղուցներէն ներս մտցնել նաւատորմ մը, որուն ուժը հաւասար ըլլայ ներկայիս հոն գտնուած նաւատորմին: Եւ որպէսզի այս իրաւունքը յստակօրէն ցոյց տրուի, Անգլիոյ ծովակալին նախարարութեան շրջանակներուն մէջ քանի մը ամիս առաջ մտադրութիւն կար որ Անգլիոյ Միջերկրականեան նաւատորմէն համեմատական բաժին մը այցելէ Սեւ Ծով: Սակայն ընկերվարական նախարարները այն ատեն մէկդի ըրին այդ գաղափարը, նկատելով որ Պ. Հէնտերսընի բանակցութիւնները կը վերսկսէր Մոսկուայի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատելու համար:

Մայիս Մէկ

Վարչապետին նախագահութեան տակ, երէկ ժողով գումարեցին ոստիկանական տեսուչը, Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէնը եւ ուրիշներ խիստ կարգադրութիւններ ընելու համար Մայիս Մէկի Աշխատաւորական Տօնին առթիւ: կը կարծուի թէ ո եւ է ծանր միջադէպ տեղի չպիտի ունենայ:

∴ Սոֆիայի մէջ պուլկար ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարեց գանազան կազմակերպութեանց կեդրոններուն մէջ, զորս կնիքի տակ առաւ եւ ձերբակալեց 80 հոգի:

∴ Րիկայի եւ Լեթոնիոյ միւս քաղաքներուն մէջ ձերբակալուեցան 100 հոգի:

Գերման նաւատորմը Միջերկրականի մէջ

Գերման նաւաբաժին մը՝ բաղկացած քանի մը յածանաւերէ եւ Թորփիլանաւերէ, ներկայիս պատոյներ կ'ընէ Միջերկրականի մէջ: Առջի առաւօտ «Քէօնիկսպէրկ» յածանաւը եւ վեց Թորփիլանաւեր հասան Քաթանա (Իտալիա): Քաղաքավարական այցելութիւններ փոխանակուեցան ծովակալին եւ տեղական իշխանութեանց միջեւ: «Շլեզվիկ-Հոլշթայն» եւ «Իսսէն» յածանաւերը հասան Փալերմօ:

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները պիտի վերսկսէին երեքշաբթի օր: Սակայն Գահիրէէն սուրհանդակը տակաւին ճամբայ ելած չըլլալով, Եգիպտոսի վարչապետ Նահաս փաշա առջի օր Հէնտերսընի մօտ գնաց եւ կարճ տեսակցութենէ մը վերջ որոշուեցաւ բանակցութիւններու վերսկսումը յետաձգել յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան:

Բոնի աշխատանքը Ռուսիոյ մէջ

Խորհրդային միութեան Աշխատանքի եւ Պաշտպանութեան Խորհուրդը (Ստօ) պաշտօն յանձնեց Շմիտի՝ մեծ տարածութեան վրայ կազմակերպելու բռնի աշխատանքը հիւսիսային գաւառներուն մէջ, ատաղձ արտադրելու համար: Շմիտ

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՊՐԻԼ 11Ի ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Որքերու շրջանակէն քաղեւոյվ, կուտանք հետեւեալ ժամանակութիւնները այն միջադէպին, որ տեղի ունեցաւ կիրակի օր, Մալ Ենայի մէջ:

Զ. Ե. Ո. Միութիւնը, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս, նախաձեռնած ըլլալով կազմակերպել Ապրիլ Տասնըմէկը, հրաւէր ղրկած էր Փարիզի բոլոր հայ կազմակերպութիւններուն: Քանի մը օր յետոյ, Փարիզի եւ կեդեցւոյն նոր վարչութիւնը նոյնպիսի հրաւէր մը կ'ուղղէր, ինք նախաձեռնելու համար այս սգատօնին կազմակերպութիւնը: Ամէնամբ կուսակցութիւնը, պատասխանելով Որբերուն, կ'ըսէր թէ չի ճանչնար իրենց միութիւնը եւ ինք կը ժամանակի միայն եկեղեցիին կազմակերպած հանդէսին: Ամէնամբերու պատգ. ժողովը անցեալ տարի որոշած էր սգատօնին չմասնակցիլ, չնայելու համար Դաշնակցականներու կողքին: Այս տարի չեղեալ համարելով այդ որոշումը, «ներքեւ ձեռաց» գոյաւ սգատօնի կազմակերպիչ մը, արգելք ըլլալու համար որբերու նախաձեռնութեան: Նոյն ատեն եկեղեցւոյ վարչութիւնը եւ Որբերու միութիւնը բանակցութեան մէջ էին՝ համաձայնութեան մը գալու համար սգահանդէսին կազմակերպութեան մասին: Բանակցութիւնները ելքի մը չյանգեցան:

Կիրակի ցերեկին Մալ Ենայի մէջ դիրք կը գրաւեն խումբ մը որբեր, թիւով երեսուն հոգի: Իրենց հետ՝ հայկական եռագոյնը: Հանդէսը կը բացուի: Որբերը, ոտքի կ'ելլեն եւ կ'երգեն «Մեր Հայրենիք»ը, յետոյ «Յառաջ Նահատակ»ը, մէկ շունչով եւ ոգեւորութեամբ: Բոլոր հանդիսականները ոտքի կը կանգնին, ոմանք կարծելով թէ հանդէսին յայտագիրն է, որ կը կատարուի: Երգը կ'աւարտի, կը նստին բոլորը: Պատուելի մը սկսելով բանախօսել, ըստ իր սովորութեան՝ կը հարցնէ.— «Իրաւունք ունի՞նք տօնելու այս սգահանդէսը»: Որբերը միաբերան կը պոռան.— «Ո՛չ»: «Լռեցէք, սրիկաներ» կը պոռայ ոմն կավար մը, Զեփիւռեան, որուն կը ձայնակցի միուս Գըչըզըրըքեան: Որբերը կը կատղին այս անարգանքէն եւ կը յարձակին վրան: Կը սկսի կռիւը: Ոստիկանութիւնը հասնելով, կը ձերբակալէ երեք տղաքներ, մատնանշումներու վրայ:

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՋՈՀԵՐՈՒՆ ԿՈԹՈՂԸ

ՊՈԼԻՍ, 30 ապրիլ.— Յառաջիկայ յունիս 9ին Մէտիւլ-Պահրի ֆրանսական դերեզմանատան մէջ բացումը պիտի կատարուի Տարտանէլի ֆրանսացի զոհերուն ի յիշատակ կանգնուած կոթողին: Արարողութեան ներկայ պիտի ըլլան 500 ֆրանսացի ուխտաւորներ, որոնց շարքին զօրավարներ Կուրօ եւ Ամատ ու ծովակալներ Կէփրաթ եւ Տիւմէնիլ:

Պոլսոյ ֆրանսական գաղութին կողմէ վարձուած է մասնաւոր շոգենաւ մը, ու բազմաթիւ նախկին զինուորներ կ'արձանագրուին «Իւնիոն Ֆրանսէզի» մէջ, մասնակցելու համար այդ արարողութեան:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ԿԱԼՈՒՄՆԵՐԸ

Ամերիկայ ճեմարանի ընդհանուր ժողովը, որ տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի մէջ, ընտրեց հետեւեալ պաշտօնեաները։

Նախագահ՝ Ս. Ա. Ֆրանսիս Պիթր Հարիսըն Պաթլըր։

Փոխ-նախագահներ՝ Ճէյմս Ռիւսէլ Էնճէլ, Նիկոլաս Մըրրէյ Պաթլըր, Ճորճ Վ. Քրաֆթ, Ճորճ Ուիլհելմ Քրիսթ, Ճորճ Ուիլհելմ Ֆիլտ, Ճորճ Ուիլհելմ Ֆրանսիս Փորթ, Ճորճ Ուիլհելմ Քըրթիս, Ճորճ Ուիլհելմ Ռիդ, Ճորճ Ուիլհելմ Սքաթ, Ճորճ Ուիլհելմ Սթիլման, Ճորճ Ուիլհելմ Վանտըրպիլթ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուայթ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուուտ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուուտրոֆ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուրայթ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուրայթ, Ճորճ Ուիլհելմ Ուրայթ

ԵՐԲ ԳԻՇԵՐՆ ԼՈՒՍՆ ԿԸՄՆՈՒՄ...

Իրա ցրտի սառած առուն, ուր՝ ամեն գիշեր, ինչպես ամեն ձմեռ, հոսում էր ջրի փոքրիկ ոլորապտույտ, հիմա ծածկված էր հաստ սառույցով, որի վրայով ամեն առավոտ անցնում էին գյուղացիները՝ ջրհորից ջուր տանելու համար։ Ամեն առավոտ, ինչպես միշտ, նրանք ստիպված էին կոտրել սառույցը, որ նորից չկապվի։ Ամեն առավոտ, ինչպես միշտ, նրանք ստիպված էին ջրհորից ջուր տանել

գործի ձեռնարկեց Լենինգրադի շրջանին մէջ եւ հրաման տուաւ տեղական իշխանութեանց անմիջապէս 38000 մարդ հայթայթել իրեն աշխատելու համար կարելիայի մէջ, ուր առաջնի արտադրութիւնը շատ ետ մնացած է։ Շմիտ կը գանգատի թէ շատ վայրերու մէջ տեղական իշխանութիւնները կը դժկամակին անհրաժեշտ չափով մարդիկ տրամադրել իրեն։

Խորհրդային մամուլին համաձայն, վէճ կայ Շմիտի եւ աշխատանքի գործակատարութեան միջեւ, քանի որ այս վերջինն ալ նոյն շրջանին մէջ մարդիկ կը հաւաքէ ճահիճներ չորցնելու եւ շինութեանց մէջ աշխատցնելու համար։ Վերջին 15 օրուան մէջ 5500 հոգի վերցուած են։

Հելլեւի դրօշը Ակրոպոլի վրայ

Յունաստանի անկախութեան տարեդարձին առթիւ Աթէնքի մէջ կը շարունակուին շքեղ հանդէսները։ Կիրակի կէսօրէն վերջ փառաշուք թափօրով մը ազգային դրօշը բարձրացուցին Ակրոպոլի վրայ, վերյիշելու համար հին դարերուն Աթենասի վերարկուին փոխադրութիւնը Պարթենոն։ Զինուորական բոլոր ուժերը, քաղաքային, ծովային ու զինուորական բոլոր իշխանութիւնները իրենց ներկայացուցիչներն ունէին։ Թափօրին կեդրոնը դիրք բռնած էին Լիկէոն Հելլէսպէն 300 աղջիկներ՝ հին տարազներով, իրենց ձեռքը բռնած խնձորներ եւ ծաղկեկոնդակներ։ Ուրիշներ հագած էին բոլոր գաւառներու ազգային տարազները. ետեւէն կուգային ուսանողները եւ այլ գանազան միութեանց ու ընկերակցութեանց անդամները։

Թափօրը բարձրացաւ դէպի Ակրոպոլ. հոն աղջիկները եռանկիւն մը կազմեցին Պարթենոնի առջեւ, որուն մէջտեղ հանրապետութեան նախագահ Զայիմիսի ներկայացուցին հելլէն դրօշակը, որ բարձրացուեցաւ Պարթենոնի վրայ, մինչ թնդանօթները կը գոռային եւ օդանաւերը կը սաւառնէին ամբոխին վերեւ։

Մոսկուայի ծանուցագիրը Լեհաստանի

Մոսկուայի կառավարութեան հրահանգին վրայ, Վարշաւայի խորհրդային դեսպան Անտոնով Ովսինկօ Լեհաստանի արտաքին նախարար Զալէսքիի ներկայացուց ծանուցագիր մը, որուն մէջ կ'ըսուի թէ ապրիլ 26ին, դիպուածով միայն կարելի եղաւ առաջքն առնել պայթումի մը, որ տեղի պիտի ունենար Վարշաւայի խորհրդային դեսպանատան մէջ, սպաննելով բոլոր պաշտօնեաները։ Այս վիժած եղեռնափորձը արդիւնքն է հակաբոլշեւիկեան այն շարժումին որ վերջերս բուռն հանգամանք ստացած է Լեհաստանի մէջ, մեղսակցութեամբ լեհ մամուլի մեկ մասին։ Այս շարժման նպատակն է ստեղծել այնպիսի մթնոլորտ մը, որ անխուսափելի դառնայ լեհեւոուս յարաբերութեանց խզումը։ Ծանուցագիրը կը յիշէ նաեւ նախապէս կատարուած եղեռնափորձերը եւ կ'ազդարարէ թէ լեհ կառավարութիւնը պատասխանատու պիտի նկատուի ստեղծուած այս վտանգաւոր կացութեան համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Մէջն մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քոքի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille; Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Զոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր.

Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

ԾԱԽՈՒ Է մեկնումր պատճառաւ փարիզի կեդրոնր, բազմամարդ թաղի մրմէջ (Porte St. Denis).

ՍԱՓՐԻՋԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

(ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)

իր ամբողջ կազմածներով: Նորաձեւ installation: Ապահովուած յաճախորդներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Հ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—06

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով՝ Հոքում, փաքլաւա, քաւուխի, հէլվա, եւայլն։

25 Rue Vilin, Paris (20e) Հեռաձայն Menil. 69—15

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ

ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ, 262 rue Degueslin:

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Ի ՊԱՏԻՒ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՌՈՒԱՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. խումբին այս կիրակի։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՓՈՆՏԸ ՇԷՐԻՒ.— Այս կիրակի ժամը 2.30ին Օթէլ Ֆրանսի մէջ։ Կը մասնակցին Ազգ. եւ քաղաքական կազմակերպութիւնները։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազգային եւ քաղաքական կազմակերպութեանց, այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Սալօն Շափի մէջ (84 Rue Chape)։ Մուտքը ազատ է։

ԼԱՍԻՈԹԱ.— Նախաձեռնութեամբ Թաղ. Խորհուրդի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Խաժակ խումբի, այս կիրակի ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ։

Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՍ

Այսօր հինգշաբթի 60 Rue des Ecoles, Chope Parisienne.

Ա. դաս՝ Հայկ. Դատի դիւանագիտական պատմութիւնը՝ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ։

Բ. դաս՝ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ ընկերներն ու համակիրները այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 29 Bld. Carnot. Ներկայանալ անդամատետրով։

ԳՈՒՆԱ

ՏԵՍԻՆԻ պատանեկան միութեան վիճաբանական ժողովը այսօր հինգշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին Յոսիէթէ Լիոնէզի ճաշասրահին մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր չափահաս պատանիները։

ՏԵՍԻՆԻ կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին Քաֆէ ժարտէնի մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Բաբկէն-Սիւնի, Վարուժան, Աւտօ, վաճապ, Սիամանթօ եւ Ռաֆֆի խումբերը, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական ժողովատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Բացակաները նկատողութեան պիտի առնուին։ Ներկայանալ անդամատետրերով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ. ժողովրդային դասախօսութիւն այսօր հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 9ին Յոսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ։ Կը խօսին Տոքթ. Եաղուպեան եւ Կ. Յ. Բասմաջեան։ Մուտքը ազատ է։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Mr. le Prince. Կը հրաւիրուին բոլոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Տիկ. Ադաւնի Սուրմէեան (Ծնեալ Դշխոյեան) որ 1920ին կը գտնուէր Պոլիս։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ։ Իմացնել՝ Պ. Վանեանի, Boite Postale, No. 66, Khartoum, Soudan.

— Շապին Գարաֆիսարի մեծ Ադպտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոբ Էրնէկեան (Մաճարեան), հօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա։ Իմացնել՝ Թաչիկ վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.)։ Հնգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր։

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոնգուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս։ Կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ։ Ետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable, boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր։

— Կիւրինի Ղարորէն գիւղէն, կիւլվարդ Գամճեան (ծնեալ Թոմպուլեան) կը փնտռէ իրոյր Սարգիս Թոմպուլեան, եղբայրը Ղազարոս, քոյրերը՝ Մարիամ եւ Մարիցա, իր նախկին ամուսինը Սարգիս Մօսիկեան, որոնք 1915էն ի վեր անյայտ են։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Սուրիա։ Իմացնել Տիկին կիւլվարդ Գամճեանի, Campagne Bd. St. Antoine 31 Maison Camdjian, Marseille։ Լուր տուողին 100 Ֆր. նուէր։

— *Համբարձում Ճանիկեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աւետիս Ճանիկեան, որ կը գտնուէր Պէյրութ։ Իմաց տալ՝* H. Djaniguian (Arménien) 54, Rue Aux-Ligneaux, St. Jean-de-Braye (Loiret)

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ, Դումանճ գիւղացի Նունիկ Մոքոսեան, հօր անուն՝ Յօնիկ, մօր անուն՝ Զէնիկ։ Կը կարծուի թէ Ադեքսանդրիա կը գտնուի եւ բաժանորդագրուած է «կոչնակ» Թերթի. կը խնդրուի եգիպտոսի Թերթերէն արտատպել։ Իմացնել իր եղբօր Երանոս Մոքոսեանի 11 Rue Voltaire, La Ciotat, (B. du R.) France։

— Կը փնտռեմ եղբայրս՝ Սարգիս Խորասանճեան 22 տարեկան։ 1927ին ցունաստան էր։ Կը կարծուի թէ այժմ Շարաւային Ամերիկա կը գտնուի։ Իր հասցէն տուողին 25 ֆրանք նուէր։ Իմացնել՝ Խորասանճեան, 109 Rue Moncey, Lyon (Rhone) France։

— Կը փնտռեմ եղբայրս Յարութիւն Գալուստեան, 20 տարեկան։ Ծնած է Պոլիս։ Կը կարծուի թէ Ամերիկա գացած է։ Իմացնել՝ Ա. Գալուստեան, 1 Rue Bonaparte, Paris (6e)։

— Կը փնտռեմ Գարապոդազցի Հայկակ Գէօմէրտեան, 20 տարեկան, հօր անուն՝ Խնկո, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրուեցան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին։ Ենոֆիա, Միւշկիւնագ, Դեդխի ձէօմէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թել Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), հօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Ընիկ. կանչուկ, հօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Շալաճ։ Իմացնել Ադապազ Պարսամեանի, 32 Jules-Gevelot, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

Կը փնտռուի նաեւ Նազլու Պարսամեան եւ իր երեք գաւակները, Ռուբէն, Ալեքսանդր, Հռիփսիմէ որոնք Ադաբկիրի շրջանին մէջ առեւանգուած են Փիւրտերու կողմանէ։ Իմացնել՝ Ադապազ Պարսամեանի վերի հասցէին։

25 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԿԱՐ ՏԻՒ ՆՈՐԷՆ (ՓԱՐԻԶ) ԵՒ 300 ՄԷԹՐ ՀԵՌՈՒ COUSSAINVILLE

նուէրիւն։ Մարշէն կը գտնուի հոդամասին կեդրոնը։ Ուսուցման վճարում՝ 250 ֆրանք։

Մանրամասնութիւններու համար դիմել տեղւոյն վրայ Շաբաթ եւ կիրակի օրերը կամ Société Générale Foncière, 7 Rue Boétie, Paris. Հեռաձայն Anjou 10-20. կիրակի օրերը միայն օր հայ Թարգման կը գտնուի կուսէնվիլի գրասենեակը։ Նոգեկոչ առաւօտները՝ 10.05, 10.20, 10.30, 10.48, 11.30, 12.09 եւ 12.18։

Նահանգապետական հրամանագիր՝ 22 մարտ 1929. Թղթատարը յանձնուած է քաղաքապետարան։

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—2. CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան հողաբաժինները։

կեանքի, հրդեհի, գողութեան եւ ամէն տեսակ արկածներու ապահովագրութեանց համար դիմեցէք միմիայն

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ Ֆրանսական եւ անգլիական ամենայայտնի ընկերութեանց։

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ԱՐԱՐԱՏ ՓԱԹԻՍԸՐԻ

Պոլսոյ հանրածանօթ տունը։ Ընդհանուր կեդրոն վաճառման

24 Rue Mouffetard փարիզ (5)

եւ ճաշարան Լիլլ, 24 St. Lazare, Paris (9)

ՄԵԾ ԱՓՈՒԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓՈՒԱՆԱԿ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

500 ֆրանկ ամենաքիչը կը շահիք ամիսը Փարիզի եւ գաւառներու մէջ առանց ձեր գործը ձգելու։ Գրել՝ M. Salyandjian, 115 Bld. Ney, Paris (18).

Ծախու է ոտքով կարի մեքենայ մը (գործակի համար)։ Դիմել՝ Պ. Գորգիկեանի, Hôtel Sénat. 7 Rue Tournon, Մէթրօ Odéon։

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը։ Յարմար ամէն գործի։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Persoz, Villeurbanne, Lyon.

Կ'ուզուին տափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, Մէթրօ՝ Cadet.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ.էն։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտաթուառ։ Ինչմամիտ եւ արագ խորհրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերական տեղեկութեանց

Տնօրէն՝ H. Barbusse, վարիչ՝ A. Einstein, M. Gorki, Upton Sinclair, M. Ugarte, de Unamuno, M. Marhardt, L. Werth.

Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ։ Գին 1.50 ֆրանք, ուսանողներուն 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար)։

Զրի նմոյշ մը կը ղրկուի։

Հասցէ.— Administration du «Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ՍԱԿԱՐԱՆ

30 Ապրիլ 1930

ԴՐԱՄՆԵՐ		
Սթերլին,		L. St.
Տոլար,		Dollar
Մարք	100	Mark
Թրք. Թղթ.		L. Trq.
Թրք. ոսկի		» » or
Մէճիտիէ		Médjidié
Լէվա	100	Léva
Տրախմի	»	Drachme
Լիր	»	Lire
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge
Ջուից.	»	Fr. Suisse
Լէյ	»	Leï
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ		
Եգ. Ֆր. Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.
»	II	»
»	III	»
Ռումելի երկթղ.		Lots turcs

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. W...

IMPRIMERIE - MASSIS - Editeur

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
Ա. ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
2
ՄԱՅԻՍ
1930
2 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1252

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Միշտ լուռ են խորհրդային թերթերը և անոնց արտասահմանի կարմիր կամ դեղին թուրթակիները։

Եւ սակայն, լռութիւն և անդորրութիւն չէ որ կը տիրէ Կովկասի մէջ։ Չեզոդհետէ հասնող տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ, անընդհատ կռիւներ տեղի ունեցած են անցեալ փետրուար և մարտ ամիսներու ընթացքին։ Եւ կը շարունակուին պահովաբար, քանի որ կառավարութիւնը շարժման մէջ դրած է մեծ ուժեր, մասնաւորապէս լեռնային շրջաններու մէջ։

Ինչպէս կ'երեւայ, առանձնապէս գլուխ վերցուցած են Թաթարները, թէ Հայաստանի և թէ Ազրբէջանի մէջ, անսասանելի հաւաքական տնտեսութեան օրէնքներուն։ Բազմաթիւ փախստական խումբեր կը գործեն Գանձակի, Ղարաբաղի, Զանգեզուրի և Նախիջեւանի մէջ։ Տեղ-տեղ ապստամբներուն միացած են հայ նահապետներ և տեղացի պաշտօնեաներ ալ։ Իսկ ուրիշ պաշտօնեաներ կամ կուսակցականներ ահաբեկման ենթարկուած են, ինչպէս կը հաստատէ «Օտլու Եուրտ», Մուսավաթի Պոլսոյ օրկանը։

Այդ լրագիրը կը գրէ ապրիլ 27ի թիւով.

— «Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, հրոսակային կուիները կը շարունակուին Ազրբէջանի գաւառներուն մէջ։ Նախիջեւանի գաւառին մէջ, մեծ հրոսախումբ մը կազմուած է հրամանատարութեամբ Վէտի բասարի շրջանին հին գլխուն երկու տարի կռուեցաւ Ենդրանիկի դէմ եւ անձնատուր չեղաւ։ Այս հրոսախումբը կատարեալ տէր եւ տիրական է Վէտի բասարի շրջանին։ Վերջերս Զանգեզուրի եւ Զանգիբասարի շրջանը։ Հրոսախումբը սպառազինուած է նաեւ կարմիր բանակէն յափշտակել առած ծանօթներով եւ գնդացիրներով»։

Թուրք-Թաթար օրկանը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ կարգ մը ահաբեկումներ։ Այսպէս.

— Բագուի մէջ, անծանօթներու կողմէ սպաննուած է հայ-ռուսական կուսակցութեան մէջ մաքրագործումներ կատարող արտակարգ յանձնաժողովին անդամներէն Զալչէֆ։

— Գանձակի գաւառին Չաճիքէնդ շրջանին Գարագօյունլու գիւղին մէջ, հաւաքական տնտեսութեան պաշտօնեայ Ահմէտ Հիւժէթ սպաննուած է գիւղացիներուն կողմէ։ Այս ժարդը անդամ էր Ազրբէջանի կոմկուսի կեդր. կոմիտէին։

— Դարձեալ Գանձակի գաւառին Գարա Մուրատ գիւղին մէջ, գիւղացիներուն կողմէ սպաննուած է համայնավար պատասխանատու պաշտօնեայ Իսմայիլ, որ գացած էր հաւաքական տնտեսութիւն հաստատելու։

Դեռ այս կարգի բազմաթիւ լուրեր կան նոյն թերթին մէջ, ինչպէս եւ տարբեր աղբիւրներէ։

Կը հետեւի թէ՝ ծանր տագնապ մը կ'անցընեն կովկասի ժողովուրդները, որոնք իրենց թէ վերջնապէս հաշտուած, յաղթած եւ վերաշինական աշխատանքներու նուիրուած էին։

Ձիշդ է. ազգամիջեան կռիւներ չէ որ կը մղուին այս միջոցին։ Թաթարընակչութիւնը մասնաւորապէս ազդուած կ'երեւայ հաւաքական տնտեսութենէն, ունենալով ահագին հարստութիւն թէ՝ հողի եւ թէ՝ արջառի, ոչխարի եւն.։ Նախիջեւանը, մասնակ, Նախկին հողատէրներ, պէկեր ու աղաներ է որ կը առաւարեն։ Քանի մը տարի առաջ, Ռիկով ինքը անձամբ ներկայացաւ այս պարագան։ Եւ այս անգամ ալ, առաջին ընդհարումներու առթիւ, համաձայնացումը դադրած է այդ շրջանին մէջ, ինչպէս կը հաղորդեն վերջին լուրերը։

Բայց բոլշեւիկ իշխանաւորները ահաբեկ՝ իրենց վարած քաղաքականութեան հետեւանքներէն, կը ճգնին միջազգային հարուածներու վերածել կռիւը, Թաթարները գրգռելով Հայերուն դէմ։ Ցարերու քաղաքականութիւնն է որ կը շարունակուի, կարմիր դրօշի տակ, եւ շատ աւելի անպատիւ սոսկումներով։

Բարեբախտաբար. հետեւանք չեն ունեցած մինչեւ հիմա կատարուած փորձերը։ Գիւղացիները շատ լաւ կը հասկնան թէ, եթէ չմիջամտէ երրորդ մը, կարմիր կամ դեղին պաշտօնեան։

Ինդիրը այն է որ, սահմանէն անդին ալ, Թուրքիոյ մէջ, մեծ անհանգստութեամբ կը հետեւին այս անցուդարձին։ Ժողովներ կան թէ Աբաս Ղուլի խաներու արշաւանքները բոլորովին ինքնաբերաբար չէ որ յառաջ կը տարուին։

Այսպէս կամ այնպէս, ծանր է կացութիւնը Կովկասի մէջ։ Հանգստանդ որ, քաղաքական հաշիւներուն միացած են, այս անգամ, տնտեսական ճնշումը, հաւաքական տնտեսութեան անունով կատարուած բռնութիւնն ու կեղեքումը։

Արիւնը կը հոսի Կովկասի լեռներուն մէջ, այս անգամ ուղղակի նշանախօսքի տակ։ Արդէն թնդանօթի բռնուած են քանի մը գիւղեր։ Ու թէեւ կառավարութիւնը քանի մը նահանջ անգամային կատարեց, արգիլելով «բռնի» համալնացումը, այդ հորիզոնը մռայլ է միշտ։ Իսկ եղանակը՝ գարուն, —շրջան որուցանի եւ... լեռնային կռիւի։

Շ.

ԹՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«Պայքար» (ռամկավար) պարզելով Թուրքիոյ տնտեսական տագնապը, կը նկատէ (10 ապրիլ)։

— «Քէմալական շարժման առաջին տարիներուն, Թուրքերը կրցան քաշկռտուիլ Հանրային պարտուց յատկացուած ֆասոյթները գրաւելով եւ տարագրեալ Հայերու եւ ցոյներու լքեալ գոյքերով։ Քանի մը տարիէ ի վեր Հանրային պարտուց համար ստիպուեցան վճարել տարեկան խոշոր գումարներ, եւ լքեալ գոյքերու ֆասոյթներն ալ նուազեցան։ Հիմա կը չանան ծխախոտի, օղիի պետական մենաշնորհներով եւ նման միջոցներով ֆասոյթ ձեռք ձգել։ Ընոնք սակայն, այսպիսի ֆաստատութեանց մէջ վարչական անձեռնֆասութեամբ ու ապիկարութեամբ ֆիչ ակաւոր են, եւ ամէն տեղ ալ գեղծումն ու չարաշահութիւնը իրենց անբաժանելի ուղեկիցը։ Վերջերս ծանր տուրքեր դրած են բարենպատակ ֆաստատութեանց եղած նուիրատուութիւններու վրայ, որոնցմէ մինչեւ ֆարիւրին 25 բաժին մը սկսած են գանձել։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Ս. փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցը, որուն արտասֆիանէ եղած պատֆիական փոքրիկ նուիրատուութիւնները իսկ կ'երեւի թէ Թուրք կառավարութեան աչքէն չեն վրիպիր։ Թօսք կայ մինչեւ անգամ որ ինչպէս իսլամական վաքֆները, նոյնպէս նաեւ քրիստոնեայ ֆաստատութեանց անշարժ կալուածները պիտի գրաւուին պետութեան կողմէ։ Թուրքիոյ ներկայ կացութեան մէջ այսպիսի քայլ մը երբեք անակնկալ պիտի չըլլայ։ Պոլսական թերթերու ֆամեմատ, էնկիւրի Թուրքիա ֆաստատուած օտար դրամատուններն ալ կը ջանայ ստիպել որ օգնեն իրեն։ Բոլոր առժամանակեայ ու արուեստակեալ միջոցները սակայն, ձախողութեան դատապարտուած են, ցորչափ հիմնաւոր ու գործնական միջոցներ չեն գործադրուիր, երկիրը տնտեսապէս արտադրող դարձնելու ու բարգաւաճ վիճակի մը ֆասցնելու ֆամար։ Այս ալ Թուրքերու խելքէն ու կարողութենէն վեր բան է, եւ ֆետեւաբար տնտեսական տագնապը կը մնայ Դամոկլեան սուրի պէս կախուած ժշտկայ վտանգ մը Թուրքիոյ գլխուն վերեւ։»

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻԸ

Արաբիայէն, Սուտանէն, Եգիպտոսէն ու Պաղեստինէն վերջ, մարախներու բանակները կը շարունակեն իրենց ձամբան դէպի Սուրիա, Անատոլու եւ Պալքանները։

Համայի եւ Հոմսի շրջանները աւերներ գործելէ ետք, մարախները ուղղուած են դէպի Անատոլու, ուր ֆասած են Մալաթիոյ շրջանը։

Միւս կողմէ Պուքրէշէն կը ֆաղորդեն որ Տոպրուճայի մէջ 200 ֆեկտար տարածութեան վրայ մարախները աւերշտակած են բոլոր այգիները եւ այժմ կը սպառնան Դանուբի ֆովիտին։ Մարախները այժմ անտառին մէջ են եւ ցուրտէն կծկուած կեցած են։ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ զանոնք վնասազերծելու ֆամար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Իւմանիթէ»ի վասնաւոր թիւը գրաւուած

22 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ՍԱՀՄԱՆԷՆ ԴՈՒՐՍ ՔՇՈՒԱԾ

Ինչպէս գրած էինք, կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ՝ Մայիս Մէկի առթիւ մայրաքաղաքին անդորրութիւնը չխռովելու համար։ Զորեքշաբթի կէսօրէն վերջ, գաղտնի ոստիկաններ ներկայացան համայնավար պաշտօնաթերթի «Իւմանիթէ»ի տպարանը, ուր այդ պահուն սկսած էին տպել մասնաւոր թիւ մը՝ «Մայիս Մէկ» անունով եւ որուն մէջ հրաւէր կ'ըլլար գինուորներուն՝ խռովութիւններ յարուցանելիրենց զօրանոցներուն մէջ։ Բոլշեւիկեան թերթին տպուած բոլոր թիւերը գրաւուեցան, իսկ կապարեայ կաղապարները ձուլարան ղրկուեցան հալեցնելու համար, որպէսզի ուրիշ տեղ գաղտնի չտպեն։ Այս ամբողջ գործողութիւնը տեւեց կէս ժամ, ժամը 15.30 — 4, առանց ոեւէ միջադէպի։ Յետոյ ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ «Իւմանիթէ»ի այդ մասնաւոր թիւի պատասխանատու - տնօրէն՝ Մարանտէի դէմ։ Գրաւուեցան նաեւ հազարաւոր բոլշեւիկեան թռուցիկներ եւ ազդեր։

Ոստիկանութիւնը գրաւեց նոյնպէս իտալերէն գրքոյկ մը՝ «Փրիմօ Մաճֆիօ» (Մայիս Մէկ) անունով, ինչպէս նաեւ Պահեստիներու Միութեան մէկ ազդը՝ «Տասը պահեստիներ սպանուած» խորագրով։

Ոստիկանական տեսուչ Պ. Քիափի առաջարկին վրայ, վարչապետ եւ ներքին նախարար Պ. Թարտիէօ արտաքսման հրամանագիր ստորագրեց 22 օտարականներու դէմ, որոնք Մայիս 1ի համար պրոպագանդ կ'ընէին։ Տեղական թերթերը այս առթիւ կը գրեն թէ բոլոր օտարականները պարտաւոր են քաղաքական չեզոքութիւն պահել հիւրընկալ երկրին մէջ։

Բոլոր ցոյցերը, թափօրներն ու հրապարակային հաւաքոյթները արգիլուեցան։ Առեւտրական բազմաթիւ տուներ իրենց աշխատաւորներուն հանգիստ տուին երէկ։ Դործարանի մէջ աշխատող բանուորներէն շատեր նոյնպէս գործի չգացին։

Ընկերվարական պաշտօնաթերթ «Փոփիւլէր»,«Քոթիտիէն» «Ամի տիւ Փէօփլը», «Վոլոնթէ», «Րէփիւքլիք» եւ ուրիշ կարգ մը թերթեր լոյս չտեսան երէկ Աշխատանքի Տօնին առթիւ։ Ընդամէնը եօթը թերթ։

Հաղորդակցութեան միջոցները կանոնաւոր բանեցան, բացի սակաշարժներէ, որոնք այս տարի եւս դադրեցուցած էին աշխատանքը, ըստ սովորութեան։

Սէն-Տընիի մէջ ձերբակալուեցան 41 հոգի, որոնց 10ը օտարական։ Ձերբակալուածներուն մէջէն է տեղւոյն փոխ քաղաքապետը՝ Տրլոմ։ 7 հոգի ձերբակալուեցան Պուլոնեի մէջ։

ԷՆԿԻՒԻՐԻ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ԴՐԱՄ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

«Աժանս Էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի եւ «Րիւթէր»ի գործակալութեան Պոլսոյ Թղթակիցները կը հաղորդեն թէ Օսմ. Հանրային Պարտքի Փարիզի Վարչական Խորհուրդին պատուիրակները— Ուայթ եւ տէ Քլոզիէր— էնկիւրիի մէջ Թուրք կառավարութեան հետ շփուած ունենալէ վերջ, առջի օր Պոլիս վերադարձած են։

Ասոնք ծրագրած են խմբագրել յուշագիր մը, ցոյց տալով թէ ի՛նչ միջոցներ պէտք է ձեռք առնուին՝ Թուրքիոյ ելմտական վիճակը ամրապնդելով մէկտեղ յայտրդ կտրօններու վճարումն ապահովելու համար։ Ի հարկին դրամական աջակցութիւն պիտի ըլլայ Թուրքիոյ։

«Աժանս Էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի Թղթակիցը միեւնոյն ատեն արձագանգը կ'ըլլայ զրոյցի մը, որուն համաձայն Հանրային Պարտքի Վարչութեան պատուիրակները առաջարկած են Թուրքիոյ կնքել 40 միլիոն անգլիական ոսկիի փոխառութիւն մը, որուն գումարը պիտի յատկացուի Հանրային Պարտքի Թուրքիոյ բաժնին։ Ակէ զատ, կը հաղորդէ որ Լոնտոնի Ռոչիլտ դրամատունը առաջարկած է վեց միլիոն ստերլինի փոխատուութիւն մը ընել, մինչ իր կողմէ Քրոյկըր էնտ Թոլ խմբակը առաջարկած է 20 միլիոն անգլիական ոսկի փոխ տալ Թուրքիոյ, 100ին 6ուկէս տոկոսով եւ 50 տարի պայմանաժամով, Թուրքիոյ մէջ լուցկի շինելու եւ ծախելու մենաշնորհին փոխարէն։

Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները

Անգլիական թերթերը յոռետես են բանակցութեանց ելքին մասին։ Զատկի արձակուրդէն առաջ դադար տրուած էր՝ որպէսզի վիճելի կէտերուն մասին խորհրդակցին անգլիական եւ եգիպտական դահլիճները վերջնական որոշումի մը յանգելու համար։ Այժմ Անգլիացիները կը սպասեն եգիպտական դահլիճի պատասխանին, որ կ'ուշանայ։ Կը հաւաստուի թէ պատասխանը հեռագրով հաղորդուած է արդէն Լոնտոն։

Թրքուհիները դասատու

Պոլսէն ֆասած ֆեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Թուրք կառավարութիւնը երկու կին դասատուներ նշանակած է, այս առթիւ *Տէյլի Թելէկրաֆի* Թղթակիցը կը ֆեռագրէ 29 ապրիլ Թուականով.

— *Թուրքերը իրենց արեւմտականացումի պայքարին մէջ*

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ 4 էջ)

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 54

Ա֊ֆ. Գարաֆիսարի Հայր. Միութեան վալանսի մասնաճիւղէն	200.—
53րդ ցանկին գումարը	72,298.50
Ընդֆ. գումար	72,498.50

ԼԻՆՏՊԷՐԿ ՈՂՋ ԱՌՈՂՋ Է

Աջքի գիշեր զրոյց կը շրջէր թէ գնդապետ Լինտպէրկ, որ ներկայիս փորձ կ'ընէ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկաներու միջեւ օդային թղթատար հաստատելու հաւար, անկում մը ունեցած է Փանամայի մօտ եւ մեռած։ Այս լուրը հնոպրով հաղորդուած էր «Պերլիներ Թաֆէպլաթ»ի, որ ժամանակը ուշ ըլլալուն, չէր կրցած հաստատել անոր ճշդութիւնը։

Վերջին պահուն Հավասի գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այս զրոյցը եւ կ'ըսէ թէ Աալանտեանի հերոսը ողջ-առողջ է։

ՅԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նոր հեռագիրները կը հաստատեն Հնդկաստանի կացութեան ծանրութիւնը։ Փէշավարի մէջ ապստամբած են տեղական զինուորներու երկու վաշտեր եւ միացած Կանտիի կուսակիցներուն։

Օտար կերպասեղէններու դէմ Կանտիի հրաժայած բոյկոտը իր գագաթնակէտին հասած է։ Հարիւրաւոր հնդիկ կիներ տունէ տուն կը պտըտէին՝ պահանջելով իրենց հայրենակիցներուն օտար կերպասով պատրաստուած հագուստները եւ գրաւոր խոստում առնելով անոնցմէ որ այսուհետեւ միայն Հնդկաստանի մէջ շինուած կերպաս պիտի գործածեն։ Այս ձեւով հաւաքուած են մեծ քանակութեամբ հագուստներ, որոնք ամէն օր հրապարակով կ'այրուին՝ ուրախ ցոյցերու մէջ։

Հնդկաստանի փոխարքան անվիջապէս գործադրութեան դրաւ ժամուկի նոր օրէնքը եւ 2000-5000 րուփի երաշխաւորագին պահանջեց ազգայնական թերթերէն (Հինտուսթան Թայմզ), Միլլաթ, Բէյասաթ եւայլն)։ Եթէ այս գումարները 24 ժամուան մէջ չյանձնուին, թերթերը պիտի փակուին։

Այս պահանջին վրայ, շատ թերթեր դադրեցուցին իրենց հրատարակութիւնը։ Ուրիշներ գաղտնի լոյս կը տեսնեն։ Պոմպէյի եւ Փունճապի շրջանին մէջ մեծ զրգռութիւն կը տիրէ։ Կանոնի ձերբակալութիւնը մոտալուտ կը նկատուի։

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սոֆիա, *1 Մայիս*.— Հակառակ ոստիկանական խստութեանց, Մայիս 1ի համար մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են բազմաթիւ կազմակերպութեանց կողմէ, որոնք առաւօտէն Թռուցիկ և գրքոյկ բաժնած են Պուլկարիոյ ամէն կողմը։ Այս առաւօտ ձերբակալուեցան կարգ մը ուսանողներ, որոնք խռովարարական Թռուցիկներ կը բաշխէին։ Ուրիշներ փորձեցին ցոյց կատարել Համալսարանին առջեւ։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան, որոնց մէջ նաեւ «Էքօ» հայամայնավար թերթին քանի մը խմբագիրները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԱԿԻԱ

ՀԱՅ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ՀՀ ԱՆՈՒՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎՐԱ

Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։ Հայ ազգի պատմական հողերի վրա ոտք դնելով՝ ամեն հայ մարդ ակամայից հիշում է իր նախնիների անցյալ կյանքը, նրանց հերոսական գործերը, նրանց ստեղծած մշակույթը, նրանց ապրած դարաշրջանները։

ԵՐԲ ՊԱՏՃԱՌՆ ԼՈՒՌՈՒՆ ՎՈՒՍՏ ԿԱՐՑԱՑ...

Ե.

Ի՛նչ էիր պատճառ, որ ինձ ոչ ասացիր ոչ մի խօսք, ոչ ինձ հետ խորհեցար, ոչ ինձ հարցուփորձ արիր, ոչ ինձ հետ խորհրդակցեցար, ոչ ինձ հետ ուրախացար, ոչ ինձ հետ տրտմեցար, ոչ ինձ հետ ուրախութիւն արիր, ոչ ինձ հետ տխր

«արտա-արեւմտացուցին» Արեւմուտքը՝ կիներու հաւասարութեան տեսակէտով: Անոնք եւրոպայի վրայ քալլ մը աւելի առաջ գացին:

Այսօր երկու կին փաստաբաններ դատաւոր նշանակուեցան մայրաքաղաք Էնկիւրիի եւ Պոլսոյ քաղաքային դատարաններուն: Ասոնք են Նիգահէթ հանըմ եւ Պէկան հանըմ, երկուքն ալ հանրածանօթ փաստաբաններ:

Հիմա կարելի է ըսել թէ կիները Թուրքիոյ մէջ գրեթէ բոլորովին ազատագրուած են: Անոնք արդէն կը վայելեն բազմաթիւ առանձնաշնորհներ՝ որոնց կը բաղձան դեռ եւրոպական կարգ մը երկիրներու իրենց քոյրերը: Թրքուհիները նետուած են արդէն օրէնսգիտութեան, լրագրութեան, ուսուցչական եւ բժշկական ասպարէզներուն մէջ: Ու բացի ամէն արհեստներէ, անոնք յաջողութիւններ ձեռք կը բերեն նաեւ գործի եւ առեւտուրի մէջ: Պոլսոյ մէջ ամէն տեղ կը հանդիպիք մեքենագիր «շիք» օրիորդներու, ինչպէս պիտի հանդիպէիք Անգլիոյ ոեւէ մէկ քաղաքին մէջ: Քեմալ փաշայի օրինակին հետեւելով վերջին տարիներս Թուրքիոյ հանրային կարծիքին մէջ խիստ մեծ փոփոխութիւն առաջ եկաւ: Անիկա բարենորոգումները գործադրեց Քրոմուէլի խստութեամբ եւ շնորհիւ Թուրքի կարգապահական ոգիին— որով լաւ գինուոր կ'ըլլայ— գարմանալիօրէն յաջողեցաւ:

Լրտեսները դատապարտուած

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ պատժադատ ատեանը աւարտեց դատավարութիւնը այն չորս լրտեսներուն, որոնք վերջերս ձերբակալուած էին՝ օտար կառավարութեան մը հաշուոյն աշխատելու ամբաստանութեամբ: Լրտեսներուն պետը՝ Պուլկար մը՝ չորս տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, իսկ Թուրք մը՝ մէկ տարի բանտարկութեան:

Երկրաշարժ Իտալիոյ մէջ

Նափոլիի շրջանին մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցումներ զգացուեցան: Ավելլինայի մէջ ժողովուրդը խուճապի մատնուեցաւ՝ յաջորդական քանի մը ցնցումներու պատճառով: Տուներ փլան կամ ճեղքուեցան: Սիւնօ գիւղին մէջ բազմաթիւ տուներ ճաստուեցան:

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔարԹիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչները ու հեղինակները կրնան դիմել ուէէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾը ամէն օր ժամը 9էն 19:

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՆՕԹԱՆԵՐ

Արշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոֆեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ղքեղ:

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Արշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար: փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

ԾԱԽՈՒ Է մեկնումի պատճառաւ փարիզի կեդրոնը, բազմամարդ թաղի մը մէջ (Porte St. Denis).

ՍԱՓՐԻՋԻ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

(ԱՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)

Իր ամբողջ կազմածներով: Նորաձեւ installation: Ապահովուած յաճախորդները:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Հ. Աբելեանի՝ 226 Rue Lafayette, Paris. Tél. Nord 95—79 եւ 89—06

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ

Ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ, 262 rue Degueselin:

ՅՈՒԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Ի ՊԱՏԻԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Ա Ն Կ Ի Է Ն . — Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9.30ին, Pavillon du Lacի մէջ.

Կը խօսի՝ Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը: Մուտքը ազատ է

Պ Ի Յ Ե Ա Ն Ք Ո Ի Ռ . — Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6, Rue de Solférino23, Պիյեանքուռ:

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը խօսին Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը: Մուտքը ազատ է

Ս Ա Ր Ս Է Լ . — Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Nocesի մէջ,81 rue de Paris.

Կը խօսի՝ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, Մուտքը ազատ է

Ռ Ո Ա Ն . — Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Խումբին այս կիրակի: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Փ Ո Ն Տ Ը Շ Է Ր Ի Ի . — Այս կիրակի ժամը 2.30ին Օթէլ Ֆրանսի մէջ: Կը մասնակցին Ազգ. եւ քաղաքական կազմակերպութիւնները: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Մ Ա Ր Ս Է Յ Լ . — Նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ ազգային եւ քաղաքական կազմակերպութեանց, այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Սալօն Շափի մէջ (84 Rue Chape): Մուտքը ազատ է:

Լ Ա Ս Ի Ո Թ Ա . — Նախաձեռնութեամբ Թաղ. Խորհուրդի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Խաժակ խումբի, այս կիրակի ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ:

Ե Ր Ե Կ Ո Յ Թ — Պ Ա Ր Ա Հ Ա Ն Դ Է Ս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Սէն Թ'Անթուանի ընկեր կարօ խումբին կողմէ, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7ին a la Viste Hermitageի պարասրահին մէջ, Բանախօսութիւն, երգ. արտասանութիւն: Տոմսերը կը ծախուին բոլոր ընկերներու քով:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

THÉATRE ALBERT IER

64, Rue de Rocher (St. Lazare)

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին կը ներկայացուի՝

ԼԻԼԱՅԻ (Վ. փափազեան)

ՍԱԼՕՆԻ ՕԶԸ (ԶԱԻԵՇՏ)

Կը մասնակցին տեղւոյս բոլոր լաւագոյն դերասանները

ԳԻՆԵՐԸ 25, 15 եւ 10 ՖՐԱՆԿ

Տոմսերը՝ Լիլայի մօտ, 24 Rue St. Lazare

Դերասան Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ որ պիտի կատարէ Պ. ԿՈԿԻԿԻ դերը

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 21ին, Զրոյց կոստան Զարեանի «Ցատրագօմի Հարսը» պոէմի շուրջ:

ՀՐԱՒԻՐ

«Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ»ու ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ցլորիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Mr. le Prince. Կը հրաւիրուին բոլոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները:

Պ. Գառնիկ Արզումանեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը՝

ՅԱԿՈԲ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

որ գոհ գնաց արկածի մը:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):

Դիմել՝ L. Kévonianի, 225 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

Կ'ՈՒԶԵՔ երկրորդ ձեռքի հաւաար վարժ կարուհիներ: Դիմել՝ կէս օրէ վերջ Զարեհ Պէնլեանի, 4 Rue de la Collégiale. Մէթրօ՝ Goblins.

ԾԱԽՈՒ Է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը: Յարմար ամէն գործի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Persoz, Villeurbanne, Lyon.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուռ: Ախտաճանաչում եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12.

Կ'ՈՒԶԵՔ Տափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, մէթրօ՝ Cadet.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շաքագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԿՕՐԴԱՅԻՔ առողջ եւ երջանիկ ըլլալ եւ կեանքի մէջ յաջողիլ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ

ԿԱՄ

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ

Հեղ՝ Տօքթ. Վ. ՓՈՇԷ Ա.Մ.փոփեց՝ Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

I. ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ, ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ — II. ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՀԱՅՆԱՊԱՏԻՒ ԿԱՄ ՊԵՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍԻՆ. (Ինչո՞ւ ընասակար է յայնապատիւ — Ինչ է պենդուԹիւնը — ՊենդուԹեան տեսակները — ՊենդուԹեան պատճառները—կանխազգուշուԹիւն եւ դարման): III. ՅԻՂՁՈՒԱԿԱՆ ՀՈԳԵԿԱՆԸ ՀԱՄԵՐԱՇԽ ԵՆ. (Ներծորային գեղձերը — Գեղձերը — ԾուլուԹեան պատճառներն ու դարմանը): IV. ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ԺՊՏԵՑՔ — V. ՅԻՂՁՈՒԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ. (ԱւորդուԹիւն եւ կենսունակուԹիւն — Նուաճքները — Քունին օգտակարուԹիւնը — Ընչել սորվիլ — Որովայնի մարզանք ըրէք — ՄննդառուԹիւն — Աւորդները եղեակ լոգանք): VI. ԻՆՔՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ — VII. ԿԵԴՐՈՆ ՅՈՒՄ — VIII. ԿԱՄՔ ԵՒ ՁԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԽԱՆԴԱՎԱՌԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳԱՄՏՈՒԹԻՒՆ — IX. ՀԱՒԱՏԱՐԱՑՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. (Ինչպէս զարգացնել այն գեկան կարողուԹիւնները): X. ԻՆՔՆԱԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. (Գեկան եւ մտային կարողուԹիւններ — Գիտակցական եւ Թագիտակցական վիճակ — ԻնքնաՀելադրուԹեան ազդեցուԹիւնը — Ինչպէ՞ս ընել ինքնաՀելադրուԹիւնը): XI. ԻՆՔՆԱԹԵԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԻՐԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ. (ՑիշողուԹիւնը սրել — ԲարկուԹիւնը դարմանել — Եսասիրութեան դէմ պայքարիլ — Անհատական մագնիսականուԹիւն ստեղծել — Կամքը եւ ինքնիշխանուԹիւնը զօրացնել — Մանուկները կրթել): XII. ՆՉԱՒԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ.

Անհրաժեշտ ուղեցոյց մը ձեզ եւ ձեր զաւակներուն համար

ԳԻՆ՝ 10 ՖՐԱՆԿ (ՖՐԱՆՍԱ, ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ և ՊԱԼՔԱՆՆԵՐ)

2 ՇԻԼԻՆ ԿԱՄ 50 ՍԷՆԹ (ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ)

(փոխարժէքը կարելի է դրկել նամակադրօշմով)

Դիմել՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris (10e)

ՅանձնարարուԹիւն տուողները իւրաքանչիւր օրինակէն իբրեւ նուէր պիտի ստանան Տքթ.Լ. Գրիգորեանի «Թէ ի՞նչ պատճառ ունի Թրէբոնէմը կամ ի՞նչ է սիֆիլիսը» պատկերազարդ գիրքը

SEVRAN ի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 15 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 հոգեկառք օրական, 5 ր. պէ Sevranի կայարանէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, ինչպէս նաեւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Ազգային դատերու մասնաւոր ձիւղ, առանց կանխավճարի: ՅԱՐԱՆԱՍ մասնագէտ հաստատուած է Ամերիկայի համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (Աշխատասիրութ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վերջ ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած գիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի կիրակիէ

ՄԱՑԻՍ 10Ի ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԾԱԽՈՒ Է ոտքով կարի մեքենայ մը (գործակի համար): Դիմել՝ Պ. Տէր Գիկեանի, Hôtel Sénat. 7 Rue Tournon, Մէթրօ Odéon:

ՍԱԿԱՐԱՆ

1 Մայիս 1930

		ԴՐԱՄՆԵՐ	
Սթերլին,		L. St.	125.—
Տոլար,		Dollar	25.—
Մարք	100	Mark	600.—
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	12.—
Թրք. ոսկի		» » or	110.—
Մէճիտիէ		Médjidié	6.—
Լէվա	100	Léva	18.—
Տրախմի	»	Drachme	33.—
Լիր	»	Lire	133.—
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.—
Ջուից.	»	Fr. Suisse	494.—
Լէյ	»	Leï	15.—
Ա Ր ժ Է Ք Ո Ւ Պ Ք			
Եգ.Ֆր.Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2220.—
	»	II »	1515.—
	»	III »	1500.—
Ռումելի երկթղ.		Lots turcs	82.—

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
3
ՄԱՅԻՍ
1930
3 MAI 1930

Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1253

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՇԱՐՈՒՆԱԿ ԽՕՍՔ

ԿԱՐԳՈՎ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ՈՒ ԳԱՆ

Այսօր, Բ. էջին մէջ, հրատարակած ենք երկտող նամակ Պուէնոս Այրէսէն։

Ողբ տղայ մըն է, ծանօթ՝ Պէյրութէն։ Բաւական առենէ լուր չունէինք։ Վերջերս երկտող մը ստացանք ... Հա- Ամերիկայէն։ Կը պատմէր թէ փարիզ եկած, երկու ան- ալ «Ցառաջ»ի խմբագրատան առջեւէն անցած է, բայց համարձակած վեր ելլել։

— «Վախցայ, ընկե՛ր խմբագիր, որ եթէ ձեր քով գամ, կը ըսէք, ի հարկին կ'արգիլէք Հարաւ. Ամերիկա երթալ։ Գացի ուղ- նաև նստայ առանց տեսնելու ձեզ, եւ աֆտասիկ հոս եմ»։

Ցղյումի նշան չկար այդ առաջին երկտողին մէջ։ Բայց, մը չանցած, ահա երկրորդ նամակը։ Յատկապէս խնդ- է որ տպենք նոյնութեամբ, որպէսզի իրաւ ըլլայ իր ներուն, իրեն պէս ժառանգներուն։ Առանձին երկտողով ալ կը պատմէ.

— «Անկիւն մը դնորհեցէք գրածիս, որպէս զի գոնէ իմ ըն- ներս չգան հոս եւ չծաշակեն այս տեղի դառնութիւնները։ Գի- հիմա պիտի բարկանաք եւ պիտի ըսէք թէ ինչո՞ւ գացիր։ ինաս չունի. ես եկայ որպէսզի ինծի հետ քանի մը հոգի դադարեցնեմ սուրիա։ երկու օր առաջ երկու երիտասարդներ դադարձան։ Ուրիշներ ալ ճամբու ծախք կը փնտռեն։ Մեր տեղը չէ։»

Առանց այս նամակին ալ, վերջերս առիթ ունեցանք վերա- արձակներ ողջունելու մեր խմբագրատան մէջ։ Անդուլա ուրիշ- ալ կան որոնցմէ լուր չունինք, որոնք տարբեր ճամբաներով տեղերը վերադարձած կամ Ֆրանսա հաստատուած են։

Սթափումի նշա՞ն համարենք այս իրողութիւնը։

Ժխթախտաբար ոչ։ Սթափում՝ անոնց համար որ գացին և ինաս։ Տեսան և զղջացին։ Բայց ոչ անոնց համար որ մտա- ած են երթալ։ Եթէ մէկ անհատի կամ կարաւանի փորձա- ութիւնը իրաւ ըլլար ուրիշներու, ի՛նչքան դառնութիւններ ժխթախտութիւններ պակաս պիտի արձանագրէինք։

Դէպքերը այդպէս չեն ընթանար մեր մէջ։ Այսէն մէկը, ամէն ամբ և կարաւան ինք անձամբ, իր գլխուն վրայ պիտի փոր- փորձանքէ փորձանք պիտի գլորի, յետոյ զղջալու համար։ Յետոյ պիտի ուզէ վերադառնալ, բայց ոչ իսկ ճամբու ծախք պիտի գտնէ։

Կարգով պիտի երթան ու գան։ Խրատներ, ազդարարութիւն- ներ պիտի ուղղեն, բայց ժարդ չպիտի լսէ։ Ինչպէս չի լսեր ամ- րողջ հայ մամուլին զգուշացումները։

Եւ քանի՛ հարիւրներ այսպէս։ Քանի՛ հարիւր ընտանիք- ներ տուն-տեղ քանդած։ Ամէնէն թշուառն ալ, ճամբու ծախք մը կը ճարէ ոչ միայն մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա երթալու, այլև նոյն ճամբով ետ գալու համար։ Առանց հաշուելու որ, երթ ու դարձի ծախքով, կարելի էր ապրիլ երեքէն մինչեւ վեց ամիս, համաձայն տեղին, կամ կապուիլ մանր գործի մը։

Ու մենք նորէն կը վարանինք խրատներ տալ, համոզել ամ սաստել։ Գիտենք որ, ապրուստը չափազանց դժուարա- ած է կարգ մը գաղութներու մէջ,— Սուրիա, Պուլկարիա, Յունաստան։ Մանաւանդ Պուլկարիոյ մէջ։ Այսէն քաղաքէ ձայ- ներ կը լսուին,— «Մ'ել չենք դիմանար»։

Արդ, այս վիճակը նոր չէ։ Իսկ այսիսի տագնապներէ յու- ահատողները երբ, գաղթելէ յետոյ, իրենց նախկին տեղերը կը գտնեն, Սուրիոյ, Յունաստանի կամ Պուլկարիոյ կարօտը կը ջեղճն,— ի՞նչ կ'ապացուցանէ այս պարագան։

Նուազագոյն չարիքը այն պիտի ըլլար որ, բացարձակա- պէս անելի մատնուած անգործները միայն նոր տեղի մասին ածէին։ Այն ալ՝ կարելի եղածին չափ ծանօթ եւ մօտաւոր գիրի մը մասին։

Մենք չենք յանձնարարեր Ֆրանսան, բայց կը համարենք ուազագոյն չարիքը, բաղդատելով Ամերիկաներու հետ։

Չենք ուզեր խղճմտանքի քննութիւն կատարել, բայց գի- անք որ շատ-շատեր ապրուստի հոգէն աւելի, օրուան հովե- ցն կը քշուին։

Պէյրութի յուսախաբ որբէն շատ առաջ, եւ ամբողջ մէկ արիէ ի վեր, Պուէնոս Այրէսի մեր թղթակիցը կը նկարագրէ այդ երկիրն ինկած հայրենակիցներու թշուառութիւնը։ Կը արգէ միջավայրին բազմապիսի անյարմարութիւնները։ Հա- ատարած այլասերումը, գացողներու եւ գղջացողներու, ճամ- ու ծախքի սպասողներու տագնապը։ Բայց, — ո՛վ է լսողը։ Յետոյ, կա՞յ կեդրոնական ձեռք մը որ կառավարէ, կեցնէ ան ճամբայ ցուցնէ։

Կան այլագոյն, այլաձեւ ձեռքեր՝ բազմութիւնները իրար ցնելու համար։ Քաոսը տեւականացնելու, գաղութէ գաղութ, ոսանքէ հոսանք պառակտում սերմանելու համար։

Որո՞ւ հոգ, եթէ ապրիլեան սարսափներէն ողջ մնացած ազմութիւնները բեռ կը կապեն ու կը կապեն ու կը չուէն արկիէ երկիր, աւելի շուտ հալելու համար։

Պիտի երթա՛ն։ Կարգով պիտի երթան ու գան, մինչեւ Հայոց գարուն գայ։

— Մինչեւ բացուին դռներն լուսոյ...։

Ամրափակ դռներն Հայաստան աշխարհի։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Դուրեան Պատրիարք եւ օսար վաճուղը

«Թայմզ»էն վերջ, «Տէյլի Թելէկրաֆ» եւս իաղորդելով երուսա- ղէմի պատրիարքին մահը, կ'ըսէ թէ Դուրեան արքեպս. «շատ մը տեսակէտներէ կարկառուն դէմք մըն էր այսօրուան հայ եկեղե- ցիին մէջ։ Ծնած 1860ին, կրօնական եղած էր 20 տարեկանին ու հետզհետէ անցնելով եկեղեցական աստիճաններէ, դարձած իր ե- կեղեցիին պետը։ Միայն իր կրթական գործունէութիւնը բաւական էր իր հայրենակիցներու երախտագիտութեան արժանի դարձնելու գինքը։ Աշխատանքի սէրը մարմնացած էր իր մէջ։ Իր ձեռնադրու- թեան թուականէն սկսեալ յարատեւեց այդ ուղղութեամբ՝ նախ պարտիզակի դպրոցին մէջ, յետոյ աւելի լայն գետնի վրայ՝ Երմա- շի երեւելի ստուածաբանական գեմարանին մէջ, ուսկից դուրս եկան այնքան բազմաթիւ բարձրաստիճան եկեղեցականներ։ Դուր- եան իր աշակերտներուն իաղորդեց ոչ միայն լիակատար հմտու- թեան ու անկախ պրպտումներու իր իսորութափանց եղանակը, այլ եւ իր լայնամտութիւնը՝ վիճելի կնճռոտ խնդիրներու լուծ- ման համար։

«Իր քահանայութեան յոբելեանին առթիւ 10,000 ստերլին հան- գանակուեցաւ իբրեւ նուէր՝ գնահատելու համար իր մեծ ծառա- յութիւնները, ու ամբողջ այս գումարը մէկ կողմ դրուեցաւ իր կողմէ՝ յատկացուելու համար արդիական մատենադարանի մը կա- ուցման եւ կահաւորման։ Այդ մատենադարանին մէջ պիտի հա- ւաքուին վանքին պատկանող հայկական հին եւ հազուագիւտ ձե- ռագրները, թիւով 6000, որոնց շատերը տակաւին չեն հրատա- րակուած եւ ամբողջովին չեն քննուած։

«Հայոց պատրիարքը բանաստեղծ էր ու փիլիսոփայ, ինչպէս նաեւ քարոզիչ ու աստուածաբան։ Իր գիրքերուն մէջ կան հայ մատենագրութեան պատմութիւն մը, հայկական ստուգաբանու- թեան մասին աշխատասիրութիւն մը, ինչպէս նաեւ կարգ մը կրօ- նական քերթուածներ։

«Անցեալ տարուան նոր տարիի պատուասիրութեանց մէջ, անի- կա ստացաւ Բրիտանական կայսրութեան Ասպետ (Knight of Bri- tish Empire (K. B. E.) պատուանշանը. առաջին հայ պատրիարքն է որ այս պատիւին կ'արժանանար։»

Մայիս 1ը խաղաղ անցաւ

70 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ՎՏԱՐՈՒԱԾ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մայիս 1ը խաղաղ անցաւ Ֆրանսայի մէջ։ Միայն փոքրիկ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ վիթրիի մէջ, ուր ինք- նաշարժի վարիչներ ծեծեցին ոստիկան մը եւ ծանրապէս վիրաւո- րեցին զայն։ Վարչապետը պատուանշան տուաւ այդ ոստիկանին։ Փարիզը կէս տօնական օրուան մը երեւոյթն ունէր ինչգլաքի։

Անցած տարի Մայիս մէկին ոստիկանութիւնը ձերբակալած էր 3400 հոգի, անկարգութիւնները կանխելու համար. այս տարի ձերբակալեց միայն 884 հոգի, որոնց 70ը օտարական։ Այս վերջին- ները բոլորն ալ անմիջապէս սահմանէն դուրս հանուեցան։ Ձերբա- կալուած 714 ֆրանսացիներէն 31ը վար դրուեցան, որովհետեւ ար- գիլուած զէնք կը կրէին կամ ոստիկանութեան դէմ դրած էին։ Միւսները իրիկունը ազատ ձգուեցան։

Համայնավար կուսակցութիւնն ու միութենական սէնդիկանե- րը հրաւիրած էին իրենց անդամները հաւաքուիլ փարիզի եւ ար- ուարձանի գործարաններու գլխաւոր դուռներուն առջեւ՝ թող չտալու համար որ միւս բանուորները աշխատին եւ գանոնք տա- նելու համար բացօթեայ հրապարակային հաւաքոյթներու։ Սակայն այս կոչերն ու հրաւէրները մեծ յաջողութիւն չգտան։ Սէն Ցընի, համայնավարներու միջնաբերդը հաւաքուած էին մեծ թիւով ըն- կերները։

Ոստիկանութիւնը առանց դժուարութեան ձերբակալեց հա- մայնավար երեսփոխան Ցորիոն, քաղաքապետ Լաֆորթը, Թաղա- պետական ժողովի եօթը անդամները, միջազգային կարմիր օգնու- թեան ներկայացուցիչները, գեղր. կոմիտէի անդամ մը, 75 ուրիշ համայնավարներ եւ 12 օտար պրոպագանդիստներ։ Մէն-Ցընի ոս- տիկանատան մէջ վարիչները զատեցին շարքային ընկերներէն։ Ա- ռաջիններուն փառաւոր ճաշ ապսպրեցին, ազնիւ գինիներով, մինչ շարքայիններուն պանիր հաց կը բաժնէր ոստիկանութիւնը։ Դա- սակարգային պայքարի ախոյեանները գէշ օրինակ հանդիսացան իրենց պրոլետար ընկերներուն...

Իրիկունը ժամը 8.30ին համայնավարները փորձեցին ցոյց կա- տարել Սանթէի բանտին առջեւ, ուր արգելափակուած են բազ- մաթիւ համայնավարներ։ 1800 ոստիկաններ եւ պահակներ կը հս- կէին պուլվառ Արակոյի եւ Սանթէի առընթեր փողոցներուն մէջ։ ժամը 9 — 11 շուրջ 50 հոգի ձերբակալուեցան եւ ոեւէ ցոյց չկա- տարուեցաւ։ Արուարձանի եւ գաւառի մէջ ալ փոքրիկ միջադէպեր տեղի ունեցան։

*** *Արտասահմանէն հասած հեռագիրներու համաձայն, հոն ալ խաղաղ անցած է Աշխատանքի Տօնը։ Լոնտոնի մէջ Սկովտիայէն եւ ուրիշ տեղերէ հասած անգործներ միացան Հայտ Փարքի ցու- ցարարներուն։*

Լիէժի մէջ 3—4000 համայնավարներ փորձեցին բանտին առ- ջեւ ցոյց ընել, բայց արգիլուեցան։ Պերլինի մէջ 15,000 ոստի- կաններ, զինուած քաուչուկ խարազաններով եւ ատրճանակներով, կարգապահութեան հսկեցին. ո՛չ մէկ լուրջ միջադէպ։ Վիեննայի մէջ ընկերվարական ցոյցերը խաղաղ անցան, բայց վերջաւորու- թեան 25 խանգարիչ համայնավարներ ձերբակալուեցան։ Սո. Ֆիայի մէջ 208 համայնավարներ ցոյց ըրին։ Մոսկուայի մէջ 850,000 հոգի մասնակցեցան ցոյցերուն։ Նիւ Եորքի մէջ կին հա- մայնավարներ մեծ ցոյց մը կազմակերպեցին։

Պ. Տումէրկ Ալճերիա կ'երթայ

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տումէրկ այս առաւօտ ժամը 10.30ին փարիզէն կը հանի Թուլօն։ Հոն պաշտօնական ընդունելութիւններէ և հացկերոյթէ մըվերջ, ժամը 14.15ին պիտի նստի «Տիւքէն յածանաւը, երթալու համար Ալճերիա, որուն Ֆրանսայի կողմէ գրաւման հարիւրամեակն է այս տարի։ Նա- խագահը Ալժէ պիտի հասնի կիրակի առաւօտ ժամը 5ին։ Ալ- նուհետեւ Ալճերիոյ զանազան քաղաքները պիտի պտտի, Օրա- նի ցուցահանդէսին պիտի այցելէ ու մայիս 11ին ժամը 16ին դարձեալ «Տիւքէն» յածանաւը նստելով, մայիս 14ին պիտի հասնի Փարիզ, Մարսիլիոյ ճամբով։

Ընկերային ապահովագրութեանց օրէնքը

Պաշտօնաթերթը առջի օր հրատարակեց Ընկերային Ապա- հովագրութեանց օրէնքը։ Ինչպէս գրած ենք, ապահովագրեալ- ները կը բաժնուին հինգ դասակարգի, համաձայն իրենց ստա- ցած թոշակի գումարին (տարեկան 2400 ֆրանքէն մինչեւ 18000 ֆրանք)։ Ապահովագրութեան գումարը (տարեկան 72— 480 ֆրանք, համաձայն դասակարգի) պիտի վճարէ գործա- տէրը, կէսը իր հաշուոյն, միւս կէսը աշխատաւորի հաշուոյն։

Կը կարծուի թէ առեւտուրի եւ ճարտարարուեստի ճիւղե- րէն Ընկերային Ապահովագրութեանց համար գանձուելիք գու- մարը պիտի ըլլայ 2,900 միլիոն ֆրանք, երկրագործական ճիւղէն 650 միլիոն, իսկ պետութիւնը իր կողմէ այդ նպատա- կին պիտի յատկացնէ 1200 միլիոն ֆրանք տարեկան։

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոմպէյի թղթակիցը կը հետագրէ թէ հնդիկ կառավարութիւնը որոշած է պարպել Հիւսիս Արեւել- եան նահանգին, Փէնճապի եւ միացեալ նահանգներու բոլոր կիներն ու երախաները։ Այդ շրջանին մէջ կացութիւնը ծան- րացած ըլլալով, հրահանգ տրուած է անոնց պատրաստ ըլլալ իրենց տուները պարպելու եւ ամրոցներու մէջ պատսպարուե- լու համար։

Համահնդկական համագումարին կողմէ պատուիրակու- թիւն մը կանտիի նախագահութեամբ գաղտնի նիստ գումար- եց, տեսակ մը «պատերազմական ժողով», ցարդ հետապըն- դուած մեթոտը փոխելու եւ նոր ծրագիր մը կազմելու համար։ Այս ժողովին մէջ տրուած որոշումները բացարձակապէս գաղտ- նի կը պահուին։

Պոմպէյի մէջ անհնազանդութեան շարժումին գլուխն անց- նելու առաջարկ եղաւ կանտիի, որ պայման դրաւ իր հրամա- նին տակ դնել 100,000 կամաւորներու բանակ մը։ Ասոնք յանձնառու պիտի ըլլան ո եւ է բռնի միջոցի չդիմել եւ միայն հնդկական հագուստներ հագնիլ։

Կալկաթայի մէջ երկու թերթեր «Էտվէնս» եւ «Լիպերթի» դադրեցուցին իրենց հրատարակութիւնը՝ չվճարելու համար մամուլի նոր օրէնքով պահանջուած 5000 րուպիին։

Յունաստանի հարիւրամեակը

Սուլիի մէջ (Եպիրոս) հանդիսաւորապէս բացումը կատար- ուեցաւ կոթողի մը, որ կանգնուած է ի յիշատակ Ալի փաշայի բանակին դէմ մղուած վերջին դիմադրութեան։ Յունաստանի ծովային նախարար Պոցարիս, բնիկ Սուլիցի, ի վեր հանեց այս հերոսական դիւցազներգութիւնը եւ անոր պատմականն ըրաւ։ Յետոյ թափօրը գնաց Զալոնկէ, ոգեկոչելու համար յիշատակը այն եղերական օրուան, երբ Սուլիցի կիները իրենց գաւակ- ները վար նետեցին ժայռի մը բարձունքէն եւ իրենք ալ անոնց ետեւէն նետուեցան։

Անգլիա եւ Եգիպտոս

«Թայմզ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հետագրէ թէ հակասա- կան լուրեր կը շրջին եգիպտական դահլիճին կողմէ Լոնտոնի պատուիրակութեան ղրկուած պատասխանին մասին։ Թերթերը անհիմն լուրեր կը հրատարակեն, իսկ կառավարութեան ղրկած հեռագիրները բաւականաչափ չեն կրնար լուսաբանել Նահաս փաշան եւ Լոնտոնի իր ընկերները։ Վարչապետին քարտուղարը տոքթ. Սալահէտտին, որ օդանաւով Գահիրէ գացած էր, մայիս 1ին Ադեքսանդրիայէն իտալական նաւ մը նստած է Լոնտոն վերադառնալու եւ եգիպտական դահլիճին լիակատար պատաս- խանը տանելու համար պատուիրակութեան։ Քարտուղարը Սի- րակուսայէն մինչեւ Լոնտոն օդանաւով պիտի ճամբորդէ, որ- պէսզի ժամանակին հասնի։ Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի պատուի- րակները նոր հաւաքոյթ մը պիտի ունենան երկուշաբթի օր։

Նափոլէոնի մարմինը՝ վեց դագաղներու մէջ

Նոր գիտնականներ փափաք յայտնած են տեսնելու Նափո- լէոն Պոնափարթի մարմինը որ կը հանգչի մէջէ մէջ դրուած վեց դագաղներու մէջ, առաջինը զինկէ, երկրորդը աքաժուէ, երրորդն ու չորրորդը կապարէ, հինգերորդը եպենոսէ, իսկ վեր- ջինը կաղնիէ։ Ս. Հեղինէ կղզիին մէջ անհրաժեշտ նիւթերը չգտնուելուն 1821ին կարելի չէր եղած գտնել, միայն «Քրէօ- զոտ» սրսկուած էր մարմնին վրայ։ Այդ վիճակին մէջ մնաց 20 տարի, մինչեւ որ 1840ին, 25 հոգինոց պատուիրակու- թիւն մը գնաց եւ գիրեզմանէն հանելով, Ֆրանսա փոխադրեց մարմինը։ Միայն այդ 25 հոգին է որ կրցան տեսնել — երկու վարկեան միայն — Նափոլէոնի կմախքը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱԹԻ Կ'ԱԺԱՆՆԱՑ Փարիզի մէջ։ Վաղուընէ սկսեալ լիտրը պիտէ ծախուի 1 ֆր. 50ի, փոխանակ 1.60ի։

ՊԱՆԻ ՏՂ ՅՐԱՆՍԻ գեղչի սակը 100ին 3էն 2.50ի իջնցուց։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Հրատարակվում է ամեն օր, բացի տոնական հաջորդ օրերից

Խմբագրության և տպարանի հասցեն՝ Երևան, Աբովյան փող. № 3

Հեռախոսներ՝ խմբագրության 2-36-70, 2-36-71, 2-36-72, 2-36-73, 2-36-74, 2-36-75, 2-36-76, 2-36-77, 2-36-78, 2-36-79

Տարեկան բաժանորդագինը՝ 12 ռուբլի, կիսամյակինը՝ 6 ռուբլի, եռամսյակինը՝ 3 ռուբլի

Առանձին համարի գինը՝ 5 կոպեկ

Ստացական գրքույկներ չեն տրվում

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում

Հրատարակության ժամանակը՝ ժամը 17

Տպագրված է Հայկական ՍՍՀ Ժողկոմխորհի տպարանում

Պատվեր № 1

Տպաքանակ 15,000

Գինը 5 կոպեկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Ա Ռ Ա Ջ Ն Ո Ր Դ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ Ա Ն Ի Ն

ԻՆՉՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՀԱՄԱՆԱԿԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ահա կարեւոր հարց մը, որ յուզէ քննադատները: Ժլօպէր ըսած է՝ Զոլա ժանրաժանուելիւն կու տայ, որովհետեւ այդ ոճին մարդկային միտքը կը շահի — կը շարժէր — այնպէս որ, որքան միջոցները աղաւ, որքան միջոցները աղաւ թաւալումը անշուշտ ազդէր մտածման ճամբուն վրայ: Ահա թէ ինչու երկար էին հին գրուածներու նկարագրութիւնները: Անոնք իրենց ատենին նոյնիսկ երկար բաներ էին, եւ վերջապէս ասկէ՝ կըրկնելու գոյութիւնը երգերու

Ժամանակի այդ գանգատը թատրոնի մէջ կանոնի վերածուած է արդէն: «Երեք միութիւն» հարցը կը վերաբերի այս խնդրին: Թատերագիր մը պարտաւոր չէր երկու արարածներու միջեւ ժամանակի երկար շրջան մը դնել:

Այսօր փոխուած է արագութեան նշանակութիւնը, շնորհիւ յարդակցութեան միջոցներուն: Ճամբորդ մը նաւարկութեան: Ճամբորդ մը Պերլին, իրիկունը Փարիզ կրնայ հասնիլ: Այնպէս որ ճամբորդութեանց եւ վէպերու ժամանակը եւս կարելի է կրճատել նոյնքան արագ: Ներկայ բանաստեղծութիւնն իրեն զգայութիւններու արժապատկեր, նոյն արագութեամբ է օժտուած: Հիմա խօսքը սեղմուած են և բառերը կարճ: Արագ պատկերներ, որոնք կ'ընան մէկը միւսին վրայ: Ժամանակի մէջ տիեզերքի մէջ ինչպէս նաեւ հոգեբանական ներքին աշխարհի մէջ:

Այսօր հեռագիրով: Եւ պիտի գայ օր մը, երբ մարդկային բոլոր զգայարանքները պիտի տկլորին (s'atrophier) ամէն մարդ պիտի դառնայ ուղեղի զգեստներ հագած էակ

ՌՈՊԵՐԲ ՊՐԻՃ

Անգլիացի պատկառոր բանաստեղծ, Ռոպերթ Պրիճ մեռաւ անցեալ շաբթու Անգլիոյ մէջ:

Ծնած էր 1844ին: Գրականութիւն ուսանելէ յետոյ, հետեւեցաւ բժշկական համալսարանին: Մինչեւ 1882 բժշկութիւն ըրաւ: Այնուհետեւ հանգստեան կոչուելով, միայն գրականութիւն ըրաւ:

Ուսումնասիրութիւններ ունի Միլտընի եւ Քիթի արուեստին մասին: Իր գործերն են սիրոյ աճումը, Պրոմեթէոս, էրոս եւ փսիխէ, եւ այլն:

1913ին ստացաւ պատկառոր բանաստեղծ տիտղոսը: Այս տիտղոսը ստեղծուած է 1591ին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ՈՒ Կ'ԱՓՈՐԵՆ

Սուի գիւղին մէջ կոմունիստները, որոնք զրկուած էին վարելու համար համայնացումի գործը, կը սպառնան գիւղացիներուն, որոնք չեն ուզեր կոլխոզ մտնել.

— Երկու գավթար կայ, մէկը սեւ, միւսը կարմիր, ո՞րն էք ուզում, որ ձեզ գրեմ:

Իջեւանի մէջ ժողով կը գումարեն գրաւելու համար «ուննեւոր» գիւղացիներուն ստգուած քները: Դեռ ժողովը չբացուած, «կը մեկուսացնեն» 7 գիւղացի, եւ այդպէս կը պահեն մինչեւ ժողովին աւարտիլը: Գիւղական խորհուրդին նախագահը բռնի «կոլխոզ» կ'ուզէ մտցնել 4 գիւղացի, բայց երբ անոնք կը մերժեն, նախագահը անոնց անասուններուն խոտերը կը գրաւէ եւ կը յանձնէ «կոլխոզ»ին: Երբ Իջեւանցի գիւղացի մը, Աւետիք Խաչատրեան, «կոլխոզ»էն ետ կ'ուզէ իր եղները, խնդիրը ժողովի կը դնեն եւ կ'որոշեն աքսորել:

Աչգրի եւ Սեւքարի մէջ համայնացումը կը կատարեն տավուղ-զուրնայով և «սրցումով»: Նոյն ձեւով նաեւ Գոշի եւ Իջեւանի մէջ: Բազանիս գիւղին մէջ ժողովի մտնելու իրաւունքէ կը զրկուին բոլոր անոնք, որ «կոլխոզ»էն հրաժարած են: Իսկ ջուղեանքի գիւղացիները, որոնք եւս «կոլխոզ»էն հրաժարած էին, ոչ շարժանկար, ոչ ալ թատրոն տեսնելու իրաւունք ունին:

Իջեւանի մէջ միշակ գիւղացիի մը կաթը չեն ուզեր գնել, ըսելով.

— Եթէ դուն «կոլխոզ»ի անդամ չես, քո կաթը թոյն է:

Ղնախղան գիւղին մէջ կոմունիստ Ա. Պետրոսեան բռնի կը համայնացնէ բոլորը: Գիւղացի մը կ'ընդդիմանայ, այն ատեն կոմունիստը կ'ըսէ.

— Քեզ կը հեռացնենք «կոլխոզ»ից, բայց չմոռանաս, որ մօրդ էլ կհեռացնեմ երկաթուղու ծառայութիւնից, այն ժամանակ կփոշմանես...

ՊԱՊԻՆ ԴԷՄ

Սովետական գրական բոլոր խմբակցութիւնները միանաբան նիստ մը գումարելով, հրատարակած են կոչ մը «Բոլոր երկիրներու գրողներուն», ուր կ'ամբաստանեն պապը:

Հայաստանի գրողներն ալ միացած են այս կոչին:

Ինչո՞ւ չէ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԽՈՇՈՐ ԴԱՏ ՄԸ ԷՆԿԻՒԻՐԻ ՄԷՋ

Թուրք փաստաբան Շայտար Րիֆաթ պէյ վերջերս կարգ մը ամբաստանութիւնները ըրած ըլլալով, դատական գործավարը դատ բացած եւ էնկիւրի կանչել տուած է: Գործավարը ինք ալ ներկայ եղած է առաջին դատավարութեան, բայց Րիֆաթ պէյ փոխանակ նահանջելու, աւելի բուռն լեզու մը կը գործածէ: Իբրեւ նմոյշ կ'արտատպենք զանազան հատուածներ իր երկար ճառէն:

— Մահմուտ Էսատ պէյ ըսաւ թէ դատաւորը գինքը կանչեց եւ ինքը եկաւ: Մինչդեռ կանչուելով չեկաւ, այլ հոս եկաւ, պարզապէս կարդալու համար շաբաթներէ ի վեր պատրաստուած ճառը, որ օճառի պղպջակի չափ արժէք չունի: Չի բաւեր որ իր ընկեր գործավարներու նման վկայութեան գայ, ան հոս պիտի գայ իբր ամբաստանեալ: Իրեն դէմ երկու դատ բացած եմ, այն ալ հոս՝ էնկիւրիի մէջ, որպէս զի գործը չերկարի:

Իր ընկերներուն դատարան գալը կը նկատէ իբր «զգաստութեան նշանատախտակ բոլոր անոնց համար, որոնք կ'ըսեն թէ միջամտութիւն կ'ըլլայ դատարաններուն»: Այս շատ սմանեղուկ համոզում մըն է: Ի՞նչ ըսեմ, մեղքնալ պէտք է մտայնութեան մը որ կը կարծէ թէ վկայութեան համար գործավարի մը դատարան գալը՝ դատական պարծանք մըն է արդարադատութեան համար: Միեւնոյն ատեն պէտք է մաղթել որ արդարադատութիւնը ազատի այս տեսակ նեղմիտ գլուխէ մը:

Ծածկելու համար իր մտաւոր դրամագլխին չգոյութիւնը եւ զիս հարուածելու անսահման տկարութիւնը, Մահմուտ Էսատ պէյ հայհոյանք մը փաթթած է իր լեզուին.— Ցեղկատու, տեղեկագիր, գատրիէ: Այս յանկերգը կը կրկնէ: Վեց յուշագիր ղրկած եմ, մէկական օրինակը Ղազիին եւ Ազգ. ժողովի նախագահին: Անոնք ազատ են ուզած անունը տալու այս գրութեանց.— յուշագիր, թուղթ, տեղեկատուութիւն:

Կրնա՞մ ո եւ է բան գործած ըլլալ նուիրական պետիս դէմ, որմէ չեմ բաժնուած ամբողջ տասը տարի, կ'ըսէ Մահմուտ Էսատ պէյ: կրնայ ըլլալ: Դուն դաւաճանեցիր արդարադատութեան, եւ հետեւաբար երկրին, որով կրնաս ամէն մարդու դէմ դաւաճանել: Ցասը տարիէ միասին է եղեր: Ցասը տարի միասին մնալը՝ կը նշանակէ հաւատարմութեան վկայագի՞ր ստանալ: Պատմութիւնը այսպէ՞ս կ'ըսէ:

Գատրիէ Հանըմը հարցաքննած ատեն, Հիքմէթ պէյ որպէս թէ անոր ձեռքը իր վզին դրած է, միսը միսին դպցնելու համար: Ո՛վ դատական գործավար, ամբողջ ազգը կը սպասէ որ վերջ տուրի քու բոլոր քինախնդիր ընթացքներուդ: Իրաւունքին բազուկէն աւելի զօրաւոր ուժ գոյութիւն չունենալով, գիտցիր որ հնչած է վերջին ժամդ, մեղայի եկուր եւ ապաշխարէ: Դուն ի՞նչ իրաւունքով դատաւորի մը դէմ եղած գանգատին ընթացք չտուիր ամիսներով:

... « Դատաւորներ, որոնք ժամանակին խոտ կերած են, իմ ազդեցութեան տակն են եղեր», կ'ըսէ Մահմուտ Էսատ պէյ: Ահա հոս հետիոտն մնագիր, թաթար աղասը: Ես ըսի թէ միջամտեցիր, չըսի թէ դատաւորները են-թարկուեցան: Թուրք դատաւորները քեզմէ՞ առին իրենց արժանիքներն ու պարծենալիքկողմերը, եւ ասոր համա՞ր է որ անոնց է հատիկ մը անգամ չէ մնացած քու մօտ:

20 Նոյեմբերին, Մահմուտ Էսատ պէյ իմ փոխանորդեալնեբէս տիկնոջ մը կ'ըսէ. «Այսինչ Թերթին դէմ ինչո՞ւ դատ չես բանար, ես կ'օգնեմ»: Բայց երբ կ'իմանայ որ ես եմ այդ տիկնոջ փաստաբանը, կ'երթայ այդ Թերթին խմբագրատունը եւ մէկիկ մէկիկ այցելելով խմբագիրներուն կ'ըսէ թէ «մենք պատերազմի ընկերներ ենք եւ հին յիշատակներով կ'ապրինք»:

... Պատահէր ի՞նչպէս արձակած կ'ըլլամ, կ'ըսէ: Արձակեց, միջամտելով գործին, 5000 ոսկիով արձակել տուաւ:

ՍՏԱՑԱՆՔ

A L'OMBRE DE LA CIVILISATION (Roman des Moeurs Anatoliennes), Histoire d'uneFamille Arménienne. Par Krimitel (Գրիգոր Թէլլալեան)· Préface de Paul Bodier. Librairie des Sciences Psychiques, 42 Rue St. Jacques. Paris, 1930: Գին 15 frs.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ շաբթու, հինգշաբթի երեկոյ, տեղի ունեցաւ Հայ Բժշկական Միութեան պարբերական դասախօսութիւնը Սոսիէթէ Սավանթի մէջ:

Տօքթ. Տիրաց ներկայացուց ստամոքսին բնախօսութիւնն ու առողջապահութիւնը, տալով նաեւ կազմախօսական ծանօթութիւններ: Այս այն գործարանն է, որ կեանքի մէջ մեծ դեր ունի: Ընթերցողի ժողովուրդները մասնաւորապէս միշտ կը տառապին, տեղեկութիւն չունենալով ստամոքսի առողջապահութեան մասին:

Ցետոյ խօսեցաւ Պ. Ս Սասունի բերնի առողջապահութեան մասին, որ կը կազմէ սկիզբը մարսողական առողջապահութեան: Ընտանեաբոյժ Սասունի չափազանց յստակ եւ ժողովրդական դասախօսութիւն մը ըրաւ այդ մասին, առանց մտնելու գիտական չոր ու աւելորդ մանրամասնութիւններու մէջ, միշտ խօսելով հայերէն, գիտական ճշգրիտ եւ համապատասխան բառերով:

Ունկնդիր

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՈՒ ՁԱՆՔԵՐԸ

ՄԱՐՍԼԻԱ.— Սիվրիհիսարի Հայրենակցական Միութեան մասին յաճախ գրուած է «Յառաջ»ի մէջ, եւ գնահատութիւնները ալ չեն պակսած:

Այսօր, իր կազմութեան հինգերորդ տարին, ան կ'ունենայ Երիտասարդաց Միութիւն մը եւս որ իր բացման հանդէսը կատարեց ապրիլ 26ին Էսփանեոլի սրահին մէջ:

Հանդէսը բացուեցաւ ճիշդ ժամանակին, Միութեան երիտասարդ նախագահին երկու խօսքով: Մօտ քսան երիտասարդներ երգեցին «Բամ Փորտան»ը: Ապա եղան արտասանութիւններ «Ափ մը մոխիր», «Հայ Հերոսը», «Զարկ Կովկասը «Բանուորները» եւ ուրիշ հայրենասիրական երգեր ու մեներգներ:

Օրուան բանախօսն էր Պ. Յակոբ Պետրոսեան, որ խօսեցաւ Հայրենակցական Միութեան կողմէ, պարզեց Ֆրանսահայ երիտասարդութեան սպառնացող վտանգը: Յայտնեց թէ հարիւրաւոր երիտասարդներ հիւանդանոցներուն մէջ իրենց օրերը կը հատրեն եւ ապա շեշտեց երիտասարդաց Միութիւններու դերը այդ վտանգը կասեցնելու կամ մեղմացնելու համար: Ներկաներէն չզլանալ իրենց օժանդակութիւնը: Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ այս տողերը գրողը իբր «Յառաջ»ի թղթակից իր խօսքը ըսելու

ՕՐ. ՎԱՐԴ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆ ԵՒ ԺԱՆ ՏԷՎԷՃԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ
27 Ապրիլ 1930
Էրպլէ փարիզ

Սիվրիհիսարի երիտասարդութեան:

«Այս վայրկեանին ես վերյիշեցի Խրիմեան Հայրիկի Պապկէ պսակը: Գարնան առաւօտ մը Պապիկ իր թոռնիկը պաշտ կը տանի մաճին ու մաճկալին առջեւ եւ անոր ձեռքը գութանին վրայ դնել տալով, կ'ըսէ. «Թոռնիկ, գիտե՞ս ես քեզ այսօր նորէն պիտի պսակեմ: Քահանան քեզ պսակեց Շուշանին հետ սուրբ ամուսնութեամբ, բայց ես քեզ պիտի պսակեմ հողին հետ, մայր հողին, մաճին եւ գութանին հետ: Շուշանը քեզի զաւակները պիտի բերէ, իսկ հողը քեզի հաց պիտէ տայ: Աստուած երկար կեանք տայ Շուշանին, բայց երբ ան մեռնի, դուն կրնաս մի նոր Շուշան գտնել, իսկ երբ հողը մեռնի, դուն յաւիտեան կը մեռնիս, վարձկան մշակ կը դառնաս: Սիվրիհիսարի երիտասարդները իրենց այս կազմակերպութեամբ հող կը պահանջեն իրենց մեծաւորներէն եւ Խրիմեան Հայրիկ մը կ'ուզեն, որպէսզի պսակուին մայր հողին հետ, կապուին անոր յաւիտենական, անքակտելի կապերով:» Ըսաւ եւ նաեւ Պ. Գուլումեան որ յայտնեց թէ տասնը հինգ տարի առաջ ճիշդ այս օրերուն մէկ միլիոն հայ ժողովուրդ սպանդանոց առաջնորդուեցաւ եւ խողխողուեցաւ ամէնէն վայրագ ձեւերով ու ահա այդ մէկ միլիոնին մահացումէն վերջը ծնած տասնըհինգ տարեկան հայ պատանին իր ուխտը կ'ընէ հոս այս բեմէն եւ իբր ապրիլեան սերունդ կ'ուզէ անեղծ պահել անունց լիշատակը:

Բանախօսութիւններէ վերջ աճուրդի դրուեցաւ Խրիմեան Հայրիկի շրջանակի մէջ առնուած կենդանագիրը, որ քառորդ ժամուան մէջ բարձրացաւ 960 ֆրանքի եւորուն տիրացաւ Պ. Փունարճեան:

Երեկոյթը փակուեցաւ «Երեք Քաջեր» կատակերգութեամբ:

Ս. Միլտոնեան

Անիէրի մէջ եղերական արկածով մը մեռած որբին Յակոբ Ստեփանեանի յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի, ոչ թէ ուրբաթ ինչպէս յայտարարուած էր, այլ շաբաթ օր, ժամը 2ին: Բոլոր ընկերները եւ բարեկամները ներկայ պէտք է գտնուին սէնթ-Ժոզէֆ եկեղեցիին առջեւ, մեկնելու համար (Rue Dumérie) պիտի Թաղուի:

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

(ԳՕԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ԿԵԱՆՔԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՌԵՂԾՈՒԱԾԸ

Ձեմ յիշում քանի տարեկան այդ փափախն էր ինձ զբաղեցընում:

Տատիկը եղսօն՝ մի հատիկ, կուզիկ ու մի փոքր խուլ պառաւ, իր թանձր ու մսոտ քթի տակից ինչ որ փնթփնթացնում էր, մօրս հրահանգներ էր տալիս, մէկ ընդ մէկ քթախոտ էր կոխում իր լայն ու դեղնած քթամաքերը, ապա մի քանի անգամ փնչացնում ինչպէս տաք ախոռից նոր դուրս եկած ձի: Ու ամէն մի փուշտոցից յետոյ՝ պառաւը երկիւղածութեամբ խաչակնքում էր երեսը կըրկնելով՝

— Տէ՛ր ողորմեա, Տէ՛ր դու ազատես չարէն, դադաբալայէն:

Մայրս շարունակում էր պըտտոյտները, ապա կանգ առաւ ուժասպառ.

— Էլ չեմ կարող մէ՛րիկ, ասաց նա, նւաղկոտ ձայնով.

— Դէհ, դէհ, նարմանազուք կնիկը չեմ սիրի, գոչեց պառաւ Եղսօն խստութեամբ, ինչդ է պակաս, փա՛ռք Աստծու, ձեռք ու ոտքով կնիկ ես, հը՛, էլի մի քանի պտոյտ, աստծով կը վերջանայ. հը՛, առ էս էլ:

Եւ տատիկը մօրս պարզեց երկրորդ շիշը:

— Տէ՛ր, դու ազատես չարէն, չոռէն, շարունակեց Եղսօն, եւ քթախոտի մի լիքը պտղուց ռունգը կոխեց, փուշտաց մի քանի անգամ փնչացնում ինչպէս տաք ախոռից նոր դուրս եկած ձի: Ու ամէն մի փուշտոցից յետոյ՝ պառաւը երկիւղածութեամբ խաչակնքում էր երեսը կըրկնելով՝

— Տէ՛ր ողորմեա, Տէ՛ր դու ազատես չարէն, դադաբալայէն:

Մայրս շարունակում էր պըտտոյտները, ապա կանգ առաւ ուժասպառ.

Եղսօի շեշտը հրամայական էր եւ խօսքը խիստ:

Այս էլ նորութիւն էր եւ բաւական անախորժ:

Հեշտ էր ասել, վեր կացէք, հագուեցէք. տունն այնպէս ցուրտ էր. մեր սեւ առաստաղը գիշերւայ պարզկաւից իսպառ ծածկուել էր ճերմակ եղեամով, որի տեսքն իսկ մրսեցնում էր: Ջրով լի սափորները սառուց էին կտրել. կատուն ցրտից խոյս տալով՝ իմ անկողինն էր ապաստանել ու անուշ-անուշ ժռռում էր:

Անկողնում այնպէս տաք էր, այնպէս դուրեկան:

Անշարժ մնացի ու նայում էի մերթ մօրս, մերթ առաստաղի սարսռալի եղեամին:

Հերդիկից երեւում էր մոայլ երկինքը, ուր արեւի ցոլք չկար. պարզկայ գիշերին յաջորդել էր մառախուղոտ, խոնաւ լուսաբաց:

Վատ օր էր:

— Է՛յ, Եղսօ, ասացի, ինչո՞ւ ես փափախ դրել մայրիկիս գլխին:

— Վեր կացէ՛ք, արեխէ՛ք, դարձաւ Եղսօն մեզ, շուտ հագուեցէք, գնացէք սաքուն, մինչեւ կը կանչենք:

Պառաւն այս անգամ իրաւ զայրացած էր:

Քոյրերս՝ երկուսն ինձանից մեծ, միւսը՝ փոքր, հնազանդութեամբ եւ սկսեցին սրթսրթալով հագուիլ: Ես մնացի անշարժ՝ կատուի հետ. պառաւն ինձ չէր վախեցնում. ընտանիքի երես տրուածն էի:

— Վերկա՛ց, բա՛լա չան, դարձաւ ինձ մայրս քնքշօրէն, քիչ յետոյ կը դաք, երբ թոնիրը վառենք:

Հնազանդութեամբ զգեստներս հագայ:

Երեքս էլ խռոված էինք, նման թռչնի ձագերին, որոնք յանկարծ բազէի ստուեր են նկատում բարձրից:

Մի բան էր կատարուում մեր յարկի տակ, երկիւղալի մի անցք որ չէի հասկանում, զգում էի սակայն, որ մայրս է վտանգի մէջ. թւում էր թէ՝ այդ վհուկ Եղսօն մի չար բան պիտի անի մօրս. ատում էի նրա թանձր ու կեղտոտ քիթը, հաստ շրթունքները, մէջքի կուզը, որ այնպէս նման էր թաւջի, եւ մանաւանդ գլխի ահաւոր փաթթոցը, խոտի մի փոքրիկ դէզ որ մանը էր ածում այս ու այն կողմ անվերջ փնթփնթոցով:

Դռնից դուրս գալուց առաջ յետ նայեցի պառաւին բուռն ատելութեամբ, լեզու ցոյց տուի դէմքս ծամածռելով ու իր պէս փոշտացրի:

Ապա մեծ քրոջս դարձայ.

— Ինչո՞ւ համար է հայրիկի փափախը մայրիկի գլխին հագցրի:

— Յիմա՛ր, որ չարքերը չը խփեն... շիշերն էլ դրա համար են, մայրիկը հիւանդ է:

«Չարքերը չը խփեն, մայրիկը հիւանդ է». քոյրս էր ասում. նա մեծ էր, տասներկու տարեկան, ու այնքան բան գիտէր. նա էր իմ առաջնորդն ու ղեկավարը կեանքի:

Լռեցի սասանուած. լսածս ծանր էր:

(1) («ԻՄ ԳԻՐՔԸ»)

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ

Ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ, 262 rue Degueslin:

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ա Լ Ֆ Ո Ր Վ Ի Լ.— Նախաձեռնութեամբ տեղական Ազգային Միութեանց, Ա. Ե. Հ. Կ. Խ.ի Հ. Յ. Դաշնակցութեան և Հ. Մ. Ը. Մ.ի, վաղը կիրակի ժամը 2ին 128 Rue Etienne Dolet, Պ. Մուրատեանի սրահին մէջ:

Մ Ա Ր Ս Է Յ Լ.— Նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ ազգային եւ քաղաքական կազմակերպութեանց, այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Սալօն Շափի մէջ (84 Rue Chape): Մուտքը ազատ է:

Լ Ա Ս Ի Ո Թ Ա.— Նախաձեռնութեամբ Թաղ. Խորհուրդի եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Խաժակ խումբի, վաղը կիրակի ժամը 2ին Պար Իտէալի մէջ:

ՅՈՐԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ
Ի ՊԱՏԻԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Ք Ա Շ Ա Ն — Պ Ա Ն Ե Է Օ.— Փարիզի Հարաւային Շրջանի Ցառաջդիմասիրաց Միութեան Թէյասեղանը, վաղը կիրակի ժամը 3ին 74 Grand'Rue Bourg la Reine.

Բանախօսութիւն, երգ, պարեր եւ անակնկալներ: Կը մասնակցին Պ. Ռաֆայէլ Զարդարեան (արտասանութիւն) եւ Թաւրիստ Աբգար:

Հաղորդակց. միջոց.— Առնել Porte d'Orléans էն 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Place Condorcet, Bourg-la-Reine.

Ա Ն Կ Ի Է Ն.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9.30ին, Pavillon du Lac ի մէջ.

Կը խօսի՝ Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի Պ. Ժօրժ Սինանեան (ջութակ), Օր. Աստղիկ Սարաֆեան (դաշնակ), Պ. Պ. Շ. Սարեան եւ Մէհտէրեան: «Սիփան» երգչախումբը:

Մուտքը ազատ է:

Պ Ի Յ Ե Ա Ն Ֆ Օ Ի Ռ.— Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6, Rue de Solférino 23, Պիյեանքուռ:

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը խօսին Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը: Մուտքը ազատ է

Մ Ա Ր Ս Է Լ.— Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Salle de Noces ի մէջ, 81 rue de Paris.

Կը խօսի՝ ԱՇՈՏ ԱՐՓՈՐԻՆԻ Մուտքը ազատ է

Ռ Ո Ա Ն.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. խումբին վաղը կիրակի: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Փ Ո Ն Տ Ը Շ Է Ր Իհ Ի.— Վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Օթել Ֆրանսի մէջ: Կը մասնակցին Ազգ. եւ քաղաքական կազմակերպութիւնները: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ե Ր Ե Կ Ո Յ Թ — Պ Ա Ր Ա Հ Ա Ն Դ Է Ս

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Սէն Թ'Անթուանի ընկեր կարօ խումբին կողմէ, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 7ին a la Viste Hermitage ի պարասրահին մէջ: Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն: Տոմսերը կը ծախուին բոլոր ընկերներու քով:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
THÉATRE ALBERT IER

64, Rue de Rocher (St. Lazare)

Վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 9ին կը ներկայացուի՝

ԼԻԼԱՅԻ (Վ. փափազեան)

ՍԱԼՕՆԻ ՕԶԸ (ԶԱՒԵՇՏ)

Կը մասնակցին տեղւոյս բոլոր լաւագոյն դերասանները

ԳԻՆԵՐԸ 25, 15 եւ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը՝ Լիլայի մօտ,
24 Rue St. Lazare

Դերասան Ն. ՍԱՐԵԱՆ որ պիտի կատարէ Պ. ՎԵՐԺԱԼՈՅՍԻ դերը

ԵՐԵԿՈՅԹ — ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Սալօն Շափի մէջ

Երգիչ-դերասաններ Տէր եւ Տիկ. Հայկ-Արծիւ կ'երգեն՝ «Հայաստան», «Կռունկ ուստի կուգաս», «Երեւան քաղ եմ առել», «Սիրուհիս քեզ համար», «Կանչէ կռունկ», «Վարդը», Butterfly, Tosca եւայլն, կը ներկայացնեն՝ «ԱԴԱՄ եւ ԵՒԱ» (օփերեթ), «Անուշէն եւ Զարտաշէն» երգախառն պատկերներ,

Տոմսեր՝ 12, 8 եւ 6 ֆրանք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ

Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):

Դիմել՝ L. Kévonian, 225 Fbg. St Martin: Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

EMPIRE Տիգիք-Շօ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՕՐ. ԱՆԳԻՆԷ ՎԱՐՈՒԱՁԵԱՆ
եւ
ՆՈՐԱՆ ՊԱԼԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Մարսէյլ 27 Ապրիլ 1930

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ ընկերներն ու համակիրները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին 29 Bld. Carnot. Ներկայանալ անդամատետրով:

Սէն-Միշէլի «Բրիստափոր» խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Օրակարգ՝ ընթացիկ խնդիրներ եւ դասախօսութիւն, Սովորական հաւաքատեղին:

Դ Ա Ի Ա Ռ

Տէ-Սինի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 5.30ին Քաֆէ Քարտէնի մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի անդամներն ու անդամուհիները կը հրաւիրուին Թէյասեղան - հաւաքոյթի, վաղը կիրակի ժամը 3ին, 71 ave. Kléber.

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ժլորիա ճաշարանին մէջ, 61 Rue Mr. le Prince. Կը հրաւիրուին բոլոր անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ
Հ. Մ. Ը. Մ.

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ Հ. Մ. Ը. Մ.ի խառն առաջին եւ պահեստի ֆութպոլի խումբերը կը մրցին Անկիէն Էմմանի առաջին եւ պահեստի խումբերուն դէմ, Անկիէնի Stade St. Gratien դաշտին վրայ, ժամադրավայրը տեղւոյն վրայ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Փոն տը Շէրիւի.— Դաւ.— 35:
Կրէյ, Ն. Փ.— 70:
Մարսէյլ, Պատ.— 460:
Տէսին, Յ. Պ.— 35:
Կարտան, Խ. Ա.— 70:
Պէլֆոռ, Ղ. Հ.— 70:
Պիյեանքուռ, Ա. Գ.— 150:
Պրիւսէլ, Մ. Գ.— 260:
Ֆրանքֆուրթ, Խ. Վ.— 50:
Մոնթրէօլ, Հ. Փ.— 210:
Լիոն, Գորձ.— 788.80:
Փարիզ, Մ. Ղ.— 35:
Շավիլ, Կ. Մ.— 35:
Մարսէյլ, Գորձ.— 732:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Տիկ. Աղաւնի Սուրմէեան (Ծնեալ Դշխոյեան) որ 1920ին կը գտնուէր Պոլիս, կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ Պ. Վանեանի, Boite Postale, No. 66, Khartoum, Soudan.

— Շապին Գարաֆիսարի մեծ Ա՛պտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոբ Էրնէկեան (Մաճարեան), ֆօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Թաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): Ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— Օր. Խօճէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Ջոնկուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս: կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է Ճաշարանի մը մէջ: ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան): Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable, boîte postale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր:

— Համբարձում Ճանիկեան կը փնտռէ իր եղբայրը Ահարոն Ճանիկեան, որ կը գտնուէր Պէյրութ, Իժաց տալ՝ H. Djaniguian (Arménien) 54, Rue Aux-Ligneaux, St-Jean-de-Braye (Loiret)

— կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագառիճէն Խոսրով Իլպիզեան եւ զաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ազատուհի, եւ իօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Թաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր: Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc: կամ «Յառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

—կը փնտռուին Գարապօղազցի Հայեակ Ձէօվէրտեան, 20 տարեկան, իօր անուն՝ Խնկօ, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրուեան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին. ենոֆիա, Միւշկինագ, Դեդխի Ձէօվէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թել-Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), իօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Անիկ. կաթնուկ, իօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Հալաճ: Իմացնել Ադապազ Պարսամեանի, 32 Jules-Gevelot, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

կը խնդրուի սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

կը փնտռուի նաեւ Նազլու Պարսամեան եւ իր երեք զաւակները, Ռուբէն, Անթառամ, Հռիփսիմէ որոնք Արաբկիրի շրջանին մէջ առեւանգուած են քիւրտերու կողմանէ: Իմացնել՝ Ադապազ Պարսամեանի վերի հասցէին:

— Քալամաճայէն Պրուսայի մեծ-նոր գիւղացի Գրիգոր Մինասեանկը փնտռէ իր քոյրը Խոնարիկ Մինասեան (27 տարեկան), որ առեւանգուած էր Բէսիւլայնի մէջ: Այժմ կը կարծուի Տէր-Զօր ըլլալ: կը խնդրուի տեղեկութիւն ուղեցողներէն իմացնել «Յառաջ»ի միջոցաւ Hagop Ghougassian ի Odos Paron, Panapoion, Kalamata. Grèce.

կը խնդրուի սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի Բալուի Թէփէ գիւղացի Մուշեղ Աւագեանի որդին Խաճատուր: կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ Սարգիս Շաղուկեանի, 62 Rue des Morillons, Paris (15):

— կը փնտռուին Խարբերդի Աշուան գիւղացի Արամ եւ Տաճատ Յակոբեան, հօր անուն՝ Մանուկ, մօր անուն՝ Սարա: 1915ի տարագրութեան միջոցին գտնուած են Սուրիճ ուր իրենց մայրը մնած է զիրենք ձգելով 5—7 տարեկան հասակին մէջ: Իմացնել՝ Յովհաննէս Յակոբեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5).

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի Արշակ Առաքելեան որ 5 տարի առաջ կը գտնուէր Գավալա (Յունաստան): Իմացնել իր եղբօր Գառնիկ Առաքելեանի 342 Rue Garibaldi, Lyon, (Rhone), France.

կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Արթաքի Թորոսեան կը փնտռէ իր եղբայրը Ատաբազարցի Յարութիւն Թորոսեան որ Պալքանեան պատերազմէն ի վեր անյայտացած էր: Չորս տարի առաջ տեսնուած է Մարսէյլ: Իմացնել՝ Dikran Kalaydjian, 71 Rue Garibaldi, Lyon, (Rhone).

— Վարդան Պէճօեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդիները Յակոբ Պէճօեան, Պետրոս Պէճօեան եւ իր եղբայրը Յակոբ Պէճօեան: 2 տարի առաջ կը թղթակցէին եւ կ'ապրէին միասին հետեւեալ հասցէին՝ Յակոբ Պէճօեան 418 Park ave. Worcester, Mass. U. S. A. Իմացնել՝ Վարդան Պէճօեանի, 64 Rue de Bonnet, Lyon, Rhône.

Ֆրանսերէնի մասնաւոր դասեր շարլ խուբեսերեանի կողմէ պսակաւոր ֆրանսերէնէն լեզուի, ուսանող փարիզի Շամալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ քաղաքական գիտութեանց վարժարանի: ընդունելութեան ժամեր առաւօտ ժամը 9—12 եւ 4—6: Ցափաւոր գին: Հասցէ՝ 214 Rue St. Jacques, Paris (5).

ALLO, ALLO
Այս է Թիւը մեր Թելէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette ի խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՓԱՑՏԷ ԿՐՈՒՆԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԿՐՈՒՆԿՆԵՐ ՄԱՐՍԻԼԻԱԿԱՆ
LOUIS XV ՄԱՆՏԱԼՆԵՐ
կաշիով եւ առանց կաշիի
Խիստ չոր փայտ
JUSTINESY
Place des Baumes, St. Antoine, MARSEILLE
Ժոմիսիոն եւ արտահանում

Phonos & disques
Columbia
ՀԱՍԱԾ ԵՆ, 1930Ի ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ
Odéon
ԼԱԻ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՒԻՔ
Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ
56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 և 5*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon
պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած արիւրու եւ կիներու Ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա.ԺԱՆ
Կը բաւէ անդամ մը այցելել հաւատալու համար
ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
Տէր եւ Տ'հօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԵՐՔ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Մէջքի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, բերանի եւ կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՇԱՒԻԼԻ շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10— CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «C des 3 Gares» Պ. Ց. Բէկգատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան հողաբաժինները:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի՝ փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
4
ՄԱՅԻՍ
1930

4 MAI 1930

2. ՏԱՐԻ Թիւ 1254

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՓԻԼԻՍՓԱՅ ՎԱՆԱԿԱՆԸ

Շատ բան գրուեցաւ Դուրեան պատրիարքի մասին, անոր Հանդուցեալ յիսնամեայ յոբելեանին առիթիւ։ Անոր առնուեցան երկարապատում կենսագրականներ, գործակից տաղեր, ուղերձներ։ Նոյնիսկ ոտանաւորներ։ Իրաւ նաեւ շարուեցան ձուլածոյ, գոց եղած բառեր ու բացատրիչներ, որոնք տող կը լեցնեն, բայց բան չեն ապացուցաներ։

Չարկ է ճշդել որ, ամէն բանէ առաջ փիլիսոփայ մըն էր հանդուցեալ Պատրիարքը։ Բանաստեղծ, մատենագիր, դաստիարակ, բայց ոչ հանրային-քաղաքական կեանքի մարդ, ինչպէս կը սպասուէր էին ըլլալու Պատրիարքները։ Գիտուն մը, որ սիրէր խորասուզուիլ մատենադարանի մը խորը, անդադար պրպտել, սերտել ու խոկալ։ Եւ ատով իսկ, դատապարտուած ամլութեան, գոնէ բաղդատելով իր արժանիքին կամ ընդհարումներու հետ։

Պարապ տեղը չէր որ, տարիներ առաջ, Պոլսոյ մէջ, իր անունին նետեցին «քանքարաթաքոյց»ը։ Եղիշէ արք. փափկութեամբ կը բողոքէր այս ակնարկին դէմ, յոբելեանի տօնակատարութեան առիթիւ, չափազանցեալ համեստութեան շարժուձեւ մը փորձելով։

Իրրեւ փիլիսոփայ, սկեպտիկ մըն էր կրօնական տեսակէտով ալ։ Բանաստեղծ, գիտնական եւ յետոյ շաբաթապահ Ազդու Զրաքեանը, անբա՛խտ Ինտրան, իր վերջին տարիներուն, բաւականաչափ ուղղափառ չէր գտներ Դուրեան եպիսկոպոսը, Պէրպէրեան վարժարանի դասերուն առեն...

Եւ շատերու միտքէն կ'անցնէր թէ՝ արդեօք տասն անգամ ամէն արդիւնաւոր պիտի չըլլա՞ր հանդուցեալ Պատրիարքը, եթէ իր գլխուն վրայ ունենար աշխարհական գլխարկ մը, փոխանակ վեղարի։

Ամէն պարագայի մէջ, կը թուի թէ «եկեղեցւոյ հայր»ը կամ Պատրիարքը աւելի քիչ տեղ պիտի բռնէ պատմութեան մէջ, քան փիլիսոփայ-դաստիարակը, բանաստեղծը, կամ բանասէրը։

Իսկական վանականն էր Դուրեան արքեպիսկոպոս, կամ նոյնիսկ վանահարանականը։ Այն միտիկ շունչը որ կայ իր վրայ, աւելի կամ պակաս վարակած է նաեւ իր կարգ մը աշակերտները։ Խելք եւ մելամաղձիկ, ան իր շրջապատին կը ներշնչէր կրօնականութիւն ամէն բանի հանդէպ։ Նոյնիսկ հանրային կեանքի մոլորին մէջ։ Կարծես կապ չունէր առօրեայ անցուդարձին հետ, կամ չունէր հաւատք իր դերին վրայ։

Այս գիծը մանաւորապէս երեւան եկաւ իր պատրիարքութեան շրջանին, թէ Երուսաղէմի եւ թէ մանաւանդ Պոլսոյ մէջ։ Պատճինը՝ ըլլալով վանական պաշտօն, աւելի կը յարմարէր իր անունուածքին, քան երկրորդը, որ կը պահանջէր կորով եւ որոշ դեր։ Վարելու եւ կազմակերպելու կարողութիւն։

Միւս կողմէ, բանաստեղծ էր, բայց ոչ Խրիմեան։ Ինչպէս որ գիտուն էր, բայց ոչ Օրմանեան (իբրեւ քաղաքական ազգայնական)։ կեանքի բոլոր ասպարէզներուն մէջ, փիլիսոփան եւ անդրդ ընթերցողը կը տիրապետէին իր վրայ եւ կը ջլատէին որեւէ գրիչ, աշխոյժ կամ տարականոն գիծ։ Արժաշէն Պոլիս եւ Պոլիսէն Երուսաղէմ — հաշուելով իր ամէնէն հասուն շրջանը— վանահարանն է որ կը պտտի, կը ծփայ, կը ծաւալի իր բոլորտիքը եւ ոչ թէ աշխարհը, կեանքը, գործը։

Այս նկատողութիւնները չեն կրնար նսեմացնել բուն Դուրեանը, մտքի մարդը, որ կրնար ասպարէզ կարդալ միջազգային յարգացականութիւններու։ Մտքի մարդը,— այնքան խորաթափանց, բաղմակնճիռ եւ ներհուն, բայց միանգամայն մատչելի նոյնիսկ դպրոցական սերունդին։

Արդարեւ, հանգուցեալը ոչ միայն երգեր ու գիրքեր է գրած,— աւելի շատ գրած քան տպած— այլ եւ սերունդ կըրթած։ Թերեւս վերջինն էր մեր գրաբարի մասնագէտներուն, որոնք անհետացան իրարու ետեւէ։ Հեղինակութիւն մը լեզուի պատմութեան, բանասիրութեան եւ մատենագրութեան։

Դուրեան պատրիարք, իր յոբելեանին առիթիւ, չուզեց տէր հանել իր մեծագոյն տիտղոսին, մտքի մարդուն, եւ բաւական համարեց միայն քահանայական կոչումը, քրիստոնէական խոնարհամտութեամբ։

Այս ալ ինքնին, փիլիսոփայութիւն մըն է, որ սակայն չի կրնար արգիլել մեզ՝ Դուրեանի մահը ողբալու, ամէն բանէ առաջ, իրրեւ մտքի մարդ։ Իրրեւ բանաստեղծ, մատենագիր եւ դաստիարակ։ Եւ իրրեւ իմացականութիւն մը որ կրնար ճառագայթել շատ աւելի բարձր հորիզոնի մը վրայ։

Իր կորուստով կը բացուի լայն պարապ մը մեր մտաւոր կեանքին մէջ, ուր այնքան սակաւաթիւ են իրական ուժերը, արժէքները, իսկ այնքան բազմաթիւ եւ բազմազան՝ իրենց նկատողութիւնները։ Շատոնց է որ, այս ասպարէզին մէջ ալ, իրարու ետեւէ կը մաշին, կը նօսրանան եւ կ'իյնան խաղարի դէմքերը, հեղինակութիւնները, —կաղնիները, մէջտեղ ձգելով թուղթ եւ մացառներ։ Ճաճախ փուշ եւ տատասկ։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Միջադէպին զոհերը

Յաւուր կ'իմանանք թէ կիրակի օրուան միջադէպին առթիւ ձերբակալուած երեք որբերը դատապարտուած են վեց ամիս բանտարկութեան եւ 100ական ֆր. տուգանքի։

Իտալիա կը զօրացնէ նաւատորմը

Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովը հազիւ փակուած, Իտալիա սկսած է տենդոտ գործունէութեան լծուիլ՝ իր նաւատորմը զօրացնելու համար։ Ինչպէս գրեցինք, անցած կիրակի հանդիսաւորապէս ծով իջեցուց հինգ նոր մարտանաւեր։ Ասոնցմէ զատ նոր շինութեան համար ընդարձակ ծրագիր պատրաստած է։

Ֆրանսական թերթերը այս առթիւ մտահոգուած են եւ կը գրեն թէ Իտալիա կ'ուզէ գործնապէս հաւասարիլ Ֆրանսայի, որպէսզի յառաջիկայ նաւային խորհրդաժողովին մէջ կատարուած իրողութեան առջեւ զնէ մեծ պետութիւնները եւ ընդունիլ տայ իր տեսակէտը։

Եթէ բաղդատենք Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ նաւային ծրագիրները, կը տեսնուի որ Ֆրանսա 1930ի ընթացքին պիտի շինէ մէկ յածանաւ՝ 10.000 թոնօ տարողութեամբ, վեց Թորփիլահալած, վեց սուզանաւ, մէկ ականադիր Թորփիլանաւ եւ երկու աղդանաւ, ընդամէնը 48,000 թոնօ տարողութեամբ։ Իտալիա եւս պիտի շինէ մէկ յածանաւ՝ 10.000 թոնօնոց, փոխանակ անցած տարուան երկուքին, 5000 թոնօնոց ուրիշ երկու յածանաւեր եւ 1240 թոնօնոց չորս Թորփիլահալած։ Դիտելի է որ Իտալիա հոգ կը տանի արագընթաց նաւերու շինութեան։ Ֆրանսացիները աւելի շատ ընդծովեայ ունին։ Իտալացիները կ'ուզեն հասնիլ անոնց, ուստի եւ այս տարի պիտի շինեն 22 հատ, 12ը զուտ պաշտպանողական փոքր սուզանաւեր։

Ֆրանսա պիտի ուզէ իր գերակշռութիւնը պահպանել, նոր մարտանաւեր շինելով։ Լոնտոնի խորհրդաժողովին արդիւնքը պիտի ըլլայ ուրեմն փոխանակ զինաթափութեան՝ սպառազինում աւելի լայն սահմանի վրայ։ Այս հեռանկարին առջեւ յուզուած են քաղաքական բոլոր շրջանակները, նոյնիսկ Վատիկան։

*** «Ճոռնալէ տ'Իտալիա»կը գրէ թէ ներկայիս շինուող 57,000 եւ 1930ին շինուելիք 42.800 թոնոյով իտալական նաւատորմը պիտի հասնի ճիշդ 405,400 թոնօի։ Ֆրանս. նաւատորմը իտալականէն 240,000 թոնօ աւելի է հիմա եւ Ֆրանսա իր ապահովութեան համար անհրաժեշտ կը նկատէ միշտ այսքան գերակշռութիւն ունենալ։

Պաղեստինի քարևնորոգումները

Թայմզ կը գրէ թէ անգլիական կառավարութիւնը մտէն կը հսկէ պաղեստինի կացութեան վրայ։ Մօտաւոր Արեւելքի գործերուն տեղեակ սըր ձոն Հոփ Սիմփսընի պաշտօն յանձնած է խորհրդակցիլ պաղեստինի մարզպանին հետ, որպէսզի տեղեկագիր ներկայացնէ կառավարութեան՝ շօի յանձնաժողովին թելադրած երեք կարեւոր խնդիրներուն մասին։ կը յիշուի թէ սըր ոլօիթըը շօ եւ պաշտօնակիցները, պաղեստինիմէջ իրենց քննական այցելութենէն վերադարձին, տեղեկագիր ներկայացնելով, յանձնարարութիւններ ըրած էին պաղեստինի մէջ ներգաղթի, հողային հարցի եւ այլ բարենորոգումներու մասին։

Այսպէս, կը յանձնարարէին հրէական ներգաղթը կանոնաւորել՝ երկրին ընդունելու տարողութեան համապատասխան ձեւով, փորձագէտներու քննութեան ենթարկել հողային կարգադրութեան եւ երկրագործութիւնը զարգացնելու առաջարկները։

«Այն խնդիրը թէ պաղեստին կրնա՞յ պահել աւելի մեծ թիւով երկրագործ ժողովուրդ մը քան կը պահէ ներկայիս, հաւասարապէս կարեւոր արժէք կը ներկայացնէ հոգատար պետութեան, սիոնականներուն եւ բնիկ ժողողուրդին համար։ Հրէական ներգաղթը պարզապէս փութացուց այն դժուարութիւնները, որոնք պիտի ծագէին քանի մը տարի վերջ Արաբներու բնական աճումին հետեւանքով։ Կարելի է որ երկրագործութեան զարգացած մեթոտները կրնան լուծել խնդիրը։ Իսկ եթէ կարելի չըլլայ այս ձեւով կարգադրութեան մը յանգիլ, այն ատեն թէ հոգատարութեան պայմանները եւ թէ սիոնականներու ծրագիրը պէտք է վերաքննութեան ենթարկուի։ կառավարութիւնը նշանակելով մասնագէտ մը, որ յատկապէս նման խնդիր մը ուսումնասիրած է յունական մակեդոնիոյ մէջ, ցոյց կուտայ թէ կը փափաքի յաւագոյն խորհուրդներն ստանալ քաղաքական եւ միջազգային մեծ կարեւորութիւն ունեցող խնդրի մը մասին»։

Անգլիա եւ Եգիպտոս

Մուսթաֆա Նահաս փաշայի քարտուղարը այսօր Սիրակուսայէն օդանաւով Լոնտոն կը հասնի։ Բանակցութեանց ձգձգումին առթիւ զանազան զրոյցներ շրջած ըլլալով, եգիպտոսի վարչապետը հետեւեալը յայտարարած է «բրիթէր»ի գործակալութեան.

— Բացարձակապէս անմիտ բան է ենթադրել թէ մենք կ'աշխատինք պատասխանատուութենէ խուսափիլ՝ խորհրդակցելով երկրի մեր պաշտօնակիցներուն հետ։ Մենք պարզապէս ուզեցինք լուսաբանուիլ խնդրի մը մասին որ առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի։ Նոյնը կ'ընէ նաեւ անգլ. կառավարութիւնը երբ պէտք տեսնէ։ Լոնտոնի պատուիրակութիւնը կատարելապէս պատասխանատու է եւ լիազօր, բանակցութիւններու ամբողջ պատասխանատուութիւնն ստանձնելու համար։

Ալճերիոյ հարիւրամեակը

Ֆրանսական երեք նաւաբաժիններ, ընկերակցութեամբ «Պէառն» օդանաւատարին, Թուլոնէն Ալժէ մեկնեցան Մարիս 1ի առտուն։ Այս մարտանաւերը պիտի մասնակցին Ալճերիոյ հարիւրամեակի հանդիսութեանց։ Ալժէի մէջ երկու ասոնց միացաւ Թեթեւ յածանաւերու նաւաբաժինը եւ Պրէսթի երկրորդ տորմիղը։ Ասոնցմէ զատ Թորփիլահալածներ, սուզանաւերու բաժիններ, ինչպէս նաեւ օդանաւերու ինը տորմիղներ պիտի հաւաքուին Ալժէի մէջ։

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տուվէրկ այսօր կը հասնի Ալժէ, ուր պիտի գտնուին երեք մեծ զրահաւոր, մէկ օդանաւատար, վեց յածանաւ, 35 Թորփիլահալած եւ 23 սուզանաւ։

Պարսկաստանի ոստիկան զօրքը

Թէհրանէն փարիզ հասած է զնդապետ Ճիհանպանի, պարսիկ ոստիկան զօրքի հրամանատար եւ նախկին պետ Պարսից շահի սպայակոյտին։ Գնդապետը առջի օր այցելեց Պօվէի, Օնէօյլի եւ Քլէրմոնի ոստիկան-զօրքի կիսաբաժինները եւ շատ գոհ մնաց։ Գնդապետ Ճիհանպանի Պարսկաստան վերադարձին պիտի վերակազմէ պարսիկ ոստիկան զօրքը՝ Ֆրանսական նոր մեթոտներու հիման վրայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՅԱՒՈՎ կը տեղեկանանք թէ Փարիզի «Արեւելեան կենդանի Լեզուներու վարժարանին Թուրքերէնի օգնական ուսուցիչ զէյթունցի Պ. Տէօվլէթ Գէորգեան մտայինֆանդարում ունեցած է հիւանդանոց փոխադրուած է։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ նախկին երկտակ նախարար Ֆիրուզ Միրզա չորս տարի բանտարկութեան եւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկումի դատապարտուեցաւ առջի օր Թէհրանի վճռաբեկ ատեանին կողմէ։

ՀՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Միութեան գերագոյն ատեանը շրջաբերական ուղղեց բոլոր դատարաններուն՝ հրահանգելով որ թեթեւօրէն մահավճիռներ չարձակեն, այլ լսեն ամբաստանեալին վկաները եւ քննեն անոր ներկայացուցած անմեղութեան փաստաթուղթերը։ Կ'արգիլէ նաեւ «պարզ հակաբոլշեւիկեան մտայնութեան» համար մահավճիռ տալ եւ ընդհանուր խօսքեր գործածել՝ փոխանակ իրական փաստեր յիշելու։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ օդանաւորդուհի օր. Լէնա Պէռնշթայն յաջողեցաւ տեւողութեան համաշխարհային իգական մրցանիշը կոտրել ա-ռանձին՝ թեթեւ օդանաւով մը, օդին մէջ մնալով 35 ժամ եւ 47 երկվայրկեան։ Նախկին մրցանիշը կը պատկանէր օր. Մարիզ Պասթիէի՝ 26 ժամ 47 վայրկեանով։ Օրիորդը կը կոտրէ նաեւ արական մրցանիշը, որ կը պատկանէր Լինտպէրկի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ թերթերու մէջ կը կարդանք թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալած եւ 5 ոսկի տուգանքի դատապարտած է Պ. Պետրոս Թամիրեանցը, որ գէնք կը կրէր վրան, առանց արտօնագիր ունենալու։ Ակումբի մը մէջ վէճ ունեցած է մէկուն հետ եւ Թամիրեանց ատրճանակ քաշած է իր հակառակորդին։ Թամիրեանց ամբաստանուած է նաեւ թէ ստորագրած է չէքեր, որոնք անվճար մնացած են...։ Յետածգուած է Թամիրեանցը սահմանէն դուրս հանելու հրամանին գործադրութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ գաղթավայր Աննամի մէջ լուրջ խռովութիւններ ծագեցան Մարիս 1ին։ Պէն Թիւիի մէջ շուրջ հազար տեղացիներ ցոյց կատարեցին։ Պահակները ստիպեցին։ Հինգ ցուցարար սպաննուեցաւ եւ 14 վիրաւորուեցաւ, 50 հոգի ձերբակալուեցաւ։ Թայ-Պինհի կառավարիչը ատրճանակով ձանձրացած վիրաւորեց ցուցարար մը, որ կը սպառնար։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆի փոխարքան կարուկ հրամաններ տուաւ դատարաններուն՝ արագօրէն դատելու համար յանցաւորները։ Կանտիի շարժման զէմ աւելի վճռական քայլեր պիտի առնուին, քանի որ ազգայնականները կը մերժեն իրենց առաջարկուած խաղաղ մեթոտները՝ ձգտումին վերջ տալու համար։

ՍՄԵՆ. Տ. ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԷՊՍ. ԴՈՒՐԵԱՆ
ՊԱՏՐԻԱՐՔ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

(Ծնած 1860 մեռած 1930 ապրիլ 27)

Իր յոբելեանին առթիւ պատրաստուած այս նկարը, մեծ արուեստով գեղազարդուած երուսաղէմի բնական ծաղիկներով, ինքը՝ Դուրեան արքեպս. մաիուընէն երկու շաբաթ առաջ դրկած է «կեանք եւ Արուեստ» ֆարեգիրքի խմբագրութեան։

ՀԱՅԿ, 25 մարտ.— Թուղթ։ Տպագրութիւն եւ վաճառք

ԱՐԻՒՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԱՐ

Մեզի մը Տաղտկալի թէ ապրուստի մեր ամենօրեայ հոգերուն մէջ մարդ մոռնայ ամէնէն կարեւորը, այսինքն՝ մեր ազգային կեանքին մասին խորհելու պարտականութիւնը։ Ուրիշ ազգեր կան, որոնք ամէն օր կը մտածեն իրենց ապագային մասին, կը ծրագրեն, կը կազմակերպեն, կը գործեն։ Մենք ալ ունինք մեր ազգային ծրագիրները, մեր ազգային գործերը, բայց ինչպէ՞ս կը կատարենք զանոնք։ Ամէն մարդ կը մտածէ, որ ուրիշը պէտք է ընէ, ամէն մարդ կը սպասէ, որ ուրիշը նախաձեռնէ։ Ամէն մարդ կը կարծէ, որ ինքը ազգային գործ մը ընելու համար ծնած չ

որովհետեւ դուք ձեր
ձեզ չէնկնելը, ձեր արան ու
ձեր հերկելու, ձեր ժողով-
պարարտացնելու հոգերով
եւ ժամանակը
գրաղեալ,
էր, ապրիլը սիրելի...
Ես գիտե՛մ, դուք լսեցիք եւ
դիտիք ձեր ականջները, որով-
եւ չէիք ուզում լսել:
Ես գիտե՛մ, եւ դժբախտ եմ,
Ես գիտե՛մ, դո՛ւք ազնուական
գործիչ, իմաստուն ու գիտնա-
մարդիկ, ձեր մեքենաների
մարդիկ, ձեր մեքենաների
ձեր ոսկորները ճզմեցիք, եւ
ձեր ոսկորները ճզմեցիք, եւ
ձեր փառքերի համար ժելատին
դիտիք նրանցից:
Ես գիտեմ այս եւ ահա թէ
Ես գիտեմ այս եւ ահա թէ
ես դժբախտ...

. . . . . .

եւ ամէնքը խլացան...
գիշերը գիշերով մթնեց ընա-
ծառի մէջ, ծովի ջրերին կառչած
նաւի ահեակամածի վրայ, մե-
նաւորների գոռում գոչիւնի տակ
նաւաստիներու ու քոյրերս մատաղ
նաւաստիների պէս մայեցին ու
մրմնջացին:
Յանեւհինգ անգամ ամօ-
գնար ու սեւերես Ապրիլը եկաւ
գնաց եւ իր մեղքերը չկարողա-
ցաւ քաւել:
Թեծացէք գեղիս որբուկներ,
Ձեծացէք եւ լաւ սերտեցէք մեծ
Աստիւան, մի օր աշխարհի երես
Ձեղ չպրտելու համար...

ՌՈՒԱՄ· ԳԱՌՈՆԵ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄՈՒՆ
ԱՆԱՉՆԻԻ "ՄԱՆԷՕՎՐ,,

Խմբագրութիւն «Յառաջ»ի
«Ապագայ» Թերթը, իր 30
ապրիլի չորեքշաբթի օրուան
թիւին մէջ, «Նոր Աշխարհ» Թեր-
թէն առնելով արտատպած էր
իմ մէկ անձնական նամակս, ուղ-
ղուած Չատիկ Մաթիկեանին,
Նիւ Եորք, բնականաբար առանց
ինձ ստուգելու իմ գրածս ստանձնելու:

Պարոնեանի յօբելեանին գը-
ուած աննախընթաց ընդունե-
ութիւնը շատոնց է որ անհան-
ում Թեան մատնած էր «Ապա-
գայ»ի խմբագիրները, որոնք ա-
ւիթը բարեպատեհ կը համարեն
ինց Թերթին առաջին էջին
մէջ եւ երկու սիւնակի վրայ ար-
տատպելու այդ անձնական նա-
մակը, Սորպոնի մեծ հանդիսու-
թիւններէն մէկ շաբաթ առաջ՝
ընթերու մէջ շփոթութիւն ըս-
ղծելու, Թերեւս մէկ քանի
առաջուց պատրաստուած հրա-
արականներ ձեռք բերելու եւ
րական ֆիւնադրամին քանի մը
ազար ֆրանք վնաս պատճա-
նելու ակնյայտնի մտադրու-
եամբ»:

«Ապագայ»ի խմբագրութեան
ուղղուած նամակով մը իմ ա-
ղող վերապահումս յայտնած
եմ, հրատարակուած փաստա-
Թուղթին ճշդութեան մասին:

Անհրաժեշտ կը նկատեմ նոյնին
մէկ պատճէնը ղրկել նաեւ «Յա-
ռաջ»ի խմբագրութեան, հրա-
տարակութեան խնդրանքով:

Ընդունեցէք, պարոն խմբա-
գիր, լաւագոյն զգացումներուս
հաւաստիքը:

Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ

*
**

Փարիզ, 30 ապրիլ 1930

«Ապագայ» Թերթի
խմբագրութեան
Փարիզ

«Ապագայ»ի 30 ապրիլ 1930 չորեքշաբթիի թիւին մէջ, «Ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս կը տօնուի Ա. Ահարոնեանի Յոբելեանը» խորագրին տակ, Նիւ-Եորք Զատիկ Մաթիկեանի ուղղած մէկ անձնական նամակս հրատարակութեան տուած էիք, արտատպելով զայն «Նոր Աշխարհ» Թերթի ապրիլ 19ի թիւէն:

Իմ վրդովումս եւ զգուանքս յայտնելով գաղափարական պայքարի այս անընդունելի եւ փողոցային ձեւին դէմ, որ չի վարանիր մինչեւ անգամ մարդոց գրպանները կամ գրոցները պրպտուելի ենթարկել՝ հակառակէն փաստեր ճարելու համար, կուգամ յայտնել իմ բացարձակ վերապահումս հրատարակուած փաստաթուղթին ճշդութեան մասին:

Դժբախտաբար անձնական նամակներուս պատճէնները պահելու սովորութիւնը չունիմ, կարենալ փաստացիօրէն հերքելու համար հրատարակուած վաւերաթուղթը, բայց ամէն տեղիք ունիմ ենթադրելու որ նամակ մը Թղթելու չնորհքն ունեցող մարդիկ չպիտի խղճահարուէին խեղաթիւրելու նաեւ զայն՝ լաւագոյնս ծառայեցնելու համար իրենց նպատակին:

Մասնաւոր կերպով իմ բացարձակ վերապահումս կը յայտնեմ ինձ վերագրուած նամակին այն պարբերութեան մասին որ կ'ըսէ Թէ «մեր կատարածը Ա. Հարոնեանական ձեռնարկ մը չէ, այլ Դաշնակցական ձեռնարկ մը» եւլլն.:

Ես չեմ կրնար, ու չէի կրնար երբեք այդ տեսակ նախաղասութիւն մը գործածել, լաւագոյնս գիտնալով որ Յոբելեանական կեդր. Յանձնաժողովի 40է աւելի յարգելի անդամներուն մէջ կան մի միայն երեք Դաշնակցականներ, որոնց մէկը 8 ամսէ ի վեր բացակայ է քաղաքէս:

Ես ինքս ժանաւանդ չէի կըրնար այդպիսի նախաղասութիւն մը գործածել, առաջին օրէն իսկ խորապէս ցանկացող ըլլալով որ հաժաղգային գոյն եւ քնոյթ ստանայ Ա. Ահարոնեանի Յոբելեանը՝ զէթ այս մէկ ու հազուագիւտ առիթով ազգին բոլոր հատուածները միացած տեսնելու համար յարգանքի ու մեծարանքի արժանաւոր ցոյցի մը մէջ:

Այս նկատումներով, կ'առաջարկեմ «Նոր Աշխարհ»ի խմբագրութեան եւ անոր հրատարակած վաւերաթուղթը առանց ստուգումի արտատպող «Ապագայ»ի խմբագրութեան, որ հաճին հրատարակել լուսանկարուած պատճէնը իմ նամակիս:

Մինչեւ այդ ես անվաւեր կը նկատեմ ինձ վերագրուած նամակը:

Բարի եղէք, պ. խմբագիր, օրէնքին իսկ ընձեռած իրաւունքին համաձայն հրատարակութեան տալ ներկայ հերքումս անփոփոխ, ձեր Թերթին առաջիկայ Թիւին մէջ, այն էջին ու սիւնակին վրայ ուր հրատարակուած էր ինձ վերագրուած նամակը:

Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԳՐՈՂԸ

«La Revue de France»ի մէջ Ռըքուլի, խօսելով Թարտիէօի մասին, կը փորձէ տալ քաղաքական օրագրողին դիմագիծը: Քաղաքական օրագրողը պատմագիրը մըն է, պատմագիրը ներկայ ժամանակին: Երբ կը սկսի գրել նիւթի մը մասին, իր ուշադրութիւնը կը գրաւեն նախ ընդհանուր գիծերը, յետոյ այն յարաբերութիւնները, որոնք գոյութիւն ունին մարդոց եւ դէպքերուն միջեւ: Իր բացառիկ կարողութիւնները հետզհետէ կը զարգանան շարունակական եւ հանապազօրեայ մարզանքով մը: Վանդի ամէն վարկեան իրեն կը ներկայանան նոր հարցեր ու խնդիրներ, զորս ստիպուած է մեկնաբանել առանց կանխօրօք պատրաստութեան: Քաղաքական օրագրողը, այսպէս, արագութեամբ դարձնելով իր ուշն ու խտացականութիւնը օրուան նիւթերուն շուրջ, կ'օժտուի «առժամայն» (instantanément) գրողի մը յատկութիւններով:

ՊԱԼԶԱՔ ԵՒ ԻՐ ՀԱՄԲԱՒԸ

Ոմանք կը պնդէին Թէ Պալզաք չէր սիրեր ռէքլամը: Ընդհակառակն, գրող մը կը հաստատէ Revue Bleueի մէջ Թէ Պալզաք կը դողար իր համբաւին վրայ եւ ամէն ճիգ կը թափէր տարածելու համար զայն: Իր մօրը միջոցով կը համոզէ Revue des Deux Mondesի խմբագրապետը, որպէսզի Պալզաքի գէմ որ եւ է յօդուած չտպէ իր պարբերաթերթին մէջ: Կամ գովասանական յօդուած մը նուիրէ իր փիլիսոփայական պատմուածքներուն: Նոյնպէս, Պալզաք նամակ մը գրելով իր մէկ բարեկամին, կ'ըսէ Թէ գիրքի մը յաջողութիւնը կախում ունի երեք յօդուածէ, որոնք պէտք է երեւին երեք տարբեր Թերթերու մէջ: Եւ կ'աւելցնէ. «Le Chouan»ը այսպէս պիտի ծախեմ եւ ոչ ուրիշ կերպով»: Ահէ գատ Պալզաք գիտէր ընտրել գրագէտներ, որոնք գեղեցիկ յառաջաբաններ կը գրեն իրենց ներկայացուած գիրքերուն: Նոյնիսկ այդ յառաջաբանները Պալզաք ինք կը գրէր եւ ծանօթ գրագէտ մը պարզապէս... կը ստորագրէր:

Եւ դեռ աւելին: Պալզաք ի՛նք կը գրէր գրադատականները իր գիրքերուն մասին, ստորագրելով բարձր անունով մը: Այդ յօդուածներուն մէջ ներբողի կանչուած են վէպին խորքն ու ոճը, եւ ամէնուն կը յանձնարարեն կարդալ «այդ գեղեցիկ գործերը»:

Եւ յետոյ Պալզաք այս ներբողականները կը ղրկէր... գեղուհիներուն, կարդացնելու եւ հրապուրելու համար...

ՁԵՐ ԳՐԱՒԸԸ ԿԸ ԿԱՐԴԱ՞Ք

Ֆրանսերէն օրաթերթ մը հարցարան մը բանալով, կը հարցնէ գրողներուն.

— Հրատարակութենէն յետոյ վերստին կը կարդա՞ք ձեր գործերը:

Ֆլէման վօթէլ, երգիծաբան, կը պատասխանէ Թէ կը կարդայ միայն իր տպագրուած վէպերուն... «փորձ»երը: Ռընէ Պէնժամէն եւս չի կարդար իր վէպերը, որովհետեւ, չէ՞ որ, շաքարագործն ալ չուտեր իր պատրաստած շաքարը: Ժաք Տարնէթալ չի կարդար, որովհետեւ կը վախնայ վերապրիլ իր անցեալ յուզումները: Ժ. Պուլանժէ, ընդհակառակն, կը սիրէ վերստին կարդալ իր տպուած գիրքերը, ճիշդ ինչպէս հարիւր անգամ կը կարդայ իր ձեռագիրը, միշտ սրբագրելու, միշտ աւելի լաւ տալու ցանկութեամբ: Մագիէր եւս կը կարդայ իր գիրքերը, դարձեալ զգալու համար իր հին մելամաղձիկ երիտասարդութիւնը: Նորմանտի կը կարդայ իր գիրքերը, որովհետեւ կը հաւատայ Թէ գիրք գրել դիտնալը կը նշանակէ սրբագրել, ընդել կամ կրճատել: Իվան Կոլի կինը, Ֆլէր, չի սիրեր կարդալ իր աւարտած գիրքը, վախնալով տեսնել իր Թերութիւնները:

Ու Ժիւլ Ռընար, իր օրագիրին մէջ, կը խոստովանի. «Իր գրածը վերստին կարդալ կը նշանակէ անձնասպանութիւն փորձել»:

ՊՈԻԼԿԱՐ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԵՐԳԵՐԸ

Պալքանեան ժողովուրդներուն մէջ, Պուլկարներն են, որ ամէնէն աւելի աղքատ են ժողովրդային բանահիւսութեան տեսակէտէն: Սերպ ժողովուրդը որքա՜ն հարուստ է բանաստեղծութեամբ, աշխատանքի եւ սիրոյ երգերով: Ալբուած յուզումներ են անոնք, եւ ոչ Թէ երազներ կամ ցանկութիւններ, ինչպէս են, մեծ մասամբ, հայ ժողովրդական երգերը: Իսկ պուլկար ժողովրդական երգերը խոժոռ են ու ժայռի, բիրտ ու վայրի: Շատ քիչ անգամ շնորհալի ու կակուղ: Ահա սիրոյ երգ մը.—

Լուսինը կը սփռէր իր ճառագայթները,
Աշտարակին վրայ, ժանկամարդ
կիներուն վրայ:
Բոլոր կիները մուշտակէ թիկնոց հագած էին,
Մագդան միայն պոլէրօ մը հագած էր:
Բայց Մագդան ամէնքէն գեղեցիկ էր, — օ՛ իմ եար,
Ամէնքէն գեղեցիկ, զոր տեսնել կ'արժէ:
Մանկամարդ կիները փոշի քցուած էին,
Ձերմակ փոշի եւ կարմիր ներկ:
Առանց ներկի՝ Մագդան, ծաղկատի աղջիկը, — օ՛ իմ եար,
Ամէնքէն գեղեցիկ էր, զոր տեսնել կ'արժէ:
Կիները հագած էին մուշտակ, — օ՛ իմ եար,
Իսկ Մագդան՝ պարզ շղուական,
Եւ սակայն, Մագդան է ամենագեղեցիկը,
Ամէ՛նքէն գեղեցիկը, զոր տեսնել կ'արժէ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Աւարտեցաւ «Յառաջ»ի մրցումներուն պայմանաժամը: Դժբախտաբար ոչ ոք յաջողած է: Երկու հոգի Պալքաններէն կրցած են իմանալ առաջին ոտանաւորին հեղինակը,— Օր. Հեղանոյշ Արշակեան: Միւսները չեն կրցած հասկնալ: Խոստովանինք, որ այս առաջին մրցումը շատ դժուար էր: Կը խոստանանք քիչ մը աւելի դիւրին մրցում մը ներկայացնել յառաջիկային:

ՆԱՆՍԷՆեԱՆ ԱՆՑԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՍՈՑՔԸ

Կարեւոր գումարի մը կը հասնի Նանսէնեան անցագիրներուն հասոյթը: 1929ին այդ գումարը հասաւ 87,130 զուիցերական ֆրանքի: Իւրաքանչիւր անցագիր կ'արժէ 5 ֆր. ոսկեդրամ, ուրեմն տրուած են 19 հազար 548 անցագիրներ: 1928ին տրուած էին 16,419 անցագիրներ: Նանսէնեան անցագիրներ տուած են՝

	1928ին	1929ին
Պելճիքա	1,124	1,061
Պուլկարիա	3,978	3,510
Ֆրանսա	3,571	4,498
Եուկոսլաւիա	3,163	2,851
Ռումանիա	2,000	5,000
Զուիցերիա	1,245	1,305
Աւստրիա	328	346

Այս անցագիրները տրուած են հայ,ասորի, քաղդէացի եւ ռուս գաղթականներուն:

1929ին տրուած են՝

Աւստրիոյ մէջ 12 Հայու, 22 Ասորիի, 312 Ռուսի, Պուլկարիոյ մէջ 755 Հայու, 3,223 Ռուսի, Պելճիքա յիմէ 109 Հայու, 1,051 Ռուսի: Միւս երկիրները վճարագրութեան չեն տուած դեռ:

Ըստ ընդունուած հաժաձայնութեան, այս հասոյթը պիտի բաշխուի գաղթականներու թիւին համեմատութեամբ, այսպէս՝ 4)5ը Ռուսերուն, 1)5ը Հայերուն: Հայերուն ինկած բաժինը յատկացուած է Սուրիոյ մէջ հայ գաղթականներու տեղաւորման գործին, նախ 1,000 (1928 ին), յետոյ 600 (1929ին): Նանսէնեան անցագիրներու հասոյթը կը սպառին Նանսէնեան անցագիրներու վրայ: Կը խորհին նոյն դրոշմաթուղթերը սպառել նաեւ ինքնութեան թուղթերու վրայ, ինչ որ աւելի խոշոր եկամուտ մը պիտի հայթայթէ Ազգերու Դաշնակցութեան, որ այդ հասոյթը պիտի գործածէ գաղթականներուն տեղաւորման եւ անոնց կացութեան բարելաւման համար:

ՀԱՆԳԻՍՍ

Երջանկայիշատակ պատրիարքին առաքելական աթոռոյն Ս. Երուսաղէմի բարձրաշնորհ Տ. Եղիշէ Սրբազնափայլ Արքեպիսկոպոսի Դուրեան 'ի 27ն ապրիլի ի 1930 ի Ս. Երուսաղէմ.

Ո՛չ եւս է հայ եկեղեցւոյ հոգեվից խօսնակն. գնաց ննջել 'ի քուն մահու ընդ նախկին Ս. հարցն եկեղեցւոյ. ո՛չ եւս է մեծ ուսուցիչն եւ խոհական դաստիարակն Ազգիս պարմանեաց. անակնկալօրէն սլացաւ նա յանժամահաս թիւղթեան՝ որը Թողլով իւր սանունքն եւ ի խորին սուգ եւ յարտասուս համակելով Մխաքանական լրութիւնն Ս. Աթոռոյն եւ համօրէն մեր Ազգն, որ տակաւին մեծ պէտս ունէր իւր իմաստնապանծ ընտիր հովուապետիէ:

Խաղաղութի՛ւն հոգւոյն, հանդի՛ստ ոսկերացն, վերին Այցելութի՛ւն այրիացեալ Ս. Աթոռոյն եւ սփոփա՛նք վշտահար Ազգիս:

Ս. Պատարագի ժամուցմամբ հանդստեան պաշտօնն կատարի յուԹօրէի ննջեման՛ 'ի 4ն Մայիսի յաւուր Աշխարհաժառան կիւրակէից ի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյս Փարիզի: Ս. Պատարագ՛ի ժամ 10. հոգեհանգստեան պաշտօն՛ի ժամ 11.30:

Վշտակիր՝ Հոգեւոր Շով. Հայոց փարիզի Վռամշ. Եպիսկոպոս
Փարիզ, 29 ապրիլ 1930

"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէր եւ Տիկին Համայեակ Խոսրովեան տասը օրինակ տարեկան եւ վեցամսեայ «Յառաջ» կը նուիրեն, ի լիշատակ իրենց մօր՝ Տիկին Թագուհի Խոսրովեանի:

Յատկացուցինք հետեւեալ հաստատութեանց.—

1.— Կրթասիրաց Միութիւն, Լաթաքիա: 2.— Ազգ. վարժարան, Քէսապ: 3.— Որբերու Միութիւն, Խանտէք: 4.— Յառաջդիմասէր Միութիւն, Դամասկոս: 5.— Վերադնունդ Ակումբ, Պէյրութ: 6.— Ազգ. Դրադարան, Կէոլա: 7.— Բաֆֆի Գրադարան, Պուքրէշ: 8.— Եբիտ. Միութիւն, Քսանթի: 9.— Որբերու Միութիւն, Սէրէդ: 10.— Ռուսճուքի Գրադարան:

Գումար՝ 1200 ֆրանք:

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

(ԳՕԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ԿԵԱՆՔԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՌԵՂԾՒԱԾԸ

Հայրս սաքուէ նստած էր. աչքերը բուխարու թէժ կրակին յառած՝ հանդարտ չըխկացնում էր հաւրիչը խորը մտածմունքների անձնատուր:

Այս էլ տարօրինակ էր. հայրս ինչո՞ւ չի գնացել դարբնոց: Սովորաբար նա աքլորականչից շատ վաղ էր գործի գնում եւ հաչից առաջ տուն չէր դառնում: Նա գլուխը չը բարձրացրեց ու մեզ չը նայեց, ի զուր ես սղմեցի կողքին, ձեռքս համրիչին տարայ իմ ներկայութիւնս ցուցադրելով. ի զուր քոյրերիս հրմշտկեցի ու ճաճացրի, ի զուր հօրս սիրելի Գեսարօ քոյրս լացակումած տրտնջաց իմ ձեռքից, հայրս կրակից աչքը չը հեռացրեցու մեզ բնաւ չը նայեց: Նրա խոհուն մտայլը մեզ էլ համակեց. ձայներս կտրեցինք. սոսկեցինք ու վախլուկ, մրսկան ճտերի պէս կրակի առջեւ կծկուեցինք:

Լուռ էինք:

Գոմի խաւար խորքից լսուում էր մեր անասունների մեղմ որոճը, հեւքն ու փնչոցը:

Սաքուին բոլորովին մօտ կապւած հօրս սիրուն չալ ձին երբեմն երբեմն ոտքով սալայատակն էր դռփում իր վրայ ուշադրութիւն հրաւիրելով:

Հայրս չէր նայում. նստած էր անշարժ ու լուռ, մենք էլ իր կողքին սղմւած:

Մենք նման էինք բիրդում պաշարւածների. թւում էր, Թէ անծանօթ ու անագորոյն Թշնամիներ սպառնում են մեզ դրսից եւ ուր որ է, դուռը խորտակելով, ներս կը խուժեն, մութ ահ նորինակ արարածներ:

Ամենքիս ականջը ձայնի էր, սպասում էինք երկիւղով:

Ո՞վ էր նա, որ այսպէս խռովել էր մեզ. չը գիտէինք. բայց մէկը՝ մի գերբնական էակ պէտք է գար մեզ այս վիճակից հանելու:

Յանկարծ հայրս տեղից ելաւ, ցած իջաւ սաքուից, անցաւ գոմի խորքը, բացեց դէպի տունը տանող պատի փոքրիկ անցքը, Եղսօին կանչեց, ինչ որ չշնչաց նրան. ու կրկին լետ եկաւ իր տեղը գրաւեց ու ինաց նոյն դիրքով:

Պատի բաց անցքից այժմ լսուում էին պառաւ Եղսօի հրամանները, կանչը, քաշալերանքը, աղօթքն ու չարահալած խօսքերը:

Լսւում էին եւ մօրս աղեկատուր տնքոցն ու մրմունջները:

Հօրս նայեցի, նա աւելի մոայլւեց եւ այժմ ամբողջապէս լռութիւն դարձած՝ նայում էր դէպի պատի անցքը, համրիչը անշարժ քաշ էր ընկել ձեռքից:

Պառաւ Եղսօն սպանո՞ւմ է մօրս... լացս եկաւ. շրթունքներս դողդողացին.

— Հա՛յրիկ:

Ձայնս աղեկտուր էր. դարձեալ հայրս անուշադիր թողեց: Մեր տնից հասնող ձայները շատացան. հարեւան կանայք էին եկած:

— Հա՛յրիկ, գոչեցի ես լուսատատ:

— Սպասիր բա՛լա:

Հայրս սրտնեղած էր. նա նորէն վազեց դէպի պատի անցքը, ականջ դրեց ու լետ եկաւ, եւ այսպէս մի քանի անգամ:

Տէր աստւած, ի՞նչ է կատարւում մեր տանը, ի՞նչ են անում խեղճ մօրս, ինչո՞ւ հայրս չի դնում օգնութեան:

Իմ փոքրիկ, իմ մանուկ հոգին բռնւած Թռչնի պէս Թրպըտում էր այս ճնշող հարցերի մէջ:

Եւ յանկարծ պատի անցքից գալարւելով ներս Թափանցեց սաքուն մի փոքրիկ երեխայի ճիչ սուր ու բեկ-բեկ.

«Ըն-կա՛յ... ըն-կա՛յ... ըն-կա՛յ...»

Հօրս դէմքը վայրկենապէս պայծառացաւ, նա Թռաւ տեղից, շտապով դուրս դնաց, մեզ պատելով սպասել . . . . . .

. . . . . .

Երբ մենք յետ եկանք տուն, Թոնիրը վառած էր. մայրս պառկած էր անկողնում եւ նրա կողքին՝ ճերմակ լաթերի մէջ պարուրած՝ ծուում էր մի փոքրիկ արարած. պառաւ Եղսօն ասաց, Թէ դա մեր նոր եղբայրն է...

Այնուհետեւ ես իմ կեանքում շատ չար ու բարի անակնկալներ, նոյնիսկ զարմանահրաշ երեւոյթներ եմ տեսել՝ բնութեան Թէ մարդու գործ, բայց չեմ լիշում եւ ոչ մէկը որի պատճառած զարմանքը, շւարումը սրան հաւասարէր:

Նոր եղբա՛յրը... ո՞րտեղից եկաւ, ո՞վ է նա, ո՞վ բերեց, ինչո՞ւ եկաւ, ո՞վ խնդրեց, որ գայ. պառաւ Եղսօն «Նոր եղբայր» ասելով կարծեց Թէ ամէն բան բացատրուած է մեզ համար. իսկ մենք շւարած կանգ առանք այդ ճչացող ու Թրթռուն մսի կտորի առաջ ու նայում էինք:

— Բա եղբայրն է, բա՛լա, ասաց մայրս իր անհուն սիրազեղ ժպտով:

Իմ եղբա՛յրը... հիմա է մայրս է ասում. իմ եղբա՛յրը իսկ ես այնպէս կ'ուզէի վրան քալլել, ոտքերով ճզմել, սչնչացնել այդ եղբայրը. ես ո՞ւր, նա ո՛ւր... Թշնամին, որ մեզ սպառնում էր, ահա՛ նա, այս փոքրիկ չնչին մսակոյտը:

— Կը խեղդեմ, ասացի մոայլ ու չար շեշտով, ի պատասխան մօրս, եւ ոտքս բարձրացրի սպառնալի. մեծ քոյրս բռնեց ինձ ու դէն շպրտեց, իսկ փոքր քոյրս քնքշօրէն կռացաւ նորածինի վրայ:

— Վա՛յ, հողն իմ գլխին, ես ինչ ասաց էս տղան, բացականչեց Եղսօն. մայրս նորէն ժպտաց:

Ես տեսնում էի, որ մայրս հիւանդ է, պառկած, բայց նրա հիւանդութեան ու այս երեխայի յայտնւելու մէջ ես ո՛չ մի առընչութիւն ու կապ չէի գտնում:

Ես գիտէի, որ փոքրիկ երեխաները երկնքից են ընկնում շողերի թեւով, կամ հարսներն առուից են բերում ջրի սափորով:

ԱՊՐԻԼ 11-24Ի ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ա Լ Ֆ Ո Ռ Վ ի լ. — Նախաձեռնութեամբ տեղական Ազգային Միութեանց, Ա. Ե. Հ. Կ. Ա.ի Հ. Յ. Դաշնակցութեան և Հ. Մ. Ը. Մ.ի, այսօր կիրակի ժամը 2ին 128 Rue Etienne Dolet, Պ. Մուրատեանի սրահին մէջ։

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ
Ի ՊԱՏԻԻ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Պ Ր Ի Ս Կ Ի լ. — Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Salle Delgayի մէջ 134 Rue Royale.

կը մասնակցի դաշնակահար Պ. Սէրգէյ Պետրոսեան։ Երգ, արտասանութիւն, եւայլն։

Ա Ն Վ Է Ր Ս. — Թէյասեղան այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 9ին Salle Concordeի մէջ 98 Ave. d'Amérique.

Ք Ա Շ Ա Ն — Պ Ա Ն Ե Է Օ. — Փարիզի Հարաւային Շրջանի Յառաջդիմասիրաց Միութեան Թէյասեղանը, այսօր կիրակի ժամը 3ին 74 Grand'Rue Bourg la Reine.

Բանախօսութիւն, երգ, պարեր եւ անակնկալներ։ Կը մասնակցին Պ. Ռաֆայէլ Զարդարեան (արտասանութիւն) եւ Թահմիստ Աբգար։

Հաղորդակց. մրչոց.— *Առնել* Porte d'Orléansէն *88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել* Place Condorcet, Bourg la Reine.

Պ Ի Յ Ե Ա Ն Ֆ Ո Ռ Ի Ո. — *Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6,* Rue de Solférino23, *Պիւհանքուռ։*

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ
Կը խօսին Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ս. ՆԱԻԱՎԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի «Սիփան» երգչախումբը։ *Մուտքը ազատ է*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ Վասպուրականի դիւցազնամարտին 15ամեակին առթիւ

17 Մայիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Harolaի *սրահներուն մէջ,* 3 Rue la Vieuville, *մէթրօ՝* Abbesses

Կը նախագահէ՝ Պ. Տ. ԶԻԹՈՒՆԻ
Կը խօսին՝ Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ և Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Ա. Ե. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Ա. Ե. Հ. Կարմիր Խաչի անդամներն ու անդամուհիները կը հրաւիրուին Թէյասեղան-հաւաքոյթի, այսօր կիրակի ժամը 3ին, 71 Ave. Kléber։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

THÉATRE ALBERT IER
64, Rue de Rocher (St. Lazare)

Այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 9ին
կը ներկայացուի՝

ԼԻԼԱՅԻ (Վ. *փափազեան*)
ՍԱԼՕՆԻ ՕՁԸ (ԶԱՒԵՇՏ)

Կը մասնակցին տեղւոյս բոլոր լաւագոյն դերասանները

ԳԻՆԵՐԸ 25, 15 եւ 10 ՖՐԱՆԿ

Տոմսերը՝ Լիլայի մօտ,
24 Rue St. Lazare

Դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ որ պիտի կատարէ *Պ. ԿՈՐԿՈՏԵԱՆի դերը*

Կ'ուզուին *երկրորդ ձեռքի հասար վարժ կարուհիներ։ Դիմել՝ կէս օրէ վերջ Զարեհ Պէնլեանի,* 4 Rue de la Collégiale. *Մէթրօ՝* Goblins.

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ ընդարձակ խանութ մը։ Յարմար ամէն գործի։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Persoz, Villeurbanne, Lyon.

Կ'ուզուին ձափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Papillon, մէթրօ՝ Cadet.

L'ATELIER

Ամէն երեքշաբթի
La Comédie du Bonheur
d'Evreinoff
Միւս օրերը
Le Stratagème des Roues
de Farquhar
Նմանողութեամբ
Constantin - Weyerի

ՄՈՆ - ՏՈՐ

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալանութեան, ճագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։

Կազինօ, տոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

EMPIRE Միգիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՄԱՑԻՍ 10Ի ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախառ, ջերմախտ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորիա։ Ախտաճանաչում եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

Ֆրանսերէնի մասնաւոր դասեր շաբաթուան կողմէ պսակաւոր ֆրանսերէն լեզուի, ուսանող փարիզի համալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ քաղաքական գիտութեանց վարժարանի։ Ընդունելութեան ժամեր առաւօտ ժամը 9—12 եւ 4—6։ Չափաւոր գին։ Հասցէ՝ 214 Rue St. Jacques, Paris (5).

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջտը) ժ. 3—7, բացի Շբ.էն։ 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord Sud: Pigalle.

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ
8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*
Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները
Կը կատարէ ծննդաբերութիւնները
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԻՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.
Մեր փայաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET **V. YARJANIAN**
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70
Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՃԻՏԱՒԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Նորհրդակցութիւնները ձրի են։
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի կիրակիէ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով։
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 26, ՕթօպիւսBC, BG, O եւ Q.*

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. ԵԹԷ Կ'ուզէք փոքը ինդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ինդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թէլէֆոն C. 01—71

PLOMBERIE-COUVERTURE
ՋՈՒՐ ԿԱԶ
ԼՈԳԱՐԱՆԻ, ԵԻՆ.Ի ՁԵՏԵԼՈՒՄ
Կը ստանձնեմ կապարի եւ զինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար Լուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝
A. TATOULIAN
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ
ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ
ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔարԹիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince
ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, Հայերէն, Ֆրանսերէն, անգլերէն եւ այլ լեզուներով, դրական, գիտական, դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ։
Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրին կը դրկուին։
ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ
Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել սեւէ գործի համար՝
LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՄԻԱՑՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ
Դուք կրնաք տիրանալ Փարիզի Լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հողաբաժինն ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ։
Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, եւ էլեկտրականութիւն եւ շատ դակցութեան մեծ դիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կառամբերով՝ ամէն ուղղութեամբ։
Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝
"ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ՍԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳՋԱԴԵԱՆ"
Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13։*
Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2-6 կարելի է դիմել Մէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն։*
Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէդզադեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Լ Ա Ն
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն
ԺԸՆԵւի գործարանին
261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanէն Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: Հանրակառք՝ 5, 50, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.
Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ։ Ըսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։
Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՀԱՒԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ քժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Մէջը մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Բշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ վաստակաւոր խնամքով պատրաստուած ալբերու եւ կիներու ֆանթէզիի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
ՑԷր եւ ՑնօրԷն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Phonos & Disques
Columbia

ՀԱՍԱԾ ԵՆ,
1930Ի
ԱՄԵՆԱՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐԸ Լ. ՆՃԱՆԵԱՆԻ ՔՈՎ

ԼԱՒ ՖՈՆՕՆԵՐ ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԱՊԱՌԻԿ
Մէկ այցելութիւնը կը բաւէ
56 Rue Piat, Paris (20) *Մէթրօ՝ Պէլվիլ, Թրամ. 26 և 5*

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՄԱՅԻՍ
1930
6 MAI 1930

Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1255

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄՏԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՒՐԱՎԱՌ ՀՆՈՑ ՄԸ

Զարաշուք թիւրիմացութեան մը մատնուած են, Նորէն, Սուրիոյ արաբական թերթերը։ Քիչ անդին պիտի կարդաք անոնց մէկ գրգռիչ եւ սպառնացայտ արտայայտութիւնները։ Առաջին անգամն չէ որ կը լսենք այդպիսի խօսքեր։ Վերջին տարիներու ընթացքին, հայ գաղթականներուն դէմ ծանր մեղադրանքներ արտասանեցին Պէյրութի եւ մասնաւորապէս Դամասկոսի թերթերը։ Գրի առին եւ տպեցին պատմութիւններ որոնք ոչ մէկ յարաբերութիւն ունէին իրականութեան, եւ պարզապէս արիւն պղտորելու կը ծառային։

Ասոնց մէջ նօսրացած կը թուէր մթնոլորտը, մանաւանդ որ հայրենակիցներուն կողմէ ալ տրուեցան անհրաժեշտ բացատրութիւնները։

Բայց ահաւասիկ նորէն թուք ու մուր, կիրք եւ թոյն ժողովուրդի մը դէմ որ քաղաքական ոչ մէկ նպատակ ունի Լիբանանի կամ Սուրիոյ մէջ։

Այս ամբողջ պայքարին մէջ, ամէնէն կսկծալին այն է որ, գրիչները շատ շուտ մոռցած են արաբ ժողովուրդին կրած կարիքները՝ Թրքական տիրապետութեան ատեն։ Մոռցած են անգիտակցաբար իւղ կը քսեն դրացիներու հացին։

Թուրքեր ըլլան այդ գրգռիչները թէ զանոնք հովանաւորող, անոնց հետ շահերով կապուած Արաբներ, — արդիւնքը մէկ է։ Ոչ բոլորէն բարիք չի կրնար ծնիլ ոչ բնիկ ժողովուրդին, ոչ ալ երկրին համար։ Մանաւանդ այն պահուն երբ իրենք, արաբական թերթերը կ՝արձանագրեն Թուրքերուն կասկածելի շարժումները՝ սահմանին վրայ։

Տարին տասերկու ամիս Թրքական հրոսախումբեր կը գործեն սուրիական պետութեան սահմաններուն վրայ։ Թրքական զօրակալներ կը սողոսկին ամէն տեղ և կը թունաւորեն միտքերը։ կը լարեն լարաբերութիւնները ժողովուրդէ ժողովուրդ, ցեղէ ցեղ։

Արաբական մամուլին մէկ մասը, փոխանակ այս իրական կիրքերով զբաղելու, պարբերաբար մէջտեղ կը նետէ անհիմն եւ չարամիտ լուրեր, եւ կռիւ կը մղէ հողմաղացներու դէմ։ Ընդհակառակ տարի, շէյխ Համատա, Տիւրզիներուն լուսամիտ վարիչը, հրապարակաւ կը յայտարարէր թէ Թուրքն է հասարակաց թշնամին, Արաբին, Հայուն եւ Քիւրտին։ Արաբ հայրենակիցները կ՝ընդունի՞ն այս ճշմարտութիւնը, թէ տակաւին պէտք ունին լուսաբանուելու, կամ նոր փորձեր կատարելու։

Կարելի է տակաւին շատ բաներ խօսիլ այս ուղղութեամբ։ Սակայն, աւելի լաւ է որ խօսինք մենք մեզի։ Մեր ընելիքներու մասին։

Արդարեւ, եթէ լրջօրէն կատարենք մեր պարտականութիւնը այս ճամբուն վրայ, վստահ ենք որ մեծապէս կը պակսի չարիքը։ Ինչպէս ըսինք, վերջերս մասնակի ջանքեր եղան, յաւաքանելու արաբ կարծիքը։ Արաբական թերթեր արձագանգ տուին հայկական հրատարակութեանց, եւ նոյնիսկ ընդմիսօսեցին չարակամ յերիւրանքներու։

Դժբախտաբար անբաւական է եղածը։ Անհատական նախաձեռնութիւնը կ՝օգնէ, բայց չի կրնար լեցնել պարապը։

Արդ, իրողութիւն է որ, մինչեւ այսօր ալ, թէ Սուրիոյ եւ թէ Լիբանանի մէջ, կ՝ապրինք մեկուսի։ Կղզիացած՝ մեր առօրեայ հոգերուն մէջ։ Կամ կեդրոնացած՝ իրար բզքտելու, վարկաբեկելու, եղածը քանդելու համար։

Կարելի չէ առանց կարմրելու նայիլ այդ հոծ գաղութին ազգային կոչուած կեանքին վրայ։ Ամէն օր կռիւ կամ անճոռնի տեսարաններ կայաններուն մէջ։ Բազմատեսակ անախորժութիւններ ազգային շրջանակի մէջ։ Ոչ Պէյրութը օրինաւոր, պատասխանատու իշխանութիւն ունի, ոչ Հալէպը։ Որդ մը ինչեր է այս բազմահայ գաղութին բոլոր կեդրոն քաղաքներուն, շրջաններուն մէջ, և կը կրծէ ու կը կրծէ։

Այս պայմաններուն մէջ, միամտութիւն կ՝ըլլայ իրական գործ սպասել առաջնորդարաններէն և անոնց կապուած ժողովներէն։ Բայց, իրաւունք ունինք պահանջելու որ, վերջապէս արթննայ, սթափի երիտասարդութիւնը, և միջոցներ ստեղծ. հակազդելու համար ժողուած պալքարին։

Բազմաթիւ հաժալսարանականներ կան, որոնք անկախ կիրք են գրաւած։ Ինչո՞ւ անոնք չձեռնարկեն կազմելու հայեւարար միութիւն մը, ակումբ կամ ընկերակցութիւն։ Կարելի է ծովուն մէջ տախտակ մը փռել եւ վրան նստիլ, կարուած՝ ամէն յարաբերութենէ, գլխիվայր խրած՝ անձնական գործերու կամ բանկալի տաղտուկներու մէջ։

Անպատճառ հակահայ հրատարակութիւն մը, միջադէպ մը կամ արկած մը պատահելու է, որպէսզի ըմբռնենք թէ կը գտնուինք դիւրավառ հնոցի մը մէջ, որ ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ լրջութիւն, արթնութիւն եւ իրերաճանաչման աշխատանք։ Առանց մեր աղմուկին ալ, այդ հիւրընկալ երկիրը կը գտնուի դիւրագրգիռ վիճակի մը մէջ, թէ ներքին եւ թէ արտաքին պատճառներով։ Իսկ մենք ինչքան ալ հաւատարիմ եւ բարեկամ ըլլանք, բնիկը դժուար կը համոզուի, քանի որ չի ճանչնար մեզ։ Միւս կողմէ, հանրային կարծիքը վարողները միշտ ալ պիտի շարունակեն միտք պղտորել տգիտութեամբ կամ գիտութեամբ, որքան ատեն որ իմենք սերտ յարաբերութիւններ չհաստատենք անոնց եւ ուրիշ վարիչ տարրերու հետ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (23 ապրիլ)։

—«Մեր Հայրենակցական Միութիւնները եւս, դժբախտաբար, ազատ չեն կուսակցական, դաւանական ու անձնական բնոյթ կրող խուլ թէ բացարձակ պայքարներէ, որոնք ի վերջոյ քայքայիչ ազդեցութիւն կ՝ունենան անոնց գործունէութեան վրայ։ Այդ մասին շատ որոշ ակնարկները կան մեր թերթերու տպած տեղեկութեանց եւ յօդուածներուն մէջ, որոնք այս կամ այն կողմէ կը լուսաբանեն Հայրենակցական միութիւնները, զանոնք կուսակցական կազմակերպութիւններ դարձնելու իմաստով։

Նոյնը կարելի է ըսել նաեւ կրօնական յարանուանութեանց մասին։ Ե՛ւ լուսաւորչականները, Ե՛ւ բողոքականները Ե՛ւ կաթոլիկները կողք կողքի աշխատեցան Հայրենակցական միութեանց մէջ՝ առանց տարամերժ, անհաշտ դիրք բռնելու իրարու հանդէպ։ Թէեւ պէտք է խոստովանիլ, որ հոս ալ տեղ տեղ եղան մասնակի դաւալի դէպքեր, որոնք հակառակ էին ընդհանուր ոգիին։

Եթէ տարամերժ պայքարի փոխարէն հիմերաշխ *գործակցութեան* ոգին տիրէ միշտ Հայրենակցական միութեանց մէջ, ապահովաբար ատիկա շատ բարերար կերպով պիտի անդրադառնայ ոչ միայն այդ միութեանց գործունէութեան, այլ եւ մեր ամբողջ ազգային կեանքին վրայ։ Հայրենակցական միութիւնները կրնան նպաստաւոր հող պատրաստել եւ գեղեցիկ, վարակիչ օրինակ դառնալ հաւաքական, հիմերաշխ աշխատանքի համար։»

ԱՇՈՒԵԼԻ ՀՐԴԵՀ ՄԸ

ՆԻԻԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր աիւելի հրդեհ մը ծագեցաւ նիւ եորքի նահանգին մէջ, տարածուելով սրընթաց արագութեամբ։ Արդէն բռնկած է 35 մղոն տարածութիւն եւ բնակիչները կը փախչին, լքելով ագարակ, արտ եւ ուրիշ ինչ որ ունին։ կիները եւ մանուկները փոխադրուած են քաղաք։ Ըրեւմտեան հովը, բոցերը կ՝ուղղէր դէպի նիւ եորք։

Հեւագրի մը համաձայն, նեղուեւարուաբանինիարաւային մասը մոխիր դարձած է արդէն։ վնասները անհաշուելի են։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Կաւեայ ձերբակալուած

Կալկաթայէն կը հեռագրեն թէ փոխարքան կիրակի օր ձերբակալել տուաւ Կանտին, Հնդկաստանի «անհնազանդութեան» պատերազմին առաջնորդը, որ կը շարունակէր քաղաքէ քաղաք պտտիլ եւ կամաւորներ հաւաքել։ Ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնուած են Պոմպէյի մէջ եւ շրջակաները, ի նախատեսութիւն այս ձերբակալութեանց հետեւանքներուն։

Ձերբակալութենէն անմիջապես յետոյ, Կանտի թղթատարական կառախումբով փոխադրուած է Պոմպէյի մօտերը, յետոյ գոց ինքնաշարժով մը փոխադրուած է Եէրոտայի բանտը։ Հետուէն կը հետեւէին շարք մը ինքնաշարժներ, լեցուն՝ ոստիկաններով։

Վախ կայ որ ծանր դէպքեր պատահին այս ձերբակալութեան հետեւանքով։ Կանտի այլ եւս հերոս մը պիտի հնդիկ ժողովուրդին կողմէ, իսկ երբ գործել սկսի Լահորի արտակարգ առեանը, հաւանաբար աւելի զգոնութիւն ընդհակառակ։

Նոր հալածանք Անատոլուի քեմալիստներուն դէմ

Գամբշլըէն կը գրեն «Ազդակ»ի.—

Վերջերս Թուրքիայէն եկող տարագիրները կը պատմեն թէ Թուրքերը նոր խաչակրութեան մը սկսած են հոն մնացող Հայերուն հանդէպ։ Հրամայած են նորէն տեղափոխուիլ եւ աւելի հեռուները քաշուիլ, եթէ չեն ուզեր սահմանէն դուրս ելլել։ Գրեթէ ամէն օր եկողներ կ՝ըլլան, անօթի ու մերկ վիճակի մէջ եւ փախստական։

Նեղճ Հայերը սարսափած Անատոլուի խորերը աքսորուելու որոշումէն, միաձայնութեամբ յայտարարած են որ սահմանէն դուրս պիտի երթան եւ խնդրած են քանի մը ամիս արտօնութիւն շնորհել, որպէս զի ծախեն իրենց ունեցածներն ու կարասիները եւ վճարեն պահանջուած տուրքերը։

Եկողներու վիճակը շատ ողբերգական է։ Հոգատար կառավարութեան գուրգուրանքին եւ խնամատարութեան օգնութեան շնորհիւ, թէեւ անօթի մեռնողներ չկան, սակայն օրէ օր աւելի կը վատթարանայ կացութիւնը։ 400 ընտանիք ներկայիս կարօտ վիճակի մը մէջ կը գտնուին, որոնց 72 «օլչակ» ցորեն յատկացուցած է քաղաքապետութիւնը։ 60 ընտանիք վերջին ծայր թշուառ վիճակի մը մէջ կը գտնուին։ Մօտ հարիւր հոգի գինուորագրուած են եւ այդ կերպով իրենց ապրուստը կ՝ապահովեն, իսկ մնացեալներու համար գործ հայթայթել կարելի չէ։

ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԶԻՆՈՒՈՐ ԿԸ ՀԱՄԱԽՄԲԵՆ

Նոյն Թերթին մէջ կը կարդանք (25 ապրիլ).—

Հիւսիսային Սուրիոյ սահմաններուն վրայ խաղաղութիւնը վտանգուած կը մնայ։ Թրքական աւազակախումբեր կը շարունակեն իրենց ասպատակութիւնները։ Էնկիւրիի կառավարութիւնը շաբաթէ մը ի վեր սկսած է երկաթուղիով կանոնաւոր զինուորներ փոխադրել Ատանա-Միւսլիմիէ-Նըսէպին գիծով դէպի սահմանները։ Միւս կողմէ Նըսէպինի կառաշարը սահմանամերձ վայրերու ոչ-թուրք բնակչութիւնը կը փոխադրէ Ատանա, ուրկէ կը ղրկուին ներքին գաւառները։

Թուրք կառավարութիւնը կ՝աշխատի զգալի չդարձնել իր դաւադիր աշխատանքները, եւ մեծ մասամբ քաղաքային տարազներով կը փոխադրէ զինուորները։ Բայց հոգատար պետութեան անծանօթ չեն մնացած այդ դիտումները եւ պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են։ կը տեղեկանանք որ Ֆրանսական ուժեր մեկնած են դէպի սահմանները։

Մարզպանի թիկնապահ գնդապետ Պօտէ, Պինէ և Պ. Րըքլիւ, ընկերակցութեամբ կարգ մը բարձրաստիճան զինուորականներու, Հալէպ մեկնած են։ կ՝ենթադրուի որ անոնց մեկնումը կապ ունի սահմանային խնդիրներու հետ։

Թուրքիոյ slistեսական հոգերը

Բանակցութիւնները կը շարունակուին անգլիական խմբակի մը հետ, որ յանձն առած է քսան միլիոն ստերլին տալ, լուցկիի մենաշնորհին փոխարէն։

Միւս կողմէ, Պոլիս հասած է Ամերիկայի «Ֆէտերըլ Րիզըրվ» դրամատան տնօրէններէն մէկը, ուսումնասիրելու համար Թուրքիոյ ելմտական վիճակը։

*** Թերթերը կը գրեն թէ հինգ միլիոն ոսկիի խնայողութիւն մը կատարուած է նոր ելմտացոյցին մէջ։ Ամէնէն աւելի կրճատումներ եղած են Ազգ. Պաշտպանութեան եւ Հանրօգուտ գործավարութիւններուն յատկացուած բաժիններէն։ Խնայուած 5 միլիոն ոսկին Տնտեսական գործավարութեան եւ փոքր մասը մըն ալ Առողջապահական գործավարութեան ելմտացոյցերուն վրայ աւելցուած են։

Ելմտացոյցի յանձնաժողովը հասոյթներու գումարին մէջ երկու միլիոն ոսկի աւելի գտած ու այս տարբերութիւնը բաժնած է զանազան գործավարութիւններու միջեւ։ Այս կերպով, Յանձնաժողովը երկու միլիոն ոսկիի խնայողութիւն ալ ըրած կ՝ըլլայ ծախքերու բաժնին մէջ։

Տնտեսական գործավարութիւնը իր ելմտացոյցին մէջ առմէնէն աւելի կարեւորութիւն տուած է օտար մասնագէտներ հրաւիրելու գործին։ Երկրագործական, առեւտրական եւ ճարտարարուեստական ճիւղերուն մէջ պէտք եղած վարկը ապահովուած է 30 օտար մասնագէտներ հրաւիրելու համար։ Ասկէ զատ, որոշուած է Ընկիւրիի մէջ երկրագործական ու անտա

(Լուրերու դասընթացքը կարդալ Դ. էջ)

ԳՈԳՈՒԶ ՀԷՔԵԱՔՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Դամասկոսի *Էլ Ֆապս* արաբական թերթին պէյրութի թղթակիցը, որինչպէս կ՝երեւի ուրիշ մէկը չէ, եթէ ոչ Թրքական գործակալ մը, հետեւեալ գրգռիչ գրութիւնը ղրկած է իր թերթին.

—«*Թուրքիայէն վտարուած խառնակիչ տարրերը, անցեալ տարի, Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ սկսած բանակցութեանց արգելք ըլլալ ուզեցին և թշնամական ընթացք մը բռնեցին Թուրքիոյ դէմ։ Այդ խառնակչութեանց եւ աշխատանքներու պատճառը այն էր որ Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջեւ հաստատուած հաժաձայնութիւն մը պիտի արգիլէր իրենց էնթրիկները։ Հօրպուն, Թէալի Քիւրտիստան և Դաշնակ կուսակցութիւնները հաժաձայնեցան եւ իրենց բոլոր ուժերը ի սպաս դրին Ֆրանքեֆութը հաժաձայնութիւնը վիժեցնելու համար։ Ինչո՞ւ անոնք կ՝աշխատէին այդքան խանդավառութեամբ և փութկոտութեամբ, որովհետեւ կը կարծէին որ Ֆրանսացիները եթէ չյաջողին հաժաձայնութիւն կնքել, իրենց մէկ մասը Թուրքիոյ դէմ պիտի ղրկէ, զբաղած պիտի տայ եւ կողոպտուտներ ընել պիտի տայ։ Անոնք կը կարծէին նաեւ որ այդ կերպով իրենց բնակչիք հող մը ապահոված կ՝ըլլան հիւսիսային Սուրիոյ սահմաններուն մէջ։*

Բայց անոնք չյաջողեցան և Ֆրանսացիները իրենց երես դարձուցին. բանակցութիւնները շարունակուեցան և կնքուեցաւ համաձայնութիւնը։ Սուրիացիներու կալուածներուն խնդիրը երեւան եկաւ, որոնց կարգին նաեւ Հայերու կալուածներն ալ խնդրոյ առարկայ եղան. բայց Թուրքիան բացարձակապէս մերժեց Հայերու խնդիրը եւ պահանջեց որ այդ խնդիրը առանձին քննուի։ Էնկիւրիի Ֆրանսական դեսպան կոմս Շամպրէօնի պաշտօն տրուեցաւ շարունակել բանակցութիւնները՝ անջատելով Հայերու կալուածներուն խնդիրը։ Հայերը շատ յուզուեցան եւ փրփրեցան այդ մերժումէն, և վերադարձան իրենց հին էնթրիկներուն։

Եւ սուրիական Թերթերէն ոմանք անդիտակցաբար և խաբուելով քանի մը Հայերէն, քաջալերեցին Հայերու էնթրիկները, որով վնասեցին իրենք իրենց»։

Նոյն Թերթը յաջորդ օրը, 24 ապրիլ, նորէն արծարծելով այս խնդիրները եւ քննադատելով Ֆրանսացիներուն քաղաքականութիւնը, կ՝եզրակացնէ.

—«*Ֆրանսայի այս ամուլ քաղաքականութիւնը եւ Սուրիոյ ազատամիտ լիտրները փախցընելով անոնց տեղ Հայեր եւ օտար տարրեր տեղաւորելու ծրագիրը ապարդիւն փորձ մըն է։ Հայերը որքան ալ երկար ատեն որ մնան Սուրիա եւ ապրին մեզ հետ, ո եւ է մէկ օտարի նման խորթ են մեզի եւ չպիտի արժանանան մեր համակրանքին։ Օր մը պիտի ըլլայ որ Սուրիա գտնուող այս օտար տարրերը մեզի համար փորձանքներ պիտի դառնան եւ դուրս պիտի նետուին մեր երկրէն։ Եթէ այդ օրը մենք չտեսնենք, անպայման մեր զաւակները պիտի տեսնեն»։*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՆԱՐԻ ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

Մեր նախնիների մասին պատմող հնագույն աղբյուրներից մեկը Խորենացին է։ Նա գրում է. «Ասեն ոմանք ի Հայկայ ազգէ Տրդատ թագաւորն, որ ի Տրդատայ Տրդատ, որ ի Տրդատայ Խոսրով, որ ի Խոսրով

գրուած «լալկանութիւնը», Ֆրանսահայ ընտանեաց ընկերը, Ա. Վարդանեան րաֆֆիի մրակ ու ազնուական յաջորդն է։ Եթէ րաֆֆին կուռ մարդիկ կամ յեղափոխականները պատրաստեց, Ա. Վարդանեան զանոնք կուռի դաշտ մը։ Ճիշդ է, ան առաւելապէս վիշտն ու գաւը, տառապանքն ու արիւնը. թշուառութիւնն ու ստրկութիւնը, զոհերն ու զուլումը երգեց, նկարագրեց, բայց անոնց դէմ ալ գոյց տուաւ,— սրբագրութիւնը։ Երբ Ա. Վարդանեան գրականութիւնը կը դիտենք, մէյ մը չենք յուզուիր, չենք ցաւիր, չենք զգածուիր, չենք նաեւ ցաւում ու բողոք կ'ուզենք, ու կ'ընդվզինք, իսկ ասիկա լալկանութիւն չէ։ Ա. Ահարոնեան համամարդկային մեծ մարդ մըն է։

Ներկայացուցչական երկրորդ դէմքի պատկեր մը «Ա. Ահարոնեան թատերախ բանտին մէջ»։ Ու պէտք է ըսենք, որ պահուն բեմին ետեւէն պ. Գէչեան արտասանեց Դ. Վարժանի «պատգամաւորներու» երկրաշարժը, ձօնուած Ա. Ահարոնեանին։ Պուլկարերէն լեզուով արտասանեց Օր. Ս. Չէրչեան «Նեմ ինձ, հայրենիքդ իմ»ի թարգմանութիւնը։

Քարտուղարը կարդաց հեռագիրը, ուղարկելու համար յարգելի յոբելեարին.— «Պիարոնեանի գրական յոբելեանի հրապարակային ցանկութեան առթիւ կը մասնակցինք խորունկ յարգանքով ընդունած երախտագիտութեան պարտքային գրականութեան արդի ներկայացուցիչներուն»։

Քարտերու վրայ տպագրուած էր «Մասիսը»էն հատուած մը։ Յետոյ Ցանձնախումբին կողմէ կը վաճառուէր նաեւ Ա. Ահարոնեանի լուսանկարը, որուն բ. եւ է. էջերուն վրայ զետեղուած էին ինքնագրական եւ գրական ծանօթութիւններ։ Իսկ Դ. էջին վրայ կարճիկներ Ա. Ահարոնեանի մասին Լ. Օշականը, Զ. Եսայեանէն եւ Ռ. Փափազեանէն։

Ներկաները իր խուռն ներկայութեամբ, խանդավառութեամբ եւ ջերմութեամբ, կարծէք ըսել կ'ուզէր «պայքարի առաջնին»։

— «Ցարգա՛նք քեզ»։

ՄԱԼԿԱՐԱՑԻ

Ռուսիոյ Պրոլետար Գրողներու Միութիւնը վտարած է իր շարքէն Գրողներ Պոլտորացկի, Լավրենտիեվի, Ֆրիֆոնով, Ալիմարին, այն ամբաստանութեամբ թէ «գործնաբար ենթարկուած են» պրոլետարական գրականութեան ցաւալի։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«ԵՍ ՆԱԽԱԳԱՀ. ԴՈՒ ՎԱՐԻՉ»

«Խորհ. Հայաստան»էն (ապրիլ 17) կ'արտատպենք հետեւեալ յօդուածը, որ պատկերագարդուած է եւ մաս մըն ալ տառադարձուած.—

Զանձրագանք խօսելով ու գրելով Նոր-Բայազետի «Աշխատաւոր» վաճառատան թերութիւններուն մասին, սակայն համապատասխան մարմինները ուշադրութիւն չեն դարձներ։ Եւ ահա դժուարութեամբ, վաճառանոցին նախագահը, Հայրապետ Բադիկեան, եւ վարիչը, Յովհաննէս Գրիգորեան, օգտագործելով ծախու իրերը, կ'ուտեն ու կ'երգեն՝

Ես նախագահ, դու վարիչ,
Այստեղ մերն է ամէն ինչ,
Աղբօր նման միասին.
Փայ փայ անենք մեր քիսին։

Երբ այս թերութիւններուն մասին կը խօսինք յիշեալ ղեկիններուն, միաբերան կը պատասխանեն մեզի. «Մենք ոնց որ սկսել ենք, այնպէս էլ կվերջացնենք, իսկ ձեր ասածները կոպէկ չեն արժի, ինչ ուզենք՝ այն էլ կ'անենք»։ Եւ կ'ընեն իրապէս։

Բայազետը երկու տարի է, որ բընձի երես չէ տեսած։ Ճաշարանին անունով հինգ մեղուկ (պարկ) բրինձը այս «ղոչ»երը պահած էին Հաշուասեղանին տակ եւ կամաց կամաց «անուշներ ըլլայ» կ'ընէին։ Ճաշարանին կերակուրին մէջ կը լեցնեն սեւ «կրուպա» (կորեկ), իսկ Բադիկեան եւ Գրիգորեան փառաւոր կերպով կ'ուտեն բրինձը, Հաշիւն անգրնելով ճաշարանին անունին։ Այս ձեւով «անուշներ ըլլայ» կ'ըսեն հիւանդանոցին համար բերել տրուած վեց պարկ սպիտակ ալիւրին բայց այդքանով չի գոհանար Գրիգորեան, եւ յունուար 1 ին պարկ մը ալիւր կուտայ մշակ Անուշաւան Շահինեանի կռնակը եւ կը ղրկէ իր տունը, տօնին օրը քէյֆ ընելու։

Այս քեալլագէօզները լաւ սարքած են իրենց գործը, այնպէս որ Երեւանէն հասած ամէն ապրանք կը պակսեցնեն կշռելու ատեն եւ յետոյ կը մարսեն, ինչպէս երկու քիլօ կաշի (պադոշ), երկու քիլօ մանած թել պակսեցուցին Արտաշ Ալիքսանեանի ապրանքներէն։

Այդքանը ոչինչ։ Քեալլագէօզ Գրիգորեան ապրանքին լաւագոյնը կը գնէ՝ հաշուասեղանին տակ եւ յաճախորդին չի տար, այլ իր խնամիներուն։

Եւ բերութեամբ կը վարուին գիւղացիներուն ու յաճախորդներուն հետ, կը հրեն ու կը ծեծեն։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԿԸ ԹՈՒԼՆԱՆՔ, ԿԸ ՀԱԼԻՆՔ, ԵՐԲ...

Պոլսոյ Ճիւտուրիւլէմն է որ կ'ողբայ «մեր մէկ Թերութիւնը» խորագրին տակ.

— «Ընթրող զրոյցներուն նայելով՝ ֆրանսացի արուեստագէտ Օր. Մարի պէկ, բաւական սիրտեր բռնկցուցած է...։ Արդարեւ, Թերթի մը մէջ կարդացի թէ կան եղեր «հօվարտա»ներ, որոնք իրենց ինչքը ծախելով շողակներէ մատանիներ առած են, տունը գրաւի դնելով շամփանեա խմցուցած են եւ պարտքի տակ մտնելով՝ հագկերոյթ տուած։

Մեր լրագրող ընկերներէն մէկն ալ սաստիկ զայրացած է։ — Դեռ քանի մը ամիս չանցաւ այն օրէն, երբ երդում ըրինք օտար ապրանքի դրամ չտալ, ահա արտասահմանէն եկած նուէրներ կուտանք օտար արուեստագէտի մը։

Արդէն մենք ա՛յս տեսակ «հօվարտա»ներ ենք։ վարտիք չունինք մեր տակը, գարգմանակ կ'անցընենք մեր գլխուն։ Ամիսներով «ըխլամուր» խմելով դրամ կը հաւաքենք եւ գիշերուան մէկ ժամուան մէջ շամփանեայի համար կը վատնենք։ Թոքախտի դէմ պայքարող ընկերութեան տարեկան մէկ ոսկի չենք տար, իսկ անդին 50 ոսկի «պախշիշ» կուտանք «պառ»ի մը նուագածուին։

Օտարներուն «ճախա» ծախելը՝ մեր դարաւոր տկարութիւնն է։ Իսկ եթէ օտարը գեղեցիկ արուեստագէտուհի մըն է՝ ալ բոլորովին կը թուլնանք ու կը հատնինք։ Այս հալումաշումը կ'ըլլայ կնոջ եւ անոր գեղեցկութեան, օչ թէ արուեստագէտին։ Որովհետեւ, այդ արուեստագէտը ինչքան ալ բարձր ըլլայ, ոչ ոք հագկերոյթ կուտայ անոր։ Ցգեղ կամ տարիքը անցած արուեստագիտուհի մը, — եթէ հանճար իսկ ըլլայ, — էյլուպի խաղալիք մը անգամ չենք նուիրեր, ոչ թէ շամփանեա թեթու «պօզա» մըն ալ չենք խմցներ։

Եւրոպայի մտաւորականներուն տարաշխարհիկ ճաշակին փոխարէն՝ մեր մտաւորականներն ալ պէտք եղածէն աւելի հմայուած են օտար կիներով»։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԸ

Ապրիլ 23ին, մէկ շաբաթ մանուկներու տօն հռչակուեցաւ Պոլսոյ մէջ։

Առաջին օրը, բոլոր դպրոցներու մանուկները փողոց թափեցան, երգեցին, զուարճացան եւ քաղաքը գրաւեցին։ Արդարեւ, կառավարական բոլոր պաշտօնները մէկ օրուան համար յանձնուած էր մանուկներուն։ 15 տարեկան տղայ մը գնաց նստաւ Պոլսոյ կուսակալութեան աթոռը, բողոքներ ընդունեց, հրամաններ արձակեց, հեռագիր ուղղեց Մ. Քէմալի, վարչապետին եւն.։ Ուրիշ մը դրաւեց քաղաքապետի պաշտօնը և այսպէս բոլոր պաշտօնները անցան մանուկներու տիրապետութեան տակ։ Խմբագրական մարմիններ ալ կազմուելով, դացին դրաւեցին թերթերու խմբագրութեանց աթոռները։

Փայլուն հանդէսներ սարքուեցան նաեւ Էնկիւրիի մէջ, միեւնոյն նպատակով,— հայրենիքի գաղափարին եւ քաղաքացիական կրթութեան վարժեցնել մանուկները։

Իրրեւ պաշտօնատար, տեսակցութիւններ ալ շնորհեցին մանուկ կուսակալը եւ քաղաքապետը։ Այս վերջինը դէմ արտայայտուեցաւ կիներու քուէարկութեան։

կարդացէք և Տարածեցէք
ՁԱՌԱՋ

ԴԻԵԼ ԿԱՐԴԱԼ ՍԱՐՎԵՑՏԻ

Հունգարիոյ մէջ կազմուած է մանաւանդ մարմին մը, որ պաշտօն ունի գրել կարդալ սորվեցնել բոլոր հունգարացիներուն։ Բոլոր անոնք, որ ոչ գրել գիտեն եւ ոճ կարդալ, 45 ֆրանքէն մինչեւ 180 ֆրանք տուգանքի պիտի դատապարտուին։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԼԻՈՆ, 29 ապրիլ (սեփ. ղրթ.)։ — Լիոնի մէջ ալ խումբ մը գիտակից հայրենակիցներ գործի լծուած են, մեծ հանդէս մը կազմակերպելու ի պատիւ Ա. Ահարոնեանի գրական յոբելեանին։ Գործադիր մարմինին հաւանութեամբ, պ. Ս. փափազեան պաշտօնական դիմումներ կատարած է տեղւոյս քաղաքապետ պ. Էռիօյի, ապահովելու համար քաղաքիս ամենաչքեղ սրահը. սակայն ամէն, որ կրնայ առնել վեց հազար հոգի։ Ուրախ ենք յայտնելու որ սրահի խնդիրը արդէն վերջացած է, իսկ հանդէսին օր նշանակուած է մայիս 25, կիրակի կէսօրէ վերջ։ Հանդէսին պատուոյ նախագահութիւնը ըստանձնած է յարգելի քաղաքապետը, իսկ օրուան նախագահ ընտրուած է պ. Ս. փափազեանը։

Գրական ֆոնտին հանգանակիչ ցանձնախումբերը գործադիր մարմինին կողմէ կնքուած մասնաւոր տոմարներով կը դիմեն իւրաքանչիւր անհատի, արձանագրելու համար անոնց սիրայօժար մասնակցութիւնը «Ա. Ահարոնեանի Գրական ֆոնտին»։ Հոս ալ կան կարգ մը թափթփուքներ, որոնք կ'ուզեն ստեղծուած գեղեցիկ մթնոլորտը թունաւորել, բայց անօգուտ։

Գործադիր մարմինը կազմակերպած է նաեւ շրջաններէն փոխադրելու Էրիւ, Ս. Շամոնը եւ Ս. Էթիէնը։

Գրական ֆոնտին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած են նաեւ ընդհ. ժողովի եւ գործադիր մարմնի անդամները, սկսած պ. Ս. փափազեանէն։ Գեղարուեստական բաժնին պիտի մասնակցին նաեւ պ. Եդ. եւ Օր. Չօճէնի փափազեանները ջութակով եւ դաշնակով։ Ընկ. Ա. Մելքոնեան կազմակերպած է երկսեռ երգչախումբ մը, գեղարուեստական բաժնին համար

ռաբանական բարձրագոյն վարժարաններ ու զանազան տեղեր ալ գիտական աշխատանոցներ բանալ։

*** «Ագշամ» կը գրէ թէ Ազգ. ժողովին մէջ զօրաւոր հոսանք մը կայ որ կողմնակից է ամէն տարի արտաքին պարտքերուն յատկացուած 20 միլիոն ոսկին տնտեսական գործերու յատկացելու այս տարի, ելմտական եւ տնտեսական այս անձուկ շրջանին համար։

*** Տնտեսական գործավարութեան ելմտացոյցը որ անցեալ տարի 8,5 միլիոն ոսկի էր, այս տարի 13 միլիոն եղած է։

Մուսոլինի կը զիջուի եւ կը սպառնայ

Իտալական թերթերը նոր արշաւանք մը սկսած են Ֆրանսայի դէմ, նոր մարտանաւերու շինութեան առթիւ։

Ինչպէս գրեցինք, Լոնտոնի ժողովը հազիւ փակուած, Իտալիա ձեռնարկեց նոր մարտանաւերու շինութեան։ Այս առթիւ ֆրանսական մամուլը անհաճոյ խօսքերը բրած ըլլալով, «Թրիպունա» կ'ըսէ թէ ֆաշիսմը կ'ընէ այն ինչ որ խոստացած էր եւ պիտի ընէ միշտ։ Կարելի է այսօրուընէ բացարձակապէս վստահ ըլլալ թէ նշանակուած թուականին 1930ի նաւային ծրագիրը կէտ առ կէտ գործադրուած պիտի ըլլայ։

«Ճորնալէ տ'Իտալիա» իր կարգին դիտել կուտայ.— «Ֆրանսական թերթերուն յօդուածները կը հաստատեն թէ Ֆրանսա այսուհետեւ իր հաշիւներէն դուրս ձգած է Իտալիոյ քաղաքական բարեկամութիւնը»։ Միեւնոյն թերթը կ'ամբաստանէ Ֆրանսան թէ կը սպառազինէ այն բոլոր երկիրները որոնք լաւ չեն Իտալիոյ հետ։ Իսկ «Իվպէրօ», որ վերսկսաւ իր հրատարակութիւնը, ամբողջ առաջին էջը յատկացուցած է այս նիւթին եւ բուռն խօսքեր կ'ուղղէ ֆրանսական ժամուլին դէմ։

Հնդկական Տագնապը

Սիմլայէն կը հեռագրեն թէ Հնդկաստանի փոխարքան հրամանագրով անպայման ժամանակի մը համար յետաձգեց օրէնսդիր ժողովին նստաշրջանը։

*** Յուզումը կը շարունակուի ժամուլին դէմ եղած վարչական կարգադրութեան առթիւ։ Պոմպէյի օրագրողները եւ լրագրապետները ժողով մը գումարելով, բողոքեցին այդ կարգադրութեան դէմ, եւ որոշեցին խորհրդաժողովի մը հրաւիրել ամբողջ հնդիկ մամուլը, կացութեան մասին խորհրդակցելու համար։ Ահմէտապատի մէջ ալ ժողով մը գումարուեցաւ, եւ իբրեւ բողոք, տեղական թերթերուն մեծ մասը որոշեց դադրեցնել իր հրատարակութիւնը։ Կանտիի տպարանը կը շարունակէ տպել իր տիրող զանազան հրատարակութիւնները, մինչեւ որ կառավարութիւնը գրաւէ։

** Փոխարքան մասնաւոր նամակի մը մէջ կը յայտնէ թէ կառավարութիւնը լրջօրէն կը քննէր Հնդկաստանի սահմանադրութիւնը բարեփոխելու խնդիրը, բայց կանտիի քաղաքականութիւնը խանգարեց ամէն բան։ «Ինչպէս դիւրին էր նախատեսել, կանտի չյաջողեցաւ խաղաղ պայքարի մը սահմանին մէջ պահել իր բացած շարժումը։ Ան շղթայազերծ ըրաւ վտանգաւոր ուժեր որոնք անկարգութեամբ կ'ապրին։ Այս պայմաններուն մէջ, շատ պարզ է ինծի եւ իմ կառավարութեանս ինկած պարտականութիւնը եւ մենք պիտի կատարենք զայն»։

Կը վերժեւ վերադառնալ

Ռուսական թերթերը կը գրեն թէ Տիմիթրէվսքի, Սթոքհոլմի խորհրդային դեսպանատան խորհրդականը, որ վերժած էր վերադառնալ, մահուան դատապարտուած է Մոսկուայի դատարանին կողմէ։ Նոյնպէս մահուան դատապարտուած են Լոնտոնի խորհրդային դեսպանատան եւ առեւտրական պատուիրակութեան 19 պաշտօնեաները, որոնք չէին ուզած վերադառնալ։

Ուրիշ յուրեր Խորհրդային Միութենէն

Այս միջոցին Մոսկուայի մէջ կը կազմակերպուի արիներու գունդ մը (իրենց բառով՝ պիոներ — ռահվիրդ)։ Արդէն իսկ արձանագրուած են 2000 պատանիներ, բոլորն ալ տասներչորս տարեկանէն վար։

«Կրասնայա կազէթա» կը գրէ թէ երկրին բոլոր մասերէն համախմբուած թափառական մանուկներու բազմութիւն մը կ'ուղղուի դէպի հարաւ, մասնաւորապէս Խրիմ՝ որ ծայր աստիճան խճողուած է։

Նիժնի Նովկորոտի Սովետը որոշեց ետ առնել Իժէվսկի գործարանին կարմիր դրօշը, որովհետեւ Զատկին այդ գործարանէն 1000 բանուորներ տօն բռնած էին։

Ալմազեան կը շարունակէ պահանջել...

Հայ դերձակը իր փաստաբանին միջոցաւ մէկ միլիոն ֆրանք հատուցում պահանջած է փորձագէտ Ալմէնն, որ, ինչպէս կը յիշուի, սխալ տեղեկագրով մը, յանցաւոր հանած էր գինքը։

Միեւնոյն ատեն, Ալմազեան աղերսագիր մը գրելով ընդհ. դատախազին, կը խնդրէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, Ռիկոտէնի սպանիչը գտնելու համար։

Խրուսպեներուն դատը

Պելկրատի մէջ կը շարունակուի խրուսթ վարիչներուն դատը։

Ամբաստանեալները երրորդ դատավարութեան ընթացքին դառնօրէն գանգատեցան իրենց վրայ կատարուած չարչարանքներուն դէմ։ Տօքթ. Վրաթ Մաչէք եւ 24 պաշտօնեաներ եւ ուսանողներ, որոնք կը դատուին իբրեւ պետական դաւաճան, յայտարարեցին թէ խոստովանութիւններ կը կորզէին քանի մը օր վրայէ վրայ անխնայ չարչարելով զիրենք։ Ոչ միայն ծեծած են արբաստանեալները, այլեւ չուանէ կախած, եւ ուրիշ աննկարագրելի տանջանքներու ենթարկած։ Շատերուն ոտքերը ուռած են։

Ուրիշ մը յայտնեց թէ ոստիկանութիւնը կը սպառնար չարչարել զինքը, եթէ չստորագրէր խոստովանութիւն մը։ Գլխաւոր փաստաբանը պահանջեց բժշկական յանձնախումբ մը կազմել, քննելու համար այս խնդիրը։ Դատավարութեան ընթացքին, պաշտպան փաստաբան մը կարդաց Զաղրէպի համալսարանին վրոֆէսէօրներէն Սթարքէվիչի մէկ նամակը։ Փրոֆէսէօրը ձերբակալած եւ յետոյ արձակած են, փաստ չգտնելով, բայց ահռելի տանջանքներու ենթարկելէ յետոյ։ Զուանէ մը կախած, շղթայի զարկած, մարմնին զանազան մասերուն աղիւս կապած եւ ուշաթափ ձգած են։

Շատ մը ամբաստանեալներ ետ առին իրենց «խոստովանութիւնները»։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր խումբերու վարչութիւններէն մէկ ներկայացուցիչ այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին *Յառաջի* խմբագրութեան մօտ, մէթրօ Louis Blanch դիմացի aux deux Stations սրճարանը, 225 Fbg. St. Mariin։

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՅՈԲԵԼԻԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ
ՄԱՅԻՍ 10ԻՆ, ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Ի ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ՅՈԲԵԼԵԱՐԻՆ

Հանդիսաւորութիւնները էյֆէյլի անթելի կայանէն պիտի հաղորդուին անթելով ամէն կողմ։

Մուտքը ազատ է։ Տոմսերը ստանալու համար նախօրօք դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը՝ 235 Fbg. St. Martin, Հայ գաղթականաց պաշտօնատունը՝ 71 Ave. Kléber եւ Պ. Պ. վաղարշակ թագուորեանի եւ Մ. Պարսամեանի 53 Fbg. du Monmartre.

Մինչեւ 10 տարեկան տղոց մուտքը արգիլուած է։
Մանրամասնութիւնները վաղը։

Պատրաստուեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտական մեծ ցերեկոյթին ցունիս 1ին Petit Journalի սրահին մէջ։ Բոլոր միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶԻ կրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ ընկերները վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Rue Tournon*ի և* Rue St. Sulpice*ի անկիւնի սրճարանը։ Հայկ Մաճառեան (Ռոստոմ), Արսէն Այվազեան (Զէյթուն), Նազարէթ Շմաւոնեան (Վռամեան), Հայկազուն Պօյաճեան (Վռամեան), Միքիճան Քիւրքճեան (Քրիստափոր)։*

Պելվիլի Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 131 Fbg. du Temple. Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւն.։ Բացակաները պատասխանատու պիտի նկատուին։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի ժողովրդային Գրադարանը բաց է ամէն Բշ. Դշ. Եշ. Ուր. իրիկուն ժամը 7—8.30։ Տեւական բաժնեգին 2 ֆր. ամսական՝ իսկ պատահական՝ շաբաթը 1 ֆր.։ Հասցէ՝ 262 Rue Duguesclin *(Րիւ Փոլ-Պէրի մօտ) Լիոն։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Նապլին Գարահիսարցի Ադաւնի Զալղապկան կը փնտռէ իր քոյրը Տիկ. Սիրանուշ Զալղապկան, հօր անուն Եղիա, մօր անուն՝ Էլմաս, ինչպէս նաեւ իր հօրեղբօրորդին վաճաշապուհ Զալղապկան։ Կը կարծուի թէ կը գտնուին Մարսէյլ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝ A. Nadirian*ի* 188 Rue de Rosny, Montreuil, (Seine), France.

— Ուրֆացի Յակոբ Գէորգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աբրահամ Թանտուրճեան, որ 1914ին Ուրֆայի կռիւէն յետոյ անյայտացած է։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Յակոբ Գէորգեանի, 5 Rue de l'Ecole, Arles, (B. du R), France.

— Կը փնտռուին Խարբերդի Աշուան գիւղացի Արամ եւ Տաճատ Յակոբեան, հօր անուն՝ Մանուկ, մօր անուն՝ Սարա։ 1915ի տարագրութեան միջոցին գտնուած են Սուրիճ ուր իրենց մայրը մնած է զիրենք ձգելով 5—7 տարեկան հասակին մէջ։ Իմացնել՝ Յովհաննէս Յակոբեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5).

Կը խնդրուի Սուրիճահայ թերթերէն արտատպել։

— Վարդան Պէճօեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդիները Յակոբ Պէճօեան եւ իր եղբայրը Յակոբ Պէճօեան։ 2 տարի առաջ կը թղթակցէին եւ կ'ապրէին միասին հետեւեալ հասցէին՝ Յակոբ Պէճօեան 418 Park ave. Worcester, Mass. U. S. A. *Իմացնել՝ Վարդան Պէճօեանի, 64* Rue de Bonnet, Lyon, Rhône.

— կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ղաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իգմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc։ կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

Կ'ուզուին Ցափատ կարող վարժ գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Պ. Զանաքեանի, 9 Rue Papillon, մէթրօ՝ Cadet.

Վաճառու է *Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) հայաշատ կեդրոնի մէջ մասամբ ճաոի խանութ մը՝ յարակից սրճարան եւ ճաշարան մը։ Զուր եւ ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել կարապետ Մանուկեանի,* Café Arménien, Charvieu (Isère).

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Հաստատուած LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 ֆրանքէն։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
L.e Gérant H. STEPHAN

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտաքուսու։ Ազեմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։*

Վաճառու է *Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) հայաշատ կեդրոնի մէջ մասամբ ճաոի խանութ մը՝ յարակից սրճարան եւ ճաշարան մը։ Զուր եւ ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել կարապետ Մանուկեանի,* Café Arménien, Charvieu (Isère).

Հայե՛ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE
DE PARIS
67 Rue Madier-Montjan, վայանս Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով։

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները։ (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտաքուսու։ Ազեմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Տ՞Օ ՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկրի*, ջդային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

Գ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ

Փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ-անդամ Société des Comptablesի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-48
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով։
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* և Impôts sur le revenu*ի գործողութիւններ։*
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուքերէն երթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՒՕՐ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՒԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Անոնց մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ'Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՀՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր իրողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ իրողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏԻ

Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի Մէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, ելեքտրական գնացքով ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 հոգիով ափարթմաններ, ամենավերջին Confort-ով, ամամատաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur)։ 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն դրամի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել՝ Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, Լազարի մօտ։ Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges*ի* անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-...
ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՓԱ...
Եթէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, դործածեցէք տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած SIN JOLIVET *հացերը։*
Ուսիսի խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր։
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան։ Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ։

ՀԱՐԱՉ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԳԻՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցեի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՄԱՅԻՍ
1930
7 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1256 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

ԱՆՈՆՑ ՃԻԳԸ ԵՒ ՄԵՐ ՃԻՋԸ

Ապրիլ 23ին, աննախընթաց նորութիւն մը փորձեց քէմալական Թուրքիան, Պոլսէն մինչեւ Էնկիւրի:

Նորութիւն մը, որ աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանէ վարիչներուն վճռականութիւնը Թուրքը ազգ դարձնելու, Եւրոպացիի գաղափարով տոգորելու եւ արդիացնելու:

Ապրիլ 23ին, եւ ամբողջ մէկ շաբաթ, հռչակուեցաւ Մանուկներու Օր: Ամբողջ մէկ շաբաթ Պոլիսն ու Էնկիւրին անոնց մանուկներու տիրապետութեան տակ, փողոցներէն, պարտէզներէն մինչեւ պետական պաշտօնատուներն ու խմբագրատունները: Սարքուեցան թափօրներ, գրօսանքներ, պտոյտներ: Այլ մանաւանդ արշաւներ՝ ղէպի գրասենեակները: Իւրաքանչիւր նախակրթարանէ աշակերտներ զատուեցան, զանազան պաշտօններու համար, — Պոլսոյ նահանգապետ, քաղաքապետ, Մայրաքաղաքի կուսակցութեան քննիչ, կրթական տեսուչ, Թուրք Օճախ»ի վարիչ, համալսարանի վերատեսուչ, տէֆթէրտար եւն.:

Ամէն կերպով գործին լրջութեան պատրանք տալու համար, թերթերը Թղթակիցներ ղրկեցին, մանուկ նահանգապետին եւ քաղաքապետին հետ տեսակցելու համար եւ հրատարակեցին եղած յայտարարութիւնները: «Վալի»ն հետագիրներ ուղղեց Մ. Քէմալի և Ըսմէթ փաշայի: Վերջապէս երկսեռ մանուկներէ խմբագրական մարմիններ կազմուեցան և անցան Թուրք Թերթերու գլուխը, մէկ օրուան համար:

Անշուշտ մեր սովորական հեգնութեամբ, պիտի ծիծաղինք այս նորութեան վրայ, զայն վերագրելով Թեթեւութեան, կապկութեան կամ չտեսութեան:

Այդպէս չէ մեր կարծիքը: Ո'րքան ալ ծիծաղելի երեւայ, Թուրք մանուկներու այս զօրաշարժը կը ներկայացնէ խոշոր ուժ՝ վաղուան Թուրքիոյ համար: Եւ, եթէ կ'ուզէք, կծու դաս մեզի համար: Մեր ինքնագոհ և ծոյլ ամբարտաւանութեան նկատմամբ:

Արդարեւ, ինչ որ կը կատարէ քէմալականութիւնը իր վերածնան իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, ներշնչուած է մէկ հիմնական մտահոգութեամբ, — Արեւմնցնել Թուրքը: Զայն տէր դարձնել իր երկրին, իր անկախութեան, իր ճակատագրին: Ընդի խտացնելով, — պատրաստել նոր սերունդ մը, տոգորուած՝ արդիական գաղափարներով: Սերունդ մը, որ կարենայ վարել Թուրքիան, իրբեւ ազգային պետութիւն:

Այս մտահոգութենէն կը բխի նաեւ մանուկներու դղրդային զօրաշարժը Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, Յաթիհէն մինչեւ Թաքսիմ մեծ հրապարակը, մանուկներուն ընծայուած պահը՝ պաշտօնատարներու կողմէ և պաշտօնատուններու մէջ: (Միեւնոյն առիթով, Էնկիւրիի մէջ մանուկներուն խառնուած, մանկացած էին վարչապետ Ըսմէթ, երեսփ. ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշաները, գործավարները, զանազան պաշտօնատարներ եւլլն.):

Քաղաքացիական կրթութեան այս ռազմախաղը ապահովաբար ներշնչուած է բոլշեւիկներէն: Ոչ միայն իրբեւ գաղափար, այլ և իրբեւ իրականացում:

Մոսկուան կրնայ ասպարէզ կարդալ բոլորին, այս ճամբուն վրայ: Ա'ն է որ սորվեցուց օգտագործել ո'ր եւ է տօն, ո'ր եւ է առիթ, ցուցադրական ղղրդումներով թնդացնել փողոցներն ու հրապարակները, բարեկենդաններ սարքել այս կամ այն դէպքը պանծացնելու համար:

Թերեւս Գերմանացիներն ալ դեր ունին Թրքական այս նորութեան մէջ, իրբեւ քաջ մանկավարժներ եւ պետական-գինուորական վարիչներ:

Բայց, ինչո՞ւ կը զբաղինք այս մանրամասնութիւններով, երբ իրականութիւն է որ Թուրքիոյ վարիչները ամէն միջոց կը փորձեն, ամենաւերջին գիտելիքներէն կ'օգտուին, վաղուան Թաղաքացին պատրաստելու համար այսօրուան մանուկէն:

Քէմալականները շատոնց խաչ քաշած են հին սերունդին վրայ: Ապարէզէն քշելով հօճաներն ու մոլլաները, ուղղափառներն ու սպիտակամօրուսները, Թուրքիոյ ճակատագիրը յանձնած են 1908էն ասդին հասած սերունդին եւ գալիքին: Ատոր համար ալ, չեն վարանիր դիմել նոյնիսկ արհեստական միջոցներու, որպէսզի Թրքութեան գաղափարներով Թրծեն այսօրուան եւ վաղուան սերունդը:

Անոնք այլեւս արժէք չեն տար Գուրանին կամ Օսմանին, եւ կը ճգնին հանիլ արեւմուտքին:

Որքան ալ անյարմարելի խոչընդոտներու առջեւ գտնուին, որքան ալ ծիծաղելի Թուին իրենց յաւակնութիւնները,— զգան այդ ձգտումը, ինքնին, կ'ապացուցանէ Թէ այլեւս «էվղէպիճի»ներու հետ չէ մեր գործը:

Բաղդատեցէք Թուրքին զարմանազան ճիգերը, 1921էն վեր, մեր Թարգմանութիւններուն, խոհանոցի կոխներուն եւ մուլ յաւակնութիւններուն հետ: Եւ եթէ կրնաք, ցնծացէք ինչպէս ինչպէս նախապատերազմեան օրերուն, երբ կը պատմէին Թէ մենք 50 տարի առաջ ենք անցեր:

Թուրքը Թաղեց իսլամութիւնը, փոխարէնն պարգեւով ազգի հայրենիքի դրօշը, դպրոցական մանուկներու ձեռքով: Մենք — մազ մնացած է որ մեր մանուկներուն հայերէն խօսիլն ալ մոռնք հաւարենք...:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԸ ՀԱՅՈՒՆ ԴԷՄ

Պէյրութի «Ազդակ»ն է որ կը գրէ այս խորագրին տակ (26 ապրիլ).

— «Քանի մը օր վերջ, Դամասկոսի դատարանին առջեւ պիտի ներկայանան եպիսկոպոսն ու քահանան, Թաղականն ու հոգաբարձուն, բժիշկն ու պաշտօնեան՝ իրար ամբաստանելու եւ իրար դատապարտելու համար:

Եթէ միայն այդքան ըլլար, չպիտի հետաքրքրուէինք եւ «արիւն ձերի գլուխ ձեր» ըսելով պիտի բաւականանայինք: Բայց այս անխորհուրդ քայլերով ոչ միայն կղերն ու Թաղականը պիտի պախարակուին եւ դատապարտուին, այլ հայ ժողովուրդը իր բոլոր բարքերով եւ Թերիներով տեղական դատարանի եւ դատաւորներու ներկայութեան պիտի հանուի եւ վճիռ պիտի ստանայ:

Այս ի՛նչ անկում եւ ի՛նչ բարոյական:

Ուրեմն այնքան կուրացած եւ մեծով պզտիկով այն աստիճան քինախնդի՞ր դարձած ենք, ամբողջ ազգը վարկաբեկելու եւ մեր ազգային արժանապատուութիւնը ոտնակոխ ընելու համար, յանուն ստոր քմահաճոյքներու եւ ոխակալ զգացումներու:

Սալիխիէ Թաղի մանկապարտէզի քանի մը կտոր խարխլած եւ հազիւ 8-10 սուրիական ոսկի արժէք ունեցող նստարանները գրաւուած են մերձնոյն Թաղի մէջ, Թաղեցիներու կողմէ բացուած ազգային վարժարանի հոգաբարձութեան կողմէ, որոնք իրաւ կամ անիրաւ տարակարծութիւններ ունին Առաջնորդարանի հետ: Այդ տգեղ եւ անպատուաբեր վէճի մասին ասկէ առաջ շատ անգամներ գրած ենք եւ միշտ Թելադրած երկու կողմերուն ալ՝ ըլլալ գիջող եւ հաշտարաշխ: Անօգուտ անցան մեր Թելադրութիւնները. հոգեւոր պետը, մէկ երկու խանգարիչ եւ տգէտ ժողովականներու ազդեցութեան ենթարկուելով, բոլորովին մոռցաւ իր կոչումն ու պարտականութիւնը եւ քրիստոնէական ներողամտութեամբ եւ գիջողութեամբ չվերաբերուեցաւ: Մէկն միջոցի դիմեց Թաղեցիները պատժել տալու, այդ անարժէք նստարանները գրաւելու համար. մինչեւ ներքին նախարարութեան եւ Դամասկոսի կառավարիչին ներկայացաւ, նախատեց եւ նախատուեցաւ, բայց ըլորէն ալ մերժուեցաւ: Այս անգամ շունչը դատարան առած է:»

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ ՖՐԱՆՔՖԻԹՈՒԻՐՔ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵԻ

Դամասկոսի արաբական «Էլ-Լիֆպա» Թերթը կը գրէ.

— Նբսէպինի կողմերը, Հիւսիսային Սուրիոյ սահմաններուն վրայ, Ֆրանսական օդանաւ մը երբ քննութիւն կը կատարէր, Թուրք զինուորներու կողմէ յարձակման ենթարկուեցաւ: Օդանաւին մէջ գտնուող սպայ մը վիրաւորուեցաւ արձակուած գնդակներէն:

Օդանաւը բաւական վեր բարձրանալէ վերջ, սկսաւ ռմբակոծել զինուորներուն դիրքերը, որու ընթացքին մեռան 6 Թուրք զինուորներ:

Թուրք պաշտօնեայի զինուորները կը բարկանան այս դէպքէն եւ կը յարձակին Գամբշլրի Ֆրանսական պաշտօնեային վրայ: Ընդհարման միջոցին երկու Ֆրանսացի զինուորներ կը սպանուին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ինչպէս ձերբակալուեցաւ Կանտի

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ինչպէս հաղորդեցինք երէկ, կիրակի օր ձերբակալուեցաւ Կանտի, Հնդկաստանի կառավարութեան որոշումով:

Ձերբակալութիւնը տեղի ունեցաւ եղերական պարագաներու մէջ: Առջի գիշերուընէ, ինքնաշարժ մը ճալափուրէն ճամբայ ելլելով սրընթաց գնաց կարատի, ուր կը գտնուի Կանտիի բանակատեղին: Ինքնաշարժին մէջ նստած էին շրջանին դատաւորը, ոստիկանապետն ու իր օգնականը, իսկ ետեւէն ուրիշ ինքնաշարժներով կուգային քանի ոստիկաններ: Առանց ժամանումէն քանի մը վայրկեան յետոյ, ոստիկանութեան ներկայացուցիչը արդէն կանգնած էր Կանտիի գլխուն, որ կը քնանար: Ելեկտրական լապտերի մը լոյսը, ուղղուած Կանտիի դէմքին, ընդոստ արթնցուց հնդիկ փելիսոփան, որ շոկուեցաւ անկողնին մէջ:

Կանտի հարցուց Թէ ի՛նչ կ'ուզեն եւ իրրեւ պատասխան, լսեց ձերբակալման հրամանագրին ընթերցումը: Առանց ամենաթեթեւ դիմադրութեան, փիլիսոփան համակերպեցաւ ձերբակալման գործողութեանց: Միայն խնդրեց որ արտօնեն աղով լուալ ակռաները, ինչպէս կը տրամադրէ հնդկական ծիսակատարութիւնը, առտուն արթնցած ատեն:

Նոյն պահուն ընդոստ արթնցած էին նաեւ իր բնկերները եւ իր քով վազած: Կանտի հրաժեշտ առաւ բոլորէն առանց աւելորդ սրտազեղումներու եւ իր օգնականներէն մէկուն յանձնեց անձնական նամակ մը՝ ուղղուած փոխարքային: Յետոյ, առանց ակնարեւ յուզումի, հրաւիրեց իր աշակերտները երգել այն երգը որ իւրաքանչիւր հաւատացեալ կը կապէ ուրիշներու ղժբախտութեան: Մեկնումը տեղի ունեցաւ ընդհանուր յուզման մէջ: Կալանաւորը տեղաւորուեցաւ ինքնաշարժի մը մէջ եւ արագօրէն փոխադրուեցաւ կայարան, ուր կը սպասէր Պոմպէյի Թղթատար-կառախումբը:

Մասնաւոր վակոն մը կապուած էր վայրաշարժին անմիջապէս ետին, ուր բարձրացաւ Կանտի, ուղեկցութեամբ երկու ոստիկաններու, որոնց մէկը եւրոպացի: Որոշեալ տեղը հասնելէ յետոյ, Կանտի ինքզինքը գտաւ փառաւոր ինքնաշարժի մը մէջ, որուն վարագոյրները վար իջեցուցած էին: Ու վերջապէս առաջնորդուեցաւ բանտ:

Ձերբակալութիւնը տեղի ունեցած է համաձայն 1827ին հաստատուած օրէնքի մը: Կանտի չպիտի դատուի, այլ իշխանութեանց տրամադրութեան տակ պիտի մնայ անորոշ ժամանակով:

Լուրը հազիւ իմացուած, զանգակներով հաղորդուեցաւ Կանտիի հաւատարիմ Թաղերուն մէջ եւ մեծ յուզում պատճառեց: Անմիջապէս աւանդական սուգը հռչակուեցաւ եւ պահուեցաւ բոլոր բնիկներուն կողմէ: Վաճառատուները եւ շուկաները փակուեցան եւ բանուորները մեկնեցան գործարաններէն:

Կառավարութիւնը շատ խիստ միջոցներ առած է, խռովութիւնները կանխելու համար: Շարժման մէջ դրուած են Թէ կանոնաւոր եւ Թէ օժանդակ ուժերը: Զրահապատ ինքնաշարժներ կը պտտին Պոմպէյի մէջ: Բրիտանական գինուորներ տեղաւորուած են քաղաքին վտանգաւոր կէտերուն վրայ: Ցետոյ, զէնք բաժնուած է առեւտրական տուներու եւ դրամատուներու բոլոր եւրոպացի պաշտօնեաներուն:

Տիկին Կանտի, սրուն ժուժկալ բայց լուռիչ մեծարանք մը ընծայեց փիլիսոփան իր ձերբակալման պահուն, որոշած է փոխանորդաբար վարել քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը: Կանտի նախապէս յաջորդ նշանակած էր Ապէս-Թիալհին, որ շարժման գլուխն անցած է արդէն:

Պոմպէյի մէջ վիթխարի ժողով մը տեղի ունեցաւ, որուն կը մասնակցէին մօտ 100,000 հոգի: Բանախօսները յայտարարեցին Թէ Կանտիի ձերբակալութիւնը նոր գարկ պիտի տայ անհնազանդութեան շարժումին: Սուգի օրը հաւատարմութեամբ եւ հանդիսաւորութեամբ պահուեցաւ Կալկաթայի, Լահօրի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Բոլոր մարզական գրօսանքները յետաձգուեցան: Կալկաթայի քաղաքապետական խորհուրդն ալ յետաձգեց իր նիստերը, հակառակ եւրոպացի անդամներուն ընդդիմութեան եւ մահմէտականներուն ձեռնպահութեան:

Ինչո՞ւ ձերբակալուեցաւ

Ձերբակալութենէն քանի մը ժամ յետոյ, Պոմպէյի կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ երկար զեկոյց մը, որ կ'ըսէ,— Անհնազանդութեան պայքարը, որուն գլխաւոր դրդիչն եղաւ Կանտի, իրբեւ հետեւանք ունեցաւ անսաստում եւ բռնութիւն արծարծել եւ ծանր խռովութիւններ յարուցանել Հնդկաստանի բոլոր մասերուն մէջ: Ողբալով հանդերձ իր կուսակիցներուն գործած արարքները, Կանտի հետզհետէ անկարող կը դառնար իշխելու իր յառաջ բերած շարժումին: Տկարութեան մեղադրանքին ենթարկուելու վտանգով, Պոմպէյի կառավարութիւնը չդադրեցաւ վարել չափազանց Թոլսատու քաղաքականութիւն մը, համոզուած ըլլալով Թէ ազի օրէնքին դէմ մղուած պայքարը, — առանց բռնութեան — անվնաս հետեւանքներ եւ նոյնքան անվնաս վախճան պիտի ունենայ: Սակայն դէպքերը ցոյց տուին Թէ խռովութեան չգործակցելու պատմութիւնը, իր մահափորձերով եւ արիւնահեղութեամբ պիտի կրկնուի նորէն, եթէ իշխանութիւնը չվիժամտէ շարժման վարիչին դէմ:

(Լուրերու դադունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ԿՈՒԳԱՆ

Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ 20ը, 50 ընտանիք նոր գաղթականներ եկած թուրքիայէն Գամբշլը (Սուրիա) Թեճամանութիւնը Ճամբան Քիւրտերու կողմէ կողոպտուած է եւ հազիւ մերկ ու անօթի վիճակի մէջ սահմանը հասած: Մօտ ատենէն պիտի հասնին նաեւ ուրիշներ, որոնք աւելի կարօտ պիտի ըլլան քան նախորդները:

ԾԱՆՐ ԽՒՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՐԻՒՏԻ ՄԷՋ

Ադջի օր ծանր խռովութիւններ ծագեցան Մատրիտի մէջ, ուր ատենէ մը ի վեր բուռն պայքար կը մղուի միապետութեան դէմ: Ընդհարումներ տեղի ունեցան ոստիկաններուն եւ ուսանողներուն միջեւ: Այս վերջինները կարմիր դրօշ պարզեցին բժշկական համալսարանին վրայ: Երբ ոստիկաններն եկան ցրուելու, ուսանողները տանիքները բարձրացան, կղմինտրները հանեցին եւ ոստիկան գինուորներուն վրայ նետեցին: Այն ատեն ոստիկանութիւնը կրակ բրաւ եւ բազմաթիւ մարդիկ սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան:

Կառավարութիւնը, խոստովանելով կացութեան ծանրութիւնը, կը յայտարարէ Թէ կանգ չպիտի առնէ բացառիկ միջոցներու առջեւ: Իրաւասութիւններ տրուած են դպրոցական վարչութեանց, խռովութիւնները զսպելու համար: Փակուեցաւ Մատրիտի համալսարանը: Արգիլուեցան զանազան բանախօսութիւններ:

ՆՈՐ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն Թէ Հաձի Էմին գատէ մորԹի գործարանի Թրքական անանուն ընկերութիւնը 300,000 ոսկիի դրամագլուխը ամբողջովին կորսնցնելով, հաշուեյարդարի որոշում տուած է: Ընտուած տեղեկութեան համաձայն, ընկերութեան 18 ամիս առաջ Ռուսիա ղրկած 156,000 ոսկիի մորԹերը՝ Ռուսերը տարի մը վար դնելէ յետոյ, կէսը վերադարձուցեր են: Ապրանքին կէսին հոն ծնալուն արտօնութիւն տուեր են, բայց այդ ապրանքներուն ծախուելուն արգելք եղեր են եւ 150 դրուշ արժող ապրանքին 30 դրուշ տուեր են: Հոս եկած ապրանքները, հաստատուելով հանդերձ որ Թրքական ապրանք են, չեն վերադարձուած ընկերութեան կողմէ: Կառավարութեան դիմումը ուշադրութեան առարկայ չէ եղած եւ այս մեծ ընկերութիւնը ոչնչանալու դատապարտուած է: Այս լուրը հաղորդող Թուրքերէն ԹերԹ մը կ'ըսէ Թէ, տնտեսական տագնապի այս շրջանին, 300,000 ոսկի դրամագլուխով հաստատութեան մը ոչնչացումը ցաւալի է:

ՑՈՐԵՆԻՆ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անատոլուէն ցորենի ներածումը կը շարունակուի: Աւետարանական սակարանին հաշիւներուն համաձայն, այս տարի Անատոլուէն պոլիս 30 35 հազար վակոն ցորեն պիտի գայ, անցեալ տարուանէն 3.3.5 անգամ աւելի:

Ինչպէս գրած էինք- ցորենի գինը 10 դրշ.ի իջած է: Այս անկումը շուարման ժամանած է ադօրիքի տէրերը, որոնք բաւական մեծերք ունին, եւ նոյնիսկ Անատոլուի վաճառականները: Այս վերջինները գինին բարձրանալուն կը սպասեն, աւելի ապրանք ղրկելու համար:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՊՏՈՒՅԹՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ՊՏՈՒՅԹՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունում է նոր անդամներ՝ ամեն օր, բացի տոնական օրերից, ժամը 2-ից 5-ը կեսօրին, Ալավերդյան 1-ին նրբանցքի 2-րդ տան մեջ։

Ընկերության անդամ դառնալու համար պետք է ներկայացնել երկու անդամների գրավոր առաջարկություն։

Անդամավճարը տարեկան 6 ռուբլի է։

Ընկերության գրադարանը բաց է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, ժամը 3-ից 5-ը կեսօրին։

Ընկերության վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՒՄ Է

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ՎԵՊԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ

Կազմեցին Ա. Ղազարյանը և Ա. Ալպոյաճյանը։

Խմբագրեց Ա. Ղազարյանը։

Հրատարակության է պատրաստում Ա. Ալպոյաճյանի հրատարակչությունը։

Ժողովածուն կընդգրկի 1500 էջ։

Ժողովածուի մեջ կմտնեն հետևյալ հեղինակների վեպերը՝

Ալիշան Ղ. — Սիսական
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադ
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան թոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան ծոռը
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան որդին
Աղայան Ռ. — Ավազակապետ Մուրադի ծոռան

Ա. ԱՎԱՆԵՍՈՎԻ ՅՈԲԵԼՅԱՆԻ ՃԲ. ԳԻՇԵՐ

ՆԱԽԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԽՈՏԱԲԻՐ

(Ընթերցախոսին եւ նախկին նահապետ)

Եվ ես ասացի նրան. «Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է ասում Աստվածաշունչը մեր ազգի մասին, որ նա ինչ ճակատագրի է արժանացել, ինչ է կրել, ինչ է տեսել, ինչ է ստացել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել, ինչ է ունեցել, ինչ է չունեցել, ինչ է ուզել, ինչ է չուզել, ինչ է սիրել, ինչ է չսիրել, ինչ է ատել, ինչ է չատել, ինչ է ուրախացել, ինչ է չուրախացել, ինչ է տխրել, ինչ է չտխրել, ինչ է ծիծաղել, ինչ է չծիծաղել, ինչ է լացել, ինչ է չլացել, ինչ է ողբացել, ինչ է չողբացել, ինչ է պարել, ինչ է չպարել, ինչ է քարեր նետել, ինչ է քարեր չնետել, ինչ է գրկախառնվել, ինչ է չգրկախառնվել, ինչ է համբուրել, ինչ է չհամբուրել, ինչ է ողջունել, ինչ է չողջունել, ինչ է հրաժեշտ տվել, ինչ է հրաժեշտ չտվել, ինչ է փնտրել, ինչ է չփնտրել, ինչ է կորցրել, ինչ է չկորցրել, ինչ է պահել, ինչ է չպահել, ինչ է պատռել, ինչ է չպատռել, ինչ է կարել, ինչ է չկարել, ինչ է լռել, ինչ է չլռել, ինչ է սիրել, ինչ է չսիրել, ինչ է պատերազմել, ինչ է չպատերազմել, ինչ է խաղաղություն, ինչ է չխաղաղություն, ինչ է սիրել, ինչ է չսիրել, ինչ է ատել, ինչ է չատել, ինչ է սեր, ինչ է չսեր, ինչ է ատելություն, ինչ է չատելություն, ինչ է խաղաղություն, ինչ է չխաղաղություն, ինչ է պատերազմ, ինչ է չպատերազմ, ինչ է ժամանակ, ինչ է չժամանակ»։

Եվ ես ասացի նրան. «Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ասես, թե ինչ է ասում Աստվածաշունչը մեր ազգի մասին, որ նա ինչ ճակատագրի է արժանացել, ինչ է կրել, ինչ է տեսել, ինչ է ստացել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել, ինչ է ունեցել, ինչ է չունեցել, ինչ է ուզել, ինչ է չուզել, ինչ է սիրել, ինչ է չսի

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին
ՄՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ն. ԱԴՈՆՑ, ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ, ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ Պ. Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ (երգերով)

Ֆրանսական սինէմայի հանրածանօթ արուեստագէտ **Պ. ՄԱՔՍ ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ**

(կարտասանէ Ա֊ին՝ Ահարոնեանէ, Ֆրանսերէն)

Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ կ'արտասանէ Ահարոնեանէ, հայերէն։ կը նուագեն Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆ ջութակահար, եւ ԿԱՌՏ Ռիֆիհիլիբէյնի նուագախումբը (50 հոգի), պատերազմական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ՅՈՒԲԵԼԵԱՐԸ

Ամբողջ հանդէսը պիտի հաղորդուի բոլոր երկիրներուն, անթելի միջոցաւ Բ. Տ. Տ.ի կայանէն, Թղթատարական նախարարութեան արտօնութեամբ

Մուտքը ազատ է։ Տոմսերը ստանալու համար նախօրօք դիմել Հայ գաղթականաց պաշտօնատունը՝ 71 Ave. Kléber, Հայոց եկեղեցին՝ 15 Rue Jean Goujon, «Ցառաջ»ի խմբագրատունը՝ 235 Fbg. St. Martin։

ՇԱՆՕԹ.— Կը խնդրուի 10 տարեկանէն փոքր տղաք չբերել։ Աժէն անոնք որ մինչեւ 8.45 իրենց տեղերը գրաւած չեն կը զրկուին ներս մտնելու իրաւունքէն։

Փարիզի եւ շրջանի յոբելինական յանձնախումբը հրապարակ հանած է պրոնզէ շքադրաւներ գին 10 ֆրանք։ Դիմել՝ Պ. Վաղարշակ Թագուորեանի 53 Fg. du Monmartre։

Ամէն վտանգի դիմագրաւելու հաւար, Պոմպէյի կառավարիչը երկու ջոկատ անգլիական զօրք փոխադրեց քաղաք, որովհետեւ հնդիկ զինուորները վստահութիւն չեն ներշնչեր։ Եւրոպացի կաւաւորներ ալ կը հսկեն քաղաքին բարեկարգութեան։ Քարայրի մէջ, ոստիկանութիւնը կոխելով զինավաճառներուն խանութները, 700 զէնք, 600,000 փամփուշտ և 50 քիլօ վառօդ գրաւեց։

Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Փէշավուրի մէջ։ Ոստիկանութիւնը գրաւեց ազգայնական կոմիտէներուն գրասենեակները։ Այս վերջինները հրաւիրած էին աւազակ Հաճին որ գայ 100,000 հոգիով գրաւէ քաղաքը։ Հաճին առ այժմ կանգ առած է հիւսիս֊արեւմտեան սահմանին վրայ եւ իրեն հետ ունի միայն 4֊500 հոգի։

Կանոի յարաբերական ազատութիւն մը պիտի վայելէ բանտին մէջ։ Ամսական պիտի ստանայ 7 ստերլին և 10 շիլին, ապրուստի համար։

Տեսակցութիւն մը Կանտիի հետ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Թղթակիցը յաջողեցաւ տեսակցութիւն մը ունենալ Կանտիի հետ, Պոմպէյի կայարանին մէջ, երբ բանտ կը փոխադրէին։

Թղթակիցը հարցուց. — Դառնութիւն կը զգա՞ք ոեւէ մէկուն դէմ։ = Ոչ մէկ դառնութիւն։ Երկար տեւեն է ի վեր կր սպասէի ձերբակալութեանս։ — Կը կարծէ՞ք որ ձեր ձերբակալութիւնը ծանր անկարգութիւններ պատճառէ ամբողջ Հնդկաստանի մէջ։ = Ոչ. չեմ կարծեր։ Ամէն պարագայի մէջ, կրնամ բացորոշապէս ըսել թէ ամէն միջոց ձեռք առած եմ անկարգութիւններէ խուսափելու համար։ — Ուրիմն խռովութիւններ չէ՞ք նախատեսեր։

Կանտի վարանեցաւ քանի մը վայրկեան, յետոյ պատասխանեց։

— Կը յուսամ թէ ոչ։ Կարելիս բրած եմ խռովութիւնները կանխելու համար։

Անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները

Երկուշաբթի օր օդանաւով Լոնտոն հասաւ Սէլահէտտին, վարչապետ Նահաս փաշայի քարտուղարը, տանելով կառավարութեան վերջին հրահանգները՝ անգլեւեգիպտական բանակցութեանց մասին, որոնք վերսկսան անմիջապէս։

Ժողովները բարեկամական էին, բայց նորէն մեծ դժուարութիւններ երեւան ելան կարգ մը խնդիրներու եւ Սուտանի մասին։ Կը կարծուի թէ բանակցութիւնները նորէն պիտի յետաձգուին։ Լոնտոնի եգիպտական շրջանակները կը նախընտրեն որ բանակցութիւնները յետաձգուին վեց ամիս կամ մէկ տարի, որպէսզի կարելի ըլլայ դարման մը գտնել անելիքին։

Սուրհանդակին տարած հրահանգները կը գտնուէին երկաթ սնտուկի մը մէջ, որ կնքուած էր եգիպտոսի հաղորդակցութեանց նախարարին կողմէ։ Այդ սնտուկին մէջ ղրուած էին գանազան պահարաններ, նոյնպէս կնքուած, որոնք կը պարունակէին Ֆուատ թագաւորին, երեսփ. ժողովին եւ Ծբ. բակոյտի նախագահներուն, նախարարներուն եւայլն տեսակէտները՝ բանակցութեան ենթարկուած խնդիրներու մասին։

Միջազգային դրամատունը

Խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, Փարիզի մէջ, շահակից պետութեանց գանձային նախարարութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ, Միջազգային Դրամատան փոխառութեան մասին։ Պիտի կնքուի 300 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը, որուն պիտի մասնակցին երկնի ծրագիրն ստորագրող բոլոր պետութիւնները։ Կը կարծուի թէ Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն բաժինը պիտի ըլլայ 88,000,000 տոլար (իւրաքանչիւրին), Անգլիա պիտի ստանձնէ 40 միլիոն, Հոլանտա՝ 30 միլիոն, Շուէտ՝ 25 միլիոն, Զուիցերիա՝ 15 միլիոն, Պելժիա, Իտալիա, Գերմանիա՝ 10ական միլիոն։

Փոխառութեան պայմանաժամը պիտի ըլլայ 35 տարի, որ կը համապատասխանէ երկնի ծրագրին տրամադրութեանց։ Գալով տոկոսին, Ֆրանսա կը պնդէ 100ին 5 ուկէսին վրայ։ Գերմանիա, Պելժիա եւ ուրիշ երկիրներ կ'առաջարկեն 100ին 6։

Երկուշաբթի օր, Անգլիա եւ Իտալիա պաշտօնապէս վաւերացուցին երկնի ծրագիրը, որ ատով իսկ ի գործու է։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Կ'ուզուի տափատ կարող գործաւոր կամ գործաւորուհի մը, լաւ վճարում եւ տեւական գործ, դիմել վաճան Աղաճանեանի, 53 Rue Arthur-Rozier. մէթրօ՝ Botzaris։

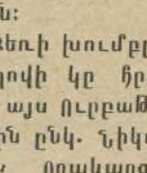
Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր խումբերու վարչութիւններէն մէկ ներկայացուցիչ վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին *Յառաջի* խմբագրութեան մօտ, մէթրօ Louis Blanch դիմացի aux deux Stations սրճարանը, 225 Fbg. St. Mariin։

ԱՊՐԻԼ 11—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

Լիոն.— Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ եւ մասնակցութեամբ քաղաքական եւ հայրենակցական միութեանց, այս կիրակի ժամը 2ին երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԱՐՕ ԱՐՕԵԱՆ։ Գեղարուեստական բաժին։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Կ Ր Ճ Ն Ո Պ Լ Ը.— Այս կիրակի, Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Bayard, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան եւ Հ. Յ. Դ. Կրճնոպլի կոմիտէի ու Լանսէյի ենթակոմիտէի մասնակցութեամբ։ կը խօսի՝ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ։

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ՓԱՐԻԶԻ Կրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ ընկերները այսօր Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Rue Tournonի և Rue St. Sulpiceի անկիւնի սրճարանը։ Հայկ Մաճառեան (Ռոստոմ), Արսէն Այվազեան (Զէյթուն), Նազարէթ Շմաւոնեան (Վռամեան), Հայկ, գուն Պօյաճեան (Վռամեան)։ Մխիթար Քիւրքճեան (Բրիստոփոր)։

Պէլվիլի Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը այսօր չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 131 Fbg. du Temple. Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Գ Ա Ի Ա Ռ

ՄԱՐՍԷյԼի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ճանօթ հաւաքատեղին։

ԼԻՈՆի ֆեռւի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը, օրակարգ՝ գեկոյց Շրջ. ներկայ. ժողովի մասին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Լիոնի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւն.։ Բացակաները պատասխանատու պիտի նկատուին։

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Բժ. ԿԱԿԱՆ Միութեան առողջապահական վերջին դասախօսութիւնը՝ վաղը հինգշաբթի ժամը 9ին, Soeiétés Savantesի սրահին մէջ, 28 Rue Serpente. Դասախօսները՝ Տիկին Գրգոյեան այր եւ կնոջ ու տղայոցառողջապահութիւնը։ Տօքթ. Թորգոմեան մորթի առողջապահութիւնը, Տօքթ. Քալօեան՝ փակման խիսք։

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Շապին Գարահիսարցի Ա. Դաւնի Զալղապեան կը փնտռէ իր քոյրը Տիկ. Սիրանուշ Զալղապեան, հօր անուն Եղիա, մօր անուն՝ Էլմոն, ինչպէս նաեւ իր հօրեղբօրորդին Վռամշապուհ Զալղապեան։ Կը կարծուի թէ կը գտնուին Մարսէյլ կամ շրջակայքերը։ Իմացնել՝ A. Nadirianի 188 Rue de Rosny, Montreuil, (Seine), France.

— Ուրֆացի Յակոբ Գէորգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աբրահամ Թանտուրճեան, որ 1914ին Ուրֆայի կռիւէն յետոյ անյայտացած է։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Յակոբ Գէորգեանի, 5 Rue de l'Ecole, Arles, (B. du R), France.

— Կը փնտռուին Խարբերդի Աշուան գիւղացի Արամ եւ Տաճատ Յակոբեան, հօր անուն՝ Մանուկ, մօր անուն՝ Սարա։ 1915ի տարագրութեան միջոցին գտնուած են Սուրիոյ ուր իրենց մայրը մեռած է ղիրենք ձգելով 5—7 տարեկան հասակին մէջ։ Իմացնել՝ Յովհաննէս Յակոբեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5).

Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ ֆէվախի վերի բագառիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ զաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Թաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իգմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc։ կամ «Ցառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

—Կը փնտռուին Գարապօղազցի Հայեակ Ձէօվէրտեան, 20 տարեկան, հօր անուն՝ Թոկօ, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրութեան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին. Ենոֆիա, Միւշկիւնազ, Դեղխի Ձէօմէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թէլ-Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), հօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Անիկ. կաթնուկ, հօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Շալաճ։ Իմացնել Ադապազ Պարսամեանի, 32 Jules-Gevelot, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ ֆէվախի վերի բագառիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ զաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Թաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իգմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc։ կամ «Ցառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

—կը փնտռուին Գարապօղազցի Հայեակ Ձէօվէրտեան, 20 տարեկան, հօր անուն՝ Թոկօ, մօր անուն՝ Թուրվանտա, տարագրութեան միջոցին յանձնուած է Ուրֆայի եկեղեցին. Ենոֆիա, Միւշկիւնազ, Դեղխի Ձէօմէրտեան (այս վերջինը առեւանգուած է Թէլ-Ապեատի շրջանի Արաբներու կողմանէ), հօր անուն՝ Ոսկիան, մօր անուն՝ Անիկ. կաթնուկ, հօր անուն Դանիէլ, մօր անուն Շալաճ։ Իմացնել Ադապազ Պարսամեանի վերի հասցէին։

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան։ Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 հոգեկառք օրական, 5 ր. պէ Sevranի կայարանէն։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ԺՐԱՆՈՒԱ համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (Աձիտատ վիթ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ վէյ» ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Մորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակէ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Disques Columbia REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-83

Մեր փայքներու ճոխ մաերանոցին մէջ կր գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Սէնթ մասնագէտը Հ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՆՈԹԱՆԵՐ

Արշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու տոյն նօթան պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոփեանի կողմէ շատ մաքուր եւ Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Արշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար։ փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, մէկ գիրք։ Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York U. S. A.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամսատեւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Ախտաճանաչութիւն եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Ֆրանսերէնի մասնաւոր դասեր շարլ Թուբեսերեանի կողմէ պսակաւոր ֆրանսերէն լեզուի, ուսանող փարիզի Համալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ քաղաքական գիտութեանց վարժարանի։ Ընդունելութեան ժամեր առաւօտ ժամը 9—12 եւ 4—6։ Չափաւոր գին։ Հասցէ՝ 214 Rue St. Jacques, Paris (5).

Կ'ուզուի տափատ վարժ գործաւոր։ Դիմել՝ Բուհիներ։ Լաւ վճարում։ Պ. Ջանաքեանի, 9 Rue Pop... Մէթրօ՝ Cadet.

Վարձու է (փոխանակի) յարաշատ կեդրոնի մէջ ... ճաշի խանութ մը՝ սրճարան եւ ճաշարան մը։ եւ եկեղեցական միութիւն ... րամասնութեանց համար ... կարապետ Մանուկեանի, Arménien, Charvieu Isère

---

Կ'ուզուին երկրորդ հասար ... կարուհիներ։ Դիմել՝ ... վերջ Զարեհ Պէկնեանի, ... de la Collégiale. Մէթրօ՝ Gob...

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
8
ՄԱՅԻՍ
1930
8 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1257

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զարմացա՞ն մեր ընթերցողները, կարդալով երէկուան «երկու խօսք»ը:

Զարմացա՞ն որ այնքան մեծ արժէք էինք տուեր Թուրքիոյ մէջ փորձուած նորութեան մը, — ժանուկներու զօրաշարժին: — Ամբողջ մէկ շաբաթ՝ Մանուկներու Տօն: Եւ շաբաթուան առաջին օրը՝ Պոլիսը յանձնուած ժանուկներուն իշխանութեան:

Ապահովաբար: Քանի որ, վարժուած ենք միշտ ծաղրանքով նայիլ Թուրքերու մէջ նոցա կատարուած ամէն ձեռնարկի:

Չոգ չէ, պահե՛նք մեր այդ ինքնագոհ եւ հեգնական կեցուածքը, այ եւ ձախ տարփողենք մեր առաւելութիւնները ու առաքինութիւնները: Բայց գոնէ գիտնանք ինչ որ կը կատարէ Քշնամին, նոր սերունդ արտադրելու համար Օսմանի եւ Մուհամմէտի շառաւիղներէն:

Անշուշտ մանուկներու այս ահռչակաւոր շաբաթը չէ որ պիտի գոցէ Թուրքիոյ վէրքերը: Դպրոցական պատանիներ մէկ օրուան համար նահանգապետ, ոստիկանապետ, քաղաքապետ կամ խմբագրապետ անուանելով և անոնց բերանը խօսքեր դնելով՝ ինչիւրին միամտութիւնը չունի հրաշքներ սպասելու: Ինչ որ մանուկներու ձեռքով կը կատարուի, մանկական է, վերջապէս:

Եւ սակայն, երբ նկատի առնենք այս ձեռնարկին ոգին, նպատակը, պիտի ստիպուինք խոստովանիլ որ իսկապէս բան մը փոխուած է Թուրքիոյ մէջ:

Ու մանաւանդ, եթէ բարեհաճինք բաղդատել այդ ոգին մեր այսօրուան հոգեբանութեան հետ, ապահովաբար պիտի կարմրինք:

Մենք չենք ժխտեր Թուրքին գործնական առաւելութիւնները.—ընդարձակ եւ ապահով հայրենիք, պետութիւն, բանակ, միջազգային վարկ: Եւ չենք ծածկեր մեր կացութեան ողբերգութիւնը, — ժողովուրդին կէսը հայրենիքէն դուրս, հալածական, ցիր ու ցան:

Բայց, պահելով հանդերձ այդ համեմատութիւնը, ահա թէ ինչ բախտորոշ տարբերութիւն կը տեսնենք անոնց ճիգերուն և մեր ճիգերու վատնուելուն միջեւ:

Անցեալները դիտել կուտայինք թէ՝ 23 հայերէն հրատարակութիւններ լոյս կը տեսնեն միայն Ֆրանսայի մէջ:

Իմացէ՛ք, նաեւ, որ Ամերիկի քան երկոի չափ հայկական միութիւններ արձանագրուած են Փարիզի Ոստիկանական Տեսչութեան տոմարներուն մէջ, ապշութիւն պատճառելով պաշտօնեաներուն...

Հայկական խառնուածքի մասին շատ սուր խօսք մը արտասանած է, 1912-13ին, շանսատակ Թալէթը:

Պոլսոյ զինուորական հրամանատարութիւնը (ճէմալ փաշա) շարունակ դադարման կը դատապարտէր «Ազատամարտ»ը: Առաջ մը, երբ ողբացեալ վարդգէսը իրեն կը դիմէ արգելքը վերցնելու համար, Թուրք նախարարը կը յայտարարէ, ի հարկէ թաքուն չարախնդութեամբ.

— *Ցանցանքը ձէվալինն է. միշտ պատուիրած եմ որ հայերէն թերթ չդադրեցնէք, եւ ընդհակառակն մէկի տեղ քսան թերթի արտօնութիւն տայ: Երբ դադրեցնենք, կը պուպուլան մեզի դէմ, կը գանգատին բռնութենէ, հալածանքէ, մինչդեռ երբ ազատ ձգենք եւ իրենց ուզածին չափ արտօնութիւն տանք, իրար կը գգեն, մեզ կը մոռնան... ձէմալը զինուորական է, չի հասկնար այս նրբութիւնը:*

Հիմք ունի՞ այս լեզի, չարանենգ ակնարկը: Այո՛: Եւ այսօր աւելի քան երբեք:

Ակնարկ մը նետեցէք ո՛ր եւ է գաղութի վրայ, կը համոզուիք: Աչքի առջեւ բերէ՛ք մեր գոյնզգոյն եւ անհամար միութիւնները, պարբերական հրատարակութիւնները, խմբակները, «քլիք»ները, «Թայֆա»ները, — եւ ապահովաբար պիտի զգուիք տիրող սանձարձակ խառնիճաղանճէն:

Ամբողջ բրիտանականկայսրութիւնը կը կառավարուի երեք, աւելի ճիշդ՝ երկուքուկէս քաղաքական կուսակցութիւններու կողմէ: Իսկ մեր Թշուառ ժողովուրդին համար չեն բաւեր չորս կուսակցութիւնները: Եւ դեռ հոսանքներ կան որոնք պոչեր ձգած են իրենց ետին, եւ պոչ կը շարժեն իրարու դէմ, նոյն իսկ միեւնոյն բեմին վրայ: Տակաւին չենք խօսիր հայրենակցական միութեանց մասին, որոնցմէ 60—70 հատ կը համրէին միայն Մարսէյլի մէջ, դեռ վերջերս:

Դիւղը առանձին, քաղաքը առանձին: Միեւնոյն գիւղէն կամ քաղաքէն երկու-երեք հատ, գանգատն լաւակնութիւններով, համ քէն կապելով: Ո՞վ կ'արգիլէ նոր կնիք մը շինել, քանի որ հաբիւր նամակագլուխ եւ պահարան տպել, ազդ մը տալ թերթերուն:

Եւ յետոյ, ո՞վ կ'արգիլէ հրատարակել նաեւ հայրենակցական օրկան, շաբաթական կամ ամսական: Թող չպարծենան Հաճընցիներն ու Մարաշցիները: Ահաւասիկ Պոլու-Տէվրէկէն ալ ունի իր «Հայրենակցական Մաժուլը»: Եւ անշուշտ կը տեսնենք անոր ընդդիմադիրն ալ, միեւնոյն միութեան անունով:

Շա՞տ մանրամասնեցինք. — Բիչ է տակաւին, ապացուցանելու համար թէ՝ մեր արհամարհած «լէպլէպիճի»ն արագօրէն կը վերակազմուի իրեւ ազգ, իսկ մենք աւելի արագօրէն կը զիմինք դէպի կազմալուծում, մտքի «լէպլէպի»ներ թափելով հրապարակին վրայ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՊՐԻԼ 11Ի ԱՌԹԻԻ

«Յուսաբեր կը խորհրդածէ ապրիլ 11ի տարեդարձին առթիւ.

— «Ապրիլ 24ին Թշնամին մեր ժողովուրդը հաւաքաբար տեղահանեց իր հայրենիքէն եւ զանգուածաբար ջարդեց աքսորի ճամբաներուն վրայ:

Ջարդի մէջ մենք *միացած* էինք, երբ *միմեանց* ջարդը *բաժան* էինք իրարմէ

Եթէ ասոր ճիշդ հակառակը պատահէր, եթէ *միմեանց* ջարդը *միացած* ըլլայինք իրարու, իսկ ջարդի մէջ իրարմէ *բաժան* մնայինք, երբեք եղեռնը ապրիլ 24ի առաւօտ չափերուն չէր հասներ:

Մարդկային պատմութեանը անճանաչ այս զարհուրելի ոճիրը բորենին դիւրութեամբ գործադրեց, որովհետեւ նաեւ մենք դիւրութիւններ ընծայեցինք իրեն:

Ապրիլ 24ի մէջ մենք մեր բաժին պատասխանատուութիւնը ունինք:

Անոնք, որոնք *միմեանց* այդ օրը խորտակեցին մեր կորովը, թունաւորեցին մեր միութիւնը, երկպառակեցին մեր ժողովուրդը եւ անոր մէջ տասը կարծիք ստեղծեցին գէնքի եւ զինուած բազուկի շուրջ, նաեւ անոնք իրենց ծանր պատասխանատուութիւնը ունին մեր ապրած ահաւոր ողէտքին մէջ:

Թշնամին օգտուեցաւ մեր անմիաբանութենէն, գատ-գատ ժողվեց բաժան-բաժան զանգուածը եւ հաւաքաբար մեզ ամէնքը ջարդեց անապատներուն մէջ:

Արդ, ապրիլ 24ը միայն *պատուհա՞ս* եղաւ մեզ համար, թէ նաեւ *դաս*:

Գոնէ այսօր, մէկ միլիոն զոհտալէ ետքը, նոր եղեռնի մը հանդէպ ազգովին համերաշխած ու միացա՞ծ ենք արդեօք:

Դժբախտաբար ո՛չ:

Ինչ որ էինք *միմեանց* ապրիլ 24ը, նոյնը մնացած ենք նաեւ անկէ *յետոյ*:

Ու նոյնը պիտի *մնանք* նաեւ ասկէ վերջը:

Եթէ վաղը դարձեալ ժամիոտ փոթորիկ մը պայթի, Թշնամին կրկին դիւրութեամբ մեզ պիտի ժողվէ ու նոյնքան դիւրութեամբ մեր շարքերը ջնջէ:

Ջարդի մէջ մենք նորէն պիտի միանանք, երբ մինչեւ ջարդը բաժան էինք իրարմէ:

Նոյն կոյր ատելութեամբ եւ նոյն բուռ դաժանութեամբ ներքին որդը կը շարունակէ դարձեա՛լ խորտակել մեր ազգային կորովը, թունաւորել մեր միութիւնը, պառակտել մեր ժողովուրդը եւ ջարդուածել անոր ինքնապաշտպանութեան բնազդը:»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐԸ ՍԵԻ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Պոլսէն կը հեռագրէ Թէ տեսակ մը նեղսրտութիւն կըտիրէ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Յունաստանի եւ Ռումանիոյ մէջ, որովհետեւ պալթիկ ծովու երկու ռուս՝ մարտանաւերը սեւ ծով կը մնան երկար աաենէ ի վեր: Մանաւանդ որ, լուր կայ Թէ ուրիշ երկու մարտանաւեր ալ պիտի գան, ինչպէս եւ հինգ յածանաւէ, երկու Թորփիլանաւէ եւ երեք ականակիր նաւերէ բաղկացած նաւաբաժին մը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մթերանոց մը պայթած Պոլսոյ մէջ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Պոլսէն (5 մայիս).— *Այսօր ցերեկին մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ Տոլմապահչէի մզկիթին բակը, համանուն պալատին մօտ: Հրդեհին յաջորդեց ահռելի պայթիւն մը: Մէկէ աւելի մարդիկ սպաննուեցան եւ շատեր վիրաւորուեցան: Դէպքին պատճառը անծանօթ կը մնայ: Աւելի քան 90 վայրկեան ձեռքի եւ թնդանօթի ռումբեր եւ հրացանի գնդակներ պայթեցան, իսկ շրջակայ շէնքերը կրակ առին: Զինուորներ եւ ոստիկաններ օգնեցին հրշէջներուն, կրակը մարելու համար:Ծովէն ալ օգնութեան հասաւ մակոյկներով:*

ԹՐՔԱԿԱՆԸ ՈՒՐԻՑ, ՕՍՄԱՆԵԱՆԸ ՈՒՐԻՑ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՏԵՂԻ՞ ԿՈՒՏԱՅ

Պոլսէն կը հեռագրեն. — *Կիսապաշտօնական «Միլլիյէթ» յօդուածով մը կը յայտարարէ Թէ Թուրքիա հաստատապէս կ'ուզէ վճարել իր պարտքերը, բայց զանազանութիւն մը դնելով Թուրքական և օսմանեան պարտքերուն միջեւ: Առանց ուրանալու օսմանեան պարտքերը, Թուրք Թերթը կը պնդէ որ Թուրքիան դիւրութիւններ ստանայ անոնց վճարման համար, ինչպէս կը պահանջէ բոլորին ալ շահը: Եւ համոզում կը յայտնէ Թէ այժմու բանակցութիւններուն շնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ յանգիլ երկու կողմերուն համար ալ գոհացուցիչ լուծման մը: Նոր փոխառութիւն մը նախատեսելով, Թուրք Թերթը կը հաւաստէ Թէ Թուրքիան այս միջոցով պիտի վերագտնէ իր ելմտական և տնտեսական հաւասարակշռութիւնը: Փոխառութիւն մը ապագայ լաւագոյն գրաւականը պիտի ըլլայ երկրին համար և հաստատուն երաշխաւորութիւն մը՝ պահանջատէրներուն համար:*

Երէկ նոր և երկար տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ ելմտական նախարարին և օտար պատուիրակներուն միջեւ: Արդիւնքը յայտնէ չեն — կ'ըսեն. Թէլեգրաւուած հարց է որ յետաձգուի յաջորդ տարեվճարը, բայց տակաւին չի հաստատուիր այս լուրը:

**** Օսմ. Հանրային Պարտքի ընդհ. քարտուղարը, որ էնկիւրի գացած էր, Պոլիս դարձաւ և յայտարարեց Թէ բանակցութիւններու ընթացքը յոյս կը ներշնչէ համաձայնութեան մը: Ինք անձամբ չի գիտեր անոնց վիճակը:*

Վաւերական աղբիւրէ մը կ'իմացուի Թէ Թուրքիա տեղի տալով Հանրային Պարտքի պատուիրակներուն Թելադրութեանց, յանձն առած է ելմտական մասնագէտ մը պաշտօնի կոչել: Այդ մարդը պիտի ըլլայ հաւանաբար Պ. Րիսթ: Անժխտելի էր որ մասնագէտը իր տեղեկագիրը ներկայացնէ Թուրքիոյ ելմտական կացութեան մասին, բանակցութիւններ պիտի կատարուին եւրոպայի սեղանաւորական շրջանակներուն հետ, հաւանական փոխառութեան մասին: Պատուիրակները տակաւին էնկիւրի կը մնան և բանակցութիւնները լաւատեսութիւն կը բուրեն:

ԴԵՌ ՄԵԼԱՆԸ ՉՑԱՄՔԱԾ...

«Տէյլի Հէրըլտ», Անգլիոյ Աշխատաւորականներուն օրկանը, դիտել կուտայ Իտալիոյ նաւային նոր շինութեանց առթիւ.

— *Լոնտոնի մէջ կնքուած նաւային դաշնագիրը վտանգի տակ է: Աւէն մարդ կը հարցնէ Թէ ո՛ւր պիտի յանգի Ֆրանսայի և Իտալիոյ մրցակցութիւնը: Ի՞նչ պիտի ըլլայ Ֆրանսայի դիրքը: Ֆրանսան պիտի հաւանի՞ Իտալիոյ տեսական հաւասարութեան, այդ հիման վրայ խորհրդակցելու համար փոխադարձ կրճատման մը մասին, կամ իր կարգին նոր մարտանաւե՞ր պիտի շինէ, մինչեւ որ Իտալիա կէս ճամբան մնայ: Այս վերջին պարագային, Լոնտոնի դաշնագիրը քուրջի մը պիտի վերածուի: Ֆրանսան և Իտալիան վտանգաւոր խաղի մը ձեռնարկած են:*

Ամբողջ Հնդկաստան աւգի մէջ

Ծանրակշիռ լուրեր կը հասնին Հնդկաստանէն, իրբեւ հետեւանք Մահաթմա կանտիի ձերբակալութեան, որուն մասնաժամնութիւնները հաղորդեցինք երէկ:

Առջի օր խռովութիւններ ծագեցան մասնաւորապէս Տէլհիի, Պոմպէյի եւ կալկաթայի մէջ, իսկ երկրին հիւսիսային կողմը Հնդիկները կը շարունակեն բողոքի ցոյցեր կատարել կանտիի ձերբակալութեան դէմ: Տէլհիի մէջ, ոստիկանութիւնը կրակ բերաւ մեծ բազմութեան մը վրայ որ կը մերժէր ցրուիլ: Շատեր վիրաւորուեցան կամ սպաննուեցան: Քաղաքին գլխաւոր փողոցները կը պաշտպանուին հնդիկ զինուորներու ուժգրահապատ ինքնաշարժներու կողմէ: Ո՛ր եւ է ժողով արգիլուած է: Բրիտանական նամակատան մօտ, յարձակում կրեց ինքնաշարժ մը, որուն մէջ կը գտնուէին երկու ոստիկանական պաշտօնեաներ:Ուրիշ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ քաղաքային դատարանին մօտ, ուր ամբոխը կը հսկէր բաց մնացած խանութներուն վրայ: Ոստիկանութիւնը բիրերով ցրուեց բազմութիւնը: Վիրաւորուեցան երեսուն հոգի, որոնց մէջ կիներ ալ կան:

Կալկաթայի մէկ արուարձանին մէջ, հազարի չափ Հնդիկներ փորձեցին գիծէն դուրս հանել կառախումբը, ճամբան փակելով: Ոստիկանութիւնը միջամտեց, բայց քարի բռնութեամբ:

(Լո՛ր եւ թուղթ գարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՄՍՈՆԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Սամսոնէն կը գրեն ձիւմհուրիէթի.

— Սամսոն գացողները ցաւով կը տեսնեն այս նաւահանգիստին վիճակը: Չկայ նաւահանգիստ մը, ուր նաւերը սպասեն: Նաւերը եւ ճամբորդները մնացած են բնութեան քմահաճոյքին: երբ ծովը ալեկոծ է, շատ դժուար է շոգենաւ նստիլ կամ անկէ ցամաք ելլել: Ասոր վրայ աւելցուցէք նաեւ փոխադրութեան անգին ծախքերը:

Իսկապէս, վաճառականները կը գանգատին փոխադրութեան գիներու տարապայման մեծութենէն: Այս պատճառով, կարելի չըլլար ածան նիւթերը արտասահման դրկել ու ծախել: Օրինակ, արմտիքի արտածումը դադրած է:

Գաղափար մը տալու համար, յիշենք արմտիքի փոխադրութիւնը:

1. Գիւղացիէն հարիւրին երկու կ'առնուի սաւառնակի ընկերութեան համար: 2. Օրինակ՝ Ջօրումէն Շավզա փոխադրութեան համար նուազագոյն 40 փարա կ'առնուի իւրաքանչիւր քիլոյէն: 3. Շավզայէն Սամսոն՝ քիլօ գլուխ 20 փարա: 4. Սամսոնի նաւահանգիստին մէջ հարիւրին մէկ կ'առնուի սաւառնակի ընկերութեան համար: 5. Թաղապետութիւնը քիլօ գլուխ 10 փարա կ'առնէ [illegible] տուրք: 6. Այս տուրքին կէսը, այսինքն 5 փարա կը գանձուի սաւառնակի ընկերութեան հաշուին: 7. վակոնէն նաւաժատոյց փոխադրութիւնը՝ քիլօ գլուխ 5 փարա: 8. Նաւամատոյցէն շոգենաւ փոխադրութիւնը (նաւակով) քիլօ գլուխ 10 փարա:

Ուրեմն, Ջօրումի մէջ 8 դրուշի գնուած ցորենին մինչեւ Պոլիս փոխադրութեան ծախքը 24 դրուշի կը հասնի: Եւ եթէ Պոլսէն ալ եւրոպա փոխադրուի, նոր ծախքեր կ'աւելցնան եղածներուն վրայ, եւ այս պատճառով մեր ցորենը չի կրնար տիրել օտար հրապարակներու:

ՊՈՒՆԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Թուրքիոյ ներքին գործակատարութիւնը Պոլիս հաղորդած է կանոնագիր մը, որ կ'արգիլէ պոռնկութիւնը: Այս կանոնագիրը արդէն կը գործադրուի էնկիւրիի մէջ, եւ Պոլսոյ մէջ ալ անմիջապէս պիտի գործադրուի ոստիկանութեան միջոցաւ:

Կանոնագրին գլխաւոր տրամադրութիւններն են.—Պոռնկութիւնը իրենց գործ ընողները ընդհ. դատախազութեան պիտի յանձնուին: Պառերու մէջ աշխատող կիները եթէ պոռնկութիւն ընեն, օտարահպատակները սահմանէն դուրս պիտի հանուին, իսկ Թրքահպատակները այդ արհեստը ի գործ դնելէ պիտի արգիլուին: Ասկէ վերջ նոր հանրատուն չպիտի բացուի: Այն խանները, ափարթմանները ու բաղնիքները ուր պոռնկութիւն կ'ըլլայ, իսկոյն պիտի փակուին: Փողոցներուն մէջ անցորդներուն խօսք նետող այրերն ու կիները ընդհ. դատախազութեան պիտի յանձնուին: Որեւէ պատճառով, իբր անտէր փողոցները դեգերողները պահականոց պիտի տարուին ու անոնցմէ անգործները դատարկապորտ նկատուելով օրինական հետապնդումի պիտի ենթարկուին:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ Փոլոնիա արաբական գիւղը 1500 ստերլին տուգանքի դատապարտուեցաւ, հակաժայն հաւաքական պատիժի օրէնքին, մասնակցած ըլլալով Մոցա գիւղին աւերման, անցեալ օգոստոսի դէպքերուն առթիւ:

ԹՈՒՐՔԵԻՔԻՐՑ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻԻՆ ՉԿԱՑ

Թուրք կառավարութիւնը, յուսահատ քրտական ամենամեծ եւ զօրաւոր հարուածէն, Շահֆէյինները, Հանէֆիները, Մալիքները սիրաշահելէ, աւելի ճիշդը նոր խաղի մը բերելէ, 1929ի վերջաւորութեան կը դիմէ Ալէվիները գրաւելու նոր փորձի մը։ Պոլսոյ մէջ խորհրդակցութիւններ կը կատարեն քանի մը քիւրտ — ալէվի — պարագլուխներու հետ, և պաշտօն կուտան անոնց մեկնիլ երկիր ու տեղին վրայ ձեռնարկել գործի։ Խորհրդակցութեան մասնակցողներէն մէկը, որ մօտէն ծանօթ է մեզի, և այժմ ապաստանած է Տէրսիմ, պիտի հրդեհակուէր իշխան Ալէվիներու, եթէ յաջողէր Տէրսիմը ենթարկել Թուրք կառավարութեան հրամաններուն։

Ալէվիներու պատուիրակութեան լայն իրաւասութիւններ կը տրուի տեղին վրայ կարգադրութիւններ ընելու եւ Տէրսիմը ամէն գինով սիրաշահելու համար։ Փորձը կը սկսի Երզընկայէն։ Զորս «նահիճ միւտիրի»ներ եւ երկու քիւրտ գայմագամներ կը կոչուին պաշտօնի, Երզնկայի բանտէն անմիջապէս ազատ կ'արձակուին այն քիւրտ բանտարկեալները, որ կը պատկանին Տէրսիմի աշիրէթներուն։ Եփրատի եզերքը գտնուած Կիւլիճէ, Կէօղինցիք, Մոլլա գիւղ, Մահմարցիք, Ագրակ, մինչեւ Ղըխլիու, Բոլոժորի կը յատկացուին Տէրսիմցի Քիւրտերու բնակութեան, և բացառիկ հրամանագրով մը տուրքէ ու զինուորութենէ զերծ կը կացուցուի քրտաբնակ գիւղերու բնակիչները։

Իսկ Եփրատի ալ ափը, ճիպիճէէն սկսեալ մինչեւ Սըրընքորի կառավարութիւնը կը յանձնուի [illegible] շերէթ ապետին։ Տեսակ մը ինքնավարութիւն կարմինէն Խարբերդ տարածութեան վրայ գըտնուած քրտաբնակ շրջաններուն։

Թէքէք-մէտրէսէները փակող, շէյխերը, իւլէմաները ճալածող, սէիտները եւ բոլոր կրօնագէտները դատապարտող, ու մանավանդ «ձէմաաթ օթախ»ը ամենախիստ կերպով հարուածող հանրապետական Թուրքիան յանկարծ փոխեց իր ուղղութիւնը եւ ալէք գոցեց 1928 աշնան գումարուած քիւրտ «սէիտներու» եւ «փիրերու» համաժողովին։ Ժողովը տեղի ունեցաւ Երզնկայի շատ ժօտիկ վայրի մը մէջ, ուր ներկայ եղան Աղուչանները, Գուր Ելանները, Տէվրիշ ճէժալները, իրենց գըլխաւոր կրօնապետներով, քննելու համար Ալէվիներու եւ քրտական միւս հատուածներու կրօնական խոր տարբերութիւնը։

Պահ մը հազիւ քրտական հարցը կրօնական գետինէն քաղաքականը փոխադրուած, ահա քրտական մէկ հարուածը — (ալէվի կամ ղըզըլպաշ) զայն կը տանէր կրօնականին։ Եւ այդ տեղի կ'ունենար Թրքական դրամին ուժովը ու անոր գաղտնի թելադրութեամբ։ 1926էն ի վեր սէիտներու «Ջրալըխ»ալհամբոյրի տուրքին դանդաղումը և ծուխերու այցելութիւնը արգիլուած ըլլալով հանդերձ, 1929ին Սէիտ ճաֆէյրը ընդհանուրպատրաստ մը ըրաւ քրտական շրջաններու մէջ եւ Տէվրիշ կիւլասրին տղան Տէվրիշ Մուրթազան ու Սէյիտ Ալիին Թոռը Սէյիտ Հայտարը առանց արգելքի այցելեցին Տիվրիկ, Կիւրին, Սեբաստիա, Գոչկիրի, Եէնի խան շրջանը գտնուած իրենց «թալըպ»ներուն — ծուխերուն։

Եւ այս բոլորը տեղի ունեցաւ իրականացնելու համար բուն նպատակը, — ալէվիները բաժնել քրտական միւս հատուածներէն, և նուաճել անհնազանդ Տէրսիմը, դիւրութեամբ կարենալ չափուելու համար քիւրտ հաւաքականութեանհետ։

Մինչդեռ մեր քաղած ամէնէն հաւաստի եւ ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, 1930 յունուարէն ի վեր թրքական այդ ձեռնարկն ալ կորնծուցած է իր կարեւորութիւնը, որովհետեւ լեռնային Տէրսիմը հեռատեսութեամբ զգուշացուցած է դաշտային Տէրսիմի մէջ լարուած թրքական ծուղակէն, եւ կը շարունակէ մնալ ապստամբ վիճակի մէջ։

Ահա թէո՛ւրէ աղբիւրը «Մուսաւաթ»ի կարծեցեալ համաձայնութեան, որ ի լուր աշխարհի հաղորդուեցաւ նոյնիսկ տասնաբանեայ յօդուածներու դասաւորուժով։

Այս քանի մը ժանրամասնութիւնները հարկադրուեցանք տալ, ապացուցանելու համար.

Ա.— Թէ «Մուսաւաթ»ի հրատարակած տասնաբանեայ պայմանները թիւրիմացութեան արդիւնք են, հետեւաբար զուրկ քաղաքական արժէքէ։

Բ.— Թէ՛ Թուրքերը փորձած են եւ պիտի փորձեն սիրաշահիլ Քիւրտերը, անսալով ուսականն թելադրանքներուն ընդդէմ անգլիականին, եւ խաղի բերել զանոնք՝ քրտական հարցը արմատապէս լուծելու համար։

Գ.— Թէ Թուրքերու ամէնէն վերջին միջոցն է օգտուիլ Ալէվիներու եւ քրտական միւս հատուածներու մէջ գոյութիւն ունեցող կրօնական տարակարծութենէն եւ Քիւրտը հանել Քիւրտին դէմ, մէկը միւսին բնաջնջել տալու համար համիտեան քաղաքականութեամբ։

Դ.— Թէ Քիւրտերու փրկութեան միակ ճամբան է համախմբիլ քիւրտ ազգային դրօշին տակ, հեռու շէյխերու եւ սէիտներու կրօնական անիմաստ բաժանումներէն. եւ հաւաքաբար ճակատիլ ոչ թէ «կրօնքին», այլ «ազգութեան» ոխերիմ թշնամի համաթուրքականութեան ծրագրին դէմ, որ աղբիւրն է բոլոր չարիքներուն։

Պատասխանելով մեր տեսութեան առաջին մասին մէջ տըրուած հարցումներուն, թէ Քիւրտերը կրնա՞ն համաձայնիլ Թուրքերուն հետ, եթէ այո՛, ի՞նչ պայմաններու տակ, իսկ եթէ ո՛չ, ի՞նչ պատճառներով, եզրակացնենք։

Քիւրտերը չեն կրնար համաձայնիլ Թուրքերուն հետ, քանի որ Թուրքիա կը հետապնդէ համաթուրանական քաղաքականութիւնը, եւ զայն իրագործելու համար պարտաւոր է միատար Թուրք բնակչութիւն մը ունենալ, իր կառավարած երկրին մէջ։ Այլապէս պէտք չունէին Թշնամանալու Քիւրտերուն հետ, եթէ ինչպէս նախկին օսմանեան կայսրութեան հետ պահպանած քաղաքական ճամբուն վրայ, եւ բաւականանային կրօնական գետնի վրայ շարունակելով «իսլամական» եղբայրակցութիւնը, առանց ազգային-ցեղային խտրութեան։

Բայց քանի որ «իսլամական» վարագոյրը պատռած է այլեւս, եւ Թուրքն ու Քիւրտը որպէս առանձին ազգութիւններ կեցած են դէմ դիմաց, ու կը պայքարին քաղաքական նուաճումներու համար, կարելի չէ սիրաշահելու խաղերով արմատապէս լուծել հարց մը, որ քաղաքական է եւ զոհաբերութեան պատրաստ ժողովուրդ մը ունի իրեն հետ։

Քիւրտերը չեն կրնար համաձայնիլ այն առեն միայն, երբ Թուրքը տեղի տայ շարք մը պահանջներու։ Թուրքեւքիւրտ քաղաքական մրցակցութեան բանալիները կը գտնուին Մոսկուա եւ Լոնտոն, ու եթէ պահ մը վեր առնենք քրտեւթուրք վէճը քօղարկող քաղաքական վարագոյրին մէկ ծայրը, պիտի տեսնենք որ Ռուսիա եւ Անգլիա կեցած են դէմդիմաց, կազմ ու պատրաստ։

Իսկ Թէ ի՛նչ դեր եւ ինչ ազդեցութիւն ունի Ռուսիան ներկայ վէճերուն մէջ, առանձին հարց է, որուն պիտի անդրադառնամ յաջորդով։

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ

ԶՈՒԼՈՒՄԻ ԵՐԳԻՉԸ

Ա.

Զուլումի աշխարհից ճողոպրածների, տաճկահայ գաղթականների, աշխատաւոր ու ճնշուած հայ շինականներին, այլ եւ ըմբոստ հայ մարտիկների նուիրական երգիչն է Աւետիս Ահարոնեանը։

Նա երգիչն է վշտերի եւ անհուն ցաւերի այն մարդկանց, որոնք չունեն կեանքի, կայքի ու դպրքի, աշխատանքի ու պատւի տարրական ապահովութիւն։

Ահարոնեան Ղարիբը նմանապէս երգիչն է այն մարդկանց, «որոնք խիզախ կեանքով դաժան մահը հեգնեցին եւ հպարտ մահով մեր սեւ կեանքին փայլ տուին»։

Հայ ցեղի տառապանքի այդ երգիչը ծնած է Մասիսի ստորոտը, Իգդիրմաւա գիւղում, Սուրմալուի գաւառում, Արարատեան դաշտի ափը, 1866 թուին։

Մասիս սարի և Արարատեան դաշտի բնական ու պատմական խոլ հմայքի օրօրներով է մեծացել մանուկ Աւետիսը։ Ի զուր չէ, որ յետագայում նա զանազան մակդիրներով է որակում իր բնական մեծ ուսուցիչներին.

— «Հայոց աշխարհի հսկայ նահապետ, խօլական արձան, աստղերի կայան, փոթորիկներ տէր, մրրկի Աստւած, հովիւ ահարկու, արքայ Մասիս, մեր արքայ, վիթխարի հսկայ, հրաշակայ մտածում, տիտանեան հոգի, սոսկավիթխար լեռ, տիտան ծերունի, անքուն պահապան Հայոց աշխարհի»...

Իսկ Արարատեան դաշտի մասին այսպէս է արտայայտւում Ահարոնեանը.

— «Դեղանի դշխոյ Հայոց աշխարհի, հայրենի դաշտ, անչէջ լուսնաբոյր իմ աչքերի լոյս, ոսկէ օրօրան, շքեղ անուրջ, դիւթական պարտէզ Հայոց աշխարհի, բնութեան տաճար»...

Բացի վերոյիշեալ բնական ուսուցիչներից, Ահարոնեանի վրայ ներգործել են ի հարկէ թէ՛ հայրը եւ թէ՛ մայրը, ապա եւ դպրոցը։

Ահարոնեանի հայրը գաղթել է Սալմաստ գաւառի Նաֆթլեան գիւղից, որ հեռու չէ հայութեան մեծանուն վիպասան Րաֆֆու գիւղից. Ահարոնեանի մայրն էլ Պարսկաստանից գաղթած Հայի աղջիկ էր, որ այրի ժամանակը դարձաւ Ահարոնեանի հօր, դարբին Առաքելի կինը եւ ապա Աւետիսի մայրը։

Դարբին Առաքելը հեզ ու աշխատէր և ազնիւ արհեստաւոր էր։ Հօր այդ յատկութիւնները ժառանգել էր Աւետիսը. նրա մայրը տղամարդ կին էր, առնական ոգու տէր և ոչ թէ իրենց գիւղի, այլ և ամբողջ գաւառի միակ գրագէտ կինն էր։ Նա շատ գրասէր էր և այդ յատկութիւնն էլ փոխանցել էր իւր զաւակին, որ յետագայում պէտք է դառնար հայ գրականութեան ջահակիրներից մէկը։

Ահարոնեանը եօթը տարեկանից դրել կարդալ է սովորում նախ իւր մօր մօտ, ապա յաճախում է Իգդիրի այն ժամանակւայ յայտնի Գիւլազիզ խալիֆայի դպրոցը, ուր իշխում էին Տէր Թոդիկեան կարգեր...

1877-1878 թուականներին տեղի է ունենում ռուս-տաճկական պատերազմը. շարան-շարան Իգդիր են մտնում ռուսական բանակի զինուորներն ու սպաները, որոնց ազդեցութիւնը զգալի է լինում 10-11 տարեկան Աւետիսի վրայ այն չափով, որ նա հրաժեշտ է տալիս քահանայ դառնալու մտքին...

Գիւղի ուսումը վերջացնելուց յետոյ, Աւետիսը մտնում է Գէորգեան ճեմարանը, որ եւ աւարտում է 1885 թուին, երբ արդէն 20 տարեկան էր։

Ճեմարանն աւարտելուց յետոյ Ահարոնեանը մի քանի տարի ուսուցչութիւն է անում հայրենի գիւղում, Իգդիրում, ուր հարիւրաւոր աշակերտներ էին սովորում թէ Իգդիրից եւ թէ շրջակայ հայկական գիւղերից։

Նա մի տարի էլ ուսուցչութիւն է անում Նոր-Բայազետում, ապա կրկին Իգդիրում, իսկ ծխական դպրոցները փակելուց յետոյ, մի տարի էլ պաշտօնավարում է Գէորգեան ճեմարանում։

Տակաւին ուսուցիչ էր Իգդիրում, երբ սկսեց թղթակցել ու աշխատակցել «Արձագանգ», ապա եւ «Մշակ» թերթերուն։

1896 թւականի գուլումիսեռիից փախածները շարան-շարան եկան ու թափուեցին Իգդիր։ Ահարոնեանը ժօտիկուց ծանօթացաւ գուլումից փախածների ցաւերի ու դառն վշտերի հետ, զգացւեց, յուզւեց, անդամ արտասւեց, ապա ականջ դրաւ նրանց աղետուր պատմութիւններին եւ աշխատեց այդ խեղճերի ապրուստները գեղարուեստօրէն վերարտադրել իւր հակիրճ եւ անպաճոյճ պատկերներում, — «Պուտըմ կաթ», «Փշուր ըմ խաց», «Ծալագ վուրդունին», «Բաշօն» եւ այլն, որոնք խոր տպաւորութիւն էին թողնում ընթերցողների վրայ։

Բացի այն փախստականներից, որոնք հազարներով էին գալիս Տաճկահայաստանից՝ Իգդիրի վրայով, գալիս էին եւ բազմաթիւ վաշխիկներ, այսինքն բամպակ գնողներ։ Դրանք եւս սարսափի երկրից շատ պատմութիւններ էին անում եւ իրենց գործիքի մեկնաբանման հնչիւնների ձայնակցութեամբ գուլումից էին երգում։

Մի մոռանաք եւ այն հանգամանքը, որ մայրը, հայրը եւ դիւղի ծերերը նմանապէս շատ պատմութիւններ էին արել մանուկ Աւետիսի մօտ՝ սահմանի միւս կողմից, ուստի եւ հայ ցեղի տառապանքը Ահարոնեանի մտազբաղումների նուիրական նիւթն է կազմում հէնց մանուկ օրերից։ Եւ զարմանալի չէ որ նա իւր ժամանակի եւ գիտցածի տուրքն է տուել Մուսէսէ Խորենացու, Արիստակէս Լաստիվերտցու եւ Խաչատուր Աբովեանի պէս ողբասաց դառնալով, եւ նա լաց լինելու մեծ իրաւունքը ունէր՝ որդեկորոյս ծնողի եւ եղբօրը զոհաբերած քրոջ պէս։ Արդարեւ, մեր նոր ժամանակի հայ Երեմիան լացաւ աբեւելքի նոխազը հանդիսացող հայ ցեղի սեւ ճակատագիրն ու թշւառ իրականութիւնը, տաճկահայկական գետնից։

Ոչ ոք չի կարող բոնազբօսիկ կերպով լաց լինել։ Լացել է Ահարոնեանը երեք հարիւր հազարի կոտորածների օրերին, այսպէս ասած մեր փոքր գուլումի առիթով, իսկ մեծ գուլումը մեր ցեղի, ապրիլեան եղեռնը 1915 թւի տակաւին ըմպաւում է իր մեծ վիպասան երգչին, իր նոր Ահարոնեանին...

Մի խումբ հմայկիրներ 1898 թուին Ահարոնեանին ուղարկեցին Եւրոպա իրենց միջոցներով, որպէսզի աւելի մեծ գիտական ու գրական պաշար ձեռք բերի։ Ահարոնեանը սովորեց Լոզանի եւ Փարիզի հմայնատրաններում, ուսումնասիրեց փիլիսոփայութիւն, պատմութիւն ու գրականութիւն։ Ջորս տարուց յետոյ նա վերադարձաւ կովկաս եւ իրեն նուիրեց գրական ու հանրային-յեղափոխական գործունէութեան։ Ջմորոնամ ասել, որ արտասահմանում ոչ թէ հմայնատրանը կազմակերպեց եւ վերջնականօրէն ձեւակերպեց Աւետիս Ահարոնեանի գրական ու քաղաքական դէմքը, այլ ինքը, մեր անզուգական մարդագործ եւ հմամերաշխութեան դարբին Քրիստափոր Միքայէլեանը...

Եւ եթէ լալկան Ահարոնեանի գրուածքների մէջ մենք գտնում ենք մարտական եւ վրէժխնդրական կտորներ — դա էլ շնորհիւ Քրիստափորի, ինքը Ահարոնեանը շատ լաւ է պատկերացնում յետագայում Քրիստափորի այդ խոշոր ազդեցութիւնը։ — «Քրիստափորին ուղարկեցի արտասահմանում գրած իմ առաջին պատմուածքը՝ «Խայը»։ «Ինչ կ'ասի Քրիստափորը, մտածում էի եւ ես շատ էի լացել կովկասում իմ գրուածքների մէջ, այժմ գրում էի նրա վառ ճաւատով (իմա Քրիստափորի) թեւաւորուած։ Անձամբ գնացի ստուգելու վրաս նայեց ժպտալով, բերանը երեխայի պէս բաց եւ աչքերում անուշ արտայայտութիւնը, որ այնպէս դիւթում էր։

— Տեսնում ես, սրբագրում եմ, ասաց... Հաւանել էր։

Քրիստափորն էր հաւանել։ Եւ ես գործի կպայ։ Իրար յետեւից գրեցի «Էլ մի աղօթիր», «Աշուղը», «Արիւնոտ թթխմորը», «Ազատութեան Ոգին» եւ այլն, ամբողջ մի շարք պատկերների, որոնց բոլորի ոգին, գոյն տուողը եղաւ նա՝ անզուգական Քրիստափորը։ Ժընեւից Լոզան նիւթեր էր ուղարկում, յուզիչ-ցնցող նիւթեր, երկու երեք քաղաքական խօսք եւ ես խեղդի պէս գրում էի այդ պատկերները, ուղարկում իրեն, որպէս զի յետոյ գնամ իբրեւ գերագոյն վարձատրութիւն վայելեմ նրա ժպիտը, նրա հայեացքի հմայքը, նրա ընկերական կատակները։ Ես այլ եւս ինձ չէի պատկանում, այլ նրան. տար, ւել էի նրա խոհերով, նրա ծրագիրներով, նրա գաղափարներով։ Հայ ժողովուրդի անհուն տառապանքը ինձ հմայր այլ եւս լքւումի եւ յուսահատութեան աղբիւր չէր, այլ մի հզօր եւ վճռական խթան դէպի վաղուան յոյսը։ Քրիստափորն ինձ սովորեցրեց, որ մեծ տառապանքը կրող մի ժողովուրդ նաև մեծ ապագայի իրաւունքն ունի»։

ՅՈՎԱԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ԲՈՒՆԻ ԲԺՇԿՈՒԹԻԻՆ

Ջրանոսկան բժշկական կառոյցը անցեալները կը վիճաբանէր թէ բժիշկները իրաւունք ունի՞ն բռնի բժշկելու այն հիւանդները, որոնք կը մերժեն ամէն խնամք եւ կ'ուզեն մեռնիլ։ Այս վէճը ծագած էր փրոֆ. Աշարի մէկ դասախօսութենէն «Բժիշկը անձնասպանի մը առջեւ» նիւթին մասին։

Փրոֆ. Աշար կը պնդէ թէ հացադուլը եւս անձնասպանութեան տեսակ մը փորձ է, զոր պէտք է արգիլել՝ ճիշդ ինչպէս սովորական ամէն անձնասպանութիւն։ Եւ կ'առաջարկէր մասնաւոր օրէնքներ սահմանել, բռնի միջոցով ազատելու համար անձնասպանութեան ամէն փորձ, եւ այս ձեւով սրբագրելու համար բժշկական բարոյականին մասին ժողովուրդին այն կարծիքը թէ բժիշկները թոյլ կուտան որ մարդիկ մեռնին։

Փրոֆ. Քէնիւ պաշտպանեց հակառակ տեսակէտը։ Ան վիրաբոյժը, որ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ բժշկական աշխարհին մէջ, կը պնդէ թէ բժիշկը իրաւունք չունի բռնութիւն գործելու՝ կիրարկելու համար իր արուեստը, երբ ենթական կը մերժէ եւ կ'ուզէ մեռնիլ։ Եւ յիշեց թէ ինչպէս հիւանդ մը, որ ծանր աղեթափութիւն մը ունէր, չուզեց գործողութեան ենթարկուիլ, եւ մեռաւ։

Կարելի էր բռնի զգայազրկել զայն եւ փրկել, բայց Քէնիւ չուզեց բռնութիւն փորձել, եւ կ'առաջարկէ ընդհանուր կերպով հազցնելու, ձգախէժ փողով անուղղ տալու բռնի միջոցները։ Այսպէս ժամային հիւանդներ կան, որոնք յաժառութեամբ ծոմ կը պահեն, որովհետեւ սատանան իրենց ըսած է թէ պէտք չէ ուտել, ուրիշներ կ'ուզեն կտրել իրենց երակները, որովհետեւ կը պնդեն թէ Աստուած այդպէս հրամայած է։ Նման պարագաներու տակ, ֆրանսական բժշկական կաճառին քանի մը անդամները կ'առաջարկէին հաժոզել հիւանդները եւ հրաժարեցնել անձնասպանութեան այդ ժամանակաւորութենէն։

Վէճը եզրակացութեան չյանգեցաւ։

կարդացէք և Տարածեցէք ՁԱՌԱՋ-ը

ՈՐԲ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

Ընկերնե՛ր, անշուշտ բոլորդ ալ կը մտածէք ձեր անցեալի մասին։ Երազներ կը հիւսէիք, խումբ, գլուխ գլխի երկո՞ր կա՛ր կը զրուցէիք եւ ամէն մէկը ձեր գլխուն եկածը կը պատմէր մեկը մէյնէն ահեղ, անպատկերելի եւ անհաւատալի։ Եկէ՛ք երեքնիս ձեր Ջօր, Արաքսիոյ բերը, դիտենք այն կարաւանները որ օրն ի բուն կը քալեն վրայնիս եւ խոշտանգուած... մտրակներ տարափին տակ։ Անոնք ո՞ւր կ'երթան իրենց վերջին շունչը... դուք գիտէք այդ...

Բոլոր չափահաս որբերս մահէ ազատած ենք եւ ի՛նչպէս մայրերու տակ,— այդ ժամայն մենք գիտենք... Ըսի՛ պատուած էինք եւ տեղ տեղ հաւաքուած բոլորս ալ վիրաւորական մէկ բան որ կար այն ալ մեր ողջ մնալն էր։ կամաց հասակ առինք եւ վերպէս չափահաս եղանք։ տանք մենք մեզի.— Ո՛վ մենք, ի՞նչ կ'արժենք իբրեւ մարդ։ Հատներ, եւ ի՞նչ պարտականութիւններ ունինք մարդկային այս մռայլ կեանքին մէջ։ Հարցումները եթէ որբանոցին տուէին, ամէն մէկս բան մը պիտի ըսէինք։ Մէկը պիտի ըսէր «Ես գինուոր պիտի ըլլամ ծնողներուս վրէժը լուծելու համար»։ Երկրորդը,— «Ես բժիշկ պիտի ըլամ»։ Երրորդ մը անպայման ուզի մեծ բան մը ըլլալ կ'ուզէր։ բոլորն ալ «վրէժ» լուծելու համար։ Ցիշեցէք տղաք «Ընթերան» մենք մեզի ինչ հրամաններ կուտայինք։ Ո՛չ մեր մէջ ոչ մէկ պահպանողական եւ բոլորս ալ «թոփճի» ըլլալ կ'ուզէինք...։

Իսկ հիմա ի՞նչ կը մտածենք, ի՞նչ կ'ընենք, կ'աշխատի՞նք մեր երազները իրագործելու համար։ Հապա դասալի՞քնե՞ր։ Մեղքը իրենց չէ՛, մեղքը մոլորեցնողներունն է, բայց օր մը կը գտնան,— համբերութիւն...։

Ըսի՞նք թէ կ'աշխատինք կազմակերպուած ե՞նք։— Ո՛չ. Մ. Մ. եւ կազմակերպուած։ Բայց ի՞նչ է մեր ըրածը։— Ձամբայ կը բանանք։ Որո՞ւ հետ է մեր կռիւը։ — Նախ մեր արեան մէջ նիկը կրող եղբայրներուն հետ— եղա՞ւ այս։— Ա՛յո, նախ մենք մեր մէջի ցիցերը մաքրինք եւ հասկցնենք թէ ո՞վ ենք մենք եւ ինչո՛ւ համար ենք կազմակերպուած...։

Բաւական է հարց ու պատասխաններ թխել,— քիչ մըն ալ մենք մեզի հարցնենք։— Արժանի՞ ենք ազգին լաւագոյն զաւակները կը կոչուելու։— Ա՛յո, որովհետեւ անկեղծ ենք ի՛նչ որ կը զգանք եւ ինչ որ կը տրամաբանենք, կ'իրագործենք, կեղծիք չենք սիրեր, քսութենէ կը խորշինք, դատապարտելի ''թեմաչլահ'' չենք ըներ այսինքն չենք սողար օձի պէս, այլ կը գործենք բաց ճակատ։ չենք վախնար ոչ ոքէ, կը յարգենք նախ մեզ յարգողը եւ այդպէս կ'ընթանանք յառաջ։ Եւ այսպէս քալ գիտենք որ պիտի հասնինք մեր նպատակին, եւ պիտի ստեղծենք անպայման այն հոգեբնեիքը, որուն համարողջակազմը ցան մեր ծնողքները։ Անոնք մեզ կատակեցին շարունակել իրենց ճամբան, մինչեւ որ ստեղծենք մեզ ազատ եւ անկախ հայրենիք մը։ վերծ բոլոր տիրապետութիւններէն։

Մինչ այդ՝ այս օտար աշխարհին վրայ կը կազմակերպուինք

ԳՕՉԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ԳՈՉԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ԲԱՑ ՏԱՆ ԵՐԻՆԴ

ԱԱՀԱՐԱՑ.— 1922թ պատճառով Մեծապես մեր ընթերցողների և բարեկամների ուշադրությունը հրավիրելով վերոհիշյալ հանգամանքի վրա, մենք ստիպված ենք լինում հայտնել, որ մեր ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ:

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ:

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՕՐԳԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 40 կոպեկ: Ծանուցումները ընդունվում են խմբագրությունում, Ալեքսանդրապոլ, Գոգոլի փող. № 1: Ձեռագրերը չեն վերադարձվում: Անանուն նամակները չեն ընդունվում: Հեռագրի հասցեն՝ Գոչ, Ալեքսանդրապոլ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Է 1922 ԹՎԱԿԱՆԻՑ

ՀԱՍՑԵ — Ուրբաթ, 63 տող փոքր փոքրատառ 50 կոպեկ: Ծանուցման վրա ընդունվում է 50 կոպեկ ավելի: Ամսագրի մեջ տողի համար վճարվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ: Ամսագրի գինը 1922 թվականի համար սահմանվում է 60 կոպեկ, իսկ առանձին համարի գինը 5 կոպեկ:

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱԲԵԼՅԱՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ **Պ. ԺԻՍԹԷՆ ԿՈՏԱՌԻ**

(ԾԵՐԱԿՈՒՏՅԱԿԱՆ եւ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ)

կը խօսին՝ ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ, Պ. ՖԷՐՏ. ՀԷՐՕԼՏ (փոխ.-նախագահ Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքի Ընկերակցութեան), ՓՐՈՖ. Ն. ԱԴՈՆՑ, Պ.Պ. Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ, Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ եւ Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ն. ԱԴՈՆՑ, ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ, ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, Պ. Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ (երգերով)

Ֆրանսական սինէմայի Հանրածանօթ արուեստագէտ **Պ. ՄԱՔՍ ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ**

(կ'արտասանէ Ահարոնեանէ, Ֆրանսերէն)

Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ կ'արտասանէ Ահարոնեանէ, հայերէն։ կը նուագեն Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆ ջութակահար, եւ ԳԱՂԹԱՁԻՆ 21րդ հետեւակազօրաց նուագախումբը (50 հոգի), պատերազմական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ՅՈՒԲԵԼԵԱՐԸ

Ամբողջ ֆանդէսը պիտի ֆաղորդուի բոլոր երկիրներուն, անթելի միջոցաւ P. T. T.ի կայանէն, Թղթատարական Նախարարութեան արտօնութեամբ

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՈՒԻ

Մուտքը ազատ է։ Տոմսերը ստանալու համար նախօրօք դիմել Հայ գաղթականաց պաշտօնատունը՝ 71 Ave. Kléber, Հայոց եկեղեցին՝ 15 Rue Jean Goujon, «Յառաջ»ի խմբագրատունը՝ 235 Fbg. St. Maritn:

ՇԱՆՕԹ.— 10 տարեկանէն փոքր տղոց մուտքը արգիլուած է։ Ամէն անոնք որ մինչեւ 8.45 իրենց տեղերը գրաւած չեն, կը զրկուին ներս մտնելու իրաւունքէն։

ՅԱՅՏԱԳՐԷՆ ԴՈՒՐՍ ՈՉ ՈՔԻ ԽՕՍՔ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

Կը խնդրուի շրջաններու մասնախումբերէն, անդամներէն եւ հայրենակիցներէն որոնց քով աւելորդ տոմսեր կը գտնուին կամ որեւէ պատճառաւ չպիտի կարենան գալ հանդէսին, որ հաճին տոմսերը վերադարձնել «Յառաջ»ի վարչութեան ամէն ուրբ շաբաթ օր մինչեւ կէսօր։

փարիզի եւ շրջանի յոբելինական յանձնախումբը հրապարակ իանած է պրոնզէ շքադրամներ։ Գին 10 ֆրանք։ Դիմել՝ Պ. վաղարշակ Թագուրեանի 53 Fg., du Montmartre·

* * *

ՍԷՆԹ'ԷԹԻԷՆ.— Այս կիրակի ժամը 2.30ին, Սինէմա Ս. Լուի մէջ։ (34 Ռիւ Էմիլ Լիթրէ)։ Կը նուագէ Պ. Մելքոնեան (Լիոնի երաժշտանոցէն)։ Մուտքը ազատ է։

Յետոյ կրակ բացաւ, սպաննելով 15 հոգի։ Այժմ 400 եւրոպացի օժանդակ ոստիկաններ կր պտտին փողոցները, օգնելով ոստիկանութեան։ Կալկաթայի կեդրոնին մէջ ինքնաշարժ զննդացիրներ տեղաւորուած են։

Պոմպէյի մէջ, ազգայնական կամաւորները շարունակ մանկուգան փողոցներուն մէջ, գործի դադար եւ սուգ պահել տալու համար։ Բանուորները կէս առ կէս ձգեցին մանարանները։ Առջի օր երեք հազար բանուորներ փորձեցին գրաւել բաց մնացած գործատուն մը։ Դոց գտնելով գլխաւոր դուռը, կրակի տուին զայն։ Նոյն բանուորները յետոյ քարկոծեցին ինքնաշարժ մը որուն մէջ Անգլիացիներ կը գտնուէին, եւ վերջապէս խոշտանգեցին ճամբուն վրայ հանդիպած Եւրոպացիները։

Կանտիի ձերբակալման հետեւանքով, գործի դադարը առ հասարակ յարգուեցաւ Հնդկաստանի բոլոր գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

*** *Բրիտանական մամուլը ընդհանրապէս կը գնահատէ Կանտիի ձերբակալման ձեռնարկը։ Աշխատաւորական «Տէյլի Հէրըլտ» ընդունելով հանդերձ ձերբակալման օրինաւորութիւնը, կը քննադատէ կառավարութիւնը որ փոխանակ դատելու Կանտին, ազատութենէ կը զրկէ զայն, գերեզմանէն հանելով հարիւր տարի առաջուան օրէնք մը։ Աշխատաւորական օրկանը անարդար կը գտնէ որ Կանտի բանտը մնայ անորոշ ժամանակով, և յիշելով թէ փարնէլի բանտարկութիւնը չկրցաւ խափանել Իրլանտայի ազգային շարժումին յաջողութիւնը, կը պահանջէ վճռտել գտնել հնդկական տագնապին արմատը։*

Առջի գիշեր շատ ուժգին երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ Պիրմանիոյ մէջ, ահագին վնաս և մարդկային կորուստ պատճառելով։ Բնիկները այս աղէտը կը վերագրեն աստուածային պատուհասի մը, իբրեւ հետեւանք Մահաթմա Կանտիի ձերբակալման։ Միայն Բանկունի մէջ մեռան 57 հոգի, վնասուեցան 48 մեծ շէնքեր, որոնց մէջ է Շվէյտոկոնի մեհեանը, — աշխարհի հրաշալիքներէն մէկը, որ շինուած է 6րդ դարուն և 111 մեղր բարձրութիւն ունի։ Ծածկուած է ոսկի տերեւներով։

Լուրի մը համաձայն, երկրաշարժը յառաջ բերած է ժամընթացութիւն մը որուն հետեւանքով մեռած են վեց-հօթ հազար հոգի։ Կ'ըսուի թէ ամբողջովին կործանած է փէկու քաղաքը, որ 11,600 բնակիչ ունէր։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Պ. Շահլաեան 200, Ղ. Զապուքեան 200, Ղ. Զապուքեան 100, Գ. Գսիրեան 50, Արաքս 20, Օննիկ (նկարիչ) 25, Ոմն 10, Ոմն 5, Մելքոնեան 30, Տիւնօնեան 10, գումար 650 ֆր.։

Տոքթ. Բագրատեան 100, կարպիս Մաիմագեան 50, Զորիկեան 25, Ս. Խնամչիկեան 25, Տոքթ. Քուզու, Օսկար Յակոբ, H. Geno (photo), Մ. Գարապաճաքեան, Ս. Կեվալմազեան, Յ. Ջավուշեան, Սինանեան, Քէչէքեան 20ական, Յ. Մարգարեան 15, Յ. Ալգաշ, Ս. Կուրտիկեան, Մ. Մանուկեան, Տիկին Է. Գաբրիէլոֆ 10ական, Յ. Գրիգորեան, Ն. Գուլումեան, Ս. Փափազեան, Օ. Տ. Խորէնեան, Ա. Ճիկանեան, Մ. Թերգիքանոսեան, Գ. Արթինեան, Ոմն, Վ. Աւագեան, Մ. Մանուկեան, Խ. Մոսկովեան, Պէրպէրեան Ոմն5ական, Միւգիրեան, Ակինեան Մարգարեան, Շ. Շահպազեան, Մ. Ամիրխան-եան, Ա. Եդիայեան, Գալոտեան, Ոմն 20ական, Մկրեան 25, Ղէմսիգեան 30, Փափազեան 25, Բանիկեան, Տոքթ. Սէմէրճեան, Ոմն, Ոմն, Ոմն, Ոմն, Մանուկեան, Մարարեան, Արթունեան, Փափազեան 10ական, Սիմիթեան, Պ. Ժան, Մեսրոպեան, Քէշիշեան, Ասատուրեան, Ոմն, Ոմն, Սվազեան, Մըսրեան, Ոմն, Ոմն, Վարդերեսեան, Յ. Հզօրեան, Սամուէլեան, Ոմն, Տ. Ասլանեան, Օր. Վարդանեան, Ոմն, Պապիկեան, Պէխուլեան 5ական, Աւետիսեան, Բալթաեան, Յ. Պետրոսեան, Մ. Սիւլիքճեան, Աւետիքեան, Ոմն, Գասէգեան, Կորգիս, Մ. Ազնաւեան 10ական, Տիրանեան Բէքմէզեան 6, Օ. Մեսրոպեան 2.50, Ենովքեան 30, Պորոյեան 20, Նահապետեան 20, Մանտիկեան 20, Ոմն, Տէյիրմէնճեան, Գրիգորեան, Պօյաճեան, Յ. Փափազեան, Պապայիտեան 10ական, Խորէնեան 5, Էլոյեան 5, Թագուրեան 15, Սոլագեան, Տ. Վերոն 2, Օր. Զ. Շահպազեան 50, Յ. Շահպազեան 50 Ֆրանք։

(Շար.)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ռոմանի «Անդրանիկ» ենթակոմիտէի կողմէ այս կիրակի ժամը 2.30ին ժան ժօրէսի սրահին մէջ։ Կը ներկայացուի «ԱՐԻՒՆՈՏ ԴԱՆԱԿԸ»

Գինը բոլորի ժողովրդական

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հայ Սկաուտներու փարիզի շրջանի սկաուտներու, գայլիկներու եւ երէցներու կողմէ, մասնակցութեամբ փարիզի ֆրանսական եւ օտար սկաուտական միութեանց, այս կիրակի ժամը 1½ին Patte d'Or դաշտին վրայ մէօտօնի անտառին մէջ։ Մուտքը ազատ է։ Պիւֆէ՝ ժողովրդական գինով։ Սկաուտական յայտագիր։

Հաղորդ. միջոցներ.— Invalidesէն կամ Port Mirabeauէն շոգեկառք առնել եւ իջնել Meudon-Val-Fleury, ուր պիտի սպասեն առաջնորդող սկաուտներ։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ եւ պիյեանքուրի Ջաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կը խօսին՝ ընկերներ Բենօ եւ Վահան Շամքարձուեան։ Նիւթ՝ վանի հերոսամարտը եւ կամաւորական բանակը։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Թոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Լիոնի Քեռի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը։ Օրակարգ՝ զեկոյց Շրջ. ներկայ. ժողովի մասին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԼԻՈՆԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Նոր վարչութեան ընտրութիւն եւն.։ Բացականները պատասխանատու պիտի նկատուին։

Լիոնի կուկունեան խումբի ժողովը՝ վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ զեկոյց եւ ընթացիկ հարցեր։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ. ժողովրդային դասախօսութիւն, այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին Սոսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ։ կը խօսին Տօքթ.ներ Թորգոմեան եւ Գրիգոյեան։ Մուտքը ազատ է։

Այրի Տիկ. Օրսալա Ագեան, Հ. Իգնատիոս վրդ. Ագեան (Ա-թէնք), Տէր եւ Տիկ. Գարլօ Ագեան, եւ իրենց բոլոր պարագաներն ու ազգականները, սրտի ցաւով կը ծանուցանեն ժամը իրենց սիրելի գաւկին, եղբօր եւ ազգականին՝

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԳԵԱՆԻ

որ 37 տարեկան երիտասարդ հասակին՝ կնքեց իր մահկանացուն, կարճատեւ եւ անակնկալ հիւանդութենէ մը վերջ, Մայիս 2ին։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ St. Jacques St. Christophe եկեղեցին եւ ամփոփուեցաւ փանթէօնի գերեզմանատունը 5 Մայիսին։

Իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որ ներկայ գտնուեցան յուղարկաւորութեան եւ կամ գրաւոր յայտնեցին իրենց ցաւակցութիւնը։

ՄԱՆԱՆԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաքուրա։ Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Վարձու է *Շարվիէօյի (Փասսի'Իգէր)հայ յաշատ կեդրոնի մէջ մասնաճառի խանութ մը՝ յարակից սրճարան եւ ճաշարան մը։ Ջուր եւ էլեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել կարապետ Մանուկեանի,* Café Arménien, Charvieu *(Isère).*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր խումբերու վարչութիւնները մէկ ներկայացուցիչ այսօր հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին խմբագրութեան մօտ, մէթրօ Louis Blanch դիմացի aux Deux Nations սրճարանը, 225 Fbg. St. Martin։

ԱՊՐԻԼ 11—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ԼԻՈՆ.— Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը կողմէ եւ մասնակցութեամբ քաղաքական եւ հայրենասիրական միութեանց, այս կիրակի ժամը 2ին երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԱԲՕ ԱԲՕԵԱՆ։ Գեղարուեստական բաժինին։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԿՐՃՆՈՊԼԸ.— Այս կիրակի, Հայոց եկեղեցին, Rue Bayard, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան եւ Հ. Յ. Դ. Կրճնոպլի կոմիտէի ու Լանենթակոմիտէի մասնակցութեամբ։ կը խօսի՝ Մ. ԵՐԻՑԱԿ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խալի փարիզի «Մանուկներու պաշտպան Թիւն» մասնաճիւղը Շաբաթ Թիւն մայիս 29ին, կը կազմակերպէ դիմակներու գիշեր։ Մանրամասնութիւնները շուտով։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Harolaի սրահներուն մէջ 3 rue Lavieuville Sud: Abbesses.

Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

կը բանախօսէ՝ Պ. ԿԱՐՕ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

կը ներկայացուի «Ռոստոմ» Թատերասիրացի կողմէ

ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ *(տրամ 4 արար)*

Զաւեշտ ՊԱՇՏՕՆՍ Է ԽՈՒՄԲԱԼ

կէս գիշերէն վերջ պար, ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ վրդական գիներով։ Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ

Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ, Վասպուրականի հերոսամարտի 15ամեակին առթիւ, այս կիրակի իրիկուն 8ին, 84 Rue Chape, Salon Chapeի մէջ։

Կը նախագահէ՝ Պ. Յ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ, կը խօսի՝ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ։ Նուագ, արտասանութիւն, եւայլն։ Ղեկավարութեամբ Մարութեանի կը ներկայացուի՝

«ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ» ԵՒ «ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ» *(գոհ.)*

Մուտքը ազատ է

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ ֆող գնել փափաքողները կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—5 CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան ֆոդաբաժինները։

կեանքի, իրդեհի, գողութեան եւ ամէն տեսակ արկածներու ապահովագրութեանց համար դիմեցէք միմիայն

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ Ֆրանսական եւ անգլիական ամենայայտնի ընկերութեանց։

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Ժէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38-43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնակած ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Մէջի մասնագէտը կ'ընդունի Գ.., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քէն, մորդի ու սկանջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՄԱՅԻՍ 10ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Թրուալտէվիլ մասնաճիւղը դասերը կը փոխադրէ Ֆրանսերէն լեզուի, փարիզի Շամալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ քաղաքական գիտութեանց վարդապետ։ Ընդունելութեան ժամերը առաւօտ ժամը 9—12 եւ Շափաւոր գին։ Շասկէ՝ 214 St. Jacques, Paris (5).

EMPIRE Միգիք-Շոլ՝ 37 Av. W...
IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris
Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
9
ՄԱՅԻՍ
1930
9 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1258 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ահաւասիկ օրինակ մը եւս Թուրքին գիտակցութեան, լրջութեան — եւ մեր ինքնահաւան թեթեւութեան կամ փոքրոգութեան:

«Եփրատ», Հալէպի ռամկավար պաշտօնաթերթը, ապրիլ 19ին խոշոր տառերով եւ ի լուր աշխարհի կը պատմէր հետեւեալ հէքեաթը.

— «Քանի մը օրէ ի վեր քաղաքս կը գտնուին Պ. Պ. Նիկոլ Ադոնց, Լ. Շանթ, վաիան փափազեան (կոմս) եւ ուրիշ լիտրներու (Ռ. Ֆ. Մինասեան) ժամանումին կը սպասուի: Կ'իսուի Թէ Հոյոնուի վարիչներն ալ մօտերս Հալէպ կը ժամանեն»:

Եւ այս՝ ճիշդ այն միջոցին, երբ արաբական Թերթերը կը Թափեն մեր գլխուն, գանազան ծրագիրներ վերագրելով մեզի եւ սպառնալիքներ տեղալով ապագային համար: Տակաւին քանի մը օր առաջ արտատպեցինք Դամասկոսի «Էլ Քապս» Թերթին կարգ մը բանասարկութիւնները եւ հետեւեալ ազդարարութիւնը.

— «Հայերը որքան ատեն որ մնան Սուրիա եւ ապրին մեզ հետ, տէնէ օտարի նման խորթ են մեզի եւ չպիտի արժանանան մեր հաճակրանքին: Ոը մը պիտի ըլլայ որ Սուրիա գտնուող այս օտար տարրերը փորձանք պիտի դառնան մեր գլխուն եւ դուրս պիտի նետուին մեր երկրէն: Այդ օրը եԹէ մենք չտեսնենք, անպայման մեր զաւակները պիտի տեսնեն»:

Բայց «Եփրատ»ը միակ չէ: Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթն ալ, «զգայացունց» լուր մը հաղորդելու մարմաջէն մղուած, պարտք սեպեր է մայիս 7ի Թիւին մէջ արտատպել ապրիլ 19ի այս հէքեաթը, առանց նկատի առնելու որ, Պէյրութի «Ազդակ»ը հերքած էր գայն ապրիլ 26ին (եւ այս Թիւը փարիզ էր երկուշաբթի օր, 5 մայիս):

Մենք ամէնէն մեղմ բառերը գործածեցինք,—Թեթեւութիւն եւ փոքրոգութիւն: Դո՛ւք արտասանեցէք բուն բառը, այս արարքին, որ ամէն պարագայի մէջ Թանկագին տեղ մը պիտի բռնէ Թուրքիոյ ոստիկանական տեղեկագիրներուն մէջ: Էնկիւրիի կրնայ նոր խնայողութիւն մը կատարել իր գաղտնի վարկերու գլուխէն: Մեր խորհրդային եւ ռամկավար Թերթերը պատրաստ են ինքնաբերաբար — եւ հրապարակաւ — հաղորդելու այնպիսի տեղեկութիւններ, որոնք իրենց «խաֆիէ»ներուն միտքէն իսկ չեն անցնիր: Թող օգտուին ուրիշ ոստիկանական տեսչութիւններ ալ, ամէն ուր որ Հայերու հետ գործ ունին:

Մարդիկ մէկ վայրկեան իսկ չեն անդրադառնար, — լուրը իրա՞ւ է, սո՞ւտ է, անոր հրատարակութիւնը օգտակա՞ր է Թէ վնասակար: Կը բաւէ որ լսեցին: Եւ կը բաւէ որ ծայրը Դաշնակցութեան դպչի: Մնացածը երկրորդական է:

Քաղաքական միտքը չէ որ կը գործէ այստեղ, այլ «աշիրէթ»ի հոգեբանութիւնը: Ժողովուրդին շահը չէ որ կը խօսի խմբագրին մէջ, այլ աղմուկ հանելու մարմաջը: Արատաւորել, սեւցնելու կիրքը:

Դուք տեսա՞ք Թուրք մը— ամէնէն կատաղի հակաթթիհատականը կամ հակաքէմալականը— որ ձեզի տեղն ի տեղօք խոստովանէր, պատմէր, գրի առնէր հայաջինջ սարսափներուն գաղտնի ծալքերը: Գտնուեցան գանազան մարդիկ որ բաներ մը պատմեցին: Բայց պատմեցի՞ն ամէն բան: Եւ ամէնէն հաւարձակն ալ տեղ մը կանգ առաւ: Ինչպէս կանգ առած են, հիմա, երբ տագնապի մէջ է երկիրը:

Մենք ուրի՛շ ենք: Այս տեսակէտով ալ «առաւելութիւններ» ունինք մենք: Իսկ Թուրքը,— տգէտ, յետադիմական, «չէրիաթճի»...

Շատ պզտիկ էր մեր յիշած օրինակը եւ պատահական: Տարին տասերկու ամիս կ'արձանագրուին այդպիսի «յայտնութիւններ»:

Եթէ սիրտ ունիք, հարցուցէք այս «ողջամիտ ազգասէրներուն» — ի՞նչ էր ձեր նպատակը: Նոր չարիքնե՞ր, «արկածախնդիրներուն» դէմ կռիւ:

Այն ատեն, ինչո՞ւ միջոցներ չէք մտածեր գլուխ գլխի խորհրդակցելու «արկածախնդիրներուն» հետ, ձեր իմաստութեան դռներները մատուցանելով անոնց:

Ինչո՞ւ լրագրական ճարպիկութեան կամ բանավէճի առարկայ կը դարձնէք խնդիրներ որ կա՛մ հիմ չունին, կամ չարաֆոխուած են, եւ կամ նիւթ չեն կրնար դառնալ հրապարակային քննութեան:

Այս հարցումը կ'ուղղենք նաեւ երեւանցիներուն, որոնք չեզոքափոխական ոգին կը շփոթեն շաղակրատութեան եւ տակաւին ուրիշ մոլութեան մը հետ:

Պէյրութի «Ազդակ»ը, հերքելով «Եփրատ»ի լուրը, կ'եզրակացնէր.

— «Այս չարամիտ լրատուութիւնը բաւական չէ՞ ապացուցանելու որ Թրքական գործակալներու կողմէ տեղական Թերթերու մէջ հրատարակուած իակաիայ գրգռութեանց եւ առասպելներու պղտինակները հայանուն լրտեսներ են»:

Այս եւ նման իրողութիւններէ յետոյ, ո՞վ պիտի պատասխանէ հետեւեալ հարցումին.

— Մե՞նք առաջ գացեր ենք Թէ Թուրքերը,— Մենք՝ Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ, անոնք՝ Էնկիւրիի ճահիճներուն մէջ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՈ՞Ի ԴԷՄ ԵՆ ՄԵՋԻ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» լրագիրը կը պատմէ այս խորագրով յօդուածի մը մէջ (30 ապրիլ).

— «Պերլինի մէջ տեսակցեցայ դրամատան մը տնօրէնին հետ: Խօսակիցս լաւ կը ճանչնայ Թուրքիան եւ մանաւանդ Պոլիսը: Թուրքերը կը սիրէ, շրեաներուն չի հաւնիր, Հայերէն շատ հաճոյք չի զգար, իսկ ցոյներէն կը զզուի:

Խօսեցանք Ֆէյսին, քօղին, մէտրէսէներուն, լատինական գերուն եւ այլ խնդիրներու մասին: կարգը եկաւ տնտեսութեան: կարծես կսմթած ըլլայի զինքը, յանկարծ Թեւուեցուց դէմքը եւ ըսաւ.

— Ձեզ կէտ մը որուն շուրջ չպիտի կարենանք համաձայնիլ:

Արդէն պատրաստ էի այս դիտողութեան, որովհետեւ գիտեմ Թէ Թրքական տնտեսութեան շուրջը ո՛չ Թէ դէպքերը կը վկայեն Եւրոպայի մէջ, այլ շահագրգռուող շրջանակներու քարոզութիւնները: Եւ խորհելով որ իմ բացատրութիւններս չպիտի կարենան զինքը համոզել, լաւագոյն համարեցի իր խօսքերը լսել,

Դրամատան տնօրէնը մէջտեղ Թափեց իր բոլոր գանգատները.— Էնկիւրի Մոսկուայէն կ'առնէ իր ելմտական քաղաքականութեան ուղեգիծը, պարտքերու մասին Թուրք կառավարութեան վերջերս տուած որոշումը՝ ռուսական ներշնչումի արդիւնք է, եւ նոյնիսկ ռուսականին չար եւ նմանն է գավպիոյի կանոնագիրը, որ վերջերս գործադրուեցաւ: ԵԹէ չվճարէք երէկուան պարտքերը, վաղուան կարիքներուն համար եւրոպայի մէջ ոչոք պիտի մեղքնայ ձեզի: Ընդհանուր պատերազմէն յետոյ, ամէն պետութիւն զեղչեց իր պատերազմական ելմտացոյցը: Միայն Ֆրանսա եւ Թուրքիա անդադար դրամ կը յատկացնեն սպառազինութեան: ԵԹէ Հանրային պարտքերու վարչութիւնը արմատէն փրցնելով չնետէիք, եւրոպայի սեղանաւորները աւելի վստահութիւն պիտի ընէին ձեզի:

Այս բոլոր խօսքերուն ծնունդ տուող հոգեբանութիւնը,—կ'ըսէ «Միլլիյէթ»ի աշխատակիցը,— սապէս կարելի է բանաձեւել: Անոնք առնելիքւոր են, մենք՝ պարտական ենք: Անոնք զօրաւոր են, մենք տկար ենք:

Իմացայ Թէ գերման ճարտարագործներու Թուրքիոյ մէջ ունեցած ներկայացուցիչներն են գլխաւոր պատճառը, որ գերմանիոյ մէջ այսքան գէշ հոսանք ստեղծուած է մեր դէմ»:

ԴՈՒԲԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ
ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Յանուն Շ. Շ. Պատուիրակութեան, Պ. Ա. Ախարոնեան ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած ըլլալով եղիշէ արքեպ. Դուրեանի մահուան առթիւ, երուսադէմէն ստացած է հետեւեալ պատասխանը.— «Միաբանութիւնը խորապէս գգածուած է ձեր ցաւակցական հեռագրէն:»

Պատր. տեղապահ
Մկրտիչ եպիսկ. Աղաւնունի

ԽՒՈՎ ԱՅՈՅԶ ՍՊԱՆԻԱՆ

Մատրիտէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը աւելի ծանրացած է եւ կը վախցուի զինուորական նոր գիկատատորութենէ մը: Բոլոր սահմանադրական կուսակցութեանց պետերը որոշած են միացեալ ճակատ մը կազմել որ եւ է պատահական հարուածի դէմ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Երկրաշարժ Ուրմիոյ եւ Սալմաստի վրայ

Պերլինի «Լոքալ Անցայկըր» թերթը կ'իմանայ թէ երկրաշարժի ցնցումներ պատահած են հիւսիսային արեւմտեան Պարսկաստանի վրայ, Ուրմիոյ եւ Սալմաստի շրջանը, շատ ծանր կորուստներ պատճառելով:

Կ'ըսուի թէ Սալմաստ քաղաքը ամբողջովին կործանած է եւ իբր 2000 մեռեալ կայ:

Խմբ.— Առ այժմ ուրիշ աղբիւրէ լուր չկայ այս աիաւոր աղէտի մասին: փարիզի պարսիկ դեսպանատունն ալ հարցուցինք հեռախօսով, տակաւին լուր չկար մինչեւ ժերթին տպագրութիւնը:

Թուրքիոյ նոր ելմտացոյցը

Պոլսէն կը հեռագրեն Թէ այլեւս ստոյգ կը համարուի որ Պ. Շարլ ՌիսԹ, Պանք տը Ֆրանսի փոխ-տնօրէնը, պիտի հրաւիրուի լիակատար քննութիւն մը կատարելու Թուրքիոյ ելմտական կացութեան մասին: Պ. ՌիսԹ Պոլիս կը սպասուի Յունիս 1ին:

Թուրքիոյ Ազգային ժողովին ելմտական յանձնաժողովը պատրաստեց 1931—31ի նախահաշիւը: Ծախքերու գումարն է 222,600,000 Թրքական ոսկի (22,260,000 ստերլին): Հասոյթներու գումարը աւելի կը նախատեսուի 130.000 ոսկի: Հինգ միլիոն Թրքական ոսկիի խնայողութիւն մը կատարուած է:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

111 էշեր ՏԱՓԱՏՈՎ. ԲԱՃԿՈՆՈՎ, ՓՈՂԿԱՊՈՎ...

Անհնազանդութեան կռիւը պիտի շարունակուի Հնդկաստանի մէջ, հակառակ կանտիի ձերբակալութեան: Փիլիսոփային յայտրդը պաշտօնի անցած է արդէն եւ քարոզութիւններ կը կատարէ միեւնոյն ուղղութեամբ:

Պ. փաթէլ, Պոմպէյի Օրէնսդիր ժողովին հրաժարեալ նախագահը, յայտարարեց Թէ յառաջիկայ համագումարին պիտի ներկայացնէ ծրագիր մը, որուն համաձայն պիտի շարունակեն պայքարը օտար ապրանքներու դէմ: Պ. փաթէլ այս պայքարին մէջ կը տեսնէ լաւագոյն միջոցը ինքնավարութիւն ստանալու: «ԵԹէ հնդիկ վաճառականները լրջօրէն կատարեն պոյքոթը, Հնդկաստան պիտի կրնայ արագօրէն ստանալ իր անկախութիւնը:

Ինչպէս ըսինք, պայքարը կը շարունակուի նոյն ուղղութեամբ, եւ երբեմն զուարճալի ձեւերով:

Այսպէս, օտար ապրանքներու դէմ պոյքոթը քաջալերելու համար, Ճալափուրի համագումարը կազմած է 111 էշերէ բաղկացած Թափօր մը: Բոլոր էշերուն հագցուցած են անգլիական կերպասէ և անգլիական ձեւով բաճկոններ, տափատներ, պարեգօտներ, ամէն գոյնէ գլխարկներ եւ խոշոր փողկապներ: Միեւնոյն ատեն, հնդիկ ազգայնականները իրենց արհամարհանքը յայտնելու համար անգլ. պատիւներու եւ պատուանշան ներու դէմ, իւրաքանչիւր էշու տուած են աստիճաններ, ամէնէն խոնարհէն մինչեւ Հնդկական Աստղի կամ Բրիտանական կայսրութեան հրամանատար ասպետի աստիճանը:

Հնդկական 14 մեծ կազմակերպութիւններ բանաձեւ մը քուէարկեցին որով կը յայտարարեն Թէ կանտիի ձերբակալման եւ բանտարկութեան եղանակն իսկ ժխտումն է արդարութեան եւ Թէ բրիտանական կայսրութիւնը իր ընթացքով կը խախտէ այն փոքր վստահութիւնը զոր ունէր հնդիկ առեւտրական դասը: Բանաձեւը կ'աւելցնէ Թէ իր անունին արժանի ամէն հնդիկ անկեղծօրէն ուժ պիտի տայ մղուած պայքարին, որուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել քաղաքական եւ տնտեսական իտէալները:

Առջի օր արիւնալի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Պոմպէյի գաւառին մէջ, կանտիի կուսակից հնդիկներու եւ գործադուլին հակառակ իսլամներու միջեւ: Զէնք արձակուեցաւ եւ կռիւը այնքան մեծ հանդիսատութիւններ առաւ որ ոստիկանութիւնը միջամտեց:

Առաջին օրերու յուզումէն յետոյ, չորեքշաբթի օր աւելի հանդարտութիւն կը տիրէր գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Պոմպէյի մէջ նախորդ օրը փակուած բոլոր մանարանները վերաբացուեցան, բացի մէկէն որուն 2000 բանուորները սպառնալից դիրք մը բռնած էին: Ոստիկանութիւնը ցրուեց զանոնք բիրերով եւ քարերով:

Վերջին լուրերու համաձայն, 300 հոգի վիրաւորուած են Տէլհիի խռովութեանց մէջ:

Եգիպտոս կը պնդէ

Տակաւին ելքի մը չեն յանգած անգլեւեգիպտական բանակցութիւնները: Առջի օր երկու կողմի պատուիրակները ժողով գումարեցին հինգ ժամ անընդհատ, առանց գտնելու ցանկալի բանաձեւը: Չորեքշաբթի օր, առտու ժամը 8էն մինչեւ 12.30 վիճաբանեցան, յետոյ վերսկսան ժամը 3ին, վիճելով մինչեւ 6.30: Ժամը 9.30ին վերսկսաւ նիստը եւ շարունակուեցաւ կէս գիշերէն ալ անդին: Ինչպէս կ'երեւայ, բանակցութիւնները մտած են ամէնէն կնճռոտ շրջանին մէջ: Եգիպտոսի պատուիրակները կարգ մը նոր պահանջներ կը դնեն Սուէզ ճեալիք անգլիական զինուորներու մասին: Բայց գլխաւոր դժուարութիւնը կը ծագի Սուտանի ապագայ վարչաձեւէն:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 56

Ոճ, Սալին տը Ժիռօ	50.—
55րդ ցանկին գումարը	72,498.50
ընդհ. գումար	72,548.50

ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ՖՈՆՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

Տէր եւ տիկին Շմայեակ խոսրովեան «ցառաջ»ի միջոցաւ 500 ֆրանք կը տրամադրեն Ա.Յարոնեան գրական ֆոնտին:

ցանծնեցինք կեդր. ցանծնախումբին:

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ «ՍԷՐՍԷՄ» ԴՈՐԾԱՎԱՐԸ

Ինչպէս գրեցինք, Թուրքիոյ դատական գործավարը դատ բացած է ծանօթ փաստաբան Հայտար Բիքաճ պէյի դէմ, որ նամակներով եւ յօդուածներով անարգած էր գինքը:

Թերթերը կը հրատարակեն փաստաբանին չորրորդ նամակը՝ ուղղուած Մ. քէմալի, դատական գործավարին դէմ: կը քաղենք ամենէն յատկանշական մասերը.—

«Դատական պաշտօնատունը (Ատլիէ) որ պետական կազմակերպութեան ամէնէն կարեւոր ներքին մէկն է, անդունդներու եզերքը կը Թափառի եւ հրդեհը բռնկցուցած է անոր քիւր: Այս ճշմարտութեան վերահաստատելու համար, պէտք է որ նաեւ կուսակցութեան կատարեալ վստահութիւնը վայելող 5—10 ներկայացուցիչներ օր մը յանկարծ Պոլսոյ դատական պաշտօնատունը երթան, իրենց հանդիպած մարդոց, փաստաբաններուն ու դատաւորներուն կարծիքը հարցնեն Ատլիէի մասին:

Ամէն մարդ, առանց բացատրութեան, պիտի պատասխանէ այս անկեղծ հարցումներուն. «Ամա՛ն Աստուած...»

Դատական յեղաշրջման կազմակերպութեան եւ գործադրութեան այս աստիճան սխալ ըլլալուն յանցանքը դատական գործավարութեանն է: Երկիրը, Ատլիէն, յեղաշրջումը ամբողջ քու գործդ ըլլալով, անշուշտ քու նոր մէկ յարձակումովդ այս աղտոտութիւնները կը մաքրուին: Դատական գործավարին դիրքը այն է որ՝ կարծես Թէ կառավարութեան դէմ Թշնամութիւն մը ունենալով ճակատէն զարնելը յարմար չհդաատեր, եւ ետեւէն, մութին մէջ ծուղակ լարելով յարձակում գործելումիջոցը կը փնտռէ:

«Ատլիէի «սէրսէմը» որ անուս եւ նախնական մտայնութիւն մը ունի, կը չանայ խառնակ ցոյց տալ կազիին կողմէ գլուխ հանուած դատական եւ այլ յեղաշրջումները: Բան մը որ յարձակում է ոչ միայն եւ այս յեղաշրջումներու հեղինակ Մեծ Լիտըրին դէմ»:

ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻԶՆԵՐ, Միայէ եւ Քազօ, որոնք ծանօթ արուեստագէտներու նկարներուն կեղծերը շինելով կը ծախէին, ձերբակալուեցան փարիզի ոստիկանութեան կողմէ: երկուքն ալ խոստովանած են իրենց յանցանքը:

ԹՈՐՔՐԻԱՅԻՆ կառավարութիւնը որոշած է պատուիրակութիւն մը ղրկել Միջազգային կարմիր խաչի համագումարին, որ տեղի պիտի ունենայ Պրիւսէլի մէջ:

ԱՐԱՒՏԵՐՈՒ գործադիր կոմիտէն, որ գումարուեցաւ երուսադէմի մէջ, ազգային օր հռչակեց յայիս 16ը:

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԷՆ

ԱՆՏԻՐՈՒԹԻՒՆ

Օրը օրին հաժառարած անտարբերութիւն մը կը զինաթափէ հայ մարդը իր ազգային իրաւունքներու պաշտպանութեան պայքարէն։

Զրկուած համազգային օրինաւոր, բոլորին կողմէն ընդունելի իշխանութենէ, կարծես ձգտում կայ կազմալուծուելու, ցրուելու, փոխանակ միանալու եւ կազմակերպուելու իբրեւ ազգային միաւոր, հոգ չէ թէ օտար ափերու վրայ։

Օրուան անստոյգ կեանքի բնական հետեւա՞նքն է այս, թէ ուրիշ բան։ Այդ չէ որ կը զբաղեցնէ զիս, այլ իրողութիւնը իր չոր եւ մռայլ կողմերովը։ Չեմ ալ ուզեր այս հարցին կապել մեր ազգային աւելի բարձր քաղաքական կեանքը իր բոլոր լաւ եւ գէշ կողմերովը։

Իսկանը եւ ամէնէն վրդովիչը մեր օրուան կեանքէն ծնունդ առած հարցերն են եւ անոնց շուրջ ստեղծուած դժուարութիւնները։

Բաւական չէ ըսել թէ «կը լուծուինք» «կ՚ապասեցնենք», հակառակ բոլոր ճիգերուն եւ թելադրանքներուն։ Եւ ոչ ալ կրնանք ըսել թէ քարոզներով եւ նորէն քանի մը մանկապարտէզներով կը պայքարինք մեզի սպառնացող վտանգներուն դէմ։

Իրողութիւնը այն է, որ ոչինչ կ՚հնարենք իբրեւ ազգային հաւաքականութիւն, պաշտպանելու համար ոչ միայն մեր յաջորդները — օտարութեան մէջ հառած սերունդը, — այլեւ մեր շահերը։

Ըսեմ իսկոյն եւ այն, որ այնքան ալ միամիտ չեմ տարուելու համար վարդագոյն երազներով, հրաշքներ կապելով մեր չկատարած աշխատանքներուն, կամ մեր հաւաքական ուժին հետ։ Ընդունելով հանդերձ թէ, ինչ ալ որ ընենք՝ չը պիտի յաջողինք օտար ազդերու նման պաշտպանել մեր իրաւունքները այս կամ այն երկրին մէջ, պէտք է խոստովանիլ սակայն որ ոչինչ կը փոխուի մեր ինասը նուազագոյն չափին իջեցնելու համար։

Եւ այստեղ է ահա մեր ամբողջ ցաւը, մեր տագնապը։

Թողո՞ւլ այս վիճակը իր բնական ընթացքին, ենթարկուելով կեանքի եւ միջավայրի քմահաճոյքներուն, իբրեւ զաղթականներ։

Թո՞ղլ տալ որ ամէն մէկ ան. հատ իր գլխուն ճարը նայի, եթէ անզօր ենք արժեցնել մեր հաւաքական պահանջներն ու իրաւունքները։

Եթէ առաջին հարցին հետեւանքով քիչ մը բնակ՚ան գտնենք ընդհանուր իրարանցում մը, հետեւենք «ազգային ինքնասպանութեան» ընդվզումին, ընդունինք, որ երկրորդ հարցին շուրջ համեմատաբար զգալի համակերպութիւն մը կը նկատուի, ժանաւանդ իրենք զիրենք գըտած, որոշ ճամբու մը մէջ մտած հայրենակիցներու շրջանակին մէջ։

Այս ալ անշուշտ առանց պատճառի չէ, եւ ո՛չ ալ արհեստական, այլ օրուան պայմաններէն ծնած «անհրաժեշտութիւն» մը։ Քիչ մը պարզենք այս կէտը, իբրեւ մէկը մեր օրուան յիսասակար իրողութիւններէն։

Առնենք Փարիզը, իբրեւ կեդրոն մը բազմաթիւ «երեւելի»ներու։ Եւ չմոռնանք յիշել նոյնպէս այն համեմատաբար նպաստաւոր պայմանները, որոնք թոյլ կուտան մեր ներքին կեանքը, ինչպէս նաեւ պաշտպանելու մեր առօրեայ իրաւունքները։

Ի՞նչ ունինք հոս, իբրեւ ազգային կազմակերպութիւն, որուն պարտականութեան սահմանները եկեղեցիի բակէն— Բարեգործականի կամ նման կազմակերպութիւններու գրասենեակներէն— քիչ մը աւելի տարբեր ուղղութիւններով տարածուէին։

Աւելի ճիշդ, հաստատութիւն մը, որ կարենար ազդու եւ բարեկամական կապ մը ունենալ այս կամ այն պետական հաստատութեան հետ, որպէսզի այդ միջոցով հարթէր բազմաթիւ վարչական եւ նման խնդիրներ, կապուած գաղթական բազմութիւններու հետ։ Իսկ գիտենք թէ այս ուղղութեամբ բազմաթիւ խնդիրներ կը ծնին ամէն օր, գլխաւորաբար իբրեւ հետեւանք մեր անտիրութեան, քանի որ չունինք պետութիւն։

Տակաւին վերջին ամիսներուն ընթացքին, քանի մը հայրենակիցներ դատապարտուեցան երկրէն վտարման։ Չեմ ուզեր ըսել թէ բոլորովին անմեղներ են դատապարտուողները։ Բայց ասով մէկտեղ, փաստ է որ վտարման պատճառը հանդիսացող յանցանքները սովորական են եւ առնասարակ աւելի մեղմ պատիժներու ենթակայ։ Մեր օտարականի հանգամանքը, աւելի եւս մեր «անորոշ ազգութեան» պատկանելու փաստը գլխաւոր պատճառներն են այս կարգի դէպքերու։

Ի՞նչ միջոց ունինք այսպիսի պարագաներուն մէջ, — համակերպում ընդհանրապէս, ծանր զոհողութիւններու գինով, խուսափում անմիջական վտարման չարիքէն — սպառող եւ դժուար գործողութիւններու գնով։ Ի հարկէ այս բոլորը անհատական միջոցներով և միջնորդութիւններով։

Կա՞յ հասցէ մը, դրասենեակ մը, որ զբաղի այս եւ նման բազմազան խնդիրներով։ Կա՞յ պատասխանատու հայկական հաստատութիւն մը, որ, պարտականութիւն ունենար միջամտելու և կամ հեռուէն հեռու ցուցմունքներ, տեղեկութիւններ տալու դաւառէն եկած, Փարիզի «ուժին» ապաւինած, անծանօթ և անլեզու հայրենակիցներուն.

— Չկայ դժբախտաբար։ Պէտք է խոստովանիլ առանց վերապահութեան։

Չկայ ոչ թէ անոր համար, որ հնարաւոր չէ, այլ անոր համար, որ մեր հայրենակիցներու մէկ մասին համար աւելորդ է այդպիսի հաստատութիւն, իսկ ուրիշ մաս մըն ալ անոր պէտք կը զգայ միայն անհատական նեղութիւններու պարագային։

Նուազագոյն ճիգ մը կրնար զգալապէս բարեփոխել այս անտէր ու թշուառական վիճակը, շնորհիւ ժանաւանդ Ժընեւի հաժաձայնագրին, որ ֆրանսական կառավարութեան կողմէ հաստատուէցաւ անցեալ փետրուարին։

Ս. ԹԱՓՈՒԼ

ՄԱՐԶԱՆՔԸ ՉԵԽԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Մարզանքի սէրը մեծ է Չեխերուն մէջ։ Չեխ ընկերվարական շարժումին մաս կը կազմէ մարզական կազմակերպութեանց զարգացումը։ Չեխ ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ հիմնուած է 1919ին, (ունի 200,000 անդամ, 60 երեսփոխան), իր կազմութեամբ բանուորական է եւ, կարծես, կը նմանի մարզիկներու հսկայ բանակի մը։

Մարզական շարժումը Չեխերուն մէջ սկսաւ 1892ին, երբ, առաջին անգամ, Փրակայի դերձակները մարզական խումբ մը կազմեցին։ 1897ին, Փրակայի մէջ ընկերվարականները կոչ մը տպելով՝ հիմնեցին բանուորական մարզական մարմնակրթարան մը, որ կը կոչուէր Սոքոլ։ 1914ին անդամներու թիւը հասաւ 17 հազարի։ Պատերազմէն յետոյ հատուածներու թիւը հասաւ 1500ի, անդամներու թիւը 180 հազարի, որոնց 50 հազարը կին։

Կարդացէք և Տարածեցէք ԱՌԱՋ

ԶՈՒԼՈՒՄԻ ԵՐԳԻՉԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ահարոնեանին մենք տեսնում ենք 1902 թուին մեծ վարդագործ Քրիստափորի հետ Բագու քաղաքում։

Բանուորների, արհեստաւորների, այլ և քաղքենի դասակարգի բարեկամ շարքերում հակօրինաբար (անլեզալ) իրենց սերմերն էին ցանում գիշեր ու ցերեկ այդ երկու մեծ վարպետները, կամ աւելի ճիշտն ասած մեծ ուսուցիչն ու իր մեծ աշակերտը։ Ուսուցիչը գործի և հըմայքի վարպետն էր, իսկ աշակերտը՝ խօսքի ու գրչի։ Երկուսով լրացնում էին իրար...

Երբեք չեմ մոռանում այն երեկոն, երբ առաջին անգամ լսեցի այդ երկու վարպետներին միատեղ։ Առաջ խօսեց Ահարոնեանը։ Ո՛չ, նա չէր խօսում, նա երգում էր զգացմունքների աշխարհից. նրա ձայնը կարկաչում էր մեր քաղցրահամ աղբիւրների ջրերի նման, նա դայլայլում էր մեր արեւելեան պարտէզների սոխակների նման գրաւիչ ու հրապուրող եղանակով։ Երբեմն նրա եւեւէլեները հոսում էին հանդարտօրէն, մերթ գոռ ջրվէժների ձեւով...։

Համակում էր Ահարոնեանը մեր պատանեկան սրտերը, յուզում ու փոթորկում...։

Բայց ահա քարշ տալով իր կաղ ոտը՝ սեղանին մօտեցաւ հսկայ քուրմը։ Նրա դէմքը ցասուտ էր, վշտագին։ Խօսում էր ոչ այնպէս սահուն, ինչպէս իր աշակերտը, երբեմն նոյն իսկ դէմ էր ընկնում, ինչպէս քարին զարկուող փրփրադէզ ալիքը, բայց մենք զգացինք մէկէն, որ մի կախարդող և կաշկանդող շեշտ ունի այդ տարօրինակ մարդը։ Բոլոր պատանիները իրար նայեցինք բնազդօրէն եւ իրար հաղորդեցինք լռելեայն այն որոշումը, որ անցաւ ամենքիս ուղեղով, Քրիստափորի կողոպուտ և կոփող խօսքից յետոյ։ Ահարոնեանը պատրաստեց մեր սիրտը, շաղախեց, իսկ Քրիստափորը կերտեց մեր վիտքը եւ ձուլեց սրտի հետ...։

Այսպիսի բախտորոշ հանդիպումների եւ հաւաքոյթների ընթացքին էր, որ դարբնուեցին Հ. Յ. Դաշնակցութեան երկար ու խիտ շարանները՝ շնորհիւ Քրիստափորի, Սիմէոնի, Ռոստոմի և նրանց աշակերտների՝ Ահարոնեանների եւ ուրիշների։

Ահարոնեանը Կովկաս գալով, իբր գրագէտ, նախ աշխատակցեց «Մուրճ» ամսագրին, դառնալով եւ խմբագրական կազմի անդամ՝ ապա վարեց «Յառաջ» եւ նրան յաջորդող մի շարք թերթերի խմբագրական պատասխանատու գործը մինչեւ 1906 թիւը։

Այնուհետեւ Ահարոնեանին տեսնում ենք Ներսիսեան դպրոցի տեսչի պաշտօնի մէջ։ Նա է, որ մի խումբ մարդկանց հետ գնում է անւանի հայ դրամատիրոջ Ալեքսանդր Մանթաշեանի մօտ եւ համոզում նրան կառուցելու հոյակապ դպրոցական շէնք, որ աւա՛ղ, գլուխ գալուց յետոյ շատ կարճ ժամանակով վայելեցինք Հայերս։ Ահարոնեանի տեսչութեան օրով վերաժշակման ենթարկուեցին դպրոցական ծրագիրները, ընդունուեց տեղական լեզուի (վրացերէնի) դասաւանդութիւնը, ապա բացուեց եօթներորդ մանկավարժական դասարանը, ուր դասաւանդում էին Միքայէլ Վարանդեանը, Խաժակը, Սիրական Տիգրանեանը, Յովհաննէս Տէր Մկրտչեանը եւ ուրիշները, իսկ դպրոցական բաժնում Ստեփան Մալխասեանը, Արտաշէս Աբեղեանը եւ այլ անւանի ուսուցիչներ։

Եօթներորդ դասարանում, 1907 թուին սովորում էինք 42 դաւառական ուսուցիչներ եւ հերթով փորձնական դասեր էինք տալիս վարժոցում։ Յաջորդ տարին այդ շրջանաւարտները կրկին վերադարձան դաւառները եւ կրկին վերստանձնեցին իրենց հանրային, մանկավարժական դիրքերը։ Այդքան նշանակալից էր Ահարոնեանի տեսչութիւնը, սակայն ցարական հալածանքները Լըժինի օրով եկան կաշկանդելու մեր շատ գործիչներին, եւ ի վերջոյ Ահարոնեանին, որ թէեւ կարճ ժամանակով, բայց եւ այնպէս ճաշակեց ցարական բանտի հրապոյրները։

Ահարոնեանը բանտից ազատուեց երաշխաւորութեամբ. մեծանուն հայ բարերար Համբարձում Մելիքեանը 20,000 ռուբլի մտցրեց այդ նպատակով, որ եւ իւրացրեց ռուս կառավարութիւնը, քանի որ Ահարոնեանը ճողոպրեց Բասենի եւ Էրզրումի վրայով դէպի Պոլիս, ապա Եւրոպա, ուր հինգ տարի մնաց նա վտարանդի, մինչեւ որ համաշխարհային պատերազմի օրերին վերադարձաւ Կովկաս։

Երբ քաղաքական պայմանների բերու՛մով Թիֆլիզում կազմուեց Հայոց Ազգային Խորհուրդ, նրա նախագահը հանդիսացաւ Ահարոնեանը, իսկ երբ Սարդարաբադի, Բաշ-Աբարանի ու Ղարաքիլիսայի հերոսամարտներից յետոյ կազմուեց Հայաստանի Հանրապետութիւնը, Ահարոնեան իբր Հայաստանի պատւիրակութեան նախագահ մեկնեց Պոլիս. ապա Փարիզ, ուր 1920 թուին յանուն Հայաստանի կառավարութեան ստորագրեց Սեւրի դաշնագիրը։

Սակայն քաղաքական գործունէութիւնը չէ, որ կազմում է Ահարոնեանի թագն ու պսակը, այլ նրա գրական 40 ամեակն ենք տօնում բուռն ոգեւորութեամբ ամէն տեղ, աւա՛ղ, բացի Արարատեան դաշտից։

Իւր սկզբնական գրուածքներին տարիների ընթացքում յաջորդեցին՝ «Դարձը», «Մայրերը», «Խաւարես Լուսին», «Ազատութեան ճանապարհին», «Շվէյցարական գիւղը», «Իտալիայում», «Մրրկի Սուրբը», «Արազը», «Կեանքի վէպը», «Լռութիւն», «Մոխիրների տակից», «Խաւարի մէջ», «Անդունդը», «Պարտւածներ», «Ճամբորդը», «Արցունքի Հովիտը», «Սեւ Թռչուն», «Ուխտաւածներ», «Կարօտ հայրենի», «Իմ գիրքը» եւ այլն։

Ահարոնեանի գրական գործերի վերլուծութեամբ կարելի է զբաղել յետագայում։ Կարելի է արտայայտել թեր եւ դէմ կարծիքներ եւս, սակայն այսօր պէտք է շեշտենք, որ նա սրտայոյզ գրաւչութեամբ նկարագրել է Հայի վիշտը, ինչպէս եւ առհասարակ խեղճերի ու տրորւածների տառապանքը։ Ահարոնեանը սակայն գերազանցօրէն ազգային վիպասան է։ Նա հայ ցեղի տառապանքների տաղանդաւոր երգիչն է. նա կարողանում է մեր աչքերից արցունք քամել։ Նա Իվան Վազով չէ, նա Րաֆֆի չէ, բայց Ահարոնեան է։ Ահարոնեանը մեզ չի սովորեցնում յեղափոխական կռիւների տեսակները, նա նոյն իսկ չի նկարագրում որ եւ է փայլուն ճակատամարտ կամ հերոսամարտ — ո՛չ Սասուն եւ ոչ Սարդարաբադ, բայց նա փոթորկում է մեր սրտերը, զգայուն է դարձնում մեզ այն աստիճան, որ մենք ամբողջովին ապրում ենք մեր ցեղի վիշտը եւ նրանով համակուում, ապա փնտռում գործ վրէժի եւ արեան...

Ահարոնեանը, այդ զեղեցիկ խօսող եւ զեղեցիկ գրող հայ մարդը, լինի դա յեղափոխական երեկոյթում թէ զպրոցում, զօրանոցում (թիֆլիզ) թէ բանտում, յօդւածի մէջ թէ փոքրիկ պատմուածքներում, ամէնուրեք նա սիրել ու պաշտել է տալիս մեզ մեր հայրենի հողը, մեր մայրենի լեզուն, հրահրում ու բորբոքում է մեր մէջ ազատութեան վառ սէրը, անկախութեան ոգին եւ հրահանգում է քալել ազատութեան ճամբով, որ տանում է դէպի Անկախ ու Ազատ Հայաստան...։

ՅՈՎԱԿ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԱԶԱՏ ՍԷՐ

Մեր ժողովուրդը ծանօթ է այս բացատրութեան։ Սահմանադրութենէն յետոյ ամէնուն շրթներուն վրայ էր այս խօսքը, իբրեւ նորոյթ կամ մեղադրանք, իբրեւ գանկութիւն կամ բամբասանք։

Ամէն երկրի մէջ ընկերաբանները, վերջապէս բոլոր իմաստունները շա՛տ վիճած են այս հարցին մասին։ Որքան ալ վիճած ըլլան, որքան ալ վիճին, թուզուկ մը պիտի մնայ այս հարցը։

Վասնզի հարցը ծանրակշիռ է։ Նոյնիսկ հարցերուն հարցն է։ Անոր վրայ հիմնուած են պատմութիւնները, քաղաքակրթութիւնները եւ... Ծննդոց գիրքը։

Արդարեւ, ազատ սէր կը նշանակէ կատարեալ ազատութիւն սեռային կեանքի մէջ։ Եւ սեռային կեանքն է, որ կ՚արտադրէ արուեստի եւ գրականութեան մէջ։ Վերջապէս, կան փիլիսոփաներ, որոնք կ՚ուրանան ամէն արտայայտութիւն, որ դուրս կ՚իյնայ սեռային կեանքէն։

Սակայն մարդկային քաղաքակրթութիւնը կապուած է սեռային բնազդը զանազան օրինագիրքերով։ Եւ ստեղծուած են ամօթի զգացումներ։ Այնքան որ, շատ ժողովուրդներ չեն իսկ կրնար խօսիլ սեռային կազմախօսութեան, սեռային բնախօսութեան եւ սեռային տարբերութիւններու մասին։ Այսուհանդերձ, բոլորն ալ հաճոյք կը զգան գիտելով մերկութիւնը կնոջ, որ ինքնին կը ցուցադրէ թատրոնին մէջ։ Կը տեսնուի որ պարկեշտութիւնը բառ մըն է միայն, նոյնիսկ կեղծիք մը։

Եւ հրապարակ նետուեցան մարդիկ, որոնք, ոչ միայն պայքարելու համար այդ կեղծիքին դէմ, այլ կանխարգիլելու նպատակով սեռային այդ հին բարոյագիտութեան չարիքները, պահանջեցին համարձակ եւ ճշգրիտ տեղեկութիւններ սեռային կազմախօսութեան ու բնախօսութեան մասին, ազատութիւն սեռային բնազդներու բնական յագեցումին։

Հոս կը սկսի, արդէն, վէճը բուռն եւ կատաղի։

Ինչ կ՚ըսեն ազատ սիրոյ պաշտպանները։

Անոնք կը պահանջեն ընկերային նոր կարգ մը, որ անհատին տայ կատարեալ ազատութիւն։ Արդ, այժմ ամէն անհատ բանտարկուած է ընտանեկան, ամուսնական սովորութիւններու սեղմ շրջանակի մը մէջ։ Կնոջ եւ զաւկի հոգերը կը ճնշեն եւ կը փճացնեն կարելիութիւնները խոյանքի եւ բարձրացման։ Եթէ, կ՚ըսեն անոնք, պետութիւնը ստանձնէ զաւակներու հոգը, անհատը աւելի համարձակ եւ քաջ պիտի դառնայ կեանքի մէջ։ Ընդհակառակն, ընտանիքին հոգերը մէկ կողմէն, սեռային բնազդին սանձահարումը միւս կողմէն՝ կը մեռցնեն անհատը։ Եւ քիչ չեն այն գոհերը, որոնք, սեռային անթեւութեան պատճառաւ, խելագարած են։ Ժողովուրդը շատ լաւ գիտէ այս իրողութիւնը, այնպէս որ յաճախ, երբ երիտասարդ մը մտային անհաւասարակշռութեան նշաններ ցոյց տայ, կը կրկնէ. «Երբ ամուսնանայ, կ՚անցնի»։

Ազատ սիրոյ պաշտպանները կը պնդեն թէ վիպային (անիրական) գաղափարներ են մօր կամ հօր մասին ամէնուն ծանօթ գումարները։

Ի՞նչ կ՚ըսեն ազատ սիրոյ հակառակորդները։

Բնախօսական օրէնքներու համաձայն, պահանջուած ազատութիւնը պարզապէս տկարացնելու է ներքին բնական սանձերուն, որոնք կը կանոնաւորեն ու կը հարատեւեցնեն մեր կեանքը, ծնունդէն մինչեւ մահ։ Այդ անծանօթ ուժերը անխախտ պահելով, անհրաժեշտ ստիպուած է կարգապահութեան վարժեցնել իր բնազդներն ու անդրադարձիկ մղումները (réflexes)։ Ընդհակառակն, կառաւոր է թողուլ, որ, առանց հակչիռի, առանց կարգապահութեան, սեռային բնազդը յառաջ գայ։ Ահա, կ՚ըսեն, ինչու սեռային կեանքի մէջ անհրաժեշտ կը դառնայ ստեղծել սեռաբանութիւն (sexologie) մը, այսինքն սեռային բնախօսութեան առողջապահական, հրահանգչական, չափուած ուսուցում ուսուցումը։ Այդ նպատակով ալ, պէտք է բացատրել աշակերտներուն ու ժողովուրդին թէ կը վերաբերի սեռային կեանքին։

Բացատրել եւ ուսուցանել սեռայինկրամախօսութիւնը եւ բնախօսութիւնը՝ համաձայն տարիքին, առողջապահութեան սկզբունքներուն։

Պէտք է գիտնալ, որ սեռային ախորժակին չափազանցութիւնն ալ կը յանգին մտային խանգարման, ուղեղային յոգնութեան եւ ջղասպառութեան։ Անշուշտ այդպիսի կեանքն է, որ կը նպաստ պոռնկութեան զարգացման։ Եւ պոռնկութիւնը ոչ միայն կը վնասէ աշխատանքի մեծ գործին, այլ նաեւ աշխատաւորներու առողջութեան։ Ֆրանկախտը հազարներ կը զարնէ ամէն տարի։ Ցիմարանոցները լեցուն են զոհերով, որոնց ուղեղը աւերուած է ֆրանկախտէն։ 1923ին սիֆիլիսը Ֆրանսայի մէջ արձանագրեց հարիւր քառասուն հազար մահ, քառասուն հազարը վիժուած, քսան հազարը դաժան մահ։ Ցիմարանոցին մէջ ընդունուած այրերուն հինգերորդ թիւը վարակուած է սեռական ֆրանկախտով։

Սեռային անսանձ կեանքը անհատը կը տանի սեռային ընդսպառութեան մը, որուն զոհերը, — չափազանց վտանգաւոր են, — նախանձ, անձնասպանութիւն, ծաղրագործութիւն։

Իսկ զաւկի հա՞րցը։

Ազատ սէրը կը ջնջէ ընտանիքը, որ տէր կը կանգնի իր զաւկին, կը մեծցնէ ու կը սնուցանէ զայն։ Արդարեւ, Ֆրանսայի մէջ դեծնութեան վիճակագրութեան համաձայն, երախաներուն ութ հարիւրը ծնունդ է ապօրինի կենակցութեան։ Փարիզի մէջ թողեր կան, ուր ապօրինի ծնունդներուն թիւը աւելի է օրինաւոր ծնունդներու թիւը (54 առ հարիւր՝ Մոնփառնասի մէջ)։ Ռուսիան, ուր հիմա նորոյթ է ազատ սէրը։ Ցաճախ հայերէն թերթերն ալ կ՚արտատպեն այդ լուրերը, որոնք կը նկարագրեն բոլշեւիկներու կողմէ կատարուած առեւանգումները, պարէներու մէջ աղջիկներու բռնարարումը։ Եւ լքուած տղոց ամբողջ բանակ մը կայ հիմա, Ռուսիոյ մէջ։ Մեծ քաղաքները լեցուն են ընկեցիկներով, որոնց թիւը 400 հազարը կ՚անցնէր պաշտօնական արձանագրութեան մէջ։ Այս փոքրիկ մուրացիկներու թիւը, սակայն, շատ աւելի է, քան կը յայտարարուի։

Ազատ սիրոյ պաշտպանները կը պոռան այս առարկութիւններուն դէմ. «Լա՛ւ, պատրաստեցէք նոր

ԳՈՉԱՐԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՀՎԱՆ 15-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՆԴԷՊ

Հայրենիք, 5 մարտ. — Տարեդարձի Salle փոխարէն, այս տարի Հայրենիքի մահուան 15-ամեակին առթիւ, ընդհանուր հանդէսի մը կազմակերպութիւնը յանձնուած է Հայրենիքի Բիւրոյին, որ հանդէսը պիտի տայ Մարտ 30-ին, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8-ին, Ամերիկեան Համալսարանի Կեդրոնական Սրահին մէջ։

Հանդէսին մասնակցութիւնը ստացած են Հայրենիքի Բիւրոյին անդամները, Հայրենիքի Ընկերներ, Հայրենիքի Ուսանողներ, Հայրենիքի Մանուկներ, Հայրենիքի Կանայք, Հայրենիքի Աղջիկներ, Հայրենիքի Տղաք, Հայրենիքի Ընկերուհիներ, Հայրենիքի Ուսանողուհիներ, Հայրենիքի Մանկամարդ Աղջիկներ, Հայրենիքի Մանկամարդ Տղաք, Հայրենիքի Մանուկ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին

ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ **Պ. ԺԻՒՍԹԷՆ ԿՈՏԱՌԻ**

(ՆԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ)

կը խօսին՝ ՎՐԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ, Պ. ՓԷՐՏ. ՀԷՐՕԼՏ (փոխ.նախագահ Մարդու եւ քաղաքացիի Իրաւունքի Ընկերակցութեան), ՓՐՈՖ. Ն. ԱԴՈՆՑ, Պ.Պ. Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ, Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ եւ Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ն. ԱԴՈՆՑ, ԶԱՊԵԼ ԱՐԱՄ, ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, Պ. Ս. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ (երգերով)

Ֆրանսական սինեմայի հանրածանօթ արուեստագէտ **Պ. ՄԱՔՍ ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ**

(կ'արտասանէ Ա.Հարոնեանէ, ֆրանսերէն)

Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ կ'արտասանէ Ա.Հարոնեանէ, հայերէն։ կը նուագէն Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆ չուլթակահար, եւ ԳԱՂԹԱՑԻՆ 21րդ հետեւակազօրաց նուագախումբը (50 հոգի), պատերազմական նախարարութեան մասնաւոր արտօնութեամբ։

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ՅՈԲԵԼԵԱՐԸ

Ամբողջ հանդէսը պիտի հաղորդուի բոլոր երկիրներուն, անթելի միջոցաւ էյֆէյլի կայանէն, Թղթատարական նախարարութեան արտօնութեամբ

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՈՒԻ

Մուտքը ազատ է։ Տոմսերը ստանալու համար նախօրօք դիմել Հայ գաղթականաց պաշտօնատունը՝ 71 Ave. Kléber, Հայոց եկեղեցին՝ 15 Rue Jean Goujon.

ՇԱՆՕԹ.— 10 տարեկանէն փոքր տղոց մուտքը արգիլուած է։ Ամէն անոնք որ մինչեւ 8.45 իրենց տեղերը գրաւած չեն, կը զրկուին ներս մտնելու իրաւունքէն։

ՅԱՅՏԱԳՐԷՆ ԴՈՒՐՍ ՈՉ ՕՔԻ ՄՕՍՔ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

Ուղերձները պէտք է առացուց ներկայացնել գործադիր դիւանին (71 Ave. Kléber) յիշատակուելու կամ կարդացուելու համար հանդէսին օրը

կը խնդրուի շրջաններու մասնախումբերէն, անդամներէն եւ հայրենակիցներէն որոնց քով աւելորդ տոմսեր կը գտնուին կամ որեւէ պատճառաւ չպիտի կարենան գալ հանդէսին, որ հաճին տոմսերը վերադարձնել «Յառաջ»ի վարչութեան ամէնէն ուշը շաբաթ օր մինչեւ կէսօր։

Փարիզի եւ շրջանի յորելինական յանձնախումբը հրապարակ հանած է պրոնզէ շքադրամներ։ Գին 10 ֆրանք։ Դիմել՝ Պ. վաղարշակ Թագուորեանի 53 Fg., du Montmartre.

ՇԽԵԼԸ ԱՐԴԻԼՈՒԱԾ Է

* * *

ՍԷՆ ԹԷԹԻԷՆ.— Այս կիրակի ժամը 2.30ին, Սինէմա Ս. Լուի մէջ։ (34 Ռիւ Էմիլ Լիթրէ)։ Կը նուագէ Պ. Մելքոնեան (Լիոնի երաժշտանոցէն)։ Մուտքը ազատ է։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Սալ տը Քոնֆէրանսի շքեղ սրահին մէջ։

ՏԷՍԻՆ.— Հինգ հայր. Միութեանց, Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ա. Ե. Կ. Խաչի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կողմէ։

Այս կիրակի ժամը 2ին S. L. S. A.ի գործարանին սրահին մէջ։ Կը նախագահէ ԱՆԴՐԷԱՍ ՎՐԴ. ՊՕՏՈՒՐԵԱՆ։ Կը խօսի՝ Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտքը ազատ է։

Կարմիր ճաւերը Սեւ ծովու մէջ

Անգլիական թերթերը կը շարունակեն քրքրել Սեւ ծովու խորհրդային նաւատորմին զօրացման խնդիրը։ Ինչպէս գրեցինք, վերջերս երկու նոր մարտանաւեր հասան Պալթիկ ծովէն եւ մինչեւ հիմա կը մնան Սեւ ծովի Ուրիշներ ալ կը սպասուին։

Կ'ըսուի թէ, Սեւ ծովու ռուսական մարտանաւերուն նաւազները մեծապէս տոգորուած են հակախորհրդային տրամադրութիւններով, իբրեւ հետեւանք Ուկրայնայի դէպքերուն։ Ուստի Մոսկուան անհրաժեշտ գտած է պալթիկ ծովէն մարտանաւեր ղրկել, հակազդելու համար, քանի որ անոնց նաւազները թուղթ համակիրներ են եւ խորհրդային իշխանութեան միջնաբերդը կը համարուին։

Այս գործողութեամբ, խորհրդային իշխանութիւնը կը ձգտի երկու նպատակի,— զսպել ո՛րեւէ ըմբոստութիւն՝ դժգոհ նաւազներուն մէջ, եւ միւս կողմէ ահաբեկել ծովեզերեայ փոքր պետութիւնները, Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան։

Այս վերջին պետութեանց ներկայացուցիչները (Նեղուցներու յանձնաժողովին մէջ) հրահանգ ստացած են մօտէն հսկել կացութեան վրայ։ Հաւանական է որ բողոք մը ուղղուի Ազգերու Դաշնակցութեան, եթէ Պալթիկ ծովու տորմիղը Սեւ ծով մտնէ։

Թուրքիա առ այժմ վերապահ դիրք մը բռնած է, բայց պատճառներ կան հաւատալու թէ պիտի միանայ ընդհանուր դժգոհութեան։

Խորտաբներն չեն վհատած

Սերպիական կառավարութիւնը կը շարունակէ անխնայ դատել խորտաբ գործիչները։ Առջի օր, երբ կը յետաձգուէր ծանօթ գործիչ Մաչէքի դատավարութիւնը, ներկայ 12 մբաստանեալները պոռացին.

— կեցցե՛ն Մաչէք եւ Պէրնարտիչ։ Իսկ մէկը աւելցուց.

— Մաչէք խրուաթիոյ ազատ Հանրապետութեան նախագահ պիտի ըլլայ։

Իրբեւ հետեւանք, կարգապահական պատիժներ տրուեցան ամբաստանեալներուն։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՄՏԱՅՆԵՔ

վալանս, ՏԷր Սարգ.— 100։
Նիս, Ց. Ս.— 100։
կրընոպլը, Վ. Մ.— 35։
փաթրաս, Տ.-Գ.— 100։
Մէօպէօժ, Ե. Պ.— 35։
Սալէն տը Ժիրոն, Ս. Գ.— 140։
փոն տը Շէրիւի, Բ. Գ.— 35։
կրէյու, Ն. Բ.— 70։
Արլ, Ց. Գ.— 30։
Արլ, Ց. Ե.— 25։
Մարսէյլ, Խ. Հ.— 100
Ժուանվիլ, Ն. Ն.— 70։
Լիոն, Ն. Յ.— 200։
վալանս, Գործ.— 638։
Սալին տը Ժիռօ, Ս. Գ.— 140։

Ծախու է Լիոնի հայկական կեդրոնի մէջ

ընդարձակ խանութ մը։ Յարմար ամէն գործի։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ. Թիրեաքեանի 28 Rue Persoz, Villeurbanne, Lyon.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Գրաճեան 100, պաղտասարեան եւ թէլեան 50, բագքճեան, գնգճեան, ըմմն, քանիկեան, փիլոյեան 20ական, Հէլվաճեան 30, սահակեան, մերիկեան 15ական, փիւրտեան, մեսրոպեան, Ակալեան, Անտոնեան, Հունձքեան, Վ. Աշտանեան, Պ. Դաւիթեան, Ինճոեան, Գոգուեան, Ահարոնեան, քէֆէվեան, ըմմն, Իկնատիոսեան, սիմոնեան, Մ. Գույումճեան, Ն. Գանտաճեան 10ական, մարկոսեան, Պ. Ղազարոսեան, Բէնիզեան, Բէնիգեան, Ադապապեան, թէնէքէճեան, Ջատիկեան, Տ. Աշպանեան, սիտանեան, Գույումճեան, Շէյլէնկեան, Յովակիմեան, ըմմն, կիւլտէմէլեեան, Այբանաքեան, Ջաւէն Ջօրդեան, Վ. Սիմոնեան, Ա. Շամբարձումեան, Գլըճեան 5ական, ըմմն4, Պ. Պաղլաեան 3, Մկսէրէճեան, Շամբարձումեան, Չիլինկիրեան, թիրիաքեան, Մուրատեան, Տ. թէնէքէճեան, Մելքոնեան, ըմմն 2ական, Բիլիկեան 15 ֆրանք։ (Շար.)

ԱՊՐԻԼ 11—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

ԼԻՈՆ.— Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ եւ մասնակցութեամբ քաղաքական եւ հայրենակցական միութեանց, այս կիրակի ժամը 2ին երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԱՒՕ ԱՒՕԵԱՆ։ Գեղարուեստական բաժին։ Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Այս կիրակի, Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Bayard, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Միութեան եւ Հ. Յ. Դ. Կրընոպլի կոմիտէի ու Լանսէյի ենթակոմիտէի մասնակցութեամբ։ կը խօսի՝ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ։

ԵՐԵԿՈՑԹ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼ

Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ, Վասպուրականի հերոսամարտի 15ամեակին առթիւ, այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, 84 Rue Chape, Salon Chapeի մէջ։

Կը նախագահէ՝ Պ. Յ. ՊԱՆՏԻԿԵԱՆ, կը խօսի՝ Պ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ։ Նուագ, արտասանութիւն, եւայլն։ Ղեկավարութեամբ Մարութեանի կը ներկայացուի՝

«ԴԵՐԱՍԱՆԸ ԵՒ ԻՐ ՅՆՈՐՔԸ» ԵՒ «ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ» (գաւեշտ)

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ռոմանի «Անդրանիկ» ենթակոմիտէի կողմէ այս կիրակի ժամը 2.30ին ժան ժօրէսի սրահին մէջ։ Կը ներկայացուի «ԱՐԻՒՆՈՑ ԴԱՆԱԿԸ»

Գ ի ն ե ր ը ժ ո ղ ո վ ր դ ա կ ա ն

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հայ սկաուտներու փարիզի շրջանի սկաուտներու, գայլիկներու եւ երէցներու կողմէ, մասնակցութեամբ փարիզի ֆրանսական եւ օտար սկաուտական միութեանց, այս կիրակի ժամը 1½ին Patte d'Or դաշտին վրայ մէօտօնի անտառին մէջ։ Մուտքը ազատ է։ Պիւֆէ՝ ժողովրդական գինով։ Սկաուտական յայտագիր։

Հաղորդ. միջոցներ.— Invalidesէն կամ Port Mirabeauէն շոգեկառք առնել եւ իջնել Meudon-Val-Fleury, ուր պիտի սպասեն առաջնորդող սկաուտներ։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ եւ Պիյանքուռի Ջաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։ կը խօսին՝ ընկերները բեմօ եւ վահան Համբարձումեան։ Նիւթ՝ վանի հերոսամարտը եւ կամաւորական բանակը։

ԳԱՒԱՌ

ՇԱՎԱԼԻԻ Արդութեան խումբի ընկերներն ու ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Մոնփարնասի մօտիկ սրճարանը։ կարեւոր օրակարգ։ կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԼԻՈՆԻ Քեռի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը։ Օրակարգ՝ զեկոյց Շրջ. ներկայ. ժողովի մասին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԼԻՈՆԻ կուկունեան խումբի ժողովը՝ այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ զեկոյց եւ ընթացիկ հարցեր։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ խան, Ադբիւր Սերոբ, Համազասպ եւ վարդուհի խումբերը այս կիրակի ժամը 2.30ին սովորական հաւաքատեղին։

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables de (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամաւէտներէ *ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ* Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux եւ Impôts sur le revenu *գործողութիւններ։*

Աւելար. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffre d'Affaires եւ Bénéfices Commerciaux տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գլխարկ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ընենաք։

SEVRAN մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10ին մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան։ Փարիզէն քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 ր. պէ Sevranի կայարանէն։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 200 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

Վարձու է Շարվիլ (Փոնտուազ) յարմար կեդրոնի մէջ ժամի խանութ մը՝ յարմար սրճարան եւ ճաշարան մը։ Եւ եղեկտրականութիւն։ Յարմանութեանց համար դիմել Կարապետ Մանուկեանի, Arménien, Charvieu (Isère)

Վարձու է սենեակ մը հանոց եւ պարապ։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել մինչեւ կէսօր Լեւոն Պիլեզիկեանի 91bis Bourguignon (կայարանին դէմ) Պուա-Քոլոմպ։

Վարձու է մասնաւոր դասեր Խուբեսերեանի կողմէ պատրաստուելու համար ֆրանսերէն լեզուի, ուսման եւ փարիզի Համալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ բարձրագոյն վաճառականական գիտութեանց վկայականներուն։ Ընդունելութեան առաւօտ ժամը 9—12 եւ 2—5։ Ջափաւոր գին։ Հասցէ՝ 214 St. Jacques, Paris (5).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէջ. Շաբաթ եւ Նոր մեթոտով դարմանում հիւանդութեանց (ֆրանկոսէ մամիզ.) եւ վարիքի մասին։ Ընդունելութիւն առաւօտեան 9—12, երեկոյեան 2—5։ Կիրակի 9—12.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆ

Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS
Téléphone-Trudaine 93-

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. W

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
10
ՄԱՅԻՍ
1930

10 MAI 1930

29. ՏԱՐԻ Թիւ 1259

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅՈՑ ԹՕՔՔ

ԼՈՒՌ ԵՒ ԿԱՐԳԱՊԱՀ

Լուռ եւ կարգապահ, փարիզն ալ կը կատարէ, այս գիշեր, մեծարանքի տօնը՝ ի պատիւ Ա. Ահարոնեանի գրական քառասնամեակին:

Մեծարանք, որ մեր ժողովուրդին ամենէն ինքնաճանաչման եւ ինքնավստահութեան:

Առաջին անգամը չէ որ յոբելեան կը սարքուի գրագէտի մը համար: Բայց անկասկած առաջին յոբելեանն է որ գտաւ մեր ինքնահաւաք եւ լայն ընդունելութիւն: Այն ալ՝ հայրենիքէն հարիւրաւոր հեռու, արմատախիլ եւ ցիրուցան բազմութեան ծոցին մէջ: Կարգադիր մասնախումբը արդէն իսկ շուարած է խճողման հեռանկարէն:

Եւրոպան մինչեւ հիմա մեզ ճանչցած է — ճանչցա՞ծ է — մեր հալածանքներով, ջարդերով, ողբ ու կոծով:

Ահաւասիկ հանդիսաւոր առիթ մը՝ ճանչնալու նա՛եւ մեր արժէքներով: Մեր արժէքներուն գնահատման ցոյցով:

Թո՛ղ Սորպոնի կամարները մէկ անգամ ալ թնդան հայկական ստեղծագործութեան երկունքով ու փառքով: Բայց, ա՛նց գոռում-գոչումի: Լուռ եւ կարգապահ, ինչպէս վայել է հալածական եւ վշտահար ժողովուրդի մը:

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ԱՐԵՒԵԼՔԸ

Արիւնալի խռովութիւններ՝ Հնդկաստանի մէջ: Բանակցութեանց խզում՝ Եգիպտոսի հետ: — Ահա երկու իրողութիւններ՝ որոնք ծանր փորձի մը կ'ենթարկեն Անգլիոյ աշխատաւորական իշխանութիւնը:

Առաջինը, հնդկական տագնապը, շատ խոր եւ անծանօթ խորքեր ունի, տակաւին: Ինչ որ տեղի կ'ունենայ «Անհնազանդութեան» քարոզչին ի վեր, արտաքին, մասնակի մէկ երեսն է զարհուրելի փոթորիկի մը, որ կրնայ պայթիլ կամ ուշանալ: Բայց, կը կազմէ լուրջ սպառնալիք մը բրիտանական կայսրութեան գլխուն:

Ճիշդ է, արդէն կալանաւորուած են շարժման պարագլուխները, նախ՝ գործակիցները, յետոյ, վերջին պահուն, Կանտին ինքը: Ազատ մնացողները կամ չորդները չունին այնքան հմայք, որ կարենան արդիւնաւորապէս շարունակել խաղալ «պատերազմը»:

Բայց, հունտը ցանուած է արդէն, եւ արմատ բռնած՝ արդեանդ գետնի վրայ: Բռնկած են հոգիները: Արիւնը կը հոսի նոյն գլխաւոր քաղաքներու փողոցներուն մէջ: Ամբոխը քարով ու բիրով կը պատասխանէ ոստիկանութեան հրաւէրնեն. բոլոր կանտին խաղաղութիւն քարոզեց, կրաւորական դիմադրութիւն, եւ սակայն ահա բռունցքն է որ կը գործէ բռունցքին դէմ: եւ ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ:

Միւս կողմէ, կանտին չէ որ կը ներկայացնէ ամբողջ Հնդկաստանը: Կան ուրիշ տարրեր, աւելի ծայրայեղ եւ աւելի կանգուառ: Կարելի է խաղաղութիւնը վերահաստատել գնդակներով եւ թնդանօթով, բայց դժուա՛ր է խափանել դժգոհութեան եւ ըմբոստութեան որոտումը, որ կ'աճի տարուէ տարի: Դարերով քնացած, ճնշուած Արեւելքն է որ, վերջապէս արթնցած, կը պահանջէ իր իրաւունքները: Կը պահանջէ բեռները կապել եւ քաշուիլ, որպէսզի ինք վարէ իր ճակատագիրը: Նոյն անողոք իրականութիւնը՝ Եգիպտոսի մէջ: Ճէլլահն ալ, այլեւս չի հանդուրժեր Եւրոպային, օտարին գերակշռութեան, տիրապետութեան:

Ահա քանի տարիէ ի վեր, Եգիպտացիները կը փորձեն թօթափել բրիտանական լուծը: Լոնտոնը, միշտ վարժ՝ չարիքը դէպ ճաւքան կեցնելու, զիջումէ զիջում երթալով, 1922ին յայտարարեց Եգիպտոսի անկախութիւնը: Զորս կէտեր, սակայն, չեզոքացնեն այդ յայտարարութեան արժէքը: Եւ 1922էն ի վեր, ահա չորս անգամ է որ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին եւ կը խզուին:

Մեծերուն օրինակը վարակած է նաեւ փոքրերը, նորազատ պետութիւնները: Ինչ որ ցանկալի կը համարուէր, տասը տարի առաջ, այսօր անբաւական կուգայ: Ախորժակը սրած, Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութիւնը կը պահանջէ նաեւ Սուդանը:

Բանակցութիւնները խզուած են, բայց ամէն դուռ փակուած չէ: Ինչպէս փակուած չէ Հնդկաստանի համար: Տիրապետողները իրենք չեն ուզեր փակել: Անկարգութիւնները զսպել կ'ուզեն է ոչ թէ սիտի սկսին բուն հոգերը: Լոնտոն ստիպուած է ո՛րեւէ ձեւով գոհացնել ե՛ւ մէկը եւ միւսը: Այլապէս, անխուսափելի են աւելի ծանր անակնկալները,— որովհետեւ, արթնցած է Արեւելքը: Այլեւս ոչ Հնդիկը հէքեաթով բարեւի կ'ենայ եւրոպական գլխարկին առջեւ, ոչ ալ Ճէլլահը: Եւ ինչպէս ամեհի մթերանոց մը, բթամիտ եւ դանդաղաշարժ ապրանքատարիներու Զինաստանը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

«Le Foyer» իր մայիս 1ի թիւին ֆրանսերէն բաժնի խմբագրականը ամբողջովին նուիրած է Ա. Ահարոնեանի յոբելեանին:

Ներկայացնելով մեծ վարպետին կեանքն ու գործը, մեր պաշտօնակիցը կը գրէ.

— «Պ. Ահարոնեան բազմաձեւ բազմագոյն գրագէտ մըն է: վիպագիր, բանաստեղծ, թատերագիր, ընկերաբան, իրապարակագիր եւ հռետոր,— հայկական կեանքի բոլոր արտայայտութիւնները արձագանգ գտած են իր մէջ: Բայց մանաւանդ ազգային բանաստեղծն է ան, բառին լայն առումով, եւ իր ամբողջ սրտով ու ամբողջ հոգիով ապրած է այն բոլոր վերիվայրումները որոնք տակնուվրայ ըրին մեր ժողովուրդը վերջին հիսուն տարիներու ընթացքին: Ան երգած է մեր տառապանքը իր բազմազան ցաւագին եւ եղերական ձեւերով, եւ մրեւնոյն ատեն, վարած է մեր յոյսին խոյանքը դէպի իտէալը որ մեր ցեղին անսասան ղեկավէտը եղած է դարերէ ի վեր: փորձութիւններու ճամբուն վրայ, իբրեւ հինաւուրց մարգարէ մը, իր ցաւն ու ընդվզումը աղաղակած է եւ, աչքերն իր վրայ յառած տենդահար բազմութիւններուն ցոյց տուած է ազատութեան ուղետեաց երկիրը»:

ՄԱՐԱԽՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻԱՅ ՄԷՋ

«Վագըթ»ի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մարախներու արշաւանքի մասին.

—«Թուրքիոյ հարաւային սահմանները արշաւող մարախները 60 քիլօմեթր լայնութեամբ ճակատ մը կը կազմեն: Հասած են մինչեւ Տիգրիս, եւ 3000 քառակուսի քիլօմեթրի վրայ ձու նետած: Ասկէ առաջ փճացուցին բոլոր բանջարեղէնները եւ նոր ցանքը: Ցայսօրդ ցանքին ալ 100ին 17ը փճացուցին: Ամիս մը ետք ծնելիք մարախներն ալ պիտի փճացնեն արժիքին 100ին 30ը, յարդին 100ին 50ը, պտղատու ծառերուն 100ին 60ը, այգիներուն 100ին 80ը եւ բանջարեղէններուն 100ին 100ը:

ԻՐԱՐՈՒ ԵՏԵՒ

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ խորհրդային դեսպան Պ. Սոքոլնիքով եւս կասկածելի դարձած է Մոսկուայի աչքին, իբրեւ չափազանց «յարմարող» եւ պատեհապաշտ:

Պ. Սոքոլնիքով պաշտօնի կոչուեցաւ յարաբերութեանց վերահաստատումէն յետոյ, եւ այժմ կը մեղադրուի թէ շատ սերտ յարաբերութիւններ կը տածէ Անգլիոյ աշխատաւորական կառավարութեան հետ, թէ պատուիրած է ռուս թղթակիցներուն որ բուռն յարձակումներ չկատարեն անոր վրայ, թէ խոհեմութեան յորդորներ տուած է հաւատնաւոր բլշիկին, թէ աշխարհիկ եւ քաղքենի կենցաղ կը վարէ եւն.:

Այս մէկոցին Չեկայի լրտեսները խստօրէն կը հետեւին խորհրդային դիւանագիտական եւ առեւտրական պաշտօնեաներուն:

Կ'ըսուի թէ Սոքոլնիքով ալ պիտի մերժէ Մոսկուա դառնալ, եթէ հրաւիրուի: Այդ պարագային եօթնի կը բարձրանայ անասատող դիւանագէտներուն թիւը: Բոլորն ալ ննթակայ՝ մահապատժի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ՀՈԳԵՐԸ

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ԽԶԷ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի պատուիրակները գիշերը ցորեկին խառնեցին, համաձայնելու համար, բայց անօգուտ: Բանակցութիւնները խզուեցան հինգշաբթի օր: Արտաքին նախարար Չէնտրըսըն խզման լուրը պաշտօնապէս հաղորդեց երեսփ. ժողովին, յայտարարելով թէ կառավարութիւնը չէր կրնար տեղի տալ Սուտանի մասին եղած պահանջներուն: Երեք օրէն սպիտակ տետրակ մը պիտի հրատարակուի բանակցութեանց մասին:

Աշխատաւորականները ցաւ յայտնեցին, իսկ պահպանողականները ծափահարեցին, լսելով խզման լուրը: Պահպանողական երեսփոխան մը հարցուց թէ նախորդ վիճակը պիտի պահուի՞, քանի որ խզուեցան բանակցութիւնները: «Այդպէս պէտք է ըլլայ խզման անխուսափելի հետեւանքը», պատասխանեց Չէնտրըսըն, որ անմիջապէս մեկնեցաւ, փարիզ գալու եւ ժրնեւ անցնելու համար: կայարանին մէջ, նոր հարցումի մը պատասխանելով, ըսաւ:— Համաձայնութիւն մը գոյացաւ Եգիպտոսի մասին, բայց Եգիպտացիները մերժեցին զայն, Սուտանի պատճառով:

Բանակցութեանց վերջին ժամերը շատ յուզումնալից էին եւ վիճաբանութիւնները կը լսուէին յարակից սրահներուն մէջ: Եգիպտացիները կը պահանջէին որ անգլիական զօրքը քաշուի Սուտանէն, եւ եգիպտացի պաշտօնեաներ վարեն երկիրը Անգլիացիներուն հետ հաւասար իրաւունքներով: Պայմաններ կը դնէին նաեւ Սուէզի ջրանցքին մասին, զոր Անգլիացիները իրենց հսկողութեան տակ պիտի պահեն:

. Եգիպտոսի վարչապետ Նահաս փաշա լաւ անգլիերէն չը գիտնալով, կը վիճաբանէր թարգման Մաքրաժ փաշայի միջոցաւ: Այս վերջինը հետզհետէ տաքցաւ եւ ցած ձայնով իր տիրոջ հետ խորհրդակցելէ յետոյ, յանկարծ ոտքի ելաւ եւ ըսաւ Պ. Չէնտրըսընի.

— Մենք չենք կրնար ստորագրել դաշնագիր մը որով պիտի ստիպուինք լքել Սուտանը:

Ատով իսկ վերջացաւ ժողովը:

Նահաս փաշա եւ ընկերները յաջորդ օրն իսկ ճամբայ ելան դէպի Եգիպտոս: կ'ըսուի թէ Պ. Չէնտրըսըն բաց դուռ մը ձգած է, բանակցութիւնները վերսկսելու համար:

. . 1922էն ի վեր, երբ յայտարարուեցաւ Եգիպտոսի անկախութիւնը, այս չորրորդ փորձն է որ կը ձախողի: Անգլիա չորս վերապահումներ ունի— հաղորդութեանց ապահովութիւն, Եգիպտոսի պաշտպանութիւնը օտար յարձակման դէմ, օտարներու եւ փոքրամասնութեանց պաշտպանութիւնը եւ Սուտանի խնդիր:

1924ին, Մաքտոնըլտի առաջին կառավարութիւնը փորձեց համաձայնիլ Զաղլուլ փաշայի հետ, բայց չկրցաւ գլուխ հանել: Զէմպրլէն վերսկսաւ բանակցութիւնները Սարվաթ փաշայի հետ, եւ համաձայնութիւն մը գոյացաւ, դուրս ձգելով վերապահեալ խնդիրները, բայց Եգիպտոս մերժեց:

Անցեալ Յունիսին, Չէնտրըսըն վերսկսաւ բանակցութիւնները Մահմուտ փաշայի հետ, եւ դաշնագրի նախագիծ մը պատրաստեց որ ահա կը մերժուի, վեց շաբթուան բանակցութիւններէ յետոյ:

... Իսկ Հնդկաստան կը կորսի

Անհնազանդութեան պայքարէն ի վեր, ամէնէն ծանր դէպքը պատահեցաւ առջի օր Պոմպէյի մօտ, Զօլափուր քաղաքին մէջ, որ 60.000 բնակիչ ունի: Ոստիկանները կրակ բերին, սպանելով 25 հոգի եւ վիրաւորելով հարիւր մարդ:

Խռովութիւնները ծագեցան առտուն, երբ կանտիի կամաւորները սկսան կտրել արմաւենիները, որոնց աւիշէն տեղական օղի կը պատրաստուի: Ոստիկանութիւնը միջամտեց, բայց անօգուտ: կամաւորները յարձակեցան կապելաներուն վրայ եւ կրակի տուին: Շրջանին կառավարիչը դէպքին վայրը հասնելով, հրաւիրեց ամբոխը ցրուիլ, բայց քարերով ընդունուեցաւ: Այն ատեն ոստիկանները զէնքի դիմեցին, դիակներ փռելով: Բայց կամաւորները փոխանակ փախչելու, յառաջ նետուեցան: երկու ոստիկաններ բռնուեցան եւ ջարդուեցան իրենց ընկերներուն աչքին առջեւ: Ոստիկանութիւնը նորէն կրակեց: Ըմբոստները կը շարունակէին յառաջանալ: Կոիւը շարունակուեցաւ կէս օրէն յետոյ: Ռիւթէրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ամբողջ քաղաքը յեղափոխութեան մէջ է: Ըմբոստները հրկիզած են վեց պահականոցներ եւ բոլոր կապելաները, միայն մէկ հատ ձգելով: Այս լուրը հեռագրուած ատեն ոստիկանութիւնը կը նահանջէր Հնդիկներու արշաւանքին առջեւ: Շրջականերէն 200 գինուոր ղրկուեցաւ, բայց հրամանատարը անբաւական գտնելով, նոր ուժեր պահանջեց:

. . Պոմպէյի մէջ գաղտնի ժողով մը գումարուեցաւ հնդկական համագումարի դիւանին կողմէ, եւրոպական ապրանքներու պոյքոթին առթիւ: կը կարծուի թէ պայքարը պիտի վերսկսի շատ լայն աստիճանի մը վրայ եւ յառաջ պիտի տարուի

(Ո՛րեր դարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

«*Յառաջ*»*ի* վաղուան թիւը նուիրուած է Ա. Ահարոնեանի, վերջին մեծադիր նկարով.

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱԻՈՐՈՒՄԸ

Հալէպի «Եփրատ»ին մէջ կը կարդանք (30 ապրիլ).

—կ'իմանանք որ նորեկ գաղթականներու տեղաւորման գործը լուրջ փուլի մը մէջ մտած է: կառավարութեան կողմէ ասոնց տրամադրուած են քաղցեաղ գետին եզերքը երկու բարեբեր վայրեր, ուր սկսած են հողային աշխատութիւնները: Հոն փոխադրուած են 100 կարօտ ընտանիքներ, որոնք առժամաբար վրաններու տակ կը բնակին, մինչեւ իրենց բնակարաններուն շինութիւնը, եւ կը զբաղին հողամշակութեամբ եւ ցանքով: Անոնց տրուած են բաւականաչափ լծկաններ եւ այծեր:

— Թուրքիայէն արտասահման գաղթը արգիլուած է թէեւ, բայց մէկով երկուքով փախստական եկողներուն շարքը չէ վերջացած: վերջերս Թուրքիայէն մեկնող 40 հոգինոց կարաւանի մը 8 հոգին յոգնութեան չտոկալով ճամբան մնացած են, իսկ միւսները հասած են Գամըշլը:

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թրքական կառավարութիւնը նոր կանոնագիր մը հրատարակած է օտարականներու երթեւեկին եւ բնակութեան համար: կը քաղենք գլխաւոր մասերը.—

Թուրքիա եկող օտարահպատակները իրենց երկրի Թրքական հիւպատոսէն վիզէ պէտք է ստացած ըլլան: Առանց վիզէի եկողներէն վիզէի կրկին ծախք պիտի գանձուի: Առանց անցագրի եւ կամ անկանոն անցագրով եկող ճամբորդները, ոստիկանական հսկողութեան տակ առ առաւելն 5 օրուան ընթացքին իրենց հիւպատոսարաններէն անցագիր առնելու պարտաւոր են: Այս պարագային ժէջ գտնուողներէն վիզէի կրկին ծախք պիտի գանձուի:

Թուրքիա չեն կրնար մտնել, — Ա. Մուրացականներն ու դատարկապորտները, Բ. որեւէ պատճառով Թուրքիայէն վտարուածները, Գ. անոնք որոնց մասին կասկած կայ թէ ընդհ. անդորրութեան եւ կարգ կանոնին դէմ եղած կազմակերպութիւններու մասնակցած են, Դ. առանց պաշտօնական արտօնութեան եկող գաղթականները, Ե. Թրքական հայրենակցութենէ դուրս հանուածները. լիմարները տարափոխիկ հիւանդութեան վարակուածները, Զ. Պոռնիկները եւ կիներն ու այրերը պոռնկութեան մղողները, Է. Անոնք որ իրենք զիրենք եւ իրենց ընտանիքը ապրեցնելու համար ներքին գործավարութեան յատուկ դատած քանակութեամբ դրամ չունին:

Ը. անոնք որ Թուրքիայէն անցնելու համար Թրանզիթի արտօնութիւն ունին բայց բնակելիք օրերուն համար բաւարար դրամ կամ երթալիք տեղերուն համար վիզէ չունին, Թ. Թուրքիա չընդունուող անձերը եթէ ո եւ է միջոցով Թուրքիա մտնեն, օրէնքի տրամադրութեան համաձայն դատարանի կը յանձնուին եւ անոր վճիռով ազդ. տանմանները դուրս կը հանուին:

Թուրքիա եկող օտարահպատակները Թուրքիա մտած Թրքականէն մինչեւ 24 ժամ անցած, ամէնէն մօտիկ ոստիկանատունէն կամ, ոստիկանատուն չգտնուած պարագային, տեղական ամենաբարձր պետական պաշտօնեային պարտաւոր են յայտարարագիր տալ:

ՀՑՈՅՑ ՊՐՕՖԵՍԻՈՆԱԼ ՓՈՐՁԻՉ ԲԱՑԱԿ ՄԵՋ

Ֆրանսիայի գրական ու գեղարվեստական կյանքի մասին հետաքրքրական զրույց մեր թղթակցի հետ

Ֆրանսիայի գրական ու գեղարվեստական կյանքի մասին հետաքրքրական զրույց մեր թղթակցի հետ

— «Պատմեցե՛ք, իմ սուրբ ոգեստուր ու ինքնատիպ ընկեր, ձեր ճանապարհորդության մասին։ Ես ձեզ նախանձում եմ։ Ես ինքս ևս ուզում եմ ճանապարհորդել, տեսնել, լսել, ճանաչել, ապրել, ստեղծել, ուրախանալ, տառապել, սիրել, ատել, ամեն ինչ, ամեն ինչ, որ մարդկային է, որ մեծ է, որ վեհ է, որ գեղեցիկ է։ Ես ուզում եմ ապրել, ապրել, ապրել։ Ես ուզում եմ ամեն ինչ տեսնել, ամեն ինչ ճանաչել, ամեն ինչ զգալ, ամեն ինչ ստեղծել։ Ես ուզում եմ ապրել ինչպես Գյոթեն, ինչպես Հյուգո, ինչպես Բալզակ, ինչպես Ռոդեն, ինչպես Վերհարն, ինչպես Ռոմեն Ռոլան, ինչպես Անատոլ Ֆրանս, ինչպես Ժան Ռիշպեն, ինչպես Անրի Բարբյուս, ինչպես Ժան Ժորես, ինչպես Ժան Ժորես, ինչպես Ժան Ժորես։ Ես ուզում եմ ապրել

ԳՈՂԶՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԵԾ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԵՒ ԿԸ ԽՕՍԻ՝ **Պ. ԺԻՒՍԹԷՆ ԿՈՏԱՌ (M. GUSTIN GODART),** ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ԵՒ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

կը խօսին՝ ՎՐԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ, Պ. ՖԷՐՏ. ՀԷՐՕԼՏ (FERDINAND HÉROLD) (փոխ-նախագահ Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքի Ընկերակցութեան), ՓՐՈՖ. ԱԴՈՆՑ, Պ. Պ. Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ, Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ (Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ), Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ եւ Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ն. ԱԴՈՆՑ, ԶԱՊԻԼ ԱՐԱՄ, ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, Պ. Ս. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ (երգերով)

Ֆրանսական սինէմայի Հանրածանօթ արուեստագէտ **Պ. ՄԱՔՍ ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ** *(կ'արտասանէ Ա֊ի֊ա֊րոնեանէ, Ֆրանսերէն)*

Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ (արտասանութիւն)։ կը նուագեն՝ Պ. ԺՕՐԺ ՍԻՆԱՆԵԱՆ (Ջութակահար), եւ ԳԱՂԹԱՁԻՆ 21րդ հետեւակազօրաց Նուագախումբը

ՎԵՐՋԻՆ ԽՕՍՔԸ ՊԻՏԻ ԱՌՆԷ ՅՈՒԲԵԼԵԱՐԸ

ՇԱՆՕԹ.— 10 տարեկանէն փոքր տղոց մուտքը արգիլուած է։ Ամէն անոնք որ մինչեւ 8.45 իրենց տեղերը գրաւած չեն, կը զրկուին ներս մտնելու իրաւունքէն։

ՅԱՅՏԱԳՐԷՆ ԴՈՒՐՍ ՈՉ ՈՔԻ ԽՕՍՔ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻ

փարիզի եւ շրջանի ցոբելինական ցանձնախումբը հրապարակ հանած է պրոնգէ շքադրաւմներ, որոնք շինուած են արձանագործ Պ. Լեւոն Մուրատեանի կողմէ։ Գին 10 ֆրանք։ Դիմել Պ. վարպետին Թագուորեանի 53 Fg. du Monmartre.

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԿԱՐԳԱՊԱՀ ԸԼԼԱԼ *ՇԽԵԼԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ Է*

ՍԷՆ ԹԷԹԻԷՆ.— Վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, Սինէմա Ս. Լուի մէջ։ (34 Rue Émile Lhôte)։ կը նուագէ Պ. Մելքոնեան (Լիոնի երաժշտանոցէն)։ Մուտքը ազատ է։

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Սալ տը Քոնֆէրանսի շքեղ սրահին մէջ։

ՏԷՍԻՆ.— Հինգ հայր. Միութեանց, Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ա. Ե. Կ. Խաչի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կողմէ։ Վաղը կիրակի ժամը 2ին S. L. S. A.ի գործարանին սրահին մէջ։

Կը նախագահէ ԱՆԴՐԷԱՍ ՎՐԴ. ՊՕՍՈՒՐԵԱՆ։ *Գեղարուեստական ճոխ բաժին։* *Մուտքը ազատ է։*

մեծ ուժգնութեամբ։ Արդէն 3300 հակ բամպակ կրակի տրուած է միայն մէկ վայրի մէջ։ Կորուստները անհաշուելի են։

**** 13 առեւտրական հաստատութիւններ նամակ մը ուղղեցին փոխ արքային, բողոքելով կառավարութեան խստութեանց դէմ։ Միւս կողմէ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի գործարանատէրները նամակներ ստացած են, որոնք խորհուրդ կուտան նոր ապրանք չղրկել Հնդկաստան։*

ԱՊՐԻԼ 11—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ

Լ Ի Ո Ն.—Վաղը կիրակի ժամը 2ին երրորդ թաղապետարանի սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Պ. ԱԲՕ ԱԲՕԵԱՆ։ Գեղարուեստական բաժին։

Կ Ր Ք Ն Ո Պ Լ Ը.—Վաղը կիրակի, Հայոց եկեղեցին, 15 Rue Bayard, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին։ Կը խօսի Մ. ԵՐԻՑԱՑ ՊՈՒԼՎԱՐ-ՕՏՏՕ(Մարսէյլ)– Պուլվար-Օտտօի մատրան մէջ վաղը՝ կիրակի (Մայիս 11) առաւօտ ժամը 11ին, նախաձեռնութեամբ հոգաբարձութեան եւ մասնակցութեամբ՝ Տարօն-Տուրուբերանի, Վասպուրականի, Կարճկան գաւառի Հայր. միութիւններու, Սեբաստիոյ Յաղտ գիւղի Վերաշէն. Միութեան, Տարօնի Հսան-Օվա գիւղի Ուսումնասիրացի եւ Հ. Յ. Դ. ենթակոմիտէի։

Կը խօսին՝ Պ. Պ. Ազգին եւ Մ. Մարութեան։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Ռոմանի «Անդրանիկ» ենթակոմիտէի կողմէ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին ժան ժօրէսի սրահին մէջ։ կը ներկայացուի «ԱՐԻՒՆՈՑ ԴԱՆԱԿԸ»

Գինը բը ժողովրդական

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼ

Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ, Վասպուրականի հերոսամարտի 15ամեակին առթիւ, վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8ին, 84 Rue Chape, Salon Chapeի մէջ։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շ. Գարաճիսարի եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական միութեան կողմէ 17 մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուլ-Ֆոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles)։

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԵՐԵԿՈՅԹ Պարուհի օր. Ալիս Գավուքճեանի 20 մայիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Salle d'Iénaի մէջ։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ եւ Պիյեանքուրի Ջաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին ճանօթ հաւաքատեղին։ կը խօսին՝ ընկերները բենօ եւ վահան Շամբարճուէան։ Նիւթ՝ վանի հերոսամարտը եւ կամաւորական բանակը։

ԴԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Եփրեմ խան, Ադրիւր Սերոբ, Համազասպ եւ վարդվէս խումբերը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէն արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին 29 Bld. Carnot։

Հայր. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 1.30ին Պատ Մոնիւմանթալի սրահը։ Անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ, իր բոլոր անդամուհիները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 144 Rue Crequi տիկին Տէօքմէճեանի բնակարանը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մեր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ ծաղկեպսակներով մխիթարեցին մեզ՝ ԱԲԳԱՐ ՓԻԼՕՅԵԱՆի (Ատանացի) մահուան առթիւ։

Մասնաւոր շնորհակալութիւն թեմիս առաջնորդ Գերաշնորհ Տէր Գրիգորիս եպիսկ. Պալաքեանի որ նախագահելով թաղման արարողութեան հոգեշունչ դամբանական մը խօսեցաւ։

Նոյնպէս շնորհակալութիւն տեղւոյս թաղական խորհուրդին, որ ծաղկեպսակով իր յարգանքի բաժինը բերած էր։

Սգակիրներ՝ Այրի տիկին Թագուհի փիլոյեան եւ գաւակունք, Տէր եւ տիկին վահան փիլոյեան, Տրդատ փիլոյեան, Տէր եւ տիկին Խաչիկ Յովհաննէսեան։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի կիւրինի Հայր. Միութեան ընդհ. տարեկան ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին Շահպազեանի բնակարանը 153 Rue Corneille, օրակարգ՝ վարչութիւն ընտրութիւն եւ հաշուետուութիւն, ներկաներու Յիւր մեծամասնութիւն կը համարուի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր Հայքի

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ հոդ գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—6, CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի՝ ուղեկիցներ ցոյց կուտան հոդաբաժիններուն։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակուոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Loretteի խաչմերուկը

Tél. TRUDAINE 81-07

ՁԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, մոյքինկ, վերարկու, լաւ գերձակներու ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կերպասէ իսկական արժէք՝ 1000 ֆրանք. կը ծախուին 250—300 ֆրանքի։ Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ նշանաւոր ապրանքներ։

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8։ Կիրակի 9—12

ՖԵԼՏՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, Մէթրօ Նասիոն

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Ք Թ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնդրուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու, Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ժընեւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, 09։ Թռչափուս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիներ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ։ Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ։

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱԼԱԻ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր ապահարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապահրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԳ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՄԱՐԱԼԷՑԻ.— Համաձայն մարսէյլի թեմական երեսփ. ժողովի որոշման, երեսփոխանական նոր ընտրութեանց առթիւ համագործակցութիւն ստեղծելու համար կազմուած մարմինը, խորհրդակցական ժողովի հրաւիրած է ծանօթ չէգոք տասը հայրենակիցներ եւ քաղաքական կուսակցութիւններէն այ՛ երկ-երկու ներկայացուցիչներ։

ժողովը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ ժամը 3ին առաջնորդանին մէջ

Բժշկ. եւ վիրաբոյժ ԱԿԱՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

EMPIRE Միգիթ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

Վաճառու է *Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) հայաշատ կեդրոնի մէջ ժամավաճառի խանութ մը՝ յարակից արճարան եւ ճաշարան մը։ Ջուր եւ էլեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել կարապետ Մանուկեանի*, Café Arménien, Charvieu (Isère).

Վաճառու է սենեակ մը, խոհանոց եւ տէպարայ։ Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Դիմել մինչեւ կէս օր։ Լեւոն Պիլէզիկեանի 91bis Rue Bourguignon (կայարանին մօտ), Պուա-Ֆոլոնպ։

Ֆրանսերէնի մասնաւոր դասեր շարլ խուբեսերեանի կողմէ պսակաւոր ֆրանսերէն լեզուի, ուսանող փարիզի Համալսարանի իրաւաբանական ֆաքիւլթէի եւ քաղաքական գիտութեանց վարժարանի։ Ընդունելութեան ժամերը առաւօտ ժամը 9—12 եւ 4—6։ Ջափաւոր գին։ Հասցէ՝ 214 Rue St. Jacques, Paris (5).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուար։ Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՄԱՅԻՍ
1930

11 MAI 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1260 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

×

... Հիւրերը գրաւած են բոլոր սիւնակները, եւ ահեղ չկայ
թղթագրութեան համար: Հազիւ տասը տող:
Տասը տող միայն՝ մեր ակնածանքն յայտնելու համար
Վարպետին, որ ամբողջ քառասուն տարի իր գրիչով, իր ար-
ուեստին ուժով ընկերացաւ հայկական ամեհի երկունքին: Հե-
ղաց ու մոնչեց անոր ցնցումներուն հետ:
Ողջո՛յն իր շունչին, քառասուն տարուան վաստակին:
Անարոնեան կրնայ երգել վարուժանի հետ, արդա՛ր հպար-
տութեամբ.

Նըւիրե՛լ պէտք էր ինձի. ու ես տեսայ այն ատեն
Իմ վէրքերէս աւելի խորունկ վէրքեր ու ցաւեր.—
Կը մորթէին ժողովուրդ մ՚որ առած մուրճը ձեռքին՝
Սա կաւեղէն դարուն վրայ կը կերտէր դարը մարմար:
Այն ժամանակ վճռեցի հոգիս կայծակներով պընդացաւ,
Ու լեցուեցաւ ամբոխքով դատարկութիւնը սրտիս:

ՀՈԳԻՈՑ ԱՂԱՂԱԿ

ՁՕՆ՝ Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Ո՛ւն որ կ՚անցնիս հոգիիդ պարզած թեւերն ասմազուն,
Մրմնջած զա՛նկըդ խոհուն ճերմակ սրտին մէջ Լոյսին,
Ո՛ւն որ այլեւս կըքած հսկայ բեռան տակ փառքին
Չը գիտես հոյլը ցեղիդ կորաքաժակ ու նըկուն՝

Ողջո՛յն քեզի վէ՛ս հոգի, ողջո՛յն վշտի դու զաւակ,
Որ կը ժպտիս քաղցրօրէն հանճարիդ սե՛պ կատարէն.
Ողջո՛յն, օձուա՛ծ դուն ճակատ դաշտերուն Լերմ համբոյրէն,
Սթորիկէն դուրս ցայտող դուն աննըմա՛ն արեգակ:

Ան, դեռ շողա՛, դեռ շողա՛ խաւարին վրայ մեր մտքին,
Ու թող կրա՛կն ակնարկիդ մեր կուրծքին տակ առկայծի...
Թռչէ՛ մեզի հայրօրէն, ո՛վ դու Ոգիդ հայրենի,
Որ գլխիկոր կը դիմենք բանաստեղծիդ համբոյրին:

Դեռ կ՚երեւաս մեր աչքին Արարատի բարձունքէն
Աճապնդած մագերդ հովին եւ մտքիդ կա՛յծն՝ անհունին.
Ու թոթվէ բաշը հոգիդ յուզուած ցեղիդ արցունքէն,
Մինչ բոլոր ցաւերդ ալ կ՚աւրին կարմիր շանթերն ցասումին:

Անցի՛ր այդպէս, հեթանոս թող այդ հայեա՛ցքդ շուրջ
Հայրենի սուրբ հողերուն տարածութիւնը համայն.
Ու գուն լըռին, քարացած միջոցին մէջ անսահման,
Ողկունէ՛ ծուխն հիւղակին եւ շինականն՝ որ կ՚երգէ...:

Անցի՛ր այդպէս, ձիւնապատ Մասիսին սէգ գագաթին,
Նորաշխարհիդ մէջ բանտած անդունդին ճիչն ահաւոր,
Թող գանկիդ տակ շառաչէ պոռթկումն ըմբո՛ստ կայծակին,
Ու թող ամպրոպ մ՚ալ պայթի լայն կուրծքիդ տակ վիրաւոր:

Անցի՛ր այդպէս տիրական, խոկումներուդ մէջ սուզուած,
Դիակ իրանն հեւասպառ մեր սրբացած դաշտերուն.
Աչերուն տեսքն այդ հըզօրատ արեւուն դէմ բոցարծարծ,
Որոնց կողին բարձրացաւ ալիքն ազդի՛դ վիշտերուն:

Տո՛ւ անտառներն այդ մըթին եւ ծործորներն ամեհի,
Որոնք եղան օրօրանն հանճարիդ մա՛ւթ դոյներուն.
Թո՛ղ տուր մտքիդ լորձանքին, թո՛ղ տուր խիզախ քու հոգւոյն,
Այդ գալարման մէջ կարշնող դարձեալ մեր վըէժն արծարծի:

Բայց մինչեւ ե՞րբ, ըսէ՛ մեզ, դեռ մինչեւ ե՞րբ մենք այսպէս
Տառապանքի վայրերէն անցնինք յոյսի չահերով...
Դեռ մինչեւ ե՞րբ մեր կեանքին մըշուշին վրայ աղեկէզ՝
Որպէս արծիւ մ՚յուսահատ՝ հիւծի արեւն այս խըռով:

Դեռ մինչեւ ե՞րբ...: Բայց ինչո՞ւ աստուածօրէ՛ն կը լըռես,
Բերդ երերուն, ա՛լ ծըռած անդունդին վրայ տիեզերին...
Ինչո՞ւ յանկարծ փառքիդ մէջ կ՚իյնայ արցունք մ՚հրակէզ,
Երբ բիւրաւոր բազուկներ դէպի քեզի կ՚երկարին:

Ինչ, ապագա՞ն կը տեսնես ճակատագրէն հալածուած,
Որուն կողէն կը ժայթքէ արիւնին բո՛ցն յորդառատ.
Կամ թէ պաշտած մարգերուդ կանաչութիւնն օրհնըւած,
Ուրկէ չ՚ելլեր զովութեան եւ ոչ իսկ ձայն մ՚անարատ:

Ու դուք լեռնե՛ր որ կ՚ապրիք յաւերժին հետ հաշտուած,
Հըպարտօրէն ակօսուող կապոյտին լայնքէն յակինթեայ,
Ու դուք ժայռե՛ր հայրենի ըսպիինքներու պէս կանգնած,
Ինչո՞ւ համար ձեր սրտին լըռած է ե՛րգն արծաթեայ:

Դառա՛ մըըրիկ, եւ դուք ալ խըրոխտ ջուրեր Տիգրիսի,
Ձեր շառաչէն նետեցէք իր ընդվզող լռութեան...:
Դեռ իր հոգւոյն մէջ կ՚ապրի որպէս մասուք մը սուրբի,
Ձեր դաշնակումն՝ ամփոփուած ափերուն ծոցն հոտեւան:

Բայց կը լըռես, ու աչքերդ լողնած լոյսին դիմաքէն՝
Վաստակաբեկ հոգիիդ երկընքին վրայ կը բացուին,
Դուն կը խոկաս անցեալիդ ըստուերներուն ընդմէջէն,
Որպէս բուրգերն հին աւուրց անապատի՛ աւազին:

Կեանք մ՚ես ամբողջ, մեծութեան բարձունքներուն սիրահար,
Գիտցիր շրթնե՛րդ հրպել անմահներու բաժակին,
Կեա՛նք մը լուռթի, որ շողաց գարնան առտու մը պայծառ,
Եւ որուն ցոլքը հասաւ մինչեւ դռներն երկընքին:

Մինչեւ որ լոյսն արեւուն հիւսէ քերթուածն աշխարհի,
Պիտի ապրիս հայութեան չախչախ սրտին մէջ եռուն.
Պիտի ապրիս դեռ յածած հոգերուն վրայ մեր բերրի,
Մինչեւ շաչի՛ւնն ովկէանին փըշրվէ ափերն իր անհուն:

ՎԻՉԷՆ ՍՐԱՊԵԱՆ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ (ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՆԿԱՐԸ)

ՖՈԹՕ ԱՐԱՖՕ

ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՀՈՒՆՁՔԸ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն.—

Խորհրդային վարիչները մեծ մտահոգութեան մատնուած են վերջին քանի մը օրերու ընթացքին, հողագործութեան վիճակին առթիւ: Մայիս 1ի տօներէն յետոյ, լուրեր կը հասնին թէ գիւղացիները պէտք եղածին պէս չեն աշխատիր: Ռուսաստանի հողագործական գործաւարութիւնը պատրաստած է ընդհանուր տեղեկագիր մը, հիմնուելով գիւղական գործակալներու հաղորդած թիւերուն վրայ: Այս տեղեկագրին եզրակացութիւնն այն է թէ հերոսական միջոցներով միայն կարելի է կանխել արժութիւն շատ ծանր տագնապ մը, որովհետեւ Ռուսաստանի արմտիքի տարածութեան ոչ իսկ 30 առ հարիւրը ցանուած էր մինչեւ ապրիլի վերջը:

Հողագործական գործաւարութիւնը կը նկատէ թէ մէկ ամիս առաջ սկսած պայքարը, ոչ-հաւայնացուած գիւղացիները քաջալերելու համար, վերջնապէս ձախողած է, հակառակ անոնց եղած զիջումներուն եւ խոստումներուն: Հողագործական տագնապին պատճառներէն մէկն է բոնի համայնացման հետեւանքով յառաջ եկած քաոսը: Մինչ տեղական իշխանութիւնները, համայնացման վարչութիւնները եւ անհատ գիւղացիները կը վիճին, ցանքի եղանակը կը սահի կ՚անցնի: Հողագործական կուտայ թէ յառաջիկայ շաբաթէն յետոյ աղէտը կանխելու ամէն յոյս պիտի կորսուի: Միւս կողմէ, վախ կը յայտնէ որ գիւղացիներուն ուղղուած կոչերը չպիտի լսուին, քանի որ այս բոլոր բաները ըսուեցան մէկ ամիս առաջ, բայց կա՛մ կարեւորութիւն չտրուեցաւ, եւ կամ հրահանգները խեղաթիւրուեցան իրենց հասցէին հասնելէ առաջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ ելմտական տագնապը

Պոլսէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի (7 մայիս).—

Օսմ. Հանրային Պարտքի պատուիրակները Փարիզ կը մեկնին վաղը, իրենց պաշտօնակիցներուն տեղեկագիր ներկայացնելու համար Թուրքիոյ ելմտական կացութեան մասին: Միւնոյն ատեն անոնց պիտի ներկայացնեն Թրքական կառավարութեան կարգ մը առաջարկները:

Կ՚ըսուի թէ երկու պատուիրակները մասամբ միայն գոհացած են կառավարութեան հետ եղած խօսակցութիւններէն: Բացայայտ է որ Թուրքիա դրամական սուր տագնապ մը կ՚անցընէ: Թէեւ կառավարութիւնը կ՚ուզէ յարգել 1928ին կընքուած պայմանագրութեան տրամադրութիւնները, բայց ելմտական նախարարութիւնը յայտնած է թէ չպիտի կրնայ լիովին կատարել իր յանձնառութիւնները:

Պ. Ռիսթ, Պանք տը Ֆրանսի փոխ-տնօրէնը, յանձն առած է Թուրքիա երթալ եւ լիակատար քննութիւն մը կատարել երկրին ելմտական կացութեան մասին:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Բաւական լաւատես են Հնդկաստանէն հասած վերջին լուրերը, թէեւ կացութիւնը խառնակ է տակաւին:

Շօլափուրի դէպքերուն հետեւանքով, կիները եւ երախաները ապապարանքով մեկնեցան: Կ՚ըսուի թէ զոհերու թիւն է 50 մեռեալ եւ 400 վիրաւոր, թէեւ շատեր չափազանցութիւն կը համարեն այս թիւերը: Շրջանին կառավարիչը իր տեղեկագրին մէջ հետեւեալ կերպով կը պատմէ դէպքը.— Հազարաւոր բնիկներէ բաղկացած ամբոխ մը յարձակեցաւ կառավարիչին, ոստիկանական վերատեսուչին եւ ոստիկաններուն վրայ: Աւելի քան մէկ ժամ խուժանը մեզ քարկոծեց եւ հետզհետէ աւելի սպառնալից դարձաւ: Երկու անգամ կարգի հրաւիրելէ յետոյ, կառավարիչը հրամայեց կրակ բնել: Քիչ յետոյ խուժանը խոյացաւ անդէն ոստիկաններուն վրայ եւ ջարդեց առնուազն երեք հոգի: Ոստիկաններուն դիակները քարիւղով թաթխուեցան եւ կրակի տրուեցան: Խուժանը կրակի տուաւ վեց պահականոցներ եւ դատարանը: Այժմ օգնական զօրք հասած է եւ բնակիչները վախ չունին այլեւս: Արգիլուած է զէնք, նոյնիսկ պամպուէ գաւաղան կրել: Հինգ հոգիէ աւելի իրարու քով չեն կրնար գալ:

.·. Հեռագրի մը համաձայն, ապստամբութեան վախ կայ Թալէկօն քաղաքին մէջ, (Պոմպէյ շրջան):

.·. Շօլափուրի փախստական կիներն ու մանուկները Պոմպէյ հասան ողբալի վիճակի մէջ: Անոնք խուճապով հեռացած էին որ, հազիւ քանի մը հազուստ եւ խոհանոցի իրեր կրցեր էին առնել: Յոգնած եւ ահաբեկ, չկրցան լրիւ տեղեկութիւն տալ պատահած դէպքերու մասին:

.·. Հնդկաստանի Իսլամներու դաշնակցութեան խորհուրդը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը դատապարտէ քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը, վնասակար գտնելով զայն իսլամ հասարակութեան շահերուն եւ երկրին բարգաւաճման համար: Բանաձեւը կը հրաւիրէ իսլամները չեզոք մնալ այս շարժման հանդէպ եւ հակազդել անոր, թուրքիներ եւ տերակներ բաժնելով գիւղացիներուն: Ցետոյ, կը խնդրէ որ կառավարութիւնը ժամ առաջ հրաւիրէ խորհրդակցական ժողովը, ապագայ վարչաձեւի մասին խորհրդակցելու եւ վստահութիւնը վերահաստատելու համար: Բանաձեւը կը խօսի նաեւ փէշավարի դէպքերու մասին եւ անբաւական գտնելով կառավարութեան զեկոյցը, արտօնութիւն կը խնդրէ պատուիրակութիւն մը ղրկելու:

Անգլեւեգիպտական տագնապը

Բանակցութեանց խզումը մեծ յուզում պատճառեց Եգիպտոսի տեղացիներու եւ Եւրոպացիներու շրջանակին մէջ: Կառավարական շրջանակները տակաւին կը յուսան թէ բացդուռ մը ձգուած է եւ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնիլ յառաջիկային: Ընդհակառակն, խզումը գոհունակութիւն պատճառեց Անգլիոյ մէջ, ուր մեծամասնութիւնը հակառակ է եղած զիջումներուն, իսկ Սուտանը լքելու մասին լսել անգամ չուզեր: Սուտանը անկախ երկիր է, եւ եգիպտոս չի կրնար ո՛ր եւ է յաւակնութիւն ունենալ անոր վրայ, կ՚ըսեն Անգլիոյ մէջ:

Նահաս փաշա Լոնտոնէն մեկնեցաւ իր ընկերներուն հետ: Եգիպտական գաղութէն 200 հոգի ողջերթի գացին, աղաղակելով. «Կեցցէ՛ Եգիպտոսի եւ Սուտանի անկախութիւնը»:

ՅՈՐԴԱՆԻՑ ԲԱՑ

Յորդանի՛ց բա՛ց, ո՛վ Տէր իմ,
Ինձ ալ տուր ուժ ու զօրութիւն
Ես ալ անցնիմ Յորդանէն,
Ինչպէս անցաւ Քո ծառան Յեսու։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր կաթ ու մեղր կը հոսի,
Ուր ամէն ցաւ ու վիշտ կը մոռցուի,
Ուր ամէն սիրտ կ՚երջանկանայ։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր ամէն ոտք կը հանգչի,
Ուր ամէն աչք կը լուսաւորուի,
Ուր ամէն հոգի կը հրճուի։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր ամէն ձայն կը լռէ,
Ուր ամէն սուր կը կոտրուի,
Ուր ամէն ատելութիւն կը մեռնի։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր ամէն ոճիր կը ներուի,
Ուր ամէն մեղք կը քաւուի,
Ուր ամէն մարդ կը սիրուի։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր ամէն ոգի կը խաղաղի,
Ուր ամէն մարմին կը հանգչի,
Ուր ամէն հոգի կը հրճուի։

Ես ալ ուզեմ տեսնել Քանան,
Ուր ամէն ոտք կը հանգչի,
Ուր ամէն աչք կը լուսաւորուի,
Ուր ամէն հոգի կը հրճու

Ն. Ա. Նահապետ, Մարտի 1000 անգլ. մամի Նոյ։ Հայաստան մը, ն. Ա. Նահապետ։ Ամերիկա մը նոր աշխարհ մը։ Ամերիկան հայ գաղութ մը։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծումը։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծողները։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծողներուն նկարագիրը։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծողներուն նկարագրին ազդեցութիւնները։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծողներուն նկարագրին ազդեցութիւնները հայ գաղութին վրայ։ Ամերիկան հայ գաղութի ստեղծողներուն նկարագրին ազդեցութիւնները հայ գաղութին վրայ եւ հայ գաղութին ազդեցութիւնները ամերիկան հասարակութեան

Պոլսահայ երիտասարդ դերասան Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՊԱԼՂԴՃԵԱՆ, Պէյ-Ղեան խումբին ծանօթ պարիթօնը

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Փառնաւոր արտօնութեամբը այս օփերէթին փարիզեան սեփականատէրին

Ի ՅՈՒՆԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՑԵՐԵԿ ԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ, ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ ALBERT Ier ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Ա՛ՅՆՔԱՆ ԱՏԵՆԷ Ի ՎԵՐ ՄԵ՛Ծ ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ԱՆՄԱՀԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆԻ ԱՆՆՄԱՆ ԳԼՈՒԽ-ԳՈՐԾՈՑԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 3.30

ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐՀՈՐ ԱՂԱ

ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՕՐԷՐԷԹԸ 3 ԱՐԱՐ, ՀԱՋԱՐԱԻՈ՛Ր ԱՆԳԱՄՆԵՐ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԱԾ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՌ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌՋԵԻ

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ են՝ արուարձաններէն գալիք ժողովրդին դիւրութեան համար.— Օթեակները՝ 200, 150 (6 հոգինոց) և 100 ֆր. (4 հոգինոց). Թիկնաթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆրանք։

ԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները.— Օթեակները՝ 300, 250 (6 հոգինոց) և 200 (4 հոգինոց) ֆր.։ Թիկնաթոռներ՝ 50, 20 և 15 ֆր.

ԾԱՆՕԹ.— Ցերեկոյթին եւ երեկոյթին տոմսերը կը ծախուին կավուշի խմբագրատունը՝ մայիս 12էն սկսեալ։

Վաստպուրականի հերոսամարտին 15ամեակը

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 17ԻՆ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒԻՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ՔԱՐԹԻԷ ԼԱԹԷՆ) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ։

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին։

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչները ու հեղինակները կրնան դիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37

ԿԸ ԽՆԱՄԷ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՅԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԾՆՆԴԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2—7 ԵՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ։ ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՏՕՆ ՕՐԵՐ, ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 10—12։

ԹԷՐՋԵԱՆ ԹՐԻՔՕԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

17 Rue de l'Equerre, Métro: Buttes Chaumont

Մեքենայով Թրիքօ ցիւսելը ձրի սորվիլ փափաքողները դիմեն մզգի։ Մաղչէի հայ առեւտրականներուն ուշադրութեան կը յանձնենք մեր Boelette Pull Overներու անմրցելի գիները։ Կ'ուղարկենք գաւառները contre remboursement.

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ

Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։

Դիմել՝ L. Kévonianի, 225 Fbg. St Martin։ Գինը՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, *բացի Շ.է.ի*, 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord-Sud: Pigalle.

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Ովերնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցողալայնութեան, հագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

L'ATELIER

Ամէն Երեքշաբթի

La Comédie du Bonheur d'Evreinoff

Միւս օրերը

Le Stratagème des Roues de Farquhar

Նմանոգութեամբ

Constantin - Weyer

EMPIRE Միգիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *վէնէրական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Ափեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, արկածներու օթօմօպիլի եւն. ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց։

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր չատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւնները։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՔԵՐԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՆՈԹԱՆԵՐ

Ափշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոփեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ղքեդ։

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Ափշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար։ Փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք։ Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ.էն։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէր. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Հերմաֆիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ազեմաիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

Հայե՛ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարգացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjau, վայանս Շոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով։

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները։ (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԱԼՕ, ԱԼՕ

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81 07

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ

դուք կրնաք տիրանալ Փարիզի լաւագոյն շքեղ տներէն, ձեր սեփական հողաբաժնին, ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի վերջ է պետական տուրքէ։

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, եւ լեկտրականութիւն եւ հաղորդակցութեան մեծ դիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կառամատուցներով՝ ամէն ուղղութեամբ։

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

" ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ *"*

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13։*

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիտել Սէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն։*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիտել Պ. Տ. Բէկզադեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables-ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires-ի, Bénéfices Commerciaux-ի և Impôts sur le revenu-ի *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires-ի եւ BénéficesCommerciaux-ի *տուրքերէն եթէ արշեստաւոր էք, ղոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք։*

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոները։—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, զոր չական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արձակդատերու մասնաւոր ձիւղ, առանց կանխավճարի։ ԳՐԱՒՈՒՄ համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱձիՏԱԼ վիթ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։*

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ *Խորհրդակցութիւնները ձրի են։*

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի կիրակի

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ԾՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ 209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ վաստակաւոր խնամքով պատրաստուած տղոց եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՑՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

PLOMBERIE-COUVERTURE

ՋՈՒՐ ԿԱՋ

ԼՈԳԱՐԱՆԻ, եին.ի ՋԵՏԵԼԼԻ

Կը ստանձնենք կապարի զինկի ամէն տեսակ գործ մասնաւորաբար Ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով

A. TATOULIAN

12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՄԱՅԻՍ
1930

13 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1261

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԱՀ ԳԷՈՐԳ Ե. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Էջմիածինէն հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ մահը Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին, որ կքած տարիքի բեռան տակ, երկար առեն է ի վեր կը տառապէր ֆիզիքական տկարութեամբ եւ բարոյական վիշտերով։

Գէորգ արք. Սուրէնեանց ծնած է 1847 օգոստ. 28ին, Թիֆլիս, որով 83 տարեկան էր։ Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 1882ին։ Կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1911 դեկտեմբեր 13ին։ Կաթողիկոսութենէն առաջ, իր ամէնէն կարեւոր պաշտօնն եղած է Թիֆլիսի առաջնորդութիւնը։

*** *Կաթողիկոսին մահով, կը ծագի յաջորդին ընտրութեան փափուկ խնդիրը, որ գրեթէ անլուծելի է ներկայ պարագաներուն մէջ։*

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆ ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ ՍՈՐՊՈՆԻ ՄԷՋ

3500 ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՆԵՐ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԵԱՄԲ Կ'ՈՂՋՈՒՆԵՆ ՅՕԲԵԼԵԱՐԸ

Շաբաթ երեկոյ տեղի ունեցաւ Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանը Սորպոնի մեծ ամփիթեատրին մէջ, ուր հաւաքուած էր աւելի քան 3500 հոգի հայ գաղութէն։

Ամբողջ շաբաթ մը ցուցաթղթի հեռախօսը չլռեց եւ ամէն օր ցուցաթղթի սանդուղներէն կ'ելլէին ու կ'իջնէին բոլորը, մուտքի տոմսի մը համար։ Նոյն եռուզեռը Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ Յոբելինական Յանձնախումբին անդամներուն գրասենեակներուն մէջ։ Եւ ասկայն կարելի չեղաւ գոհացնել ամէնքը։ Տոմսերը սպառած էին։

Շաբաթ երեկոյ հսկայ ամփիթեատրոնը լեցուած ու խռնուած էր։ Վերը և վարը, շատեր ոտքի վրայ էին։

Երեկոյթին ներկայ էին նաև օտար հիւրեր, Յր. Մաքլէր. մէթը Ֆեռի Ֆապրի, Պ. Թօփճիպաշէֆ։ Պատուոյ բեմին վրայ կը գտնուէին Պ.Պ.Ֆ.Նորատունկեան, Պ.Հալաճեան, Տ.Խան Ռէլէկեան, Վ.Խօլասեան, Ա. Համբարձումեան, Պօղոս Խմէրեան, Լ. Կիւմիւշկերտեան, Ն. Գալըպճեան, Մ. Վարանդեան, Ա. Խատիսեան, Զ. Խանզատեան, Տիգրան Զալեան, Զօր. Ղորղանեան, Իշխան Ամատունի, Բէտիկեան վարդ. Տօքթ. Թորգոմեան, Մ. Բունեաթեան, Կ. Բասմաջեան, Հ. Սահակ, Հ. Յովսէփ Մարգարեան, Ներսէս Օհանեան, Զաբրիեան, Վահեանց, Բօլ Ղուկասօֆ, Մ. Տէրպէտէրեան, Տօքթ. Դրիգորեան, Ա. Զաքրեան. Վ. Թագուրեան, Միսաք Ղազարեան, Տիգրան Բէկզատեան, Լ. Դեւոնեան, Օր. Ա Թորոսեան, Հ. Ա. Պապարեան, Մ. Պարսամեան, Բժիշկ. Յ. Տէր Դաւիթեան, Կ. Ասունի, Արամ Թահթաճեան, Տօքթ. Նեվրուզ։

Ներկայ էին Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բիւրոյի, Եւրոպայի Կ. Կ.ի եւ Փարիզի Շրջ.կոմիտէիանդամները, Բարեգործականի Փարիզի Տեղական ժամնաժողովի անդամները, Ս.Ե.Հ.Կ.Խաչիկեղբ.Վ.Ըշխութեան եւ Փարիզի մասնաճիւղին անդամները, Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութեան անդամները, սկաուտները եւ Ցրանասհայ արիները։ Սուտանի դատին կողմէ Պ. Ֆիլիպ Վանեան եւ Տօքթ. Ե. Խաթանոսեան, Մարսէյլի Ազգ. վարչութեան կողմէ Պ. Գ. Շահլաճեան, ինչպէս նաեւ Հոլեան քահանայ, Պ. Վահան Թէքէեան, Մարգիս Խաչատուրեան, Ա. Պատմագրեան, եւայլն։

Կը նախագահէր Պ. Ժիւլթէն Կոտար, ծերակուտական եւ նախկին նախարար։ Մէկ կողքին Բիւզարեան եպիսկ. եւ Լ. Բաշալեան միւս կողքին Պ.Պ.Ա. Ահարոնեան և Յ. Հէրօլտ, Մարզկային Իրաւունքներու պաշտպանութեան մարմինին նախագահը։

Հանդէսը բացուեցաւ Մարսէյեզով եւ ապա Հայրենիքով, զորս նուագեց Գաղթական 21րդ հետեւակազօրաց զունդին նուագախումբը։

Յետոյ խօսեցան յաջորդաբար Ժիւլթէն Կոտար, Ժէրմինանտ Հէրօլտ, Փրոֆ. Աղանց, Լ. Բաշալեան, Ա. Զամալեան, Ա. Համբարձումեան, Վ. Եարճանեան, Բիւզարեան եպիսկ., ամէնէն վերջը՝ յոբելեարը՝ Ա. Ահարոնեան, նախ ֆրանսերէն, յետոյ հայերէն։

Հոլակաւոր արուեստագէտ Մ. Մաքսուտեան ֆրանսերէն արտասանեց Հայդուկի Նոր Տարին (Ահարոնեան), խորապէս յուզելով ամբողջ սրահը։ Տիկին Ադոնց երգեց Մի լար (Ռ. Մելիքեան) և նոյնքան Հայդուկ (Յ. Հէրց)։ Տ. Նշանեան հայերէն արտասանեց մասիսը (Ա. Ահարոնեան)։ Օր. Հ. Թորոսեան երգեց քելէ-քելէ, ես սարէն գուգայի, Առաւօտուն բարի լոյս, և ժողովուրդին փափաքով՝ կանչէ, Գունկ (Կոմիտաս վարդապետ)։ Ժ. Սինանեան Լութակի վրայ նուագեց Նիկիւն (Պլոք), Պէռսէօզ (Կոռվէզ)։ Տիկին Զապէլ Արամ երգեց Շաբաթ կուտաս (Ռ. Մելիքեան), Քնի՛ր, իմ բալիկ (Ահարոնեան)։ Ս. Նաւասարդեան երգեց Ա՛յ վարդ (Սպենդիարեան)։ Մէկ ընդ մէջ կը նուագէր զինուորական նուագախումբը։ Եւ ամփիթեատրոնը յաճախակի կը զոռար ժողովուրդին ծափահարութեան նշդղէն։

Բոլոր ճառերն ու երգերը անթելով կը հաղորդուէին դուրսի աշխարհին։ Երեկոյթը փակուեցաւ ճիշդ ժամը 12ին։

Հասած էին 103 հեռագիր ողջոյններ եւ աւելի քան 50 գրաւոր ողջոյնագիրներ։ Այսվերջիններէն չենք յիշեր Պ.Պ.Կերենսկիի, Միլիւքովի, Ադրբէյճանի Ազգ. կառավարութեան, Վրաստանի Ազգ. Ռամկավար կուսակցութեան, Ֆրանսացի երեսփոխան Լէյկի նամակները։ Բազմաստղի խմբագրութիւնը ղրկած էր ներկայացուցիչ մը եւ Մխիթարեան Հայրերը՝ ողջոյններ։

***

Տեղի անձկութեան պատճառով, ստիպուած ենք մաս-մաս հրատարակել գլխաւոր ճառերը։

Ամենասիրելի ամբողջութեամբ նախագահ Ժիւլթէն Կոտարի ճառը։—

Պ. ԺԻՒԼԹԷՆ ԿՈՏԱՐԻ ՃԱՌԸ

Տիկիններ եւ պարոններ,

Այս հանդէսը, որ տեղի կ'ունենայ մտաւորական Ցրանսայի սիրտին վրայ, միտքի որորանին մէջ, այն տանժէլ,ուր կ'ուսուցանեն, այսինքն կը կատարեն պաշտամունքը գեղեցկին, ճշմարտին եւ բարիին, — սարքուած է մեծարելու համար մարդ մը,— Ալեքսիս Ահարոնեան։

Մենք, Ցրանսացիներս, որ իրեն հայրենակից չենք, մենք, որ հաղորդակից ըլլալու համար իր իմացականութեան եւ հասկնալու համար իր հոգին, անծանօթ ենք իր լեզուին, իր մշակոյթին, իր աւանդութեան, մենք որ շատ քիչ մօտ ենք իրեն քան դուք, մենք կը հիանանք իր վրայ եւ կը սիրենք զինք, որովհետեւ անիկա ցաւագին կերպով բայց քաջութեամբ կրեց այն ծանր խաչը, որուն վրայ չարչարուեցաւ Հայաստանը, որովհետեւ անիկա այն պատգամաբերն է, որուն մէջ ոչինչ կրնայ քանդել իր հայրենիքին յարութեան հաւատքը։

Մեզի համար, որ ժողովրդավարներ ենք, յեղափոխութեան զաւակներ, Ազգերու Դաշնակցութեան կուսակիցներ, անիկա խորհրդանշանն է բռնադատուած անարդարութեան, անհրաժեշտ հաստուցումին։ Մեր բոլոր սիրովը կապուելով իրեն, ստանձնած կ'ըլլանք յօժար պարտականութիւն մը, այսինքն կը նուիրուինք արդարութեան գործին, որ եթէ չիրագործուի, աշխարհի խաղաղութիւնը կը դառնայ յաղթանակներու ժարսոդութիւն մը։ Անդադրում արդարութեան գործին յայտագիրն է, — Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանը, Ուիլսընի գծած սահմաններուն մէջ, — որ կը պաշտպանէ Ալեքսիս Ահարոնեան։

Բայց այդ չէ նպատակը այս ցոյցին։ Այսուհանդերձ եթէ այդպէս կը ներկայանայ, եթէ գեղարուեստական կատարեալ յատկութիւն մը դրուած է, ատիկա ամենադեղեցիկ մեծարանքն է, զոր կրնան մասնակցողները տալ Ահարոնեանի, որուն անունը տիրական եղանակով մը կ'ոգեկոչէ մեծ եւ ազնիւ ազգը, որուն հաւատարիմ ախոյեանն է ինք։

Ի՛նչ դուրգուրանքով և ճշդութեամբ, անիկա նկարագրեց անոր բարքերն ու եղերերգութիւնները։ Ի՛նչքան խոր ապրեցաւ անոր խռովայոյզ կեանքը։ Անոր սիրոյն երկար ամիսներ բանտ պառկեցաւ։ Անոր հաւար յուզումով գրեց ամէնէն զգայուն էջերը, ամէնէն կենդանի կողերը, դիմադրելու հաւար հարստահարութեան, նստած իր խուցին ցուրտ պատերուն մէջ։

Անոր հաւար դարձաւ ուխտաւոր մը, որ աքսորի երկար ճամբուն վրայ առանց յոգնելու կ'աղաղակէ անարդարութեան դէմ եւ կը խրախուսէ անոնք որ կը տկարանան։

Այդ տաժանելի եւ յամառ ճամբորդութիւնն է, ի խնդիր ազատութեան, զոր կը նկարագրէ Հայդուկի նոր տարին կտորին մէջ։ Մտիկ ըրէք եղերայրական շեշտերը, հպարտ արտայայտութիւնները, զոհաբերութեան անզուսպ խոյանքը.— (Այստեղ կարդաց առաջին հատուածը «Հայդուկի նոր տարի»էն)։

Այստեղ այնքան ճշմարտութիւն կայ, որ մենք լաւ կը զգանք, Ա. Ահարոնեան։ Դուք քալեցիք այդ ճամբան, դուք ստացաք այդ վէրքերը։ Դուք ունեցաք այդ քաջութիւնը։ Ինչ որ մեզի ցաւ կը պատճառէ, այն է որ դուք ճամբուն ծայրը չհասաք դեռ, ազատ՝ նոր վէրքերու դէմ։ Բայց ինչ որ մեզ կը մխիթարէ, այն է, որ դուք ունիք նոյն հաստատ եւ հպարտ քաջութիւնը, եւ շահեցաք բարեկամներ, որոնք պատրաստ են քալելու ձեր կողքին։

Ի՛նչ քաղցր և հին բաներ պիտի տեսնէք դուք, երբ խփէք ձեր աչքերը, — Իգդի՛րը, աւանը ուր ծնաք, Արարատի ստորոտը, ձեր մայրը բարեպաշտ եւ գրասէր, եւ յետոյ ձեր ժողովուրդին թշուառութիւնը, գաղթը՝ փախչելու հաւար Համիտեան բռնակալութենէն, քրտական աւազակախումբերը, որոնք կը ցանէին աւեր ու ահեղավայրագ սարսափները,...Եւ ահա ձեր գրիչը դարձաւ ձեր զէնքը։ Գրական ձեր այդ կեանքին քառասնամեակն է, որ կը տօնենք այսօր,— արտայայտութիւնը ձեր ազգային գիտակցութեան։ Ան կը ներկայացնէ նաեւ իր ամենամեծաքուր բանաստեղծական ձեւին մէջ ձեր շատ հին եւ շատ գեղեցիկ հայ գրականութեան արուեստը, որ թաթխուած է մարդկայնական զգացումներով և լեցուն՝ պերճափառ պատկերներով։

Թո՛ղ ձեզի համար, Ալեքսիս Ահարոնեան, այս երեկոյթը բանդէպ հանդրուան մը ըլլայ, որ ձեր սրտին մէջ զեղուն երջանկութիւն և հաւատք։ Բազմաթիւ են այն սիրտերը, որոնք կը բաբախեն այս րոպէիս հաւընթաց ձեր սիրտի։ զարկին Մտաձեցի՛ք, որ զանոնք յուզողը ձեզ տօնելու ուրախութիւնն է, — տօնելու զգայուն և հաւատարիմ բարեկամը, ուժեղ, քաջ բանաստեղծը և գրագէտը, և հայրենասէրը, որուն հետ մենք եւս կը յուսանք և որուն հետ միասին պիտի պայքարինք։

Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆԻ ՕԻԼԵՐՁԸ

Մեծ տօն մըն է որ կը տօնենք այս իրիկուն, տօնը հայ Գրին եւ հայ Բանին յանձին Ահարոնեանի, որ նոր շքեղութեամբ մը հագուեցուց հայ Գիրը, որ նոր փայլ մը տուաւ հայ Բանին։

Կարծես նախասահմանեալ տնօրինութեամբ, որ յետոյ, մեր ճակատագրին պանծալի բայց տրտմօրէն վաղանցուկ մէկ րոպէին, իր վրայ պիտի կեդրոնացնէր մեր դարաւոր յոյսերուն իրագործումը, Ահարոնեան ծնաւ Կովկասեան Հայաստանի մէջ, Պարսկահայաստանէն գաղթած գիւղական ընտանիքէ մը, մտիկ ռազմագլխին ուրկէ աւէն օր իրեն կը հասնէին Թուրքիոյ Հայերուն ցաւի աղաղակները, ու դէմ դիմաց ժշտնջենափառ Արարատին որուն ստուերը իր վրայ կ'իջնէր օրհնութեան մը պէս։ Ասոր համար է որ իր գրականութիւնը իր մէջ կը ցոլացնէ այն բոլոր կրումները որոնք մեր ցեղին բաժինն եղան այս վերջին յիսնամեակին։ Իբր վիպագիր, բանաստեղծ, թատերգակ, ընկերաբան, հրապարակագիր եւ հռետոր, մեր կեանքին բոլոր արտայայտութիւնները արձագանգ գտան իր մէջ, եւ ինք զանոնք հայութեան փոխանցեց իր խոր զգացողութեան միջէն։

Մեր ցաւն է հարկաւորաբար որ մեծագոյն տեղը կը բռնէ իր եղերական բազմադիմի պէսպիսութեամբ, բայց անոր քով անմիջապէս կը գտնենք իր խրոխտ հոգիին ընդվզումը այն անիրաւութեան դէմ զոր անողոքելի ճակատագրութիւն մը պատնիշեր է մեր առջեւ, իր ըմբոստ հոգիին աղաղակը խուլ եւ կոյր ուժերուն դէմ որոնք մեր վրայ խուժեցին, իր խոյանքը դէպի արդար եւ ազնուացնող կռիւը Ազատութեան տաժանելի ճամբուն վրայ, եւ իր անսասան հաւատքը լաւագոյն օրերուն որ պիտի գան։ Ու այս ամէնուն վրայ սաւառնաթեւ՝ լայն շունչը հին օրերու մարզարէի մը որ իր ետեւէն կը տանի իրեն ակնապիշ տեղատոյզ ամբոխները։

Ամէնէն աւելի սակայն իր մէջ կ'ողջունենք երգիչը հայ հողին և անոր վրայ տքնող հայ գիւղացիին, որ իր ուսերուն վրայ տարեր է մեր տևականութիւնը՝ դարերու խորքերէն։ Ոչ ոք մեր մէջէն այնքան խորութեամբ և յուզումով արտայայտած է հայ բնութեան և մարդուն յարաբերութեանց գաղտնախորհուրդ օրէնքները եւ աշխատութեան կեանքին աշտնջենական կշռոյթը. ոչ ոք իրեն պէս ունեցած է մեր գիւղացիներուն կեանքին խորունկ զգացումը, եւ՝ անցաւորին մէջ՝ յաւիտենականին ըմբռնումը։ Իր հզօր, յորդառատ եւ յորձանահոս ոճը, պայծառատես արբշռութեամբ յայտնաբերած է բնական ուժերուն գեղեցկութիւնը եւ անոր դիմաց մարդուն յուսահատական ժպտառումը։

Հայ ցաւին ու հայ յոյսին մեծ երգիչին, անիրաւութեան դէմ կռուող ազնուահոգի ուժերուն մեծ փողարին, հայ հողին մեծ քանաստեղծին, այս իրիկունը կը բերենք մեր յարգանքը եւ սքանչացում։ Ուրախ ենք այս իրիկուն մեր մէջ ողջունելու հայ ցեղին մեծագոյն զաւակներէն մին, որ մեր ազգային ստացուածքը ճոխացուց մեծ ու գեղեցիկ երգերով, որոնք իբր մեր սերունդին ժառանգութիւնը, արբշռան աւանդի մը պէս պիտի երթան մեզմէ ետքը եկողներուն։

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ԿԸ ԽՆԴՐԵՆ ՍԱԼՄԱՍՏԷՆ

ՀԱՋԱՐԱՒՈՐ ՋՈՀԵՐ, ՄԵԾ ՄԱՍԸ ՀԱՅ

«Հավաս»ի հեռագիր մը կը հաստատէ Սալմաստի եւ Ուրմիոյ երկրաշարժը, առանց լայն մանրամասնութիւններ տալու։ Առաջին ցնցումը թեթեւ է եղած, իսկ երկրորդ և աւելի ուժգին ցնցում մը կատարեալ աղէտի հանգամանք առած է, պատճառ դառնալով 2000 հոգիի մահուան։

Թէհրանէն կը ֆեռագրեն մեզի մայիս 10 Թուականով.—

ՍԱԼՄԱՍՏԸ ԱՒԵՐՈՒԱԾ Է ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԷՆ ԵՒ ՇՈՒՏԱՓՈՑԹ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԿԱՐՕՏԻ։

*** *Տեղական թերթերը նոր սկսան տեղեկութիւններ տալ աղէտի մասին մասին։ Այն ալ կցկտուր։ Թէհրանէն մայիս 11 Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.—*

Պարսկական Ատրպատականի մէջ պատահած երկրաշարժի բուռն ցնցումները նիւթական մեծ վնասներ պատճառեցին։ Այդ քաղաքին (ըսել կ'ուզէ՝ նահանգին) կառավարիչը կը հաստատէ թէ 2106 հոգի մեռած են, իսկ հազարաւոր մարդիկ անպատսպար կը մնան։ (ՄԲ.— Քաղաքի անուն չկայ. բայց երեւի Սալմաստի եւ Ուրմիոյ, Թերեւս Թաւրիզի մասին է խօսքը)։

ՉՈՀԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿՐ ԳՏՆՈՒԻՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՀԱՅԵՐ։ Պարսիկ կարմիր Առիւծը երեք բժիշկ, ինչպէս եւ դեղեր ղրկեց աղէտին վայրը։ Հանգանակութիւն բացուեցաւ ի նպաստ աղէտեալներուն։ Շահը մօտ 20,000 ֆր. նուիրեց։

«Այմա»ի Թիֆլիսի թղթակիցը կը ֆեռագրէ Ռիկայէ.—

Հետզհետէ լուրեր կը հասնին Մոսկուա, պարսկական Ատրպատականի մէջ պատահած երկրաշարժի մասին։ Առաջին ցնցումը զգացուած է քանի մը օր առաջ, Ուրմիոյ շրջանին մէջ։ Բնակիչներուն մեծ մասը խուճապի մատնուած է։ Հազարաւորներ փախչելով իրենց տուներէն, հաստատուած են վրաններու տակ։ Երկրորդ ցնցում մը, աւելի զօրաւոր, տեղի ունեցած է 12 ժամ յետոյ, կործանելով շարք մը գիւղեր։ Տուները փլած են, փլատակներուն տակ ջախջախելով ներսը գտնուողները։ Կ'ըսուի թէ մեռելներուն թիւը հինգ հազարի կը հասնի։ Վիրաւորներու թիւն ալ մեծ է։

4000 անձնդիսաստեղ Դուրեան եպս. իթաղման

Դուրեան պատրիարքի յուղարկաւորութիւնը ունեցաւ ապրիլ 28ին, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Երուսաղէմի բոլոր Հայերը ինքնաբերաբար փակած էին իրենց խանութները։ Մօտակայ քաղաքներէն ալ բազմաթիւ Հայեր խռնուած էին Երուսաղէմ։

Ներկայ էին բազմաթիւ օտարներ, դիւանագիտական եւ պետական անձնաւորութիւններ, Թրքական հիւպատոսը իր հետեւորդներով միասին, Պաղեստինի անգլ. մարզպանի փոխանորդը, ընդհ. դատախազ Պ. Պէնթուիչ, Երուսաղէմի կառավարիչ Պ. Քիթ Րոչ, օտար հիւպատոսները, բոլոր եկեղեցիներու մեծաւորները, արաբ, հրեայ եւ ուրիշ ազգէ երեւելիներ ու մտաւորականներ։

Իսկ ժողովուրդին համրանքը չկար։ 4000է աւելի մարդիկ լեցուցած էին Ս. Յակոբի վանքին ներսն ու դուրսը։

Անգլիացի եւ տեղացի բազմաթիւ ոստիկաններ կը հսկէին կարգապահութեան։ Պահ մը այնքան շատցաւ բազմութիւնը, որ ոստիկանները ստիպուեցան արգիլել մուտքը։

*** *Պատրիարքին մահը հետեւանք է հին հիւանդութեան մը, «իւրէմի», որ վերսկսած էր շատ վտանգաւոր բորբոքումով։*

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԵՂԻՆԱԿ ՏՐՈՒՄԲԵՐԴՑԻ

ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԱՐԵՎՄՏԱՀԱՅ ԿԵՍՐՈՒՑ

(ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ, ՊՈՒՐՊՈՒՐԱՅԻ)

«Ասյարի»-ն էն աշխատակիցներից մեկն է, որ միշտ պատրաստ է ինքնաբուխ կերպով ընդառաջելու ամեն մի հետաքրքրական նյութի, որ ներկայանում է խմբագրության առջև: Եվ ահա մեր ընթերցողների առջև ենք դնում մեր նոր հեղինակի առաջին պատմվածքը, որ ինքնին ապացուցում է, թե նա ունի ոչ միայն ուշադիր դիտողականություն, այլև ընդունակություն՝ գրավոր ձևի մեջ արտահայտելու իր տեսածը:

Հեղինակի նպատակը ոչ թե ինչ-որ ֆանտաստիկական դեպքեր պատմելն է, այլ ընթերցողին ծանոթացնելը մի քանի տիպերի հետ, որոնք ամենօրյա կյանքում հանդիպում են ամեն քայլափոխի: Եվ այդ տիպերի նկարագրությունը հեղինակը տալիս է ոչ թե ուղղակի, այլ ինքնին կյանքից վերցրած դեպքերի միջոցով:

Ամեն մի դեպք, որ պատմում է հեղինակը, ինքնին ամենասովորական դեպքն է, որ կարող է պատահել ամեն մի մարդու հետ: Բայց հեղինակը գիտե ընտրել այդ դեպքերից ամենաբնորոշները, ամենաարտահայտիչները, որոնք ամենալավ կերպով կարող են ներկայացնել տվյալ տիպը:

Ահա, օրինակ, Տիգրանը, որ ցնծում է, որ ինքնաշարժ ունի, որ կարող է ամեն օր գնալ Երևան, որ կարող է ամեն օր ուտել ու խմել, որ կարող է ամեն օր ինչ-որ բան ձեռք բերել: Ահա Տիգրանի ընկերը՝ Ռուբենը, որ ամեն օր գնում է Երևան, բայց ոչ թե ուտելու, խմելու կամ ինչ-որ բան ձեռք բերելու համար, այլ որովհետև ինքն էլ ունի ինքնաշարժ: Ահա Տիգրանի հայրը, որ ամեն օր գնում է Երևան, որովհետև ինքն էլ ունի ինքնաշարժ, և որ ամեն օր ուտում է ու խմում է, որովհետև ամեն օր ինչ-որ բան ձեռք է բերում:

Հեղինակի նպատակը ոչ թե այդ տիպերի ծաղրն է, այլ նրանց ներկայացնելը: Եվ հեղինակը հասնում է իր նպատակին, որովհետև նրա ներկայացրած տիպերը ոչ միայն կենդանի են, այլև ամենաբնորոշ տիպերն են մեր կյանքում:

Հեղինակի ոճը պարզ է, հասկանալի, ոչ մի ավելորդ բառ չկա նրա պատմվածքում, ոչ մի անհարկի նկարագրություն: Ամեն ինչ տեղն է ընկած, ամեն ինչ իր տեղում է:

Ընդհանուր առմամբ, հեղինակի առաջին փորձը շատ հաջող է, և մենք ուրախ ենք, որ «Ասյարի»-ն ունի նոր հեղինակ, որ կարող է հետագայում ավելի լավ բաներ տալ:

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ

ՄԵՐ ՕՐ ՈՒ ՄԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻՆ

Ընդհանուր նոյնն օրը ես յիշեցնում եմ ծայրը տարեկան մի տարեդարձ, որ ես ինձ համար հատուկ եմ նշանակում: Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ անում, ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ ընդունում: Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի նվեր չեմ ընդունում, ոչ մի ուրախություն չեմ ընդունում, ոչ մի հաճույք չեմ ընդունում: Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ընդունում, ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում:

Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում, ոչ մի բան չեմ ընդունում: Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի նվեր չեմ ընդունում, ոչ մի ուրախություն չեմ ընդունում, ոչ մի հաճույք չեմ ընդունում: Այդ օրը ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ընդունում, ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում:

Ինչո՞ւ եմ ես այդպես անում: Ինչո՞ւ եմ ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում, ոչ մի բան չեմ ընդունում: Ինչո՞ւ եմ ես ինձ համար ոչ մի նվեր չեմ ընդունում, ոչ մի ուրախություն չեմ ընդունում, ոչ մի հաճույք չեմ ընդունում: Ինչո՞ւ եմ ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ընդունում, ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում:

Ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում, ոչ մի բան չեմ անում, ոչ մի բան չեմ ընդունում: Ես ինձ համար ոչ մի նվեր չեմ ընդունում, ոչ մի ուրախություն չեմ ընդունում, ոչ մի հաճույք չեմ ընդունում:

ԳՈՉԱ

Իմ տեսած եղանակով, ես ուզում եմ ասել, որ ոչ միայն ինձ համար, այլև ուրիշների համար, ովքեր ինձ նման ապրում են, ամեն օր նոր բան է սկսվում, ամեն օր նոր հետաքրքրություն է առաջանում, ամեն օր նոր ուրախություն է ծնվում։ Ես ամեն առավոտ արթնանում եմ այն զգացողությամբ, որ այսօր ինչ-որ կարևոր բան է պատահելու, ինչ-որ հետաքրքիր հանդիպում է լինելու, ինչ-որ նոր գիտելիք է ձեռք բերելու։ Եվ երբ երեկոյան պառկում եմ քնելու, միշտ զգում եմ, որ այդ օրը իզուր չի անցել, որ ես ինչ-որ բան եմ արել, ինչ-որ բան եմ սովորել, ինչ-որ բան եմ տվել աշխարհին։

Ահա թե ինչու ես միշտ ասում եմ, որ ամեն մարդ պետք է ունենա իր սեփական գործը, որ ամեն մարդ պետք է ունենա իր սեփական ուղին, որ ամեն մարդ պետք է ունենա իր սեփական կոչումը։ Ես ինքս ունեմ իմ կոչումը, ես ինքս գիտեմ, թե ինչ եմ ես անում այս աշխարհում, ես ինքս գիտեմ, թե ինչ եմ ես ուզում տալ մարդկանց, ես ինքս գիտեմ, թե ինչ եմ ես ուզում ստանալ մարդկանցից։

Ես ուզում եմ տալ նրանց իմ ստեղծագործությունները, իմ գրքերը, իմ հոդվածները, իմ ելույթները, իմ դասախոսությունները, իմ զեկուցումները, իմ զրույցները, իմ հանդիպումները, իմ ճանապարհորդությունները, իմ ամբողջ կյանքը։ Ես ուզում եմ, որ նրանք ինձ ճանաչեն, ինձ հասկանան, ինձ սիրեն, ինձ գնահատեն, ինձ հարգեն, ինձ պաշտպանեն, ինձ պահպանեն, ինձ ապրեցնեն։

Ես ուզում եմ, որ նրանք ինձ ունենան, որ ես նրանց ունենամ, որ մենք միասին ապրենք, միասին աշխատենք, միասին ստեղծենք, միասին հաղթենք, միասին պարտվենք, միասին ուրախանանք, միասին տխրենք, միասին ծիծաղենք, միասին լացենք, միասին ապրենք, միասին մեռնենք

Կացուրիւնը Հնդկաստանի մէջ

Մայիս 10ին իսլամներու մեծ տօն, և մանաւանդ 1857ի ապստամբութեամբ 73րդ տարեդարձն ըլլալով, կը վախցուէր մեծ դէպքէ մը, բայց խաղաղ անցաւ: Այէն տարի այդ օրը, իսլամները կովեր կը մորթեն, ինչ որ կը զրգռէ Հնդիկները: Ամէնէն աւելի կը վախցուէր Կալկաթայէն, ուր 300,000 իսլամներ կը բնակին: Բայց Մուհամմէտի հաւատացեալները գոհացան միայն այծ, ոչխար եւ կով մորթելով:

Շօլափուրի ծանօթ խռովութենէն յետոյ, Հնդիկները փորձեցին նորէն խանգարել բարեկարգութիւնը, համախմբումներ կատարելով փողոցներուն մէջ, հակառակ դրուած արգելքին: Հինգ հազար հոգի ահագին կոյտ մը քար ու խիճ հաւաքեր էին, զօրքին վրայ յարձակելու համար- բայց անմիջապէս օգնական զօրք հասաւ Պոմպէյէն, գնդացիրներով, եւ անդորրութիւնը պահպանուեցաւ: Սակայն եւ այնպէս, մտահոգութիւնը չէ փարատած: Ոստիկանական Տեսուչը հիւանդացաւ չարաչար յոգնութենէն: Խանութները և գրասենեակները գոց են տակաւին:

Կը հաւաստեն թէ ծրագրուած անգլեհնդիկ խորհրդաժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ հոկտ. 20ին, մշակելու համար Հնդկաստանի նոր Սահմանադրութիւնը:

Ապպաս Թիապճի, կանտիի յայտնի յօրդը. նախատեսելով նաեւ իր ձերբակալութիւնը, կամաւորներու հրամանատար նշանակած է Տիկին Սարոջինի Նայտուն, որ ընդունած է այդ պաշտօնը: Տիկինը Պոմպէյ գացած է, կամաւորներ հաւաքելու և նոր արշաւներ կազմակերպելու համար:

Ընդհարումները և ձերբակալութիւնները կը շարունակուին զանազան վայրերու մէջ, առանց խոշոր համեմատութիւններ առնելու, գէթ առ այժմ: Սիմլայի մէջ, բազմութիւն մը հաւաքուած էր կամաւորները լսելու համար: Ոստիկանութիւնը ցրուեց ջուր տեղացնելով:

Վերջին լուրի մը համաձայն, երէկ առտու ձերբակալուած է նաեւ Ապպաս Թիապճի, կանտիի յօրդը, 59 կամաւորներու հետ:

Պոմպէյի փողոցներուն մէջ գտնուեցան հնդկերէն յայտարարութիւններ, սա ստորագրութեամբ.— «Սպարապետ Հնդկաստանի բանակին»: Այս յայտարարութիւնները կը հրաւիրեն ժողովուրդը կեդրոնացնել «բոլոր զէնքերն ու ռազմամթերքը, որպէս զի կռուին Բրիտանացիներուն դէմ եւ տապալեն զանոնք»:

Հնդկաստանի առեւտրականները բողոքեցին կառավարութեան, կանտիի ձերբակալման առթիւ:

Մուսոլինի կը ապառնայ

Մուսոլինի Լիվոռնօ այցելեց կիրակի օր եւ աչքէ անցուց նաւագործարանի աշխատանքները: Այս առթիւ, ճառ մը խօսելով անհամար բազմութեան մը առջեւ, փառաբանեց ֆաշիստ Իտալիոյ ուժը.

— «Իտալիոյ ժողովուրդը իր տեղը կը պահանջէ աշխարհի մէջ: Պարտք կը սեպեմ յայտարարել, ոչ միայն Իտալիոյ ժողովուրդին, այլ եւ արտասահմանի ժողովուրդներուն, թէ մենք չենք ուզեր գահավէժ արկածախնդրութիւններ, բայց, եթէ մէկին ու մէկը փորձէ դպչիլ մեր անկախութեան եւ մեր ապագային, այդ մէկը տակաւին չի գիտեր թէ ջերմութեան ո՛ր աստիճանով պիտի առաջնորդեմ բովանդակ իտալացի ժողովուրդը: Եթէ մէկն ու մէկը ուզէ սպառնալ մեր շապիկաւորներու յեղափոխութեան զարգացման, այն ատեն ամբողջ ժողովուրդը, ծեր, մանուկ, գիւղացի, բանուոր, կարող թէ անկար պիտի կազմեն մարդկային մէկ զանգուած, եւ դեռ աւելին,— հրեղէն գունդ մը որ կրնայ նետուիլ ո եւէ մէկուն դէմ եւ ամէն տեղ»:

Ի՛նչ խօսք որ ամբոխը խելայեղ ծափերով ողջունեց այս խօսքերը:

Դո՞ւխ ալ, Լեհիևականներ...

«Իզվէստիա», խորհրդային իշխանութեան պաշտօնաթերթը, կը հրատարակէ նոր հրամանագիր մը, որուն համաձայն քաղաքային եւ գիւղատնտեսական պատուանշաններ կը հաստատուին Խորհրդային Միութեան մէջ:

Համաձայն հրամանագրի առաջին յօդուածին, պատուանշանները պիտի տրուին միայն կեդր. կոմիտէին կամ անոր նախագահութեան որոշումով: Իւրաքանչիւր հանրապետութիւն իր յատուկ պատուանշանները պիտի ունենայ, որոնք պիտի արուին նոյն կուսակցութեան կեդր. կոմիտէներուն կողմէ: Իսկ բոլոր հանրապետութեանց համար հասարակաց պատուանշաններ են.— Լենինի, կարմիր Դրօշի եւ կարմիր Աստղի պատուանշանները: Պատուանշան կրնան ստանալ, — քաղաքացիները, գիւղատնտեսական եւ քաղաքական կազմակերպութիւնները: Պատուանշանի արժանացած քաղաքացիներու զաւակները ազատ մուտք պիտի ունենան բոլոր դպրոցներու մէջ: Զանազան պատուանշաններու ասպետները 50առ հարիւր գեղչ պիտի ստանան բնակարանի վարձքին վրայ եւ եկամուտի տուրք չպիտի վճարեն, եթէ այդ եկամուտը 6000 րուբլին չանցնիր: Իւրաքանչիւր պատուանշանի հետ հանգամեան թոշակ ալ պիտի տրուի, — ամսական 30 րուբլի ասպետի աստիճանին համար, 25 րբ. աւելի՝ իւրաքանչիւր բարձր կարգի համար: Պատուանշանի արժանացած անգործները նախապատուութեան իրաւունք պիտի ունենան գործ գտնելու համար:

Գերեզմանոցները խաղաքի դուրս

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ որոշուած է այլեւս թոյլ չտալ որ մեռելներ թաղուին քաղաքին մէջ: Հին մեռելներու ոսկորները պիտի փոխադրուին քաղաքէն դուրս հաստատուած գերեզմանատուններու մէջեւ: Նոճիները պիտի կտրուին. իսկ գետնին վրայ շէնքեր պիտի շինուին:

Աւելորդ է յիշեցնել թէ այս ձեւով կառավարութիւնը պիտի իւրացնէ նաեւ Բանկալթիազգ. գերեզմանատունը, որ աչքի փուշ եղած էր:

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը

Երէկ ժընեւի մէջ բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան 59րդ խորհուրդին նստաշրջանը: Ներկայ էին 14 պատուիրակներ, որոնց 7ը արտաքին նախարարներ: Օրակարգին գլխաւոր խնդիրներն են, — Հռենոսեան գաւառներու պարպումը, ֆրանք եւիտալական բանակցութիւնները նաւային սպառազինութեանց կրճատման մասին, Պրիանի հարցարաներ եւրոպական դաշնակցութեան մասին, ապահովագրութեան հարց եւայլն:

Պոլսահայ երիտասարդ դերասան Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՊԱԼՃԳՃԵԱՆ, Պէնլեան խումբին ծանօթ պարիթոնը

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Մասնաւոր արտօնութեամբը այս օփէրէթին փարիզեան սեփականատէրին

Ի ՅՈՒՆԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅԵՐԵԿ ԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ, ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ ALBERT Ier ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Ա՛ՅՆՔԱՆ ԱՏԵՆԷ Ի ՎԵՐ ՄԵ՛Ծ ԱՆՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ԱՆՄԱՀԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆԻ ԱՆՆՄԱՆ ԳԼՈՒԽԱ-ԳՈՐԾՈՑԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 3.30 **ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐՀՈՐ ԱՂԱ** ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 8.45ԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՕՐԷՐԷԹԸ 3 ԱՐԱՐ, ՀԱՋԱՐԱԻՈ՛Ր ԱՆԳԱՄՆԵՐ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԱԾ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՌՆ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌՋԵՒ

ՅԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ են՝ արուարձաններէն գալիք ժողովրդին դիւրութեան համար.— Օթեակներ՝ 200, 150 (6 հոգիոց) և 100 ֆր. (4 հոգիոց). Թիկնաթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆրանք:

ԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները.— Օթեակները՝ 300, 250 (6 հոգիոց) և 200 (4 հոգիոց) ֆր.: Թիկնաթոռներ՝ 50, 20 և 15 ֆր.

ՇԱՆՕԹ.— Յերեկոյթին եւ երեկոյթին տոմսերը կը ծախուին կավուշի խմբագրատունը՝ մայիս 12էն սկսեալ:

Վաստուրականի հերոսամարտին 15ամեակը

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 17ԻՆ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերական ժողովը՝ վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մասին:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Տ. Քէճեան 50, Պ. Տիրանեան 30, Թ. Մոսկոփեան 20, Շուշանեան, Ն. Մարգարեան, Վ. Աւագեան, Քընտիկեան, Տոքթ. Արզուեան, Սրապեան, Զ. Քէհէեան, Թորոսեան, Պ. Թանաճեան, Խոտոեան, Ձերահեան, Աւետիսեան, Խ. Տէրոյէրեան 10ական, Չէքէմեան 20, Դաւիթեան 6, Թ. Գրիգորեան, Տ. Է. Մինասեան, Մալեան, փանպուքեան, Մ. Խոշապեան, Ասատուրեան, Տ. Քէստիքեան, Տիշլեան, Գրիգորեան, Տոքթ. Դատեան, Տէվէճեան, Բարիկեան, Ասատուրեան, Տէրտէրեան, Գարապետ Գորոսեան, Օր. Մազմանեան, Տիկին Պօղոսեան, Օր. Նաճարեան, Տիկին Շաքարեան, Եագկիւլեան, Տիկին Ադամեան, Տիկին Շամիրեան, Ղազարեան, Յակոբեան, Տէիրմէնճեան, Գալգճեան 5ական, Ոմն 15, Պ. Ազճեան 3, Ա. Օճաքեան, Նարկիզեան, Կ. Արմենեան, Աւետեան, Մածարեան 2ական, Տիկին Արմախանեան 3, Ցուքուրեան 1 Ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Շապին Գարահիսարցի Ադաւնի Զալղապեան կը փնտռէ իր քոյրը Տիկ. Սիրանուշ Զալղապեան, հօր անուն Եղիա, մօր անուն՝ Էլմօն, ինչպէս նաեւ իր հօրեղբօրորդին Վռամշապուհ Զալղապեան: Կը կարծուի թէ կը գտնուին Մարսէյլ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ A. Nadirian, 188 Rue de Rosny, Montreuil, (Seine), France.

— Ուրֆացի Յակոբ Գէորգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աբրահամ Թանտուրճեան, որ 1914ին Ուրֆայի կռիւէն յետոյ անյայտացած է: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Յակոբ Գէորգեանի, 5 Rue de l'Ecole, Arles, (B. du R.) France.

— Կը փնտռուին Խարբերդի Աշուան գիւղացի Արամ եւ Տաճատ Յակոբեան, հօր անուն՝ Մանուկ, մօր անուն՝ Մարթա, 1915ի տարագրութեան միջոցին գտնուած են Սուրիոյ ուր իրենց մայրը մեռած է զիրենք ձգելով 5—7 տարեկան հասակին մէջ: Իմացնել՝ Յովհաննէս Յակոբեանի, 14 Rue Ortolan, Paris (5).

Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն խոսրով Իլպիկեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Թաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր: Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc: կամ «Յառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Շապին Գարահիսարի մեծ ագպտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի ցակոբ էրնէկեան (Մաճարեան), հօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Խաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jean Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): Ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28-30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Զոնգուլտաք մնալէ վերջ, մեկնած է Պոլիս: կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է ճաշարանի մը մէջ: Ցետոյ մեկնած է Սալմաստ (Պարսկաստան): Իմացնել՝ E. A. Terzianի, comptable, boîtepostale 31, Draguignan, (Var) France. Լուր տուողին նուէր:

— Վարդան Պէճօեան կը փնտռէ իր հօրեղբօրորդիները Յակոբ Պէճօեան, Պետրոս Պէճօեան եւ իր եղբայրը Յակոբ Պէճօեան: 2 տարի առաջ կը թղթակցէին եւ կ'ապրէին միասին հետեւեալ հասցէին՝ Յակոբ Պէճօեան 418 Park ave. Worcester, Mass. U. S. A. Իմացնել՝ Վարդան Պէճօեանի, 64 Rue de Bonnet, Lyon, Rhône.

կարդացէք եւ խնդացէք

''ԿԱՎՌՕՇ,,

երգիծական միա՛կ հայ թերթը հրապարակ կ'ելլէ ամէն եղ. օր փնտռեցէ՛ք բոլո՛ր այն տեղերէն ուր «ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի:

Հասցէ՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10e). (Բաժնեգին տարեկան՝ 100 ֆրանք, բանուորական գեղչեալ գին՝ տարեկան 75 ֆր.):

Կ'ուզուի վարպետ խոհարար մը որ կարենայ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրներ պատրաստել ճաշարանիս համար: Լաւ վճարում Դիմել՝ Սուրէն Արզուանեանի: Hôtel Damas, Marseille.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստատած LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE Միգթթ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԹԷՐԶԵԱՆ ԹՐԻՔՕԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
17 Rue de l'Equerre, Métro: Buttes Chaumont
Մեքենայով թրիքօ հիւսելը ձրի սորվիլ փափաքողները կրնան մտնել մեզի: Մասնաւոր զեղչեր կ'ընենք մեր Boelette Pull Overներու անմրցելի գիները: Կ'ուղարկենք գաւառները contre remboursement.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 34—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱՅԻՍ 17ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

PRINKIPO ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
L. MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN
24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ' Place Maubert
Խնամքով պատրաստուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:
Բացման օրը յաճախորդներու կը հրամցուի մէկ գաւաթ որեւէ խմիչք:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՅԱՐ եւ ՅՕՐՔԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
31 Ave. des Gobelins, Paris (13) Մէթրօ' Gobelins
Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ամէն ժամ
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕԹ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Նախկին վարիչ հիւչակաւոր ՕՄԷԿՄ ժամացոյցներուն
ԺԸՆԵՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: Հանրակառք՝ 5, 50, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.
Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիներ, նշանաւուքի, հարսնիքի մատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գործեր: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:
Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՄԱՅԻՍ
1930
14 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1262 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԱ՛ՆԱՒ ԴՐԵՔ ՁԵՐ ԿԻՐՔԵՐՈՒՆ

Երկու հայերէն թերթեր, հանրային կարծիք վարելու ոչնաւած երկու օրկաններ, Փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը եւ երեւանցիներու բանբերը, մրցումի ելած են իրարու դէմ, լորձելու համար շինարար ծրագիր մը: Մինչեւ իսկ միասին գրգռելու, մատնելու, ափ մը տարագիրներու արիւնը մտնելու գնով: Երկուքն ալ՝ միեւնոյն ժամանակ, — մէկը՝ շաբաթ, 10 մայիս, միւսը՝ յաջորդ օրը, կիրակի:

Իրենց կատարած գարշելի արարքին գիտակցութիւնն ուզե՞ն, վերջապէս, այս մարդիկը: Պիտի ունենա՞ն ո՛ր եւ է ազդեցութիւն: Օրուան ո՛ր եւ է մէկ ժամուն:

Ամփոփենք խնդիրը:

Վաղուրականի վերջին գաղթէն փրկուած բեկորները տակաւին իսկ վեր կը ծիւրին Նահր-էլ-Օմարի կայաններուն մէջ: Ամենքը Հայաստան փոխադրելու բոլոր ձեռնարկները ձախողեցան: Վերջապէս, կարելի եղաւ Միջազգային Կարմիր Խաչին արտօնութիւն ստանալ գաղթականները տեղաւորելու Մուսուլի Սլիվան գաւառին մօտ, 7-8 ամայի գիւղերու մէջ: Պարտական ենք մը, որ գոնէ տարագիրները կայաններու ողորմելի պայմաններէն ազատելու եւ հողին կապելու առաւելութիւնն ունի, ինչպէս Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ:

Տրամադրելի գումարին շնորհիւ, արդէն կարելի եղած է փոխադրել 750-1000 մարդ, Պասրայի եւ Պաղտատի կայաններէն: Ասոնք անմիջապէս շինած են շատ սիրուն տուներ, եւ արդէն իսկ նուիրուած՝ վարուցանքի: Անապատը, կայաններու մէջ կը մնան, տակաւին, ուրիշներ, որոնց համար եւս օրհնութիւն մը պիտի ըլլար տեղափոխութիւնը: Պարզ դրամի խնդիր:

Նահր էլ Օմարէն մինչեւ Սլիվան փոխադրութեան ծախքն է 38 րուփի, մարդ գլուխ: Մէկ տունի շինութիւնը կ'արժէ 75-100 րուփի (գործակցաբար աշխատելով): Մէկ զոյգ լծկանը՝ 150 րուփի. մէկ ընտանիքի սերմնացուն՝ 45 րուփի, իսկ ուտեստը — մինչեւ հունձք — 95 րուփի եւն.:

Արդ, բոլոր անոնք որ ծանօթ են կայաններու պատճառած տարիքին, անվիճելի բարիք մը պիտի համարեն այս պատեհութիւնը, — միշտ նկատի ունենալով որ գոց են Հայաստանի դուռները:

Եւ բոլոր անոնք որ կուսակից են մեր ֆիզիքական եւ հոգեկան կազդուրման, համբանքի պահպանման, անշուշտ պարտք պիտի սեպեն աջակցիլ այսպիսի ձեռնարկներու: Հանրային մը եւ է կազմակերպութիւն չի կրնար անտարբեր մնալ այս գործին մէջ:

Այս տեսակէտով ալ, դիմում եղած է նաեւ Բարեգործականին, որպէսզի տրամադրելի գումարներէն բաժին մը հանէ: Յուսանք որ, Պաղտատի եւ Պասրայի իր վստահելի մարդիկն ալ շուտէն տեղեակ են ամբողջ գործին, եւ չերմապէս կուսակցին անոր իրականացման:

Որքան գիտենք, Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը տակաւին վրայ դրած է խնդիրը, եւ եթէ ուզէ անկեղծ ըլլալ, գոնէ այ միջոց գտնել քանի մը հարիւր թափառականներ եւս տեղին կապելու, ինքնապահ դարձնելու համար:

Եւ ահա գարշելի հարայ-հրոց մը՝ երկու ծայրերէ: Կատղեր են դեղին եւ կարմիր տիրացուները: Եւ մէկը միւսը վկայութեան կը կանչէ, մէկը միւսէն առաջ կ'անցնի, քսու ակնարկ մը աւելի սահեցնելու համար: Նոյնիսկ ոստիկանական պրպտումներու նիւթ հայթայթելու գնով:

Ա՛հ ի՛նչ «արկածախնդրութիւն», ի՛նչ «դիւային եւ արիւնալի ծրագիրներ»:

Դեռ ուրիշ պղտոր պատմութիւն մըն ալ, միշտ երկուքին թոյնով: Իբրեւ թէ Իրագի կառավարութիւնը չէ որ տրամադրած է թափուր գիւղերը, այլ հոգատար իշխանութիւնը:

— «Իրագի պետութեան կողմէ ցոյց տրուած այս չկամութեան հակառակ, արկած փնտռող Գոմիթէները հոգատար պետութեան միջնորդութեամբ կը յաջողին քանի մը հարիւր Հայեր փոխադրել Մուսուլի շրջանը»:

Այսպէ՞ս կը ներկայացնէ խնդիրը՝ ռամկավար պաշտօնաթերթը: Իսկ երեւանի ճպուռը կը ձայնակցի, հետեւեալ պերճախօս խորագիրներուն տակ. — «Սուրիայէն յետոյ Իրագ: շինակցութեան նոր արկածախնդրութիւնը»:

— «Իրագի կառավարութիւնը մերժած է իրեն տրուիլ պատրաստ յաջողակ կոմիտէն հոգատար պետութեան (անգլիական) միջնորդութեամբ կը յաջողի ձեռք ձգել հոդամաս մը եւ այնտեղ կը փոխադրէ քանի մը հարիւր գաղթական»:

Լսեցի՛ք, լսեցի՛ք տակաւին: Ռամկավար պաշտօնաթերթին որ կը պատմէ.

— Նահր-էլ-Օմարը Հայաստանէն հեռու, քաղաքական գործունէութեանհինաւուրութիւնչտուողանհրապոյր վայր մը,ինչ արժէք ունեցայ ներկայացնել քաղաքական գործունէութեան մէջ մեծցած երիտասարդկանց համար: Եւ այդ մարդկանց,— Նահր-էլ-Օմարի գոմիթէի երիտասարդկանց — մէջ կը ծագի միտքը մուսուլ, վասպուրականի սահմանակից վիլայէթը փոխադրել վասպուրականցիները»:

Եւ նորէն երեւանի թուխթակն է որ դէմ կը բռնէ.

— «Այն ինչ մուսուլը ինչքան հրապուրիչ, այնքան մօտ է Հայաստանի շինակցութեան երագին»:

Կա՞յ գերբնական ուժ մը որ կարենայ սանձ դնել այս մարդոց կիրքերուն:

Ոստիկանական գործակալնե՞ր են ասոնք, թէ հրապարակի եւ քաղաքական, կուսակցական գործիչ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՌԹԻԻ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (29 ապրիլ).

— «Ձիւղէ, քափիթիւլասիոններու ջնջումը մեծապէս շոյեց Թուրքերուն ազգային ինքնասիրութիւնը, որովհետեւ ատով կը շեշտուէր «նոր» Թուրքիոյ տնտեսական եւ քաղաքական անկախութիւնը ատելի Արեւմուտքէն: Սակայն, հէնց այդ միջոցը պատճառ եղաւ, որ Թուրքիա դրամ չգտնէ ոչ միայն իր տնտեսութիւնները վերականգնելու եւ զարգացնելու, այլ եւ իր պետական պարտքերը վճարելու համար:

Եւ այժմ ահա, Լոզանի քոնֆերանսէն հազիւ 7 տարի անցած՝ Թուրքիա դրուած է ճակատագրական երկընտրանքի մը առջեւ.—կամ ընդ առաջ երթալ օտար դրամագլուխի ծանր պայմաններուն, որոնք նոր ձեւով կրկին պիտի կաշկանդեն Թուրքիոյ տնտեսական եւ քաղաքական անկախութիւնը՝ քաւարար ապահովութիւն տալու համար օտար դրամատէրներուն, եւ կամ գահավէժ կերպով գլորուիլ սնանկութեան անդունդը:

Նկատելի է, որ Թուրք փաշաներն ու պէյերը արդէն սկսած են գնահատել օտար դրամագլուխին դերը եւ պատրաստ են կարեւոր զիջումներ ընելու անոր: Օրինակ, «ձիւմհուրիէթ»ի պէս ժոլեւանդ ազգայնական Թերթ մը կ'ըսէ. — «Պէտք է որ մեր դռները կռնակի վրայ բանանք օտար դրամագլուխին առջեւ, *ամէն տեսակ երաշխիք ու շահ ապահովելով անոր»:*

Միւս կողմէ, սակայն, քիչ չեն նաեւ այնպիսիները, որոնք տրամադիր կ'երեւին երթալու բոլշեւիկներու ճանապարհով եւ կարծես կ'ուզեն խուսափիլ օսմանեան պարտքերը վճարելէ, ինչպէս որ բոլշեւիկները մերժեցին վճարել ցարական պարտքերը: Ասիկա ալ հարկաւ անոր համար, որ Թուրքիա կարենայ պահել իր տնտեսական եւ քաղաքական անկախութիւնը ու կրկին չդառնայ դրամատիրական Արեւմուտքի ստրուկը:

Եթէ էնկիւրի հետեւի բոլշեւիկներուն, կասկած չկայ, որ Թուրքիա շատ կարճ ժամանակի մը համար միայն Թեթեւութիւն պիտի զգայ, բայց հիմնապէս ու տեւականօրէն պիտի խախտուի Թրքական վարկը եւ օտար դրամագլուխը աւելի հեռու պիտի փախչի Թրքական սահմաններէն: Իսկ եթէ էնկիւրի «ձիւմհուրիէթ»ի եզրակացութեան յանգի ի վերջոյ եւ որոշէ ամէն տեսակ երաշխիք ու շահ ապահովել օտար դրամագլուխին, վերջինս հարկաւ պիտի երթայ Թուրքիա եւ ստանձնէ այդ երկրին տնտեսական ու ֆինանսական վերականգնումի գործը:

Սակայն, այդ պարագային սուլթաններու ժամանակի հին պատմութիւնը Թերեւս նոր ձեւերով պիտի կրկնուի, եւ Թուրքիա նորէն պիտի խաղալիք դառնայ դրամատիրական Արեւմուտքի ձեռքին»:

ՀԱՅԸ 1.90է պիտի ծախուի Մայիս 15ին սկսեալ:

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ԱԻՍՏՐԱԼԻԱ հեռաձօս հաստատուեցաւ առջի օր: Առաջին երկաթգիծի խօսակցութեան գինն է... 843 ֆր. 75:

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

Երկրաշարժը Սալմաստի եւ Թաւրիզի մէջ

Թեհրանէն կը հեռագրեն մայիս 12 Թուականով.—

Երկրաշարժի ցնցումներուն աստկութիւնը կը նուազի Թաւրիզի մէջ, բայց շատ ուժգին է Սալմաստի շրջակաները ուր աւերներկրեայ որոտումներ ահ ու սարսափի կը մատնեն ժողովուրդը: Վախ կայ թէ մօտ 3000 հոգի մեռած ըլլան: Աւելի քան երեք քիլոմեթր երկայնութեամբ ճեղք մը բացուած է Ուրմիոյ եւ Սալմաստի միջեւ, եւ թոյլ չի տար որ օգնութեան փութացող կառքերը անցնին: Բայց եւ այնպէս կացութիւնը բարւոքելու նշաններ ցոյց կուտայ:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, Հնդկաստանի նախարարը տեղեկութիւններ տուաւ կացութեան մասին: Համաձայն իր յայտարարութեան, շուտով պիտի հրատարակուի կառավարական յանձնաժողովին տեղեկագիրը որ կը բաղկանայ երկու մասէ: Առաջին մասը պիտի հրատարակուի յունիս 1ին, իսկ երկրորդը՝ 24ին: Պիտի հրատարակուի նաեւ տեղեկագիր մը արդի կացութեան մասին: Նախարարը հաստատեց թէ հրաւէր ուղղուած էֆէշավարիչհաճիին որ քաշուի սահմանադրականէն, այլապէս զինուորական գործողութիւններ պիտի կատարուին: Բացի Կուճէրաթի շրջանէն, ուր մեծ է Կանտիի անձնական ազդեցութիւնը, անհնազանդութեան շարժումը պարզ արձագանգներ միայն ունեցած է գիւղականշրջաններուն մէջ: Հակառակ բոլոր չանքերուն, իսլամ հասարակութիւնը բացարձակապէս հեռու կը մնայ շարժումէն: Թէեւ կարելի չէ նախատեսել յառաջիկայ դէպքերը, բայց կառավարութիւնը տէր է կացութեան:

Բանւոստեղծուհի մը՝ յաջորդ Կանտիի

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ապպաս Թիապճի, Կանտիի յաջորդը, իր կարգին ձերբակալուեցաւ եւ իրեն յաջորդեց Տիկին Նէյտու:

Ապպաս Թիապճի առտուն կանուխ իր 59 հետեւորդներուն հետ ճամբայ ելած էր դէպի Տարսանա, աղի պետական մթերանոցը, արշաւանք մը կատարելու մտքով: Մեկնումէն առաջ հոգեւոր երգեր երգուեցան եւ Տիկին Կանտի օրհնեց կամաւորները: Եւ ահա ճամբուն վրայ երեւցաւ գաւառին դատաւորը, 300 ոստիկաններու հետ: Դատաւորը բարեկրթութեամբ մօտենալով Ապպաս Թիապճիի, ըսաւ.

— Դո՛ւք անկանոն ժողով մը կազմած էք եւ յանուն օրէնքի կը հրամայեմ ցրուիլ: Հակառակ պարագային պիտի հարկադրուիմ ձերբակալել ձեզ:

Ծերունին պատասխանեց արեւելեան քաղաքավարութեամբ եւ համակերպութեամբ.

— Դո՛ւք շնորհքով մարդ մըն էք: Կրնաք ձերբակալել և եթէ յարմար կը դատէք՝ ձեր ձեռքն եղած ամէն միջոց գործադրել:

Դատաւորը առանց վիճաբանութեան բռնուելու, ձերբակալեց Թիապճին եւ 59 ընկերները, որոնք չէին ուզեր բաժնուիլ: Բոլորն ալ փոխադրուեցան Շօլափուրի բանտը: Երբ լուրը իմացուեցաւ, մեծ բազմութիւն մը խռնուեցաւ բանտին բոլորտիքը, հոգեւոր եւ ազգային երգեր երգելով:

Դատը սկսաւ անմիջապէս, դռնփակ եւ առանց արտասովոր ձեւակարպութեանց: Ոստիկանական զօրաւոր ջոկատ մը կը հսկէր ապահովութեան: Տեղական մամուլին ներկայացուցիչներն անգամ չէին ընդունուած:

Ապպաս Թիապճի նախատեսելով իր ձերբակալութիւնը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղած էր քանի մը ժամ առաջ.

— Մէկ ամիսէն պակաս ժամանակի մը մէջ, կանտի անկախութեան իղձը արթնցուց միլիոնաւոր Հնդիկներու սրտին մէջ: Ինչ որ ալ ըլլայ իրենց վրայ ծանրացող բռնակալութիւնը, Հնդիկները անեղծ պիտի պահեն ազատութեան այդ բոցը: Ինքզոհութիւնը չի կրնար տիրել Հնդկաստանի մէջ, որքան ատեն որ գերի կը մնայ այս դժբախտ ազգը:

Ձերբակալութենէն անմիջապէս յետոյ, անհնազանդութեան շարժումին հրամանատարութիւնն ստանձնեց Տիկին Նէյտու, համաձայն Կանտիի հրահանգին: Տիկին Նէյտու Հնդկաստանի ամէնէն ականաւոր կիներէն մէկն է, բանաստեղծ, հռետոր եւ գրագէտ: Ցիտունը մէկ տարեկան է եւ մեծ դեր կատարած է հնդկական կեանքի մէջ, վերջին 15 տարիներու ընթացքին: Քալճաթանօթ է նաեւ Լոնտոնի մէջ, ուր ստացաւ իր կրթութիւնը, քսան տարի առաջ, յաճախելով Քէմպրիճի համալսարանը: 1928ին, անգլիացի գրագէտներ սեղան մը տուին ուր ներկայ էր նաեւ Լէյնսպրի, անդամ աշխատաւորական կառավարութեան:

∴ Վերջին հեռագիրներու համաձայն, Շօլափուր քաղաքը, ուր ծանր խռովութիւններ պատահեցան անցեալ շաբթու, ամբողջութեամբ անցած է ապստամբներուն ձեռքը: Եղած պատահանջին վրայ, ստիպողաբար գօրք դրկուած է: Առեւտրականները կը մերժեն բանալ իրենց խանութները, վախնալով որ աւարի կը մատուին իրենց ապրանքները:

Պաղեստինի Առաբևերն ալ դժգոհ

Պաղեստինէն Լոնտոն գացած արաբական պատուիրակութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը ծանուցանէ թէ բրիտանական կառավարութիւնը ծառայութիւն մատուցանելէ զատ չէր կրնար ո եւ է կերպով օգնել: Գաղթականներու փոխադրութեան համար հարկ եղած գումարը շատ հաւանական է ապահովուի Նահրէնի հիմնադրամէն որ արդէն յանձն առած է իրագործումը գաղթականական նման ծրագիրներու: Սակայն հիմնադրամը թերեւս չկարենայ հոգալ նոր գաղթականութեան մը փոխադրութեան ծախքերը:

(Նուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լառնաքայի «իզօթիս» թերթը հետեւեալ տարօրինակ պատմութիւնը կ'ընէ իր ապրիլ 19ի Թիւով.

— «Երբ պայէն հաղորդուած այն լուրը, թէ Յունաստանէն կիպրոս հայ գաղթականներու փոխադրութեան համար համաձայնութիւն մը գոյացած է անգլիական եւ յունական կառավարութիւններու միջեւ, գոհունակութեամբ ընդունուած է Լոնտոնի մէջ Հայերու ի նպաստ աշխատողներու կողմէ: Լորտ քաղաքապետի Ցոնտին վարչութիւնը երկու տարի առաջ մօտէն որդեգրած էր այս խնդիրը եւ Պ. Հ. Պըքսթըն որ մեկնած էր Կիպրոս, պատրաստեց շատ բարեացակամ տեղեկագիր մը:

Յունաստան ապաստանած մեծ թիւով Հայեր կան. երկրին պիւտճէն ալ շատ ծանրաբեռնուած ըլլալով, կ'առաջարկուի կարելի եղածին չափ շատ Հայեր փոխադրել Կիպրոս, որուն հողը կրնայ մշակելի դառնալ:

Պ. Օրզպի Կոր երբ պաշտօնի վրայ էր, համակրութեամբ նայեցաւ խնդրին. նոյն վերաբերումը ունեցաւ Կիպրոսի կուսակալ Բօնալտ Սթօրոս: Գլխաւոր դժուարութիւնը դրամն էր: Կիպրոս չէր կրնար վճարել: Յունաստան յանձն առաւ փոխադրութիւնը ձրի կատարել, իսկ բրիտանական կառավարութիւնը ծառայութիւն մատուցանելէ զատ չէր կրնար ո եւ է կերպով օգնել: Գաղթականներու փոխադրութեան համար հարկ եղած գումարը շատ հաւանական է ապահովուի Նանսէնի հիմնադրամէն որ արդէն յանձն առած է իրագործումը գաղթականական նման ծրագիրներու: Սակայն հիմնադրամը թերեւս չկարենայ հոգալ նոր գաղթականութեան մը փոխադրութեան ծախքերը:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«Ձիւմհուրիյէթ»ի մէջ, եօնուս Նատի պէյ կը գրէ հետեւեալ խորագրին տակ. «Թուրք հանրային կարծիքը կը սարսափի հակակշռէն».—

«Թուրք հանրային կարծիքը կը սարսափի ելմտական հակակշռէն: Հաւատարիմ ենք մեր պարտքերուն, բայց չենք կրնար հանդուրժել որ հին Հանր. Պարտքերու վարչութիւնը ո եւ է նոր ձեւով մը կրկին երեւան գայ: Պէտք է յարգել Թուրքին այս զգացումը, որ ծնունդ է մօտիկ անցեալի դառնյիշատակներուն: Մանաւանդ երբ գոյութիւն ու: նեցող երաշխաւորութիւնները կը բաւեն:

«Արդարեւ, հակառակ տնտեսական տագնապին, հաստատապէս կարելի է ըսել թէ պիտի աւելնան մեր ժաքսային հասոյթները: Արդ, հին պարտքերուն յատկացուած ժաքսային հասոյթներու ներկայ հաւաքատուութիւնն իսկ լիուլի կը բաւէ այսօրուան եւ վաղուան պահանջներուն:

Այս առթիւ պէտք է զոհունակութեամբ յիշել նաեւ որ օտար պատուիրակները շատ բարեացակամ շարժեցան: Մենք՝ Աւելցնելքի մէջ բոլորովին նոր պետութիւն մը կազմող հին Թուրքերն ենք: Կը սպասենք որ Արեւմուտքը համակրանք եւ օգնութիւն բերէ այս շարժման, որ ամբողջովին իր հիմերուն վրայ կը կոթնի:

ՎՐԻՊԱԿ.— Պ. Լ. Բաշալեանի ճառին մէջ, որ հրատարակուեցաւ երէկ, ռազմագլխին—պիտի ըլլայ սահմանագլխին: երգերով՝ պիտի ըլլայ երկերով:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՈՐԻՆ ՀԱՅՑ

Պատասխանատու հորին հայց

Ս. ԱՎԱՏԻՍՅԱՆԻՆ ՅՈՐԻՆԱՅՑ ՓՈՐՁԻ ՄԱՍԻՆ

Ս. Ավատիսյան ընկերուհի, Դուք Ձեր նամակում գրում եք, որ Ձեր ամուսինը՝ Ավետիս Ավատիսյանը, որ 1941 թվականին զորակոչվել է Կարմիր բանակ, 1942 թվականի հունվարին Ձեզ ուղարկել է մի նամակ, որտեղ հայտնել է, որ ինքը գտնվում է Ստալինգրադի ճակատում, և խնդրել է, որ Դուք նամակ գրեք նրան հետևյալ հասցեով՝ Ստալինգրադի ճակատ, զորամաս 1234, Ավետիս Ավատիսյանին։ Դուք նամակ եք գրել, բայց պատասխան չեք ստացել։ Դուք հարցնում եք, թե ինչ պատճառով Ձեր ամուսինը չի գրում Ձեզ։

Ընկերուհի Ավատիսյան, Ձեր ամուսնի նամակը ստացվել է Ստալինգրադի ճակատից, և նա իսկապես գտնվում է այդ ճակատում։ Ձեր նամակները նա ստացել է, բայց ինքը չի գրում Ձեզ, որովհետև ծանր վիրավորվել է և գտնվում է հիվանդանոցում։ Նա ուղարկել է Ձեզ մի նամակ, որտեղ հայտնել է, որ ինքը վիրավորվել է, և խնդրել է, որ Դուք նամակ չգրեք նրան, որպեսզի նա չանհանգստանա։ Նա ուզում է, որ Դուք նամակ գրեք նրան միայն այն ժամանակ, երբ ինքը Ձեզ գրի։

Ընկերուհի Ավատիսյան, Ձեր ամուսինը ապրում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՐՎԵՍՏԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԵԶՆԵՐՈՒՄ

Հ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայկական սովետական հանրագիտության հիմնադրումը Արվեստագիտության ասպարեզներում ամենից առաջ նշանակում է մարքսիզմ-լենինիզմի հիման վրա արվեստագիտության ամենակարևոր հարցերի մշակում, արվեստագիտության ամենակարևոր ճյուղերի զարգացման ուղիների որոշում, արվեստագիտական կադրերի պատրաստման ամենաարդյունավետ ձևերի գտնում։ Հայկական սովետական հանրագիտության հիմնադրումը նշանակում է նաև հայ արվեստագիտության ամենակարևոր խնդիրների լուծում։

Ինչպես հայտնի է, Հայկական սովետական հանրագիտության հրատարակչությունը հիմնադրվել է 1935 թվականին։ Հանրագիտության հրատարակչության հիմնադրումից հետո Արվեստագիտության ասպարեզներում ստեղծվեցին

տանական կառավարութեան հետ սկսած բանակցութիւնները անելի մը յանգած են։

Համաձայն այդ զեկոյցին, կառավարութիւնը մերժած է ընթացք տալ Արաբներու պահանջներուն, այսինքն դադրեցնել Հրեաներու ներգաղթը, ապահովել հողերու սեփականատիրութիւնը եւ պղեստինեան ժողովրդավար կառավարութիւն մը հաստատել։ Ընդհակառակն, մասնագէտ մը ղրկած է, խնդիրը տեղին վրայ ուսումնասիրելու համար։ Այս կացութեան մէջ, պատուիրակութիւնը հասկնալով որ Պղեստինի խնդիրը արդարութեամբ չպիտի լուծուի, կը նախընտրէ վերջացնել բանակցութիւնները եւ դառնալ Պղեստին։

Անգլերուս յարաբերութիւնները

Ինչպէս գրեցինք, Անգլիա առեւտրական պայմանագիր մը կնքեց խորհրդային իշխանութեան հետ։ Անգլիոյ առեւտրականները տարեկան առնուազն 20 միլիոն սղերլինի ապսպրանք կը սպասեն այս կարգադրութեան շնորհիւ։ Իսկ Մոսկուան իր կարգին կը լուսայ ղրամական վարկ ստանալ, երկրին վերաշինութեան համար։

Միւս կողմէ, պահպանողական թերթերը կը շարունակեն մերկացումներ կատարել համայնավար գործակալներու դաւերու մասին։ Քանի մը ամսուան ընթացքին բաժնուած են բազմաթիւ յեղափոխական թռուցիկներ եւ տետրակներ ոչ միայն քաղաքացիներու, այլ եւ զինուորներու։ Լոնտոնի կարմիր օրկանը կը հրաւիրէ համայնավարները ուժ տալ հնդկական յեղափոխութեան, «որովհետեւ Հնդկաստանը յեղափոխութեամբ միայն կրնայ ազատագրուիլ։ Ուրիշ հրատարակութիւն մը կ'ըսէ.— «Երիտասարդ համայնավար դաշնակցութիւնը կ'ուզէ երիտասարդ բանուորներու շարքերը եւ զինուորները պատրաստել յեղափոխական կռիւներուն համար։ Կեցցէ՛ Խորհրդային Հնդկաստանի ստեղծման համար բացուած պայքարը։»

Մասնաւոր թռուցիկներ եւ տետրակներ սահմանուած են յատկապէս ցամաքային եւ ծովային զինուորներու։

Մոսկուա եւ Պերլին դէմ դիմաց

Այս միջոցին բանակցութիւններ կը կատարուին Խորհրդային Միութեան եւ Գերմանիոյ միջեւ, հարթելու համար շարք մը դժուարութիւններ, որոնք յառաջ եկած են վերջին տարիներու ընթացքին։ Կացութիւնը բաւական փափուկ է, որովհետեւ Մոսկուան կ'ուզէ ամէն գնով նորոգել Ռաբալլոյի դաշնագիրը, մինչդեռ Գերմանացիները իրենց միջազգային դիրքը զօրացուցած ըլլալով Եւրոպայի մէջ, այնքան փութկոտ չեն երեւար։ Մանաւանդ որ, յուսախաբ եղան գործի տեսակէտով ալ։ Միւս կողմէ, Գերմանիա կը սեղաղրէ խորհրդային իշխանութիւնը թէ շատ կը խառնուի իր երկրին ներքին գործերուն։ Այսպէս, կը դատապարտէ «կարմիր ճակատ» կոչուած կազմակերպութեանց գործունէութիւնը, որ տեղի կ'ունենայ ուղղակի Մոսկուայի հրահանգներով։ Ցետոյ, կը բողոքէ առեւտրական համաձայնութեանց խզման դէմ։ Գերմանական սենաշնորհներու տէրերը վտարուած են իրենց գործերէն, ուրիշներ ծանրաբեռնուած են տուրքերով, որպէսզի ձգեն երթան։

Լուրի մը համաձայն, Մոսկուա կը սպառնայ հրատարակութեան տալ Գերմանիոյ հետ կնքուած զինուորական գաղտնի համաձայնութիւնները, եթէ չնորոգուի Ռաբալլոյի դաշնագիրը։

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

Ա. ՄԵՆԱԼԱՀ Մ. ՓՈՒՌԽՐ Ա. ԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԵ ԱԶԱՏԻԼ

Աւելնադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, ելեքտրական դնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմաններ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur)։ 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *կամ Սէն Լազարի մօտ։ Աւէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆոդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆոդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

ԹԷՐՋԵԱՆ ԹՐԻՔՕԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

17 Rue de l'Equerre, Métro: Buttes Chaumont

Մեքենայով Թրիքօ հիւսելը ձրի սորվիլ փափաքողները դիմեն մեզի։ Մասնաւոր ուշադրութեան կը յանձնենք մեր Boelette Pull Overներու անմրցելի գիները։ Կ'ուղարկենք գաւառները contre remboursement.

ԶԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, մոքինի, վերարկու, լաւ դերձակներու ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կերպաս, իսկական արժէք՝ 1000 ֆրանք. կը ծախուին 250—350 ֆրանքի։ Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ չգործուած ղգեստներ։

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8։ Կիրակի 9—12

ՖԼԻՏՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, Մէթրօ Նասիոն

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱԶԱՐՕՆԵԱՆԻ

Կազմակերպուած Իթալիի, Պիսէթրի և Ժանթիլեթիի Յօբելինական յանձնախումբի կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30—12, 2 rue de la Mairie Gentilly.

Կը ներկայացուի՝ ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ

Գեղարուեստական բաժին

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, մասնակցութեամբ Փարիզահայ ծանօթ դերասաններու կը ներկայացուի՝ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ և ԱՍԻԱՅԻ ՍԱՓՐԻՋԸ (զաւեշտ), այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45էն մինչեւ լոյս Ալֆորվիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 148 Rue Villeneuve: *Խմբերգ, բուրգեր, ճազ պանտ, եւն.։ Մուտք 5 եւ 7.50 ֆրանք։*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Harola*ի սրահներուն մէջ* 3 rue Lavieuville, Nord Sud: Abbesses.

Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

Կը ներկայացուի «Ռոստոմ» Թատերասիրացի կողմէ

ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ (*տրամ 4 արար*)

Զաւեշտ ՊԱՇՏՕՆՍ Է ԽՈՄԲԱԼ

Կէս գիշերէն վերջ պար, ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր.։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Փարիզի Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ Վասպուրականի դիւցազնամարտին 15ամեակին առթիւ 17 Մայիս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Harola*ի սրահներուն մէջ,* 3 Rue la Vieuville, *մէթրօ՝* Abbesses

Կը նախագահէ՝ Պ. Տ. ՁԻԹՈՒՆԻ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ և Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50։ փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Դեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15ամեակն է այս տարի,*

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ֆրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՒՈՒՋԻ վաճառութեան*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Շ. Գարահիսարի եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական Միութեան կողմէ 17 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-Ֆոլինպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles):

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերական ժողովը՝ այսօր Շաբաթ-շաբթի իրիկուն ժամը 8.30էն Գրադարանի սրահը։ Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մասին։

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. Միութեան դասախօսական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Նիւթ՝ Հ. Ց. Դաշնակցութեան քաղաքական աշխարհայեացքը»։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս կիրակի ժամը 3.30ին Սեվրի մխիթարեան վարժարանին մէջ կը բանախօսէ Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան նիւթ ունենալով «Անիի պատմութիւնն եւ աւերակները»։ Բանախօսութիւնը աւելի հանրամատչելի եւ հետաքրքրաշարժ ընելու համար Հ. Գ. Նահապետեան ցոյց պիտի տայ լուսապատկերներ որոնք իր Հայաստանեան ուսումնասիրութեանց շրջանին հանած է պատերազմէն առաջ։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի անդամները ու անդամուհիները ժողովի կը հրաւիրուին այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 71 Ave. Kléber.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Պիլէճիկի (Պրուսա) թիւրքմէն գիւղէն տիկ. Մարգրիտ Պէյլէրեան կը փնտռէ իր քոյրը Տիկ. Սիրանուշ Զալդապեան, *հօր անուն Ղեւմա, մօր անուն՝ Էլմօն, ինչպէս նաեւ իր հօրեղբօրորդին Վռամշապուհ Զալդապեան։ Կը կարծուի թէ կը գտնուին Մարսէյլ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝* A. Nadirian*ի* 188 Rue de Rosny, Montreuil, (Seine), France.

— *Ուրֆացի Յակոբ Գէորգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աբրահամ Թանտուրճեան, որ 1914ին Ուրֆայի կռիւէն յետոյ անյայտացած է։ Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Յակոբ Գէորգեանի,* 5 Rue de l'Ecole, Arles, (B. du R.) France.

— Օր. Էօժէնի Նաւասարդեան կը փնտռէ Գառնիկ կամ Ղարիբ Էլմասեան (28 30 տարեկան) որ 1920ին կարճ ժամանակ Ջոն. Պոլիս։ կը կարծուի թէ Պոլսոյ մէջ աշխատած է Ձաշարանի մը մէջ։ Ցետոյ մեկնած է Պարսկաստան)։ Իմացնել՝ E. Terzianի, comptable, boîte postale 31, Draguignan, (Var) France.

Լուր տուողին նուէր։

Վառնու է *(փոնտ'Թէզ)* *յաշատ կեդրոնի մէջ ժամանակակից ճաշի խանութ մը՝ յարմար սրճարան եւ ճաշարան մը։ Ձրի եւ ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Կարապետ Մանուկեանի,* Arménien, Charvieu (Isère).

Կ'ուզուի *մուճակագործ (սայլաշէն) բաւարար ու բոլորովին անվնաս աչկերտներ եւ աշկերտուհիներ։ Դոհացուցիչ վճարումեւ արտօնութիւն։ Դիմել՝ փիրանեան բարբ, 25 Rue du Panier, Marseille.*

Կ'ուզուի *վարպետ խեցեգործ մը որ կարենայ նաեւ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրներ պատրաստել։ Ձրի վճարանիս տակաւ։ Դիմել՝ Մաւրէն Արզուման, Hôtel Damas, Marseille.*

ՄԱՆԱՒԱՏԷՍ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթէլէ։ Ամէն տեսակ եւ նոր մեթոտով գարմանում ամէն տեսակ եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ միզի հիւանդութեանց (ֆրանկօ-մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. բաժին մանուկներու։ Ընդհանուր ուղեմիտ եւ աթոռ։ Հրաժարուած։ Ամէն օր 9—12։ Կիրակի 9—12։

ՄԱՅԻՍ 17ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

PRINKIPO ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

L. MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ։

Բացման օրը յաճախորդներու կը հրամցուի մէկ գաւաթ օրեւէ խմիչք։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

phonos & disques **Columbia** REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փայաքներու ճոխ մեծերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ ինդ գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—6, CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» պ. Տ. Բէկգատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան ինդարաժիններուը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Շշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
15
ՄԱՅԻՍ
1930
15 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1263

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

— Մէկ անգամ էր նա քոյն շինել
Եւ շատ անգամ կործանեալ։
Բայց այս անգամ վերադարձին
Բոյնն աւերակ էր գտել։

Այժմ նորից քոյն էր շինում,
Եւ շինում էր եւ երգում,
Ամէն մի շիւղ կպցնելիս՝
Առաջւայ քոյնն էր յիշում։

Ղ. Աղայեան

Տակաւին մէկ շաբաթ առաջ էր որ երկու թղթակցութիւն կը ստանայինք Սալմաստէն, մէկը՝ Ա. Ահարոնեանի յորելեանին առթիւ, միւսը՝ «վերաշինական աշխատանք», գլուխն ալ՝ շանաստեղծին այս զմայլելի տաղը։

Անբա՛խտ Սալմաստ... Թէեւ տակաւին չունինք լրիւ տեղեկութիւններ, բայց ապահովաբար քար քարի վրայ չէ մնացած, ինչպէս կը հետեւի Թէհրանի մեր թղթակցին հեռագրէն ալ։

Մինչեւ այսօր հասած հեռագրական լուրերը միշտ կը լիշեն Սալմաստի եւ Ուրմիոյ անունները։ Եւ շարժին ամբողջ սրտաիրքը կրած են այդ երկու շրջանները, բայց մանաւանդ առաջինը։ Երէկ, Լոնտոնի թերթերը մինչեւ 3000 կը հաշուէին զոհերուն թիւը։ Եւ որովհետեւ նախընթաց հեռագիրներ կ'ըսէին թէ բազմաթիւ Հայեր կան զոհերուն մէջ, ուրեմն հետք չէ մնացած Սալմաստի հայկական գիւղերէն։

Ամէն պարագայի մէջ, եղած տեղեկութիւնները բաւական են, որպէս զի բախտաւոր գաղութներու բարեգործական հաստատութիւնները մտածեն եղբայրական աջակցութիւնն ալ ցոյց տալ։ Ամերիկացիները օգնութեան փութացած են արդէն, ինչպէս եւ կառավարութիւնը։ Բայց աղէտը միայն Հայերու գլխուն չէ ինկած։ Շատ աւելի մեծ կորուստներ կրած են Պարսիկները։ Քան եւ Ասորիներ։ Այնպէս որ, ինչքան ալ մեծ գումար ղրկուի, հազիւ կաթիլ մը սպեղանի պիտի հասնի մեր դժբախտ հայրենակիցներուն։

Առաջին աղէտը չէ այս, Ուրմիա-Սալմաստ շրջանին համար։ Առաջինը վաղուց աւերուած եւ պարպուած, հին յիշատակներով կ'ապրի։ Երկրորդը նորէն սկսած էր ծաղկիլ, օգտուելով յարաբերական խաղաղութենէն։ Քանի մը տարի առաջ Հայաստան գացած Սալմաստցիները անհանդուրժելի գտնելով կեանքը, իրարու ետեւէ վերադարձան։ Ամէն կողմ ցրուած Սալմաստցիներն ալ սկսեր էին համախմբուիլ, եւ վերաշինել իրենց բոյները։ Մեր թղթակիցը հրճուանքով կ'աւետէր (ո՞ղջ է արդեօք...)։

— «Օրը օրին փլատակների մէջ բարձրանում են նոր շէնքեր։ Վերաշինուում են քանդուած բոյները։ Վերաշինուած տների կողքին քիչ-շատ հայացատ գիւղերից Շափթուան, Մահիլամ, Ղալասար եւ Ղոչան ունին նորակառոյց դպրոցական շէնքեր, իսկ մնացեալ գիւղերում էլ ջանք է տարւում նոյն ուղղութեամբ։ Գիւղացիները հետզհետէ մշակում են խոպան դաշտերը։ Մաքրում են առուները, նորոգում են փճացած այգիները։ Ցնկում են նոր տունկեր եւ արհեստական անտառներ»։

Եւ ահա, — նոր աղէտը։ Երկրաշարժ և հիմնայատակ փլուզում։ Նորէն աւերակներու վրայ։

Ճակատագրական անէ՞ծք մը թառած է այս գիւղերու գլխուն...։ Պատերազմ, ջարդ, աւեր ու արիւն, գաղթ ու ներգաղթ։ Մէկ խօսքով՝ կործանում քանի մը տարին անգամ մը։ Անշուշտ նորէն ոտքի կը կանգնին ողջ մնացողները, կը բաւէ որ գտնեն թէ իրենց մասին մտածողներ, հոգացողներ կան բոլոր գաղութներուն մէջ։

Եւ անշուշտ կան։ Ո՞վ չէ լսած այդ երկու անունները, մեր ազատագրական շարժումներու ընթացքին։ Քանի՛ եւ քանի նուիրեալներ երկիր են անցած այդ ճամբով, խարխուլ են ձգած Սալմաստի գիւղերուն մէջ։ Քանի՛ եւ քանի կարաւաններ, փախստական բազմութիւններ իրենց առաջին օթեւանն են գտած այնտեղ։ Ի՛նչ զարհուրելի կամ սքանչելի դրուագներ՝ վասպուրականի այդ կայարանին մէջ, եթէ ներելի է այս բացատրութիւնը։

Սալմաստը տոկաց բազմապիսի արշաւանքներու։ Ան չդուսահատեցաւ Թրքական սաստասփիներէն։ Բարեգործականի, զարմիր խաչերու եւ նման կազմակերպութեանց պարտքն է մնալ չտալ որ յուսահատի բնական այէտի մը ցնցումներէն։

Միւս կողմէ, չմոռնանք որ պարսկահայ գաղութը երբեք անման չմնաց ո՛ր եւ է հանրային աղէտի առթիւ։ Մասնակցաւ ո՛չ միայն Շիրակի, այլ եւ Ֆիլիպէի եղբայրական օգնութեան գործին։ Իսկ դեռ վերջերս, Անատոլուի բեկորներուն ենթագաղթին առթիւ, առաջինն էր որ փութացուց իր ալակերթիւնը, շօշափելի գումարներով։

Ապացուցանենք թէ աչքէ հեռու Սալմաստը հեռու չէ մեր սիրտէն։ Ոչ ալ անոր պահանջը անմատչելի՝ մեր հանրօգուտ միութեանց կարողութենէն։

Անմիջական օգնութեան կարօտ են մեր արկածահար եղբայրները։ Կը թուի թէ մեզաւորած է Թաւրիզն ալ, որ առաջին առթիւ 8000 ֆրանք փութացուց Սուրիոյ գաղթականներուն։ Այնպէս որ, ներելի չէ օր կորսնցնել։

Թերեւս անզօր ենք աւերակներ վերաշինելու։ Բայց կըրնանք աւերուած սիրտեր սփոփել։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԿՈՒ ՃԱՄԲԱՅ

Սօֆիայի «Նոր Արաքս»ը կը գրէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (2 մայիս)։

— «Նախկին ու նաեւ ժամանակակից ընկերվարութեան «հաւատոյ հանգանակը» անշուշտ կայ ու կը մնայ դասակարգային կռիւը։ Այս հաւատամքը նոյնքան հին է, որքան ընկերվարութիւնը։ Բայց այդ դասակարգային կռիւը պատրաստելու եւ վարելու, կամ ընկերվարական *գործելակերպի* հարցը երէկ, մեծ պատերազմէն առաջ ու մանաւանդ այսօր մեծ պատերազմէն ետք՝ Թերեւս աւելի կենսական եւ ճակատագրական է, քան ընկերվարութեան *սկզբունքը*։ Որովհետեւ, ընկերվարութեան սկզբունքը միայն պիտի չքաւէր հասնելու երազուած ընկերային հաւասարութեան, աշխատանքի եւ ազգերու ազատագրութեան, եթէ այդ սկզբունքը կեանքի մէջ իրականացնող ազդակներն ու գործելակերպը յստակ, որոշ եւ ժամանակակից ընկերային բարդ կեանքէն բխած ու պայքարող աշխատաւորութեան դաշերուն, ուժերուն եւ հնարաւորութիւններուն ներդաշնակուած չըլլան։

Եւ արդէն առաւելաբար գործելակերպի հարցին մէջ բաժնուելով է որ այսօր ստեղծուած են ընկերվարական տարբեր Թեւերը ու հոսանքները։ Գործելակերպի ծանրակշիռ կնճիռն է որ այնքան ներիհակ, գրեթէ Թշնամի բանակներու վերածած է ժամանակակից համայնավարութիւնը եւ եւրոպական ընկերվարութիւնը։

Այսպէս, օրինակ, մինչ համայնավարները կամ բոլշեւիկները *բռնի միջոցներով*, դասակարգային Թշնամին ամէն կերպ եւ ամէն օր բնաջնջելով, կը փորձեն «սօցիալիզմ կառուցանել» առանց բնաւ մտահոգուելու աշխարհի եւ յատկապէս աշխատաւոր դասերուն եւ ժողովուրդներուն սպառնացող աղէտ աւերներով, անդին, եւրոպական ընկերվարութիւնը, առանձնապէս խրատուած բոլշեւիկեան արիւնոտ փորձարկութիւններէն՝ մերժելով կը մերժէ ամէն տեսակ *բռնի միջոցներ* եւ դիկտատուրա՝ քանի տակաւին պրոլետարիատը հաստնցած, կազմակերպուած եւ ի վիճակի չէ իշխանութեան գլուխ գալու՝ ընկերվարական կարգեր հաստատելու համար։

Ոչ Թէ բռնութիւն, այլ ազատութիւն, ոչ Թէ դիկտատուրա, այլ ռամկավարութիւն, ոչ Թէ մշտական արիւնոտ կռիւներ ու ցնցումներ, այլ կազմակերպուած խաղաղ ու մեթոտիկ աշխատանք կեանքի բոլոր բեմերուն վրայ։

Վերջապէս ոչ Թէ դասակարգային կռիւ՝ յանուն չորրորդ դասակարգի տիրապետութեան երրորդ դասակարգի վրայ, այլ ազատագրութիւնը բովանդակ *մարդկութեան* եւ անկաշկանդ գարգացումը *մարդ անհատի* եւ *ազգային միաւորի*»։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հեռագրեն Թէ հրդեհ ծագած է Փեթրովսք քաղաքին մէջ (մայրաքաղաք Վոլկայի հանրապետութեան)։ Հակառակ հրշէջներու ջանքերուն, կրակը արագօրէն ծաւալեցաւ եւ քաղաքին չորս Թաղերը ամբողջովին մոխիր դարձան։ Կը կարծուի Թէ զոհերու Թիւն ալ մեծ է։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՀ ՏՈՔԹ. Ֆ. ՆԱՆՍԷՆԻ

Ցաւով կը հաղորդենք մահը Տոքթ. Ֆ. Նանսէնի, որուն անունը այնքան սերտօրէն կապուած է հայ եւ ռուս գաղթականներու հոգերուն հետ։ Չէ՞ որ իր անունով կը կոչուի անոնց համար հաստատուած առժամեայ անցագիրն ալ։

Հոչակաւոր բեւեռախոյզը ծնած էր 1861ին, Քրիսթիանիայի մէջ։ 28 տարեկանին, վարիչն էր Պէրկէնի բնագիտական Թանգարանին, եւ շարունակելով հանդերձ իր կենդանաբանական ուսումնասիրութիւնները, իր առաջին ճամբորդութիւնը կատարեց դէպի Կրօէնլանտա։ Վերադարձին, յափշտակուած բեւեռային գաղտնիքներով, շինեց իր հոչակաւոր նաւը, «Ֆրամ»ը («Յառաջ») եւ ճամբայ ելաւ 1893ին։ (Ծախքին երկու երրորդը կը հոգար Նորվեկիոյ կառավարութիւնը)։ Արշաւախումբը մատնուեցաւ ահռելի դժուարութեանց, եւ սառոյցներու մէջ պաշարուած մնաց երեք տարի։ Ճէքսընի արշաւախումբն էր որ օգնութեան հասաւ 1896ին, երբ ամէն մարդ կորսուած կը նկատէր։ Նանսէն հասած էր 86րդ զուգահեռականին,— կէտ մը ուր ոչ մէկը կրցեր է հասնիլ տակաւին։ Արդէն շինուած էր իր հոչակը, եւ գիտական աշխարհը Թանկագին արդիւնքներ շահեցաւ։ Նորվեկիա վերադարձին, Նանսէն 1905ին նուիրուեցաւ ովկիանագրութեան ուքանի մը ճամբորդութիւններ կատարեց դէպի ովկիանոսները։ Այդ միջոցին, քաղաքական դէպք մը վեր ի վայր ըրշեց գիտնականին կեանքը։ Շուէտ կը բաժնուէր Նորվեկիայէն։ Նանսէն նետուեցաւ քաղաքական պայքարի մէջ, Նորվեկիոյ ազգային կառավարութեան գլուխն անցաւ եւ զանազան բանակցութիւններ կատարեց։ Իր ժողովրդականութիւնը ծայրագոյն աստիճանին հասած էր։ Լոնտոն ղրկեցին իբր ներկայացուցիչ։ Մնաց մինչեւ 1908, եւ միշտ կ'ըսէր. «Դեսպանական պաշտօնը նուազ հետաքրքրական է քան եւ Բեւեռներու գաղտնիքը։»

Ուրիշ բազմազան պլպտումներէ եւ պտոյտներէ յետոյ, պատերազմի ընթացքին ինքզինքը նուիրեց հալածականներու տառապանքը մեղմացնելու։ Ինքն էր, որ կազմակերպեց պաշարուած Շուէտի պարենաւորումը, Զինաստան եւ Սիպերիա մնացած պատերազմական գերիներու վերադարձը։ Ինքն էր ներշնչողը եւ ամէնէն գործօն անդամը այն միջազգային խորհրդաժողովին որ ժրնեւի մէջ համախմբեց 48 կարմիր Խաչեր, օգնութեան հասնելու համար սովահար Ռուսաստանին։ Եւ 1921 օգոստոս 27ին, Նանսէն Չիչերինի հետ կը ստորագրէր համաձայնագիր մը, որուն շնորհիւ ապահովուեցաւ Վոլկայի եւ Ուկրայնայի 15 միլիոն աղէտեալներու պարենաւորումը։ 1923ին, Նանսէն ստացաւ Նոպէլի խաղաղութեան մրցանակը։

Առանձին կը ներկայացնենք իր աշխատանքները՝ մասնաւորապէս հայ գաղթականներու վիճակին բարւոքման և Սարտարապատի ծրագրին իրագործման համար։

Իր բեւեռային ճամբորդութիւնը թարգմանուած է հայերէնի, հանգուցեալ Մ. Նուպարեանի կողմէ։

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԱԼ ՄՏԱՀՈԳ

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՌՈՒՍ. ՏՈՐՄԻՂԻՆ ԶՕՐԱՑՈՒՄԷՆ

Պոլսէն կը հեռագրեն մայիս 13 Թուականով.—

«Վաքթ» լրագիրը մեծ կարեւորութիւն կուտայ Պալթիկ ծովու ռուսական տորմիղին Սեւ Ծովու մէջ կեդրոնացման։ Կը յայտնէ Թէ այդպիսի կացութիւն մը կրնայ պատերազմի վտանգ ներկայացնել, որովհետեւ Անգլիա որոշած է չեզոք չմնալ այդ վիճակին հանդէպ։

Թուրք Թերթը դիտել կուտայ Թէ բրիտանական տորմիղը գերակշռութիւն պիտի ունենայ Սեւ Ծովու մէջ, եթէ անցնի Տարտանէլը։

Ծաւր կացութիւն Հնդկաստանի մէջ

ՆՈՐԱՆՈՐ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոմպէյէն կը հեռագրեն Թէ պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Շօլափուրի մէջ, որովհետեւ Հնդիկները փորձեր էին ինքնավարութիւն հաստատել։ Բոլոր ղեկավարները ձերբակալուեցան եւ պիտի դատուին իբրեւ խռովարարներ։

Պաշարման վիճակի հոչակումէն անմիջապէս յետոյ, զինուորական իշխանութիւնը ձեռք առաւ քաղաքային վարչութիւնը։ Գնդացիրներով զինուած բրիտանական զօրքեր գրաւեցին ռազմագիտական կէտերը եւ պատնէշներ կանգնեցին։ Փողոցներու ծայրերն ալ պատնէշներ կանգնուած են, որպէսզի քաղաքը մեկուսացուի եւ կասկածելիներու երթեւեկը արգիլուի։ Բազմաթիւ մարդիկ ձերբակալուած եւ ուրիշներ հսկողութեան տակ առնուած են։ Ծրագրուած ինքնավարութեան ոստիկանները բռնուեցան, երբ իրենց պաշտօնին ձեռնարկելու կը պատրաստուէին։ Վար առնուեցան այն բոլոր ազգային խորհրդանշանները որ կախուած էին հանրային շէնքերու եւ մասնաւոր բնակարաններու վրայ։ Ո՛ր եւ է գումարում արգիլուած է եւ քաղաքին բնակիչները չեն կրնար դուրս ելլել որոշ ժամերու մէջ։ Այս միջոցները ձեռք առնուած են, բոլորովին խափանելու համար անհնազանդութեան պայքարը եւ լռեցնելու համար կանոնի կուսակիցները։

*** Միւս կողմէ, կալկաթայի մէջ 80 հոգի ձերբակալուեցան առջի օր։ Պիտի դատուին իբրեւ խռովարարներ եւ*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 57

Խարբերդ քաղաքի երիտ. միութիւն, Մարսէյլ	200.—
56րդ ցանկին գումարը	72,548.50
ընդհ. գումար	72,748.50

ՆՈՐԵԿ ԲԵԿՈՐՆԵՐԷՆ ԵՐԿՈՒ ՄԱՅՐԵՐ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ՄՈՐԹՈՒԱԾ

Նորազատ հայ բեկորներէն երկու մայրեր եւ երիտասարդ մը Գամըշլըէն ժամ մը հեռու, ձաղճաղ գետին եզերքը կ'երթան փայտ հաւաքելու համար։ Իրիկունը մինչեւ ուշ ատեն անոնք չեն վերադառնար եւ մտահոգութիւն կը պատճառեն իրենց ընտանեկան պարագաներուն եւ Գամըշլըի հայութեան։ Ուշ ատեն վերջապէս, յուսահատ վիճակի մը մէջ, իրենց պարագաները փնտռելու կ'երթան։ Գետին եզերքը կը գտնեն երկու մայրերու եւ երիտասարդի մը մարմինը։ Երիտասարդը գնդակահարուած էր, իսկ մայրերը դանակներով եւ կացինով սպանուած էին։

Խսկոյն լուր կը տրուի տեղական կառավարութեան եւ գոհերու մարմինները կը բերուին Գամըշլը։ Ներկայ գիւղերու ցեղապետներէն 4-5 հոգի ձերբակալուած են, սակայն ցարդ յայտնի չէ եղած թէ որու կողմէ սպանուած են այդ խեղճերը։ Գամըշլըի գաղթական հայերը չափազանց յուզուած են այս տխուր դէպքին վրայ։ Բացի այդ ոճիրէն, կը հաղորդուի նաեւ որ 10 հայ ընտանիքներ Գամըշլըի մօտ փոխադրութեան միջոցին, կողոպտուած են աւազակներու կողմէ։

Ֆրանսական եւ տեղական կառավարութիւնները լրջօրէն հետաքրքրուած են եւ կ'աշխատին երեւան հանել ոճրագործները։

Լուրջ կասկածներ կան Թէ այս դաւադրութիւններու հեղինակները Թուրքեր են եւ այդ ոճիրներու բուն կազմակերպիչը Թուրք կառավարութիւնն է։ Յայտնի է ամէնուն որ մեր Թշնամիները վերջերս սկսած են քստմնելի դաւեր սարքել այդ շրջաններուն մէջ։ (Ազդակ)։

ՊԵՏԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒԷՏԻՈՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ

Սուէտիոյ հայ գիւղերէն Ծօղուն-Օլուգի բնակիչները ձեռնարկած են վարժարանի ընդարձակ շէնքի մը շինութեան, նկատելով որ հին շէնքը առողջապահական եւ ժանկավարժական անյարմարութիւններ ունի։ Այս նպատակին համար նախապէս հաւաքած էին հարիւր օսմ. Ոսկի եւ կը յուսան նոյնքան եւս հաւաքել։

Անտիոքի հայ երեսփոխան Պ. Մովսէս Տէր Գալուստեանի դիմումին վրայ, Ալէքսանտրէթի ինքնավար գաւառի կառավարութիւնը 50,000 սուրիական ղրուշ (10,000 ֆրանք) նպաստ յատկացուցած է յիշեալ շէնքի շինութեան։ Վարժարանի ուսուցիչներուն Թոշակները ամբողջութեամբ պետութիւնը կը վճարէ արդէն։

Կառավարութիւնը կը հոգայ նաեւ Պիթիասի վարժարանին պիւտճէն։ Իսկ Ֆրանսական Մարզպանութիւնը տարեկան 8000 ֆրանք նպաստ կուտայ Սուէտիոյ ազգային վարժարաններուն։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Շահակից բոլոր պետութիւններն ալ վաւերացուցին Ընկերի ծրագիրը որով հաշուեյարդարի Միջազգային Դրամատունը ժարժին կը ստանայ վերջնապէս: Արդէն ընտրուած են գլխաւոր պաշտօնեաները եւ քանի մը օրէն Պալի շէնքը պիտի բանայ իր դուռները:

Այս ամէնը սակայն դիւրութեամբ մէջտեղ չեկաւ: Բաւական մեծ դժուարութիւններ հարթուեցան փոխադարձ զիջողութիւններով. բարեբախտաբար խնդրին կարգադրութիւնը դիւանագէտներու ձեռքը չէր, այլ ելմտագէտներու, որոնք աւելի դատողութեամբ կը դրծեն քան զգացումներով: Շատ մը շահեր վտանգի մէջ էին եւ շատ մը պետութիւններ շահագրգռուած են այդ կարգադրութիւններով:

Միջազգային Դրամատունը գլխաւոր առանցքն է Ընկերի ծրագրին. առանց անոր կարելի չէ գործադրութեան դնել այդ ծրագիրը, որ կոչուած է փոխարինելու Տօքսի ծրագիրը: Կամ պէտք էր Ընկերի ծրագիրն ընդունիլ Միջազգային Դրամատան գործակցութեամբ եւ կամ թողուլ որ Տօքսի ծրագրին անորոշութիւնները շարունակուէին ընդմիշտ: Մանաւորապէս Գերմանիոյ համար Տօքսի ծրագիրը շատ խիստ եւ աննպաստ էր եւ այդ է պատճառը որ գերմանական խորհրդարանն երկու չարեաց փոքրագոյնն ընտրեց Ընկերի ծրագիրը վաւերացնելով հակառակ Տոքթ. Շախտի եւ իր արբանեակ ազգայնականներու բուռն ընդդիմութեան: Բացիդրամական ահագին դիջողութիւններէն, Ընկերի ծրագրին շնորհիւ Դաշնակիցները կը հրաժարէին Տօքսի ծրագրով նախատեսուած շատ մը ստորնացուցիչ հակակշիռներէ եւ երաշխիքներէ, որոնց տեսականութիւնը մնայուն սպառնալիք մըն էր ժողովուրդներու բարւոք յարաբերութեանց համար:

Ընկերի ծրագիրն ալ ելմտական ծանր բեռ մըն է անշուշտ գերման ժողովուրդին համար եւ շատ մը իրատես տնտեսագէտներ կը կասկածին թէ նախատեսուած պայմաններն ու զգացումները կարելի պիտի ըլլայ անթերի կերպով գործադրութեան դնել որոշեալ պայմանաժամերուն մէջ, բայց միւս կողմէն ալ քաղքենի ժտայնութեամբ սնած ուէմ մարդու համար անկարելի է խորհիլ թէ Գերմանիան անվնաս դուրս կրնար դալ պատերազմէն, քանի որ ինքն էր նախայարձակը եւ այնչափ ալ հողամասերու եւ նահանգներու աւերման ու կործանման պատճառը: Որչափ յիմարութիւն էր Գերմանիոյ վճռական կարողութենէն աւելի պահանջելը, այնչափ ալ յիմարութիւն պիտի ըլլար Դաշնակիցներուն չօգտագործել Գերմանիոյ կարողութեան գերագոյն չափը: Տօքսի ծրագրով ան իբր թէ իր յօժար կամքով կը դարմանէ նախորդ կառավարութեանց պատճառած վնասները և կը ինայ պարզ պարտատէրի մը դերին մէջ: Պարտական ըլլալը ամօթ չէ եւ պետութիւններն ալ արտաքին թէ ներքին շատ մը պարտքեր ունին: Վերջը-վերջը մէկն ու մէկը պէտք էր վճարեր պատերազմի վերանորոգումները եւ ըստ քաղքենի տրամաբանութեան, պարտեալն է որ կը վճարէ:

Դրամատան վարչական խորհուրդին նախագահ ընտրուեցաւ Ամերիկացի մը, քանի որ աշխարհի մեծագոյն պահանջատէրն է Ամերիկան եւ վերջին հաշուով անոր համար է որ կ'աշխատին ամէնքը: Ընդհանուր տնօրէն ընտրուեցաւ Ֆրանսացի Փիէռ Բէնէ եւ անոր ձեռքին մէջ է որ պիտի գտնուի ուրեմն դրամատան իսկական դեկը, քանի որ վարչական խորհրդի նախագահութիւնը աւելի պատուակալ պաշտօն մըն է քան իրական: Այս ընտրութիւնը Լղայնացուց Գերմանիան, որ բողոքի բանաձեւ մը ներկայացուց այդ մասին, բայց նկատի առնելով Պ. Բէնէի անվիճելի կարողութիւնները՝ դրամատան տնօրինութիւնը վարելու համար, Գերմանացիի մը վստահեցան դերնախագահութիւնը եւ այսպէսով հակակշիռ Գերմանիոյ թէ չեն կրնար զիջիլ ընդհանուր տնօրէնի ընտրութեան մէջ: Արդարեւ, Պ. Բէնէ մեծ դեր խաղացած է Ընկերի ծրագրի պատրաստութեան մէջ իբր ֆրանսական պատուիրակ եւ մասնաւորաբար Միջազգային Դրամատան կանոնագիրն ինքն է որ պատրաստած է՝ անպաշտօն մասնագէտներու ժողովի յանձնարարութեամբ:

Դրամագլուխի արժեթուղթերը պիտի հանուին իւրաքանչիւրը 2500 ոսկեդրական ֆրանքի արժողութեամբ, որ հաւասար է 100 սդերլինի: Վարչական խորհուրդին մասնակցող իւրաքանչիւր պետութեան պիտի յատկացուի 16,000 բաժնեթուղթ, որ պիտի արժէ 1,600,000 կամ երկու հարիւր միլիոն ֆրանսական ֆրանք: Կ'ըսուի թէ շատ մեծաւոր ապագայի մը մէջ այդ բաժնեթուղթերու գինը կրնայ բարձրանալ եւ ոմանք հաւանական կը նկատեն որ քանի մը տարուան մէջ կրկնապատիկ արժէք ունենայ: Արձանագրուելու համար պէտք է անպատճառ իւրաքանչիւր երկրի քաղաքացի ըլլալ եւ մէկ քառորդն անմիջապէս վճարել: Տարակոյս չկայ թէ դրամատէրները պիտի փութան կարելի եղածին չափ շատ արձանագրուիլ եւ պահանջուած 200 միլիոնը քանի մը անգամ պիտի գոցուի:

Հաւատացողներ կան թէ Միջազգային Դրամատունը պիտի ըլլայ Եւրոպայի ելմտական խաղաղեցման, դրամներու կայունացման եւ ժողովուրդներու վերաձեւման կարեւոր ազդակներէն մէկը:

Մ. Տ.

ԼԷՆԻՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

Կ'ըսէին թէ Լենին ոչ մէկ վէպ կամ ոտանաւոր կարդացած էր իր կեանքի ընթացքին: Ընդհակառակն կը հաստատուի, որ Լենին շատ կը կարդար գասականները, մասնաւորաբար Պուշկին, Լիմմատով, Չերնիշեւսկիի մէկ վէպը («Ի՞նչ ընտրել»), Պիլարեւ, Կէօթէի «Ֆաուստ»ը, Հայնէի ոտանաւորները, Վ. Հիւկոյի բանաստեղծութիւնները:

Ընդուն գիշերները վէրհարն կը կարդար: Չէր սիրեր Ցիքընսը: Լենին կը սիրէր թատրոններ եւ երգեցիկ սրճարաններ երթալ, մտիկ ընելու համար ժողովրդային ըմբոստ երգերը: Ընդամէնը մը թատրոնի մը մէջ լսեց որ կ'երգեն ազգայնական երգ մը, որ այսպէս կը վերջանար:

Դուք գրաւած էք մեր Ալզասն ու Լորէնը,
Բայց հակառակ ձեզի՝ մենք կը մնանք Ֆրանսացի:
Դուք գերմանացուցիք մեր դաշտերն ու սարերը,
Բայց մեր սիրտը դուք չէք կրնար գրաւել երբեք:

Լենին խնդրեց շարունակել այդ երգը եւ սկսաւ արտասանել բառերը: Յետոյ յաճախ ինքն ալ կ'երգէր այդ երգը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՔԵՐԸ

Կլորակ պեմզայի հանքեր կը գտնուին Մահմուդջուխի մէջ: Այս պատճառով որոշուած է Մահմուդջուխը միացնել Լենինական Արթիկ երկաթուղիին:

ԹԷՀՐԱՆԷՆ ՏՐԱՊԻԶՈՆ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ՄԵՐՁԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ, ԹՈՒՐՔԻԱ)

(Բ. եւ վերջին մաս)

Որպէսզի Արեւելեան Փոքր Ասիան ձուլուի Թրքական Անատոլուին սիրտին մէջ ազգայնականութիւն և արդիականութիւն միանգամայն ներկայացնող վարչաձեւի մը տակ, պէտք է որ միեւնոյն ատեն գործադրուի արեւմտեան· եւրոպական կադապարի վրայ բարեկարգական ծրագիր մը: Թրքութեան պրոպագանդը պէտք է թափանցէ քով քովի գուիցերիական քաղաքային օրէնսդրութեան, կըրթութեան և ա լա ֆրանկա շարժաւեւերուն հետ, նաեւ ոռոգման եւ հանրակառքի եւ օթօպիւսի ճամբաներու ծրագրով: Իսկան պահանջն են հաղորդակցութիւնները, քանի որ հիմա, ինչպէս եղած է ուղտով ճամբորդութեան ժենաշնորհի օրերուն, քաղաքական աւետարանի մը յառաջդիմական յայտնութիւնը կախում ունի կարաւանի ճամբաներուն բարւոքումէն, որոնք ուղղակի և անուղղակի պրոպագանդի միակ միջոցներն են:

Բէմալական ուետարանին բարեշրջումը ցաւագին փորձութեան մը ենթարկեց Արեւմտեան Թուրքիոյ ընդունակութիւնները, ո՛ւր մնաց հեռադոյն Արեւելքը, որ բնականաբար միշտ ետ կը մնայ: Սըվազի ճամբով Սամսոնը կեսարիոյ կապող նոր երկաթուղին պիտի բանի այս գարնան, և աւելի կամ նուազ պիտի բաժնէ ներքին Թուրքիան Արտաքին Թուրքիայէն: Արեւելեան Թուրքիոյ կէս մը սին յատուկ շահեկանութեան պատճառը ա՛ն է որ հոն յաջողած Բէմալական վարչաձեւը աննպաստ եւ անդոհացուցիչ է, և ասիկա կրնայ ցոյց տալ միւս մասերուն տկար եւ վիրաւորելի կէտերը: Եւ հաւանաբար ա՛յս է պատճառը որ, այն կողմերը դրեթէ անմատչելի են ճամբորդներուն, այս վերջին տարիները:

Սըվազի արեւելեան կողմը չորս եւ աւելի գլխաւոր ճամբաներ կան կանոնաւոր շոգեշարժ փոխադրութեան համար, բայց ամէն եղանակի յարմար ճամբաներ չեն: Մասամբ գերման եւ մասամբ ռուս գինուորական երկրաչափներէն շինուած լաւագոյն ճամբան Էրզրումը եւ Տրապիզոնի կը միացնէ, անցնելով ա՛նպիսի հիանալի տեսարաններէ, որոնց նմանը հազիւ թէ կը գտնուի Եւրոպայի մէջ: Միւս ճամբաներու դրութիւնները տեղական եւ անլսատ են:

Դաւրէժէն Տրապիզոն պողոտան 1917ի ռուսական նահանջին բեկորներէն ձեւի բերուած է: Հայաստանը բուն Անդրկովկասի հետ կապելու սահմանուած ռազմագիտական հաղորդակցութեանց ծրագիրը Լուրը ինկած է առժամանակեայ գրաւողներուն մեկնելովը: Երկաթուղիին հողային մասերը շինուած են ու կը մնան, բոլոր երկաթները ծռած, կոտրած են, և իբրեւ սիւն կը գործածուին հիւղակներու, և իբրեւ հիմ՝ կամուրջներու համար: Մեծաքանակ երկաթեայ ձողեր անանկ ժանգոտած մնացած են ճամբուն վրայ, երեսի վրայ ձգուած վարպաշարժի մը կամ քանի մը ոտնաչափ ցեխին մէջ մխուած մէկ երկու դաշտային խորտըմնկեցներու հետ: Ռուսերը իրենց գրաւման միջոցին ծրագրեր էին նաեւ երկաթուղիով մը Էրզրումը Տրապիզոնի հետ կապել և նոյնիսկ մէկ քանի փապուղիներ ալ ծակած էին, բայց այս ճամբուն վրայ, ինչ որ գետեղած էին, ինչպէս նաեւ որքան բան որ բերած էին Թաւրիզը Սեւ Ծովուն կցելու համար թուրք ազգայնականներու կողմէ չարդուփշրուեղան յաղթանակի առաջին պոռթկումին՝ երբ վտարուեցան օտար արշաւողները եւ իրենց բոլոր գործերը:

ՔԱՓՈՒՐ ԵՐԿԻՐ ՄԸ

Արշաւող Ռուսերուն կողմէ թրքական հին ճամբաներուն վրայ կատարուած նորոգութիւնները պատահեցան՝ որչափ սր կը թոյլատրէր արեւելեան նահանգներուն դրամական կարողութիւնը: Բայց Թաւրիզէն հին փոխադրական ճամբուն վրայ ուղղակի հաղորդակցութիւնը բոլորովին նուաղեցաւ ինկաւ: Տրապիզոնի ժօտ ուղտի խանութրուն մէջ բոլոր այդ կենդանիները արեւմտեան Ասիոյ տեսակին պատկանող մէկ կուզով ուղտեր են, երկու կուզովիները, որոնք բակտրիական կը կոչուին, հիմա նոյն իսկ բացառութիւն են Պարսկաստանի ծայրագոյն հիւսիսի մէջ: Պակսելուն պատճառը մասամբ քաղաքական խոովեալ վիճակն է ճամբաներուն վրայ, եւ մասամբ պարսկական գորգի առուտուրին անկումը: Պարսկական ամէն տեսակ գորգերուն վրայ թրքական մաքսային սակացոյցին յաւելումը պատճառ եղաւ որ գնորդները, որոնցմէ հարիւրին 60ը ամերիկացի էին, ուղղակի Պարսկաստանէն արտածողներուն հետ ընեն իրենց գործը: Ոչ միայն ասկէց վնասուեցաւ Թաւրիզէն փոխադրելի առեւտուրը, այլ նաեւ կ. Պոլիս գադրեցաւ գորգի համաշխարհիկ մեծ բանոց ըլլալէ, հետեւաբար վնասեցին թէ՛ Անատոլուի արտադրողները եւ թէ կ. Պոլսոյ մէջ գորգի միջնորդ թուրք վաճառականը:

Թաւրիզի պողոտային երկայնքը գտնուած երկիրները ճամբորդին ուշադրութիւնը կը գրաւեն իրենց պարապութեամբը: Մէկուկէս միլիոն Հայերուն ընդհուպ արեւելեան Փոքր Ասիոյ մէջ ամայացուցած է երկիրը: Էրզրում, ուր բարեբախտաբար 1915ի ռուսական ոտքակոխումին առեն ծանր վնասներէ ազատուած է Սելճուքեան թըւականէն մնացած հոյակապ մէտրէսէն, կէս առ կէս կորսնցուցած է իր բնակչութիւնը: Տրապիզոնի 30,000 բնակչութենէն հազիւ 17,000ը մնացած է, Յոյներուն եւ Հայերուն վտարումին պատճառաւ: Գլխաւոր պողոտաներուն վրայ անշէն մնացած են բազմամարդութեան երբեմնի կեդրոնները: Գիւղէ գիւղ հաղորդակցութեան ճամբաներ չկան, ա՛յնքան մեծ է ամայութիւնը անոնց միջեւ, և այսպէս չունին մէկ սեփական դպրոց և ոչ ալ ուրիշ որեւէ հաստատութիւն: Իրենց հայ դործաւորներէն եւ ճարտարարուեստէն զուրկ մնացած քաղաքները ցիցի պէս տնկուած են երկրի մը մէջ, որ շէննալու համար թուրք գաղթականներու կըսպասէ...:

Պոնտոսի լեռնաշղթային կայաններուն վրայ մեկուսացուած համայնքներուն համար վերջին ծայր հեռու մնացած է Էնկիւրին: Կառավարութիւնը բնականէն տրամադրութիւն մը ունի որևէ անկարգութիւն կամ շփոթութիւն օտար տարրերուն վերագրելու, ինչպէս Քիւրտերուն կամ լազ լեռնականներու (Իսլամ Կիւրճի), որոնք կը գտնուին ծովեզերքը Տրապիզոնի եւ Պաթումի մէջտեղ: Բայց ապօրինութիւնը քրտական կամ լազական չէ միայն: 1929ի աշնան, նոյնիսկ Էրզրումի եւ Տրապիզոնի մէջ և շատ բանուկ ճամբուն վրայ, ամէն շաբթու երկու կառքէն պակաս չէր կողոպտուածներուն թիւը: Այս լեղակութիւնը մասամբ կը վերագրուի եղանակին խեղճութեան, կազմի հունձքին անյաջողութեան պատճառաւ, եւ մասամբ ալ գետերու յորդումին առաջ բերած աղքատութեան Բաբերդի հիւսիսային կողմերը, մանաւանդ այս ամառ, ուր մինչեւ հիմա չտեսնուած չափով յորդեցան գետերը:

Կը մնայ նաեւ սա՛ակնյայտնի իրողութիւնը — Փոքր Ասիոյ մէջ պատահած անկարգութեան դէպքերուն մեծ մասը տակաւին պէտք է վերագրել պատմական ցեղին ապստամբութիւններուն, հետեւն արեւելեան կողմերը:

Այս ամէնը ախտանիշ մըն է այն ընդհանուր բարոյալքումին, որ կը տեսնուի կեդրոնական եւ արեւմտեան Ասիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք թուրքիոյ եւ Զինաստանի հին արքայական ցեղերուն քայքայումին: Այս անհանգիստ եւ վրդովեալ վիճակը կարելի է միայն զսպել զինուորական վարչաձեւի մը պատուհասող ազդեցութեամբ:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ինչպէս գրած էինք, շաբաթ օրուան իրանդէսին խօսեցաւ նաեւ Պ. Ա. Չանըմեան, իբրեւ ընդ. քարտուղարը ցոբել. կեդր. ցանձնաժողովին: Ստորեւ՝ գլխաւոր հատուածները.—

Աւետի՛ս Ահարոնեան... Տարիէ մը ի վեր անոր փառքն է որ կ'երգէ հայ ժամուլը, ամէն եղանակի վրայ, աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը, երգերով, դնահատականներով, ուսումնասիրութիւններով, գրական ասուլհաներով, ուղերձներով ու տաղերով: Ու ժամ երեք ամիսէ իվեր ի սփիւռս աշխարհի ցրուած հայ ժողովուրդի բեկորները յոբելենական մեծաշուք հանդէսներով խանդավառութեամբ արձագանգ կուտան իրարու, արեւելեան Զինաստանէն, Յարբինէն մինչեւ Սուրաբայա, Ճաւա, Ճաւայէն՝ Հնդկաստանի վրայով՝ Պարսկաստան, Թաւրիզ, Թէհրան, Իսբահան, Րէշտ, Մէշէտ, Պարսկաստանէն Իրաք, Իրաքէն Սուրիա՝ Հալէպ, Պէյրութ, Իսկէնտէրուն, Անտիոք, Լաթաքիա, Սուէտիա, Քէսապ, Րայաք, Դամասկոս, Սուրիայէն Պաղեստին՝ Երուսաղէմ, Եաֆա, Պաղեստինէն՝ Հապէշիստան՝ Ճիպութի, Ատիս Ապէպա, Հաշար, Հապէշիստանէն Սուտան՝ Խարթում, Սուտանէն Եգիպտոս՝ Ալեքսանդրիա, Զահազիկ, Թանթա, Գահիրէ, Եգիպտոսէն Կիպրոս՝ Նիկոսիա եւ Լառնաքա, Կիպրոսէն Հին Յունաստան՝ Փիրէա եւ Աթէնք, Նոր Յունաստան՝ Սելանիկ, Տէքէ-Աղաճ, Քավալա, Սէրէզ, Յունաստանէն Պուլկարիա՝ Սոֆիա, Վառնա, Ճիլիպէ, Ռուսճուք, Շումէն, Սլիվէն, Սթարա Զակորա, Պուրգազ, Պուլկարիայէն Ռումանիա՝ Պուքրէշ, Կալաց, Քէօնթէնճէ, Պրայիլա, Ռումանիայէն Պրագա, Պրագայէն Պերլին, Պերլինէն Պրիւսէլ եւ Անվէրս, Անվերսէն Լոնտոն, Լոնտոնէն Միլան, Միլանէն Մարսէյլ, Կարտան, Փոն տ'Օպնա, Կոբնոպլ, Պորտօ, Վալանս, Տէսին, Վիէն, Սէն Թ'Էթիէն, Սէն Շամոն, Փոն տը Շէրիւի, Լիոն, Փարիզի շրջակաները, Անկիէն, Պիյանքուր, Անիէր, Պուա Քոլոնպ, Ալֆորվիլ, Սարսէլ, Քաշան, Իթալի, Ֆրանսայէն Քանատա՝ Համիլթըն, Օնթարժօ, Քանատայէն Միացեալ Նահանգներու բոլոր կարեւոր կեդրոնները՝ Նիւ Եորք, Նունիըս Սիթի, Ուէսթ Հոպոքըն, Ֆիլատէլֆիա, Պրիճփորթ, Պրիճուոթըր, Պոսթըն, Փրովիտէնս, Ուսթր, Լօրէնս, Լօվուէլ, Թրոյ, Նիակարա Ֆոլս, Բլիվլէնտ, Տիթրոյթ, Զիկագօ, Կրաւիթ-Սիթի, Քանչա-Սիթի, Սէնթ-Լուիզ, Ֆրէզնօ, Սան Ֆրանչիսքօ, Միացեալ Նահանգներէն Հավանա, Հավանայէն Հարաւային Ամերիկա՝ Մոնթեվիտէօ, Պուէնոս-Այրէս, Սան Փաօլօ: Ու կ'անդիտանամ ապահովաբար դեռ շա՛տ մը տեղեր:

98 հայաշատ մեծ ու փոքր կեդրոններու մէջ, հարիւր հազարաւոր հայ ժողովուրդի ազատանդական բեկորներ, հոգւով ու մտածումով ի մի հաւաքուած՝ ծափողջունեցին ուրեմն եւ ամէն ողջունեն այս օրերս, Ազգային Ահարոնեանի անունը, բեղեւնական հանդիսաւոր խանդավառ տօնակատարութեանց ընթացքին»:

Խօսելով Ա. Ահարոնեանի ուեստի մասին, բանախօսը ըսաւ.

Քեարերդակ բանաստեղծ հատանելի թռիչքներ ունի կամ իր բանին մոդուլիւնը յափշտակէ, կը վերացնէ իր թերցողները երազին թեւերուն վրայ՝ դէպի բարձրագոյն ներն ու անիրականալին, ինչպէս ու ցաւի վշտակոծ երգիչ ընթերցողները կը տանի դէպի բռնութեան ու անարդարութեան երկիրը՝ մէկիկ մէկիկ կը բանանոց առջեւ ստրկութեան քերը, անողոք նշդրակով մը պրպտէ, կը տաբաժէ, կ'արիւնտէ զանոնք, ժամով ցոյց տայ համար անոնց շարաւոտ արիւրքը, խթանելու եւ պողպատելու համար նկուն ու վհատող կամքերը եւ առաջնորդող համար զանոնք դէպի փրկութեան ճանապարհը: Անմրցելի անհասասարելի պատմող (conteur), իր պատկերներն ու պատմուժուածքները ունին ու կը պահեն կատարեալ հաւն ու բոյրը հայ դիւղին, հայ շինականին, հայկական կեանքին, եւ իր ստեղծած թիփերը, այնքան կենդրիտ են, այնքան բնական կերպով ոտքի կանգնած՝ որ պատրին յաւիտեան: — Իր մեծ բազմերանգ ու պսպղուն, երբեմն կը հասնի քնարերգութեան բարձրագոյն ոլորտներուն՝ երբ յափշտակուի նիւթին դեղ կը թեննէն եւ բանաստեղծն է որ խօսի իր մէջէ, բայց շատ ազամ ժուժկալ է եւ անպահերբ պատմողն է որ ի յայտ կուգայ Ահարոնեանի մէջ: Վիպագրուժող, բայց մանաւանդ պատմող, անիկա երբեմն մէկ կը նի հատու գծերով, կուտայ պատկերներ ու տիպարներ որոնք կ'ապրին կարծես, — Ծանօթ հայկական հին մատենագրութեան՝ ինչպէս շատ քիչերը նոր գրողներուն, Ահարոնեան բառաւոթերքը ճոխ է եւ նրուստ եւ իր բանաստեղծի գին ու ականջը կը սիրեն զայն իր արձակին այն կշռոյթին դաշնաւորումը որ կը կապի ժեծագոյն հրապոյրներէն մին:

Իսկ Պ. Վ. Եարճանեան խօսեցաւ փարիզի յանձնախումբի կողմէ.

Դուն եղար, Ահարոնեան, ծագոյն երգիչներէն մին ահաւոր տառապանքին, դուն եղար սիրտը մեր չարչարանքին, դուն եղար հոգին մեր իղձերուն, դուն եղար միտքը մեծ եւ անհնարին պայքարի եւ քու շունչիդ տակ է որ բռստութիւնը ծառացաւ, եւ քու հզօր երգովդ է որ մեր պատգրութեան պայքարին համար բազմահազարներ զինուրցան . . . :

Հանգչեցուր այլեւս, Աստուած, քու ուղեղիդ, քու ալիքքու սրտիդ խռնչկենքը գործելէ, գիտեմ որ Մեսեխի բոլոր տէն մինչեւ այս մտքի տանրին բազկաթոռը քու արքեղաւ երկար եւ տաժանելի բայց այս հսկայ բազմութեան երախտեալներուդ բանապագոյց մը չէ՞ մեքեն, թէ ժանի է այս ժողովուրդը բռնեաններու, վանդ զի քանի տէ, թէ քանի հայ մարդ ծնունդ տան Ահարոնեաններ հայ ազգը չի մեռնիր եւ պիտի դարէ ի դար»:

ՈՒՂԵՐՁՆԵՐ

Ինչպէս գրեցինք, յոբելենական առթիւ Ա. Ահարոնեանի ղրկեն բազմաթիւ ուղերձներ, որոնք կը հրատարակենք քանի նմոյշներ.—

— Տօները ձերացած ժողովուրդիդ ալ պարզուած իրենց իմաստէն: Երջանիկ է որուն կը յաջողուի անոնց մը ծուծ ներարկել: Ուրիշ տարիկա զգալուս այն ոգեւորութեան մէջ, որ քու անունդ

...ափի իջնելու համար, ոսկորափի խորը քու ժողովուրդիդ։ ...ուն խորը, յարգա՛նք անոր որ ...ի ու տառապանքը տա... ...ին զանգուածներու խղճմտան... ...։ Սրտառուչ երազին դուն ...ուած ուխտաւոր, օրինա... ...ուած պատրանքը պեղող ...ուրին, հիմա ժանաւանդ ...աւերներու աղջամուղջին ...ը կալանաւոր են ըրած ...ղին։

Ց. Օշական

Ցարգա՛նք քեզ,

...այ գաւին մեծ երգիչ, որ ...ներով զարկ տուիր հայ սր... ...եւ արթուն պահեցիր հայ ...ուրդը։

...որ սերունդը պէտք ունի ...հայրենաշունչ քնարիւդ, որուն ...յ, ցեղին սրբ... զան տառապան... ...է երգուած՝ վեհափառ եւ բմ...

...Այս ցեղին կորիւնները մռնչել ...ի սորվին քեզմէ՝ անիրաւու... ...ան ու ստրկութեան դէմ։

...արգանք եւ ողջոյն քեզ։

Մ.Ը.Մ.Ի կեդրոնի վարչութեան նախագահ Ներսէս Օհաննեան ...ենադիր Ժպտունի

ՊԱՏՄԱՄ ԱՐԱՐԱՑԱՅ

...մբտենուոյ ոսկի ճակատ բազմեցար
...ռանասեան անդ ի բարձունս անմահից
...ր քան ըզկուռ եւ քան զպերդինձ կարծրակուռ
...ատակ ֆեզ՝ ի լեառն Ազատ դրոշմեցիր.
...կեաց ուրախ բազում ամս երջանիկ
...նչ ի հովտին մեզ ծաղկեսցին նշխինիք։

Հ. Գաբրիէլ Նահապետեան

ՈՒՂԵՐՁ ՍՈՒՏԱՆԷՆ

— «Դուք մեր ազգային ...աստեղծը, որ երգեցիք հայ ...գոյն եւ կենդանի դիւցազ... ...թիւնը Հայաստան աշ... ...ին մէջ, ընդունեցէք մեր ...ութիւնը եւ մ՛աղթանք այս,— ...ած ձեզ դուք, որպէսզի երբէք նաեւ նոր օրերու հայկական ...ութիւնը, որ տարածուե... ...տարածուեցա՛ւ մինչեւ հոս ...իկեի խորերը։»

...ուտանի հայ գաղութը Ֆ. ...ան, Ե. Խաչատուասեան

ՅԱՐԴՈՂԻ ՈՒՂԵՐՁԸ

...կը ծափահարենք Արագածի ...բեղմնաւոր, Մասիսի պէս անո... ...ան, եւ Արարատեան դաշտի ...լայնածիր հեղինակ՝ Աւետիս ...արոնեանը, ու խոնարհելով՝ կը ...ուգուրանք քառասուն տարիներ... ...իր գրական աշխատանքին ...ար։

«Ցարդագող»ի վարչութիւն

Կարդացէք և Տարածեցէք ՁԱՌԱՋ

«ՔՐԻՍՏՈՍ ՅԱՐԵԱՒ...» ՎԻԷՆՆԱՑԻ ՍՈՎԵՏ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՄԷՋ

Վիէննայի Թերթերը կը պատմեն.—

Ջատկին Խեմման իրիկունը Վիէննայի Խորհրդային դեսպանատունը հագերոյթ մը կատարուած դերասան Թայրոֆի եւ իր խումբին ի պատիւ, որոնք Մոսկուա պիտի մեկնէին։ Ամէն դասակարգի ընտրեալ բազմութիւն մը հաւաքուած էր ոսկեդրուագ սրահներուն մէջ։ Խորհրդային կարգերու, կոլխոզական դրութեան բոլորովին անհամաձայն բայց իրականին մէջ հիանալի արդուզարդեր եւ ադամանդներ ներկաներուն բերնին ջուրերը կը վազցնէին։ Այս աշխարհիկ ընդհանուր ոգեւորութեան ամէնէն տաք միջոցին, երբ Թայրոֆ խորհրդային վարչաձեւին գովեստը «դերասան»ելու առիթը կը շահագործէր, յանկարծ ոտքի ելաւ սպիտակամօրուս պարոն մը եւ գաւաթը գաւաթին զարկաւ ի նշան լռութեան։ Ամէն բան, ամէն մարդ լռեց։ Պարոնը ժամացոյցը հանեց գրպանէն, սեղանին վրայ դրաւ եւ պահիկ մը վերջ ըսաւ հանդիսաւոր շեշտով— "Ժամը ճիշդ ու ճիշդ տասներկուքն է, ցիկիններ եւ պարոններ, քրիստոս յարեա՛ւ...,,։

Քարացած ամէնքը, այս բառերը ուժանակի մը պէս պայթեցան։ Սովետ դեսպանը շուարեցաւ, խելքը գլխէն թռցուց, այն աստիճան որ չէր կրնար իսկ բերանը բանալ։ Երկրորդական պաշտօնեաներն ալ սկսան դողդողալ ակնյայտնի։ Անգիտակցաբար ամէնքը աչքերնին սեւեռած էին բանախօսին, որ կարճ դադարէ մը վերջ կը շարունակէ. — «Այո՛, քրիստոս յարեա՛ւ, հակառակ բոլոր սովետական հրամանագիրներուն եւ հակառակ անաստուածներու ապատակութեան։ Ես ալ թէեւ հաւատացեալ մը չեմ, բայց ամէն անգամ որ Ջատիկ կուգայ, սիրտս կը բաբախէ, եւ ամո՜թ Եւրոպայի, ամո՜թ մարդկութեան, որ կը թոյլատրէ քրիստոնէական անլուր հալածանքը Ռուսիոյ մէջ։ Ուրեմն մեր այնքան գոված փառաբանած քաղաքակրթութիւնը ինչեւ հոս բերաւ գործը, որ կարմիր հաւատացեալներուն անվրդով կարենայ գոյութիւն ունենալ արդի աշխարհին Ուրուեսի եւ Գիտութեան ամենամեծ հրաշալիքներուն մօտ...»։

Դեսպանը ոտք ելլել կ՛ուզէ, բայց չի կրնար, ծունկերը կը կթոտին։ Քանի մը բառեր կը թոթովէ, կ՛իյնայ թիկնաթոռին մէջ։

ՃԵՐՄԱԿ մօրուքը կը շարունակէ անխռով — "Թոյլ տուէք որ ըսեմ թէ հոս վիէննա է, սովետ դրախտը չէ ուր մարդ իր կեանքը վտանգէ իւրաքանչիւր բառի համար։ Ինչո՞ւ կը ծածկէք ձեր ճշմարիտ զգացումները լեցուած բանտերուն, սովատանջ մանուկներու բանակին, մարդկային հալածանքներուն վրայ, եւ...»։

Վերջապէս սովետ բերանները քակուեցան, բողոքի ձայներ սկսան լսուիլ, անարգական բառեր միջտամտողին հասցէին։ Հրաման տրուեցաւ որ երաժշտախումբը «Միջազգային»ը հնչեցնէ, մինչ ճերմակմօրուքը կը պատրաստուէր սրահէն դուրս ելլել։ Թայրոֆ դուռը սեմին վրայ ետեւ կը դառնայ անգամ մըն ալ, եւ կ՛աղաղակէ. — «Դուք հոս տօն կը կատարէք, մինչ ձեր անիծեալները կը մոլեգնին Ռուսիոյ մէջ»։

Ալ կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ տրամադրութեամբ կը շարունակուի հանդէսը...։

(Նէօըս Վիւնըը ժուռնալ)

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՆ ԱԼ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ ԿԸ ՇՆՈՐՀԵՆ

«Զինուորական կարմիր դրօշակ», «Աշխատանքի կարմիր դրօշակ» այս երկու պատուանշաններէն զատ, խորհրդային իշխանութիւնը հաստատած է նաեւ քանի մը նոր պատուանշաններ, — «Լէնինի պատուանշան», «Կարմիր Աստղի պատուանշան» եւայլն, ինչպէս գրեցինք։

«Լէնինի պատուանշանը» պատրաստուած է կլոր շքադրամի ձեւով, որ կը կրէ Լէնինի նկարը գորեղի հասկերու պսակի մը մէջ։ Նկարին խորը կը տեսնուին գործարաններ, մեքենաշարժ արօրներ, ի նշան կարմիր ճարտարարուեստին։

Այս պատուանշանը պիտի տրուի կարմիր քաղաքացիներուն, որոնք մեծ ծառայութիւններ ըրած են բոլշեւիկ կառավարութեան։

Կարմիր Աստղ պատուանշանը աստղաձեւ է եւ ունի 5 ճառագայթ, կեդրոնը կարմիր փինուոր մը, ձեռքը, հրացան, մանգաղ եւ մուրճ։

Այս պատուանշանը պիտի տրուի կարմիր զինուորներուն, եւ այն քաղաքացիներուն, որոնք պատերազմի թէ խաղաղութեան ժամանակ մեծ ծառայութիւններ ըրած են երկրին պաշտպանութեան գործին։

Զանազան առանձնաշնորհներ պիտի ստանան նման պատուանշան կրողները։

«Ցրուդ» կարմիր թերթը կը հրատարակէ 5 մայիս թուակիր հրովարտակ մը, որ «պարտադիր»կը դարձնէ Լենինիպատուանշանինկրելը սովետական համաժողովներուն, կեդր. գործադիր կոմիտէի ժողովներուն, պաշտօնական եւ յեղափոխական ընդունելութեանց եւ հանդէսներուն ընթացքին։ Ճիշդ ինչպէս կ՛ըլլայ քաղքենի եւ արարողապաշտ երկիրներու մէջ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԼԵՌԸ ԿԸ ՓԱԽՉԻՆ

Քիչ մը եւս խոստովանութիւն այն բռնութիւններէն, որոնք գործադրուեցան համայնացնելու համար գիւղացիներուն ստացուածքները։ «Խորհ. Հայաստան» (25 ապրիլ) կը պատմէ թէ Դաշքենդ եւ Համամլու գիւղերուն մէջ շատ կոպտութիւններ կատարուեցան։ Ղարալ գիւղին մէջ կոմունիստները բռնագրաւեցին երկու գիւղացիներու ստացուածքները եւ գիւղէն վտարեցին տէրերը։ Գաւառին կեդրոնէն հրահանգ տրուեցաւ անմիջապէս գիւղ վերադարձնել այդ երկու դժբախտ գիւղացիները, սակայն կոմունիստ երիտասարդները կը պնդէին որ, «եթէ վերադարձնեն, ալ թեքաւմ, հակայեղափոխականութիւն կ՛ըլլայ»։

Թափանչու գիւղին մէջ կոմունիստ երիտասարդ մը կը յայտարարէ թէ պէտք է բանտարկել Ավօն ու Ենոքը։ Այս երկուքը միջակ գիւղացիներ են։ Այս լուրին վրայ երկուքը միասին կը փախչին, լեռ կը բարձրանան։ Երկար ատեն կը թափառին եւ յետոյ կը վերադառնան գիւղ (Ստալինի նահանջի յօդուածին հրատարակութենէն յետոյ)։

Մեծ քեթի գիւղին մէջ տաւարին հնազանդող չկայ այդ յօդուածին տրամադրութիւններուն եւ նախկին ընդդիմադիր մը կը յայտարարէ։

— Ով որ կոլխոզ չմտնի, նրան պէտք է քշել, բացի այդ՝ կոլխոզ մտնողները պէտք է ներկայացնեն երեք կոմունիստի երաշխաւորութիւն։

Փոքր-Ղարաքիլիսա գիւղին ընդհանուր ժողովին մէջ, երբ բոլիջին քարտուղարը չի կրնար կառավարել ժողովը, գոռգոռելու համար ազմուկը՝ ատլճանակը կը հանէ եւ կը կրակէ քանի մը անգամ։ Եւ խուճապը մ՛ալ աւելի կը շատնայ։

Դաշքենդ գիւղին մէջ կոմունիստները սերմ հաւաքելու պատրուակով խուզարկութիւն կը կատարեն տուներուն մէջ։ Նոյն խուզարկութիւնները նաեւ քեթի գիւղին մէջ, ուր կոմունիստները սերմի տեղ կը գրաւեն... իւղ, մեղր եւ ալիւր, զորս կը բաժնեն իրենց մէջ։

Դովրի գիւղէն աքսորեցին Սլօն, որ միջակ գիւղացի մըն էր։ Եղվարդ գիւղէն աքսորեցին 9 գիւղացի։

Եւ հիմա ըսէք, ի՞նչպէս գիւղացիները լեռ չփախին։

«ՀՈՂՍ ԳԼԽԻԴ...»

«Խորհրդային Հայաստան» կը գրէ (25 Ապրիլ).—

Երբ քաղաքէն, լուսաւորութեան կոմիտէին հրահանգով, խումբ մը դպրոցական աշակերտներ կ՛երթան Ղուրգուղուլու, արձանագրելու համար ծաղկոց դրուելիք երախաները, մայրերը կը յարձակին աշակերտներուն վրայ, կարծելով թէ երախաները պիտի խլեն իրենց ձեռքէն։

Շահար գիւղին մէջ կիները կը յարձակին կոմունիստներուն վրայ, որոնք գիւղ գացած էին զանազան քարոզներ կարդալու։

Լոռիի գիւղերէն մէկուն մէջ պատգամաւորուհի մը կ՛ուզէ համոզել գիւղացուհիները։ Այս վերջիններ կը յարձակին վրան, քարերով կը ծեծեն ու կ՛ըսեն.

— Հողս գլխիդ, ի՞նչ ես որ դուն մեզ խրատ տաս։

ԻՆՔՆԱԳԻՐ ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Երեւանի պետական թատրոնին վարչութիւնը, փափաքելով 1930-1931 շրջանին ներկայացնել ինքնագիր գործեր, խորհրդակցութեան կանչած է թատերագիրներն ու գրագէտները։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՁԵԿՈՅՑ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՍԱՆԵՐՈՒ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Բարեգործականի Գրասենեակէն.—

Նուպարեան սաներու վարչութիւնը կը յայտարարէ թէ 1930-1931 դպրոցական տարեշրջանին համար ուսանողական մէկ քանի թոշակներ տրամադրելի են։

Բարձրագոյն ուսմանց հետեւելու համար՝ այս թոշակներուն թեկնածու հայ երիտասարդները պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւնները պիտի ստանան ուղղակի եւ գրաւորապէս դիմելով, մինչեւ 15 Յունիս 1930, Նուպարեան սաներու քարտուղարութեան, որուն հասցէն է.— Oeuvre des Boursiers Arméniens, 11 Rue d'Egmont, Bruxelles։ *Նախապատուութիւն պիտի տրուի այն թեկնածուներուն, որ գրաւորապէս յանձնառու կ՛ըլլան Հայաստանի մէջ կիրարկելու իրենց մասնագիտութիւնը։*

8 մայիս 1930

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ

Էնկիւրիի գուգահանդէսին առթիւ հրատարակուած գործի մը համաձայն, Թուրքիոյ մէջ կայիս 1510 գործարաններ կան։ Անոնցմէ 350ը բուրդ, մետաքսէ եւ բամպակէ հիւսուածեղէններ կը պատրաստեն։ 465 գործարաններ ուտեստեղէն կը պատրաստեն։ Մետաղագործական գործարանները 186 հատ են, 102 գործարաններ քիմիական նիւթեր, օճառ, սոտա եւ բժշկական բամպակ կը պատրաստեն։ Ատաղձագործական եւ կահագործական աշխատանոցներ են 107 հատ, տպագրութիւններ, 44 հատը քարի, ապակիի եւ հողի շինութեանց յատուկ են, 75 հատը կաշեգործարաններ եւ 54 հատն ալ տպագրական գործերու վերաբերեալ գործարաններ են։

ՆՈՐ ՆԱԽԱՀԱՇԻՒԸ

Թուրքիոյ 1930—31 տարեշրջանի նախահաշիւը կը նախատեսէ հետեւեալ ծախքերը.— Ազգ. Մեծ ժողով 2,366,949, Հանրօգուտ նախազահութիւն՝ 324,722, Հաշուակալութեան դիւան 802,582, Վարչապետութիւն 866,774, Պետական խորհուրդ 216,693, Վիճակագր. Տնօրէնութիւն 53,888, Կրօնական գործեր 1,653,119, Ելմտ. գործավարութիւն 1,680,143, Հանր. Պարտք 33,016,995, Մաքսատուններ 5,041,538, Կալուածական արձանագրութիւն 1,330,225, Ներքին գործավարութիւն 5,835,210, Ընդհ. ապահովութիւն 4,435,964, Ոստիկան զօրքեր 8,915,649, Արտաքին գործավարութիւն 3 միլիոն 881,959, Առողջ. գործավարութիւն 4,502,219, Դատ. գործավարութիւն 7,056,214, Կրթական գործավարութիւն 8 միլիոն 199,709, Հանրօգուտ գործավարութիւն 33,543,867, Տնտեսական գործավարութիւն 13,226,534, Ազգ. Պաշտպանութեան գործավարութիւն 54, 211,508, Ցամաքային ելմտ. ցոյց Ազգ. Պաշտպանութեան գործավարութիւն 1,153,980, Ազգ. Պաշտպանութեան գործավարութեան ծովային ելմտ. ցոյց 6,247,940, Պատերազմ. շինութիւններ 4,101,431, Քարտէսներու 668,426 ոսկի։ Գումար՝ 222,604,023 ոսկի։

ՉՐԱՀԱՊԱՏ ՕԴՍԱՆԱՒ ՄԸ շինելու ձեռնարկած է ամերիկացի գնդապետ մը։ Օդանաւը պիտի նետուի այժ շարժանիւ եւ ժամը 150 քիլոմեթր արագութիւն։ Պիտի կրնայ դնել տասը գնդացիր եւ քանի մը հազար քիլոռուժ, 40 սպայ եւ զինուոր, ինչպէս եւ երկու փոքր օդանաւ։ Եթէ ամերիկեան խորհրդարանը ընդունի այս ծրագիրը, օդանաւային շինութիւնը պիտի արժէ 300,000 տոլարին (111,600,000 ֆրանք)։

ԲԱՇՕՆ

Նրանք շատ քիչ էին խօսում միմեանց հետ, բայց լռութեամբ էլ հասկանում էին իրար. ո՛չ մէկին էլ զարմացնում միւսի դէմքի վրայ արտայայտութիւնը. մըշտական թախիծն ու տրտմութիւնը նրանց հետ եղբայր էին դարձել եւ ընդհակառակը նրանցից մէկը կ՛ապշէր, եթէ միւսի դէմքի վրայ կարծր ժպիտ նշմարէր։

Ամէնքի հետ միասին այսօր էլ էր նստել շուկայի արեւոտ պատի տակ եւ հակառակ իր հասակակից սովորութեան գետնին նայում— նրա հայեացքն էլ դէպի այն քրդերի շարքերի նախիրը։ Նա նայում էր դէպի այն կողմը անվերջ, առանց կարողանալու, առանց յոգնելու, մեծ արթնութեամբ աչքերով, որոնք այսօր առաջին անգամ քանդել էր իր պատուարը եւ անարգել թափուում էր ներքեւ, թրջելով նրա ճերմակ յօնքերի տակից աւելի դաժան, է՛լ աւելի մռայլ էին երեւում։ Ի՞նչ էր որոնում նա այն կողմում, ի՞նչ էր մտածում։ Կամաց-կամաց նրա աչքերը սկսեցին թագանալ եւ այդ մարդը, որ իր միակ որդու արիւնաթաթաւ դիակը շալակել բերել էր դաշտից առանց մի կաթիլ արտասուք թափելու, որ իր հարազատներին իր ձեռքով խողխողել էր դժոխային սառնասրտութեամբ, որին ծանօթ չէր սրտի թուլութիւն, լաց արտասուք,— այդ երկաթէ մարդը գուցէ իր կեանքում առաջին անգամ արտասուել սկսեց։ Խոշոր էին արտասուքի կաթիլներն այս անգամ, որոնք թափւում էին առատ, անընդհատ, ասես թէ մի անսպառ աղբիւրից։ Կարծես թէ տարիներից ի վեր մթերուած այդ հեղուկը այսօր առաջին անգամ քանդել էր իր պատուարը եւ անարգել թափւում էր ներքեւ, թրջելով նրա այդ կենդանին էլ իր մեծ աչքերը ուղղել էր յատկապէս ղզրօի վրայ։ Նայում էին իրար այդ կենդանին եւ այդ մարդը, նայում էին յամառութեամբ, առանց յոգնելու եւ ասես թէ լուռ խօսում էին իրար հետ, բաներ էին պատմում եւ հասկանում իրար։ Ի՞նչ էին խօսում նրանք, ո՞վ կարող էր իմանալ, ո՞վ էր ուշադրութիւն դարձնում նրանց վրայ, ո՞վ կարող էր կարծել անգամ, թէ մի անասունի եւ մարդու մէջ մտքերի փոխանակութիւնը հնարաւոր է։ Բայց այդ երկու էակները շարունակում էին նայել իրար, նրանց հայեացքների միջոցով կարծես ելեքտրական հոսանք էր հաղորդւում. մարդն արտասուում էր, իսկ եզը կարծես դիտում էր այդ արտասուքները. երկար շարունակուեց այդ տեսարանը։ Ցանկարծ փոքրիկ թումօի դէմքի վրայ անսահման բերկրութիւն փայլեց. նա սաստիկ զարմացած ու յուզուած իր նիհար մատը դէպի եզը մեկնեց ու բացականչեց.

— Բաշօ՛ն, պապէ՛. մեր Բաշօն... (*)։

Եւ առանց իր պապի պատասխանին սպասելու, երեխան գած թռաւ պաշգամբից, եզանը հասաւ, անսահման երջանկութեամբ գրկեց նրա գլուխը եւ սկսեց իր մանկական շրթունքներով անվերջ, տաք համբոյրներ տալ նրա դնչին, ճակատին։ Կենդանին գլուխը քաշ էր գցել, դունչը չէր հեռացնում երեխայի կրծքից, ասես թէ նրան հաճելի էր երկար ժամ այդ վիճակում, նրա մեծ աչքերը կարծես ասում էին «ի՛նչ լաւ է, ի՛նչ դուրեկան է այսպէս ժամ»։ Բայց երեխան թողեց նրան, կրկին յետ եկաւ եւ կարծելով՝ թէ իր պապը չէ հասկացել բանի էութիւնը, չէ իմացել, որ ինքը գտել է իրանց Բաշօին, բռնեց նրա ուսից, ցնցեց եւ ձեռքը դէպի եզը մեկնելով՝ յուզուած, շնչակտուր գոչեց.

— Պապէ՛, ա՛յ պապէ՛, էսա մեր Բաշօն ի, վա՛յ, եաման պապէ՛, էմալ չի՞։

— Էսա՛, խա, քե մեռնի՛մ, մեր Բաշօն ի, պատասխանեց Ղզրօն արտասուքից խեղդուելով՝ բայց առանց տեղից վեր կենալու։ Այս անգամ՝ նրան նայեցին շատերը հարեւաններից, իր արտասուքն այլեւս ծածկել չէր կարող, ուստի քաշեց իր գնցոտիների մի ծուէնը եւ նրանով սրբեց աչքերը. մինչդեռ երեխան պատասխանով քաջալերուած կրկին գած Թռաւ պաշգամբից, շտապով վազեց հասաւ եզանը, գրկեց նրա գլուխը, շոյեց, համբուրեց եւ ի վերջոյ ականջից բռնելով՝ քաշ տուեց դէպի պաշգամբը, դէպի արտասուող պապը։

(*) Հայ գիւղերում Բաշօ են կոչւում ճակատներին սպիտակ բիծ ունեցող անասունները։

(6) Ա. ԱՀԱՐՕՆԵԱՆ

սպանութեան դրդիչներ: Ապպաս Թիապճի, կանտիի յաջորդը, որ ձերբակալուած էր նախընթաց օր, դատապարտուեցաւ վեց ամիս պարզ բանտարկութեան, շատ ծեր ըլլալով: Իսկ իր գործակիցները դատապարտուեցան վեց ամիս տաժանակիր աշխատանքի:

⁂ Համահնդկական համագումարին գործադիր կոմիտէն, որ կը գտնուի Ալլահապատի մէջ, դռնփակ նիստի մը մէջ քննեց քաղաքացիական անհնազանդութեան ծրագիրն ընդարձակելու եւ սաստկացնելու խնդիրը: Մասնաւորապէս նկատի առնուեցան աղի, արօտավայրերու եւ անտառներու, տուրքերու վճարման օրէնքները խախտելու, օտար ապրանք չգնելու եւն. առաջարկները:

⁂ Օդային տորմիլ մը սպառնալի ցոյցեր կատարեց անգլհնդիկ սահմանագլուխին վրայ, ուր վտանգաւոր խլրտումներ կը տիրեն: Վերջին լուրերու համաձայն, ցոյցը մեծ ազդեցութիւն գործած է ըմբոստներուն վրայ, որոնք լեռներն ու քարայրները ապաստաններ են: Պաշարման վիճակ հռչակուած է նաեւ Փէշավարի շրջանին եւ ամբողջ սահմանամերձ նահանգին մէջ:

Իսկ Պաղեստինի խնդիրը...

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Պաղեստինէն Լոնտոն գացած արաբական պատուիրակութիւնը դժգոհ մնացած է իր այցելութենէն եւ կը վերադառնայ ձեռնունայն: Իրրեւ պատասխան իր յայտարարութեան, Անգլիոյ գաղթային նախարարութիւնը հրատարակեց զեկոյց մը, որ կը ծանուցանէ թէ խօսակցութիւնները վերջացած են: Արաբական պատուիրակութիւնը իր տեսակէտները յայտնած է ներգաղթի, հողային սեփականութեան եւ նոր սահմանադրութեան մը մասին: Կառավարութիւնը դիտել տուած է թէ բացարձակապէս անկարելի է ո՛ր եւէ փոփոխութիւն կատարել Պաղեստինի սահմանադրութեան մէջ կամ ընդունիլ այնպիսի պահանջներ որոնք հիմնովին կը հակասեն իր հոգատարութեան յանձնառութիւններուն:

Գաղթային նախարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ խզման խօսք չի կրնար ըլլալ, որովհետեւ բանակցութիւն չէր որ կատարուեցաւ: Արաբական պատուիրակութիւնը Լոնտոն հրաւիրուած չէր խորհրդակցելու համար, կառավարութիւնը պարզապէս պատեհութիւն ընծայած էր անոր, իր տեսակէտները յայտնելու համար:

Այս զեկոյցին վրայ, արաբական պատուիրակութիւնը երկրորդ յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կրկնելով առաջինին բովանդակութիւնը, կ'աւելցնէ թէ համոզուած է որ Պաղեստինի բոլոր Արաբները պիտի նախընտրեն մեռնիլ իրենց բնական իրաւունքներուն պաշտպանութեան համար, քան համակերպիլ ճնշումի:

Ընկերվարական ուրախ մը

Առջի օր մեռաւ փ. Թրօէլսթրա, Հոլանտայի ընկերվարական վեթերանը, որուն ծննդեան օրթանասնամեակը կը տօնուէր տակաւին քանի մը շաբաթ առաջ: Հանդուցեալը մեծ հեղինակութիւն կը վայելէր ոչ միայն իր երկրին, այլ եւ միջազգային ընկերվարութեան մէջ: Ինք եւ իր 11 ընկերներն էին— 12 առաքեալները— որ հիմը դրին Հոլանտայի ընկերվարական կազմակերպութեան:

Ֆիզիքապէս տակար ըլլալով, 1925ին քաշուեցաւ քաղաքական գործօն կեանքէ, եւ գրեց իր յիշատակները, որոնք ուրիշ բան չեն եթէ ոչ պատմութիւնը Հոլանտայի ընկերվարական շարժման:

⁂ Նոյն օրը մեռաւ նաեւ Ճօն Հուիթլի, Անգլիոյ ընկերվարական երեսփոխանը՝ (նախկին հանքագործ), որ առողջապահական նախարար էր Մաքտոնըլտի առաջին դահլիճին մէջ:

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը ն հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 րոպէ Sevranի կայարանէն:

կեանքի, իրդեհի, գողութեան, արկածներու օթոմոպիլի եւն. ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptablesի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affairesի, Bénéfices Commerciauxի և Impôts sur le revenuի գործողութիւններ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affairesի եւ BénéficesCommerciauxի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, վոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: կը խօսի՝ Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ: կը հրաւիրուին քաղաքի բոլոր ենթակոմիտէներու ընկերները:

ՍԷՆ Լու.— Այս կիրակի ժամը 3ին Ակումբին մէջ: կը հրաւիրուին ՍԷՆ Լուի եւ ՍԷՆԴ Մարկրիթի բոլոր ընկերները: կը խօսի Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ:

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՓԱՐԻԶ.—ԴՇ. ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ.— 25 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին:

II—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Զ. Ե. Ո. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Շրջ.ին կոմիտէի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի, այս կիրակի ժամը 2ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ: կը խօսի՝ Պ. Պ. ԹԻՒԼՊԻՆՏՃԵԱՆ:

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւն.: Մուտքը ազատ է:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Harolի սրահներուն մէջ 3 rue Lavieuville, Nord Sud: Abbesses.

Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆի

կը ներկայացուի «Ռոստոմ» Թատերասիրացի կողմէ

ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ *(տրամ 4 արար)*

Զաւեշտ ՊԱՇՏՕՆՆ Է ԽՈՒՄԲԱԼ

Կէս գիշերէն վերջ պար, ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով: Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ 29 Մայիս Հինգշաբթի ժամը 2ին Լիոնի ամենաշքեղ սրահներէն Սինեմա «Հօրլօժ»ի մէջ:

Ղեկավարութեամբ ճանաչուած դերասան Ա. ՇԱՀՆԱԶԱՐԻՆԻ

կը ներկայացուի՝ **«ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆԸ»**

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շ. Դարահիսարի եւ շրջանի ռազմիկ Հայրենակցական Միութեան կողմէ 17 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-Քոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles):

Կը ներկայացուի՝ «ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ», «Ա՛Խ ՍԱ ՄՈՒՐԱՏԻՍ ՀԱՄՆԻՄ» եւ «ՈԿՐԱՄՈՂ ՇԱՌԱՆ» (զաւեշտ):

Կը ժամանակցին ֆիկ. Գ. փափազեան, պ. ե. Գրիգորեան *(ծառայ)* եւ Ռոստոմ Թատերախումբը:

Գեղարուեստական բաժին հայկական և եւրոպականպարերաժշտ պահտ եւ անակնկալներ: Կը նուագէ Թառխատ Աբգար:

Հաղորդակց.— Առնել շոգեկառք Սէն Լազարէն եւ իջնել Պուա Քոլոնպ:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ Օն. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15 ամեակն է այս տարի,*

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ:

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին:

Գրանցայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ Դիմել ՅԱՌԱՋի վաճառատան

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. միութեան դասախօսական ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն, ժամը 8.30ին գրադարանի սրահը: Նիւթ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքական աշխարհայեացքը»: կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՅՍԷՅԼԻ Պատանեկան միութեան ընկերա. համակրական դաշտադնացութիւնը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին: Կը խնդրուի որոշեալ ժամուն ներկայ ըլլալ թիւնէլի առջեւ (40 թիւ հանրակառքի կեդրոնը): Փափաքողները կրնան իրենց ճաշը միասին բերել: Առնել հանրակառք թիւ 40 եւ իջնել Օպանը գիւղը:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Սիփան երգչախումբի անդամներն ու անդամուհիները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 71 Ave. Kléber.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ Տիկնանց միութեան Անկիէնի մասնաճիւղը կը հրաւիրէ իր բաժանորդ տիկիններն եւ պարոնները, ներկայ գտնուելու, այս Շաբաթ ժամը 15ին Grand'Rue, Hôtel de la Paixի *(Անկիէն)* սրահը: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն:

Շնավիլի երիտասարդաց երկսեռ միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 34—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ Տ Օ Ք Թ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-87

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը՝ ժամը 4—6: Քիթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՓԱՐԻԶԻ ՈՒՐՖԱՅԻ Հայր. Միութեան ընդհանուր ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Café la Petite Sourceի մէջ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ բարերարին եւ անոր կտակակատար կ. եզեանցի մահուան տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի, ֆոգեֆանգստեան հանդիսաւոր պաշտօն պիտի կատարուի, Հայոց եկեղեցիին մէջ կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ ոչ միայն Սանասարեանցիները այլ նաեւ, այս երկու մեծ Հայերուն յիշատակը յարգող բոլոր ազգայինները:

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս կիրակի ժամը 3.30ին Սեվրի մխիթարեան վարժարանին մէջ կը բանախօսէ՝ Հ. Գաբրիէլ Վ. Նահապետեան նիւթ ունենալով «Անի՝ պատմութիւնն եւ աւերակները»: Բանախօսութիւնը աւելի հետաքրքրաշարժ ընելու համար Հ. Գ. Նահապետեան ցոյց պիտի տայ լուսապատկերներ որոնք իր Հայաստանեան ուսումնասիրութեանց շրջանին հանած է պատերազմէն առաջ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տիկին Նաւինկիւլ Գաֆեեան կը փնտռէ իր եղբայրը Եոզկատի մէնդէշէ գիւղացի Միհրան Գաֆեեան (կամ Աւագեան): 1926ին կը գըտնուէր Դորֆու Ամերիկեան որբանոցը: Իմացնել իր քրոջ Narengule Kahiaian, 6 rue Wilson Décines, (Isère).

— կը փնտռուի Մարիամ Աշուժաճեան եւ իր ամուսինը երկաթագործ Յովակիմ Աշուժաճեան (Ժամկոչեան) որոնք կը բնակէին Թոքատի Աստուածածնայ եկեղեցիին մօտ: կը կարծուի թէ 1928ին գտնուած է Հալէպ: Իմացնել իր եղբօրորդուոյն Donik Yeretsianի, 1 rue Wilson Décines (Isère).

— Ուրֆացի Յակոբ Գէորգեան կը փնտռէ իր եղբայրը Աբրահամ Թանտուրճեան, որ 1914ին Ուրֆայի կռիւէն յետոյ անյայտացած է: Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Յակոբ Գէորգեանի, 5 Rue de l'Ecole, Arles, (B. du R.) France.

— կը փնտռուի Սեբաստացի կարապետ Յարեան: կը կարծուի թէ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի, իմացնել՝ Բարսեղ Աւագեանի, Baltazar Baro, Impasse No 7, Valance, (Drome).

— Շապին Գարահիսարի մեծ Աճպտերի Ղրաճ գիւղէն կը փնտռուի Յակոբ Էրնէկեան (մաճարեան), հօր անուն՝ Նիկողոս, մօր անուն Եւա: Իմացնել՝ Խաչիկ Վարդանեանի՝ 13 Rue Jacques Rousseau, Sarcelles (S. et O.): Ձշգրիտ լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր:

— կը փնտռուի կեսարացի Իւրնեզ գիւղացի կարապետ եայլաեան (45 տարեկան) որ մուսնացած էր կեսարացի կոր Զօլօլեանի աղջկան Պարոյրի հետ եւ ունէր 3 զաւակներ՝ սեփ, Աբրահամ եւ Յովհաննէս 16 տարի առաջ զինուոր էր Լիս: Անկէ ի վեր լուր չկայ մասին: Իմացնել Յովսէփ Եայլաեանի, 22 Rue J. J. Rousseau, Arles, (B. du R.) France.

կը խնդրուի արտասահմանեան Թերթերէն արտատպել ձշգրիտ լուր առողին 200 նուէր:

— Պիլէճիկի (Պրուսա) քիմէն գիւղէն Տիկ. Մարգիտ Լէրեան կը փնտռէ իր քրոջ Զիկը Աննա եայլաեան, հօր անուն՝ Գրիգոր, մօր անուն Բիամ: երեք տարի առաջ գտնուէր Պուրքըշի որբանոցը: Այժմ լուր չկայ իր մասին: Իմացնել Mme Markrid Beylerian Gampagne Charrier, Quartier Rambert, Gardanne (B. du R.)

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՌԵՍՏՈՐԱՆԸ

RESTAURANT CARLO

34 Rue St. Lazare — PARIS

կ'ուզուի կարուհիի եւ աշխատելու համար աշկերտուհի մը: Նոյնպէս ծնողքովը մրասին: K. Vartanianի, 12 Rue St. Spice. Մէթրօ՝ Օտէոն:

Վարձու է Շարժական կեդրոնի մէջ մեծաւոր խանութ մը՝ յարմար սրճարան եւ ճաշարան մը: Տեղեկութեանց համար կարապետ Մանուկեանի, Arménien, Charvieu (Isère).

EMPIRE Միգիք-Հոլ՝ 37 Av. Wag.

կ'ուզուի վարպետ խոհարար մը որ կարենայ նաեւ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրներ պատրաստել: Լաւ պայմաններ: Դիմել՝ Սուրէն Արզումանեան, Hôtel Damas, Marseille.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբաթ-Երկ. եւ նոր մեթոտով դարմանում եւ կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (ֆրանկոթ. մամիզ.) եւ վարիսի: Մասնաւոր ուշադրութիւն՝ ընդհանուր հրդեհացուցիչ. ամէն օր կիրակի 9—12.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris
Le Gérant H. STEPHAN

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՄԱՅԻՍ
1930

16 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1264

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ֆ. ՆԱՆՍԷՆ

Բոլոր անոնց մէջ որ ծանօթ են իբրեւ գիտակից բարեկամ հայ ժողովուրդին,—ո՞վ հնարեց սա խառնածին «հայասէր»ը—Տոքթ. Նանսէն կը բռնէ առանձին տեղ մը:

Բաղդատաբար ուշ ճանչցաւ մեզ, գտնուելով հեռաւորութեան մը վրայ որ կրնայ համարուիլ բեւեռային: Նորվեկիա եւ Հայաստան այնքան մօտ են իրարու, որքան փարիզ եւ երօպլանտա:

Բայց, մեզ ճանչնալէ եւ մեր տագնապներուն ծանօթանալէ յետոյ, խորապէս կապուեցաւ ու գործեց: Գործեց գիտնականի պէս: Հանդարտ եւ պաղարիւն: Առանց ուռուցիկ խօսքերու եւ խոստումներու: Եւ համաձայն ծրագրի մը որ նոյնպէս գիտական էր: Օրինակ՝— ցամքեցնել Սարտարապատի ճահիճները, որպէսզի կարելի ըլլայ քանի մը տասնեակ հազար գաղթական տեղաւորել:

Ուրիշ մը, իր տեղ, ապահովաբար պիտի ընկրկէր առաջին դժուարութեան առջեւ: Պիտի լքէր ու քաշուէր: Մանաւանդ որ, այնքան չոր ու ցամաք եւ խրթին ծրագիր մըն էր Սարտարապատի պատմութիւնը, այն ալ հեռաւոր եւ թշուառ երկրի մը մէջ:

Նանսէն չվհատեցաւ: Հաւնած, հաւատացած էր ծրագրին, եւ յամառօրէն կառչեցաւ անոր:

Չվհատեցաւ, երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ղրա՛ւան անձկութենէ կը ճառէր, իր 55 անդամներով: Հանդուրժեց տղտկալի քաշքշուքներու: Համակերպեցաւ, երբ նոր քննութիւն պահանջեցին, եւ ուզեցին նուազագոյն չափին վերածել ծրագիրը: Ծախք նախատեսուած էր մէկ միլիոն ոսկերլին: Ժողովի ժողով, մէկ երրորդի, մինչեւ քառորդի իջաւ այդ գումարը — միշտ մերժուելու գնով — եւ Նանսէն դեռ կը հաւատար աշխարհի բարութեան...:

Ի հարկէ, ունեցաւ ընդվզումի պահեր ալ: Լեղի կը հոսէր վերջին երկու տարուան ճառերէն,— երբ իր գերագոյն ճիգը փորձեց, քար ու սառ կապած սիրտեր ցնծելու համար: Միշտ ձայով գիտնական, եւ պահելով հիւսիսային միտքի անդորրութիւնը, բեւեռախոյզը չկրցաւ զսպել ինքզինքը եւ ըմբոստ խօսուածքով մը դատի քաշեց «քաղաքակիրթ» Եւրոպան, որ իր յանձնառութիւններէն ոչ մէկը յարգած էր, որ անամօթաբար կը լքէր հալածական ժողովուրդ մը, որ այս տարրական աջակցութիւնն անգամ կը զլանար:

Մարդիկ լսեցին ու լռեցին: Ամօթը կերան ու կեղծ ժպիտներ փոխանակեցին:

Եւ երբ Նանսէն իր հրաժարականը կը ներկայացնէր, թէեւ մղձեցին, բայց կարծես թէթեւութիւն մը կը զգային որ բեռէ մը պիտի ազատէին, վերջապէս:

Եւ յուսախաբ չեղան: Ազգերու Դաշնակցութեան վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ, հանդիսաւորապէս թաղուեցաւ այն ինչ որ Նանսէնի ծրագիր կը կոչուի: Այս ճարտարագիտական ձեռնարկն ալ խրեցաւ, կորսուեցաւ այն լեռնակուտակ թուղթերուն մէջ, որ կապ ունին հայ ժողովուրդի տառապանքներուն եւ պահանջներուն հետ:

Նանսէն քաշուեցաւ յոգնած, դառնացած, եւ կը մտածէր իր վերջին տարիները նուիրել գիտական արշաւանքներու: Միաք ունէր նորէն Հիւսիսային բեւեռ երթալու, այս անգամ «զեփլին»ով:

Քաշուեցաւ, առանց, սակայն, կորնչցնելու իր հաւատքը հայ ժողովուրդի ապագայի մասին:

Իր գրքին մէջ, «Հայաստան եւ Մերձաւոր Արեւելք» (1928), Նանսէն կը շեշտէ որ եւրոպական պետութիւնները եւ Մ. Նահանգները միայն «խօսքեր արտասանած են, երբ կարգը եկած է գործադրելու այնքան հանդիսաւորութեամբ եղած խոստումները»: Նոյն դատարկ խօսքերը՝ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ, որ նոյնքան պատասխանատու է: — «Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը հաւատա՞յ թէ կրնայ լքել Հայերը, առանց խախտելու իր հեղինակութիւնն ու հմայքը Արեւելքի մէջ»:

Հրապարակագիր չէ Նանսէնը: Բայց ի՛նչքան սուր են իր գլաքները՝ Եւրոպայի ճակտին.

— «Եւրոպայի ժողովուրդները, պետական մարդիկը յոգնած են այս յաւիտենական ինքնին: Բնական է: Այդ ինքը մինչեւ ինքնա ուրիշ բան չբերաւ իրենց բայց միայն տադտուկներ. միայն Հայաստան անունը իրենց քնացած խղճմտանքին մէջ կ'արթնցնէ ինքը մը չգործադրուած խոստումներ. խոստումներ զորս երբեք ոչ ոք չեն փորձած կատարել: Արդարեւ, խնդիրը կը վերաբերէր աշխատանքի եւ ժրաջան ժողովուրդի մը, որ սակայն չունէր քարիւղի հորեր կամ ոսկեհանքեր:

Իսկ ինչ որ կ'ուղղէ մեր հասցէին, իսկապէս աղաղակն է կորովաբիբ եւ ճշմարիտ բարեկամի մը:

— «Վա՛յ հայ ժողովուրդին որ խաղնուեցաւ եւրոպական քաղաքականութեան մէջ: Աւելի լա՛ւ էր որ իր անունը երբեք չարտասանուէր եւրոպացի դիւանագէտի մը բերնով: Բայց հայ ժողովուրդը երբեք չէ կորնչցուցած իր յոյսը. ու մինչ կորովի եւ յարատեւ աշխատանքի մը կը նուիրուէր, սպասեց, սպասից երկար: Ան սպասէ միշտ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՂԱՂԱԿ ՄԸ ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ

Պէյրութի «Ազգակ»ը դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (3 մայիս).

—«Ներկայիս ոչ ոք կը հինչեցնենք եւ ոչ ալ յուսահատութեան մատնել կ'ուզենք մեր ընթերցողները:

Կ'ուզենք սթափեցնել պատասխանատուները եւ ցոյց տալ վտանգը: Ինչո՞ւ չըսել, Սուրիահայութիւնը ծանր վտանգի մը առջեւ կը գտնուի, որ օրէ օր կը խորանայ եւ անդարմանելի կը դառնայ: Մեր ժողովուրդին ֆիզիքական գոյութիւնը ապահով չէ, մանաւանդ Հիւսիսային Սուրիոյ սահմաններուն վրայ գտնուող նորազատ բեկորներուն կեանքին սպառնացող վտանգներ կան:

Ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողները, վերջերս տեղական թերթերը սկսած են չափազանց աննպաստ հրատարակութիւնները ընել մեր ժողովուրդի հասցէին եւ առասպելական պատմութիւններով սուրիացի ժողովուրդը գրգռել մեր դէմ: Մեր պաշտօնակիցները հաւոզուած կ'ենթարկին Հիւսիսային Սուրիոյ մէջ հայկական հայրենիք մը կազմելու անհիմն ու երեւակայական առասպելին:

Դժբախտաբար չեն գիտեր մեր պաշտօնակիցները որ իրենք կը զոհուին Թրքական գործակալներու դաւադիր լրատուութեանց եւ վարձուած գրիչներու զրպարտութիւններուն: Ինչո՞ւ մեղադրել տեղացիներն ու մամուլը, երբ անոնք այդպէս հաւոզուած են: Գաղտնի վարկեր շարունակ շրջաբերութեան մէջ են եւ վարձկան գործակալներ այդ աշխատանքին լծուած: Անոնք պարապ չեն մնար, ամէն ծակ կը մտնեն եւ ամէն միջոցի կը դիմեն մերժողովուրդին վնասելու համար: Էնկիւրիի կամքն է որ կը կատարուի՝ շնորհիւ իր դրամին:

Այս պարագան բազմաթիւ անգամներ շեշտեցինք եւ ուշադրութիւնը հրաւիրեցինք մեր պատասխանատու մարմիններուն: Խուլ եւ համր ձեւացան անոնք եւ բացարձակապէս անտարբեր մնացին:

Իսկ այսօր կը ժամնանշենք վտանգը, որ կը սպառնայ մեր ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութեան: Այսքան բաց եւ հաւարձակ գրելու կը ստիպուինք, որովհետեւ գիտենք որ մեր պատասխանատու շրջանակները քարացած են եւ չեն ազդուիր փոքրիկ ցնցուղներէ: Վտանգը հասնելէ վերջ ի՞նչպէս կարելի է առջեւը առնել: Ընդհանման կ'ուզենք որ սգահանդէսներ եւ յուղարկաւորութիւնները կատարենք:

Ցեղացի ժողովուրդը շատ գէշ տրամադրուած է մեր դէմ, շնորհիւ սխալ լրատուութեանց: առանց փարատելու այդ թիւրիմացութիւնները, ոչ միայն չենք կրնար հանգիստ ընել այս երկրին մէջ, այլեւ կը վտանգենք մեր ֆիզիքական գոյութիւնը»:

ՊՈՒԿՐԻՇԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍԸ

Արդէն առարկաններ սկսած են հասնիլ Պուքրէշի հայ արուեստի ցուցահանդէսին համար, որ կը բացուի յառաջիկայ աւուռ: Փարիզի հայ նկարիչներէն կը մասնակցին Պ.Պ. Վարդան Մախոխեան, Իսկար Շահէն, Սարգիս Խաչատուրեան, եւ Գրիգոր Շիլթեան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր խլրտումներ Հնդկաստանի մէջ

ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ ՏԵՂԻ ՉԵՆ ՏԱՐ

Համահնդկական համագումարին գործադիր կոմիտէն, որ դուժարուեցաւ առջի օր, Ալլահապատի մէջ, որոշեց սաստկացնել անհնազանդութեան պայքարը: Հաւանական է որ բոլոր ճիգերը կեդրոնանան կալուածական տուրքերու վճարման դէմ, հիւսիսային եւ մանաւանդ միացեալ Նահանգներուն մէջ, ուր ոչ միայն կալուածական տուրքերու, այլ եւ վարձքերու վճարման չկատարելը կը սպառնայ խռովութիւններ յարուցանել: Համագումարին չափաւոր անդամներէն մէկը յայտարարած է որ եթէ անհնազանդութիւնը տարածուի այդ շրջանին մէջ, կրնայ քաղաքացիական պատերազմ յառաջ բերել:

Հակառակ փոխարքային յայտարարութեան, որուն համաձայն անգլեհնդիկ խորհրդաժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ հոկտեմբեր 20ին, Լոնտոնի մէջ, կը վախցուի որ կացութիւնը չլաւանայ: Ազատականներն իսկ չեն ծածկեր իրենց յուսախաբութիւնը: Հնդիկ չափաւոր վարիչները կը մեղադրեն փոխարքան թէ ծանրացուցած է կացութիւնը, նախապէս չսահմանելով Լոնտոնի խորհրդաժողովին օրակարգը: Ուրիշ չափաւոր մը, Սըր Թէճ Սափրու, որ Մեծն Բրիտանիոյ անկեղծ բարեկամն է, կ'ըսէ. «Երեսուն տարուան քաղաքական կեանքիս մէջ, այսքան բուռն ատելութիւն զգացած չէի բրիտանական կառավարութեան դէմ»:

**** Պոմպէյէն կը հեռագրեն թէ երկու հարիւր կամաւորներ փորձեցին յարձակիլ Շիրոտայի աղի մթերանոցներուն վրայ: Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ ընդհարման միջոցին, 158 հոգի ձերբակալուեցան: Ուրիշ 16 հոգի վիրաւորուեցան: Բոլոր կալանաւորները պիտի դատուին իբրեւ անսաստող քաղաքային օրէնքներու:*

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԻՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Կամաւորները յարձակում սարքած են Տարսանայի աղի մթերանոցներուն վրայ, որոնք շատ աւելի կարեւոր են: Յարձակման գլուխը կը գտնուի Կանտիի երկրորդ յաջորդը, բանաստեղծուհի Տիկին Նէյտու, որ հետեւեալ ուժգին յայտարարութիւնն ըրաւ, ճամբայ ելլելէ առաջ.

— Բարեկամներ փորձեցին տարհամոզել զիս, նկատի առնելով տարիքս եւ առողջական վիճակս: Մտիկ անգամ չըրի: Ինչպէս ժան տ'Արքը իր փառաւոր արշաւէն առաջ, ինքզինքս աստուածային ներշնչման տակ կը գտնեմ: Գուցէ չենք խնդրեր մեր թշնամիներէն եւ մեր կարգին չպիտի գթանք անոնց: Պիտի կռուինք մինչեւ վերջը: Ես պարզ կին մըն եմ, բայց, անկախութեան այս պայքարին մէջ, պիտի վարուիմ իբրեւ տղամարդ մը: Ուրիշ ոեւէ մէկէ աւելի կը զգամ ահարկու պատասխանատուութիւնը այն պաշտօնին զոր ինծի յանձնած են կանտի եւ բովանդակ ազգը: Բայց պիտի յաղթուիմ Աստծու օգնութեամբ: Ոչ բանտը, ոչ ալ մահը կրնան շեղեցնել գիս պարտականութենէս: Ես չեմ վախնար:

Ինչպէս կ'երեւայ, Տիկին Նէյտու շատ աւելի մարտական է քան կանտի եւ Ապպաս Թիաբճի: կը թուի թէ պայքարի ոգին ալ փոխուած է: Տիկին Նէյտու կը հաւատայ գործնական կոիւի բարիքներուն եւ չի վախնար անոր հետեւանքներէն: Միւս կողմէ, օժտուած է հրաշունչ պերճախօսութեամբ եւ մղուած պայքարի մասին աւելի ռազմական ըմբռնում ունի քան խորհրդապաշտ: Այս իսկ պատճառով, հաւանական է որ անմիջապէս ձերբակալուի:

**** Նորէն 18 հոգի ձերբակալուեցան Շօլափուրի մէջ, ուր պաշարման վիճակ հրատարակուած է, ինչպէս գրեցինք երէկ:*

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարել Պոմպէյի ամբողջ նահանգին մէջ: Բացորոշ է որ բրիտանական իշխանութիւնը այլեւս կանգ չպիտի առնէ որ եւ է միջոցի առջեւ, ըմբոստութիւնը գլխատելու համար:

**** Հնդկաստանի կուսակցութեանց միութիւնը ժողովի հրաւիրեցաւ Պոմպէյի մէջ, սահմանադրութեան ծրագիր մը մշակելու համար: Ներկայ էին 34 անդամներէն 14ը միայն, որով ժողովը վիժեցաւ:*

Ազգային թաղում Տոքթ. Նանսէնի

Ոչ միայն Նորվեկիոյ, այլեւ բովանդակ աշխարհի մէջ խոր վիշտ պատճառեց Տոքթ. Նանսէնի մահը: Իր հայրենիքին մէջ սուգի դրօշներ պարզուեցան: Պ. Օթթօ Սվէրտրուփ, բեւեռախոյզ եւ Նանսէնի վաղեմի ընկերը, յայտարարեց թէ այս մահը անդարմանելի կորուստ մըն է մարդկութեան համար: Վարչապետը իր կարգին ըսաւ թէ Նորվեկիան կը կորսնցնէ իր լաւագոյն զաւակը, իսկ աշխարհը՝ մեծ քաղաքացի մը: Նորվեկիոյ ազգ. ժողովը արտակարգ նիստ գումարեց եւ նախագահը Տոքթ. Նանսէնի գովքը հիւսելով, ըսաւ. «Գիտութիւնը Նանսէնը առաջնորդեց գործի. իսկ գործը նորէն տարաւ գիտութեան. այսպէս Նանսէն դարձած էր խորհրդանշանը միտքի եւ գործի միութեան»: Նախագահին առաջարկով, ժողովը որոշեց ազգային յուղարկաւորութիւն կատարել, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը, շաբաթ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Պարսկաստանէն կը գրեն մեզի ապրիլ 30 Թուականով.—

Կովկասէն եւ Հայաստանէն եկողներու թիւը պակաս է, որովհետեւ երկու կողմերն ալ զօրացուցած են սահմաններու պաշտպանութիւնը: Ասկէ զատ, սահմանամերձ գիւղերու պարսիկ իշխանութիւնները հրահանգ ստացած են չհովանաւորել փախստականները:

Ռուսական սահմանին վրայ զօրքը կը նեղուի պարէնի պակասէն եւ ցնցոտիներու մէջ կ'ապրի: Մեծ թիւով փախստականներ ապաստանած են Արտաբիլի եւ Զարբաղի շրջանները, բոլորն ալ Ատրբէյճանցի թաթարներ:

Եկողները կը պատմեն թէ բռնի հաւաքագրման աշխատանքները դադրած են եւ նոյն իսկ շատերու հողերն ու անասունները վերադարձուած, սակայն լեռներն ապաստանած փախստականները դեռ հպատակութիւն չեն յայտնած եւ տեղ տեղ կռիւները կը շարունակուին:

*** Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Շիվալի մէջ (հարաւային Օսեթիա) տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր բացումը Տիբիպոլոպքի կրանցքին, որ 42 քիլոմեթր երկայնութիւն ունի եւ պիտի ծառայէ 26,000 հեքթար տարածութիւն ջրելու: Հանդէսին ներկայ էին Անդրկովկասեան կառավարութեան պատուիրակները:*

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻԱՅ ՄԷՋ

Անգլիոյ անգործներու թիւը Մայիս 5ին կը հասնէր 1 միլիոն 712,000ի, ինչ որ կը նշանակէ 13,614 յաւելում նախորդ շաբթուան վրայ, իսկ 579,295 անցեալ տարուան նոյն շրջանին վրայ:

Առանց 1,213,800ը այր են, 48,000ը տղայ, 403,000ը կիներ, 47,200ը աղջիկ:

1922էն ի վեր, այսքան բարձր եղած չէր գործազուրկներուն թիւը: Նախապէս 2 միլիոն 500,000 էր եւ 1,713,000ի իջաւ 1922 ապրիլին: Այս տարուան սկիզբէն ի վեր 233,000 հոգի աւելցած է գործազուրկներուն վրայ, իսկ աշխատաւորական կառավարութեան կազմութենէն (1929 յունիս 10) ի վեր 600,000:

Իբրեւ զարման գործազրկութեան, կառավարութեան մատուցուած են 796 ծրագիրներ:

ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ, ԺԸՆեԻԻ ՄԷՋ

Մինչ իտալական մամուլը կը մռնչէ Ծրանսայի դէմ եւ Մուսոլինի սլաքները կ'արձակէ, Ոսիան գլուխ գլխի տեսակցութիւններ կ'ունենայ, Ժընեւի մէջ, իտալական պատուիրակին հետ: Ժընեւ հասնելէ յետոյ, երկու նախարարները այցելութիւններ փոխանակեցին: Անգլիոյ արտաքին նախարարն ալ մասնակեցաւ խօսակցութիւններուն, որոնց նպատակն է հարթել Ծրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ ծագած թիւրիմացութիւնները: Առանց մօտենալու նաւային սպառազինութեանց խնդրին, Պ. Պ. Ոսիան եւ Կրանտի հեռուէն ժօտէն շօշափեցին զանազան առկախ հարցեր: Բաւական լաւատեսութիւն կը տիրէ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ:

ԺԱՆՏԱԽՕՏ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Գահիրէէն կը հեռագրեն մայիս 14 Թուականով.—

Բշտաւոր ժանտախտի 34 դէպքեր պատահեցան Կիզէի նահանգին մէջ: Տեղական իշխանութիւնը ժամհոգ է:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՔԷՆՔԷՆ

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ՄԸ ԴԱՍԵՐԸ

«Ցառաջ»ի ընթերցողներուն ծանօթ են այն փառաւոր Հանդէսները, որ տեղի կ'ունենան ամբողջ Ցունաստանի մէջ, ի պատիւ Հելլենական անկախութեան Հարիւրամեակին:

Ամբողջ ժողովուրդը, մեծ ու պզտիկ, տեղացին թէ գաղթականը, ցնծութեան մէջ է: Իրական, զգացուած, հպարտ ուրախութիւն մը:

Մենք Հայերս ալ, ապաստանած այս ափերուն վրայ, կը տեսնենք մեր բարեկամներուն հրճուանքը, կը մասնակցինք անոնց հոգեւին, կը շնորհաւորենք Հարիւր տարի առաջ ձեռք բերուած անկախութիւնը եւ անկէ ի վեր զարգացած, ուռճացած Հայրենիքին յաջողութիւնները: Եւ սակայն, չենք կրնար բնագդօրէն չզգալ բարի նախանձ մը եւ աւելորդ անգամ մըն ալ չանդրադառնալ մեր ազգին եւ Հայրենիքին դժբախտ կացութեան...:

*
* *

Ցունական ապստամբութիւնը Ֆրանսական մեծ յեղափոխութենէն երեսուն տարի վերջ սկսած, մեկնակէտը եղած է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ քաղաքական նոր յեղաշրջումներու: Այդ երկրամասին մէջ ապրող եւ Հայրենիք ունեցող մեր ազգին Հանրային կեանքը եւ քաղաքական միտքը մեծապէս ազդուած է Հելլենական շարժումէն եւ անոր յառաջ բերած ընկերային եւ քաղաքական գոյավիճակէն: Մեզմէ առաջ օսմանեան կայսրութեան դէմ ելլող եւ ազատութիւն ձեռք բերող պալքանեան միւս ազգերն ալ անոր ազդեցութեան ենթարկուած եւ անկէ իրենց բարոյական ուժը քաղած են: Մենք, Հայերս, որ ազատագրուած այդ եւրոպական քոյր ազգերէն հեռու, մեկուսացած եւ անջատ կը ճնայինք, տեսանք անոնց յաջողութիւնները, փափաքեցանք մենք ալ մեր օրինաւոր եւ բնական իրաւունքները տիրանալ, մեծ աշխատանք տարինք եւ մեծ զոհողութիւններ ըրինք եւ դեռ անոնց ձեռք բերած արգիւնքին՝ Թուրք տիրապետութեան տակ մնացող մեր Հայրենիքին ազատագրման չհասանք:

Կը կարծեմ որ աւելորդ չըլլար քիչ մը պրպտել թէ ուրիշները ի՞նչպէս գործեցին: Ուրիշները յաջողութեան յանգող աշխատանքը մեզի դասեր կրնայ տալ: Գիտենք որ պալքանեան ազգերու Համանման չէր մեր աշխարհագրական դիրքը, եւ դեռ ուրիշ շատ մը կէտերով մեր կացութիւնը կը տարբերէր անոնցմէ: Եւ սակայն, կան ընդհանուր գիծեր, որ այս կարգի յեղաշրջական շարժումներու մէջ պէտք է անպայման նկատի առնուին:

*
* *

Հարիւրամեակի Հանդէսները բացուեցան Հանրապետութեան նախագահ Պ. Զայիմիսի ժողովուրդին ուղղած մէկ պատգամով:

«Հելլէն դիւցազներգութիւնը, կ'ըսէ ան, պատմական ամէնէն փառաւոր ապացոյցն է որ բարոյական ուժերը եւ իրաւունքը գերազանց են բռնութենէն»

Թիւզանդիոնի տնկումը եւ Թուրքին վայրագ տիրապետութիւնը առաջին եւ մեծագոյն ագտակը եղած է, որ կայսրութեան անկումի շրջանին մէջ գոյացած տարակարծութիւնները եւ բաժանումները վերան եւ երկար ու տքնաջան աշխատանք մը թափուի, կորսուած ազատութիւնը վերստանալու Համար: Քանի Թուրք տիրապետութիւնը շարունակած է, տմարդի միջոցներով, իշխել քրիստոնեայ տարրին վրայ, քանի այդ իշխանութիւնը, որ ուժեղ բանակներ մէջտեղ բերած էր, միշտ քաղաքակրթական մակարդակով այդ տարրէն վար մնացած է, ա՛յնչափ ալ ազատութեան տենչը բուռն եղած է տգէտ իշխանութեան կրունկներուն տակ ճնշուած ժողովուրդին մէջ: Անիկա ո՛չ անձի եւ ինչքի ապահովութիւն ունէր, ո՛չ անձնական ազատութեան եւ պատուի պաշտպանութիւն կը վայելէր եւ ո՛չ ալ նիւթական եւ բարոյական զարգացումի միջոցներ կը գործածէր: Ճընշում, կամայականութիւն, ողոպուտ եւ անապահովութիւն, ահա Թուրք իշխանութիւնը: Այս գոյավիճակը աշխարհակալ պետութեան մը բաղկացուցիչ տարրերուն մէջ պէտք եղած միութիւնը չէր կրնար ստեղծել: Ընտահման ատելութիւն մը ծածկուած կը մնար յաղթականին Թուրին տակ հեծող եւ զսպուած հոգիներու մէջ եւ վրիժառութեան զգացումը եփ կուգար կուրծքերու տակ: Որչափ մեծ էր տառապանքը ազգի մը, որ երէկ ազատ եւ մեծազօր կայսրութեան մը տէր՝ կոպիտ, տգէտ եւ վայրագ բռնաւորներու գերի էր դարձած: Եւ չզարմանանք, եթէ անիկա գերութեան առաջին շրջանին իսկ, ազատագրուելու գաղափարին շուրջ միացաւ: Ամէնէն առաջ իր յոյսը կապեց Եւրոպայի քոյր քրիստոնեայ պետութիւններուն հետ, աչքը հեռաւոր սուրբերուն սեւեռեց: Եւրոպա կը սկսէր հասկնալ միւսլիման կործանարար չուներին ժողովուրդներու վրայ: Պիոս Բ., կարոլոս Ը., Ֆրանսո ա Ա., օրուան մեծերը, ինչպէս միշտ, իրենց դիրքին մրցակցութիւններով չկրցան ընդհանուր թշնամիին դէմ միացած ճակատ ներկայացնել: Յոյն ժողովուրդը, դուրսի աջակցութենէն իր առաջին յուսախաբութիւնը ունեցաւ եւ 300 հազարէ աւելի Յոյներ գացին նետուեցան իսլամութեան գիրկը:

Քիչ վերջ կը սկսի ներքին անջատ շարժումներու երկար շարան մը Պելոպոնէսի եւ Մանեի մէջ, Մելխիսեդեկ եղբայրներու եւ 1574ին կալուքսիի, Լիտորիքի եւ Վիթրինագայի բնակիչներու առաջնորդութեամբ եւ աջակցութեամբ: Աւելի վերջ Նիվէրտաքսին (կոստանդին Փալէոլոգ) գլխաւորութեամբ Պելոպոնէսի մինչեւ Սերպիա երկարող շարժումը: Ցանեւսօթերորդ դարուն սկիզբները արդէն կը սկսին կրետական պայքարները: Ցետոյ նշանաւոր Արմաթոլները կը կազմակերպուին եւ տեղի կ'ունենայ կատրինէ Բ. ցարուհիին սիրական Օրլոֆի մէջտեղ յառաջ բերած շարժումը, որ կը յանգի դժբախտ արդիւնքի մը,— սաստկացում ձնշումի եւ բռնութեանց եւ անսահման աւեր:

Լամպրօ քացոնիս եւ Անտրեաս աւելի վերջ համբաւաւորն բիկաս Ֆերէոս (*), Նիքօ Ցարաս, Սթաթաս եւ Վլախաւաս կը շարունակեն պայքարի նուիրական ջահը վառ պահել մինչեւ 1820ի Յուլիոմներու վերջին կռիւը, երբ 1821 փետր.ին Ալեք Իբսիլանթի կը մտնէ Մոլտաւիա եւ անյաջողութեան կ'ենթարկուի, կը լքուի Ռուսիոյ եւ կը մասնուի Աւստրիոյ կողմէ, եւ Թուրքերը կը վերջացընեն իր կեանքը: Սակայն նոյն տարի մարտ 25ին Պելոպոնէսի, Գալվրիթայի մէջ, Եերմանոս եպիսկոպոս Հանդիսաւոր Հաւաքոյթի մէջ կ'օրհնէ վճռուած ընդհանուր ապստամբութիւնը եւ կըսկսի մահագու վերջին պայքարը, որ անմիջապէս երկրի ամէն կէտին վրայ կը բռնկի:

(*) Որ պելկրատի մէջ Թուրք իշխանութեան կողմէ կախուելու ատեն կը գոչէ. «Դողա՛, իրպարտ սուլթան, յեղափոխութիւնը քու դէներդ հասած է. իմ թափուած արիւնէս պիտի ծնին հայրենիքի վրիժառուները»:

Մ. Է.

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԿԱԶԻԻՆ ՕՐՈՎ

(Ամփոփուած «Տէյլի Թելէկրաֆ»էն)

Կ. Պոլիսը Էնկիւրիի հետ բաղդատելու պատեհութիւն ունեցող մը հաւանական չէ որ չափէն աւելի ծանրանայ Թուրքիոյ ներկայ ելմտական տագնապին վրայ: Իրաւ է որ զինուորական ոյժի վրայ հանդչող կառավարութիւն մը աշխատած է այս կացութեան դարմանը գտնել հերոսական քան թէ գործնական միջոցներով, որով հետեւ օտար որեւէ դրամ զինելուն դէմ արգելք դնող հրովարտակը առժամապէս վերջ տուած է վաճառականութեան, Թուրքիա իրաւ է որ վատթարագոյն կացութեան մէջ, բայց Էնկիւրի, փոխարէնը, անոր տեղը անցած է:

Հին Թուրքիա Վոսփորի ափունքներուն մէջ միայն ամփոփուած է, ուր Կ. Պոլիս, զեղեցիկ եւ անգործ, տակաւին կը ցոլացնէ Օսմ. կայսրութեան աշխարհաքաղաքացի դոյութիւնը:

Ապտիւլ Համիտի օրերուն, Թուրքերը հիւր էին իրենց սեփական երկրին մէջ: Ուրիշ ամէն ազգերէ շահագործուած, իրենց ճարտարարուեստը եւ ելեւմուտքը օտարահպատակներուն ձեռքն էին: Հայ, Հրեայ եւ Յոյն, ինչպէս նաեւ արեւմտեան Պետութիւնները կը յղփանային օսմ. կառավարութեան կողմէ տրուած զանազան մենաշնորհներով, եւ Եւրոպայի Հիւանդ Մարդուն ձեռքէն կարելի եղածին չափ շատ դրամ շինելու նպատակաւ, հարթ դաշտերուն մէջ զիկ-զակ երկաթուղիներ կը շինէին, այսպէս աւելցնելով քիլոմեթրական չափը, որ իրենց վճարման չափն էր, եւ կը հայթայթէին ա՛յնպիսի թնդանօթներ, որոնք կրակ չէին առներ, մնքենաներ, որոնք չէին բանիր, և զինուորական կօշիկներ՝ խաւաքարտէ շինուած ներբաններով...:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ

Հին Թուրքիան կը փտէր օտարոտի պատուաստով, եւ Աբդուլհամիտ սահմանադրութիւնն մինչեւ Պարսից ծոց տարածուող իր անշարժ կայսրութիւնը աւելի տկարութեան քան ուժի աղբիւր մըն էր, որովհետեւ Թուրքերը միշտ փոքրամասնութեան մէջ էին, եւ Քափիթիւլասիոններու օրով կառավարութիւնը որ եւ է իրաւասութիւն չունէր իր օտար հպատակներուն վրայ: Իսկ Արեւելքի մէջ ծնող քրիստոնեաներու պարագային, միշտ կը դտնուէր որ եւ է Մեծ Տէրութեան մը հիւպատոսը, որ իր երկրին պաշտպանեալներուն ի նպաստ քայլ մը կ'առնէր, եւ եթէ կառավարութիւնը օտար մարտանաւի մը գալուն դէմ բողոքէր, հիւպատոսը կը յիշեցնէր Բ. Դրան թէ Կ. Պոլսոյ դիրքը զինքը Եւրոպայի նշաւակ կ'ընէր:

Ուրեմն զարմանալի չէ որ նոր Թուրքիոյ առաջին գործը եղաւ եւրոպական թնդանօթներուն հասողութենէն դուրս մարքաղաք մը շինել: Երբ տեսաւ որ Մէվոի Պայմանագրութեան միջոցաւ Եւրոպա մտադրած էր փճացնել զինքը, Անատոլուի ժայռերէն զինուոր հնարեց, բանակ մը ստեղծեց որ ծով քշեց Յոյները եւ իրօք ապագային կարդաց արեւմտեան պետութիւններուն: Յանձին Ըսմէթ փաշայի, ախոյեան մը հանեց Լոր Քըրզընի դէմ, որովհետեւ Թուրքիա այն բոլոր պարտեալներուն մէջ պատերազմական տուգանք չի վճարեր, եւ Լոզանի դաշնագրէն վերջ — որ վերաշինեց ոչ թէ անկապակից հին սեփական կայսրութիւնը, այլ, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, հիմը դրաւ համասեռ Թուրք Պետութեան մը — կազմակերպեց կառավարութիւն մը՝ յատկանշական ազգայնականութեամբ բարեշրջական, եւ մայրաքաղաք մը շինեց ամերիկեան կաղապարով, աչքը ապագային քան անցեալին յառնելով:

Ինչ որ Թուրքիա մինչեւ այս թուականս ըրաւ, եւ ըրածն ալ պզտիկ բան չէ, ի՛ր միջոցներով միայն ըրաւ, եւ իր սեփական եկամուտովը վճարեց: Բայց որովհետեւ զինուորական ազդ մըն է, միշտ ինքնապաշտպանութեան վրայ խորհող, իր պիւտճէին կէսէն աւելին գործածեց ապարդիւն ծախքերու Դրեթէ հարիւրին 40ը յատկացուց բանակին եւ ոստիկան զինուորութեան, եւ մեծագոյն դումար մըն ալ ռազմագիտական երկաթուղիներու շինութեան, որոնք չունին բնաւ տնտեսական արժէք կամ շատ քիչ: Հարիւրին 13ը սովորաբար կը գործածուի հանրօգուտ շինութեանց, եւ հարիւրին 8 կամ 9ը միայն կը գոցէ կրթական, առեւտրական, ճարտարարուեստական, առողջապահական եւ նաւահանգիստներու յատուկ ծախքերը:

ԴՐԱՄԻՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

Ահա մէ՛կ պատճառը ներկայ ելմտական կացութեան, որուն բարւոքման շատ քիչ չափով միայն նպաստեց Իտալիոյ մէկ միլիոն սթերլինի փոխատուութիւնը՝ ի փոխարէն Թրքական ընթացիկ արժէքով ոսկեդրամի:

Ցետոյ իրարու վրայ զէշ դացին հունձքերը, եւ ժողովուրդներու փոխանակութեամբ, որու միջոցին մէկ միլիոն Յոյներ հեռացուեցաւ Իզմիրի շրջակայքէն, Թուրքիա կորսընցուց իր աւենալաւ հողագործները եւ ամէնէն աշխոյժ գործուներայ առեւտրականները: Անոնց ամենամեծ մասը Յոյն էին անունով ու կրօնքով: Բայց Թուրքերէն միայն կը խօսէին, և սերունդներէ ի վեր հաստատուած էին Անատոլուի շրջանակներուն մէջ, մասնագէտ էին գինիի եւ պտուղի մշակութեան, ինչպէս նաեւ ամէնէն օգտակար բոյսերուն: Անոնց տեղը անցան տղէտ գիւղացիներ, որոնք երկրագործութենէն երբեք որեւէ բան չէին հասկնար:

Պատերազմէն առաջ Թուրքիա կպրին, բուրդ, պտուղ, ծխախոտ եւ ուրիշ բնական արտադրութիւններ արտածելով՝ ունէր ապահով կանոնաւոր շուկաներ, շահաստաններ: Պրէսթորտ անոր թիֆթիկը կը գնէր եւ Ամերիկա՝ չոր պտուղները: Բայց հիմա Հարաւային Ափրիկէ և Բալիֆորնիա Թուրքիոյ մրցակիցներն են, մինչ Պալքաններն ալ հետզհետէ կը շատցնեն ծխախոտի իրենց արտադրութիւնը:

ԱՊԱԳԱՅԷՆ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ

Բարեբախտաբար, հիմա դաշինքներ կնքած են Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ հետ երկու դրացիներ, զոր ամէնէն վտանգաւորը կը նկատեն Թուրքերը: Ցունաստանի հետ պայմանագրութիւնը դեռ առկախ է: Գոհացուցիչ կարգադրութիւններ ալ ըրած են Իրաքի հետ եւ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսայի հետ: Ուստի կրնայ պատահիլ որ Թերեւս զինուորներէ բաղկացած այս ազգը քիչ մը Թուլցնէ իր մեկուսացման դիրքը եւ փնտռէ օտար փոխադրութիւններ, որոնք անհրաժեշտ են երկրագործութեան, ճարտարարուեստի, փոխադրական միջոցներու եւ ոռոգման գործերու զարգացման, եւ որոնք պէտք է երաշխաւորուին որոշ մենաշնորհներով, առանց սակայն հին Քափիթիւլասիոններու շուքին անգամ:

Վերջին մարդահամարը 14 միլիոն հանեց Թուրքիոյ ամբողջ բնակչութեանց Թիւը. ընդհանուր ենթադրութիւնը ա՛յն է թէ Թուրքիոյ բնակիչներուն Թիւը իրը կամ տասը միլիոնէն աւելի չէ: Բայց պէտք է խորհիլ թէ Ռուսիոյ մէջ միայն 30 միլիոն Թուրք կայ, եւ թէ ճամբորդը Թուրքերէն միոյն խօսելով կրնայ ինքզինքը հասկցնել, Աղրիականէն մինչեւ Զինաստան: Հետեւաբար Թուրքիան իր ներկայ պետական՝ սահմաններովը դատելու չէ, ոբովհետեւ ան հաւատումար մըն է քաղաքական եւ ցեղային ճշմարիտ համամտութեան մը՝ աշխարհամասի մը կէսին վրայ տարածուած, եւ Էնկիւրի ապագային հաւատ եւ յոյս ունի անկից:

Եւ դիրքն ալ շատ յարմար է, ասկից աւելի յարմարը չի կրնար ըլլալ, որովհետեւ այդ հին քաղաքը կը բավանդակէ Թրքական ցեղերուն (աշիրէթ) պատմութիւնը, երբ տակաւին կը Թափառէին անոնք դէպի արեւմուտք ի խնդիր զրաւման: Էնկիւրի,— որուն հիմնադիրն է Փռիւգիացի Միդաս,—հետզհետէ վիճակած է Զենոբիայի բանակներուն, Հոներուն, Սելճուքներուն, եւ Խաչակիրներուն: Հոն էր որ Սուլթան Պայազիտ գերի ինկաւ Թիմուրլէնկին: Հռոմի եւ Բիւզանդիոնի զինուորական պահականոցը եղած է: Ալեքսանդր կանգ առած է անոր միջնաբերդին մէջ: Կարակուլլա վերաշինած է անոր պարիսպները: Այսօր նեցուկն է նոր Թուրքիոյ որ կը շինէ ա՛յն ձեւով ինչ ձեւով որ մարբէշալ Լիոթէյ շինեց Մարոքի մէջ:

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐ ՄԸ

Էնկիւրի կը պարծի իր 60 հազարի մօտ բնակչութեան վրայ, եւ Թուրք ճարտարապետներու կողմէ ստեղծուած արդիական ոճով քաղաքամասը կը տարածուի դէպի այն անապատը, որ ծնունդ տուած է առաջին Թափառաշրջիկ աշխարհակալներուն: Հոս կը տեսնուին պանքաներ, դպրոցներ, պաշտօնատուներ, եւ զօրանոցներ Կ. Պոլսոյ ժկիքիներուն եւ պալատներուն տեղ: Կա՛յ հիանալի քիմիական աշխատանոց մը, երաժշտական դպրոց մը, առողջապահական և քիմիական փորձերու կաճառը, հիւանդանոց մը որ ի հարկին կրնայ 1000 անկողին առնել, պանդոկ մը որ լաւագոյնն է Մօտաւոր Արեւելքի մէջ, եւ տակաւին շինութիւնը չվերջացած մեծ ծառուղիներուն վերի կողմը Թիւրք Օճախին յատկացուած հոյակապ շէնքը:

Թրքական նոր մշակոյթին կեդրոնը այս Թիւրք Օճախին է, որ Թատրոնի, սինեմաներու, ընթերցարաններու, տպագրական ժամուլի, օտար դասականներու Թարգմանութեան, և եւրոպական լեզուներու ուսուցման միջոցաւ, ինչպէս նաեւ նախնական դպրոցներու եւ գիւղային պատսպարաններու հաստատութեամբ կ'աշխատի ժարացընել Թուրք ազգայնականութիւնը, ազատագրել կիները, եւ ընդհանուր դաստիարակութեան համար որոշ եւ բարւոք չափ մը գտնել:

Այս ուշադրութեան արժանի հաստատութիւնը (Թիւրք Օճախին) 18 տարի առաջ Համտուլլահ Սուպհի պէյի նախագահութեան տակ սկսած է Կ. Պոլիս, քոլիտի փողոց մը սենեակի մը մէջ, եւ նիստերը գումարելու համար պէտք եղած աթոռներն ալ տակը գտնուած սրճարանէն կը ճարէին: Հիմա ունի 32,000 անդամ եւ 257 կեդրոն:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԹՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք Սորպոնի շաբաթ օրուան դէսին մէջ, Հ. Ց. Դաշնակցութեան բիւրոյին կողմէ խօսընկեր Ա. Ջամալեան, որուն ամփոփումը տուեր էինք, Երեքշաբթի օր: Մեզի հասցուած ըլլալով ճառին ընդարձակ բովանդակութիւնը, կը հրատարակենք նոյնը Թեամբ.—

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը՝ ձինս իր Բիւրոյի, կենտրոնական, Մեկուսի եւ տեղական նախարարներուն, մաժուլի օրգանին, հարիւրաւոր խմբերով բազմահազար ընկերներով իր սրտաբուխ սիրոյ եւ անվեհար յարգանքի ողջոյնները կը բերում այսօր մեծանուն յոբելեարին: Հայաստանի խորքերից սկսած մինչեւ մեր բոլոր գաղութները, — մինչեւ հեռաւոր Մանչուրիա, Կալիֆորնիա, Արգենտինա եւ Մեքսիկա — ժողովրդի հետքերով սփռուած այս դաշնակցական կազմակերպութիւններն ու անհատները այսօր հոգով համախմբած իրենց սիրելի ուսուցչի եւ ղեկավարի շուրջը:

Իրաւ, գիտակից հայութեան կարեւոր հատուածներից մէկը— եթէ ոչ ամենակարեւորը— Դաշնակցութիւնը անշուշտ պէտք արձագանգ տար այս յոբելեանին, որ, ներկայ պայմանների ուժգնութեան տակ, առաջին հերթին ազգային խմբութիւնն է հայ լեզուի եւ գրականութեան: Դաշնակցութիւնը ինչե՛ր չէ գոհաբերել եւ դեռ ինչե՛ր պատրաստ չէ գոհաբերելու, որպէսզի հայ լեզուն, հայ գրականութեան ու ընդհանրապէս հայկական մշակոյթի պահպանման ու զարգացման համար բնականոն պայմաններ ստեղծուեն: Եւ երբ այսօր հայութեան այն հոսանքների խաւերը, որոնց մէջ դեռ կիսադարի են ազգային չունչն ու հոգին, համախմբւում են յոբելեանի տուրքը տալու մի ընդհանուր ոգով, որ քառասուն երկար ձիգ տարիներ անխոնջ աշխատանքով մշակել է հայ լեզուի եւ գրականութեան անդատարկելի բնական է, որ Դաշնակցութիւնը իբրեւ առաջիններից մէկը դէպ դայ իր ծափերը միացնի ազգային արժէքների նախանձախնդիր հայ մարդկանց ամբոխին:

Սակայն Դաշնակցութիւնը մի առանձին պատճառ եւս ունի Աւետիս Ահարոնեանի յոբելեանը տօնելու համար: Դա այն է որ Ահարոնեանի խօսքն ու գրածը, քառասուն տարի շարունակ ղարձել են այն ազդակին, որ տագրական գաղափարների լոյսը, որոնք Դաշնակցութեան ցեակ եւ ներկայ գործունէութեան խարիսխն են կազմում:

Կուռակցական նախասիրութիւնները չէին, որ մղեցին Ահարոնեանին դէպի Դաշնակցութեան գաղափարները, այլ ժողովրդի իրական տրամադրութիւնների եւ ձգտումների նկատողութիւնը: Հայ ժողովրդի հոգու հարազատ արտայայտիչն էին Ահարոնեանի գրութիւնները, իբրեւ ազգային գաղափարական գաղափարախօսութիւն: Հոգու հարազատ արտայայտութիւնը կայ Ահարոնեանի գրութիւնների մէջ նաեւ հայ ժողովրդի հոգեբանական ուսումնասիրութեան տեսակէտից: Հոգեբանական ուսումնասիր

Ընտրական կեղծարարության դեմ

Նեց Յոռկ, աշխատավոր գերմանացի գաղթականների կենտրոն, որտեղ ապրում են մոտ 500 հազար մարդ, ամենաաղքատ թաղամասերից մեկն է: Այստեղ ապրում են հիմնականում նրանք, ովքեր Հիտլերի իշխանության տարիներին ստիպված եղան փախչել Գերմանիայից: Նրանց մեծ մասը հրեաներ են, հակաֆաշիստներ, դեմոկրատներ:

Նեց Յոռկի գերմանացի գաղթականները ակտիվ մասնակցություն են ունենում ամերիկյան հասարակական կյանքին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին:

Նեց Յոռկի գերմանացի գաղթականները ակտիվ մասնակցություն են ունենում ամերիկյան հասարակական կյանքին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին:

Նեց Յոռկի գերմանացի գաղթականները ակտիվ մասնակցություն են ունենում ամերիկյան հասարակական կյանքին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին:

Նեց Յոռկի գերմանացի գաղթականները ակտիվ մասնակցություն են ունենում ամերիկյան հասարակական կյանքին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին: Նրանք ամերիկյան քաղաքացիներ են, ունեն ընտրական իրավունք: Նրանք ակտիվ մասնակցություն են ունենում ընտրական պայքարին:

Բեւեռախոյզին ժահը ցաւ պատճառեց նաեւ խորհրդային միութեան մէջ, ուր հանրային կարծիքը խորապէս կը գնահատէ ոչ միայն գիտնականը, այլ եւ մարդասէրը: Նանսէնն էր որ կազմակերպեց Ռուսիոյ սովահարներու օգնութեան գործը 1921ին: Խորհրդային կառավարութիւնը պաշտօնապէս ցաւ յայտնեց Նանսէնի ընտանիքին, որ ցաւակցական հեռագիրներ կը ստանայ աշխարհի բոլոր մասերէն: Հ. Հ. Պատուիրակութիւնն ալ վշտակցութեան հեռագիր մը ուղղած է:

*** Տօքթ. Նանսէն, իր ծանօթ առաքելութեան ընթացքին, Հայաստանի մասին գրեց շատ արժէքաւոր գիրք մը (անգլիերէն), որ թարգմանուած է ֆրանսերէնի եւ գերմաներէնի:*

*** Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը իր երրորդ նիստը գումարեց առջի օր, նախագահութեամբ Պ. Մարինքովիչի, որ փառաբանեց Տօքթ. Նանսէնը: «Եթէ կարելի է ըսել թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը հերոսներ ունի, Նանսէն մէկն էր այդ հերոսներէն»: Պ. Մարինքովիչ երկարօրէն պարզեց հանգուցեալին դերը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, եւ մանաւանդ անոր կատարած գործը գաղթականներու տեղաւորման համար: Պ. Միխալափօքուլոս, Յունաստանի արտաքին նախարարը, շեշտեց թէ Տօքթ. Նանսէնն էր որ ստեղծեց գաղթականներու գրասենեակը, որով տուն-տեղ եղան 200,000 գաղթական ընտանիքներ:*

Այս առթիւ, խօսելով ընդհանրապէս գաղթականներու տեղաւորման վրայ, որուն համար մեծ գումարներ փոխ տուած է Ազգերու Դաշնակցութիւնը, նախարարը ուրախութեամբ յայտնեց թէ անապատ, ամայի դաշտերուն տեղ այժմ կը բարձրանան շէն գիւղեր: Ծխախոտի արտադրութիւնը եռապատկուած է, իսկ արմտիքի արտադրութիւնը աւելցած 100ին 60: Պ. Պռիան շնորհաւորեց յունական կառավարութիւնը, որ գլուխ հանած է այս գործը: «Փոքր Ասիոյ յոյն գաղթականներուն ի նպաստ կատարուած աշխատանքը կարելի է համարել Ազգերու Դաշնակցութեան լուիկ եւ համեստ գործերէն մէկը. գործ մը որ պատիւ կը բերէ:»

Թղթատարական գործադուլ

Փարիզի թղթատարական պաշտօնեաները յուզման մէջ են նորէն, ոտճիկներու անբաւականութեան պատճառով: Երէկ եւ առջի օր մասնաւոր ժողովներ գումարեցին եւ որոշումներ տուին: Երեքշաբթի օր, Փարիզի հեռագրական կեդրոնին մէջ, պաշտօնեաները ցոյց մը կատարեցին, դժգոհութեան աղաղակներով: Ցիտուն վայրկեան ընդհատուեցաւ ամէն աշխատանք:

*** Վարչապետը առջի օր ընդունեց թղթատարական պաշտօնեաներու դաշնակցութեան պատուիրակութիւնը, եւ լսեց անոնց գանգատները: Ներկայ էր նաեւ ելմտացոյցի նախարարը:*

Պատուիրակները պարզեցին իրենց տրտունջները, եւ 20,000 ֆրանք ոտճիկ պահանջեցին: Պ. Թառոիէօ պատասխանեց թէ պատերազմէն առաջ թղթատարական հասարակ պաշտօնեայ մը կը ստանար տարեկան 3700 ֆրանք, իսկ հիմա կառավարութիւնը կը խորհի զայն բարձրացնել 19,000 ֆրանքի: Դիտել տուաւ թէ բուն թոշակին հետ կը տրուին բնակարանի, գիշերային աշխատանքի, տեղափոխութեան եւն. ծախքերը. այնպէս որ ամուրի կամ անգաւակ պաշտօնեայ մը տարեկան կը ստանայ 26,500 ֆրանք: Վարչապետը աւելցուց թէ անկարելի է անհրաժեշտ վարկերը գտնել ելմտացոյցին մէջ, իսկ ինք չուզեր նոր տուրքեր հաստատել: «Պէտք չէ միայն պաշտօնեան մտածել. չմոռնանք հարկատուն»: Նախարարական խորհուրդն ալ կանգ առած է 19,000ի վրայ: Վարչապետը հարկ դատեց յիշեցնել որ, եթէ գործադուլի որոշումը տրուի ճնշումի բանեցնելու համար, անմիջական եւ ազդու տնօրինութիւններ պիտի ըլլան:

*** Ֆրանսայի թղթատարական պաշտօնեաներուն թիւն է 165,000: Գլխաւորներուն թիւը՝ 14,000: Եթէ այս վերջինները տեղի չտան, վախ կայ որ իրենց եռեւէն քաշեն ստորադաս պաշտօնեաներն ու կիները:*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

LILASի մէջ հայկական նպարավաճառատուն

A. KHATCHADOURIAN

28 Bld. de la Liberté, LES LILAS, Seine

Ձոխ մթերք արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու

Լ Ա Խ եւ Ա Ժ Ա Ն

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մթերք օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸՐԸ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի՝ Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ: Կը հրաւիրուին քաղաքի բոլոր ենթակոմիտէներու ընկերները:

ՍԷՆ Լու.— Այս կիրակի ժամը 3ին Ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին ՍԷՆ Լուի եւ ՍԷՆԴ Մարկրիթի բոլոր ընկերները: Կը խօսի Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ:

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԻՈՆ.— Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանը: Կը խօսին՝ Ընկ. Ա. Գառօնէ եւ Ս. Ազարեան: Վիճաբանական ձեւի տակ: Նիւթ·— Ո՞վ է հայկական դատի մեծագոյն թշնամին:

Ս. ԷԹԻԷՆ.— Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին:

Ս. ՇԱՄՈՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Կը խօսի՝ ընկ. Ա. Գառօնէ: Նիւթ՝ Խորհրդային իշխանութիւնը եւ հայկական հարցը:

ՌՈՒԱՆ.— Այս կիրակի ժամը 3ին: Կը խօսի՝ ընկ. Ս. Ազարեան: Նիւթ՝ պարզաբանում Հ. Յ. Դ. ծրագրի:

ՌԸՆԱԺ.— Այս կիրակի ժամը 2ին: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ա. Մելքոնեան:

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ.— Այս կիրակի ժամը 2ին: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Յ. Տէօքմէճեան:

ՎՕ ԱՆ ՎԷԼԷՆ.— Այս կիրակի ժամը 2ին: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Բարկէն Ազաբէկեան:

II—24Ի ՍԳԱՏՕՆԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դ. Շրջ.ին կոմիտէի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի, այս կիրակի ժամը 2ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ: Կը խօսի՝ Պ. Պ. ԹԻՒԼՊԷՆՏԵԱՆ:

Խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւն.: Մուտքը ազատ է:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՊԱՏԻԻ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Կազմակերպուած Իթալիի, Պիսէթրի եւ ժանթիյեիի Յօբելինական յանձնախումբի կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30—12, 2 rue de la Mairie Gentilly.

Նախագահ՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

Կը ներկայացուի՝ ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ

Գեղարուեստական բաժին

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Կը խօսի՝ Պ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ: Պալքանեան գաղութներու մասին:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Փարիզի Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ Վասպուրականի հերոսամարտին 15ամեակին առթիւ Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Harolaի սրահներուն մէջ, 3 Rue la Vieuville, մէթրօ՝ Abbesses

Կը նախագահէ՝ Պ. Զ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Ս. ԴԱՒԻԹ եւ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին.— Օր. Օր. Պոյաճեան (լութաք), Ք. Եազըճեան (դաշնակ), Գ. Ղարիպեան (երգ), Ս. Պապ (դաշնակ), Հ. Գազազեան (պար), Պ. Պ. Ժ. Շահ-Պարոնեան (երգ), Ջ. Աֆեանդիլեան (արտասանութիւն), Մ. Ագնաւուրեան (երգ), Ջարդարեան (արտասանութիւն):

Պ. Պ. Գ. ՎԱՀԱՆ եւ Ա. ՍԱՐԱՃԵԱՆ կը ներկայացնեն

ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ (գաւեշտ)

Կովկասեան պարեր Պ. Վ. ցակոբեանի կողմէ, հայկական պարեր ընկերակցութեամբ թառիւտ Աբգարի: Ընտիր ճաշ պատրաստուած հայկ. նուագ: Ճոխ եւ հանրամատչելի պիւֆէ:

Մուտք՝ այրերու 7.50 կանանց 5 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Շ. Գարաֆիսարի եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական միութեան կողմէ 17 Մայիս Կիրակի իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-Ֆոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles):

Կը ներկայացուի՝ «ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԶՈՒԹԻՒՆ», «ԱՒԱՐ ՄՈՒՐԱՏԻՒ ՀԱՄՈՒՆԻՄ» եւ «ՈՏՐԱՄՈՒ ԾԱՌԱՆ» (գաւեշտ)

Կը մասնակցին Տիկ. Գ. փափազեան, Պ. Ե. Գըլիգորեան (Ռուստով Թատերախումբը):

Գեղարուեստական բաժին հայկական և եւրոպականպարեր, պանթ եւ անակնկալներ: Կը նուագէ Թառիւտ Աբգար:

Հաղորդակց.— Առնել շոգեկառք Սէն Լազարէն եւ իջնել Պուա Ֆոլոնպ:

ՄԱՅԻՍ 17Ին ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

PRINKIPO ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

L. MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:

Բացման օրը յաճախորդներու կը հրամցուի մէկ գաւաթ որեւէ խմիչք:

Ի ՅՈՒՆԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՑԵՐԵԿ ԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ, ALBERT Ier ԹԱՏՐՈՆԸ

64 Rue du Rocher, Gare St. Lazare

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 3.30Ին **ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐՀՕՐ ԱՂԱ** ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 9Ին

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ են՝ արուարձաններէն գալիք ժողովրդին դիւրութեան համար.— Օթեակները՝ 200, 150 (6 հոգինոց) և 100 ֆր. (4 հոգինոց). Թիկնաթոռները՝ 20, 15 և 10 ֆր.

ԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները.— Օթեակները՝ 300, 250 (6 հոգինոց) և 200 (4 հոգինոց) ֆր.: Թիկնաթոռները՝ 50, 30, 20 և 15 ֆրանք:

ՇԱՆՕԹ.— Ցերեկոյթին եւ երեկոյթին տոմսերը կը ծախուին Կավուշեան մօտ եւ Հայկական ճաշարաններու:

ՕՐ. ՇՆՈՐՀ ԱՂԱԲԱԼԵԱՆ

ԵՒ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՓԷՆԻՐԵԷՄՋԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Մոնթրէօյլ

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մչոյի խումբը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս իրիկուն ժամը 8.30ին բիւ տէֆանս, ընկ. երուանդ Շմպաթեանի բնակարանը:

ԴԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի ժողովը այսօրուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատանեկան միութեան ընկերա. համակրական դաշտադնացութիւնը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին: Կը խնդրուի որոշակի ժամուն ներկայ ըլլալ թիւնէլի առջեւ (40 թիւ հանրակառքի կեդրոնը): Փափաքողները կրնան իրենց ճաշը միասին բերել: Առնել հանրակառք թիւ 40 եւ իջնել Օպանը գիւղը:

Ս. Շամոնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ: զեկոյց ներկայացուցչ. ժողովի մասին եւայլն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Քեռի խումբը, այս Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին գրադարանը:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀՐԱՒԻՐ

Խմբագրատուն կը հրաւիրուի Պ. Նշան Տէր Ստեփանեան:

Շավիլիի երիտասարդաց երկսեռ միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ *ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ*

Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ տիկ. երանուհի Բադալի: կը ներկայացուի

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին Schubertsaalի մէջ, Bülowstr. 104.

Կ'ուզուի վարպետ խոհարար մը որ կարենայ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրները պատրաստել ճաշարանիս համար: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Մուրէն Արզումանեանի: Hôtel Damas, Marseille.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մթերատով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուառ: Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 200 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ: Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ՇԱՎԻԼԻ Շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—2 CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան հողաբաժիններուն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ

Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):

Դիմել՝ L. Kévonian, 225 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

կարդացէք եւ խնդացէք

"ԿԱՎՂՈՇ"

երգիծական միա՛կ հայ թերթը հրապարակ կ'ելլէ ամէն եշ. օր փնտռեցէ՛ք բոլո՛ր այն տեղերէն ուր «ՑԱՒԱՂ» կը ծախուի:

Հասցէ՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10e). (Բաժնեգին տարեկան՝ 100 ֆրանք, բանւորական գեղչեալ գին՝ տարեկան 75 ֆր.):

ԲԺՇ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

վաճառու է (փանտիկ) յաշատ կեդրոնի մէջ ճաուի խանութ մը՝ յարմար սրճարան եւ ճաշարան մը: եւ ելեկտրականութիւն: բամասնութեանց համար կարապետ Մանուկեանի, Arménien, Charvieu (Isère)

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. W

Կ'ուզուի կարուճիի աշխատելու մար աշկերտուհի մը: Նկ նալ ծնողքովը մրասին K. Vartanianի, 12 Rue St pice. մէթրօ՝ Օտէոն:

ՕՏԷՈՆ ՇԱՒԻԼԻ

Թաղամասի

RESTAURANT CARLO

34 Rue St. Lazare - PARIS

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի՛ փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
17
ՄԱՅԻՍ
1930

17 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1265

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԽՈՒՃԱՊԸ ԶԻ ՓՐԿԵՐ

Երէկ արտատպեցինք Պէյրութի «Ազդակ»ին մէկ խմբագրականը, որ կը վերաբերի Սուրիոյ գաղութին սպառնացող վտանգը: Խորագիրն ալ՝ «Վտանգը»: Կատարեալ խուճապ: Ձիշդ է, նորէն, քանի մը հատուածներ (3 մայիս).

— «Սուրիոյ հայութիւնը ծանր վտանգի մը առջեւ կը գտնուի, որէ օր կը խորանայ եւ անդարմանելի կը դառնայ:

«... Իսկ այսօր կը մատնանշենք վտանգը, որ կը սպառնայ ժողովուրդի ֆիզիքական գոյութեան:

«... Իսկ այժմ երբ դանակը ոսկորին հասած է»:

Անշուշտ հրապարակագրին պարտականութիւնն է ուշադրութեամբ հետեւիլ անցուդարձին, եւ մատնանշել օրուան ու բարին: «Ազդակ»ը յուսահատեր է շրջապատին անարդարութիւններէն, եւ բոլոր ուժովը կը քաշէ ահազանգին պարագան: «Այսքան բաց եւ հասարձակ գրելու կը ստիպուինք, որովհետեւ գիտենք որ մեր պատասխանատու շրջանակները զգացած են եւ չեն ազդուիր փոքրիկ ցնցումներէ: Վտանգը մանրել վերջ ի՞նչպէս կարելի է առջեւը առնել»:

Ձիշդ են այդ բոլորը: Բայց Թող ներէն դիտել տալու թէ՝ մեր շրջաբերական կանչերը եւ խուճապը դարման չեն ո՛ր եւ է վտանգի դէմ: Մնաց որ, բուն կացութիւնն ալ չի համապատասխաներ գործածուած բառերուն, — «Իսկ այժմ երբ դանակը ոսկորին հասած է»:

Թող ո՛ր եւ է միաժտութիւն կամ լաւատեսութիւն չվերագրէն մեզի: Ընդհակառակն, առաջին օրէն իսկ, մենք մատնանշած ենք Սուրիոյ կացութեան փափկութիւնը, եւ միշտ ալ ենթադրած — մէջոցներ ձեռք առնել: Նոր չէ որ Թուրք կը հոսի արաբական կարգ մը Թերթերու սիւնակներէն: Ոչ ալ բացառիկ նորութիւն մըն է Թուրք լրտեսներու եւ գործակալներու ընկային խաղը:

Պարբերական ջղաձգութիւններ միշտ ալ տեղի ունեցան այդ նորազատ երկրին մէջ, որ տակաւին չէ գտած իր հաստատակղութիւնը եւ վերջնական կազմակերպութիւնը: Ամենազան «էլիֆպա»ներ պիտի շարունակեն հէքեաթներ տպել, ցուցնելով Թէ Հայերը հայրենիք պիտի ունենան Սուրիոյ մէջ, Թէ «մէկ միլիոն օտարներ պիտի գան եւ մեր ժողովուրդին նուաղը պիտի կիսեն» (28 ապրիլ):

Անխուսափելի չարիքներ են այս բոլորը: Մեր «ազգասէր» մամուլն անգամ նման հէքեաթներ կը պատմէ կարմրած կամ կանաչած բերաններով, ոչ միայն Սուրիոյ, այլ եւ Միջագետքի համար: Այն ալ Փարիզի, Լոյս-Քաղաքի պողոտաներուն վրայ: Ալ ինչո՞ւ կը զարմանաք Արեւելքի խորերը տպուած Թերթի մը եւ է տգէտ, վարձական Թղթակցի մը սայթաքումներուն ալ:

Կարճ խօսք,— վտանգը չենք ուրանար: Ոչ ալ կը ժխտենք շեշտու, գոգոհիչ հրատարակութեանց ազդեցութիւնը ամբոխին վրայ:

Բայց, անհամաստ կը գտնենք Սուրիոյ եւ Լիբանանի մեր շրջենակիցներուն բռնած դիրքը: Եթէ «Ազդակ»ը արտայայտիչն է հանրային կարծիքին, կը նշանակէ Թէ բոլորն ալ խուճապի են մատնուած, ինչ որ աններելի է եւ վտանգաւոր: Վտանգ մը՝ իր կարգին:

Կացութեան փափկութիւնն իսկ պիտի հարկադրէր բոլոր մամուլն եւ սրտցաւ տարրերը՝ ձեռք ձեռքի տալու եւ կանխարգիլ միջոցներ խորհելու: Եթէ ուրիշ ո՛րեւէ պարագայ չազդեր, թէկուզ ազգանշան մը — այս տեսակէտով բարիք մը— նկատեն արաբական Թերթերուն հրատարակութիւնները, եւ գործի ձեռնարկեն:

Որո՞ւ կը սպասեն: Փարիզեան սուրբի՞ մը: — Պատասխանած ենք ժամանակին: Կը սպասեն որ իրենց Թմրութենէն արթննա՞ն վարդապետներ, եպիսկոպոսներ եւ աղաներ: Բայց ինչո՞ւ կառչեր են անոնց մօրուքին եւ համրիչին:

Որո՞ւ կը սպասեն, կազմելու համար հայ-արաբ կոմիտէ մը, ինչպէս խորհուած, Թելադրուած է շատ անգամ: Ինչպէս կը դիտցնէ «Յուսաբեր»ը:

Որո՞ւ կը սպասեն, վարելու համար իրենց ճակատագիրը: Փաստ է որ յոգնած, Թմրած, ասպարէզէն քաշուած են ղեկերը, ծերերը, երեւելիները: Եւ լա՛ւ է որ այդպէս է եղեր:

Արդ, ի՛նչ կը բանի սա միջին տարիքի սերունդը, Պէյրութէն մինչեւ Հալէպ: Այն սերունդը որ կը հեւար երէկ, ասպարէզ կը փնտռէր: Կ՛ուզէր գործել ժողովուրդին մէջ, ժողովուրդին համար: Եթէ իրենք մարդահամարը կատարէին այդպիսի պարագաներու, ապահովաբար պիտի կարմրէին, եւ այլեւս ճառ չպիտի խօսէին զանազան կենդանի մեռելներ ողջնցնելու համար: Տակաւին ուրիշ խնդիր որ, խուճապը խուճապով չի կրկուիր, այլ շեշտակի նայելով սպասելիքին, վտանգին:

«Պիտի ջարդեն, պիտի ջարդեն» ըսելով ու լսելով, մարդ միշտ ալ կը դառապարտուի ջարդուելու:

Փրկարա՛ր բան է վտանգին գիտակցութիւնը: Ան կը սրէ աչքերը, կը պրկէ ջիղերը եւ կ՛օգնէ գտնելու կանխարգիլ միջոցը: Կը կազմաւորէ ինքնապաշտպանութեան բնազդը:

Բայց, ուրի՛շ բան է գիտակցիլ, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ խուճապի մատնուիլ: «Եկա՛ն, կուգա՛ն, պիտի զարնե՛ն...»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Յուսաբեր» կը նկատէ խմբագրականի մը մէջ (2 մայիս).

— «Անուրանալի է, որ ֆեռաւորութիւնը որոշ ցրտութիւն կը ստեղծէ անհատներու միջեւ, իսկ մօտիկութիւնը՝ ջերմութիւն: Այսպէս է նաեւ զանգուածներու նկատմամբ: Անարդար է պահանջել, որ մեզ հասկնան, գնահատեն ու սիրեն այն երկիրները մշ, ուր մենք, ինչէն ի վեր հաստատուած ըլլալով, նուագգոյն ձիգն իսկ գործադրած չենք ինքզինքնիս ժողովուրդի հետ ամենահամեստ կապերը հաստատելու, փոխադարձ յարաբերութիւններով, շփումով, ծանօթութեամբ ու սերտ գործակցութեամբ է միայն, որ իրական բարեկամութիւն կը հաստատուի տարբեր ազգերու միջեւ:

Հնար չէ՞ արդեօք, դուրս գալ մեր ազգային պատեանէն՝ առանց մեզմէ ընդմիշտ բաժնուելու, եւ կապեր հաստատել օտարացեղ միջավայրին հետ՝ առանց անոր մէջ ընդմիշտ ձուլուելու: Միջազգայնանալ մեր *յարաբերութիւններով*, առանց, սակայն, ապազգայնանալու մեր ցեղային *շաղախով*:

Եւ կարծես Թէ հնարաւոր է: Այս ուղղութեամբ որոշ աշխատանքներ կը տարուին արդէն մասնաւորաբար Պուլկարիոյ, Յունաստանի եւ Իրանի մէջ: Արեւուն եւ ֆեռատես տարբերու նախածեռնութեամբ ձիգ կայ հայեւպուլկար, հայեւյոյն, հայեւպարսիկ միութիւններ ու ակումբներ հաստատելու այս երկիրներուն մէջ, աւելի սերտ ու բարեկամական կապեր ստեղծելու համար հիւրընկալող ժողովուրդներուն միջեւ:

Նման աշխատանք անհրաժեշտ է տանիլ յատկապէս միջերկրականէն դէպի արեւելք երկարող երկիրներու մէջ, — Սուտանի, Եգիպտոսի, Հալէշիստանի, Պաղեստինի, Սուրիոյ եւ Իրաքի:

Մանաւանդ Սուրիոյ:

Մեծագոյն հայ գաղութը գրեթէ կղզիացած կեանք կը վարէ այս երկրին մէջ, որուն կապուած է բազմաթիւ շահերով: Այս մեկուսացումը անսահման դիւրութիւններ կ՛ընձեռէ չարագործ տարրերուն՝ շարունակ մթնոլորտը թունաւորելու եւ անտեղեակ բազմութիւնները նախապաշարելու մեր ժողովուրդի դէմ: Մինչդեռ հայեւարաբ կոմիտէներու եւ ակումբներու ստեղծումով Սուրիոյ կարեւոր կեդրոններուն մէջ — Պէյրութ, Շամ, Հալէպ եւայլն — կարելի պիտի դառնար դիւրութեամբ այս նախապաշարումներու դէմ կռուիլ, եւ կապերով ու ծանօթութիւններով ջերմացած սերտ յարաբերութիւններ ստեղծել երկու ժողովուրդներուն միջեւ:»

ՅԵՓԼԻՆ օդանաւը իր 61րդ ճամբորդութիւնը պիտի կատարէ կիրակի օր, ճամբայ ելլելով Դէպի Ռիօ տը Եանէյրօ՝ ունի 42 ճամբորդ:

Լիհոլէի մէջ հակաթոքախտային հիճուկ ներարկուեցաւ 246 մանուկներու, բայց ութը մեռան եւ 23ը հիւանդացան: Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառած է ամբողջ Գերմանիոյ մէջ եւ քննութիւններ կը կատարուին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Փարիզի թղթատարական տագնապը

Թղթատարական տագնապը կը շարունակուի տակաւին Փարիզի, եւ կարգ մը գաւառներու մէջ:

Առջի օր ժամը 11—13, Փարիզի հեռագրի եւ հեռախօսի կեդրոններու պաշտօնեաները երկու ժամ դադրեցուցին ամէն աշխատանք, մեծ շփոթութիւն պատճառելով: Գործադուլ որոշուած էր 24 ժամուան համար, բայց յետաձգուեցաւ: Կառավարութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ: Եթէ նորէն խափանարար փորձեր կատարուին, մասնագէտ զինուորներ պաշտօնի պիտի կոչուին, իրենց պետերու հրամաններուն անսասանող պաշտօնեաները պիտի պատժուին եւն.:

Դժգոհ պաշտօնեաները կ՛ըսեն՝ Թէ ելմտացոյցին վրայ 200 միլիոն ֆր.ի յաւելում մը բաւական է իրենց պահանջները գոհացնելու: Սէնտիքային ընդհ. քարտուղարը կը բացատրէ.— 1914ին Թղթատարական գլխաւոր պաշտօնեան կ՛առնէր 4000 ֆրանք: 1929 յունուար 1էն ի վեր կը ստանայ 17,500: Կառավարութիւնը կ՛առաջարկէ 18,500, սկսելով 1930 հոկտ. 1էն, ինչ որ կը նշանակէ 4,62: Միեւնոյն ժամանակաշրջանին, կեդր. վարչութեան տնօրէնները, որոնք այս պաշտօնեաներու շարքերէն ելած են, 18,000ի փոխարէն կը ստանան 125,000 ֆրանք, յայտարար՝ 6.94: Արդ, մեզի անհասկնալի կը մնայ այս ակներեւ անարդարութիւնը:

Խոտին վրայ նստած կը դիւանադրեն

Տիկին Նայտու, հնդիկ բանաստեղծուհին որ կը շարունակէ կանտիի պայքարը եւ որ հրաշունչ ճառ մը խօսած էր առջի օր, իր երկու հազար կամաւորներով ճամբայ ելաւ դէպի Տարսանա, գրաւելու համար աղի հանքերը եւ մթերանոցները: Կառավարութիւնը արտասովոր միջոցներ ձեռք առած էր: Երբ կամաւորները քաղաքին շրջակաները հասան, իրենց դիմացը գտան բազմաթիւ ոստիկաններ, զինուած՝ պամպուէ գաւազաններով:

Ոստիկանական վերատեսուչը յառաջ անցաւ եւ ազդարարեց Տիկին Նայտուի Թէ չի կրնար շարունակել ճամբան:

— Շատ լաւ, պատասխանեց բանաստեղծուհին: Բայց մենք կը մերժենք ցրուիլ եւ հեռանալ:

— Այն ատեն, ըսաւ ոստիկանապետը, մենք ալ մեր կարգին կրաւորական դիմադրութիւն պիտի ընենք եւ այստեղ պիտի մնանք որքան ատեն որ մնաք դուք:

Ասոր վրայ, ոստիկանները եւ կամաւորները նստան դէմ դիմաց, ճամբուն եզերքը, խոտին վրայ: Տիկին Նայտու սկսաւ կարդալ, յետոյ նամակներ գրել, եւ վերջապէս հիւսել: Կամաւորներն ալ իրեն հետեւեցան:

Ոստիկանական վերատեսուչը յառաջ անցաւ եւ ազդարարեց Տիկին Նայտուի Թէ չի կրնար շարունակել ճամբան:

— Շատ լաւ, պատասխանեց բանաստեղծուհին: Բայց մենք կը մերժենք ցրուիլ եւ հեռանալ:

— Այն ատեն, ըսաւ ոստիկանապետը, մենք ալ մեր կարգին կրաւորական դիմադրութիւն պիտի ընենք եւ այստեղ պիտի մնանք որքան ատեն որ մնաք դուք:

Ասոր վրայ, ոստիկանները եւ կամաւորները նստան դէմ դիմաց, ճամբուն եզերքը, խոտին վրայ: Տիկին Նայտու սկսաւ կարդալ, յետոյ նամակներ գրել, եւ վերջապէս հիւսել: Կամաւորներն ալ իրեն հետեւեցան:

∴ Ընկերվ. Աշխ. Գործադիր Կոմիտէն, որ Մայիս 11 ին ժողով գումարեց Պերլինի մէջ, յատուկ բանաձեւ մը քուէարկած է Հնդկաստանի դէպքերուն առթիւ: Գործադիր Կոմիտէն կը յիշէ Պրիւսէլի բանաձեւը, որ իրաւունք կուտայ Հնդկաստանի ժողովուրդներուն վարել իրենց ճակատագիրը: Կոմիտէին կարծիքով, մէկ կողմէ Անգլիոյ աշխատաւորական կառավարութեան եւ միւս կողմէ Հնդկաստանի բոլոր մասերու եւ ժողովուրդի ներկայացուցիչներուն միջեւ կատարուած բանակցութիւններով միայն կարելի է ապահովել այդ իրաւունքը: Այս առթիւ, Կոմիտէն վստահութիւն կը յայտնէ աշխատաւորական կառավարութեան Թէ պիտի դիւրացնէ բանակցութիւնները եւ ազատ պիտի արձակէ բանտարկեալները:

∴ Պոմպէյի ոստիկանութիւնը արգիլեց Հնդիկ ազգ. հաւաքուժարին ամենօրեայ տեղեկատուն, որ կը բաղկանայ չորս մեքենագիր էջերէ եւ կը պարունակէ կոչեր՝ ոստիկանական վայրագութեանց դէմ:

Համագումարը ծանրակշիռ որոշումներ տուած է, պայքարը շարունակելու համար: Այսպէս, կոչ պիտի ուղղուի Պէնկալի եւ Պիհարի գիւղացիներուն որ կը մերժեն վճարել հողային տուրքերը եւ բացարձակապէս պոյքոթ հոչակեն պետական բոլոր պաշտօնեաներուն դէմ: Ցետոյ, որոշուած է ուժեղ փրոփականտ մղել Կուճէրաթի նահանգին մէջ: Եթէ այս որոշումները գործադրուին, հարիւր հազարաւոր բնակիչներ պիտի արձանագրուին անհնազանդութեան պայքարին համար եւ գրեթէ անյաղթելի դժուարութիւններ պիտի յարուցանեն տեղական իշխանութեան դէմ:

Բուռն միջադէպ մը

Հինգշաբթի օր բուռն միջադէպ մը ծագեցաւ Անգլիոյ Երեսփոխանական ժողովին մէջ, Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովի որոշումներուն առթիւ: Ծովային նախկին նախարար Զըրչիլ ուժգնօրէն քննադատեց տրուած որոշումները, որոնց հետեւանքով ըսաւ, բրիտանական նաւատորմիղը ստորադաս աստիճանի մը վրայ կը դրուի, բաղդատելով Մ. Նահանգներու տորմիղին հետ: Ապացուցանելու համար Թէ ընդունուած ծրագիրը տրամաբանական հետեւանքը չէ Ուաշինկթընի պայմանագրին (1921), կարդաց գաղտնի փաստաթուղթ մը, առանց յայտնելու աղբիւրը:

Այդ վաւերագրով, կարգ մը հրահանգներ կը տրուէին Պ.

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

1500 ՈՍԿԻ ՏՈՒԲԻՔ ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷ ՄԸ

Պոլսոյ ելմտական մասնաճիւղին կողմէ 1500 ոսկի շահաժտուրք պահանջուած էր Էսաեան վարժարանէն: Ցնօրէնը մանրամասն բացատրութիւն տուաւ Թէ վարժարանը միշտ բաց ունեցած է, հաստոյքը ծախքին մէկ երրորդն իսկ չի ներկայացներ, ինչպէս հաստատած է մէջարիֆի քննիչն ալ՝ Թուրք ուսուցիչներուն կարգադրութեան առթիւ:

Ցնօրէնը տոմարներն ու ստացագիրները ցէֆԹէրտարութեան քննութեան յանձնեց ու պարզեց Թէ վարժարանը եկեղեցիին կը պատկանի եւ անոր հաստոյքներով կը փակէ բացը, Թէ վարժարանը ըստ կանոնի պարտաւոր է աշակերտները ձրի ընդունիլ, եւայլն: Այս բացատրութիւնները գոհացուցիչ տպաւորութիւն մը Թողած են, ու հաստատուած է որ վարժարանը ոչ Թէ շահ, ալ կարեւոր բաց մը ունի միշտ:

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ

Հալէպի տեղեկատու դիւանին պետ նշանակուած է հրամանատար Պօնօ, որ անմիջապէս ձեռնարկեց պաշտօնի:

Հրամանատար Պօնօ 1919էն ի վեր Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ մէջ զանազան կարեւոր պաշտօններ վարած է. Հալէպի, Ձարապլուսի եւ Ցէր Զօրի տեղեկատու դիւաններուն մէջ կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է: Եղած է նաեւ սուրիական պետութեան Մամուլի դիւանին պետ եւ մասնակցած է Թուրքեւսուրիական սահմանագծման յանձնաժողովներու ու այս առթիւ քանիցս ճամբորդած է էնկիւրի:

∴ Սուրիոյ երկրագործական նախարարութեան վիճակագրութեան համաձայն, մինչեւ 30 ապրիլ 15 միլիոն մարախ ջրնջուած է:

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ

Ընթերցողները կը յիշեն Թէ բուռն բողոքներ եղան Փարիզի ոստիկանութեան դատական ինքնութեան ճիւղի վարիչին մէջ, Ալմազեանի գործին քննութեան առթիւ:

Ոստիկանական տեսչութեան որոշումով, այսուհետեւ այդ կարեւոր ճիւղը պիտի գտնուի հրաչակաւոր գիտնականներու մասնախուզքի մը հսկողութեան տակ:

ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ազգերու դաշնակցութեան Թորիդի վերջին ժողովներուն մէջ, պարսիկ պատուիրակին առաջարկով, խորհուրդը ընդունեց Թօքֆէլլերի հաստատութեան 125,000 տոլարի նուէրը, որով Արեւելքի մէջ ալ քննութիւններ պիտի կատարուին, կիներու եւ մանուկներու վաճառման դէմ:

ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՁԵՌՔԷՆ ՁԳԵՑ ՄԱՆՈՒԿԸ...

Գերմանական Թերթերը կը պատմեն Թէ քանի մը օր առաջ, նուկոսլավիոյ Մարիա Թագուհին նստած էր պալատին պատշգամը, գրկած՝ կրտսեր գաւակը, երկուքուկէս տարեկան: Ցոյն յանկարծ Թուաւ մօրը ձեռքէն եւ ինկաւ պարապին մէջ: Պահակ մը, որ կը հսկէր պատուհանին տակ, յաջողեցաւ ողջ առողջ բունել երախան: Ալեքսանդր Թագաւորը 30,000 տինար պարգեւ տուաւ պահակին, անմիջապէս ազատեց գինուորութենէ եւ ցկեանս Թոշակ սահմանեց:

ՄԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԸ - Ֆ. ՆԱՆՍԷՆ

Նանսէնի նշանակութիւնը եւ ազդեցութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, մեզ համար եւ մեր դատի համար, եղել է ն ահագին։ Նրա ժահը անփոխարինելի կորուստ է Հայերուս համար։ Եթէ մեծ խորհրդաժողովի ժամանակ, Սեւրի դաշնագիրը կազմելու եւ ստորագրելու ընթացքին, — մենք ունէինք բաւական թիւով բարեկամներ եւ մեր դատի պաշտպանները,— նոյնը չէ կարելի ասել Լոզանի դաշնագիրը ստորագրելուց յետոյ։ Շատերի համար հայկական հարցը դարձել է զուտ բարեգործութեան հարց։ Քաղաքական դատը վերածւել է մարդասիրական ձեռնարկի։ Գաղթականներու տեղաւորման եւ որբերը պահպանելու հոգը մոռացութեան է դատապարտել զուտ քաղաքական խնդիրը։ Մեր քաղաքական դատի պաշտպաններից ոմանք մեռան, ոմանք թոյլին մեզ,— Լուցցատի, Զ. Բրայս, Ուիլսըն, Նաւիլ, Լեպսիուս եւ շատ ուրիշներ անհետացան։ Մնացին առաջնակարգ դէմքերից Նանսէն, Վ. Բերար, Տէ Բրուքէր, Կրաֆտ Բոնար, Գոտար, Զերար։ Նրանք կարողացան ըմբռնել թէ՛ պէտք է միաժամանակ օգնել Հայերուն իրանց անմիջական պէտքերուն դարման բերելով եւ չմոռանալ, որ միայն արմատական լուծումը մեր դատի կարող է վերջ։ նապէս փակել հայկական հարցը։

Նանսէնի ահագին ծառայութիւնը կայանում էր հէնց նրա մէջ, որ նա կազմակերպելով հայ գաղթականներու համար ամէն տեսակ օգնութիւն, երբեք չէր մոռանար շեշտել, որ միայն արմատական լուծումը հայկական դատի կարող է վերջ տալ Հայերու տառապանքին։ Անոր այս գերը սկսւեց Ազգերու Դաշնակցութեան ծագումի օրւանից։ Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովներու մէջ, թէ հինգերորդ (քաղաքական) եւ վեցերորդ (մարդասիրական) յանձնաժողովներու մէջ, նա շարունակ շեշտում էր այս գաղափարը։ Նորա միտքը ուղղած էր միշտ դէպի Հայաստանի հանրապետութիւնը։ Նա անհրաժեշտ էր համարում ուժեղացնել անտեսապէս այս հանրապետութիւնը, ուղղել դէպի նա գաղթականներու մեծագոյն մասը։ Նա ցանկանում էր իրականացնել ոռոգման ծրագիրը, որպէսզի դառնան մշակելի Սարտարաբադի հողերը։ Նա ձեռնարկեց փոխառութեան, որ յաջողութիւն չունեցաւ միայն նրա համար, որ խորհրդային կառավարութիւնը չի ներշնչում վստահութիւն ոչ մի տեղ։

Նանսէնը դէմ էր Հայերու ցրուման գաղափարին։ Նա պաշտպանում էր ամէն տեղ այն միտքը, որ Հայերը պիտի հաւաքւեն Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններու մէջ։ Մենք լաւ ենք յիշում նրա ճառերը Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովներու մէջ։ Նա գնաց Հայաստան, բանակցեց խորհրդային կառավարութեան հետ,— անգամ մի գիրք գրեց Հայաստանի մասին։ Մի խօսքով, կատարեց ամէն աշխատանք որ անհրաժեշտ էր հայկական շահերը եւ Հայկական Դատը պաշտպանելու համար։ Նա չափազանց դժգոհ էր մեծ պետութիւնների վերաբերմունքից դէպի հայկական պահանջները։ Նա լաւ էր զգում որ իր աշխատանքները չեն տալիս այն հետեւանքը, որ կը սպասէր։ Քանի անգամ նա բոլորովին բաց եւ անկեղծ, նոյնիսկ կրքով գանգատում էր Ազգերու Դաշնակցութեան խորհրդի նիստերում եւ մեղադրում էր նրա անդամներին, որ բաւականին ջանք չեն թափում զոհացնելու մեր արդար պահանջները։ Երկու անգամ նա տւեց իր հրաժարականը գաղթականների բարձր կոմիսարի պաշտօնից, ուզելով արտայայտել իր արդար բողոքը, բայց ամէն անգամ հրաժարականը չէր ընդունւում։

Զբաւականանալով արտայայտել Ազգերու Դաշնակցութեան նիստերում, նա գալիս էր հայկական ժողովներուն եւ այնտեղ Հայերու առջեւ արտայայտում էր իր դաղափարները։ Դեռ անցեալ տարի ժընեւում նա նախագահում էր մէկ հանդէսի, ուր հայ գործիչները պարզում էին Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներու եւ մասուլի ներկայացուցիչներու առջեւ հայկական քաղաքական պահանջները և իրա հզօր և հեղինակաւոր ձայնով նա ամրապնդում էր Հայերու միտքերը։ Նա կողմնակից էր եւ պաշտպան Միացեալ Հայաստանի եւ իբրեւ այդպիսին երբեք չի մոռացւի հայ ժողովրդի կողմից։

Տօքթ. Նանսէն մեծ գարկ է տւել Սուրիոյ հայութեան տեղաւորմանը։ Նա էր կազմակերպել այն խորհրդաժողովները, որ մշակեցին հինգերը Հայերու իրաւական դրութիւնը տնօրինելու համար։ Նա էր որ ամէն տարի բերում էր Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր ժողովին մանրամասն տեղեկութիւններ Հայերու պէտքերու մասին եւ պերճախօս ձեւով պաշտպանում էր նախահաշիւը Հայերու օգնութեան համար։

Միայն մարդասիրական նըշանակութիւն չունին այս բոլորը։ Հայ ժողովուրդի կէսից աւելին գտնւում է հայրենիքից դուրս։ Որպէսզի հայ ժողովուրդը չկորչի, չայլասերւի, չանհետանայ այս կամ այն ձեւով,— եթէ ոչ կարմիր, բայց սպիտակ ջարդով, ապազգայնացումով,— պէտք է միշտ մըտածել նրան հաւաքել մեծ զանգւածների մէջ եւ կազմակերպել նրա նիւթական եւ բարոյական կեանքը։ Դրանով ժողովուրդի մեծագոյն մասը կը պահւի հայութեան համար եւ կը կազմէ այն տարրը, առանց որի հայկական դատը պիտի կորանցնէր իր գոյութեան իրաւունքը։

Դատի համար ժողովուրդն է պէտք։— Ահա Նանսէնի ջանքերը։ Պահպանել, տեղաւորել, պահել այս ժողովուրդը, կարեւի է համարել ինչքան մարդասիրական, նոյնքան և քաղաքական գործ ըստ էութեան, եթէ ոչ անունով։ Այժմ Նանսէնը չկայ։ Եւ մենք լուրջ հիմքեր ունենք վախենալու, որ նրա ժահը կարող է շատ աննպաստ կերպով անդրադառնալ մեր շահերու պաշտպանութեան վրայ, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։ Շատ բաներ անում էին նրա ահագին, համաշխարհային հեղինակութեան շնորհիւ։ Շատ բաներ կատարում ոչ թէ նրա համար, որ գոյութիւն ունէր Բարձր Կոմիսէրի պաշտօնը, այլ որովհետեւ պաշտօնի գլուխը գտնւում էր Նանսէնը, որի հեղինակութեան, հոչակին եւ բարոյական ուժին առջեւ ամէնքը խոնարհում էին։

Նանսէնի մահով, մենք կորցրինք մի թանկագին բարեկամ եւ ազնիւ պաշտպան մեր ցաւի եւ տառապանքի։

Ա.Լ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

ՀԱՄԱԾՈՂՈՎ ՍԵՒԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Սեպտեմբերի սկիզբը Վիէննայի մէջ տեղի պիտի ունենայ համաժողով մը սեւրայի հարցին մասին։

Այս համաժողովին կը մասնակցին բոլոր անոնք, որ կը հետեւին Ֆրոյտի դպրոցին։ Ֆրոյտ, որ այժմ քաշուած կեանք մը կ'ապրի, ներկայ չպիտի ըլլայ։

Իր աղջիկը պիտի խօսի «Հոգիին սեռային կեանքը» նիւթին մասին։ Ուրիշներ՝ ծնունդներու, սեռափոխութեան, երկարակեցութեան պատճառներու մասին։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՔԷՆՔԷՆ

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ՄԸ ԴԱՍԵՐԸ

Հելլէնական ապստամբութիւնը ընդհանրացած եւ համազգային հանդամանք առած է դէմառ երկու ուժերու ազդեցութեան տակ, Ա. կրթական կազմակերպութիւն, Բ. Ֆիլիքի Էթէրիա անուն քաղաքական կազմակերպութիւն։ Հելլէններու վրայ տիրապետող Օսմանցիները այնչափ տգէտ էին որ, զարգացած Յոյները չեն կրցած երկրին մէջ ապրիլ։ Անոնք, մեծ մասով փութացած են աւելի ազատ երկիրներ նետուիլ եւ ապահովել իրենց զաւակներուն կրթութիւնը։ Անոնք իրենց ուսումնասիրութեան ոգիով, գիտութեան զանազան ճիւղերը այնպիսի եռանդով մշակած են եւ զարգացուցած, որ 17րդ դարուն Բատուայի համալսարանին մէջ 13 դասախօս հելլէններ կային։ Նոյն շրջանին եւրոպական համալսարաններու մէջ 150է աւելի յոյն աշակերտներ կը գտնուէին,

Հասկնալի է որ եթէ արեւմուտք օգտուած է այդ գիտուններէն եւ զրագէտներէն, բուն երկիրը բան մը չէ շահած։ Թուրք տիրապետութիւնը անմիջապէս կը թոռմեցնէր այն ծաղիկները, որ դիտութեան լոյսի տակ իրենց գոյութեան իրաւունքը կը պահանջէին։ Շատ հարուստ եւ մեծ պաշտօնատար քանի մը ֆէներցի ընտանիքներ միայն երկրին մէջ ի վիճակի էին իրենց զաւակներուն մասնաւոր դասերով զարգացում մը տալու։

Մանօթ է թէ թուրք կայսրութեան իրական, շօշափելի անկումը կը սկսի 1774ին Ռուսերու հետ կնքուած Քիւչիւք Գայնարճայի դաշնագրով։ Անուղղակի ատկէ մեծապէս օգտուած են յոյն առեւտրականները եւ նաւատէրերը։ Եւրոպական ազգերու հետ շփումը շատ աւելի կը բազմանայ։ Նաւատէրերը շատ դրամ կը շահին. բոլոր մեծ նաւահանգիստները կարեւոր գաղութներ եւ առեւտրականներ կը հաստատուին։ Անոնց դրամով եւ ջանքերով, երկրէն ուսանողներու մեծ թիւ մը Եւրոպա կը ղրկուի եւ քիչ ժամանակուան մէջ Պուքրէշէն մինչեւ Պելոպոնէս մեծ թիւով դպրոցներ կըսկսին։ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած երիտասարդութիւնը, կու գայ տէր կանգնել նորահաս սերունդին կրթութեան։ Անոնք իրենց հետ մէկտեղ կը բերէն նաեւ ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան փրկարար սկզբունքները։

Այն բոլոր օտար գիտունները որ 18րդ դարու վերջերը եւ 19րդի սկիզբները պատեհութիւնը ունեցած են տեսնելու յունաբնակ շրջանները, մեծ դարմանքով կը հաստատեն ժողովուրդին անօրինակ կրթասիրութիւնը, արագ զարգացումը։ Անշուշտ ասոր գաղտնիքը պէտք է փնտռել ա՛յն նիւթական եւ բարոյական ճնշումին եւ արգելքներուն մէջ, որոնց միջեւ այն ատեն ենթարկուած էր ժողովուրդը որ արդէն իր ստացած կրթութեան իսկ հանդամանքով, ուսումը եւ ազատութեան փափաքը մէկ աղբիւրէ կը ստանար։

Հետզհետէ զարգացող ազատութեան տենչը, որ մինչեւ այն ատեն անջատ ապստամբական շարժումներու երկար շարան մը արձանագրած էր մեծ կորուստներով, ո՛չ մէկ նիւթական արդիւնք տուած էր ղեռ։ Ամէն կողմէ, հայրենասէր մարդիկ տակաւին չէին կրցած ճշդել թէ ազատագրման պայքարը ի՞նչ ուղղութեամբ եւ միջոցներով պէտք է տանիլ։

Իրաւ է որ ազգին բարոյական եւ նիւթական ուժերը աւելցած էին, բայց ծովու վրայ իշխող արմատները եւ լեռներու վրայ գործող քլէֆները իրարու հետ կապ չունէին։ Մտաւորականներուն մեծ մասը միշտ երկրէն դուրս էր, իսկ կուսակցութիւնները առնասարակ երկրի մէջ։ Պետական-վարչական ընդունակութիւն ունեցողները Օսմանցիներու պաշտօնատարներն էին, հետեւաբար անընդունակ՝ շարժումի մը նախաձեռնութիւնը ստանձնելու։ Նոյն իսկ ամբողջ Յոյներու մէջ իրական միակ միութեան գիծը, պատրիարքութիւնն ալ, չէր կրնար այդ գործին գլուխը կանգնիլ։

Ճիշդ այդպիսի շփոթ կացութեան մը մէջ էր, որ Օտէսայի մէջ, 1814ին, կը հիմնուի Ֆիլիքի Էթէրիան։ Զազաւօֆ, Սքուֆա եւ Բանոթոս կ'ըլլան անոր հիմնադիրները։ Այդ գաղտնի ընկերութեան նպատակն էր ամբողջ ազգը յեղափոխութեան մղել, իր հեղինակութեան ենթարկելով բոլոր դասակարգերը, կրօնականները, Ֆէներցիները, երեւելիները, «արմատօլ»ներն եւ «քէֆթա»ները, զրագէտները, ծովի մարդիկը եւ առեւտրականները, բոլո՛րը, բոլորը։ Այդ երեք անձերուն մեծագոյն արժանիքը եղած է իրենց պարկեշտութիւնը և ճարպիկութիւնը։ Անոնք թափանցած ուս քաղաքականութեան, այս կազմակերպական ծրագրին համար բան չեն ըսած եւ սակայն հելլէն ժողովուրդին ներկայացուցած են իբր ուս իշխանութիւններու ներկայացուցիչները։ Ժողովուրդը դիւրաւ հաւատք ընծայած է անոնց խօսքին, որովհետեւ իրենց ջերմ փափաքին զոհացում կուտար այդ յայտարարութիւնը։

Կարճ ժամանակուան մէջ այդ գաղտնի ընկերակցութիւնը կը տարածուի ամբողջ Պալքաններու եւ մերձաւոր Արեւելքի մէջ եւ մեծ հեղինակութիւն ձեռք կը բերէ։ Իսկապէս իր հեղինակութեան կ'ենթարկէ ազգային բոլոր ուժերը եւ անոնց ուղղութիւն կուտայ։ Մէկ խօսքով ցիրուցան հելլէններուն առաջին կառավարութիւնը կ'ըլլայ։ Որչա՜փ քննադատութիւններ եղած են իր հիմնադիրներէն սկսեալ հետզհետէ էթէրիայի մէջ իրենց գործունէութեամբ փայլող անձերու եւ այդ ընկերակցութեանց հետապնդած գործելակերպին դէմ։

Եւ սակայն 115 տարի վերջ, այսօր, չկայ ո՛չ մէկ հելլէն, որ անոր փրկարար եւ ոսկրե մեծ գործը ուրանայ եւ երախտապարտ չզգայ ինքզինքը։

Այսպէս, ուրեմն, ազատագրական գաղափարը եւ դայն կենդանի գործ դարձնելու պարագան կը ծնի բուն ինքն հելլէն ժողովուրդէն։ Անիկա անտանելի լուծի մը՝ ճնշումին հակազդութեան արդիւնքն է։ Այս պատճառով ալ ընդհանուր, ժողովրդական եղած է։ Ո՛չ Ռուսերը եւ ոչ ալ ուրիշ զօրութիւն եւ ազդակ պէտք չէ փնտռել՝ իբրեւ ապստամբութեան շարժառիթ։

Լաւ իմացուած բարոյական եւ նիւթական պահանջքի մը զոհացում մը տալու համար է որ հելլէն ժողովուրդը զէնքը ձեռք առած է եւ առաջին օրէն իսկ իարուստը, մտաւորականը, հասարակ ժողովուրդը եւ կրօնաւորը միակամ, միատարը նոյն ձեւով եւ համանման շարժուձեւերով կռուի մտած են օսմանեան հզօր պետութեան դէմ։(*)

Մանաւորապէս ուշադրութեան արժանի է որ ո՛չ հարուստը իր դրամը տալով միայն զոհացած է եւ ո՛չ ալ կրօնաւորը՝ իր պահպանիչով։ Անձնական ամէն բան, մինչեւ անգամ կեանքը զոհելու պատրաստ էին։ Ամէն մարդ իր ուժերուն համեմատ, ինչ որ ունէր տուաւ։ Ոմանք իրենց ամբողջ կարողութիւնը, ոմանք իրենց կեանքը։ Ամէն մարդ իր ուժերուն համեմատ, ինչ որ ունէր տուաւ։ Ոմանք իրենց ամբողջ կարողութիւնը, ոմանք իրենց կեանքը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՕՐԳԱՆ

Ուրբաթ, 7 մայիսի — Հինգշաբթի, 13 մայիսի 1960 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆԻՍՏԸ

Պալֆուրի,նոյնիսկ խզման գնով։Պ.Մաքտոնըլտ ջղագրգռուելով յայտարարեց թէ ինք ծանօթ է այդ փաստաթուղթին եւ հարցուց թէ նախարարական թո՞ւղթ է, եւ եթէ այո, արտօնութիւն առնուա՞ծ է մէջտեղ հանելու։

Զրոյիլ պատասխանեց թէ պետական թուղթ չէ, այլ Ուաշինկթընի անգլ. պատուիրակութեան ղրկուած բազմաթիւ հեռագիրներէն մէկը։ Լօյտ Ճօրճ միջամտելով, յայտնեց թէ նախարարական փաստաթուղթ է։ Երկար եւ բուռն հակաճառութիւններէ յետոյ, Զրոյիլ յայտարարեց թէ այս վաւերագիրը պատիւ կը բերէ Պ. Լօյտ Ճօրճի, որ վարչապետ էր այն ատեն։

Զարհուրելի խաոս Չինաստանի մէջ

Ամիսներէ ի վեր անվերջ կռիւներ տեղի կ'ունենան Չինաստանի մէջ, բազմաթիւ ճակատներու վրայ, — ժիապետական, հանրապետական, խորհրդային եւայլն։ «Իւմանիթէ» ցնծութեամբ կը ծանուցանէ թէ 80 միլիոն չինացի բանուորներ եւ գիւղացիներ համախմբուած են կարմիր դրօշին տակ, թէ մայիս 30ին տեղի պիտի ունենայ չինական խորհրդային հանրապետութեանց պատուիրակներուն ընդհ. ժողովը։ Կը թուի թէ ամբողջ գաւառներ անցած են կարմիրներուն ձեռքը։

Մահապատիժը Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի յատուկ յանձնաժողովին մէջ, քննութեան դրուեցաւ մահապատիժը ջնջելու խնդիրը։ Սըր Հ. Սէմուէլ, նախկին նախարար, յայտարարեց թէ համաձայն է աստիճանաբար ջնջելու այդ պատիժը։ Աւելցուց թէ 28 տարուան ընթացքին, 1901էն 1929-738 մահապարտներ ներուած են և 411 հոգի կախաղան բարձրացած։ Իսկ պահպանողական երեսփոխան մը, նոյնպէս նախկին նախարար, պահանջեց որ անփոփոխ մնայ մահապատիժը։

Հայկական երաժշտութիւնը

Փրակայի պետական երաժշտանոցի գերման ուսուցիչներէն Վիտէրման, որ հոչակ ունի երաժշտական աշխարհին մէջ, տեսնելով հայկական ձայնագրեալ շարականները. մեծապէս գնահատած եւ գովեստով խօսած է հայ եկեղեցւոյ հոգեւոր երգերու մասին, որոնց ծանօթացած է քանի մը տարի առաջ, Վիեննայի Մխիթարեանց մօտ։

Պ. Վիտէրման, որ մեծապէս կը հետաքրքրուի հայկական ձայնագրերով, կը կարծէ թէ բիւզանդական երաժշտութիւնը մեր եկեղեցական երաժշտութեան ազդեցութիւնը կրած է։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

Կը բաւէ անդամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՁԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, մօրքինկ, վերարկու, լաւ դերձակներու ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կերպաս, իսկական արժէք՝ 1000 ֆրանք. կը ծախուին 250—350 ֆրանքի։ Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ չգործածուած զգեստներ։

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8։ Կիրակի 9—12

ՖԻԼՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, Մէթրօ Նասիօն

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Զոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

disques
Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փայքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։ Կը խօսի՝ Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ։ Կը հրաւիրուին քաղաքի բոլոր ենթակոմիտէներու ընկերները։

Սէն Լու.— Վաղը կիրակի ժամը 3ին Ակումբին մէջ։ Կը հրաւիրուին Սէն Լուի եւ Սէնդ Մարկրիթի բոլոր ընկերները։ Կը խօսի Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ։

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ԼԻՈՆ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանը։ Կը խօսին՝ Ընկ. Ա. Գաոճէ եւ Ս. Ազարեան։ Վիճաբանական ձեւի տակ։ Նիւթ.— Ո՞վ է հայկական դատի մեծագոյն թշնամին։

Ս. ԷթԻԷՆ.— Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին։

Ս. ՇԱՄՈՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին։ Կը խօսի՝ ընկ. Ա. Գաոճէ։ Նիւթ՝ Խորհրդային իշխանութիւնը եւ հայկական հարցը։

ՌՈՒԱՆ.— Վաղը կիրակի ժամը 3ին։ Կը խօսի՝ ընկ. Ս. Ադարեան։ Նիւթ՝ պարզաբանում Հ. Յ. Դ. ծրագրի։

ՐԸՆԱԺ.— Վաղը կիրակի ժամը 2ին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ա. Մելքոնեան։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ.—Վաղըկիրակի ժամը 2ին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Յ. Տէօքմէճեան։

ՎՕ ԱՆ ՎԷԼԷՆ.—Վաղըկիրակի ժամը 2ին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Բարկէն Աղաբէկեան։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Կազմակերպուած Իթալիի, Պիւէթրի և ժանթիյեի Յորելինական յանձնախումբի կողմէ, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30—12, 2 rue de la Mairie Gentilly.

Կը Նախագահէ՝ Պ. ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

Կը խօսի՝ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Կը ներկայացուի՝ ՈՒԽՏԱՒՈՐԸ

Կը ժասնակցի ՄԻՓԱՆ երգչախումբը

Գեղարուեստական բաժին

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Վասպուրականի Հայր. Միութեան կողմէ Վասպուրականի հերոսամարտին 15ամեակին առթիւ Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Harolaի սրահներուն մէջ, 3 Rue la Vieuville, մէթրօ՝ Abbesses

Կը Նախագահէ՝ Պ. Ղ. ՄԵԼՈՅԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Ս. ԴԱՒԻԹ ԲԷԳ եւ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

Գեղարուեստական բաժինին կը ժասնակցին.— Օր. Օր. Պօյաճեան (*ջութակ*), Թ. Եազըճեան (*դաշնակ*), Գ. Ղարիպեան (*երգ*), Ս. Շահ-պազ (*դաշնակ*) Հ.Գ սզպզեան (*պար*), Պ. Պ. Ժ. Շահ-Պարոնեան (*թառ*). Ջ. Ափթանդիլեան (*արտասանութիւն*), Մ. Ագնաւորեան (*երգ*), Ռ. Ջարդարեան (*արտասանութիւն*)։

Պ. Պ. Գ. ՎԱՀԱՆ եւ Ա. ՍԱՐՕՖԵԱՆ կը ներկայացնեն

ԴՌՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ (*գաւեշտ*)

Կովկասեան պարեր Պ. Վ. Յակոբեանի կողմէ, հայկական պարեր ընկերակցութեամբ թառիստ Աբգարի։ Ընտիր ճազ պանտ եւ հայկ. նուագ։ Ճոխ եւ հանրամատչելի պիւֆէ։

Մուտք՝ այրերու 7.50 կանանց 5 Ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շ. Դարաիիսարի եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական Միութեան կողմէ Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Պուա-Քոլոնպի Salle Municipaleի մէջ (Rue des Halles)։

Կը ներկայացուի՝ «ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ», «Ա՛Ի ՍԱ ՄՈՒՐԱՏԻՍ ՀԱՄՆԻՄ» եւ «ՈՍԿԱՄՈՒ ԾԱՌԱՆ» (գաւեշտ)։

Կը ժասնակցին տիկ. Դ. փափազեան, Պ. Ե. Գրիգորեան (*ծառայ*) *եւ* Ռոստով թատերախումբը։

Գեղարուեստական բաժինն հայկական և եւրոպականպարերճազ պանտ եւ անակնկալներ։ Կը նուագէ թառիստ Աբգար։

Հաղորդակց.— Առնել շոգեկառք Սէն Լազարէն եւ իջնել Պուա Քոլոնպ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐՈՒ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

Salle d'Iéna, 10 Ave. d'Iéna ժամը ճիշդ 21ին

կազմակերպուած դեռատի պարուհիին կողմանէ

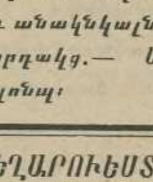
ՕՐ. ԱԼԻՍ ԳԱՎՈՒՒՔՃԵԱՆ

Ցոյսերը կը գտնուին Floria ճաշարանը եւ կիրակի առաւօտ եկեղեցիին դիմացի սրճարանը, իսկ երեկոյին գիշերը կիշէէն։

Գիները՝10էն 50 ֆրանք։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին կողմէ, մասնակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ դերասաններու կը ներկայացուի՝ ՉՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ և ԱՍԻԱՑԻ ՍԱՓՐԻԶԸ (գաւեշտ), այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45էն մինչեւ լոյս Ալֆորվիլի քաղաքապետարանի սրահին մէջ, 148 Rue Villeneuve: Խմբերգ, բուրգեր, ճազ պանտ, եւն.: Մուտք 5 եւ 7.50 ֆրանք։

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատանեկան միութեան ընկերա. համակրական դաշտագնացութիւնը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8ին։ Կը խնդրուի որոշեալ ժամուն ներկայ ըլլալ թիւնէլի առջեւ (40 թիւ հանրակառքի կեդրոնը)։ Փափաքողները կրնան իրենց ճաշը միասին բերել։ Առնել հանրակառք թիւ 40 եւ իջնել Օպաներ գլուղը։

Ս. Շամոնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝վաղըկիրակի ժամը 2ին ճանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչ. ժողովի մասին եւայլն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Քեռի խումբը, այս Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին գրադարանը։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շավիլիի երիտասարդաց երկսեռ միութեան անդամները

ՎԱՐԱՆԱ Է

Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) ճաշատ կեդրոնի ժէչ ժողովճառի խանութի մը՝ յարկերը սրճարան եւ ճաշարան մը։ Ջոյր եւ ելեկտրականութիւն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել Կարապետ Մանուկեանի, Café Arménien, Charvieu (Isère).

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Ամէն տեսակ եւ նոր մեթոտով դարմանում արու եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկոֆոն, 1 մարիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար՝ միզ, ճամբան եւ արագ քննութիւն։ Հիւանդացում.ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12.

Բժշ. եւ վիրաբուժական
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15e)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց ճկ. ուանդուածիններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

վարպետ խոհարար մը որ կարենայ նայ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրներ պատրաստել շարաբնիս հմտաւոր։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Սուրբն Արզումանեանի Hôtel Damas, Marseille.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թելեֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette

Tél. TRUDAINE 81-07

ՂՈՔՈՂ ՎՃԻ

ԶԱՍԱԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՑՈՒՅՑ

28 Bis, de la Liberté, LES LILAS, Seine

Ա. ՀԱՏՃԻՀԱԴՈՒՐԵԱՆ

ԼԻԼԱՍ ԴԻ ՎԱՐՃ

Ի ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

SEVRAN

Ի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան։ Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 ր. պէ Sevranի կայարանէն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ.

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

կեանքի, իրդեհի, գողութեան, արկածներու օթօմոպիլի եւն. ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց։

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՀԱՑՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամ 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

ՄՏԱՑԱՆՔ

փուաթիէ, շ. մ.— 35։
Մարսէյլ, գործ.— 836։
Տէսին, գործ.— 500։
փարիզ, Հ. Խ.— 700։
Հալէպ, կ. Գ.— 70։
կրընոպլը, Գ. Ք.— 30։
Պէյրութ, Ե. Պ.— 40։
Լիոն, Պօլ. Հ. մ.— 20։
փարիզ, մ. Ե.— 40։
Սէն Թամպէռ, Ա. Տ.— 105։
Սալէզ, Ն. մ.— 35։
Սէն Թամպէռ, Գ. Ք.—200։ Պրկեցինք։
Լիոն, Գործ.— 1831.75։
Ռուան, Գ. Ն.— 35։
Իսի լէ-Մուլինօ, Գալ.— 35։
Թուլուզ մ. մ.— 35։
Մաճիտ էլ Սիւլէյման, Հայկ Ա.— 1 անգլ.։
Ռոմէնվիլ, Օ. Գ.— 70։
Պաղտատ, Գործ.— 4 անգլ. 10 շ.։

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ԿԱՐՈՒԻՆԵՐՈՒ

Կ'ուզուին ժէրսէ քոնֆէքսիոնի վարժ կարուհիներ։ Մշտական գործ, մաքուր գործ կը պահանջուի։ Դիմել՝ Maison Perfecty. 40 Rue d'Enghien, մէթրօ St. Denis, Paris (10e).

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՄԱՅԻՍ
1930

18 MAI 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1266 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹԻՒԸ

«Յառաջ»ի այսօրուան թիւը կը պարունակէ ամբողջական գնագիրը Ա. Ահարոնեանի պատմական ճառին՝ իր յօբելեանին առթիւ:

*** Տպագրական սխալի մը հետեւանքով, այս թիւին Բ. էջը Ե-ին եւ Գ-ը Բ-ին տեղ դրուած է,ինչ որ չի խանգարեր ընթերցումը: Ժամանակը ուշ ըլլալով, դժբախտաբար կարելի չեղաւ դարձանել այս վրիպուածը:

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ԻՆՉՈՒ ՏԵՂԻ ՏՈՒԱԻ ՍՏԱԼԻՆ

Մինչեւ իկներու Պերլինի օրկանին Մոսկուայի Թղթակիցը ուշագրաւ տեղեկութիւններ կը հաղորդէ վերջին անցուդարձերու մասին: կը հաստատէ թէ կարմիր բանակին միջամտութիւնն էր որ պատճառ եղաւ Ստալինի գահավէժ նահանջին՝ իր հողագործական տրակոնեան քաղաքականութենէն: կարմիր միապետին դարձը տնտղի ունեցաւ քաղաքական բիւրոյի մէկ ժողովին մէջ, ուր պատերազմական գործավար Վորոշիլօֆ ջղագրգռութեամբ պահանջեց հրաժարիլ կուլակներու դէմ գործադրուած դաժան միջոցներէն,յայտարարելով թէ իր առած հարիւրաւոր նամակներէն կը հետեւի որ բունդ դժգոհութիւն կը տիրէ բանակին մէջ, իբրեւ հետեւանք այդ քաղաքականութեան: Ստալին հեգնական քրքիջ մը արձակեց: Վորոշիլօֆ այնքան գրգռուեցաւ որ, պատռեց թղթապանակը, դէզ մը նամակներ հանեց եւ սեղանին վրայ նետեց: Դիտմա՞մբ թէ արկածով, նամակներու կոյտը զարնուեցաւ Ստալինի երէսին: Մեծ ժխոր ծագեցաւ եւ առաջնակարգ համայնավարներ կ'ըսեն թէ Վորոշիլօֆ տնական բանտարկութեան ենթարկուեցաւ:

Բայց եւ այնպէս, այս ժողովին մէջ խմբագրուեցաւ այն նշակաւոր յօդուածը որ արմատական փոփոխութիւններ կը նշմայէր հողագործական քաղաքականութեան մէջ: Ստալին հրատարակեց զայն իր իսկ ստորագրութեամբ, «ամրապնդելու համար իր հեղինակութիւնը երկրին մէջ եւ իբրեւ փրկիչ երեւալու համար գիւղացիներուն եւ զինուրներուն առջեւ»: Թղթակիցը նշանակելի կը գտնէ որ «դիկտատորները արդէն կը սկսին ձակցութիւն փնտռել կուսակցութենէն դուրս,փողոցին մէջ, եւ, անշուշտ ամէն բանէ վեր, բանակին մէջ»: Միւս կողմէ, կը շեշտէ թէ «բանակը հետզհետէ աւելի կը տոգորուի իր ուժին գիտակցութեամբ, համոզուած թէ վճռական ուժն է ինք, եւ թէ ինչ որ ուզէ կրնայ ստանալ»: Արդէն, ամէն կողմ այն կարծիքը կը տիրէ թէ «եթէ սով ծագի, բանակը իսկոյն վերջ պիտի տայ համայնավարութեան, առանց մտածելու գալիքը»: Բանակը, որ գիւղը փրկեց համայնացման ծայրայեղութիւններէն, ժողովուրդի մտքին մէջ վերջնապէս կը համարուի միակ ուժը համայնավարութենէն փրկուելու:

ՍՈՎԻ ՎԱԽԸ ԵՒ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թղթակցին կարծիքով, սովը անխուսափելի է այս տարի: Մոսկուայի պաշտօնական ցուցակներուն համաձայն, նախատեսուած տարածութեան կէսն իսկ չէ ստացած իր գարնանացանը: Գիւղացիները նորէն դարձած են անհատական հողագործութեան, բայց շատ մը պարագաներու մէջ կը ցանեն միայն եւ միայն իրենց պէտքերուն համաձայն: Այնպէս որ, նուազքը անբաւական պիտի ըլլայ եւ նոյն իսկ ականաւոր համայնավարներ կը խոստովանին թէ «կացութիւնը տագնապալի է եւ չենք գիտեր ի'նչպէս դուրս պիտի գանք անկէ»: Գիւղերուն մէջ, Ստալինի յետս կոչումը հանդարտեցուցիչ ազդեցութիւն ունեցած է: Անցեալ մարտի ապստամբութիւններուն եւ կռիւներուն «յաղորդած է կանխամտածուած եւ սիստեմատիկ խարազանումը եւ համայնավարները հազիւ կը համարձակին երեւալ գիւղական խորհուրդներուն մէջ:»

ԱՐԵԱՆ ԳԵՏԵՐ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Սակայն եւ այնպէս, ապստամբութիւնները միշտ ալ կը պատահին կովկասի մէջ: Մարտին, ապստամբական շարժումները այնքան ծանր հաւեմատութիւններ առին որ, բազմաթիւ զօրք ղրկուեցաւ Մոսկուայէն, թնդանօթներով եւ օդանաւերով: ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ ԹԷ ԿԱՐԳ ՄԸ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՔԻ ԷԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹ: ԱՅՍ ԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԵՐԸ «ՔԱՒՈՒԵՑԱՆ», ԱՆՇՈՒՇՏ, ԱՐԵԱՆ ԳԵՏԵՐՈՒ ՄԷՋ:

Հինգշաբթի օր Պերլին հասած հեռագիր մը կը հաստատէ խորհրդային իշխանութեան պաշտօնական խոստովանութիւնը թէ բացէ ի բաց ըմբոստութիւն տեղի ունեցած է խորհրդային իշխանութեան դէմ Անդրկովկասի մէջ, եւ թէ բարեկարգութիւնը վերջնապէս չէ հաստատուած տակաւին: Մօլլաները, որոնք մեծ ազդեցութիւն ունին այդ շրջանին մէջ, «ժողովուրդները կը գրգռեն խորհրդային իշխանութեան դէմ»:

Թղթակիցը այսպէս կ'ամփոփէ Ռուսաստանի կացութիւնը. — «Դիժդոհութիւնը կ'աւելնայ, եւ եթէ սով ծագի, ինչ որ չափազանց հաւանական է, հետեւանքները մեծապէս աղիտաբեր կրնան ըլլալ թէ երկրին եւ թէ վարիչներուն համար: Կը գտնուինք դիկտատորութեան վերջին շրջանին մէջ, դիկտատորութիւն մը որ վախկոտութեամբ, ստորնութեամբ, դաւաճանութեամբ եւ քաոսով կը գերազանցէ բոլոր նախորդները»:

ՏՈՔԹ. ՆԱՆՍԷՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախագահ Պ. Ա. Ահարոնեան հեռաձիրը ուղղեց Տոքթ. Նանսէնի ընտանիքին.—

«Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ մեծ ժարդասէրին եւ Հայաստանի մեծ բարեկամին մահուան առթիւ»:

Պ. Ահարոնեան մրեւնոյն ատեն Փարիզի նորվեկական դեսպանատունն երթալով, ստորագրած է այս առթիւ բացուած տոմարին մէջ:

*** Լոնտոնէն կը գրեն մեզի. — *Տոքթ. Նանսէնի մահուան առթիւ Հ. Հ. Պատուիրակութեան ներկայացուցիչը, Պ. Ժ. Մխաքեան, յաւակցութիւններ յայտնեց Նորվեկիոյ դեսպանին, ցաւակցական հեռագիր մըն ալ ուղարկուեցաւ Տիկին Նանսէնին՝ Լոնտոնի հայ գաղութին կողմէ: Ասկէ զատ մեր ներկայացուցիչն խնդրանքով, բարեկամ պետութեան մը Օսլօի դեսպանատան միջոցաւ մասնաւոր ծաղկեպսակ մը դրուեցաւ հայ ժողովուրդի ողբացեալ բարեկամին գագաղին վրայ, յանուն Լոնտոնի հայ գաղութին:*

Նոր խռովութիւններ Հնդկաստանի մէջ

Տիկին Նայտու, բանաստեղծուհին, քանիչ օրս ժամ իր կամաւորներուն հետ սպասելէ յետոյ, քշուեցաւ իր մեկնած տեղը, փոխանակ յառաջանալու դէպի Տարսանայի աղահիանքերը, ինչպէս ժտադրած էր: կամաւորները ճամբայ ելած էին առանց ուտելիքի եւ ջուրի: Ոստիկանութիւնը ամբողջ օրը չթողուց որ ոեւէ մէկը մօտենայ, կամաւորները չէին կրնար մօտենալ բարեսէրներու տուած ճացին եւ ջուրին, առանց իրենց տեղերէն հեռանալու, մինչդեռ որոշած էին պահակ կենալ խիտ շարքերով, աղի վարչութեան խանութներուն առջեւ: երբ գիշեր եղաւ, ոստիկանապետը փոխած մը երկարեց Տիկին Նայտուի որ քնացաւ անոր վրայ: Արեւածագին կամաւորները,ծարաւէն տանջուելով ճանդերծ, կը մերժէին հեռանալ: Ոստիկանապետը մեղքնալով արտօնեց որ ուտելիք տան: ժամերը կ'անցնէին: մարդ չէր շարժեր, վերջապէս ձանձրացած այս անվերջ հսկողութենէն, ոստիկանները որոշեցին գործի անցնիլ: Բռնեցին կամաւորներուն ուսերէն եւ ճամբուն վրայ քշեցին, «հեռացէ՛ք» պոռալով: Տիկին Նայտուի բարեկամուհիներէն մէկը, որ ճոն կը գտնուէր իր՝ ինքնաշարժով, նշան ըրաւ եւ բանաստեղծուհին, թէեւ վարանոտ, նստաւ ու ճամբաւ ելաւ դէպի իր բանակատեղին: կամաւորներն ալ հետեւեցան:

Բայց, քանի մը ժամ յետոյ, բազմութիւն մը կը ճաւաքուէր Տարսանայի ճամբուն վրայ, թշնամական արտայայտութիւններով: Հազիւ քանի մը ոստիկաններ կային աղի մթերանոցին առջեւ, բազմութիւնը սկսաւ յառաջանալ եւ ճարիւրի չափ մարդիկ խոյացան ցանկապատին վրայ: խառնաշփոթութիւն մը ծագեցաւ, օգնական ուժեր ճասան եւ ցուցարարները քշուեցան: բաւական մարդիկ վիրաւորուեցան այս դէպքին հետեւանքով:

*** Ցանր խռովութիւնները ծագեցան պէնկալի միմէնսէնկ քաղաքին մէջ: բազմաթիւ ցուցարարներ յարձակեցան ոգելից ըմպելիներ փոխադրող կառապաններու վրայ, ծակեցին տակառները եւ կրակի տուին: Ոստիկանութիւնը օգնութեան ճասաւ, բայց քարի բռնուեցաւ: Ա,ն ատեն կրակ բացաւ, վիրաւորելով 53 ճոգի: Ոստիկաններէն ալ 28 ճոգի վիրաւորուեցան:

*** կամաւորները այսօր, կիրակի, ընդճանուր յարձակողական մը կազմակերպած են վատալայի աղահիանքերուն դէմ: Այս առթիւ խիստ կարգապահութեան մը ենթարկուած են մասնակցողները:Հասարակութիւնն ալ ճրաւիրուած մասնակցելու: կոչը կ'ըսէ. «Մենք չենք կրնար կասիլ մեր պարտականութեան կատարման մէջ, ձերբակալութեան կամ գնդակարութեան սպառնալիքով: Մենք կատարի, թէեւ ոչ բռնի պայքար մը պիտի մղենք ներկայ կառավարութեան դէմ:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, կառավարութիւնը շուտով բանակցութիւններ պիտի կատարէ կանտիի հետ, քաղաքական համաձայնութիւն մը կնքելու համար:

*** Պիքանիրի մահարաճան, որ նախագահ նշանակուած է Ազգերու Դաշնակցութեան հնդիկ պատուիրակութեան, կը մեղադրէ կարգ մը անհաշտներու ըմբոստացումը փոխարքային հաւաձայնութեան առաջարկներուն դէմ: Մահարաճան յայտարարեց թէ Հնդկաստանի բոլոր իշխանները հաւատարիմ են բրիտանական գահուն:

*** Պոմպէյի հնդիկ համագումարին տեղեկատուն լոյս տեսաւ, հակառակ դրուած արգելքին: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց եւ վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտեց բանաստեղծուհի Նայտուի հարսը, որ նմանապէս գինուորագրուածէր անհնազանդութեան պայքարին: Ձերբակալուեցաւ նաեւ Շօլափուրի քաղաքապետը, որ ձեռնպահ մնացած էր կիրակի օրուան խռովութեանց պահուն, մինչդեռ իր պաշտօնն էր զրսպել զանոնք:

Սեւ ծովու խնդիրը

Պոլսոյ թերթերը կը շարունակեն զբաղիլ Սեւ ծովու խորհրդային տորմիղին զօրացման խնդրով: «Ճումհուրիյէթ» կը ծանուցանէ թէ Նեղուցներու յանձնաժողովը կէս պաշտօնապէս զբաղած է ռուսական երկու նոր մարտանաւերու ժամանման հարցով: կ'ըսուի թէ օտար պատուիրակ մը դիտել տուեր է որ Սեւ ծովու խորհրդային տորմիղին զօրացումը՝ հակառակ է Նեղուցներու ազատութեան սկզբունքին: կ'ըսուի նաեւ թէ ռումանական պատուիրակը, ուշադրութեան յանձնած է թէ խորհրդային զրահաւորներու ժամանումը կրնայ վտանգ մը կազմել իրենց երկրին դէմ:

Ժանեւափող Եգիպտոսի վրայ

Գրած էինք թէ ժանեւախտ ձգած է կիզէի մէջ (Եգիպտոս),

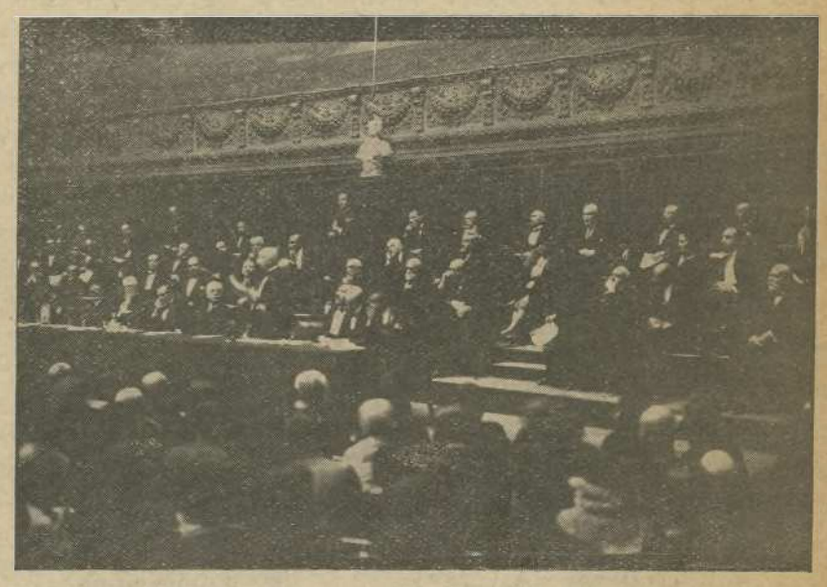

Photo ARAX

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ

ՍՈՐՊՈՆԻ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ, ՄԱՅԻՍ 10ԻՆ

Առաջին պատկերը կը ներկայացնէ բեմը, երկրորդը՝ տեսարան մը բազմութենէն, դժբախտաբար սրահը անհրաժեշտ յարմարութիւնները չէր ներկայացներ լուսանկարչութեան ճամար, խիստ կանոնի տակ ըլլալով:

առաջին առթիւ վարակելով եւ մեռցնելով 35 հոգի: կառավարութիւնը կը ճգնի խափանել ախտը: երեք հազար հոգի պատուաստուած են, իսկ վարակեալները մեկուսացած:

Միւս կողմէ, ժարախներու արշաւը մեծ ժտահոգութիւն կը պատճառէ, մանաւանդ Սինայի լերան հարաւակողմը, որովհետեւ անապատային տարածութիւնները կը դժուարացնեն պայքարը:

Գերմանիոյ օդային ուժը

Գերմանիոյ Ռորհրդարանը քննելով օդանաւային ելմտացոյցը, յաւելումներ կատարեց յառաջիկային համար: 1930ի ելմտացոյցին մէջ նշանակած է 42,403,500 մարք (2,120,170 սդերլին), 1929ի 27,961,600ին դէմ: Ճուէարկուած վարկին 3)4ը նպաստ է, գիտական ուսումնասիրութեանց, օդանաւորդներու եւ օդանաւերու կատարելագործութեան եւլն. համար:

Հաղորդակցութեանց նախարարը այս առթիւ դիտել տուաւ թէ Գերմանիոյ օդային ճարտարագործութիւնը չի կրնար մրցիլ միջազգային տեսակէտով, մինչեւ որ չստանայ զինուորական կամ անոր համապատասխան տորմիղ պահելու իրաւունք: Փորձը ցոյց տուաւ որ կարելի չէ ջնջել նպաստները: Մանաւորապէս օգնութեան կը կարօտի Պերլին-Պոլիս-էնկիւրի-Պաղտատ գիծը, որ կրնայ յառաջիկային կապուիլ Հնդկաստանի եւ Արեւելքի գիծերուն հետ:

Պաղեստինի խնդիրը ժողովի վրայ

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ, որ վերջացած է արդէն, Անգլիոյ արտաքին նախարար Պ. Հէնտըրսըն տեղեկութիւններ տուաւ Պաղեստինի կացութեան մասին: Ըսաւ թէ Բրիտանական կառավարութիւնը աւելցուցած է իր զինուորական ուժերըեւկքննէ ճետյոյն պահակազօրք պահելու խնդիրը: կառավարութիւնը տակաւին չէ ստացած քննիչ սպային լիակատար տեղեկագիրը,բայց միջոցներձեռք առնուած են հրէական գաղութներուն պաշտպանութեան համար: Ոստիկանութեան բրիտանական հատուածին վրայ աւելցած է 400 հոգի եւ 80 հոգի եւս պիտի աւելնայ: Գաղթականներու տեղաւորման Ա-թէնքի յանձնաժողովին փոխ նախագահը Պաղեստին ղրկուած է, ներգաղթի եւ տեղաւորման մասին ուսումնասիրութիւն մը կատարելու համար:Պ.Հէնտըրսըն յիշեցթէ արաբական պատուիրակութիւն մը հասած է Լոնտոն եւ աւելցուց թէ կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի, գոհացնելու համար օրինաւոր բողոքները, որքան կը թոյլատրեն հոգատարութեան պայմանները:

Ո՞ղջ Հայութիւնը... Բացառութիւն կը կազմէին հայ երկրի ժամանակաւոր տէրերը— անխուսափելի եւ արհամարհելի խմբակ մը: Ե. անոնց հետ՝ կարգ մը մանր հոգիներ գաղթականին մտաւորականութենէն որ վաստկեցան միայն արգահատանք: Սօրբօնի փառաշուք հանդէսը, գաղութներու միահամուռ եկեղեցական թափօրները, Ազգային Սահմանադրութեան ոգեկոչումները, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի ներսի եւ դուրսի հոգեւոր արարողութիւնները, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընդունելութիւնները, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տաճարին մէջ Ս. Պատարագի ժամանակ Ս. Գրիգորի Ձեռագիր Աւետարանին վրայ երդում ընելու արարողութիւնը, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Ս. Աթոռին վրայ

ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

Ա. ԱՉԱՐՈՆԵԱՆԻ ՁԱՅՆԸ ԻՐ ՅՈՐԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻԻ

(Արտասանած Սորպոնի սրահը, 1930 Մայիս 10ին)

Իմ սիրելի հայրենակիցներ,

Ինձի ամէնէն դժուարին օրերից մէկն է։

Ինձ ասեմ բոլոր փառաբանութիւններին, ներբողներին, գովաբանքի, յարդանքի, սիրոյ բոլոր այս արտաբուխ զեղումին, որ իմ բարի, արդար ու վշտաբեկ ազգը շռայլեց ինձ իր բոլոր ծալրերից, ուր մեր դժխեմ, նզովւած բախտը շպրտած եմ, խորապէս զգածւած ու անհունօրէն երախտապարտ եմ, խորապէս զգածւած ու անհունօրէն երախտապարտ եմ։

Ո՛չ չասեմ սակայն, ինչպէ՛ս չասեմ, որ այս բոլորը ինձ համար է ծնողի քնքշութիւնը դէպի իր զաւակը. չէ՞ որ իւրաքանչիւր մօր համար իր որդին ե՛ւ ամէնէն առաքինին է, ամէնէն կատարեալն ու փառաւորը։

Ահա ես եւս. ցեղիս ժայռակեան քնքշութեան, գորովի, գութի աղբեւր լռում եմ, ու զլուխս խոնարհում ակնածանքով։

Ես եմ, թողնելով որ մի օր գունատ, դաժան ու անաչառ ճշմարտութիւնը իր խօսքն ասի եւ իր արդար վճիռն արձակի։

Ինչո՞ւ եւ ալդ...

Հայրենները ժահից առաջ ոչ մի մեծութիւն եւ արժանիք ճանաչեցին յաւիտենականութեան հաւատար. եւ կարծեմ մեզի համար ալդ իմաստուն էին ու զգաստ։

Այդ հանդիսաւոր ժամին, հաւատացէք ինձ, հաւատացէք ինձ, որ ես չեմ փնտռել, վաստղի մեծարանքի, գովքի սպասկանքութիւնը բերած ժխտումն է հանրային գործի արժէքի, եւ գոհաբերութեան բարձր իմաստին է բաղդատւած փառքն իրական ու ճշմարիտ փառքին ոսոխն է։

Գիտեմ, որ սպասում էք իմ խօսքին։

Գիտեմ նաեւ, որ չպիտի կարողանամ գոհացնել ձեզ։

Պարտաւոր եմ, յոդնաբեկ ու տկար, տեսողութիւնս խեղճ, հնէքս նւազ։ Եւ ահա կեանքումս առաջին անգամն է, որ ինձ եմ իմ հրապարակային խօսքը գրաւոր անել։

Ո՛չ պիտի խօսիմ։

Այն քիչը՝ որ պիտի ասեմ, իմ անդառնալի ուխտն է կեանքիս վերջին կտակը, եթէ ինձ վիճակւած է վաղաժամ թողնել դաժան, անհոգի աշխարհը։

Ահկի ե՛ւ միւսի — կեանքի եւ մահու համար — ես կազմ ու պատ եմ։

Ինձ համար ի վեր մեր բոլոր զաղութներից խանդավառ ցոյցերի եւ օրհնանքի ձայներ եմ լսում։

Գիտակցութեամբ խորհում եմ եւ տրտմութեամբ ինքս ինձ հարցնում, թէ այս բոլորի իմաստը։

Այդ ամէնը ինձ համար է եւ իմ խեղճ անուան շուրջը, թէ շատ շատ է եւ նոյն իսկ աւելորդ։

Ա՛ւ եթէ հայ լեզուի, հայ գրի, հայ գրականութեան համար է, ապա՛ է, վաստղի կապւած է առիթի հետ։

Գրաւոր խօսքի մեծութիւն ունի հոգիս, տրտմութիւնը մարող զեղեցկութեան, լքւող, մոռացւող տաճարների, սպառ թռչունների պէս ամայիների վրայ կծկւած մեր աւանդութիւնների։

Ո՛վ լեզո՛ւ, Հայոց լեզո՛ւ, քեզ չարգա՛նք... ամէն օր, ամէն ժամ, անարգւած դու իմ խեղճ լեզու, ո՛վ քեզ սիրեց, քեզ ո՛վ գուրգուրաց երբեք...։

Ա՛ւաղ, պաղ հորիզոնների տակ ո՞ւմ է հասնում առաջին մանկի սարսուռը, եթէ ոչ քե՛զ, ո՛վ իմ դրախտային բարբառիկ։

Ո՛վ մոռացում ու լալիս անտէր անտիրական որբուկի պէս մոռւած հայրենի յարկերից եթէ ոչ դու, ո՛վ իմ դաշն, հասքանչ լեզու։

Մայրենի լեզու, մայրենի բարբառ,
Ախորժ, ընտանի իմ հոգու հաւար,
Առաջին դու խօսք ականջիս հասած,
Դու սիրոյ քաղցրիկ առաջին հատուած։

Ես դաժան աստւածը քո զեղեցկութեան առնէւ կուրացաւ եւ որ դու անհիւրընկալ ու անիրաւ հորիզոնների տակ քո իսկ զաւակի շրթունքներին խորշակահար մեղմօրէն հիւծիս, հեռանաս թօշնես։

Յետոյ դէպի հանդիսաւոր օրերին յիշում են քեզ, ո՛չ իմ, ուրախանանք այսօր. վաստղի վախ ունիմ, որ ափերի ցուրտ հողմերով տարուբեր՝ շուտով մեր նոր սերունդը այլեւս չեն հասկանայ մեզ։

Ինձ պայթում է այն ժառանգութիւնից թէ ի սփիւռս աշխարհի ցամաքին տարտղնւած ցեղիս զաւակները — իմ զաւակները դադար են մի անիծակուռ օր իրենց աչքերը փակել մայրերից ճառագայթող զեղեցկութեան առջեւ եւ ուրանալ հայրերի օրօրները, որոնց վրայ ազգի ճակատագիրն է գրած աստծու ձեռքով։

Ո՛չ, ո՛վ դժխեմ ճակատագիր։

Թողէք, որ ցաւումով հեռու վանեմ ինձանից այս անհնարինութիւնը։

Ո՛չ, որ խլեմ բուրվառը երկիւղած ու հաւատաւոր ձեռքից միայն ու միայն Հայ Լեզուին, Հայ Մխիթին ու Հայ Ցեղարկեմ։

Ո՛չ որ հաւատամ, թէ այս բոլորը երախտագիտական պարտ է նրանց յիշատակին, որոնք ինձանից առաջ եկան իրենց հոգի ու բրօնզէ խօսքերն ասացին ու անցան հսկաների պէս։

Ո՛չ, ո՛չ որ հաւատամ, թէ այս ամէնը բերկրալի ցոյսի զգլխիչ գինովութիւններ են նրանց ճամբին, որոնք պիտի գան, եւ ես անձայնները լսում եմ ահա յաւակօրէն ու երջանիկ։

Ա՛հ, ի՛նչ հարուստ, ի՛նչ յուսթի, որչափ բեղուն է հայ հողը, որ նոյնիսկ ծոցից, որպէս Արամազդի գլխից ժայթքում են ոտ ու պերճ սերունդներ, հայոց աշխարհի հոգեւոր բուրաստակելու համար։ Ու գալիս են իրար յետեւից, որպէս ամէն գարնան արշալոյսները։

Ո՛վ պահեցէք յիշատակը նրանց՝ որոնք մեր Դիրն ու Լեզուն պարդարեցին ու անցան.

Պահեցէք նրանց՝ որ պիտի գան, պիտի գա՛ն...

Իմ սերունդը՞... Լա՛ւ, նա էլ իդէալի արբեցուցիչ ու կախարդիչ աղբիւրից խմեց եւ տառապանքն ու ազատութիւնը սիրեց իր մօր սահինքները։

Անանձնական երջանկութիւն է այս, բաւ է։

Հայկական երկութեան շրթաններից դեռ նոր-նոր իր հոգին ազատագրած ցեղը դրի, խորհրդի, զեղեցկի պաշտամունքի պէտքն ունի.

Սիրեցէք մեր դիրն ու դրականութիւնը, սիրեցէք մեր լեզուն մեր հին—հին հայրերի, մեր Սահակների ու Մեսրոպների պէս՝ Նարեկացու, Աբովեանի պէս։

Ազգային խոշոր փլուզումների, թշւառութեան օրերին, երբ կատաղութեան ու աւերածի ժրրիկները քրքջալով անցնում են օրհասների վրայով, ամէն ինչ անցնում է.

Ե՛ւ իշխան ու զօրական.

Ե՛ւ փառք ու ծիրանի.

Ե՛ւ գանձ ու ճոխութիւն.

Եւ՛ դղեակ ու բերդեր.

Եւ պալատ ու ապարանք... Ու մնում են կանգուն միայն գիրն ու լեզուն, որոնք իրենց խորհրդաւոր ծոցում հարազատ մօր քընքշութեամբ ծածկում ու պահպանում են անաղարտ այն ամէնը՝ ինչ փլել է ու խորտակւել, բոլորն ինչ մի նկուն, աւերւած ազգ կարող է ըղձալ, յուսալ ու երազել։

Ամէն անգամ, երբ հայրենիքը իր աւերակների փոշին է ցանում իր գլխին որպէս սպի քօղ, եւ իր հրաշագեղ պատկերը ծածկում է մեր աչքերից, փնտռեցէք նրան մեր հին ու նոր մատեաններում. հայրենիքն այնտեղ է կանգուն, հզօր ու յաւիտենական։

Սիրեցէք գիրն ու լեզուն։

Վա՛յ հայոց ազգին, վա՛յ իր արեւին, եթէ մոռացւին գիրն ու լեզուն։

Մեծ Աբովեանի հմայիչ շրթունքներով ասեմ. «Ա՛խ լեզուն, լեզուն, լեզուն որ չըլլի, ժարդ ընչի՞ նման կըլլի, մէկ ազգի պահողը իր հետ միացնողը լեզուն ա. ու հաւատը։ Լեզուդ փոխիր, հաւատդ ուրացիր, էլ ընչո՞վ կարաս ասել, թէ ո՞ր ազգից ես...»

«Ձե՛զ եմ ասում՝ ձեզ, Հայոց նորահաս երիտասարդք, ձեր անունին մեռնիմ, ձեր արեւին դուրբան, տասը լեզու սովորեցէք, ձեր լեզուն, ձեր հաւատը գայիմ բռնեցէք։»

Մարգարէաշունչ, անո՛ւշ Աբովեան։

Ես մի դիրք գիտեմ, որ ամէն գրագէտ Հայի ժանկութիւնն է գալել, որպէս մօր օրօր, եւ որ ահա հազար հինգ հարիւր տարի է ինչ սրբազան Աւարայրի շնչով պահպանում է մեր ցեղի կորովն ու ոգին։

Ո՛վ հրաշագործ Եղիշէ.

«Ոսկեձղի, գեղեցկատիպ ով ի՛մ գրքոյկ ոսկեշունչ, ազգիս փառքը, անբախտ օրը դու քարոզող անժուռնչ»։

Եւ ի՛նչպէս չասեմ, որ ինձ համար չէ այս հանդէսը, այլ փառաբանութիւնն է բոլոր այն հինաւուրց մտքի տիտաններին, որոնք դարերի ճակատը զարդարեցին սքանչելի ցեղիս անբիծ անունով եւ հայ հանճարը փառաւորեցին յաւիտենականութեան համար։

Փառք ու օրհնութիւն Ձեզ, ո՛վ իմ պաշտելի պապեր։

Եւ Խորենացին ըրաղացպան մեռաւ։

Ու Ղազար Փարբեցին հալածանքի երեսից իր բախտը լացեց։ Ինչ եղան միւսները, ո՛վ գիտէ...

Հապա մեր երէ՞կը...

Մեր վերածնութեան ռահվիրաները, դարբնողները, Պէշիկթաշլեան, Դուրեան, Շերենց ու Ալիշան, Աբովեան ու Նալբանդեան, Ռաֆֆի ու Դաւոն Քաթիպա։

Եւ յետոյ ամբողջ մեր պսակաւոր Պէյազան նահատակ գրագէտների, որոնց վսեմ ճակատները հողին տալուց առաջ անապատի բարկ արեւը համբուրեց եւ որոնց աչքերի յետին ցոլքերը երկնքի աստղերը խմեցին։

Բոլոր այս փառապանծ ստուերների եւ խնկելի լիշատակների առջեւ՝ ես ծնկաչոք ուխտաւոր, ահա խոնարհում եմ իմ ճակատը, ես՝ որ մենակ եմ այդ սերնդից աշխարհին շնփորելու համար նրբանց հոգու մեծութիւնն ու զեղեցկութիւնը եւ իմ արդար ցեղի ահաւոր ողբերգութիւնը։

Եւ ես չեմ, որ գրել եմ, այլ իմ հայրենիքի հոգին է բռնել իմ գրիչը քառասուն տարուց ի վեր։

Ես գրել եմ այնպէս, ինչպէս իմ հայրենիքն է շշնչացել իր հոգիների սոյլերով, իր մրրիկներով, իր երգերով ու պարերով, իր ցաւերով ու խնդութեամբ։

Ես գրել եմ այնպէս, ինչպէս լալիս էի, երբ տակաւին մանուկ, մօրս տրտում երգերին էի ունկնդիր, եւ երբ իր սրտի մութ մորմոքն էի կարդում իր արցունքոտ աչքերում եւ խնդում էի, երբ ժպիտն էր խաղում իր անուշ դէմքին։

Այսպէս եմ գրել ես։

Ի զուր իմ ստեղծագործութեան մէջ որ եւ է գրական դպրոց փնտռեցին։

Իմ գրական դպրոցը Հայ Հայրենիքը եւ առհասարակ մարդկային ցաւն ու տառապանքը. ինձ համար մարդկային ամէն էակ զերազոյն նպատակ է եւ ոչ միջոց եւ իր կեանքի ցաւագին յեղյեղումները՝ բարձրագոյն արժէք, որ կարող է զեղեցկացնել ամենադժւարահաճ արւեստը։

Ճակատագիրն ուզեց, որ ես ծնւեմ Մասսի լանջերին, Հայոց աշխարհի տիտանի ոտքերի տակ ուր գալիս են մեռնելու մեր հայրենիքը ծւատող գարշելի սահմանները, մահառու ու ախտաժէտ օձերի պէս, թողնելով Հայոց Հսկան աննկուն եւ Ագատն Մասիս։

Հայոց աշխարհի սիրտն ու կեդրոնն է այստեղ, ուր հասան ինձ մեր աշխարհի բոլոր ժառերի ապրած զուլումի ճիչերը եւ բոլոր ահազանգերի զօղանջը։

Այստեղ բոլոր հովերը հէքեաթներ ունեն իրենց թեւերին, եւ խորհուրդ իրենց սոլերի մէջ. եւ այստեղ Մասիսը, Հայրենիքի ազատ Ոգին իր վիթխարի բազուկների մէջ գրկած՝ պահում է իր խոժոռ հայեացքը նետի պէս դարերի սիրտը մխրճած, պահում է... եւ սպասում...։

Այստեղ ծնւեցի։

Եւ ես ո՛չ ռուսահայ եմ.

Ո՛չ թիւրքահայ.

Ո՛չ պարսկահայ։

Ես պարզապէս Հայ եմ. Հայ Հայրենիքի քաղաքացի այն օրւանից երբ բազուկներս ոյժ առին եւ մտածումներս կերպարանք։

Եթէ արժանիք ունիմ, ա՛զգ իմ սիրելի, այս միակն է՝

— Ծնւած ու ապրած Հայաստանի քաղաքացի.

Արմենիա՛, Արմենիա՛, ո՛վ դու «Հանուրց հիւսիսականաց վեհապոյն». դու որ չորս հազար տարիներից ի վեր լոյսի ու քաղաքակրթութեան ջահակիրն եղար քո դրախտային բարձրաւանդակների վրայ եւ Լոյսի սիրուն սուսերամարկ ծառացար համարձակ Ասիայի բարբարոսութեան դէմ որպէս Պալլաս Աթենաս, որպէս քո «Մայր Ամենայն գգաստութեանց» Անահիտ։

Արմենիա, Արմենիա...

Ո՛վ դու սկիզբն իմ բոլոր ուրախութիւնների եւ իմ բոլոր տրտմութիւնների։

Ո՛վ դու աղբիւրն իմ բոլոր լոյսերի, եւ բոլոր լոյզերի.

Եւ բոլոր իմ բերկրանքների.

Եւ բոլոր իմ խորհուրդների.

Ո՛վ իմ պաշտելի Արմենիա.

Եւ ահա դարձեալ տրտմութիւն ունիմ, թողէք որ այս հանդիսաւոր ժամին ասեմ վերջապէս դառն ու ահաւոր ճշմարտութիւնը, որ չիկացած երկաթի ճիպոտներով պէտք է որ ամէն հայ մարդի հոգին ժտրակի։

Թողէ՛ք որ ասեմ՝ թէ մի Օր —այն երէկ էր— մի կախարդիչ Օր ազատութիւնը աստուածային փայլով ու զեղեցկութեամբ զարդարուն, եւ արշալոյսներով իր դիւթական ճակատը պսակւած, եւ իր թովիչ աչքերից կեանքի եւ երջանկութեան ցոլքեր արձակելով մեր հայրենիքի դուռը ծեծեց ու ասաց.

—«Ես՛ս, նայիր, ե՛ս եմ ահա, քո երազած Ազատութիւնը. տես ի՛նչ զեղեցիկ եմ եւ ես քոնն եմ.»

Բայց մենք Հայ չէինք, այլ թիւրքահայ, ռուսահայ, պարսկահայ, ամերիկահայ. նաեւ Ղարաբաղցի, Վանեցի, Մշեցի, Երեւանցի, Կարնեցի եւ նրան՝ մեր Փրկչին չհասկացանք։

«Ցիւրսն եկն, եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան»։

Եւ ազատութիւնը մեր դրանը լացեց, մոլտաց ու հեռացաւ։

Ա՛հ, թէ մենք միայն եւ միայն «Հայ» լինէինք այդ օրերին...

Ես այնուամենայնիւ հաւատ ունիմ խորունկ ու ժայռի պէս անսասան, որ նա պիտի գայ վերստին, Ազատութեան այն աստուածային զեղեցկուհին։

Այդ Հաւա՛տը, հոգուս խորանում ճառագայթող անշէջ բոց, որ ոչինչ եւ ոչ ոք կարող է մարել։

Հաւատացէք ինձ, հաւատացէք ինձ, այս հանդիսաւոր ժամին ես խօսում եմ այնպէս, ինչպէս կը խօսէի օրհասիս ժամին զէպի երկինք չտող իմ հոգուն.

Մեր իրաւունքի եւ արդարութեան յաղթանակը ես տեսնում ու ապրում եմ. էութեանս բոլոր թելերով անցած մեր դժխեմ օրերի այս թանձր ու ցուրտ մթնոլորտի սարսուռների մէջ։

Ես զգում եմ նրա փոթորկածին հնւքը, լսում եմ նրա թնդիւնը, որպէս ռազմի դաշտերում մրրկօրէն սլացող սալաստրակ երիվարների դոփիւնը։

Ես տեսնում եմ այդ զերագոյն յաղթանակը ցեղիս զաւակների բոց ու կրակ աչքերի մէջ, մեր մանուկների, մեր պատանիների, մեր վարդ կոյսերի շողարձակ բիբերի մէջ, ուր եռում է ստեղծագործող, անհանգիստ իմաստութիւնը եւ հայրենիքի անմար կարօտը։

Ո՛վ իմ աստանդական հայրենիք, դու որ բոլոր հորիզոնների տակ թափառիկ, գլուխդ դնելու տեղ ես փնտռում վաղուայ մեծ երազի հառաչը շրթունքներիդ։

Դուք, ո՛վ չինական, աշխատասէր եղբայրներս, դուք բոլորդ՝ ո՛վ եւ լինիք հայրենաբաղձ հայ մարդիկ որ տակաւին հայրենի հողի փոշին ունիք ձեր ոտներին եւ ձեր օջախների կրակը ձեր սրտերին, երբ օրւայ վաստակից յետ պարտասւած ու տրտում տուն դառնաք, թէ թուլացած է ձեր հաւատը դէպի ձեր բախտը, թէ մթագնել է ձեր հոգում պատկերը մեր նւիրական հայրենիքի, նւազել է ցոլսը, նւազել է պայքարի եռանդն ու կորովը. թէ հայրենիքի ու ազատութեան սէրը յօրանջ է դարձել և օջաղի արդար ծուխը երազ ու հէքեաթ, աղաչում եմ ձեզ, նայեցէք ձեր զաւակների աչքերին, խորը, խորը. եւ իրաւունքի ու Արդարութեան յաղթանակի ձեր հաւատն վերստին կը կենդանանայ, կը փայլատակի որպէս մոխիրների տակից բռնկւող կրակ։

Այդ աչքերի բո՛ցը...

Այսօր որքան ազգեր են ուռկաններ նետում այդ որսալու համար։

Զգո՛յշ. սպիտակ Յարդի սպառնալիք է այս. մի նոր տեսակի Տէր-Ձոր։

Հայ ժանուկը ես ճանաչում եմ իր աչքերից հաղարաւորների մէջ։

Եւ երբ նա իմ հայերէն հարցին պատասխանում է օտար լեզուով, վերստին յիշում եմ սարսուռը հայ մայրերի, որոնց ձեռքից բարբարոսները խլում էին զաւակները ժահահոտ անապատներում։

Ո՛չ, ո՛չ, չպիտի տանք, չպիտի զիջենք մեր երախաները, որքան եւ բազմանան ձկնորս եւ ուռկան։

Ես հաւատում եմ, հայ ժողովուրդ, քո Դարձին, ինչպէս հաւատում եմ որ ամէն առաւօտ արշալոյսը կը բացուի։ Հաւատում եմ, վաստղի կամրջընկէց Արաքսի ափերին Մասիսի խորհրդաւոր հայեացքի տակ մեր Հայրենիքը կայ որ մեր թրթռացող հոգին է բռնել իր մայրական քնքոյշ ձեռների մէջ եւ ակնդէտ ու խոովայոյզ՝ նայում, նա՛յում է ճամբաներին։

Եւ հեռու չէ այն օրը, երբ իր բազուկները տարածած, նա կ'ընդունի հեռաւոր հորիզոնների տակ լացող ու հեծող իր զաւակների կարօտակէզ բազմութիւնները. եւ բիւրաւոր ձայներ կը թընդան Մայր Արաքսի ափերին.

«Արմենիա, Արմենիա. ո՛վ իմ հոգու յաւիտենական ապաստան. ո՛վ իմ պաշտելի հայրենիք...»

Ա. ԱՉԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ

(ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Վերջացաւ Աւետիս Ահարոնեան ունեցաւ իր ապօթէոզը Սորբոնի մեծ ամփիթատրի մէջ։ Գրագէտին, հռետորին, հանրային գործիչին, «ազգի Աշուղին» վայել տօն մըն էր, որու նմանը դժուարաւ կը գտնէք հայ տարեգրութեանց մէջ։

Հսկայ սրահը, վերէն վար լեցուն հետաքրքիր ու երկիւղած բազմութեամբ, կը պարզէր մեր առջեւ իրօք աննախընթաց, գեղեցիկ, հոգեպարար տեսարան մը։ Արտակարգ շուք ու հանդիսաւորութիւն։ Զմայլած էին եւ օտար հիւրերը։ Հայ զանգուած մըն էր, որ կը լեցնէր սրահը, երկիւղած ու խանգավառ, հանդարտ ու կարգապահ,— ոչ մի ձիչ, ոչ մի աղմուկ, ոչ մի անտեղի, անպատեհ ժեստ՝ որ գար խռովելու հանդէսին անդորրութիւնն ու վեհութիւնը։

Բազմազան դանգաւած մը՝ ուր աշխատաւոր, չարքաշ ժողովուրդին հետ բազմած էին բարձրաստիճան եկեղեցականներ, վսեմաշուք ազգայիններ եւ անգամ շարք մը դէմքեր մեր դրամի ու գիրքի դասակարգէն եւ դաղափարական հակառակորդներէն, որոնք —պատի՛ւ իրենց— ըմբոստացեր էին տխմար կարգախօսին դէմ եւ եկեր էին պատուելու հայ ժողովրդական գրողը, — հայոց վշտի ու ազատութեան երգիչը— եկեր էին յանձին անոր մեծարելու հայկական գրականութիւնը։

Այո՛, ողջ ազգն էր, որ կը տօներ Ահարոնեանը։ Բոլոր գաղութները ի սփիւռս աշխարհի, բոլոր դասակարգերը, ամէն դոյնի ու գաղափարի ազգայիններ։ Բաւ էր տեսնել հեռագիրներու եւ ուղերձներու շարանը երկրագունտի բոլոր ծայրերէն, հայ գաղթաշխարհի ամենախուլ անկիւններէն— հեռագիրներ եւ ուղերձներ, որոնք հարազատ թարգմանն էին բնաշխարհի հայ ժողովուրդին տրամադրութիւններուն եւ իղձերուն։

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

1 Յունիս Կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journal*ի սրահներուն մէջ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Հայոց հին մեհենական շրջանէ պատկերներ աղջիկ սկաուտներու եւ սկաուտներու կողմէ, ներկայացումներ, «սկաուտական բանակում մը Հայաստանի մէջ», չափական (բիթմիք) պարեր եւ մարզանքներ. նուագախումբ եւ մեներգ: կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ «Սիփան»ի երգչախումբերը դեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:

Գործողութիւնները տեղի կ'ունենան զուռնաւոր լուսարձակներով, հարիւրէ աւելի սկաուտներ բեմի վրայ եւայլն:

ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տունէ մը: Մուտք 5 ֆրանք:

տք. գաղտ. գիտութ. գուշակութի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երէ: 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ալ կողմ. Métro և Nord-Sud: Pigalle

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ դուք կրնաք տիրանալ Փարիզի լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հաշաբաժնին, ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղեկծ է պետական տուրքէ:

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ հարմարակցութեան մեծ գիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կոմբերով՝ ամէն ուղղութեամբ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

"ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ"

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. Մէթրօ Opéra կամ Chaussée d'Antin, ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ Կիրակի ժամը 10—13:

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիմել Սէվրան (Sevran) հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի, Gare du Nord կայարանէն:

Շաբաթ և Կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէզազեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խաչմերուկ
Tél. TRUDAINE 81 07

Ա. ԽԱԹՉԱԴՈՒՐԻԱՆ
28 Bld. de la Liberté, LES LILAS, Seine
LILAS վկ 27-ին դուստրս ընդունելութեան դիմաց
Ա Զ Կ Ո Ց

1 ՅՈՒՆԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՅԵՐԵԿ ԵՒ ԻՐԻԿՈՒՆ, ALBERT Ier ԹԱՏՐՈՆԸ
64 Rue du Rocher, Gare St. Lazare

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 3.30ԻՆ — ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐՀՕՐ ԱՂԱ — ԵՐԵԿՈՅԹ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

ՅԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ են՝ արուարձաններէն գալիք ժողովրդին դիւրութեան համար.— Օթեակները՝ 200, 150 (6 հոգիանոց) և 100 ֆր. (4 հոգիանոց). Թիկնաթոռները՝ 20, 15 և 10 ֆր.:

ԵՐԵԿՈՅԹԻՆ գիները.— Օթեակները՝ 300, 250 (6 հոգիանոց) և 200 (4 հոգիանոց) ֆր.: Թիկնաթոռները՝ 50, 30, 20 և 15 ֆրանք:

ՇԱՆՕԹ.— Յերեկոյթին եւ երեկոյթին տոմսերը կը ծախուին կավռոշին մօտ եւ Հայկական ճաշարաններու:

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
25 Մայիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին
պետ. սրահներէն Salle Rameau մէջ (29-31 rue de la Martinière)
Հովանաւորութեամբ նախկին վարչապետ եւ Լիոնի քաղաքապետ Պ. EDOUARD HERRIOTի եւ նախագահութեամբ Պ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆի: կը խօսի՝ Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՊՈԼԵԹԵԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
Հեղինակ՝ ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ
Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին
Գին՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք
Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

Հ. Ց. Դ.
ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊի ՋԷյԹուն կոմիտէի ժողովը՝ վաղը երեկոյ ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards: Ներկայութիւն պարտաւորիչ: Ներկայանալ անդամատետրով:

Կ'ուզուի ժէոսէյի վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Տիկ. Տուվալեանի 3 Rue Thouin (երրորդ յարկ), Փարիզ (S): Մէթրօ՝ Place Monge:

Հայե'ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝
GRANDE PHARMACIE DE PARIS
67 Rue Madier-Montjan, վլասնս
Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:
Մեր հայ Թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

Կ'ուզուի վարպետ խոհարար մը որ կարենայ արեւելեան եւ արեւմտեան կերակուրներ պատրաստել ճաշարանիս համար: Լաւ վճարում Դիմել՝ Սուրէն Արզումանեանի: Hôtel Damas, Marseille.

Կ'ուզուին մուճակակարի (սայաճի) Թեբաւարժ ու բոլորովին անվարժ աշկերտներ եւ աշկերտուհիներ: Գոհացուցիչ վճարումեւ արհեստի ուսուցում: Դիմել՝ փիրանեան եղբարք, 25 Rue du Panier, Marseille.

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ
Կ'ուզուին ժէրսէ քոնֆէքսիոնի վարժ կարուհիներ: Մշտական գործ, մաքուր գործ կը պահանջուի: Դիմել՝ Maison Perfecty. 40 Rue d'Enghien, մէթրօ St. Denis, Paris (10e).

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):
Գիմել՝ L. Kévonianի, 225 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

Վարձու է Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) տաւարաշատ կեդրոնի մէջ մօտավաճառի խանութ մը՝ յարակից սրճարան եւ ճաշարան մը: Ջուր եւ էլեկտրականութիւն: Մանրամասնութեանց համար դիմել կարապետ Մանուկեանի, Café Arménien, Charvieu (Isère).

EMPIRE Միգիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամրատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, վէրմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթուառ: Մղձամիտ եւ արագ խորհրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12:

LE MONT DORE
Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվէրնիայի բարձունքին վրայ: Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1: Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, հազի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն:
Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ: Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

ՕԹԵԼ ՊԱՐԻԶ
RESTAURANT CARLO
34 Rue St Lazare — PARIS
Ամպոյտի Ֆրանսական

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ
8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37
Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ
Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, ուրեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ վարպետ խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզիի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար
ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 և 96.70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր
պաշտպանելով ֆրանսացի հաներաժանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱԺԻՏԱՏԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

PLOMBERIE-COUVERTURE
ՋՈՒՐ ԿԱԶ
ԼՈԴԱՐԱՆԻ, ԵՒՆ.Ի ՋԵՏԵԼՈՒՄ
Կը ստանձնեմ կապարի եւ ղինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար Ջուրի խողովակներու զետեղուս եւ նորոգութիւն: Դիմել նամակով՝
A. TATOULIAN*ի*
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՆՈԹԱՆԵՐ
Աբշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոփեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ղեղ:
Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Աբշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար: Փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—42
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-82
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջի մանր գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քիր, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՀԱՆՐԱԹԱՆՕԹ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
Նախկին վարիչ Իզմիրի Ա. Ժամացոյցներուն ԺԸՆԵւի գործարանին
261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc և Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—60: Հանրակառք՝ 5, 56, 52, 21, 26, 29, Omnibus՝ W. M.
Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիներ, նշանտուքի, հարսնիքի ժամանիներ եւ ամէն տեսակի եւ արծաթ զարդեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:
Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ
փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ-անդամ Société des Comptables (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելութ. տոմարակալութիւն վարքը ամսական
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenu գործողութիւններ:
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ
Կրնամ ձեզ ղեկծ պահել Chiffre d'Affaires եւ Bénéfices Commerciaux տուրքերէն երբէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, կօշկակար, առաղաձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins
Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ամէն
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ
Մանաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՄԱՅԻՍ
1930

20 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1267 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԿԻՒՆ ՄԸ՝ ՓԱՐԻԶԻ ԺԽՈՐԻՆ ՄԷՋ

Քառասուն տարի յետոյ ալ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը չունի Տունը՝ հայրենիքին մէջ: Քանի որ չունեցաւ բախտ համախմբուելու հայրենիքին մէջ, բոլոր տարագիր բազմութիւններուն հետ:

Տարիներ ու տարիներ, ստիպուեցանք խարխափ ձգել ժրնեւի մէջ, որ այլեւս դարձած էր խորհրդանշան մը: Մինչեւ օր ալ, նոյնիսկ օտարներու միտքին մէջ նոյնացած են աշնակցութիւն եւ ժընեւ: Հատորներ կարելի է նուիրել, Դաշնակցութեան միայն այս էջին,— ժընեւի հետ կապուած կեանքին: Ի՛նչ յոյսեր եւ յոյզեր: Ի՛նչ աջնուիրումներ ու տագնապներ: Ի՛նչ հոյակապ երկունքներ եւ փլուզումներ: Այնտեղ, Ջուիցերիոյ գեղածիծաղ ափերուն վրայ ամբողջ երիտասարդութիւն մը թրծուեր է յեղափոխութեան փոթորիկներով: Գինե՛ղ է ամփոփուած մեր ժամանակակից պատմութեան անգին թանգարանը...:

Պատերազմէն յետոյ, ժընեւն ալ կորսնցուց իր շարք մը առաւելութիւնները: Երթեւեկի դժուարութիւն, տնտեսական եւ դաղաքական պայմաններ եւլն.:

Միւս կողմէ, հայրենիքէն դուրս մնացած ժողովուրդը մեծ մասով նետուեցաւ Եւրոպա: Եւ այսօր, Սուրիայէն յետոյ, ամենէն հոծ գաղութն ունինք Ֆրանսայի մէջ: Դաշնակցութեան Տունը՝ կղզիացած, հայկական կեանքէ կտրուած վայրի մը մէջ՝ այլեւս կը դառնար անիմաստ: Կուսակցութիւնը ինք դժուարաւ կրնար օգտուիլ այն բոլոր հարստութիւններէն — թանգարան, մատենադարան, լեռնակուտակ վաւերաթուղթեր — որոնք դիզուած էին ժընեւի մէջ:

Եւ Դաշնակցութեան ԺԱ. Ընդհ. ժողովը որոշեց վերջնապէս հաշուեյարդարի ենթարկել ժընեւի Տունը: Սրտի հետ կապուած յիշատակներ բաւական չէին լուծեան դատապարտելու իրական կեանքի ձայնը:

Որոշումը կատարուած է արդէն: Եւ նոր բոյնը պիտի հաստատուի փարիզի մէջ.— դարձեալ օտար հողի վրայ, բոլորովին անկախ մեր կամքէն:

Որքան ատեն որ տարագիր բազմութիւններ կը մնան Եւրոպայի մէջ, եւ չունինք ազատ եւ անկախ հայրենիք, գերծ ամէն վտանգէ, պիտի տոկանք այս անհրաժեշտ չարիքին ալ, կանխելու համար աւելի մեծ չարիքներ:

Չորը գնուած է արդէն, եւ կարգ մը ձեւակերպութիւններ լրացումէն յետոյ, առաջին աղիւս պիտի ձեռնարկուի շինութեան: Այս առթիւ, Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. Կոմիտէն, իբրեւ շրջանին գերագոյն մարմինը, հրատարակութեան տուած է կոչ մը, որ կը յայտնէ իր պատրաստակամութիւնը՝ ժամ առաջ իրականացնելու ձեռնարկը: (Տես Գ. էջ):

Դաշնակցութիւնը, ամէն բանէ առաջ, իր ընկերներուն եւ համակիրներուն զոհաբերութեան հետ կապած է այս բազմանախ գործին յաջողութիւնը:

Փարիզ ապրողները միայն գիտեն թէ ի՛նչ կը նշանակէ հող գնել եւ նպատակայարմար տուն մը շինել բաղդատաբար կեդրոն թաղամասի մը մէջ: Մանաւանդ այս միջոցին, երբ հարաւոր տուներ կը շինուին եւ շինուածանիւթերը կը սղեն շաբաթէ շաբաթ: Ինչ որ կարելի էր մէկ տարի առաջ կատուցանել 250-300,005 ֆրանքով, այսօր ոչ իսկ 400,000ով կը յաջողի: Առանց հաշուելու հողը:

Տակաւին ուրիշ հարց է թէ՝ Տունը, որպէսզի կարենայ ծառայել իր նպատակին, որպէսզի կարենայ դառնալ ընկերական-ժողովրդական հանգստաւէտ ժամադրավայր մը, եւ ոչ թէ մենաստան, պիտի արժէ աւելի մեծ գումար քան կը նախատեսուի:

Այսպէս կամ այնպէս, ծրագիրը մէջտեղ դրուած է արդէն: Դաշնակցութիւնը պիտի ունենայ իր անկիւնը Լոյս-Քաղաքի ժխորին մէջ: Ոչ միայն կուսակցական բոյն մը, այլ եւ հայկական տուն մը, բայց՝ ամէնուն առջեւ:

Սեփական Տուներ ունենալու գաղափարը շատոնց արմատ բռնած է Ամերիկայի մեր ընկերներուն մէջ, յիւեւնոյն ժամանակութիւններով: Ֆրանսայի մէջ, կարտանէն և ուրիշ քանի մը համեստ գիւղերէ յետոյ, Տէսինի հոծ գաղութն էր որ հիմը դրաւ Հ. Յ. Դ. Տունի մը: Սխալ պիտի ըլլար մխիտ համարել այս ձեռնարկները, մեր ժողովուրդի ներկայ վիճակին մէջ, ուր ամենէն սովորական ժողովներն անգամ սրճարաններու անկիւնները կը գումարուին:

Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն, իր կոչով, կը ստանձնէ շարժման մէջ դնել իր շրջանին բարի կամեցողութիւնները: կը մնայ որ ընկերներն ու համակիրները գիտակցօրէն եւ յերմօրէն ջղաձագ երթան այս հրապարակային կոչին, որպէսզի աւելի նչկար չտեւէ սա քաշքշուքը, անօթեւան վիճակը, որուն դատապարտուած ենք այս պողոտաներուն վրայ:

Ամբողջ հոգը իր վրայ չբնալով հանդերձ, մենք վստահ ենք թէ Եւրոպայի կեդր. կոմիտէն պիտի կրնայ մեծագոյն բաժինը բերել այս գործին իրականացման, դնուելով բուն իսկ վարչին մէջ:

Այդ վստահութեամբ, յերմօրէն կը ձայնակցինք իր կոչին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

«Ls Foyer» հետեւեալ տողերը կը գրէ հայերէն բաժնին մէջ. (15 Մայիս).

—«Ա. Ահարոնեանի յոբելեանին հանդէսը, մայիս 10ի իրիկունը Սորպոնի մեծ ամփիթեատրոնին մէջ, մեծապանծ տօն մը եղաւ, որուն մասին կը խօսինք մեր թերթին ֆրանսերէն բաժնին մէջ: Ահարոնեանի անձը այդ հանդէսին մէջ երեւցաւ խորհրդանշանի մը պէս որ իր վրայ կը միացնէ, առաւելագոյն չափով, մեր ժողովրդին հաւատքը իր իտէալներուն:

Լաւ էր որ հայ լեզուին և հայ դրականութեան մեծ սպասաւորին անձին շուրջ այսպէս մեր ժողովրդին գրեթէ բոլոր խաւերը միանային՝ բերելու համար իրենց յարգանքը և երախտադիտութիւնը: Ազգ մը իր գոյութիւնը կը հաստատէ և կ'ամրապնդէ՝ իր արժէքները գնահատելով:

Այս հանդէսին մեզի ներշնչած ուրիշ մէկ մեծ գոհունակութիւնն ալ կը վերաբերի հոն ներկայ հայ հասարակութեան: Սորպոնի մէջ խռնուած 4000ի չափ Հայերուն հաւաքոյթը պատիւ կրնար բերել ֆրանսական կամ եւրոպական ոեւէ հանդէսի: Երբ մարդ կը նայէր այդ հազարաւոր երիտասարդներուն և երիտասարդուհիներուն, ամէնքն ալ ներկայանալի վիճակի մէջ, ամէնքն ալ կոկիկ ու մաքուր հագուած, կարգապահ ու պատշաճ կեցուածքով, կարելի չէր չմտածել թէ ատոնց ամենաստուար մեծամասնութիւնը հինգ վեց տարի առաջ այս երկիրը եկած էր ապրելու ոեւէ միջոցէ զուրկ, օրուան հացին վրայ անստոյգ և վաղուան հոգերով անձկալից, անտեղեակ տեղական լեզուին և պայմաններուն, բունաւոր թշուոնի մը պէս ուղեկորոյս և դողդոջ: Ամենքն ալ այսօր լուծած կը թուին ապրելու տաժանելի հարցը, ամենուն վրայ ալ կը տեսնուի իրենց ճամբան գտած ըլլալու, իրենց ճակատագիրը որոշած ըլլալու վստահութիւնը: Ահարոնեանի յոբելեանի հանդէսին առթած ուրախութիւններէն մին ալ՝ այս մխիթարական իրողութիւնը բացայայտ կերպով հաստատելու միջոց տալն էր:»

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐԸ ԱՆՊԱՐՏ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք (Պէյրութ 8 մայիս).—

Հարցաքննիչ դատաւորը լրացուցած ըլլալով Ս. Տխրունիի սպանութեան խնդրին քննութիւնը, չեղեալ նկատած է անցեալ տարի բանտարկուած եւ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուած բոլոր ամբաստանեալներու դէմ եղած մեղադրանքը:

Սոյն անպարտութեան վճիռը պաշտօնապէս իաղորդուած է ենթականերու պաշտպան փաստաբանին:

Սպանութեան խնդրով ամբաստանուած եւ Մուսուլէն Պէյրութ բերուած ցտեսիան դրկուած է ամբաստանիչ ատեանին:

ԱՅԾԱՄԱՋԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Այծամազի (Թիֆֆիք) եւ բուրդի հրապարակին կայուն վիճակը մեծ ազդեցութիւն ըրած է Թրքական ապրանքներուն վրայ: Մաքսատուներու հաշուով, միայն Պոլսոյ հրապարակին վրայ այծամազի 1,500 թոնոնոց մեծութիւն մը կայ: Գիները շատ ինկած են, բայց գնորդ չկայ: Ամէնէն գլխաւոր գնորդները գերմանական գործարաններն են, բայց ոչ մէկ ապսպրանք կ'ընեն: Վախ կայ որ նոր արտադրութիւնը հասնելուն վրայ գիները աւելի իյնան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հռեւնոսը կը պարպուի

Շաբաթ օր, 17 մայիս 1930, պաշտօնապէս սկսած ըլլալով երկնկի ծրագրին գործադրութիւնը, եւ Գերմանիա Միջազգային Դրամատան յանձնած ըլլալով Լա Հէյի համաձայնութեամբ նախատեսուած պարտքերուն վկայականը, Ֆրանսական կառավարութիւնը հրաման տուաւ պարպել Հռենոսեան գաւառի երրորդ գօտին: Միեւնոյն օրը, հրապարակ հանուեցաւ Պոխանի ծրագիրը՝ եւրոպական դաշնակցութեան մասին (տես առանձին լուրը):

Վերոյիշեալ դաշնագրով, Հռենոսեան գաւառներու գրաւման պայմանաժամը 15 տարի էր, սկսելով 1920էն, բայց Գերմանիա կրցաւ վստահութիւն ներշնչել եւ կրճատել տալ: Իսկ հատուցումներու վճարման պայմանաժամն է 57 տարի: Պարպումը պէտք է վերջանայ մինչեւ յունիս 30:

Մուսուլին կը շարունակէ ապառնալ

Անցեալ շաբթուան ճառէն յետոյ, որուն մասին տեղեկութիւն տուած էինք, Մուսոլինի շատ աւելի բուռն ճառ մը խօսեցաւ Ֆիօրենցայի մէջ, ալաքներ արձակելով այլ ու ձախ: Ստորեւ՝ գլխաւոր մասերը.— «Երկրին ներսը այլեւս չունինք այնպիսի թշնամիներ որ կարենան երեւալ բաց երեսով: Ինչ կը վերաբերի արտասահմանի իտալածին թշնամիներուն, պէտք է զգուշանալ անոնց պետերը, որոնք ուրիշ բան չեն եթէ ոչ արհամարհելի կաւ մը որ ծառայեց մեզի եւ պիտի ծառայէ տակաւին, եւ զանգուածը, զոր վստահաբար պիտի հաշտեցնենք օր մը Ֆաշիսմի անխորտակելի իրականութեան հետ: Ունի՞նք ուրիշ թշնամիներ որոնք տակաւին կը կարծեն թէ պզտիկ ժողովուրդ մըն ենք մենք եւ չեն նշմարեր որ կը քալենք դէպի 43 միլիոն հոգիներ: Արտասահմանի մէջ կը կարծեն թէ մեր շարժումը յետադիմական է, մինչդեռ յեղափոխութիւն է: կը կարծեն թէ բռնակալութիւն է, մինչդեռ ամբողջ ժողովուրդ մըն է որ կը կառավարէ ինքզինքը:

«Իտալիոյ ժողովուրդին հպարտութեան համար չկայ աւելի նախատական բան մը քան ենթադրել թէ մեր նաւային վերջին ծրագիրը չպիտի գործադրուի: Ես կրկին եւ կրկին կը հաւաստեմ այստեղ թէ այդ ծրագիրը պիտի գործադրուի թոն առ թոն. թէ նոր ծրագրին 29 մարտանաւերը պիտի ծփան ծովուն վրայ, որովհետեւ երկրին կամքը ոչ միայն երկաթէ է, այլ եւ մաթեմաթիք: Մեր կամքը, ոչ թէ կ'ընկրկի, այլ մղում կը ստանայ խոչընդոտներէն, որովհետեւ ես վստահ եմ թէ իտալացի ժողովուրդը ընդունակ է նոյնիսկ բացառիկ զոհողութիւններու, կը բաւէ որ գերի չդառնայ այն ծովուն մէջ որ երբեմն եղաւ ծովն Հռոմի:

«Վաղը առտու այստեղ պիտի տեսնէք շատ պատկառելի զօրաթիւ մը: Ե՛ս ուզեցի այս զօրաթիւը, որովհետեւ խօսքերը շատ գեղեցիկ բաներ են, բայց հրացանները, գնդացիրները, ժարտանաւերը, օդանաւերը եւ թնդանօթները շատ աւելի գեղեցիկ են, որովհետեւ իրաւունքը, եթէ իր ետեւը չունենայ ուժը, սնամէջ բառ մըն է: վաղ առտու զինեալ ուժերու տեսարանին առջեւ, արար աշխարհ պիտի տեսնէ Ֆաշիստ իտալիոյ ամուր եւ ռազմունակ դէմքը՝ միայն Ֆաշիստ իտալիան, հզօրապէս սպառազինուած, կրնայ հարկադրել երկուքէն մէկը— կա՛մ թանկագին բարեկամութիւն մը, կամ դաժան թշնամութիւն մը»:

Պաղեստինի Արաբները կը բողոքեն

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Պաղեստինի Արաբները բողոքի բազմաթիւ միթինկներ գումարեցին կիրակի օր, սիոնական քաղաքականութեան դէմ: Աղօթքներ կատարուեցան մզկիթներու մէջ, երկրին ազատման համար: Արաբները կը պահանջեն ջնջել գաղթային վարչաձեւը եւ իրենց ճակատագիրը վարելու իրաւունք տալ:

Պոմպէյի իսլամները ալ «Պաղեստինի օր» մը տօնեցին անցեալ շաբթու: Ցուցարարները պատեցան փողոցները, դրօշներ պարզելով հետեւեալ վերտառութեամբ. «Անկի՛ Պալֆըրի յայտարարութիւնը»: Իրիկունը 100,000 հոգինոց հսկայ միթինկ մը գումարուեցաւ եւ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կ'ազդարարէ բրիտանական կառավարութեան թէ «եթէ գոհացում չտայ Պաղեստինի Արաբներու իրաւունքներուն, Հնդկաստանի իսլամները միջոցներ պիտի ժտածեն կառավարութեան վրայ ճնշում բանեցնելու համար»:

Հնդկական խլրտումները

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ նոր արշաւանք մը դէպի վաստակալի աղահանքերը: Երկար ատենէ ի վեր պատրաստուած էր այս ծրագիրը: Արշաւանքին կը մասնակցէին 400 կամաւորներ, որոնց միացան հազարաւոր համակիրներ: Կարգապահութեան կը հսկէին 500 ոստիկաններ, աջակցութեամբ մաքսի եւ տուրքի պաշտօնեաներուն: Ցարձակողները տեղն ու տեղը ծանօթ էին աղահանքին, որ ինը քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն ունի, եւ ատոր շնորհիւ կրցան բաւական քանակութեամբ աղ գրաւել:

Արշաւանքը սկսաւ շաբաթ իրիկուն ժամը 5ին եւ տեւեց մինչեւ կիրակի կէս օր: Հեռագիրները կ'ըսեն թէ տեսարանը աւելի զաւեշտական էր քան եղերական: Հրշեղաւթներ եւ կատարեալ կռիւ ժամարտներ տեղի ունեցան կանտիի հետեւորդներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ: Ցափշտակուած աղին մէկ մասը

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔԶՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ 58

Նիսի (Մատլէն) Լս. միութենէն	200.—
57րդ ցանկին գումարը	72,748.50
Ընդհ. գումար	72,948.50

ՀԱԿԱՀԱՅ ԳՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Արաբական կարգ մը Թերթեր կը շարունակեն Թունաւորել հանրային կարծիքը, հայկական նոր հայրենիքի մը խնդիրը դնելով մեջտեղ: «Էլ Ահրար» կը գրէ մայիս 6 Թուականով.

—«Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակ Պ. Լընաւլէ ժամանումն ու Պէյրութի եւ Հալէպի մէջ հայ երեւելիներու եւ ժողովներու անոր հետ կատարած յարաբերութիւնները ու տեսակցութիւնները, այլեւս բացարձակապէս հաստատեցին Հալէպի հիւսիսային շրջանին մէջ, սահմանի մօտերը հայկական հայրենիքի մը կազմութեան լուրը, որուն համար Ֆրանսացիները այնքան կ'աշխատին:

Այս պատճառով, Դամասկոսի քաղաքական անձնաւորութիւնները ու մարմինները մեծ եւ խառն ժողով մը գումարելով, ուսումնասիրեցին այս նոր ստեղծուելիք հայրենիքին ինասներն ու դժուարութիւնները: Տեսան որ սահմանի մօտերը նման հայրենիքի մը կազմութիւնը շատ գէշ արդիւնք պիտի տայ եւ շատ մեծ դժուարութիւններ պիտի յարուցանէ, որովհետեւ Թուրքերը երբեք չեն հանդուրժեր իրենց սահմանին վրայ հայ հայրենիք մը տեսնել, լեցուած անոնցմով որոնցմէ կրցած էր ազատիլ Թուրքիան, իր երկրէն դուրս Թափելով զանոնք:

Այս առթիւ բոլոր Դամասկոսի ժողովուրդը ցոյցեր պիտի կազմակերպէ եւ բողոքներ պիտի բարձրացնէ կառավարութեան:

Հայերու համար այս «երջանիկ» հայրենիքը, մեզի եւ ուրիշներուն դժբախտութիւն պիտի պատճառէ:»

Նոյն Թերթին Դամասկոսի Թղթակիցն ալ իր կարգին կը գրէ.

—«Այս տարի Պայրամը շատ սուգով ու ցաւով պիտի անցնի: Ջանազան խնդիրներ պատճառ կ'ըլլան որ մենք ուրախ չըլլանք: Ինչպէս գրած էինք մեր երէկուան Թիւին մէջ, ֆիւսիսային Սուրիոյ մէջ կազմուելիք հայ հայրենիքի խնդիրն ալ անոնցմէ մէկն է»...:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,, Ի

Թիւ 5 (1930 մայիս).

Բովանդակութիւն.— Ընկախութեան տօնը.— Դաւադրութեան մը տասնամեակը (*Խմբ.*), կէյր Շարտի՝ *Մ. վարանդեան*, Ապրիլեան եղեռնը քննական ակնոցով (ք)՝ *Կ. Սասունի*, կուկուներեան արշաւանքի մասին՝ (*Զինուոր Մեսրոպի յուշերը*), Մի ձգդում՝ *Հ. Կոսոյեան*, Արդի Թուսիոյ ընկերային ուժերը՝ *Վ. Լեպետեւ*, Թուրքիոյ շուրջ, ինտերնասիոնալ, (*Պատերազմի վտանգը Խ. Միութեան սահմաններուն վրայ*), մեր գոհերը՝ (*Ղեւոնդ Մելքոնեան-Կոյ, Գէորգ Պաղտոեան-Մօրուք վարժապետ, Գէորգ Եօթեղբայրեան*), Թղթակցութիւններ Հայաստանէն, կովկասէն եւ սիպերիայէն:

Գին 2 ֆր. 50: Տարեկան բաժնեգին 25 ֆր. կամ 2 տոլար: Հասցէ՝ Mlle S. Agopian, 5 Rue des Gobelins, Paris.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐ

Ամիսներէ ի վեր նախատեսուած տնտեսական ճգնաժամը՝ կրնանք ըսել որ այսօր ամէն տեղ իր գագաթնակէտին հասած է։

Պահանջէն աւելի արտադրութեան ու ղրամական անբնական տեղափոխութիւններուն յաջորդեց ղրամական տեսակ մը սով՝ որ պատճառ դարձաւ, վերջին վեց ամսուան ընթացքին, ամէն տեսակ նախանիւթերու գիներուն անկման։

Եւ իբրեւ հետեւանք՝ ճարտարարուեստը սկսաւ ամէն տեղ մեծապէս վնասուիլ, որովհետեւ բնական հատուցման օրէնքին համաձայն, այս մեծաքանակ վաճառականութեան գիներու անկման չյաջորդեց աժանութիւն՝ փոքրաքանակ վաճառականութեան մէջ։ Շաքարի, սուրճի, բամպակի, բուրդի, պղինձի, անագի եւ խէժի գիներու յանկարծական անկումը զրեթէ խափանեց ճարտարարուեստի փափաքելիգործունէութիւնը, անգործութեան մատնելով հազար հազարաւոր աշխատաւորներ, որոնք մէկէ աւելի կառավարութեանց լուրջ ժտանդութիւն կը պատճառեն։

Այս շփոթ ու վրդովիչ կացութեան առջեւ՝ անհնար է արտայայտուիլ ապագայի մասին։ Զանազան տնտեսէտներ կան, որոնց ամէն մէկը միւսը կը հակասէ. ժամտնակը միայն պիտի կրնայ ըսել թէ ո՛րը իրականութեան պիտի համապատասխանէ։

Բայց եթէ «վաղը» մեզի համար դեռ խաւարի մէջ է, չանանք պարզել 1929ի տարեշրջանին՝ Իտալիոյ իր մօտակայ ու հեռաւոր դրացի երկիրներու հետ ունեցած վաճառականութիւնը, ցոյց տալու համար թէ առեւտրական գետնի վրայ եւս ան կը պայքարի յաղթանակելու տենչով։

Ժընեւի մէջ, բոլորովին ազատամիտ կամ պահպանողական տեսակէտով, մաքսային գինադուլի մը շուրջ տեղի ունեցած վիճաբանութիւններէ վերջ, Թղթադրամի անհատատուութեամբ դէպի հոսկեդրամիդարձին ու մեծաքանակ վաճառուններու գիներու անկումին պատճառով, պատրաստ էր իր սպառածին չափ չօգտուեցաւ։ Այսուհանդերձ Իտալիոյ մաքսատուններու ընդհանուր տեսչութեան կողմէ հրատարակուած տեղեկագրին մէջ (1929), փոխանակութիւնները մատնանշող թուանշանները ցոյց կուտան թէ Իտալիոյ դրացի ու բարեկամ պետութեանց հետ կնքուած առեւտրական պայմանագիրները բաղձալի արդիւնք ունեցած են։

Յիշենք քանի մը թուանշաններ.—

(Իտալական միլիոն ֆրանքով)

	միջ. ներ.	միջ. արտ.
1910էն-13	*3.496*	*2.528*
1925ին	*26.200*	*21.015*
1926ին	*25.879*	*21.170*
1927ին	*20.385*	*15.632*
1928ին	*21.920*	*14.559*
1929ին	*21.353*	*14.886*

կը հետեւի թէ 1929ին՝ Իտալիոյ արտաքին վաճառականութիւնը որոշ ու համեմատաբար իրեն յարմար ընթացքը ստանալով, գրեթէ կրկնապատկուած է, բաղդատմամբ 1910էն 1913 մինչին հաշուով առնուած ներածութեան ու արտածութեան քանակին։

Աղղարեւ ոսկեդրամի վերածելով կ'ունենանք.

1920ին ներած. 5.796
1929ին արտած. 4.040
Մինչդեռ՝
1910-13 միջին ներ. 3.496
1910-13 » արտ. 2.528

Հետաքրքիր է գիտնալ թէ առեւտրական այս ընդհանուր շարժման մէջ Իտալիա իր նախանիւթերու կողմէ աղքատութեան պատճառաւ ի՞նչ համեմատութեամբ կ'ընէ անոնց փոխանակութիւնը։

Հոս եւս դիմենք թուանշաններու օգնութեան.—

(Իտալական միլիոն ֆրանքով)

	ներած.	արտած.
1913ին	*1.391*	*361*
1928ին	*7.685*	*1.756*
1929ին	*8.030*	*1.613*

Այս թիւերը ցոյց կուտան թէ իտալական ճարտարարուեստը յայտնապէս կախում ունի դուրսի շուկաներէն։ Սակայն չմոռնանք ըսել որ նախանիւթերու գիներու վերջին մեծ անկումը՝ անոնց ներածութիւնը քիչ մը դանդաղեցնելէ ու պակասեցնելէ զատ, ուրիշ ինաս չունեցաւ։ Ինչ որ կը հաստատէ թէ բաղդատելով միջազգային փոխանակութեանց ծաւալին հետ, ղրամի նուազութիւնը (որմէ առաջ ուրապէս Եւրոպայի եւ Փոքր Ասիոյ հրապարակներուն վրայ շատ զգալի է) անդրմանելի ինաս մը չէ տուած վաճառականութեան ու ճարտարարուեստին։

Դիտելի է նաեւ որ օտար երկիրներէն Իտալիա եկող ապրանքներ ալ՝ պատերազմէն վերջ ու իբր անոր հետեւանք, գիւղատնտեսական եւ ընկերային կարգ ու սարքին խանգարումներուն պատճառով, փոխանակութեանց մէջ անհաւասարակշռութիւնը աւելի զգալի դարձած է։

Արդէն «ցորենի պայքարը» (La battaglia del grans) *յաղթողը այսօր մասամբ իր նպատակին հասած է։ Արմտիքի ներածութիւնը որ 1928ին 3,764,000 տակառաչափով 3821 միլիոնի բարձրացած էր, վերոյիշեալ պայքարի ու այլ չանքերու շնորհիւ, իջաւ 2408 միլիոնի, որ է ըսել շուրջ 1400 միլիոնի խնայողութիւն մը։*

Բնականաբար հողագործութեան այս վերազարթնումը կը պահանջէ տակաւին արուեստական բազմազան բարւոքումներ, արգասաւորում, հողագործներու զարգացում ու կազմակերպութիւն եւ վերջապէս ղրամագլուխ։

Կառավարութենէն զատ քանի մը ղրամատուներ եւ ընկերութիւններ ալ կան, որ միշտ քաջալերելու եւ թիկունք ըլլալու նպատակով, հողագործութեան ի նպաստ փոխառութիւններ բրած են։ Բոլորը միասին 1200 միլիոնի կը հասնին։

Եզրակացնենք։ Դեռ հասած չէ այն օրը, ուր Իտալիոյ արտածութիւնը ոչ միայն պիտի հաւասարի, այլ գերազանցելով ներածուժը, պիտի կարենայ ղրամ ներս բերել։ Բայց եւ այնպէս պիտի հասնի յամրաբար, շնորհիւ թափուած Ջանքերուն։

ՆԱՀԻՐ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՒՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

1—10 մայիս, Փարիզ քաղաքին մահերուն թիւը քիչցած էր համեմատաբար։ Մեռած են 1,306 հոգի, որոնց 17ը անձնասպանութիւն, 30ը սպանութիւն։

Նոյն ժամանակ տեսնուած են 345 կարմրախտի, 175 հարսնութի, 99 կեղծաշունի եւ 23 ժանտատենդի դէպքեր։ 951 ծնունդ։

Ինչ կը վերաբերի այն հարցին թէ արաբ կառավարութիւնը դժկամ է հայերի հոն հաստատելուն, հիմքեր ունինք կարծելու որ անտեղի է։ Մի-Ջազետքի Արաբները համակրուած են հայերին եւ սրտցաւ են հայերի հաւար դուրէ աւելի շատ քան շատ մը հայեր։ Նրանք շատ բան արդէն սովորել են մեզնից, սկսած հայ երգերէն։ Իրաքն ընդարձակ է, պտղաբեր եւ ջուրն առատ, բայց ամայի և անմարդաբնակ։ Այդ երկիրն պէտք ունի գործող ձեռքերի՝ յատկապէս երկրագործութեան հաւար։ Քաղաքների մէջ թերեւս որոշ անհատներ չախորժեն հայերից լոկ մրցումի տեսակէտով, բայց գիւղերի մէջ նման երեւոյթի մասին խօսք չի կարող լինել։ Իսկ քաղաքական տեսակէտով մէկ կամ երկու դիւղ չեն կարող վնասել ո եւ է մէկին։

Ընդհանրապէս հայութեան եւ մասնաւորապէս վասպուրականցիներիմ Միութիւնների պարտականութիւնն է օգնել եւ շարունակել օգնութիւնը մինչեւ այս ժողովուրդը ինքնապահ դառնայ։

Քանի մը խօսք եւս անցեալի մասին իբր մօտէն տեղեակ մը։

Շնորհակալութեան արժանի է Հնդկահայութիւնը, որուն տուած ղրամով է որ ցարդ հոգացած է այս ժողովրդի ընդհանուր ծախսերից շատ կարեւոր մէկ մասը, ինչպէս օրինակ դեղ, անունդ մօտ 3-400 անկարողների. զանազան ծախսեր, Գաղթ. կոմիտէի առենապետի երթեւեկի ծախսեր, եւ հիմա էլ դէպի Մուսուլ փոխադրութեան ծախսերից մաս մը։ Շնորհակալութեան արժանի է նոյնպէս եւ Պ. Ս. Ղարիբեան, Բասրացի, որ թէ դրամագլուխ եւ թէ բարոյապէս խոշոր աջակցութիւն է արել։ Շնորհակալութեան արժանի են նոյնպէս եւ Մասղդ Սուլէյմանի Հոյները, որոնք շնորհիւ Պ. Մ. Մարգարեանի հանգանակեցին շուրջ 10 հազար ֆր., որով Նահր էլ Օմարի վարժատան ծախսերը հոգացուեցաւ որոշ ժամանակ մը։ Շնորհակալութեան արժանի են Աբատանի, Ահվազի, Բասրայի եւ Բաղդադի Հայերն, որոնք իրանց կարողութեան սահմանին մէջ օգնեցին գաղթականութեան եւ վերջապէս շնորհակալութեան եւ յարգանքի արժանի է Պ. Լեւոն Շաղոյեան, որ անձնուիրաբար իր ժամանակն ու կորովը նուիրել է այս ժողովրդի փրկութեան կնճռոտ եւ պատասխանատու խնդրին վասն ոչնչի։ Երբ իմ միջոցաւ նրան առաջարկուեց լաւ պայմաններով եւ ոսկիկով պաշտօն մը Աբատանում, նա վեհանձնաբար մերժեց։ Ժողովուրդը նրան սիրում է, յարգում եւ ենթարկւում ամէն կերպով։

Վերջացնելով դրութիւնս, խորհուրդ կուտամ կուշտ ուտող եւ քաղցածին մնասել չանացող ձրի ճառախօսներին, որ եթէ որեւէ ձեւով չեն ուզել օգնել այս դժբախտներին, գէթ ազնուութիւնը ունենան լռելու եւ խղճահարելու։

Հ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Ի՛նչ ծիգեր կը թափուին Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ, ընդարձակելու համար մամուլին գործունէութիւնը։

Հոլանտայի մէջ մամուլի ընկերակցութիւնը գնած է 1800 քառ. քիլոմեդը հող, որուն վրայ պիտի բարձրացնես վիթխարի շէնք մը, միայն մամուլի համար։

Գետնայարկը պիտի ունենայ լրագրի վաճառման եւ բաշխման, վարչական եւ այլ բաժիններ։ Ա. Բ. Գ. յարկերուն մէջ պիտի տեղաւորուին խմբագրութիւնը, տնօրէնութիւնը, մատենադարանը, ընթերցարանը, եւայլն։ Դ. յարկը պիտի յատկացուի ճաշարանի, զբօսարանի եւ լոգարանի։ Շէնքին ետեւը մասնաւոր բաժին մը տպարաններ համար, ուր պիտի դրուին գլանաձեւ մամուլներ, որոնք ունին 21×24 մեդր տարածութիւն եւ 7 մեդր բարձրութիւն։ Այս մեքենաները կրնան տպել մէկ անգամէն 96 էջ։ Այս շէնքը պիտի ունենայ նաեւ լուսանկարչական աշխատանոցներ, թղթատարի բաժիններ, կառատուններ, եւայլն։

Ամերիկայի մէջ օրաթերթեր կան, որ կը տպուին 50 կամ 160 էջ։ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ եւս նոյնքան զարգացած է մամուլը, եւ այս՝ շնորհիւ ծանուցումներու հասոյթին։ Ամերիկայի մէջ մէկ տող ծանուցումը կ'արժէ 10 տոլար։ Ցուներ կան, որ ծանուցումի համար աւելի քան 30 միլիոն տոլար պիւտճէ մը ունին։ Այսպէս մամուլը, իր հասոյթի աղբիւրներուն ճամաձայն, ոչ միայն կը վճարէ եւ կը բազմացնէ իր յօդուածագիրները, լրաբերները, այլ նաեւ կը մեծցնէ ծաւալը, կ'օժտէ ամէն առաւելութիւններով։ Մամուլին յառաջդիմութիւնը կը սկսի 19րդ դարուն։ Աւելի առաջ շատ քիչ էին օրաթերթերը, որովհետեւ քիչ էին ընթերցողները։

ՊՏՈՑՏ ՄԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

Խմբ. — Սթամպուլ այս միջոցիս եւրոպացի, մանաւանդ անգլիացի լրագրողներու ճշմարիտ կարաւանի մը ժամադրավայրը եղած է «Ցառաջ»ի մէջ արդէն երեւցան անոնց կարգ մը թղթակցութիւններ։ Վերջինը «Ցէյլի Թելէկրաֆ»ի թղթակիցինը։ Ստորեւ կ'ամփոփենք «Ցէյլի Քրոնիքլ»ի թղթակիցին ո՛րքան ճշգրիտ, նոյնքան սրամիտ նկարագրութիւնը Սթամպուլեան ուղեւորութեան։

Սոֆիա եմ գեռ։ Քաղաքին՝ միւս կողմը, քանի մը մղոն հեռուն, կը բարձրանայ անարդիլ լեռնաշղթայ մը, ձիւնապսակ։ Ամպոտ գիշերուան մը տարտամ լուսնկային լոյսով՝ կարծես ինք լեռնաշղթան ալ ամպ մըն է։ Վերջապէս հարազատ պալքանին մէջն ենք...։

*
**

Ճամբայ ելանք Սոֆիայէն եւ սկսանք մագլցիլ նոր լերանգագէջ մը։ Լուսնկան կը վխտար այս միջոցիս, եւ կրնայի տեսնել որ այս գեհինները այլեւս ոչ մէկ նմանութիւն կը բերէին մինչեւ հիմա իմ գիտցած որեւէ դաշտանկարի հետ։

Ամբողջ հողամասը այնպէս կ'երեւէր՝ իբր թէ ան գործը եղած ըլլար, ժամանակի արշալոյսին մէջ, պայթուցիկներով սպառազէն խելագարներու ցեղի մը...։

Մեր վերեւ գիւղ գահաւանդներ։ Պատառոտուն կիրճերու վրայէն կ'անցնինք, վարը անդունդ անյատակ։ Մեր երկու վայրաշարժները՝ ժամական վեց մղոն արագութեամբ դարեւանդներն ի վեր հեւալով կը փսխէին ձանձախարիթ, շոգոլի եւ կայծերու վէմք գարմանահար գիշերուան մէջ։

Գոցի քնանալ երբ կառախումբը ուրիշ կիրճէ մըն ալ վեր բարձրանալու վրայ էր նոր լեռներու մէջէն, որոնք թերեւս ամպ էին, կամ ամպերը լեռ էին։

Կառախումբին այգավազքը տեղի կ'ունենար գած, կանանչ ցորենի արտերու, մարգերու մէջէն, Միգամած օր մը։

Կէսօրէ վերջ ժամը 3ին անցանք հին ամրոցի մը մէջտեղէն։

Մզկիթներու եւ մինարէներու հորիզոն մը, քայքայումի վերջին փուլերուն հասած փայտէ տուներու փողոցներ, փայտի կըտորներով, թիթեղի բրդուճներով կարկատուն, պատուհանները գոց, կղկղանք, ապականութի՜ւն, «Նըկարչագեղ» անհաւատալի — Սթամպո՛ւլը։

*
**

Բարեկամ այցելուն բնականաբար պարտաւոր չէ իր առաջին օրը ոստիկանական պահականոցները շրջագայիլ։ Սովորութիւն է որ պանդոկին մարդիկը արտօնուած են ընելու իրենց յաճախորդը արձանագրել տալու գործը։ Բայց ասով շնորհքով մը կը կեղեքուիս։ Բերայի պանդոկը՝ ուր իջած եմ՝ այս ծառայութեան համար վեց անգլիական շիլին պահանջեց։ Մերժեցի, ես անձամբ գագի պահանոց։ Սակայն ղղջացի կերած ապուրիս վրայ, կատղեցայ։ Ատուա՛ծ իմ, ի՛նչ ձգձգումներ, ի՛նչ փախուստներ։

Արդէն իսկ ի բնէ անպարկեշտ մարդոց մէջ անցագրի այս խնդիրը անպարկեշտութեան կատարեալ ասպարէզ մը կը պարզէ։

Միակ լուծում մը կայ, որ կընայ վերջ տալ անցագրի կամ այլ կարգի այս խայտառակութիւններուն։ Ո՛րքան կը ճամբորդեմ Եւրոպայի մէջ, այնքան ալ կը տես-

նեմ որ փոքր եւ կիրներէ տէ պժգալի կը դառնան անցագրի գործը մանաւանդ մարիտ ժանտախտ մը կամ բէութիւն մըն է վերէն միակ լուծումը՝ որուն վերը նարկեցի՝ Եւրոպայի միացեալ Հանգներու կազմութիւնն է ի վերջոյ։

Բաբելոն մըն է, ամէն կը խօսին իրենց տեղական լեզուներ եւ կ'երեւին իրենց սեփական վորոյթներով։ Ո՛վ կը կառավարի, ի՛նչպէս կը կառավարուի հոգերնին չէ՛ բնաւ, այլ կը տաքրքրուին թէ յառաջին ֆռանթպոլը ո՛ւր պիտի խաղայ, մրցումը պիտի ըլլայ փրահա եւ Սթամպուլի միջեւ։ Կը զարմանայ թէ ինչո՞ւ գարնանալ թէ ինչո՞ւ գարնանալ սպասեցէք այս ամէնուն վերջ տալու համար։

Ամէն կողմ խաբէութիւն։ Բայց բոլոր մանր մունր խաբէութիւնները աննշան կը ձեան գրի գործերուն պատճառած բէութիւններուն քով։ Կը փորձեմ քիմ սակայն պատմել գոնէ սա՛ կատարելապէս նենգ կողմը —

Անցեալ օր կը ճաշէի մեծ բանի մը մէջ երբ սիրուն կինը, որ հաստատութեան կը պատկանէր անշուշտ, եկաւ սեղանիս քսեց ինծի։ Որովհետեւ անծանօթ կ'երեւար, քիչ մը կաթ ապսպրեցի։ Ցետոյ այդ պնակ մը կաթ համար հաշուեցոյցին մէջ նկուած էր գրեթէ ամբողջ շիս հաւասար գին...։

*
**

Եւրոպայի մէջ եօթը շաբաթափառելով կը փնտռէի անկարեւոր բան մը, որեւէ գիրքի, թերթի կամ պատկերիմէջը նուած բան մը — վերջապէս գտայ զայն հոս — կ. պոլիս։

Ուրիշ քաղաքներ կրնան դասակարգել իբրեւ լաւ, գէշ, բուն, անտարբեր։ Բայց հոս դասակարգութիւնը կանգ կ'առնէ։ կարելի չէ դասակարգել այդ քաղաքը...։

Եւրոպայի ծայրը չինուած երկու բլուրներու վրայ, ոսկորին մէկ կիսուն երկու կողմերուն վրայ բնակները կարծես իրարու վրայ նաեւ կը թուին ըլլալ դէպի ջուրը, ջուրին միւս կողմը ուրիշ բլուրներ, մէկ մղոնէն պակաս ընդարձակութեան մը վրայ։ Բլուրները Ասիոյ լեռներն են։

Սթամպուլ հին մասն է բնականաբար, կարծեցեալ «դիական» մասը։ Երկուքն ալ աննկարագրելի են։ Ուստի նկարագրեմ զանոնք... որպէսզի ըլլալով որ պատկերին անբաւական մասը կը կազմեն ամէն փոքր անկիւն կոյտ մը փլատակներ, կոտրած թաղներ, սէզեր եւ չուաններու վրայ փռուած ճերմակեղէններ մակ մարմարիոնէ սքանչելի կիներու շուքին ներքեւ, որ անաղարտ մնացած են դարեր)։

Կայարանէն սակաւ մը մինչեւ հոս, իսկոյն պաշարուիր վաշտ մը բեռնակիրներէ, որ նուէր կը պահանջէին իրենց ծառայութիւններուն համար։ Ցետոյ կռմռլէն Բերա, ուր կը ցնուին պանդոկները։

Անորոշ անհանգստութիւն ունեցայ քաղաքին հին ու պատմական մասէն բաժնուելուս վրայ։ Խորհեցայ թէ արդեօք լաւ ըլլար հոն մնալ եւ պանդոկ գտնել։ Սա չէ՞ արեւմտեան եւ դիական կոչուած ողորմելի հոս արդիւնութիւն, արեւմտեան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ոստիկաններուն երեսը նետուեցաւ, բայց այս վերջիններ պահեցին իրենց պաղարիւնը, կարելի եղածին չափ քիչ ձերբակալութիւն կատարելով: Հնդիկ «ազգային խորհուրդը» գաղտնի ժողով մը գումարելով, որոշեցնոր կամաւորներ ղրկել աղահանքերը: Արդէն ընտրուած են 500 հոգի, որոնք հրամանի կը սպասեն ճամբայ ելլելու համար:

Այս ցոյցերն ալ կը հաստատեն թէ տակաւին շատ խոր է կանտիի ազդեցութիւնը Հնդիկներուն վրայ:

Հնդկաստանի ականաւոր իսլամներէն Մուհամմէտ Ալի յանձն առած է բանակցիլ կանտիի հետ, հաշտութիւն գոյացնելու համար:

*** Տիկին Նայտու, բանաստեղծուհին, որուն առաջին փոր. ձը ձախողեցաւ, կ'որոճայ երկրորդ արշաւանքի մը մասին: Իր հետեւորդներէն երեք հոգի, որոնք ձերբակալուած էին, նուաղած ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցան:

Նաւահանի յուղարկաւորութիւնը

Շաբաթ օր առիւ ունեցաւ հոչակաւոր գիտնականին յուղարկաւորութիւնը: Առտուն ժամը 11.45ին ամբողջ մայրաքաղաքը (Սալօ) սուգի դրօշ պարզեց, մինչդեռ բազմաթիւ երեւելիներ, առաջնորդութեամբ Հակօն թագաւորին և գահաժառանգ իշխանին, կ'այցելէին համալսարանին սրահը, ուր դրուած էր Նանսէնի մարմինը: Կէս օրին, թնդանօթի հարուած մը կը ծանուցանէր երկու վայրկեան լռութիւնը, որ երկիւղածութեամբ պահուեցաւ ոչ միայն մայրաքաղաքին, այլ և ուրիշ բազմաթիւ քաղաքներու մէջ: Յետոյ անմիջապէս մարմինը փոխադրուեցաւ փուռը, հրկիզուելու համար, համաձայն իր կտակին:

Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներ

Միջազգային մամուլը յայնօրէն կը զբաղի համեւրոպական դաշնակցութեան ծրագրով, որ Պ. Պռիանի կողմէ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ մայիս 17ին: Դատելով թերթերու լեզուէն, Անգլիան երեւութապէս կը համակրի, բայց իրապէս ծուռ կը նայի այս ծրագրին, որ հաղորդուած է 26 պետութեանց:

Պռիանի տեսակէտով, համեւրոպեան միութիւնը կամ գործակցութիւնը պէտք է կատարուի Ազգերու Դաշնակցութեան հետ համախորհուրդ, այսինքն այնպիսի պայմաններու մէջ որ չվնասեն այդ հաստատութեան հեղինակութեան: Ծրագրուած միութիւնը, դաշնակցային կապ մը հաստատելով եւրոպական պետութեանց միջեւ, ոչ մէկ պարագայի մէջ և ո'ր եւ է աստիճանով չպիտի դպչի անդամակցող պետութեանց վեհապետական իրաւունքներուն:

Պռիան կը յուսայ բոլոր պատասխաններն ստանալ մինչև յուլիս: Այնուհետեւ վերջնական ձեւ պիտի տայ իր ծրագրին և պատմական ճառ մը պիտի խօսի Ազգերու Դաշնակցութեան յառաջիկայ ընդհ. ժողովին մէջ (սեպտեմբեր):

*** Համեւրոպեան միութիւնը մեծ ցոյց մը կատարեց Պերլինի մէջ կիրակի դիշեր: Գերման կառավարութեան կողմէ խօսեցաւ Տօքթ. Վիրթ, ներքին նախարարը, բարի գալուստ եւ յաջողութիւն մաղթելով: Պ. Նինչիչ, Եուկոսլավիոյ նախկին նախարարներէն, շեշտեց թէ անհրաժեշտ է Ազգերու Դաշնակցութեան կողքին հաստատել եւրոպական պետութեանց ժասնաւոր կազմակերպութիւն մը, որ երբեք մրցակից պիտի չըլլայ, այլ աջակից: Ցետոյ խօսք առաւ փրոֆ. Պարթըլէմի, ֆրանսական կաճառէն, որ անհրաժեշ գտաւ ֆրանքեւգերման համերաշխութիւնը: Փրոֆէսէօրին կարծիքով, ժամաւոր ապագայի մը մէջ, եւրոպան այնպէս ալ պիտի կազմակերպուի որ ամէն տնտեսական պատերազմ կամ արիւնալի ընդհարում պիտի խափանուի:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փլաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՕՏՔԹ
ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ
ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ
ՕՏՔԹ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÉS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՄԱՅԻՍ
1930
21 MAI 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1268 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՊՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՀԱՆԴԷՍ

Լոնտոնի խորհրդաժողովը հազիւ փակուած, շահակից պետութիւններէն իւրաքանչիւրն ազատ համարեց ինքզինքը, իր ձեռքերը դասաւորելու հաւաձային իր շահերուն եւ սկզբնական տեսակէտներուն:

Այսպէս, ամէնէն անհամբերն ու ցասկոտը, սեւ շապիկաւոր Իտալիան, վճռեր է նաւային ծրագիրը գործադրել «Թոն Ճան»ով: Մրագրուած «29 մարտանաւերը պիտի ծփան ծովուն վրայ, որովհետեւ երկրին կամքը ոչ միայն երկաթ է, այլեւ պողպատիք»: Մուսոլինի սանձարձակ թռիչք տուած է իր ետեւակայութեան, եւ ճիշդ այս միջոցին դղրդագին ցոյցեր կը տեսնէ քաղաքէ քաղաք, ինչպէս հոռովէական կայսր մը: Վերադարձը՝ Ֆիորենցայի մէջ էր.

— «Վաղ առտու այստեղ պիտի տեսնէք շատ պատկառելի մարդիկ մը: Ե՛ս ուզեցի այս զօրաժանդէսը. որովհետեւ իսօսքերը շատ գեղեցիկ բաներ են, բայց իրացանները, գնդացիրները, հրանաւերը, օդանաւերը եւ ենդանիները շատ աւելի գեղեցիկ են»:

Հանգնած՝ այս ճամբուն վրայ, Իտալիան կը յաւակնի ուժերուն հարկադրել «կա՛մ թանկագին բարեկամութիւն մը, կամ դաժան թշնամութիւն»:

Ի՛նչ խօսք որ, իշխանասաստ «Առաջնորդ»ին բոլոր ակնարկները առաւելապէս ուղղուած են Ֆրանսայի դէմ: Եւ իտալացիները ալ չեն ծածկեր այս պարագան: Ֆիորենցայի թերթերն անմիջապէս յետոյ, սիւնակներով տարփողականներ տարակուսեցան թերթերուն մէջ, եւ «Իմպերօ» բացէ ի բաց կ'ըսէ թէ ճառը ուղղուած է Ֆրանսայի դէմ:

Առանց այս յայտնութեան ալ, ճառի ոգին իսկ բացորոշ կը ժատնէր ամէն բան: Մուսոլինի կ'ուզէ տիրապետել Միջերկրականի, «որ երբեմն եղաւ ծովն Հռոմի»: Զուզեր գերի նալ այդ ծովուն մէջ: Գերի չդառնալու համար, հարկ է ունալ հզօր նաւատորմիղ մը: Արդ, Իտալիան չի կրնար հասնիլ բրիտանիոյ զօրութեան, բայց կը յաւակնի եւ կը յայտնի հաւասարիլ Ֆրանսայի: Բացարձակապէս անհաշտ է այս ուղութեան վրայ, եւ այդ յամառութեան հետեւանքով էր որ առնի կապուեցաւ Լոնտոնի ժողովը:

Բայց միայն Իտալիա՞ն: Դժգոհութեան ալիք մը սկսեր է բարձրանալ նոյն իսկ Անգլիայէն, որ մէջտեղ դրաւ նաւային զինուորութեանց կրճատման խնդիրը: Ուժասունչիհինգ պահողական երեսփոխաններ ստորագրած են բանաձեւ մը, որ ըղձք Լոնտոնի Խորհրդաժողովին որոշումներուն դէմ, ան Գ. մասը վնասակար գտնելով Բրիտանական կայսրութեան ներուն և պահանջելով չվաւերացնել զանոնք:

Բողոքողները յոյս ունին թէ ստորագրողներուն թիւը անշատ պիտի ըլլայ, երբ վիճաբանութեան դրուի խնդիրը: Ցանց գլխաւոր առարկութիւնն այն է թէ՝ ստորագրուած պայմագրով կը սահմանափակուին միայն Մեծն Բրիտանիոյ ռազմային սպառազինութիւնները: Այսպէս, Մ. Նահանգները, որոնք միայն 90,500 թոն յածանաւ ունին, արտօնուած են ունելու մինչեւ 323,500 թոն: Ճափոն, որ ունի 166,815 թոն, կրնայ զայն բարձրացնել մինչեւ 208,850ի: Իսկ Ֆրանսա և Իտալիան ո՛ր եւ է սահմանափակման ենթարկուած չեն և կրնան շինել այնքան որքան կ'ուզեն:

Ուրեմն, Լոնտոնի պայմանագիրը կը համարուի «հակաբրիտանական»:

Կը թուի թէ, Լոնտոնի մէջ այդ աչքով կը նային նաեւ Ամերիկացիները: Անոնք կը փնտռեն, իրենց ահռելի կորուստները դարմանելու, նոյնիսկ ցամաքային Եւրոպայի մէջ գործօն դեր կատարելու համար:

Սպասելով որ, յառաջիկայ սեպտեմբերին ծրննեւի մէջ, պետութիւնները վերջնապէս ճշդեն իրենց դիրքը այս ծրագրին նկատմամբ, կրնանք այժմէն ըսել թէ՝ յայտնութեան պարագային իսկ, միջազգային մրցահանդէսը պիտի շարունակուի այնպէս ինչպէս կը շարունակուի Ազգերու Դաշնակցութեան հաստատութիւնն ի վեր, կամ հակառակ անոր գոյութեան:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Առջի օր արտատպեր էինք Պէյրութի «Ազդակ»ին մէկ խմբագրականը՝ Սուրիոյ Հայերու անապահովութեան մասին: Նոյն թերթը Մայիս 10ին նոր խմբագրական մը գրած է, «Սրտայոյզ կոչ» ինչպէս կ'անուանէ ինքզինքը՝ ուղղուած՝ կաթողիկոսին, յարանուանութեանց պետերուն, բոլոր կուսակցութեանց եւ կազմակերպութեանց: Կ'արտատպենք եզրակացութիւնը.

— «Ներկայ գրգռութիւններուն շարունակումը, չափազանց տխուր եւ կորստաբեր հետեւանք ներ կրնայ ունենալ: Մեր դէմ կրնայ գրգռել ամբողջ անապատի վրանաբնակ ցեղերն ու պետվիները եւ նոյնիսկ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ մեր դէմ յառաջացնել կասկածներ եւ ցոյցեր: Մէկ խօսքով վտանգել մեր փիզիքական գոյութիւնը: Պէտք չէ մոռնալ գինադադարի առաջին օրերուն Հալէպի մէջ պատահած տխուր դէպքը, որու ընթացքին զոհուեցան տասնեակ մը Թանկագին կեանքեր:

Ինչո՞ւ մեր դէմ ստեղծուին այս անհաճոյ տրամադրութիւնները, երբ մենք բացարձակապէս անկեղծ եւ երախտագէտ զգացումներով տոգորուած ենք այս երկրի իշխանութեան եւ ժողովուրդին հանդէպ եւ որոշած ենք նուիրուիլ այս երկրի բարգաւաճումին, առանց ունէէ քաղաքական ակնկալութիւններ եւ յաւակնութիւններ ունենալու: Մեր պաշտօնակիցները անգիտակցաբար թուրք գործակալներու սխալ լրատուութեանց եւ փրօվոքասիօններուն զոհերն են: ցանցառը մենք ենք որ չենք ծանօթացներ մեր զգացումներն ու ցանկութիւնները տեղացի ժողովուրդին: Այդ նպատակին ծառայելու եւ բոլոր թիւրիմացութիւնները ու գէշ տրամադրութիւնները փարատելու համար, ուզեցինք արաբերէն բաժին մը ունենալ մեր թերթին մէջ, բայց անարձագանգ մնացին մեր դիմումները եւ օժանդակութիւն ցոյց չտուին մեր պատասխանատու շրջանակները:

Որով այս բոլոր անախորժութեանց եւ թիւրիմացութեանց պատասխանատուները մեր հոգեւոր պետերն են:

Կացութիւնը չափազանց փափուկ է եւ յղի անակնկալներով: Շատ աղիտաբեր գոյավիճակ մը կրնայ ստեղծուիլ եւ վտանգուիլ մեր գոյութիւնը: Այդ վտանգէն բացառութիւն չեն կազմեր ոչ վեհափառն ու Սրբազանը, ոչ կաթոլիկը, ոչ բողոքականը եւ ոչ ալ Լուսաւորչականը: Հայութեան դէմ ենուղղուած մեր թշնամւոյն սադրանքները: Պէտք է վերջ տալ ներքին բոլոր երկպառակութիւններուն եւ միաբան ու հաւերաշխ գործել՝ պայքարելու համար թրքական դաւեթերուն դէմ, հաստատելով բարեկամական կապեր եւ յարաբերութիւններ տեղացիներուն հետ:

Ահա՛ թէ՝ ինչո՞ւ մենք այս սրտայոյզ կոչը կը յանձնենք մեր հոգեւոր պետերու եւ ազգային ու քաղաքական կուսակցութեանց ուշադրութեանը, եւ կը սպասենք որ այս անգամ անոնք սթափին իրենց թմրած վիճակէն եւ անմիջական կարգադրութիւններ ընեն, օր առաջ առնելու համար սպառնացող վտանգին:»

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

Միջազգային դրամատունը բացուեցաւ

Երէկ, 20 մայիս, պաշտօնապէս բացուեցաւ Միջազգային Դրամատունը, Պալի մէջ (Զուիցերիա): Իր բաժնեթուղթերէն 124,000 հատ, (իւրաքանչիւրը 2500 զուիցերիական ֆրանք) արդէն արձանագրուած են տասը երկիրներու մէջ, եւ 25 առ 100ի առաջին վճարումը պիտի ըլլայ այսօր (մօտ 61 միլիոն ֆ.):

Երկկի ծրագրին գործադրութիւնը սկսաւ մայիս 17ին, երբ Միջազգային Դրամատունը յայտարարեց թէ պատրաստ է գործադրելու Լա Հէյի համաձայնութեան տրամադրութիւնները: Գործադրութեան յայտարարութենէն քանի մը ժամ յետոյ, Դրամատունը հատուցումներու ընդհ. գործակալին միջոցաւ ստացաւ 225 միլիոն ֆ. ֆր.ի գումար մը: Այժմէն իսկ, Դրամատունն է որ պիտի գբաղի գանձումներով եւ վճարումներով:

∴ Իրրեւ հետեւանք երկկի ծրագրին գործադրութեան, որով կը չնջուին 1921 մայիս 5ի պայմանները եւ Տօքսի ծրագիրը, երկուշաբթի օր, Հատուցումներու կեդրոնին մէջ, կրակի տուեցան.

1. Դերմանական A. B. C. պարտամուրհակները, որոնց գումարն է 132 միլիառ ոսկի մարք (800 միլիառ ֆրանք): 2. Դերմանական երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն վկայականը, որ կը ներկայացնէր 11 միլիառ ոսկի մարքի գումար մը: Այրուեցան նաեւ, Պանք տը Ֆրանսի մէջ, ճարտարագործական պարտաթուղթերու վկայականը, հինգ միլիառ ոսկի մարք: Հատուցումներու Յանձնաժողովին գործերը վերջացած ըլլալով բոլոր թուղթերը պիտի յանձնուին Փարիզի Ազգային Դիւանատան:

∴ Ամէն կասկած փարատելու համար, Ֆրանսայի վարչապետը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց գերմանական դեսպանին թէ Հունոսի երրորդ գօտին անպայման պիտի պարպուի մինչեւ յունիս 30: Արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնուին վեց շաբաթէ ի վեր: Ետ կանչուած զինուորներուն թիւն է 30 հազար:

Թուրքիոյ արտաքին պարտքերու խնդիրը

Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ կը գրէ «Միլլիէթ»ի մէջ.—

Կը թուի թէ կառավարութիւնը եւ բաժնետէրերու պատասխանատուները համաձայնած են որ մասնագէտ մը կրկին քննէ մեր երկրին ելմտական վիճակը: Մասնագէտին տալիք տեղեկագրին եւ կատարելիք քննութեան որ եւ է մէկ տրամադրութիւնը յանձնառութիւն մը չպիտի կազմէ կողմերուն համար: Արդէն, մենք ալ կ'ուզենք որ շահագրգռուողները կացութիւնը եղածին պէս տեսնեն: Հետեւաբար, կացութեան նոր քննութեան մը ենթարկուիլը համաձայն է կառավարութեան հինէն ի վեր բռնած ընթացքին:

Կարեւոր կէտ մըն է այն պարագան, որ բաժնետէրերուն հետ ապագային գոյանալիք համաձայնութեան ընթացքին, նոր երաշխաւորութիւններ չպիտի տրուին:

∴ Ազգ. Մեծ ժողովի անցեալ օրուան նիստին մէջ, ելմտական գործավարը հաղորդեց թէ օսմ. պարտքերու վճարման մասին կատարուած բանակցութիւնները շուտով կը վերջանան եւ թէ անմիջապէս յետոյ օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի, Թուրք պետական դրամատուն մը հաստատելու համար:

Տարտանելը փակուած Ռուսերուն առջեւ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն.— Նեղուցներու յանձնաժողովին ռումանացի անդամները յաջողեցան ձեռք անցընել հրաման մը, որով կ'արգիլուի ռուսական նոր մարտանաւերու անցքը Տար. տանէլէն դէպի Սեւ Ծով: Կ'ըսուի թէ այս որոշումը արդէն իսկ հաղորդուած է խորհրդային իշխանութեան:

Քանի մը ամիս առաջ, երեք ռուսական յածանաւեր մտան Սեւ Ծով եւ Ռումանիա մտահոգութեան մատնուեցաւ ուրիշ Սեւ ծովեան պետութեանց հետ: Երկիւղը աւելցաւ, երբ վերջերս լուր տարածուեցաւ թէ Ռուսիա կը խորհի Պալթեան նաւատորմին մէկ մասը Սեւ Ծով փոխադրել, ինչ որ պիտի խանգարէ հաւասարակշռութիւնը:

Թուրք խմբագիրներու դատը

Կիրակի օր վերջացաւ Պոլսոյ «Եարբն» թերթին դէմ բացուած դատը: Խմբագիրը, Արիֆ Օրուճ պէյ, դատապարտուեցաւ մէկ ամիս բանտարկութեան: Միակ ամբաստանութիւնը այն էր թէ իր հրատարակութիւններով գրգռած է հանրային կարծիքը: Որովհետեւ բանտարկուած կը մնայ աւելի քան մէկ ամիսէ ի վեր, անմիջապէս ազատ արձակուեցաւ: Իր օգնական խմբագիրը, Շէմսէտտին պէյ, որ քանի մը օր շարունակեց «Եարբն»ի հրատարակութիւնը իր տիրոջ բանտարկութենէն յետոյ, եւ որ ամբաստանուած էր իրրեւ անուանարկիչ կառավարութեան, դատապարտուեցաւ երեք տարի տաժանակիր աշխատանքի: Տակաւին շարք մը դատեր բացուած են Արիֆ Օրուճի դէմ, զանազան մեղադրանքներով: Դատախազներէն մէկը ելմտական գործավարն է, որ ամբաստանուած էր թէ երկրին համար վնասակար մեղադրներ տուած է գերմանական ընկերութեան մը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն «Միլլիյէթ»ի.— Սուրիացէն եւ Իրաքէն եկող մարախները պատած են մեր հարաւային նահանգները:

Մարտինի եւ Ուրֆայի նահանգները գրեթէ ամբողջովին գրաւուած են մարախներով, իսկ Էլ Ազիզի, Տիարպէքիրի, Մուշի, Կազի Այնթափի եւ Մարաշի նահանգները՝ մասամբ ենթարկուած են այդ վտանգին: Մարախներուն մէկ մասը ձու ալ թողած է:

Այս կացութեան վրայ, տնտեսական գործավարութիւնը անմիջապէս պայքարի սկսած է:

Որպէս զի պայքարը կանոնաւորութեամբ տեղի ունենայ, բաւականաչափ թիւով զինուորներ եւ ոստիկան զինուորներ տրամադրուած են: Միւս կողմէ վճռական հրահանգներ ղրկուած են կուսակալներուն և պետական պաշտօնեաներուն:

Գործավարներու Խորհուրդն ալ քննութեան առաւ մարախներու արշաւանքի խնդիրը:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

«Օտլու Եուրտ», Ադրբէջանի Մուսաւվաթ կուսակցութեան պոլսոյ պաշտօնաթերթը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ մայիս 2 թիւով.—

Մեր մասնաւոր թղթակցին տուած տեղեկութեանց համաձայն, Ադրբէջանի դանազան մասերուն մէջ ծագած ապստամբական եւ խժբական շարժումները սաստկացած են վերջերս եւ դրեթէ հայրենակցական հանգամանք առած են: Կէօքչայի շրջանին մէջ ծագած ապստամբութիւնը զսպելու համար, տեղական Ձեկան 40 հոգինոց ուժ մը ղրկած էր հրաժանատարութեամբ Մարթինօֆի: Կարգ մը ընդհարումներէ յետոյ, եւեւէն եկող կարմիր զինուորներու աջակցութեամբ, Մարթինօֆ յաջողեցաւ զսպել ապստամբութիւնը եւ կը պատրաստուէր Բագու վերադառնալ: Բայց նոյն իրիկունը շրջականները գտնուող ապստամբները «միլիս»ներուն հետ ուժգին յարձակում մը կը գործեն Մարթինօֆի վրայ եւ կը յաջողին մաս մը կարմիր զինուորներ իրենց կողմը գաղնել: Կռիւը կը տեւէ ամբողջ օրը: Մարթինօֆի վաշտը ամբողջովին ցիրուցան կ'ըլլայ եւ Մարթինօֆ ու 40 չէկիստներ եւ 400 կարմիր զինուորներ կը սպաննուին:

Ադրբէջանի հրոսակային կոիւներուն կեդրոնը այժմ Ղարաբաղն է: Ապստամբներուն դէմ կռուող ուժերու հրաժանատար նշանակուած է հռչակաւոր չեկիստ Բաղիրոֆ: Շատ մը գաւառակներու մէջ համայնավարներ եւ պաշտօնեաներ ապստամբներուն կողմը բռնելով, կը կռուին կառավարութեան ուժերուն դէմ:

ԴԷՊԻ ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ Քարափի ընկերութիւնը, որ ատենէ մը ի վեր իր գործառնութիւնները կը զեղչէ անգործութեան պատճառով, վերջերս ալ 6 մթերանոց փակած ու 70 պաշտօնեաներ արձակած է:

ՍԱԼՄԱՍՏԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան 500 անգլ. ոսկի ղրկած է, ի նպաստ Սալմաստի երկրաշարժի աղէտեալներուն:

ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ երեքշաբթի օր Շիրազի մէջ, լայն տարածութեան մը վրայ եւ թէ տասնի չափ մարդիկ մնան:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՄԻԹՏ ՆՈՑՆ ԵՐԳԸ

«Ալ» և «ձախ» թեքումներու դէմ՝ հաժայնավար կուսակցութեան վարած պայքարը, ըստ երեւոյթին, ծանրախոչընդոտներու կը հանդիպի։ Ամէն մէկը իր տեսութենէն առաջնորդուած, իրաւունք կուտայ ինքզինքը արդարացնելու «հաժատարած կուլեկտիվացման» ձախողած քաղաքականութեան հանդէպ։

«Ալ»երը, որոնք սկիզբէն իսկ դէմ կ'արտայայտուէին այս շարժման, գլխաւորաբար իրենց երկրի տիրող պայմանները անհամապատասխան գտնելով «կուլեկտիվացման», կը պահանջէին նոյնպէս բացէ ի բաց՝ ապատ ձգել գիւղացին, երաշխաւորելով նոյն իսկ անոր զարգացող տընտեսութեան անձեռնմխելիութիւնը ապագային ալ։

Այս տարուան առաջին եռամսեակի տակնուվրայութիւնները և ի վերջ «կուլեկտիվացման գործում կուսակցական զծի աղաղակող աղաւաղումները», ինչպէս նաեւ «գիւղացիութեան միջակ եւ չքաւոր տարրի դէմ գործադրուած կոպիտ վերաբերմունքի հետեւանքով, վերջինների կասկածոտ կեցուածքը կոլխոզի շարժման հանդէպ» նոր թափ եւ եռանդ են տուած այսպէս կոչուած «ալ» ժառանգներուն։

Փաստը, որ ամէն բանէ առաջ օրուան իշխանութեան եւ կուսակցութեան պարտութիւնը կը հաստատէ նոր տարուան առաջին եռամսեակի շարժումներուն մէջ, կը մղէ «ալ»երը աւելի հաժարձակօրէն կրկնելու իրենց բացասական վերաբերմունքը։

«Այս հանգամանքը, որ կոլտնտեսութիւնները որոշ տեղերում քայքայեցին, իսկ շատ կոլտնտեսութիւններ մի շարք շրջաններում տուին նշանակելի մաղուածք, այն, որ հուլակութեան ուժեղ հակայարձակման դիմեց՝ դասակարգային այս պրոցեսները առանձնապէս աշխուժացրին աջ օպորտունիստական խոտորումները։ Այսօր այդ երը նորից հանդէս են գալիս իրենց «նէյնիմաններով» այս անգամ արդէն կոլեկտիվացիայի հանդէպ լիկվիդատորական աւազարկով։» («Խ. Հ.» Ապրիլ 8 խմբգր.)։

Խնդիրը դրուած է շատ պարզ. քանի որ կեանքն ալ իր կենդանի փաստերով նպաստեց մեր տեսակէտներուն - կոլեկտիվացման առթիւ երեւան եկած անկարելիութիւններով,— ապա ուրեմն պէտք է հրաժարիլ այդ ծրագրին գործադրութենէն, կ'ըսեն ու կը կրկնեն աչքերը, ըստ «Ազդ. Հայաստան»ի։

Տարօրինակ վիճակ է սակայն «ձախ»երու կեցուածքը, որ վերջին հաշուով կը ստանայ «ալ» տեսութիւն։

Շատ բան դրուեցաւ եւ լսուեցաւ այս ձախերու մասին։ «Կոլխոզացման» անյաջողութիւններու մէջ ասոնց վերագրուեցաւ ծանր պատասխանատուութեան բաժին։ Եւ եթէ ճիշդ են խորհրդային թերթերու մէջ այս առթիւ եղած հրատարակութիւնները, ապա ատոնցմէ պէտք է ընդունիլ որ, ձախերը իրենց անսանձ թափով փորձած են մէկ քանի ամսուան մէջ կոլեկտիվացման ենթարկել բովանդակ երկիրը։ Թէեւ հաժայնավար կեդրոնական ժարմինները հաժատարած կոլեկտիվացման հաժար նախատեսած են եղեր 3—4 տարի, իրենց այս «արտակարգ թափ»ը ազդած է յետագային կեդրոններու վրայ, որոնք աւելցուն փոխանակ վարելու շարժումը, հետեւեր են շարժումին եւ սթափեր են այն ժամանակ միայն, երբ վտանգը լուրջ հանգամանք է առեր։ Հիմա է որ կեդրոնականն ժարմինները ազատուած են ամէն տեսակ ազդեցութիւններէն։ Եւ դեռ աւելին, — սկսեր են խստօրէն պայքարիլ բոլոր այն ձախերուն դէմ, որոնք «իրենց քեալլաղէօզութիւններով» կոթնած վարչական ուժին, խայտառակեցին շարժման «բարոյական արժէքը»։

Կուսակցական ղեկավարժինները հրահանգներն ու Ստալինի յօդուածները, նուիրուած այս հարցին, կը զծէին նաեւ յետ այսու իրենց հետապնդելիք քաղաքականութիւնը կոլեկտիվացման մասին։ Այդ հրահանգներուն մէջ սակայն խիստ դատապարտութեան էին ենթարկուած աչի հետ եւ ձախ հոսանքները։ Կարճ խօսքով պէտք էր սանձել ձախերը իրենց վազքին մէջ, վերջնականապէս չքայքայելու հաժար «կոլխոզ շարժուձը»։

Այս բոլորը նկատուեցաւ իբրեւ կատարեալ նահանջ ձախ տարրերու կողմէ։ Ասոնք հեգնանքով նայեցան իրենց տրուած հրահանգներուն վրայ, եւ այն արագութեամբ, որով լծուած էին «հաժատարած կոլեկտիվացման» գործին, նոյն արագութեամբ սկսան իրական նահանջի։ Հոս է, որ ասոնք որոշ չափով կը միանան արդէն աչերուն, գոնէ իրենց կեցուածքով։

«Աչերի հետ հաւասար իրենց մանր-բուրժուական էութիւնն են յայտնաբերում եւ այն «ծուխ»երը, որոնք երէկ դեռ «ուռռահաֆիական», դեկրետային կարգով «հարիւր տոկոսով հաժատարած» էին անցկացնում՝ կոպտաբար խախտելով կուսակցութեան գիծը, այսօր այդ «ծուխ»երը, դասակարգային պայքարի բարդ պրոցեսների առաջ գլուխ կորցրած, ընկել են խայտառակ պասիվութեան ճահիճը, որից, ինչպէս եւ աչերի լիկվիդատորական տրամադրութիւններից կարող է օգտուել, եւ օգտւում եւ միայն կուլակը»։

Մէկ ծայրայեղութենէն միւսը, գլխաւոր բացատրութիւնը այս տողերուն տարաբախտաբար հին հիւանդութիւն է եւ գլխաւորաբար ռուսական մշակոյթի ազդեցութիւն։ Բայց կարեւորը հոս ուրիշ իրողութիւն մըն է, որու մասին լրջօրէն մտահոգ է մեր երկրի ղեկավարութիւնը։ «Կուլակ»ն է օգտուողը այս տրամադրութիւններէն, կ'ըսէ «Խ. Հայաստան»ը, իսկ ասիկա կը նշանակէ թէ «ձախ»երը այսօր մէկ նոր վտանգ կը ներկայացնեն օրուան շարժուձի ընթացքին, իրենց «պասիվութեամբ»։ Ինչո՞վ բացատրել այս նոր ընթացքը, եւ ինչո՞վ արդարացնել անոնց կեցուածքը, պատասխանը չի տրուիր լրացուցիչ կերպով,

«Ոչինչ չեն սովորել, եւ ոչինչ չեն մոռացել», կ'ըսէ «Խ. Հայաստան», եւ այս է պատճառը որ անոնք ձախ «պողպատեայ յեղափոխականներ» կը մերժեն նոր հրահանգներու գործադրութիւնը։

«Երէկ յիմարաբար ուռռայի էին գնում, խայտառակ սխալներով խարխլում էին որոշ գիւղերում պրոլետարիատի եւ քաւորութեան դաշինքը միջակի հետ, մեծ դժւարութիւններ ստեղծում կուսակցութեան հաժար, իսկ այսօր յաժառւում են կենսագործելու կուսակցութեան կտրուկ եւ պարզորոշ դիրեկտիվները խեղաթիւրումների լիկվիդացիայի մասին» (Խ. Հ. Ապրիլ 8)։

«Ալ» ու «ձախ» այս արտայայտութիւնները իրական կեանքին մէջ արդէն իսկ իրենց արտայայտութիւնն են գտած։ Ամէն օր այս ուղղութեամբ բազմաթիւ օրինակներ կարելի է գտնել խորհրդային թերթերու մէջ։

Բացորոշ է որ համաչնաւար կուսակցութիւնը կատարեալ անելի առաջ է կեցած։ Շարժումի կէս ճամբան, խելագար թափով կատարուած յառաջխաղացումը կեցած է այլեւս։ Հիմա պէտք է դարմանել սխալները, եւ նոր նոր ձեւերով շարունակել յառաջխաղացումը։

Ձախ եւ ալ տրամադրութիւնները սակայն զգալապէս դէմ են կեցած այս երեւոյթին։

Շատ մը տեղերու մէջ այս անգամ ալ սկսուած են սխալ վերաբերմունք ցոյց տալ տըրուած հրահանգներուն եւ Ստալինի յօդուածին։

«Կամաւորութիւն» սկզբունքին անշեղ կիրառման հետեւանքով «կոլխոզների դռները արհեստականօրէն կը փակուին» այն միջակ եւ չքաւորներու առաջ, որոնք հեռացած էին «կոլխոզներէն»։

«Կոլեկտիվներ մենք կազմակերպում ենք կամաւոր, ով չի ուզում, կարող է դուրս գալ», — այս խօսքը առանց լայն բացատրութիւններու, տակաւին ամէն բան չէ եւ ոչ ալ «կամաւորութեան սկզբունքի կիրառման պահանջը», կը գանգատի թղթակից մը։

Այս բոլորի մասին արագ եւ խիստ կարգադրութիւններ կ'ընէ մեր երկրի ղեկավարութիւնը, բայց այդ բոլորը «դիրեկտիվներով», որոնք երբեմն կը սպառնան եւ երբեմն ալ կը խոստանան։ Աչ եւ ձախ հոսանքներու հետ ղեկավարներն ալ «որոշել են ոչինչ չսովորել եւ ոչինչ չմոռնալ, այլապէս հարկ չպիտի ըլլար անկարելին փորձել, երբ Մոսկուան իսկ ղէմ է Ռուսաստանին նահանջու ինասակար ձգտումին։

Մ. ԹԱԹՈՒԼ

ԱՆՄԻՏ ՑԵՐԻՒՐԱՆՔ

Ալլեւս կոյրերի համար իսկ պարզ է, որ քէմալական ցաճկաստանը, մի կողմից Թեւանգուկ կարմիր Ռուսաստանի հետ, միւս կողմից շարունակում է «իթթիհատ»ի ճամբան։

Իր այդ նպատակին ծառայող բազմաթիւ բնական ու անբնական գործակիցների շարքում Ադրբէջանի Մուսաւաթը կոյրօրէն շարունակում է բռնել առաջին տեղերից մէկը։ Դորա համար էլ մինչեւ այժմ, չնայած խորհրդային աքլորների բազմիցս արած պահանջներին, Մուսաւաթը իր ղեկավարներով ու «Պրոմէթէ»ով շարունակում է նստած մնալ վոսփորի հիւրընկալ ափերում, «թիւրք օղլի թիւրք ազասը», նստած է Անգորայի Ազգային Մեծ Ժողովում, որպէս երէկուան ռուսական եւ այսօրուան «տաճկական» կարսի ներկայացուցիչ եւ հակառուս (թէ կարմիր եւ թէ սպիտակ, միայն թէ ռուս) դասերի թելերը ակնյայտնի կերպով ձգւում են Պոլիս Էրզրումից մինչեւ Կաթկասեան-Բագու, Դաղստան եւ դեռ շատ աւելի հեռու։

Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ եղել, որ Մուսաւաթի օգնութեամբ Բագուի տիրելու տենչ ունեցող Թուրքիան նաեւ գանկութիւն ու ձգտում ունի պարսկական Ազրպատականը միացնելու իր «ցեղակից» կովկասեան «ազէրի»ին եւ այդպիսով մեծ ու միացեալ մի Ադրբէյան ստեղծելու։ Իր այդ նպատակին հասնելու համար, տաճկաստանը Աբդուլ Համիդից մինչեւ Ըսմէթն ու քէմալը, հազար ու մի սադրանքների են դիմել գաղտնի պրոպագանդով, պարսկական քրդերին զինել ու լարել Թէհրանի դէմ, կովկասի եւ պարսկական Թրքութեան մէջ ինչ որ «եղբայրական» եւ «ազգակցական» քարոզներ կարդալ եւ առ հասարակ բոլոր հնարաւոր միջոցներով պարսկաստանի դէմ Թմբեր ստեղծել եւայլն։

Սակայն, մինչեւ այժմ այդ խարդաւանքներից պարսկաստանը ոչ մի վնաս չի կրել, նրա մէջ ապրող բոլոր ժողովուրդները Արաքսից մինչեւ Բուշիր շատ գոհ ապրում են եւ ոչ մի տրամադրութիւն էլ չունեն ականջ կախելու բոլոր գոյնի «բարեկամներ»ի փսփսուքներին։ Հոր փորողը ինքն է որ հորի մէջ է ընկել,— կարող է խոստովանել երէկուայ եւ այսօրուայ ցաճկաստանը։

Այս այսպէս լինելուց յետոյ էլ, Պոլսի եւ Բագուից-Պոլիս տեղափոխուած «քաղաքագէտներ»ը Թուրմ է խրատելիք չունեն։ Ներից ամէն պատեհ ու անպատեհ առիթ չեն փախցնում մի վատ բան արած կամ ասած լինելու համար պարսկաստանի հասցէին։

Այսպէս, Պոլսոյ Մուսաւաթականների պաշտօնաթերթ «Օտլու Եուրտ»ը իր մարտի Թւին մէջ կը գրէ.

— «Վերջերս Ադրբէյանի զանազան կողմերէն մարդիկ կը փախչին եւ պարսկաստան կ'ապաստանին։ Փախստականներէն մաս մը մաւսուրականներ եւ մաս մըն ալ գիւղացիներ են։ Ասոնք գէշ վերաբերումի կ'ենթարկուին պարսից կառավարութեան կողմէ եւայլն...»։

Այսքանը արձանագրելէ յետոյ, թերթը կ'աւելցնէ.

— «Գաղթականներէն շատերը պարսիկ կառավարութեան կողմէ յանձնուած են խորհրդային իշխանութեանց, որոնք անմիջապէս գնդակահարած են զանոնք։ Պարսիկ պետութեան ազէրի գաղթականներուն հանդէպ ցոյց տուած այս վերաբերումը շատ ցաւալի է։» (Տես «Ցառաջ», Թիւ 1222)։

Սուտն ու քսութիւնը սրանից աւելի չի կարող լինել։ Ով մօտիկից ծանօթ է կացութեան, առանց վրդովմունքի չի կարող կարդալ «Օտլու Եուրտ»ի բերանով Մուսաւաթի եւ նրան հովանաւորող երկրի ղեկավարների այս դիտաւորեալ չերիւրանքները։

Պարսկաստանը եւ նրա կառավարութիւնը իրաւամբ կարող են հպարտանալ, որ իրենք միշտ յայտնի են որպէս հիւրընկալ եւ բոլոր հալածականներին ապաստան տուող մի երկիր ու պետութիւն։

Շատ հեռուն չգնանք. պատերազմից յետոյ, հազարներով մարդիկ են անցել այս աղատ երկիրը եւ բոլորն էլ առանց ազգի խտրութեան վայելել են Իրանի հիւրընկալութիւն եւ նրա կառավարութեան բարեացակամութիւնը։ Աւելին, Անդրկովկասը բոլշեւիկների ձեռքը անցնելուց յետոյ, անվերջ ու անհաշիւ փախստականներ են անցել (հայ, ռուս, վրացի եւ մեծ մասով Թաթար) պարսկաստան եւ բոլորն էլ պարսկական հողը մտնելուց փառք են տալ Ալլահին, որ դժոխքից ընկան արքայութիւն։ Անգամ աչ ու ձախ «Թեքում»ների գոհ դարձած բոլշեւիկ տարրերը փախել են Ռուսաստանից եւ պատսպարել պարսկաստանում, եւ պարսից կառավարութիւնը մէկ գուրտ խօսք չէ ասել նրանց. անշուշտ եթէ այդ բոլորը չեն հակասել նրա այս կամ այն պետութեան հետ ունեցած համաձայնութիւններին եւայլն։

Մասնաւորապէս Ադրբէյանի եւ Նախիջեւանի Թաթարները միշտ էլ օգտւել են սահմանակից պարսկաստանի հիւրընկալութիւնից եւ այդ տեսակէտից Նրանց համար աւելի դժւար է եղել Օրտուբարից կամ Մուղանի տափաստանից Թիֆլիս կամ Բագու հասնել, քան Թէ Թաւրիզ կամ որ եւ է պարսկական քաղաք անցնել։ Այդ ոչ մի այլ պատերազմից յետոյ եւ պատերազմի ժամանակ, այլ եւ ընդհանրապէս։ Մինչ կովկասի միւս շրջանները սովի եւ այլ տագնապների տարիներում նեղեալ, եկաւ մեզի իր անասնական հաւատով եւ լաւատեսութեամբ անսպառ շունչով։ Իրեն շփման մէջ մտնելէ ու մեր ժողովուրդը ճանչնալէ յետոյ, հանգուցեալ Ահարոնեանի լաւատեսութեան դաղտնիքը։ Մեր ժողովուրդը լաւատես, անյուսահատ եւ պայքարող ժողովուրդ է։

Հազիւ Զինադադարը սկսած, երբ երեւանի մէջ Արամի տունը ժողովարան մը դարձնելու խնդիրը առաջ եկաւ, մենք Արամի տունը ժողովարան մը պահպանելու, միանգամայն նոր երկրորդի մը խօսքը չընելու մեր միտքը եկաւ։ Ասոնց պէս մի քանի ղրկենք Եւրոպա հայոց հարցը պաշտ

ՆԿԱՐԱՉԱՓ ՎԻՒՂՈՒՅԼԸ

ԲՐՈՒՆՔ ՊԱՆԱՍԻ

Պոլսոյ Պանասի վիւղոյլը (Փարիզի պատրաստ) դարու մը համբաւ ունեցած է։ Ան ալ կրկնակի ուղղութեամբ։ Նախ՝ իբրեւ ամենէն ճոխ ու ընդարձակ վիւղոյլը, ապա՝ իբրեւ ամենէն ընտիր ուտելիքներ հայթայթող։ Ներկայիս ալ ան կը պահպանէ իր հռչակը։ Ամէն ինչ կայ հոն։ Ամէն ինչ կը գտնուի հոն։ Ամէն ինչ կը ստանաս հոն։ Ամէն ինչ կը գնես հոն։ Ամէն ինչ կը վաճառուի հոն։ Ամէն ինչ կը պատրաստուի հոն։ Ամէն ինչ կը վերանորոգուի հոն։ Ամէն ինչ կը ներկուի հոն։ Ամէն ինչ կը ծախուի հոն։ Ամէն ինչ կը գնուի հոն։ Ամէն ինչ կը վերցուի հոն։ Ամէն ինչ կը տրուի հոն։ Ամէն ինչ կը ստացուի հոն։ Ամէն ինչ կը վերադարձուի հոն։ Ամէն ինչ կը փոխանակուի հոն։ Ամէն ինչ կը վարձուի հոն։ Ամէն ինչ կը վարձակալուի հոն։ Ամէն ինչ կը գրաւուի հոն։ Ամէն ինչ կը գրաւադրուի հոն։ Ամէն ինչ կը գրաւադրուի հոն։ Ամէն ինչ կը գրաւադր

Համայնավարները Թուրքիոյ մէջ

Իզմիրէն կը հաղորդուի թէ Զօնկուլտաքի մէջ ձերբակալուած Սիւրէյյա անուն համայնավար մը այնտեղ տարուած է եւ ոստիկանական տնօրէնութեան մէջ կը հարցաքննուի: Սիւրէյյա իր բոլոր գիտցածները ամբողջութեամբ սկսած է պատմել, շարունակ նոր յայտնութիւններ ընելով: Հարցաքննութիւնը այս օրերս պիտի աւարտի եւ համայնավարը դատարան պիտի յանձնուի:

**** Ակէ առաջ ձերբակալուած համայնավարներէն Քատրիէ եւ Սաֆվէթ երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուած են: Միւսներն ալ մի առ մի ազատ պիտի թողուին երբ պէտք եղած երաշխաւորութիւնը ցոյց տան:*

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Մատրասէն կը հեռագրեն թէ վեց ռումբեր նետուեցան ոստիկանութեան դէմ, այս վերջինը միջամտած ըլլալով ժողովի մը: Կանտիի կուսակից մահմետական մը սարքած էր այս ժողովը, իբրեւ բողոք անգլեւեգիպտական քաղաքական բանակցութեանց խզման եւ Անգլիոյ բռնած դիրքին դէմ: Նետուած ռումբերէն մէկը միայն պայթեցաւ, վիրաւորելով եւրոպացի յիսնապետ մը եւ տեղացի ոստիկան մը: Քարեր ալ նետուեցան ոստիկաններուն դէմ, ծանր վէրքեր պատճառելով: Բայց վերջին խօսքը մնաց ոստիկանութեան, որ ցրուեց ամբոխը եւ ձերբակալեց բազմաթիւ ցուցարարներ:

Իսկ Պոմպէյէն հասած լուրերու համաձայն, նոր արշաւ մը փորձուած է Վատալայի աղահանքերուն մթերանոցին դէմ, մասնակի յաջողութեամբ: Ցուցարարները կրցած են առնել տանիլ բաւական մեծ քանակութեամբ աղ: Բայց այս անգամ ոստիկանութիւնը աւելի խիստ էր քան կիրակի օր: Զինուած՝ պամպու գաւազաններով, ամէնքը քշեց մինչեւ երկաթուղի: Ընդհարումէն ծանրապէս վիրաւորուեցան 12 հոգի, իսկ 70 հոգի ձերբակալուեցան:

Շօլափուրի հրամանատարը հաստատեց պատերազմական առեանին բոլոր դատավճիռները եւ մերժեց զեղչել ըմբոստութեան երեք զեկավարներուն դէմ տրուած վճիռները — 10, 8 եւ 7 տարի: Հնդկաստանի «Թայմզ»ը, պաշտպանելով հանդերձ կառավարութեան ընթացքը, չի ծածկեր թէ կացութիւնը կը բարդանայ: Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, պատասխանելով եղած հարցումներուն, Հնդկաստանի նախարարը զեկոյց մը բաժնեց կացութեան մասին: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը ամէն միջոց պիտի գործադրէ խափանարար ձեռնարկներուն դէմ:

Տրոցկիի ախտը կ'երկարաձգուի

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ՝ քաղաքական Բիւրօն որոշեց մէկ տարի եւս երկարաձգել Տրոցկիի աքսորի պայմանաժամը, որ կը լրանայ յառաջիկայ յուլիսին: Ուրեմն, Տրոցկի չպիտի կրնայ Ռուսիա վերադառնալ եւ իրեն հանդէպ եղած տնօրինութիւնները կը մնան ի զօրու:

Ռատիոյ կովկասի մէջ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ կրոզնիի մէջ նոր նաւթահորեր ծակած ատեն, ջուրը քննութեան ենթարկուեցաւ եւ մեծ քանակութեամբ ռատիում գտնուեցաւ: Կատարուած փորձերը գերազանցեցին ամէն ենթադրութիւն: Մասնագէտներու կարծիքով, այս գիւտը կրնայ յեղափոխութիւն յառաջ բերել ռատիումի համաշխարհային ճարտարարուեստին մէջ:

Գիտական Ակադեմիային կողմէ ղրկուած մասնաւոր առաքելութիւն մը կը շարունակէ իր հետախուզումները կրոզնիի, Բագուի եւ Տաղստանի քարիւղաբեր շրջաններուն մէջ:

Բանակցելու եկած էր, թուղթերը գողցուց

Կիրակի օր Մոսկուա հասաւ չինական պատուիրակութիւն մը, որ պաշտօն ունի կարգադրելու արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիներու խնդիրը: Բայց հազիւ խորհրդային մայրաքաղաքը մտած, գոհ գնաց շատ կարեւոր գողութեան մը: Պատուիրակութեան պետը կորնցուցած է իր թղթապանակը, որ դիւանագիտական կարեւոր թուղթեր կը պարունակէր: Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացաւ, բայց անօգուտ: Իսկ առանց այդ փաստաթուղթերուն կարելի չէ սկսիլ բանակցութիւնները:

50,000 պաշտօնեայ պաշտօնանկ

Մոսկուայի «Պրավդա»ն (6 մայիս) կը գրէ թէ խորհրդային միութեան վարչական կազմին մաքրագործումը, մինչեւ այսօր, յանգած է 50,000 պաշտօնեաներու պաշտօնանկութեան: Ասոնք համարուած են «խորթ եւ երբեմն նոյնիսկ թշնամի աշխատաւորութեան, անընդունակ՝ծառայելու խորհրդային իշխանութեան վարչական կազմին մէջ»:

**** «Կրասնայա կազէթա» կը ծանուցանէ թէ Գեղարուեստից վարչութիւնը խմբագրած է այն պայմանները որոնք պիտի պահանջուին թատերագիրներէն, որպէս զի իրենց խաղերն ընդունուին թատրոնի մը մէջ: Այդ պայմաններուն համաձայն, համայնավարներուն բարքերը պէտք չէ այլափոխուին թատերախաղերու մէջ: Թատերախաղը չի կրնար մոայլ գոյներով ներկայացնել Խորհրդային Միութեան կեանքը, իբրեւ թէ երգիծական ձեւով: Պէտք չէ դասակարգերու հաշտութիւն, իսկ դասիրութիւն, անիշխանականութիւնկամ պոռնկագրութիւն քարոզել: Գեղարուեստի վարչութիւնը այժմ կ'ուսումնասիրէ ծրագիր մը, որուն համաձայն Մոսկուայի եւ Լէնինգրադի իւրաքանչիւր թատրոն իր սեփական թատերագիրները պիտի ունենայ, որոնք հեղինակի իրաւունքէն զատ, որոշ ռոճիկ պիտի ստանան:*

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 րոպէ Sevranի կայարանէն:

"ՄԱՑԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՑԻՍ 28ԻՆ

ՓԱՐԻԶ.—ԴՇ. ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸՉԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆԲ.— 25 մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին: Քաղաքապետարանի սրահը:
Rue des Halles, Bois-Colombes — *կը խօսի Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ*

Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Salle des Fêtes*ի մեծ սրահին մէջ*
կը նախագահէ՝ Պ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ
կը խօսի Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Խմբերգ, արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն
Մուտք 2 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Harola*ի սրահներուն մէջ* 3 rue Vieuville, Nord Sud: Abbesses.
Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
կը ներկայացուի «Ռոստոմ» թատերասիրացի կոմիք
ԾՈՎԻ ՁՈՀԵՐԸ ՎԻՒԻ ՁԱՇԱՐԱՆԻ ՄՊԱՍԱՒՈՐԸ (*գաւեշտ*)
Հայկ. եւ եւրոպական պարեր: Պարի մրցում, անակնկալներ
ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:
Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր.:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Տրապիզոնի Հայր. Միութեան կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Վիքթօր Հիւկօի սրահներուն մէջ 46 Rue St. Didier, *մէթրօ* Boissière *եւ* Trocadéro:
Գեղարուեստական բաժին: Ազգային տարազի մրցում, անակնկալներ եւս: Կը մասնակցի Մ. Ալմազեան իր թառով:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,, Ի

Թիւ 5 (1930 մայիս).

Բովանդակութիւն.— Ընկերութեան տօնը.— Դաւադրութեան մը տասնամեակը (*խմբ.*), կէյր Շարտի՝ *Մ. Վարանդեան*, Ապրիլեան եղեռնը քննական ակնոցով (բ)՝ *Կ. Մասունի*, Կուկունեան արշաւանքի մասին՝ (*Զինուոր Մեսրոպի յուշերը*), Մի ճշդում՝ *Հ. Կոսոյեան*, Արդի Ռուսիոյ ընկերային ուժերը՝ *Վ. Լեպետեւ*, Թուրքիոյ շուրջ, ինտերնասիօնալ, (*Պատերազմի վտանգը եւ Մ. Միութեան սահմանների վրայ*), Մեր գոհերը՝ (*Ղեւոնդ Մելքոնեան Կոօ, Գէորգ Պաղտօեան-Մօրուք վարժապետ, Գէորգ Եօթեղբայրեան*), Թղթակցութիւններ Հայաստանէն, Կովկասէն եւ Սիպերիայէն:
Գին 2 ֆր. 50: Տարեկան բաժնեգին 25 ֆր. կամ 2 տոլար: Հասցէ՝ Mlle S. Agopian, 5 Rue des Gobelins, Paris.

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պէլվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 131 Fbg. du Temple: *Օրակարգ՝ զեկոյց երեկոյթի պարահանդէսի եւ ընթացիկ հարցեր:*

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Քեռի խումբը, այսօր Ձորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին գրադարանը:

Լիոնի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Լիոնի վրէժ խումբի բոլոր ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Ձորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Վիէնի Քրիստափոր խումբի բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7ին, Հ. Յ. Դ. Ա. կուժբին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՍԱՀԱԿ—ՄԵՍՐՈՊ Գրադարանը բաց է Գշ. Դշ. եւ Եշ. օրերը ժամը 7.30էն 9: Հասցէ՝ Ո. Ղազէրեան, 71 Rue Charles Chefson, Bois Colombes, (Seine).

ԶԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, սմոքինկ, վերարկու, լաւ գերձակներու ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կերպաս, իսկական արժէքը՝ 1000 ֆրանք, կը ծախուին 250—350 ֆրանքի: Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ չգործածուած զգեստներ:

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8: Կիրակի 9—12
ՖԷԼՏՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, *մէթրօ Նասիոն*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
մէթրօ Օտէոն եւ սէն միշէլ — *Հեռաձայն* Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ
*փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables*ի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի և* Impôts sur le revenu*ի գործողութիւններ:*
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ
Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, առաջնագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *նեղնաք:*

ՎԱՂԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Փարիզի Գլուխ Նահանգական Ճաշարանը
RESTAURANT CARLO
34 Rue St Lazare — PARIS

ԵՌԱԳՈՅՆ ժապաւէններ կը ծախուին «Յառաջ»ի գործակալ Պ. Խնկիկ Կէնճեանի մօտ, 226 Rue Boileau, Lyon.

վարձու է *Շարվիէօյի (Փոնտ'Իզէր) հայաշատ կեդրոնի մէջ մօտաւաճառի խանութ մը՝ յարակից սրճարան եւ ճաշարան մը: Ջուր եւ էլեկտրականութիւն: Մանրամասնութեանց համար դիմել Կարապետ Մանուկեանի,* Café Arménien, Charvieu (Isère).

կ'ուզուի *Փորձառու վարպետ դերձակ (քուփէօռ) մը: Տարին շարունակ գործ: Կը տրամադրուի ձրի սենեակ եւ խոհանոց: Լաւ վճարում, Մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով,* Manufacture de Vêtements «HAD» A. Hadjian, 36 *եւ* 40, Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

կ'ուզուի *մուճակակարի (սայաճի) թեթեւ ու բոլորովին անվարժ աշկերտներ եւ աշկերտուհիներ: Գոհացուցիչ վճարում եւ արհեստի ուսուցում: Դիմել՝ փիրանեան եղբարք, 25 Rue du Panier, Marseille.*

EMPIRE *Սիգարէթ-Շօլ՝* 37 Av. Wagram

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չհրմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապտուաճառաւ: Էլեճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը, ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Կիրկի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՆՈԹԱՆԵՐ

Արշին Մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոփեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ճշդուած:

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Արշին Մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար: Փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York U. S. A.

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՄԱՅԻՍ
1930
22 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1269

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՈԹՈՐԿԱԲԵՐ ՀՈՂՄՈՒՆԴ...

Փոթորիկի բռնուած են Հնդկաստան, Չինաստան, Պաղեստին, Սուրիա, Եգիպտոս: Ամբողջ աշխարհամաս մը, թէեւ ամնուած լեռներով ու ծովերով:

Անշուշտ բացատրութիւնը հաւասար չափով ճիշդ չէ հինգ տարբեր երկիրներուն համար: Կան տարբերութիւններ եւ երանգներ: Նաեւ հեռանկարներ:

Այսպէս, իսկական փոթորիկ է ինչ որ տեղի կ'ունենայ Հնդկաստանի եւ մանաւանդ Չինաստանի մէջ: Մենք օրը օրին կը գրանցագրենք հնդկական անցուդարձը, մերթ եղերական, մերթ գաւեշտական, բայց նշանակալից ու խորհրդաւոր:

Ահարկու Անծանօթն է Հնդկաստանը: Ինչ որ կանտիով, ազատական դիմադրութեամբ սկսաւ, կրնայ յանգիլ ուղղակի անդունդ գործողութեանց: Արդէն իսկ, ամէն օր տեղի կ'ունեան ծանր դէպքեր, որոնք երբեք չեն հաժապատասխաններ հնդիկ փիլիսոփային վարդապետութեան: Լաւագոյն պարագային, քարեր կը տեղան Հնդկաստանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ, երիտասարդական ոստիկանութեան գլխուն:

Բայց շարժումը վտանգաւոր է ուրիշ տեսակէտով մըն ալ: Մարքան ալ պարզ «անհնազանդութիւն» քարոզած ըլլայ Գանտի, դէպքերը կրնան զարգանալ, այլափոխուիլ կամ... արմրիլ:

Արդարեւ, Մոսկուան աչք ու ականջ կտրած է, իր ուզած ձեւացքը տալու համար այս տարերային շարժումին, որ արդիւնք մը չէ, բայց կրնայ բախտորոշ նախընթաց մը տեղծել:

Այլապէս փոթորկալի է Չինաստանի վիճակը: Անվերջ յեղափոխներ, սով: Բազմազան իշխանութիւններ եւ դորդոգին ա-նակնկալներ, որոնց ոչ ժամանակը կարելի է որոշել, ոչ ալ տեսակը: Մոսկուան արդէն իր դրօշը կը ցուցնէ անսահման տարածութեան մը վրայ, 80 միլիոն բնակչութեամբ եւ ամէն տեսակի կը դիմէ, ուրիշ տարածութիւններ ալ կարմիր ներկե-[illegible] զամատիրական թերթերն ալ չեն ծածկեր նոր վտանգը: Անհնազանդութեան շահագործումներու ենթակայ են միլիոնաւոր բանուորներ, թէ տեղացի եւ թէ օտար գործատէրներու կողմէ: Անօթութիւնը անխնայ կը հնձէ տարիէ միլիոններ: Կառավարիչները, իրենք, ոչ խիղճ ունին ոչ ինքնիշխանութիւն: Կարմիր գործակալներ կը վխտան այնպիսի վայրերու մէջ ուր թերեւս ոտք չի կրնար կոխել կառավարութեան դիմադրութիւնը: Մէկ խօսքով՝ քաոս մը, որ կը ծառայէ թանձրացնելու յեղափոխական մթնոլորտը:

Այստեղ ալ, Անծանօթն է որ կ'իշխէ եւ իրենց առագաստները ափոփելու կը մղէ աշխարհակալ պետութիւնները: Անոնք անդիսին ձգած են ծովեզերեայ շահատաններու մէջ, եւ թրնաձօթ ու վառօդ կը հայթայթեն այսպէս կոչուած եդերոնի կառավարութեան (Նանքին), որպէսզի կրակը չհանի մինչեւ իրենց շուկան:

Պաղեստինի մէջ, փոթորիկը պայթեցաւ անցեալ տարի, գարնան, երբ իրար ջարդել սկսան արաբներն ու Հրեաները: Յարձակարգութիւնը վերահաստատուեցաւ, բայց կիրքերը չմարեցան, եւ ընդհակառակն աւելի սուր հանգամանք առած են այժմ: Արաբները բացէ ի բաց կը մերժեն Հրէական Ցան ծրագիրը, և կը պահանջեն բուն պաղեստինեան պետութիւն, եթէ ոչ անկախութիւն: Այս գետնին վրայ, իրենց ուժ կուտան Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Հնդկաստանի իսլամները: Հոգատար իշխանութիւնը կառչած կը մնայ Պալֆըրի յայտարարութեան, և ուրեր արմատական փոփոխութիւններ կատարել: Քայլաքարի ճամբեց Լոնտոն ղրկուած պատուիրակութիւնը: Բայց, միւս կողմէ, նկատի առնելով իսլամներուն յուզումը, ժամամպէս արգիլած է Հրեաներուն ներգաղթը, ինչ որ իր դարձին կը զայրացնէ Սիոնականները:

Նոյնքան գրգռուած կը մնան Սուրիոյ Արաբները: Սահմանադիր ժողովին փակումը, անցեալ տարի, իւղ լեցուց կրակին վրայ: Միւս կողմէ, նորաղարթ ազգայնականութիւնը կ'օգտագործել զանազան պատրուակներ— օրինակ հայ գաղթականներու տեղաւորման խնդիրը— հոգատարութեան դէմ բողոքելու համար: Հոգատար իշխանութիւնը տակաւին երէկ հռչակեց նոր Սահմանադրութիւնը, յապաւելով իրեն աննպաստ կէտերը: Ուրեմն, այսուհետեւ է որ երեւան պիտի գան Սուրիացիներուն բուն տրամադրութիւնները: Իսկ ստորերկրեայ խլրտուքը պիտի տեւէ երկար ատեն: Այնքան որքան կը տեւէ ներկայ կարգուսարքը:

Ինչ կը վերաբերի Եգիպտոսի, տագնապը չունի անցեալ տարիներու սրութիւնը, քանի որ ազգայնական կուսակցութիւնը ինք սկզբունքով ընդունեց Անգլիոյ առաջարկած պայմանները: Սուտանի խնդիրն է, միայն, որ կեր կը հայթայթէ նոր փառասիրութիւններու:

Երբ Աշխատաւորական կառավարութիւնը պաշտօնի անցաւ և հաստաձայնութեան առաջարկ ղրաւ Եգիպտոսի, կ'ապահովեցնէր թէ ըսած է վերջին խօսքը: Եգիպտացիները սակարկութեան մտան վերջին պահուն, բայց կը թուի թէ նոր բան չկրնան շահիլ, որովհետեւ Ալպիոն չուզեր լքել Սուտանը, եթէ ոչ միլիոններով:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅՔ ՀԱՅ ՊԱՀԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

«Հայրենիք» կը հետեւի այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (27 ապրիլ).

— «Մեր գաղութներու մէջ Հայը ինչ պահելու խիստ շահեկան եւ հրատապ նիւթի մասին հետաքրքրական դասախօսութիւն մը կարդացեր է վերջերս ընկեր Ա. Ջամալեան: Արժէ որ այդ առիթիւ իր յայտնած կարգ մը մտքերուն եւ թելադրութիւններուն ծանօթանան մեր ընթերցողներն ալ:

Ուծացման վտանգին դէմ յաջող պայքար մղելու ինամար, ընկեր Ջամալեան նախ եւ առաջ կ'առաջարկէ բուռն կերպով մաքառիլ գորշ ամբոխի անտարբերութեան, բոլշեւիկներու հակազգայնականութեան, անյոյս յոռետեսներու կրաւորականութեան եւ երանելի լաւատեսներու անգործութեան դէմ: Ապա՝ յարգելի ընկերը անհրաժեշտ կը սեպէ մասնաւորապէս զարկ տալ ազգային ինքնապաշտպանութեան հետեւեալ միջոցներուն, գաղութներու մէջ.—

Ա). Պահել եւ զօրացնել *ազգային* եկեղեցին, ինչպէս նաեւ ջանալ ազգայնօրէն անկախ դարձնել հայ բողոքական եւ կաթոլիկ եկեղեցիները :

Բ). Պահպանել *ազգային ա-* [illegible] *(նաեւ եկեղեցական)*՝ «ազգային ինքնուրոյնութիւնը շեշտող իրենց յատկութեան պատճառով»:

Գ). Պահպանել *մայրենի լեզուն* ամէն տեղ եւ ամէն կերպով, թէ՛ մասնաւոր դպրոցներու միջոցով եւ թէ դպրոցներէն դուրս, մեր հանրային ու մասնաւոր յարաբերութեանց մէջ:

Դ). Պահպանել *հայկական անուններն ու մականունները*:

Ե). Պայքարիլ *խառն ամուսնութեանց դէմ* ջանալով դիւրացնել հայերկսեռ երիտասարդներու փոխադարձ շփումը եւ ամէն կերպով դիւրացնելով հայ աղջիկներու ամուսնութիւնը հայ երիտասարդներու հետ:

Զ). Տրամադրելի բոլոր միջոցներով զարգացնել հայերու *տնտեսական համագործակցութիւնը* թէ՛ մասնաւոր եւ թէ՛ հանրային գետնի վրայ փոխադարձ ամէն տեսակ օգնութիւններ ընելով, ինչպէս օրինակ, կ'ընեն Հրեաները:

Այս բոլոր միջոցները կրկնապատիկ աւելի արդիւնք պիտի տան, եթէ ջանք չխնայուի միաժամանակ որպէս զի արտասահմանի հայութեան մտքին մէջ վառ մնայ շարունակ Հայաստանի գաղափարը, գաղութներու մէջ, ապրող ամէն հայու համար Հայաստանը ըլլայ միշտ լուսաւոր փարոս մը, որուն ուղղուած ըլլայ իր հայեացքը:

Սակայն, ինչ միջոցներ ալ գործադրուելու ըլլան Հայը հայ պահելու համար արտասահմանի մէջ, ամէն բանէ աւելի անհրաժեշտ է ունենալ համագործութային *կազմակերպութիւն* մը:»

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ գործադուլին աւելի, 34 պաշտօնեաներ պատժուեցան կառավարութեան կարգադրութեամբ, վտարուելու կամ ուրիշ գրկանքներու ենթարկուելով:

Տագնապը չէ փարատած տակաւին: Թղթատարական նախարարը երէկ ութ պաշտօնեաներ եւս պատժեց: Նորէն կը խօսուի 24 ժամուան գործադուլի մը մասին:

ՕՐ ԸՍՏ ՕՐԻՆ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՒԵՐԸ ՍԱԼՄԱՍՏԻ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՔԱՒՐԻՉԻ ՄԷՋ ԱԼ ՇԱՐԺ

Թաւրիզ, 7 մայիս (սեփ. թղթ.).— Մայիս 6ին, առաւօտեան ժամը 10,30ին երկրաշարժի թեթեւ ցնցուժի մը ենթարկուեցաւ Թաւրիզը: Երկու ժամ յետոյ Սալմաստէն հեռաձայնով յայտնեցին, որ երկրաշարժը ահռելի ցնցումով մը ահագին վնասներ գործեր է հոն, քանի մը գիւղեր քարուքանդ եղած են եւ 15 մարդկային զոհեր կան:

Ամբողջ Թաւրիզի բնակչութիւնը այս լուրին ազդեցութեան տակ սարսափի մատնուեցաւ: Եւ կատարուեցաւ անխուսափելին:

Գիշեր էր. քաղաքը հանգիստ կը քնանար, երբ ժամը 2էն 20 պակաս յանկարծ սոսկալի երկրաշարժով մը ցնցուեցաւ ամբողջ քաղաքը: Բնակչութիւնը սարսափի եւ խուճապի մատնուած, թափեցաւ բակերն ու փողոցները: Պատուհաններու ապակիները ուժգին ձայն հանեցին եւ գետինը կարծես կը խաղար մարդոց ոտքերուն տակ: Այնքան ուժգին էր այս ցնցումը, որ շատ մը տուներու պատերը ճեղքուեցան:

Առտուն, մայիս 7ին, պարզուեցաւ, որ գիշերուան այդ ցնցումը ահռելի աւերներ գործած է մասնաւորապէս Սալմաստի մէջ, ուր ըստ պաշտօնական աղբիւրներու մարդկային զոհերու թիւը կը հասնի 2,000ի: կը պնդեն, որ այս զոհերէն Հայերու կորուստը 60ի կը հասնի, իսկ մնացեալները Թուրքեր են, Հայկական եւ Թրքական բոլոր գիւղերն անխտիր քարուքանդ եղած են եւ տուներու կտուրները, ծածքերը թափած: Գետինը պատռուած է ընդարձակ տարածութեան մը վրայ:

Երկրաշարժի ուժեղ ցնցումներ զգացուած են նաեւ Խոյ, Ուրմիի, Մարաղայի, Սարտաշղի, Արտաբիլի եւ ուրիշ վայրերու մէջ:

Կառավարութիւնը անմիջապէս օգնութեան հասաւ Սալմաստի աղէտեալներուն: Այսօր եւ երէկ դէպի Սալմաստ մեկնեցան բժիշկներ եւ օգնութիւն կազմակերպող մարմիններ:

Կ'ըսուի թէ երկրաշարժի շատ ուժեղ ցնցումներ զգացուած են նաեւ Վանի եւ Արճէշի մէջ:

Թաւրիզ, 8 մայիս (Սեփ. Թղթ.).— Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, շարժը ենթադրուածէն աւելի մարդկային կորուստ եւ աւեր պատճառած է: Ամբողջ Սալմաստի հայաբնակ և թրքաբնակ գիւղերը քարուքանդ եղած են: Երկրաշարժը չորս ժամ անդադար ցնցումներով շարունակուելէ յետոյ, կանգուն տուն չէ մնացած: Դիլիժանի մէջ (Սալմաստի կառավարական կեդրոնը) ժողովուրդին և աղէտեալներուն անձնուիրաբար օգնութեան փութացող բազմաթիւ զինուորներ և ոստիկաններ իրենց պարտականութիւնը կատարելու ժամանակ թաղուած են փլատակներուն տակ: Գիշերանց այս աղէտը, ստորերկրեայ որոտումները, փլչող տուներէն բարձրացող թանձր փոշին, պատերուն տակ մնացողներու հառաչանքները, կիներու և մանուկներու սարսափելի լաց ու կոծը՝ ստեղծեր են դժոխային տեսարան մը:

Օգնութեան մեծ կարիք կայ:

Որքա՜ն ազնիւ և եղբայրական, մարդասիրական գործ պիտի ըլլար՝ եթէ արտասահմանի մէջ գտնուող պարսկահայերն ու պարսկահպատակները և առհասարակ սրտցաւ Հայեր գոնէ համեստ օգնութիւն մը հասցնէին Սալմաստի հայ և պարսիկ աղէտեալներուն, պարսիկ դեսպանատուններու կամ ազգային մարմիններու միջոցով:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարզպան Փոնսօ երէկ հռչակեց Սուրիոյ Նոր Սահմանադրութիւնը, մասնաւոր զեկոյցով մը: «Ժուռնալ» այս առթիւ պրպտումներ կատարած ըլլալով Փարիզի սուրիական շրջանակներուն մէջ, կը գրէ թէ տպաւորութիւնը լաւ է: Նոր Սահմանադրութիւնը այն է ինչ որ ժշակած էր Սուրիոյ Օրէնսդիր ժողովը: Միայն չնչուած են կարգ մը յօդուածներ, իրբեւ անհամապատասխան՝ հոգատարութեան սկզբունքին: Սահմանադրութիւնը կը նախատեսէ դաշնագրի մը կնքումը Ֆրանսայի և Սուրիոյ միջեւ: Կը հաւաստուի թէ հետզհետէ աւելի ազատ պիտի ձգուի երկիրը, համաձայն իր վարչական կարողութեան:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Կանտիի հետեւորդները նոր արշաւանք մը կազմակերպած էին, երէկ, Տարսանայի աղահանքերուն դէմ: Ինչպէս կը յիշուի, առաջին արշաւը սարքած էր բանաստեղծուհի Տիկին Նայտու, որ կէս ճամբան մնաց: Այս անգամ որոշուած էր ամէն գնով գրաւել աղահանքերը: Հարիւր հոգի վիրաւորուեցան եւ բանաստեղծուհին ձերբակալուեցաւ:

Այն հնդիկ հրամանատարը որ կազմակերպած էր Շիրոտայի աղահանքներուն արշաւը, իր կեղրոնատեղին հաստելով յայտարարած է թէ յաջողեցան 45,000 քիլօ աղ գրաւել եւ ծախել, թէեւ 321 հոգի ձերբակալուեցաւ:

∴ Ոստիկանութիւնը կ'ուզէր գրաւել հնդիկ առեւտրականի մը գոյքերը, Լահորի մէջ: Ամբոխ կրաւորական դիմադրութեան դիմեց: Մինչ ոստիկանութիւնը կը փորձէր ցրուել բազմութիւնը, ռումբ մը նետուեցաւ, վիրաւորելով ոստիկանապետը եւ ութ ոստիկաններ: Քառասուն հոգի ձերբակալուեցան:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՍԿԷՆՏԷՐՈՒՆԻ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Պոլսոյ «Վագըթ» լրագիրը կը գրէ.—

Իսկէնտէրունի թուրքերուն վիճակը օրէ օր կը վատթարանայ: Թուրքեւիքրանական համաձայնագիրը ի վէմ այլոց պայման կը դնէ որ թուրքերէնը իբր պաշտօնական լեզու գործածուի արաբերէնի եւ ֆրանսերէնի հետ, մինչդեռ թուրքերէնը ոչ միայն չի գործածուիր, այլ եւ ամէն ջանք կը թափուի զայն մէկդիէն վերցնելու համար: «Եէնի Մէճմուա», որ կը հրատարակուի Իսկէնտէրունի երիտասարդութեան կողմէ, այս մասին հետեւեալը կը գրէ.—

Կառավարութեան տեղական-ներէն սկսեալ մինչեւ տուրքի ընկալադրերը, դատական կէնադիրները եւ անձնագրերը, ո եւ է տպուած թուղթ թուրքերէն բառ մը անդամ չեն պարունակեր: Գործի տէրերը չեն գիտեր թէ որ պաշտօնատան անուան ժակագրուածէէրենց թուրքերէն խնդրագիրը, եւ ասիկա գիտնալու համար կը ստիպուին թարգմաններու դիմել: Յետոյ, երբ թափուր պաշտօնի մը համար մրցում բացուի, թեկնածուին նախ կը հարցնեն թէ արաբերէն գիտէ՞ թէ ոչ: Պատճառը պարզ է. չեն ուզեր որ թուրքերը եւ թուրքերէն գիտցող տարրերը կառավարական պաշտօն ստանձնեն:

Մեր լեզուին վրայ ի գործ դրուած այս ճնշումը, կ'աւելցնէ «Եէնի Մէճմուա», ոչ միայն կը վիրաւորէ մեր ազգային զգացումը, արդիւք կ'ըլլայ մեր մշակոյթի զարգացման եւ կը հարուածէ մեր քաղաքական իրաւունքները, այլեւ նիւթական վնասներ կը պատճառէ, դժուարացնելով ամենապարզ գործերու կարգադրութիւնը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը չեղեալ համարեց այն պայմանագիրը որ կնքուած էր օտար խմբակի մը հետ, երկաթուղի մը շինելու համար Խորասանայի (Պարսից ծոց) եւ Պէնտէրկեազի միջեւ (Կասպից ծով): Այս գիծը քանի միլիոն ստերլին ծախք կը պահանջէր, եւ դրամագլուխը պիտի ճարուէր շաքարի եւ թէյի մենաշնորհներուն հասոյթէն:

*** Այս գիծին շինութեան պայմանագիրը կնքուեցաւ 1928ին, գերմանեւամերիկեան խմբակիմբ հետ, բայց իրականին մէջ գործը երկու մասի կը բաժնուի,— Հարաւային մասը՝ Պարսից ծոցէն մինչեւ Համատան պիտի շինէին Ամերիկացիները, անգլիական եւ ֆրանսական տուներու հետ, իսկ հիւսիսային մասը՝ Համատանէն մինչեւ Կասպից ծոց՝ գերմանական տուներ:*

Այս տարուան սկիզբը գործը բաւական յառաջացած էր եւ գծին զանազան մասերը բացուած էին երթեւեկի համար: Կը կարծուի թէ վէճ ծագած է ամերիկեան խմբակին հետ, ու թէեւ պայմանագրին ջնջումը կը վերաբերի նաեւ գերմանական գծին, բայց հաւանաբար աշխատանքները շարունակուին հիւսիսային մասին մէջ: Այլապէս, վէճը իրաւարարութեան պիտի յանձնուի:

ԺԱՆՏԱԽՕՏ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մոսկուայէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ժանտախտ ծագած է քաղաքին մէջ: Երկոք դէպքեր արձանագրուած են: Լենինգրատ որոշեց քարանթինա հաստատել հիւսիսային հասած ճամբորդներուն համար:

ԱՇՏԱՐԱԿ ՄԸ ՓԼԱՒ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Աշտարակ մը փլաւ Իզմիրի մէջ: Շուքին տակ ապաստանած 13 կիներ մեռան եւ 8 կիներ վիրաւորուեցան:

Դիւղացիներուն մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ չար ոգիներ կը բնակին այդ աշտարակին մէջ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՍՆ ՈՒ ԴՈՒՐՍԸ

Գրագէտ, երեսփոխան, հրապարակագիր Եագուպ Գատրի պէյ կը գրէ, աւելի ճիշդ կը խոստովանի.

—« երկրին տնտեսութիւնը տագնապի մը երեւոյթը կը պարզէ: Ընտուրը դադրած է մեր գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, դրամը քիչացած է, կամ արժէքը ինկած, ապրուստի սղութիւնը գրեթէ իր վերջին սահմաններուն հասած է: Գիւղացին ալ նոյնքան տագնապի մէջ է, կը գալարուի հազար տեսակ պէտքերու եւ տառապանքներու մէջ»:

Եւ, սակայն, ըստ նոյն Գատրի պէյի, այս կացութեան դարմանը գտնուած է եղեր եւ մէջտեղ պիտի դրուի ժամերու:

Հինգ ամիսէ ի վեր գտնուած, դովաբանուած եւ կիրարկուած դարմաններն արգելք չեղան որ Թուրքիոյ տնտեսական կացութիւնը զարգանայ ղէպի ոնանկութիւն:

Արդարեւ սուրճին, թէյին ղէմ արշաւանքը, տեղական արտադրութեանց քաջալերութիւնները, մաքսերու յաւելումը, պիւտճէէն 5-10 միլիոնի դեղչի խօսքերը, օտար ապրանքներու ահռելի առեւտուրին ղէմ տրակոնական խստութիւնները, ամէն բանի բացուելէն վերջ հանրահաւաքներու փակումը, դրամատուներու Գօնսօրսիոմ՝ որ ծրագրային է, Ազգային Դրամատան մեծագործ պըլըճը, ռուսական կանխավճարը ի հաշիւ թուղի եւ նարինճի, իտալական փոխառութիւնը ի հաշիւ... անծանօթի, ասոնց ամէնքը անզօր եղան հրաժարելու անանկութենէն.

— Ա՛ՆԴ ԿԱՑ:

Եւ կը տեսնենք որ առեւտրական մեծ տուներ իրարու վրայ կը փլին, եւ անոնց տէրերը կա՛մ անձնասպան կ'ըլլան, կամ արտասահման կ'ապաստանին:

Ի զուր չէ որ Թուրք թերթ մը կ'ողբայ.

— « Թուրքիա երկու մեծ Թերակղզիներ ունի, բայց անոր առեւտրական տորմիղը փոխանակ աւելնալու, կը պակսի: Թէ՛ մասնաւոր ընկերութիւնները եւ Թէ Սէյրը Սէֆայինի պէս պաշտօնական հաստատութիւն մը բաց ունին:

Եւ կատակերգականը հոն է որ, այդ բացը տեսնող Թուրք Թերթը կը թելադրէ «Մոթել Սէյրը Սէֆայինը որ արտասահմանեան երեւելիներ հաստատէ, քանի որ ովկիանոսներու վրայ ծփացող հելլէնական աղտոտ նաւերը միլիոններ կը շահեցնեն յունաստանի»:

Թուրքերը Լօզանի խորհրդաժողովին ոգեւին պայքարեցան որ Թուրքիոյ ծովափնեայ նաւարկութիւնը իրենց վերապահեն, եւ յաջողեցան հելլէն եւ այլ նաւերու առջեւ փակել Թուրքիոյ ծովային ներքին փոխադրութեանց գործը: Բայց պատահեցաւ իրենց չկանխատեսածը եւ ամէնուն կանխատեսածը. իրենց նաւերը անհետացան եւ այժմ... բայց ովկիանոսներու վրայ նաւարկութեան ծրագիրներ կը մշակեն, ճիշդ ինչպէս որ քառասուն տարիէ ի վեր Թուրան կ'երազեն, Դանուբի վրայ եւ Պալքանները միանալու անկարողութիւններ յայտնելէ վերջ: Սուլթան Համիտի օրով ալ բաց ծովերու եւ ովկիանոսներու վրայ օսմանեան փառապա՛նծ դրօշը պտըտցնելու զաղափարն ունեցան: «Էրթողրուլ» յածանաւը փառաբանական սազերգութիւններով ճամբայ չհանեցին որ երթայ ճարտնական Լուրերու հոսանքներուն առջեւն իյնայ, խարակներու վրայ խորտակուելու համար: Տարիներով Ոսկեղջիւրի խարսխանշերուն կապուած տաշտը՝ իր ժանգոտած մեքենաներով չէր կրնար ո՛չ Թէ վերադառնալ, այլ հասնիլ...

* * *

Էտիրնէէն գաղթող Հրեաներ Սարտենիոյ կղզիին մէջ պանդրաշինութեան սկսեր են եւ Թուրքիոյ մէջ Թուրք պանիրներուն դէմ կը մրցին, ճիշդ ֆելլէնական պանիրներու պէս»: *Անշուշտ այս մրցումները Թուրքիոյ տնտեսութեան վրայ բարերար ազդեցութիւն չպիտի ունենան, բայց Թուրքիոյ կաթը պիտի աժանանայ, ինչպէս ածխանցած են Թուզը եւ նարինջը, արտաքին գնորդներու պակասէն:*

Տաղնապին սուր ատենը Թուրք Թերթերը կը գրէին Թէ՝ Պոլսոյ փողոցները ասֆալթով պիտի սալարկուին, Թէ՝ յանձնախումբեր ճամբուած են Եւրոպա ուսումնասիրութեանց համար: Այս լուրերը մոռցուած չէին, երբ յանկարծ մեզի նոյն Թուրք Թերթերը տեղեկացուցին Թէ Պոլսոյ կարգ մը տեղերը կոյուղիները կը ՚ին բացուին: Պատճառը աւելորդ պիտի ըլլար ըսել. Քաղաքապետութեան սընտուկը դատարկ է, իսկ այժմ ալ կ'իմացնեն որ «Թէեւ ջրակայքերը միշտ լեցուն եղած են, ջուրը կը պակսի, որովհետեւ ջրուղիները աւրած են:» Կոյուղիները բաց Թողլու հարկադրուած քաղաքապետութիւնը ջրուղիները դոց պահելու հարկադրանքին տակ է, քանի որ անհրաժեշտ համարուած չորս միլիոն ոսկի գումարը չունի, այլ այդ գումարին հինգ առ հարիւրը միայն ունենալով, որոշեր է ջրուղիներուն հարիւրին հինգը բանալ: Մնացեալ ջրուղիները պիտի բանայ այն ատեն երբ անանկամէտ վաճառականները անանկութեան վտանգէ ազատին եւ վճարեն իրենց... օքթրուայի պարտքերը:

Մինչ այսպէս անանկութիւնը իր թեւերը երկնցուցեր է ամէն կողմ, Թուրքիտալական խառն դատարանը Թուրք կառավարութիւնը դատապարտեր է վճարելու Մօլիէէթ Գօմէրչիալէի 100 հազար անգլ. ոսկի, այսինքն այսօրուան սակով 88 միլիոն Թրքական ոսկի: Թուրք վարիչները, սակայն, շուտով չեն յուսահատիր, անոնք ալ իրենց պահանջն ունին Տէօյչէ Օրիէնթ Պանքէն, քանի որ «չէ յանձնած Հիճազի երկաթուղիներուն վարչութեան կողմէ իրեն յանձնուած արժեթուղթերը» եւ արդէն դատի դիմած է պահանջելու համար 707,000 ոսկի: կը մնայ դիտնալ Թէ՝ այս գումարը ոսկեդրա՞մի, Թէ Թղթադրամի հաշուով պիտի վճարուի:

Հակառակ անոր որ, սակայն, Թուրքիոյ մէջ ամէն բանէ աւելի եւ խելքէն վերջ դրամն է որ կը պակսի, Թուրք Թերթերու մէջ միլիոններու պարն է որ կը դառնայ: Իտալական ընկերութիւն մը միլիոններ կը պահանջէ կառավարութենէն, կառավարութիւնը միլիոն կը պահանջէ գերման դրամատունէ մը, ինչպէս Յունաստանէն հարիւր միլիոններ պիտի պահանջէ հոն ՚ինացած Էվգաֆի կալուածներու իբրեւ փոխարժէք, դատ պիտի բանայ Հանրային Պարտուց դէմ 20 միլիոնի, զոր գողցեր են անոր պաշտօնեաներէն Հայ մը եւ Յոյն մը: Համիտի ժառանգորդներն ալ միլիոններու դատ ունին կառավարութեան դէմ:

Երկանի՛կ Թուրքիա որ դրամ չունի, բայց դատ ունի:

Եւ դատին մեծագոյնը հիւսուելու վրայ է: ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԲԵՐՈՒԹ ԴԱՏԸ: Առայժմ կարճառօտ են լուրերը: Թուրքիա յուշիկ-յուշիկ հասկցուց անգլիացի եւ ֆրանսացի պահանջատէրերուն Թէ՝ վճարուան լետաձգում պիտի խնդրէ: Պահանջատէրերը իրենց պատուիրակները Էնկիւրի փութացուցին. ասոնք Էնկիւրիէն Փարիզ եւ Լոնտոն վերադարձան, դարձեալ Էնկիւրի գացին եւ վերադարձան: Ա՛յսչափ: Ուրիշ լուր չկայ:

Սպասենք որ տեսնենք Թէ ի՞նչ կ'եփի...

Բայց Թէ վերջ ի վերջոյ «ի՞նչ եփեցաւ»ը գիտնալու համար, կարղանք սա հետեւեալ ցանկ ցուցանացը.—

«1. Գիւղացիէն ջարիւրին երկու կ'առնուի սաւառնակի ընկերութեան ջամար, 2. Ջօրումէն Շաւզա փոխադրութեան ջամար նուազագոյն մէկ դրուշ կ'առնուի իւրաքանչիւր քիլոյէն, 3. Շավզայէն Սամսոն՝ քիլօ գլուխ 20 փարա կ'առնուի, 4. Սամսոնի նաւահանգիստին մէջ ջարիւրին մէկ կ'առնուի սաւառնակի ընկերութեան ջամար, 5. Թաղապետութիւնը քիլօ գլուխ 10 փարա կ'առնէ իբր նաւամատոյցի տուրք...»

Զերկարենք, տանք գումարը եւ փութանք ըսել Թէ՝ Զօրումի մէջ 8 դրուշի գնուած ցորենին մինչեւ Պոլիս փոխադրութեան ծախքը կը հասնի 24 դրուշի:

Այս 8 եւ 24 Թիւերը ցոյց կուտան Թէ վերջ ի վերջոյ ի՞նչ պիտի եփէ: Թուրքիա ոչինչ պիտի կրնայ ծախել իր արտադրութիւններէն, Թուրք գաւառական բնակչութիւնը ժամն ցորեն, ժամն միս, ժամն խընձոր, ժամն կաթ, ժամն բանջարեղէն եւ ժամն Թուզ պիտի ուտեննայ, բայց դրամ չպիտի ունենայ ասեղ-ղերձանի եւ տուրքերուն համար: Պետութիւնը պիտի կքի պարտքերու տակ, եւ կամ իր վարչական մեքենան իր բանակը, իր զէնու զրահը, իր սաւառնակները ունենալու համար պիտի դիմէ փոխառութեան: Եւ փոխատուները պիտի ըսեն.

— ՏԵՄՆՈՒԻՆԲ:

Ահա Թէ ի՞նչ կ'եփեն այժմ Փարիզ եւ Լոնտոն:

Էնկիւրի կըզգայ Թէ ի՞նչ կ'եփուի, այս զգացումն է որ ելմտական գործավար Շաքիր Պէյի ընել տուած է հետեւեալ յայտարարութիւնը Հանրային Պարտքի պատուիրակներուն հետ ունեցած տեսակցութենէն անմիջապէս վերջ.

— Եկան, տեսնուեցանք, գացին:

Աչէն մարդ գիտէ Թէ եկան եւ գացին, բայց ի՞նչ է իմաստը ան «ՏԵՄՆՈՒԻՆԲ»ին: Պատուիրակները «օխլաժուր» խմելու չգացին անշուշտ:

ԾԵՐՈՒԿԸ

ՉԵԿԱՅԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Պ. Բեսեդովսկի, փարիզի խորհրդային դեսպանատան փախստական ծանօթ գործակատարը, յայտնութիւններու նոր շարք մը սկսած է տեղական Թերթերու մէջ.—

Ֆրանսա մնկնելէս առաջ տեսակցութիւն մը ունեցայ Զիչէրինի հետ, որ զբեց իմ ուղղութիւնս՝ Փարիզի մէջ ֆրանսահայ խորհրդային յարաբերութեանց մասին իմ աշխատութեանս համար: Լիթվինոֆ բացակայ էր: Պաշտօնիս ժամնագիտական բնոնութիւնը ճշդելու գործը ուղղակի արտաքին գործավարին կը պատկանէր:

Զիչէրին վրդոված կ'երեւար: Ամէն վայրկեան կրնար դարձեալ բոնկիլ փարիզեան ժամուլին խորհրդային դեսպանատան դէմ մղած պայքարը՝ որ Բաքվոքիին ետ կանչուելուն պատճառ եղաւ: Արտաքին գործավարը սարսափահար մարդու մը տպաւորութիւնը Թողուց վրաս: կը վախնար խզուէ, դիւանագիտական միջամտութենէ, վերջապէս Ֆրանսական անունէն կ'ահաբեկէր: Ինդրեցի իրմէ որ պարզէ ինձի Փարիզի մէջ դրաւնուող Սովետ գործողութիւններուն մեքենան: Խռով ժպիտով մը պատասխանեց Թէ կանոնաւոր մեքենայ, գործունէութեանց որոշ ուղղութիւն գոյութիւն չունէր:

— Դեսպանատան առաջին քարտուղար Տիվիլքովսքի այդ պաշտօնին կոչուած էր Լիթվինոֆի անձնական բարեկամի հանգամանքով, յայտարարեց Զիչէրին: Լիթվինոֆի անձնական քարտուղարն էր ան, որ իր վարձ իր տիրոջ մատուցած ծառայութիւններուն այդ պաշտօնին կոչուեցաւ: Տիվիլքովսքիի միակ առաւելութիւնն է լաւ ֆրանսերէն խօսիլը: Այլապէս, բացարձակ ոչնչութիւն մըն է. խարդախ եւ «տանող բերող»: Իր վախկոտութիւնը առասպելական է: Սաքօ-Վանձէթիի մահապատիժին գործադրութեան պատճառաւ տեղի ունեցած համայնավարական ցոյցերէն յետոյ, ֆրանսական ոստիկանութիւնը զանգուածային արտաքսումներու ձեռնարկած էր, ժանանաւանդ խորհրդային շրջանակներուն մէջ: Ռաքօվսքի ոստիկանութեան պետին՝ Մ. Բիաւիի ժամ ղրկեց Տիվիլքովսքին, որպէսզի խնդրէ անորմէ քանի մը արտաքսումներու յետաձգումը, մանաւորապէս խորհրդային Թաս հեռագրական գործակալութեան տնօրէնին արտաքսումը:

Ոստիկանութեան պետը Տիվիլքովսքին սպասցուց ներքնասենեակին մէջ, շատ պաղ կերպով ընդունեց զայն, եւ գրեթէ անմիջապէս ձայնը բարձրացուց, ա՛յն աստիճան որ Տիվիլքովսքի գոյնը նետեց և սկսաւ կակազել, և առանց բառ մը կարենալ հասկցնելու ոստիկանութեան պետին գրասենեակէն դուրս ելաւ: Դեսպանատուն դառնալով, յայտնեց Թէ հիւանդ է, անկողին մտաւ, տաքութիւն ունենալ կեղծեց, և մեծ դժուարութեամբ կրցաւ ինքզինքին գալ Մ. Բիաւիի իրեն վրայ յառաջ բերած յուզումէն: Կը հասկընա՞ք — վերջացուց Զիչէրին, — Ի՞նչպէս կարելի է աշխատիլ դեսպանական այս տեսակ քարտուղարներով:

«Երկրորդ քարտուղարին տանուն է կէլֆանտ, որ տակաւին վերջերս կոչուեցաւ պաշտօնի: Կ'ըսեն Թէ վարչագէտ է: Անոր հետ մեծ գործ մը պիտի չունենանք, որովհետեւ անոր պաշտօնն է միայն Փարիզ գըտնուած խորհրդային կազմակերպութիւններուն աշխատութեան ուղղութիւն տալ, անիկա աւելի կէվէուհին հետ [illegible] պիտի ունենայ: Բայց ուշադրութիւն ըրէք որ անոր անցեալը վերջին ծայր կասկածելի է: 1924ին, իբրեւ պետ հաղորդակցութեանց գործավարութեան քաղաքական քարտուղարութեան, պատոտ պատժութիւններ ունեցած է: Ան վճռուած է համայնավար կուսակցութենէն դրամական դողութիւններու, գեղծումի, պատրաստանցութիւններու պատճառաւ: Ետքերը կուսակցութեան մէջ առնուեցաւ դարձեալ շնորհիւ հաղորդակցութեանց գործավար Րուճութաքի եւ Զեկայի հոչակաւոր պետ հանգուցեալ Ճէրճինսքիի: Աչքդ բա՛ց. անշուշտ իր արտաքսումէն ի վեր անիկա փոխուած չէ»:

Լսե՛ մ նաեւ Թէ Փարիզ ձեզի կը ղրկուի նաեւ «խոշոր ձուկ» մը: Երէկ քաղաքական բիւրօն որոշեր է ընկեր Արչէնսը Փարիզ ղրկել իբրեւ երկրորդ խորհրդական դեսպանատան:

Գործավարութեան լաւագոյն պաշտօնատարներէն մին է ան: Միայն Թէ խոշոր Թերութիւն մը ունի: 1921ին միայն կուսակցութեան մէջ մտած է հրեայ ընկերվարականներուն կուսակցութիւնը ձգելէ վերջ: Բայց հինին հետ իր բարեկամութիւնները ու յարաբերութիւնները կը պահէ, հասկցնելով Թէ այդ յարաբերութիւնները կը շահագործէ մեր համայնավար կուսակցութեան օգտին համար: Ես արամադիր եմ անոր ըսածին վստահելու, բայց կասկածելի է քաղաքական Բիւրոյին աչքին: 1920ին Արչէնս Փարիզ կը գըտնուէր իբրեւ ներկայացուցիչ առեւտրական տունի մը որ ռազմամթերք կը հալթայթէր Լեհաստանի՝ մինչ մենք անոր հետ պատերազմի մէջ էինք: Արչէնս զօրաւոր բարեկամութիւններ եւ յարաբերութիւններ ունի եղեր ֆրանսական շրջանակներուն մէջ: Անոր պաշտօն պիտի տրուի մեր յարաբերութիւնները ընդլայնել Ֆրանսայի քաղաքական շրջանակներուն հետ եւ սանձ մը դնել Ֆրանսայի ժամուլին պայքարներուն:

Իր տրամադրութեան տակ պիտի ունենայ տարին 120,000 տոլար: Այս դրամը ձեր միջոցաւ պիտի տրուի իբրեւ եւ հաշիւը պիտի տայ հակակշիռի կեդրոնական յանձնաժողովին: Դուք, ձեր կողմէ Արչէնսի յանձնուած գումարներուն հաշուեցուցակները պիտի ղրկէք: Որպէսզի, ձեւակերպութեան համար, ես ալ քիչ շատ ծանօթ ըլլամ այդ պարոնին ծախքերուն, ըսաւ Զիչէրին դառն ժպիտով մը: Մինչեւ հոն չեմ երթար Թէ ան այդ դրամները պիտի իւրացնէ, Բայց ընկեր Արչէնս լայն ապրիլը շատ կը սիրէ. անշուշտ դեսպանատունէն դուրս պիտի բնակի (արտօնեցինք ղինքը): Ուստի խիստ հակակշիռ մը աւելորդ չէ բնաւ: Մանաւանդ որ Արչէնս կէս պաշտօնական ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ Կօմինտէրնի, այսինքն Գ. Միջազգայինի Գործադիր Կոմիտէին:

Հինէն շատ ծանօթներ ունի անոր մէջ: Ռատէք իր լաւագոյն կունակն էր: Գիտէ՛ք նաեւ որ Արչէնս, իբրեւ երկրորդ խորհրդական, ձեր ստորագասեալը պիտի ըլլայ: Բայց այս Թելին վրայ շատ մի՛ կոխէք. իր ստանձնած աշխատութիւնը ա՛յնքան կարեւոր է որ իր տեղեկագիրները ուղղակի Մոսկուայի իշխանութեանց պիտի տայ: Ջանացէ՛ք աղէկ երթալ անոր հետ: Աշխատեցէք իրազեկ ըլլալ իր աշխատութեան: Պաշտօնապէս պարտաւորուած չէ ձեզի տեղեկագիր տալու իր ըրածներուն համար:

Պ. Զիչէրինի քանի մը հարցումներ ըրի Ֆրանսայի մէջ կէվէուհի եւ կօմինտէրնի կատարած գործերուն մասին: Գործավարը անորոշ պատասխաններ տուաւ, պատրուակելով Թէ իրմէ աւելի ձեռնհաս անձեր կային այդ մասին ճշդումներ հայթայթելու ինձի: Դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Միխայլօֆ այս միջոցին կէվէուհի ներկայացուցիչն է, բայց քիչ առնէն Պերլին պիտի անցնի, և անոր պիտի յաջորդէ Եանօվիչ, կէվէուհի Պոլսոյ երբեմնի ներկայացուցիչը: Թուրքիոյ մէջ Եանօվիչի անունն էր Վիլիանսքի: Պաշտօնապէս, Փարիզի հիւպատոսարանին ժամուլի պետը պիտի ըլլայ: Իր այս աշխատութեան մեծ մասը կինը պիտի կատարէ:

— Գալով կօմինտէրնի, սակայն, միայն կրնամ ըսել ձեզի Թէ Ֆրանսայի պրոպագանդի համար միլիոններ յատկացուած են: Դրամը պիտի հայթայթուի Պերլինի դրամական գործերու կեդրոնէն:

Զիչէրին այսպէս վերջացուց.

Պէտք է արդար ըլլալ ձեր կէվէուհին հանդէպ: Ան յաջողած է գտնել շատ մը ծածկագիրներու բանալիները, ի մէջ այլոց Մոսկուայի ֆրանսական դեսպանատան գաղտնի հեռագրութեանց բանալին: Եթէ կ'ուզէք, ցուցնեմ ձեզի այն հեռագիրը՝ որով ֆրանսական դեսպանը ձեր անուանումը կը ծանուցանէ իր կառավարութեան:

Ինձի երկարեց կտոր մը Թուղթ, որուն վրայ պարզաբանուած էր յիշեալ հեռագիրը: Հարցուցի Թէ կէվէուհն ի՞նչպէս կրնար այդպիսի արդիւնքներ ձեռք բերել:

— Գիտէք անշուշտ, պատասխանեց, Թէ կէվէուհն իր գործառնութեանց մասնագիտական կողմը մեզի չի մացներ: Օտար ծածկագրութիւնները լուծելու պաշտօն ունեցող կէվէուհի մասնագէտները անզուգական են աշխարհի մէջ: Այդ մասնաճիւղին պետը՝ Պօքէի, յաջողած է իր գործին լծել Ցարերու ժամանակէն մնացած քանի մը հին արհեստաւորներ: Սարսափելի սուղ կը վճարէ եւ անոնց յատկացուցած է լեղափոխութենէն առաջ անոնց ունեցածներէն շատ աւելի շքեղ յարկաբաժիններ: Օրական 15 — 16 ժամ աշխատութիւն ունին: Յաջողելու համար բաւական է որ գիտնան Թէ ի՛նչ բանի կը վերաբերի հեռագիրը, երբեմն մէ՛կ բառը կը բաւէ ամբողջ բնագիրը լուծելու համար: Այս տեղեկութիւնները անոնք դիւրաքանչիւր դեսպանատան մէջ: Ունինք նաեւ կատարելագործուած մեքենաներ, որոնցմով ուրիշներու խօսածները, հաղորդածները կը բռնենք,

Կէվէուհի չարաճճիները Թէ Մոսկուայի ամէն դեսպաններուն մէջ մեր Թելերը կը բռնացած են ասդին յատուկ սենեակի մը մէջ: Օր մը, կէվէուհի արտասահման պատասխանատուն մը պետը՝ Քիլէչ, յաջողած է իր կազմակերպութիւնը նճշդութիւնը հասկցնելու համար առաջարկեց ինձի ներկայ ըլլալ սիրային յայտարարութիւններուն՝ զոր Աֆղանիստանի դեսպանը պիտի ընէր մուսուլի Օփէրա - Քոմիքի նշանաւոր աղջկան: «Սենեակը եկէք, ամէն բան պիտի լսէք. Ասոնք ա՛յնքան հպարտ են իրենց յաջողութիւններով որ շանգամ, քիչ մը աւելի ճնշիչ վերջ, ամէն բան կ'ըսեն. Քիչ մը ետքը մեր ըլլայի Մոսկուայի դերձան դեսպան Պրօքտօրի Բանցաուի հետ որ իրազեկ եղած էր այդ գաղտնի լրտեսութեան:

Անդիտակցաբար եւ ակամայ այդ վայրկեանին չուրջս սենարկ մը նետեցի: Զիչէրին ըսաւ ինձի խաբուած ըլլալը խօժոդի ժպիտով.

— Անհոգ եղիր, հոս ալ մեզի մտիկ կ'ընեն: Անցեալ տարի նորոգութիւններու ձեռնարկուած էր այս պաշտօնատան մէջ, և այս առիթէն օգուտ քաղելով պէտք եղած գործիքները դնելու համար: Կէվէուհին պիտի Մէնժինսքի՝ տարիք չդատեց մինչեւ իսկ սուտ խօսիլ: Բայց ինձի Թէ բաց ըսաւ Թէ կէվէուհն պէտք է ամէն բան դիտնայ ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ Խորհրդային Միութեան մէջ, սկսեալ կուսակցութեան քաղաքական Բիւրոյէն մինչեւ գիւղական վերջին սովետը: Եւ բաւականէ ալ այս պաշտօնը տրաշալի կերպով կը կատարեն:

Ասիկա զարհուրելի Թուփ մըն ինձի: Դուրս ելայ Զիչէրինի գվէն բոլորովին ապշահար: Ինձի Թէ արտասահմանի մէջ կէվէուհն կը փորձեն ու տառակութիւն կը փորձեն ու կատարեն: Զէնքի ուժով պեցին աղջիկ մը, որ ամուսնայ Սամադին հետ, եւ աղջիկը հօրը խոստանալով ժողնել մունիստ կուսակցութեան Դործը հասաւ մինչեւ մարսափելի:

Այս մարդիկը գործակցած վաճառականներէն ապրանք կը Թոցնեն ու կը պահեն: Ասոնք զատ ամէն օր կուխի մէջ կուսակցութեան անդամներու հետ, որովհետեւ բէլիէին գործուար «հերոս» Հաղարտուտին ապդեցութեամբ, կ'ուզէ իրենց «անհարազատ» կուսակցականները վտարել շարքերէն եւ կ'ահաբեկեն գիւղացիները վտարել շարքերէն եւ կ'ահաբեկեն գիւղացիները

ԴՐԱԽՏ

«Պրոլետար» կը գրէ (2 մարտ).—

Նախիջեւանի Թագա գիւղի մէջ կը գործէ «Թաւֆաբազրուն խմբակ մը,— բէլիէին անդամները:

Այս մարդիկը, ամբողջ գիւղը իրենց ձեռքն առած, ամէն իշխանութիւն կը փորձեն ու կատարեն: Զէնքի ուժով պեցին աղջիկ մը, որ ամուսնայ Սամադին հետ, եւ աղջիկը հօրը խոստանալով ժողնել մունիստ կուսակցութեան Դործը հասաւ մինչեւ մարսափելի:

Այս մարդիկը գործակցած վաճառականներէն ապրանք կը Թոցնեն ու կը պահեն: Ասոնք զատ ամէն օր կուխի մէջ կուսակցութեան անդամներու հետ, որովհետեւ բէլիէին գործուար «հերոս» Հաղարտուտին ապդեցութեամբ, կ'ուզէ իրենց «անհարազատ» կուսակցականները վտարել շարքերէն եւ կ'ահաբեկեն գիւղացիները

ՅՕԲԵԼԵԱՆԸ ՓՐԱԿԱՅԻ ՄԷՋ

ՓՐԱԿ, 16 մայիս.— Ա-ռաջ, փրակայի հայ ուսանողութեան երկու վարչութիւնները (կուսակցական եւ չեզոք) պատրաստութիւններ էին տեսած արժանավայել կերպով տօնելու հայ երկրի մեծ գրագէտ յոբելեանը:

Մայիս 10ին, չեխական եւ հայկական մի քանի կարեւոր հաստատութիւններում, ինչպէս նաեւ հայ ուսանողութեան ժողովները, դասախօսութիւնները, ազգային տօնախմբութիւններն ու սգահանդէսները, այս անգամ զարդարուած էր հայկական եռագոյնով եւ Ա. Ահարոնեանի մեծադիր պատկերով, շրջանակուած դափնիներով եւ ծաղիկներով:

Հանդէսը բացաւ համագիւղացի Հ. Ղարիբեանը, որ ընդհանուր գծերով տուեց գրագէտի կենսագրութիւն, ինչպէս եւ մի քանի կարճ եւ սեղմ խօսքերով բնութագրեց նրա քաղաքական ու քաղաքական մեծ դերը մեր կեանքում:

Ապա՝ հանդէսի նախագահը կարդաց սոցիալիստ յեղափոխական կուսակցութեան ներկայացուցիչ եւ Ա. Ահարոնեանի բանաստեղծները Վ. Մեծախորհանին, որ իր կուսակցութեան մարմինների եւ անհատ ընկերների ողջոյնները յայտնելով յատկապէս ծանրացաւ յոբելեարի յեղափոխական գրականութեան եւ գործունէութեան վրայ: Բանախօսը իր մտքերը ամփոփելու համար՝ մերթ ընդ մերթ կարդում էր նրա ոտանաւորները, որոնք գրւած են դեռ տղայական թուականներին, եւ որոնք այնքա՜ն հարազատ ու թարմ են մնացած մինչեւ մեր օրերը:

Հանդէսին մէջ ընդ մէջ, երգում էր հայ ուսանողների խառնաւար խումբը, գերելով ունկնդիրների սրտերը յուզելով ներկաները հայրենի երգերով:

Թէ՛ իր յետոյ խօսք առաւ գեղամ ՔԷօսայեանը: Վերջինս ընդգծեց, որ նման հանդէսներում գանկալի է, որ խօսողները իրենց տպաւորութիւններն ու յուշերը պատմեն յոբելեարի մասին, ու նա պատմեց, թէ ինչպէս ընդունեց պոլիսը տուլեթանների ամբարտաւան մայրաքաղաքը, Հայաստանի առաջին բանագնացների պետ՝ Ա. Ահարոնեանին: ՔԷօսայեան յիշեց որ ամէն մի հայի սիրտը այդ ժամանակ բաբախում էր հպարտութեամբ, բայց չէր կարող արտայայտութիւն գտնել, որովհետեւ Թուրքիան դեռ յաղթական էր, գոռոզ: Սակայն, չնայած ահ ու սարսափին եւ թուրք լրտեսների աչալուրջ հսկողութեան, դեգերում էին Թոքատեանի փառաջեղ շէնքի չորս կողմը, որպէսզի գոնէ տեսնեն Ահարոնեանը եւ նրա ընկերները, որոնք եկել էին, վէպ հարիւր տարի ստրկութիւնից յետոյ, հաշւի նստելու տաճիկ բռնակալութեան հետ:

Վերջին ռազմաճառը արտասանեց Ա. Ահարոնեանի «Աշուղը» եւ յուզեց ներկաները:

Հանդէսը փակուեց առաջ նախագահը կարդաց ուսանողութեան ձօնը՝ նուիրած յոբելեարի գրական գործունէութեան քառասունամեակին եւ հրաւիրեց ներկաները ստորագրելու:

Ուղերձը, որ ուսանողութիւնը նուիրում է Ահարոնեանին, կարճիր, կաշկռող եւ մեծածաւալ է, բաղկացած 15 թերթերից: Առաջին երկու էջերը մագաղաթ են, որոնց վրայ ձեռագրւած է, կարմիր, սեւ թանաքով՝ ձօնը, իսկ մնացած թերթիկները զարդարւած են պրագայի ուսանողութեան զատ-զատ լուսանկարներով եւ հետեւեալ ձօնով.—

«Ա. Ահարոնեանին
(իր քառասնամեայ գրական գործունէութեան յոբելեանի առթիւ).

Ստացեալ ձիմնեցի, կառուցի կարգեցի, կուտեցի արձանացուցի, դիզի բարդեցի, կացուցի ցուցի... Նարեկացի

Թոյլ տո՛ւր, ո՛վ սիրելի վարպետդ, մեծ բանաստեղծի այս խօսքերով որակել քո գործը:

Դու ճոխացրիր մեր գրականութիւնը:

Դու գեղակերտեցիր մեր աշխարհիկ ոճը:

Դու արւեստագործեցիր մեր մեծ երազը:

Դու արձանացրիր մեր ազատամարտի արիւնոտ, այլ հերոսական դրւագները:

Դու ողբերգեցիր մեր տխրամած երկիրը:

Բայց ստրկութեան մէջ դեգերող հոգիները վաղուայ ցոյսով խանդավառեցիր:

Մեր վաղը նորէն ուշացաւ:
Մի անգամ էլ՝

«կայծակը ժայթքեց ու խոտոր անցաւ»:

Բայց ի տես այն իրողութեան որ այսօր շայոց ազգը գիտէ իր բոլորանւէր յարգանքը մատուցանել քո Հանճարին, քո գործին, քո երգին, եւ այն, որ մեր հոգիներում աճել ու արմատացել է քո «Ազատութեան ձանապարհին»ի հմայիչ գաղափարը՝ մենք համարձակութիւն ունինք յուսալու, որ մօտ է մեծ օրը, երբ ժայթքող կայծակն անվրէպ պիտի անցնի:

Ցոյսը դէպի Հայոց լուսաշող ապագան, որ քո գործով նշուլեց մեր հոգիներում, Ծո՛ղ լինի հայրենազուրկ, բայց հայրենավառ մի բուռ հայ ուսանողներիս երախտագիտութեանտուրքն ի խնդիր Հանճարիդ քառասնամեայ հայրենանուէր վաստակի՝ ի խորոց սրտից:

Փրակայի
Հայ Ուսանողներ»

Ապրիլ 1930
Պրագա

Այս ձօնին հետեւում են 30 հայ ուսանող - ուսանողուհիների ստորագրութիւնները:

Պաշտօնական հանդէսից յետոյ, Հայ Ուսանողական Միութիւնը, մայիս 13ին մի դասախօսութիւն եւս կազմակերպեց, նուիրած Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան:

Դասախօսեց Ռ.Էնը:

Ուսանողական Միութիւնը մեծադիր է, այս առթիւ եղած բանախօսութիւններն ու դասախօսութիւնները հրատարակութեան յանձնել:

ՊՐԱԳԱՑԻ

ԸՆԿԵՐՎ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԻԱՆԱՁԵՐԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Երէկ հրատարակեցինք ընկերվ. Աշխ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին կոչը՝ ուղղուած Ռուսաստանի աշխատաւորութեան:

Ստորեւ կուտանք ռուսական գործերու մասին քուէարկուած բանաձեւը.—

Ա. Ը. Միջազգայինը, ինչպէս անցեալին մէջ, կը ճանչնայ անսահման ինքնորոշման իրաւունքը այժմ Խ. Ս. Հ. Մ.ի կապուած բոլոր ազգերուն:

Ա. Ը. Միջազգայինը կը կարծէ թէ միայն այդ ազգերուն կ'իյնայ որոշել թէ ազգային պատութեան շրջանակին մէջ կրնա՞ն յաւագոյն ձեւով ապահովել իրենց ազգային ազատութիւնը թէ դաշնակցային հանրապետութեան մը շրջանակին մէջ:

Սակայն Ա. Ը. Միջազգայինը իրաւունք ունի իրեն յարած հատուածներէն պահանջելու, որպէսզի իրենց ազգային նպատակները հետապնդելով հանդերձ, չվտանգեն աշխատաւորական շարժման, ժողովրդապետութեան եւ խաղաղութեան ընդհանուր շահերը:

Մեկնելով այս սկզբունքէն, գործադիր կոմիտէն

1.— կը հաստատէ ընդհանուր փափաքը իր բոլոր հատուածներուն, որոնք կը գործեն խորհրդային իշխանութեան սահմաններուն մէջ, — մերձենալ ամէն ձիգ, որպէսզի մէկ կողմէն կարելի ըլլայ լայն ժողովրդավար վարչաձեւի մը վերածել քաղաքական ամէն իշխանութիւն, եւ միւս կողմէն՝ արգիլել սպիտակ հակայեղափոխական վարչաձեւի մը իշխանութեան գլուխ գալը, ինչ որ ամենամեծ վտանգը պիտի դառնար խաղաղութեան, ժողովրդապետութեան եւ Եւրոպայի աշխատաւորական շարժման համար:

2.— կը հաստատէ թէ ընկերվարական կուսակցութիւնները, որոնք կը ներկայացնեն այլազան ազգութիւններ, իրագործելու համար իրենց ազգային նպատակները, չպիտի դիմեն տնտեսական կազմալուծութեան, ոչ ալ քաղաքացիական կռիւներուն կամ օտար ու հակայեղափոխական ուժերու հետ դաշնակցութեան մը, այլ ընդհակառակն իրենց յոյսը պիտի դնեն ժողովրդապետական կարգին յառաջդիմութեան վրայ, զոր կ'աշխատին իրագործել:

3.— Միայն ժողովրդապետական եւ խաղաղասիրական մթնոլորտի մը մէջ է, որ իրենց ժողովուրդները, ամենայն ճշգրտութեամբ եւ առանց երբեք պատերազմի կամ հակայեղափոխութեան մը վտանգ ստեղծելու, պիտի կրնան ստանալ ինքնորոշման իրաւունքը, զոր Միջազգայինը իրենց է շնորհած:

4.— Համաձայն Մարսէյլի որոշման, Միջազգայինի բոլոր կուսակցութիւնները անյողդողդ որոշում են տուած դիմադրելու պատերազմի ամէն փորձի եւ խորհրդային իշխանութեան հակառակ ամէն միջամտութեան:

Գործադիր կոմիտէն կը յիշեցնէ Մարսէյլի որոշումը, որ կ'արտայայտէ Միջազգայինին ցանկութիւնը կռուելու յանուն Խ. Ս. Հ. Մ.ի հետ տնտեսական եւ դիւանագիտական բնական յարաբերութեանց վերսկսման եւ պահպանման:

5.— Ընդհ. քարտուղարութիւնը, պահանջուած տեղ, իրաւունք ունի յարաբերութեան մտնելու շահագրգռուած հատուածներուն հետ, մղելու համար զանոնք ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցները այս որոշման լիակատար գործադրման մասին:

«ԱՆԻՒ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ»

Կիրակի օր Սէվրի Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ դասախօսութեանց շարքին երկրորդը:

Վարժարանի մեծաւոր Հ. Ցովհ. վրդ. Թորոսեանի բացման խօսքէն վերջ, Հ. Գաբրիէլ վրդ. Նահապետեան մօտ երկու ժամ խօսեցաւ Անիի աւերակներուն վրայ: Դասախօսը 1898ին անձամբ այցելած է մեր պատմական մայրաքաղաքին փառապանծ մնացորդները եւ լուսանկարներ առած:

Այժմ լուսանկարներէն մէկ մասը ցոյց տուաւ մոգական լապտերով: Մասնաւոր գովեստով խօսեցաւ Ազոտ Ա իր եւ անոր յաջորդներուն շինարարական աշխատութեանց մասին: Գնահատեց Տրդատ Ճարտարապետի արուեստը: (Դէպ քան նիւթին սկսիլը, Հ. Գաբրիէլ հայրենաշունչ յառաջաբան մը ըրաւ):

Վարժարանի երեք սաներ քանի մը կտորներ նուագեցին դասախօսութենէն առաջ եւ վերջ (դաշնակ, ջութակ եւ թաւջութակ):

Շրջուն Թղթակից

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Լոնտոնէն կը գրեն մեզի.— Գէորգ Ե. կաթողիկոսի մահուան առթիւ, քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը հետեւեալ նամակը ուղղած է Հոգեւոր Հովիւ Մերուժան քահանայի.—

«Նորին Սրբութիւն քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը մեծ գաւով կը մասնակցի ձեր սուգին: Ամենայն Հայոց Վեհ. կաթողիկոսի մահուան առթիւ եւ փոխանորդաբար կը ներկայացնէ ձեր սիրելութեան Գըլհէմի լորտ եպիսկոպոսը, որ ներկայ պիտի ըլլայ ձեր եկեղեցիին մէջ կատարուելիք Հոգեւոր պաշտամունքին»:

Կիրակի առաւօտ տեղի ունեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօնը որու աւարտումէն յետոյ դամբանական մը խօսեցաւ անգլիական եպիսկոպոսը, յանուն իր եկեղեցւոյ պետին:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՊՈՂՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Հեղինակ՝ Լէոն Պլում: Հայերէնի վերածեց՝ Լ. Զ.: Հրատ. Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէի, No. 1, Փարիզ, 1930: Գինը՝ Ֆրանսայի համար 2 ֆր. 50: Արտասահման՝ 20 սէնթ:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՏՈՒՆ
(Հիմնարկութիւն մարի Նուպար)

Փարիզի Համալսարանական Ոստանին Հայ Ուսանողներու Տունը, զոր Պօղոս Նուպար փաշա հիմնեց ի յիշատակ իր ողբացեալ կողակից՝ Տիկին Մարի Նուպարի, աւարտելու վրայ է եւ յառաջիկայ 15 օգոստոսէն սկսեալ տրամադրելի պիտի ըլլայ հայ ուսանողներու:

Նուիրատուութեան պայմանագրին համաձայն, բոլոր հայ կամ հայկական ծագում ունեցող ուսանողները, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց հպատակութիւնը, կրնան բնակիլ Հայ Ուսանողներու Տան մէջ, պայմանաւ որ կանոնաւորապէս արձանագրուած ըլլան Փարիզի Համալսարանին ֆաքիւլթէներէն մէկուն մէջ եւ կամ հետեւին բարձրագոյն հաստատութեան մը դասընթացքներուն:

Ուսանողները, ամսական երկու հարիւր ֆրանքի փոխարէն, պիտի ունենան կահաւորուած սենեակ մը, հանգստաւէտութեան անհրաժեշտ պայմաններով: Լոյսը եւ ջեռուցումը ձրի են: Ուսանողները, եթէ փափաքին, պիտի կրնան ճաշել Համալսարանական Ոստանին ճաշարանին մէջ, ստանալով առողջապահիկ եւ առատ սնունդ մը, դիւրամատչելի գինով:

Երբ ուսանողներու թիւը բաւական շատնայ, փափաքողներուն համար պիտի հաստատուին հայերէն եւ հայոց պատմութեան ձրի դասախօսութիւններ:

Այն հայ ուսանողները, որ կը փափաքին հայ Ուսանողներու Տան գեղակերտ շէնքին մէջ բնակիլ, պէտք է փութան խնդրագիր մը ուղղել Ուսանողներու Ընդունելութեանցանձնախումբին քարտուղար Պ. Մ. Հէքիմեանի, 11, Սքուար Ալպոնի, Փարիզ (16րդ), որ իրենց պիտի տայ յաւելուածական տեղեկութիւններ, եթէ ուզեն:

Հայ Ուսանողներու Տան Ընդունելութեան ցանձնախումբ

19 մայիս 1930

Ծան.— Ուսանողուհիներու ընդունելութեան մասին պիտի ծանուցուի յառաջիկային:

ՑՔՆԱՂԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ

Մասնաւոր նամակ մը կը տեղեկանանք թէ բազմավաստակ բանասէր Մատթէոս Շահէանի բառարանը՝ մեղրիի բարբառի մասին՝ յանձնուած է տպագրութեան, Եգիպտահայ Պ. Մելքոնեանի կտակի յանձնաժողովին կարգադրութեամբ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Ես այդ ընտանիքներից շատերին կը ճանչնամ, ինչպէս՝ Պափազօղլի, Կիրակոսօղլի, Պարտիրոսօղլի եւայլն: Դրանց երիտասարդներն առհասարակ թէ՛ ազնիւ եւ թէ՛ աղնիկներ են, ինչպէս եւ մի քանի ուրիշ ընտանիքներ, որոնց վրայ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց: Ոչ միայն Հայերուս մէջ, այլեւ ոչ մի ազգութեան երիտասարդութեան մէջ, չեմ տեսեր որդիների այդպիսի վերաբերմունք դէպի իրենց ծնողքը:

* * *

Եօթը օրէն հասանք Կարս: Հոգ մի առժամանակ մնացինք: Այդ մէկուցին սպաննեցին մի քեղւեցի երիտասարդ: Նա գլխին դրեր էր անգլիական գլխարկ եւ եկեղեցու մէջ ու շուկաների վրայ առատ յուզելով ներկաները հայրենի երգերով:

Թէ՛ից յետոյ խօսք առաւ գեղամ ՔԷօսայեանը: Վերջինս ընդգծեց, որ նման հանդէսներում գանկալի է, որ խօսողները իրենց տպաւորութիւններն ու յուշերը պատմեն յոբելեարի մասին, ու նա պատմեց, թէ ինչպէս ընդունեց պոլիսը տուլեթանների ամբարտաւան մայրաքաղաքը, Հայաստանի առաջին բանագնացների պետ՝ Ա. Ահարոնեանին: ՔԷօսայեան յիշեց որ ամէն մի հայի սիրտը այդ ժամանակ բաբախում էր հպարտութեամբ, բայց չէր կարող արտայայտութիւն գտնել, որովհետեւ Թուրքիան դեռ յաղթական էր, գոռոզ: Սակայն, չնայած ահ ու սարսափին եւ թուրք լրտեսների աչալուրջ հսկողութեան, դեգերում էին Թոքատեանի փառաջեղ շէնքի չորս կողմը, որպէսզի գոնէ տեսնեն Ահարոնեանը եւ նրա ընկերները, որոնք եկել էին, վէպ հարիւր տարի ստրկութիւնից յետոյ, հաշւի նստելու տաճիկ բռնակալութեան հետ:

Վերջին ռազմաճառը արտասանեց Ա. Ահարոնեանի «Աշուղը» եւ յուզեց ներկաները:

Հանդէսը փակուեց առաջ նախագահը կարդաց ուսանողութեան ձօնը՝ նուիրած յոբելեարի գրական գործունէութեան քառասունամեակին եւ հրաւիրեց ներկաները ստորագրելու:

Ուղերձը, որ ուսանողութիւնը նուիրում է Ահարոնեանին, կարճիր, կաշկռող եւ մեծածաւալ է, բաղկացած 15 թերթերից: Առաջին երկու էջերը մագաղաթ են, որոնց վրայ ձեռագրւած է, կարմիր, սեւ թանաքով՝ ձօնը, իսկ մնացած թերթիկները զարդարւած են պրագայի ուսանողութեան զատ-զատ լուսանկարներով եւ հետեւեալ ձօնով.—

«Ա. Ահարոնեանին
(իր քառասնամեայ գրական գործունէութեան յոբելեանի առթիւ).

Ստացեալ ձիմնեցի, կառուցի կարգեցի, կուտեցի արձանացուցի, դիզի բարդեցի, կացուցի ցուցի... Նարեկացի

Թոյլ տո՛ւր, ո՛վ սիրելի վարպետդ, մեծ բանաստեղծի այս խօսքերով որակել քո գործը:

Դու ճոխացրիր մեր գրականութիւնը:

Դու գեղակերտեցիր մեր աշխարհիկ ոճը:

Դու արւեստագործեցիր մեր մեծ երազը:

Դու արձանացրիր մեր ազատամարտի արիւնոտ, այլ հերոսական դրւագները:

Դու ողբերգեցիր մեր տխրամած երկիրը:

Բայց ստրկութեան մէջ դեգերող հոգիները վաղուայ ցոյսով խանդավառեցիր:

Մեր վաղը նորէն ուշացաւ:
Մի անգամ էլ՝

«կայծակը ժայթքեց ու խոտոր անցաւ»:

Բայց ի տես այն իրողութեան որ այսօր շայոց ազգը գիտէ իր բոլորանւէր յարգանքը մատուցանել քո Հանճարին, քո գործին, քո երգին, եւ այն, որ մեր հոգիներում աճել ու արմատացել է քո «Ազատութեան ձանապարհին»ի հմայիչ գաղափարը՝ մենք համարձակութիւն ունինք յուսալու, որ մօտ է մեծ օրը, երբ ժայթքող կայծակն անվրէպ պիտի անցնի:

Ցոյսը դէպի Հայոց լուսաշող ապագան, որ քո գործով նշուլեց մեր հոգիներում, Ծո՛ղ լինի հայրենազուրկ, բայց հայրենավառ մի բուռ հայ ուսանողներիս երախտագիտութեանտուրքն ի խնդիր Հանճարիդ քառասնամեայ հայրենանուէր վաստակի՝ ի խորոց սրտից:

Փրակայի
Հայ Ուսանողներ»

Ապրիլ 1930
Պրագա

Այս ձօնին հետեւում են 30 հայ ուսանող - ուսանողուհիների ստորագրութիւնները:

Պաշտօնական հանդէսից յետոյ, Հայ Ուսանողական Միութիւնը, մայիս 13ին մի դասախօսութիւն եւս կազմակերպեց, նուիրած Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան:

Դասախօսեց Ռ.Էնը:

Ուսանողական Միութիւնը մեծադիր է, այս առթիւ եղած բանախօսութիւններն ու դասախօսութիւնները հրատարակութեան յանձնել:

ՊՐԱԳԱՑԻ

ԸՆԿԵՐՎ. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԻ ԻԱՆԱՁԵՐԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Երէկ հրատարակեցինք ընկերվ. Աշխ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին կոչը՝ ուղղուած Ռուսաստանի աշխատաւորութեան:

Ստորեւ կուտանք ռուսական գործերու մասին քուէարկուած բանաձեւը.—

Ա. Ը. Միջազգայինը, ինչպէս անցեալին մէջ, կը ճանչնայ անսահման ինքնորոշման իրաւունքը այժմ Խ. Ս. Հ. Մ.ի կապուած բոլոր ազգերուն:

Ա. Ը. Միջազգայինը կը կարծէ թէ միայն այդ ազգերուն կ'իյնայ որոշել թէ ազգային պատութեան շրջանակին մէջ կրնա՞ն յաւագոյն ձեւով ապահովել իրենց ազգային ազատութիւնը թէ դաշնակցային հանրապետութեան մը շրջանակին մէջ:

Սակայն Ա. Ը. Միջազգայինը իրաւունք ունի իրեն յարած հատուածներէն պահանջելու, որպէսզի իրենց ազգային նպատակները հետապնդելով հանդերձ, չվտանգեն աշխատաւորական շարժման, ժողովրդապետութեան եւ խաղաղութեան ընդհանուր շահերը:

Մեկնելով այս սկզբունքէն, գործադիր կոմիտէն

1.— կը հաստատէ ընդհանուր փափաքը իր բոլոր հատուածներուն, որոնք կը գործեն խորհրդային իշխանութեան սահմաններուն մէջ, — մերձենալ ամէն ձիգ, որպէսզի մէկ կողմէն կարելի ըլլայ լայն ժողովրդավար վարչաձեւի մը վերածել քաղաքական ամէն իշխանութիւն, եւ միւս կողմէն՝ արգիլել սպիտակ հակայեղափոխական վարչաձեւի մը իշխանութեան գլուխ գալը, ինչ որ ամենամեծ վտանգը պիտի դառնար խաղաղութեան, ժողովրդապետութեան եւ Եւրոպայի աշխատաւորական շարժման համար:

2.— կը հաստատէ թէ ընկերվարական կուսակցութիւնները, որոնք կը ներկայացնեն այլազան ազգութիւններ, իրագործելու համար իրենց ազգային նպատակները, չպիտի դիմեն տնտեսական կազմալուծութեան, ոչ ալ քաղաքացիական կռիւներուն կամ օտար ու հակայեղափոխական ուժերու հետ դաշնակցութեան մը, այլ ընդհակառակն իրենց յոյսը պիտի դնեն ժողովրդապետական կարգին յառաջդիմութեան վրայ, զոր կ'աշխատին իրագործել:

3.— Միայն ժողովրդապետական եւ խաղաղասիրական մթնոլորտի մը մէջ է, որ իրենց ժողովուրդները, ամենայն ճշգրտութեամբ եւ առանց երբեք պատերազմի կամ հակայեղափոխութեան մը վտանգ ստեղծելու, պիտի կրնան ստանալ ինքնորոշման իրաւունքը, զոր Միջազգայինը իրենց է շնորհած:

4.— Համաձայն Մարսէյլի որոշման, Միջազգայինի բոլոր կուսակցութիւնները անյողդողդ որոշում են տուած դիմադրելու պատերազմի ամէն փորձի եւ խորհրդային իշխանութեան հակառակ ամէն միջամտութեան:

Գործադիր կոմիտէն կը յիշեցնէ Մարսէյլի որոշումը, որ կ'արտայայտէ Միջազգայինին ցանկութիւնը կռուելու յանուն Խ. Ս. Հ. Մ.ի հետ տնտեսական եւ դիւանագիտական բնական յարաբերութեանց վերսկսման եւ պահպանման:

5.— Ընդհ. քարտուղարութիւնը, պահանջուած տեղ, իրաւունք ունի յարաբերութեան մտնելու շահագրգռուած հատուածներուն հետ, մղելու համար զանոնք ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցները այս որոշման լիակատար գործադրման մասին:

«ԱՆԻՒ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ»

Կիրակի օր Սէվրի Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ դասախօսութեանց շարքին երկրորդը:

Վարժարանի մեծաւոր Հ. Ցովհ. վրդ. Թորոսեանի բացման խօսքէն վերջ, Հ. Գաբրիէլ վրդ. Նահապետեան մօտ երկու ժամ խօսեցաւ Անիի աւերակներուն վրայ: Դասախօսը 1898ին անձամբ այցելած է մեր պատմական մայրաքաղաքին փառապանծ մնացորդները եւ լուսանկարներ առած:

Այժմ լուսանկարներէն մէկ մասը ցոյց տուաւ մոգական լապտերով: Մասնաւոր գովեստով խօսեցաւ Ազոտ Ա իր եւ անոր յաջորդներուն շինարարական աշխատութեանց մասին: Գնահատեց Տրդատ Ճարտարապետի արուեստը: (Դէպ քան նիւթին սկսիլը, Հ. Գաբրիէլ հայրենաշունչ յառաջաբան մը ըրաւ):

Վարժարանի երեք սաներ քանի մը կտորներ նուագեցին դասախօսութենէն առաջ եւ վերջ (դաշնակ, ջութակ եւ թաւջութակ):

Շրջուն Թղթակից

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Լոնտոնէն կը գրեն մեզի.— Գէորգ Ե. կաթողիկոսի մահուան առթիւ, քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը հետեւեալ նամակը ուղղած է Հոգեւոր Հովիւ Մերուժան քահանայի.—

«Նորին Սրբութիւն քէնթըպըրիի արքեպիսկոպոսը մեծ գաւով կը մասնակցի ձեր սուգին: Ամենայն Հայոց Վեհ. կաթողիկոսի մահուան առթիւ եւ փոխանորդաբար կը ներկայացնէ ձեր սիրելութեան Գըլհէմի լորտ եպիսկոպոսը, որ ներկայ պիտի ըլլայ ձեր եկեղեցիին մէջ կատարուելիք Հոգեւոր պաշտամունքին»:

Կիրակի առաւօտ տեղի ունեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօնը որու աւարտումէն յետոյ դամբանական մը խօսեցաւ անգլիական եպիսկոպոսը, յանուն իր եկեղեցւոյ պետին:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՊՈՂՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Հեղինակ՝ Լէոն Պլում: Հայերէնի վերածեց՝ Լ. Զ.: Հրատ. Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէի, No. 1, Փարիզ, 1930: Գինը՝ Ֆրանսայի համար 2 ֆր. 50: Արտասահման՝ 20 սէնթ:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՏՈՒՆ
(Հիմնարկութիւն մարի Նուպար)

Փարիզի Համալսարանական Ոստանին Հայ Ուսանողներու Տունը, զոր Պօղոս Նուպար փաշա հիմնեց ի յիշատակ իր ողբացեալ կողակից՝ Տիկին Մարի Նուպարի, աւարտելու վրայ է եւ յառաջիկայ 15 օգոստոսէն սկսեալ տրամադրելի պիտի ըլլայ հայ ուսանողներու:

Նուիրատուութեան պայմանագրին համաձայն, բոլոր հայ կամ հայկական ծագում ունեցող ուսանողները, ինչ որ ալ ըլլայ իրենց հպատակութիւնը, կրնան բնակիլ Հայ Ուսանողներու Տան մէջ, պայմանաւ որ կանոնաւորապէս արձանագրուած ըլլան Փարիզի Համալսարանին ֆաքիւլթէներէն մէկուն մէջ եւ կամ հետեւին բարձրագոյն հաստատութեան մը դասընթացքներուն:

Ուսանողները, ամսական երկու հարիւր ֆրանքի փոխարէն, պիտի ունենան կահաւորուած սենեակ մը, հանգստաւէտութեան անհրաժեշտ պայմաններով: Լոյսը եւ ջեռուցումը ձրի են: Ուսանողները, եթէ փափաքին, պիտի կրնան ճաշել Համալսարանական Ոստանին ճաշարանին մէջ, ստանալով առողջապահիկ եւ առատ սնունդ մը, դիւրամատչելի գինով:

Երբ ուսանողներու թիւը բաւական շատնայ, փափաքողներուն համար պիտի հաստատուին հայերէն եւ հայոց պատմութեան ձրի դասախօսութիւններ:

Այն հայ ուսանողները, որ կը փափաքին հայ Ուսանողներու Տան գեղակերտ շէնքին մէջ բնակիլ, պէտք է փութան խնդրագիր մը ուղղել Ուսանողներու Ընդունելութեանցանձնախումբին քարտուղար Պ. Մ. Հէքիմեանի, 11, Սքուար Ալպոնի, Փարիզ (16րդ), որ իրենց պիտի տայ յաւելուածական տեղեկութիւններ, եթէ ուզեն:

Հայ Ուսանողներու Տան Ընդունելութեան ցանձնախումբ

19 մայիս 1930

Ծան.— Ուսանողուհիներու ընդունելութեան մասին պիտի ծանուցուի յառաջիկային:

ՑՔՆԱՂԱՆ ԳՈՐԾ ՄԸ

Մասնաւոր նամակ մը կը տեղեկանանք թէ բազմավաստակ բանասէր Մատթէոս Շահէանի բառարանը՝ մեղրիի բարբառի մասին՝ յանձնուած է տպագրութեան, Եգիպտահայ Պ. Մելքոնեանի կտակի յանձնաժողովին կարգադրութեամբ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

Ես այդ ընտանիքներից շատերին կը ճանչնամ, ինչպէս՝ Պափազօղլի, Կիրակոսօղլի, Պարտիրոսօղլի եւայլն: Դրանց երիտասարդներն առհասարակ թէ՛ ազնիւ եւ թէ՛ աղնիկներ են, ինչպէս եւ մի քանի ուրիշ ընտանիքներ, որոնց վրայ շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց: Ոչ միայն Հայերուս մէջ, այլեւ ոչ մի ազգութեան երիտասարդութեան մէջ, չեմ տեսեր որդիների այդպիսի վերաբերմունք դէպի իրենց ծնողքը:

* * *

Եօթը օրէն հասանք Կարս: Հոգ մի առժամանակ մնացինք: Այդ մէկուցին սպաննեցին մի քեղւեցի երիտասարդ: Նա գլխին դրեր էր անգլիական գլխարկ եւ եկեղեցու մէջ ու շուկաների վրայ առատ փող կը ծախսէր: Սպանութիւնը կատարուեցաւ այսպէս — Դեսեատնիկ (տանապետ) Բարսեղի տանը նրա գիտութեամբ ճաշկերոյթ կ'ընեն Ջմռացի Ցարութիւն եւ Մշոյ Դաշտի Սօլուխ գիւղացի Հլօն: Ճաշկերոյթէն վերջ կը կանչեն կառքապան տղան կը գնան մէջը եւ կը բարձրանան դէպի գետն ի վեր: Քաղաքից դուրս չելած՝ կառքը կը վերադառնայ: Քարի մը կողքին Ցարութիւնը մթութեան մէջ կը զարնէ խանչալով սխալմամբ իրեն ընկերոջը: Ընկերը կ'ըսէ. «Ցղա՛յ, ինձի զարկիր» եւ կ'ընկնի գետին: Ցարութիւնը աւելի եւս կը բարկանայ եւ կը սպաննէ քեղւեցի տղային: Այդ տղուն սպաննեցին մատնիչ անուան տակ:

Ցարութիւնը կ'ըսէ ընկերոջը թէ՝ «Հոս մնացի՛ր, երթամ ձիաւոր մը ղրկեմ, քեզ այստեղից տանէ»: Կ'երթայ կ'ուղարկէ, բայց ձիաւորը չի կրնար Հլոյին գտնել եւ կը վերադառնայ: Վիրաւոր ընկերը դիակի մօտէն սողալով կը հեռանայ մի 50 քայլ: Առաւօտը Հայերը կը տեսնեն վիրաւորին եւ դիակը: Վիրաւորին կը բերեն իսկ դիակի մասին կառավարութեան լուր կուտան: Կառավարութիւնը դիակը բերել կուտայ. կը տեսնեն, որ ոսկի ժամագոյց, մատանի, փողերը բոլորը վրան են: Վիրաւորը դեղելով՝ փախցուցինք քիւրեաքդարա, Ցարութիւնի ընկեր եղիշէն դրինք վիրաւորի քով Ցարութիւնն ալ փախաւ Ալեքսանդրապոլի կողմերը:

Կառքը վերադառնալու ատեն՝ ցեխի մէջով էր անցած, հետքը կ'երեւար: Կառավարութիւնը հաւաքեց բոլոր կառապաններին եւ գտաւ հետքը: Բայց կառապանը ըսաւ. «Ես ի՞նչ ընեմ, ես մի կառապան եմ. այդ մարդիկը տարայ դեսեատնիկ Բարսեղի տունէն մինչեւ հոդ ու վերադարձայ»: Հենց այդ ատեններն ժամերները ինձ եւ ինձ ծանօթ ընկերներ ձերբակալեցին, սակայն, առաւօտից մինչեւ երեկոյ պահելով՝ բաց թողին:

Այդ ատեն Մուրադ եւ Ժիրայր Ղարս կը գտնուէին: Ես ըսի. «Ցղե՛րք, եկէք, գնանք Պարսկաստան»: Ըսին. «Ինչո՛ւ չէ, երթանք»:

«Արշաւանք պիտի ըլլայ. մենք ալ մասնակցինք»:

«Ուրեմն, ըսին տղերքը, գնա՛ Համազասպին եւ Արիստակէսին ըսէ, թէ տղերք 25 րուբլի պարտք ունին, տուէ՛ք, որ նրանք ալ գան արշաւանքին մասնակցին»:

Արիստակէսը եւ Համազասպը այդ առաջարկը մերժեցին: Նրանք ըսին.

«Մենք կը տանք միայն հացի փոլ եւ կը ղրկենք Ալէքսանդրապոլ, այնտեղից կը ղրկեն Ուրեւան, Ուրեւանէն՝ Նախիջեւան, այնտեղից ալ կ'երթաք Սալմաստ»:

Երբ տղայոց

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3,30ին և իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՇԱՆԵԱՆ ի անմահ օբերէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ: Գեղեցիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Լեպլեպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ

20 հոգիանոց եռաձայն երգչախումբ

ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած է

40 հոգի բեմի վրայ

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. Վահրամ Սվաճեանի, Ա. Դմբէթեանի, Վահրամ Պալգճեանի, Արմենակ Սարաֆեանի, Սարիմ Մագսուտի, Տիգրան Պողոսեան, եւ տիկիններ Սիրանույշ Ալիքսանեանի, Լօժէնի Շահ-Պարոնեանի, Մարկրիթ Փափազեանի եւն., եւն., եւն.:

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ — Տոմսերը կը ծախուին կավռօշի մօտ եւ հայ ճաշարանները — ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.: Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.: Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.: Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.

.. Պ. Փաթէլ, հնդիկ սահմանադիր ժողովին հրաժարեալ նախագահը, նոր ճառ մը խօսելով Անգլիոյ դէմ, յայտարարեց.*

— Կառավարութեան ձեռք առած միջոցները հաւասար են ահուսարսափի քաղաքականութեան մը: Մեծն Բրիտանիան այլեւս չի իշխեր Հնդկաստանի մէջ: Հնդիկ ազգայնականները Բրիտանացիներուն տեղը անցած են, եւ, ինչ որ ալ ըլլայ, մենք պիտի յաջողինք հաստատել մեր անկախութիւնը, զինուրական ներկայ վարչաձեւին տեղ:

.. Հարաւային Հնդկաստանի առեւտրական սենեակը հեռագիր մը ուղղելով կառավարութեան, բողոքեց զսպողական քաղաքականութեան դէմ:

Զիչէրին կ'աճապատէ

«Ռուլ», Պերլինի ռուս պահպանողականներուն թերթը, կը գրէ թէ Զիչէրին վճռապէս մերժած է վերստանձնել արտաքին գործավարութիւնը: Զրոյց կը պտտի թէ Լիթվինոֆ ալ պիտի հեռանայ:

.. Փարիզի խորհրդային դեսպանատունը կը հերքէ Փարիզի Թերթերուն այն լուրը թէ խորհրդային դեսպանատան պաշտօնեաներէն 8 հոգի ետ կանչուած են, «գեղծումներու» մասին հաշիւ տալու համար:

«Հարա-քիր»ն կը փրկէ

Թօքիօէն կը հեռագրեն թէ «հարա-քիր»ի ընելով (փորը ճեղքելով) անձնասպան եղաւ ծովային սպայակոյտի անդամներէն Քազուքարի, իր երկրին համար վնասակար գտնելով Լոնտոնի նաւային պայմանագիրը: Միւս կողմէ, ճափոնցի հայրենասէր մը թռուցիկ մէջ փաթթուած դանակ մը ղրկեց ծովակալ Թաքաբապէի, որպէս զի «հարա-քիրի» ընէ, իբրեւ պատասխանատու այդ պայմանագրին: Ուրիշ խօսքով՝ իբրեւ դաւաճան հայրենիքի . . . :

Կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն.— Պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ Լոնտոնի մէջ կատարուած անգլեւարաբական բանակցութեանց մասին: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Արաբներու պահանջները անընդունելի էին, որովհետեւ այնպիսի սահմանադրական փոփոխութիւններ կը հարկադրեն որ անկարելի պիտի դառնար հոգատարութեան գործադրութիւնը: Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ բրիտանական կառավարութիւնը կը ջանայ ապահովել Պաղեստինի ոչ-հրեայ բնակչութեանց շահերը, թէ միջոցներ կ'ուսումնասիրէ հողագործական համայնքներու պաշտպանութեան համար եւ թէ որոշած է խստօրէն խափանել երկիւղալի լուրերը, որոնք վտանգուած կը ցուցնեն արաբական շահերը:

Նոր յաւելում - 1,739,000 անգործ

Վերջին շաբթուան տեղեկագիրը 27,000ի յաւելում կը ցուցնէ Անգլիոյ գործազուրկներու թիւին վրայ: Համագումար 1,739,000 հոգի, ինչ որ ոչ միայն լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ աշխատաւորական կառավարութեան, այլեւ կը սպառնայ պառակտում յառաջ բերել նոր ծոցին մէջ: Արդէն իր հրաժարականը պատրաստած է Սըր Օ. Մօսլի, լորտ Քրըզընի փեսան, որ պատուակալ պաշտօն մը ունի դահլիճին մէջ: Այս երիտասարդը խստօրէն կը դատապարտէ ձեռքերը ծալած նստելու քաղաքականութիւնը եւ կը պահանջէ միջոցներ ձեռք առնել գործազրկութեան դէմ: Ծրագիր մըն ալ մշակած էր, բայց կառավարութիւնը մերժեց, իբրեւ անգործնական, եթէ ոչ ցնորական: Եթէ պնդէ հրաժարականին վրայ, գէշ կացութիւն մը պիտի ստեղծուի դահլիճին համար, քանի որ պիտի անցնի երիտասարդ երեսփոխաններու խումբի մը գլուխը: Մեծապէս խախտած է գործազրկութեան նախարար Պ. Թոմասի դիրքը: Ասկի օր, իբրեւ պարսաւանք, Երեսփ. ժողովին մէջ առաջարկուեցաւ հարիւր ոսկի կրճատել թոշակէն, եւ հազիւ կարելի եղաւ 15 քուէի առաւելութեամբ մերժել բանաձեւը:

Կառավարութիւնը կը խոստովանի թէ չի կրնար ո՛րեւէ արմատական միջոց գտնել գործազրկութեան դէմ՝ ներկայ կարգուսարքին մէջ:

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:
EMPIRE մուզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախտ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատորատուր: Ազատիտ եւ արագ խորհրդատկութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պէլվիլի Ռոստով ենթակոմիտէի ժողովը վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 131 Fbg. du Temple: Օրակարգ՝ զեկոյց երեկոյթ պարահանդէսի եւ ընթացիկ հարցեր:

Սէն Միշէլի Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ստորերկրեայ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. Մխիթեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրաստարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՄԱՐՍԷՅԻ Ռոստով ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Վիչիի Քրիստափոր խումբի բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7ին, Հ. Ց. Դ. Ասկուժին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԻ Վոստեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ՝ Ընկ. Պ. Հիւսեան:

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Փարիզի գլուխ նշանաւոր ճաշարանը

RESTAURANT CARLO

34 Rue St Lazare — PARIS

ԺԻԿ

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, արկածներու օթօմոպիլի եւն. ապահովագրութեանց դիմաց պէտք է դիմէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ Ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:
H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO
VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN
24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert
Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:
Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւալէնի համար տրամադրելի սրահ:

ՇԱՎԻԼԻ շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—6, CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցները ցոյց կուտան հողաբաժինները:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ազգի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Բժիշկ, կորդի ու ախանջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՅԻՍ 28 ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՓԱՐԻԶ.—ԴՇ. ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊ.— Նախաձեռնութեամբ Անիէռ-Պուա-Բոլոնպի Հ. Ց. Դ. Զէյթուն ենթակոմիտէի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի մասնաճիւղին: Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Պուա-Բոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահը Rue des Halles, Bois-Colombes.

Կը Նախագահէ՝ Ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

25 Մայիս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

Պետ. սրահներէն Salle Rameau մէջ (29-31 rue de la Martinière)

Հովանաւորութեամբ նախկին վարչապետ եւ Լիոնի քաղաքապետ Պ. EDOUARD HERRIOTի եւ նախագահութեամբ Պ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆի: Կը խօսին՝ Պ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ (*Հայերէն և ֆրանսերէն*) և Պ. ՄԵՍՐՈՊ ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Տիկ. J. Bériel (դաշնակ), Փարիզէն Օր. Հ. Թորոսեան (երգ), պիտի երգեն նաեւ Տիկին Սօնա Ղարիբ եւ Օր. Ժ. տէր Պետրոսեան: Կը նուագեն փափագեան քոյր-եղբայրները (դաշնակ-ջութակ): Դասական պարեր պիտի պարեն Եւրոպայի ամենափոքրիկ ևհոչակաւոր պարուհիները Nelly, André Bériel *քոյրեր:*

Ճաշանաւնական ընտիր նուագախումբ, հայկական երգչախումբ ղեկավարութեամբ Պ. Ա. Գ. Մելքոնեանի:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն սկսեալ առաւօտ, Harola *սրահներուն մէջ* 3rue La Vieuville, Nord Sud: Abbesses.

Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

կը ներկայացուի «Ռոստոմ» թատերասիրացի կողմէ

ՇՈՎԻ ՁՈՀԵՐԸ ԵՒ ՎԻՒՒԻ ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒԻՈՐԸ (գաւեշտ)

Հայկ. եւ եւրոպական պարեր: Պարի մրցում, անակնկալներ

Ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր.:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
23
ՄԱՅԻՍ
1930

23 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1270 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ
ՍԱԼՄԱՍՏԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՄԱՍԻՆ

"ՏԱՆՋՈՒՄ ԵՆՔ ԱՐԵԳԱԿԻՑ ԵՒ ՔԱՄԻՆԵՐԻՑ, ՍԱՐՍԱՓՈՒՄ ԵՆՔ ԱՄՊԵՐԻՑ,.

ԹԱՒՐԻԶ, 11 մայիս (Սեփ. Թղթ.).— Մայիս 8ին գրուած պաշտօնական նամակէ մը կը քաղեմ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Մայիս 6ի առաւօտեան, ժամը 10ին անսպասելիօրէն տեղացաւ մի ուժեղ ցնցում եւ փուլ եկան մի քանի տասնեակ տներ: Աւելի զգալի էր՝ Հաւթեան եւ Դիլման: Հաւթեանը տուեց 7 զոհ, Դիլմանը 20. ցնցումը միաժամանակ չդադրեց: Դա մի սոսկալի էր: Հաւթեանը, Դիլմանը, Ղըզըլճա, Փայոլուկ, Ղասաբ սկսեցին թափուել դաշտերուն եւ այգիներուն: Շրջանի ամբողջ գիւղերը արժէք չեն տալիս եւ կարծում են, որ այլեւս չի կարող գոյութիւն ունենալու: Գիշերուայ ժամը 1.30ին սկսեցին ահեղ գոռում հրաբուխներ: Մի վայրկեանուայ շրջանը դարձաւ դժոխք եւ գիւղերը վերածուեցին հողակոյտերի: Հայերիս զոհը կը լինի մօտաւորապէս՝ Հաւթեանը 3, Մահլամ 42, Սառնա 7, Ղըզըլճա Փայոլուկ 5, Սանամերկ 25, Սարա 1:

Մնացածներս ցրուած ենք այգիներուն եւ դաշտերում տուք ու ցրիւ եւ անկազմակերպ. տանջուում ենք ուժեղ քամիներից եւ արեգակից: Սարսափում ենք ամպերից երբ հաւաքուում են երկնակամարի վրայ. եթէ անձրեւ գալու լինի (Աստած ոչ անի) մեր կէս մասը կորելու է: Ինչ որ կիսատ-պռատ տներ ունէինք մնացել է հողի տակին: Եթէ կապերտներ ունենայինք, հնարաւոր էր վրաններ կազմել, բայց չունինք:

Ցանկալի է որ Թաւրիզը օգնութեան ձեռք մեկնի: Ամենից անհրաժեշտը վրաններն են: Եթէ պատրաստի լինի յաւ, եթէ ոչ նոր առէք նոր կարելու համար:

Որքան շուտ այնքան լաւ:

Ալիւր նոյնպէս անհրաժեշտ է. ցորեն ունինք, բայց ջրադաց չունինք այդ ամբողջ շրջանում:

Պետութիւնը պատրաստի հաց է բերում Ուրմիից: Դեղօրայք նոյնպէս, որովհետեւ եղածը շատ քիչ է. անհրաժեշտ է ֆիտակեղէն, վերմակ եւ դրամ: Օտարի շրջանից նոյնպէս վատ լուրեր կան. որպէս թէ Քրդերը շատ զոհ են տուել:Պարսիկները ետ են դէպի Խոյ, Ուրմի եւ Թաւրիզ:

Մեր ժողովրդի մէջ կան նոյնպէս շատեր որոնք ցանկանում են խմբովին գաղթել: Ես գերադասում եմ մահը, քան Թաւրիզի փողոցները մուրալը: Մոռացայ գրել, որ 100ից աւելի վիրաւորներ ունինք, որոնց 3)4ը անյոյս են: Անհաւատալի չթւայ, եթէ ասեմ, որ երկու ժամ է տեւել նամակիս գրութիւնը, որովհետեւ ցնցումները միշտ խանգարում եւ ընդհատում են:

Անասունների կէս մասը փչացել է:

Այսօր Վահանի (ՀՄԲ.— Մեր Թղթակցին) դիակը հանել են Հաւթեանցի մի խումբ համակիրների եւ չորս հայ զինուորների միջոցով: Շատ տեղերում դաշտերը մակերեւոյթից ջուր է իջել:

Ճարայից մի ուղղութեամբ (արեւմուտք — արեւելք) բացուել է մի ահագին արահետ (ճանապարհ) եւ շարունակւել է մինչեւ Ուրմիոյ լիճի ափը: Շրջանի բոլոր եկեղեցիները ծռած եւ առանձին բլուրներ են կազմած, բացի Հաւթեանի կանգուն եկեղեցիէն, որ ճեղքուած է եւ առանց գմբէթի:

ՓԻՐՈՍ

Ց. Գ.— *Ահա չորս օր է ինչ Ատրպատականի հրամանատարը հասել է Ալմաստ եւ տեղում կազմակերպել է օգնութեան գործը: Թաւրիզի հայ եւ պարսիկ վաճառականները դրամական մեծ օգնութիւն են ցոյց տալիս:*

Այսօր ընկ. Սամսոն Թադէոսեանը ինքնաշարժով մեկնեց Սալմաստ, իր հետ տանելով առաջնորդին կողմից հաւաքած դեղօրայքը: Մի քանի ժամից կը մեկնին մօտ 20 հոգի մեր ընկերներից, որոնք պիտի օգնութիւն հասցնելու դաշտերում ապաստանած հայրենակիցներին:

Գերմանիա կը զօրացնէ բանակը

Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ, բանակին եւ նաւատորմին վարկերու քննութեան առեն, շատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ պատերազմական նախարար Զօր. Կրոներ: Ամէնէն առաջ, գանգատեցաւ այն քննադատութիւններուն դէմ որ կ'ըլլան արտասահմանի մէջ, գերմանական բանակին սպառազինութեան դէմ: Յայտարարեց թէ Գերմանիոյ Թոյլատրուած 100 հազար զինուորին դէմ կանգնած է ֆրանսական ահարկու բանակը, որուն զինուորներուն թիւը մէկ միլիոնի կը հասնի:

Թէեւ անպաշտպան, պէտք է ամէն ազդու միջոց գործադրենք, մեր չէզոքութիւնը պաշտպանելու եւ մեր հողը յարձակել չտալու համար: Պէտք է անվթար պահենք մեր պաշտպանողական ուժը եւ այդ ոգին վաս պահենք մեր երիտասարդութեան մէջ, որովհետեւ ուրիշ երկիրներու մէջ ո՛րեւէ զօրաջոկութիւն չի ցուցներ զինաթափութիւնը. զինաթափութիւն մը զոր մենք իրաւունք ունինք պահանջելու:

Գաղտնի սպառազինութիւններ կը վերագրեն մեզի: Ոեւէ տեղեակ գիտէ որ բացարձակապէս անկարելի է գաղտնի սպառազինութիւն մը: Անիմաստ են Պ. Փուանքառէի կողմէ արձակուած յարձակումները:

Նախարարը յայտնեց թէ կը յուսայ աւելի մեծ վարկեր ստանալ յառաջիկայ տարի: «Ամենամեծ տիմարութիւնը զօրացած պիտի ըլլաք պակսեցնելով զէնքի եւ ռազմանիւթի վարկերը»:

ՄԱՄՈՒԼ

ԱԻԵՐԱԿ ՍԱԼՄԱՍՏԸ

«Յուսաբեր» կը հետեւի իր մայիս 14ի խմբագրականով.

— «Բնութեան տարերքն իսկ սկսած է ֆալածել մեզ: Վերջին տարիներուն երբորդ ծանր աղէտքն է, որ կը պատահի մեր ժողովուրդին,— երեւանի հեղեղը, Ալեքսանդրապոլի շարժը եւ ասոնց ետեւէն աճա այս վերջինը, Սալմաստի աւերածութիւնը: Ցակաւին խօսք չենք ըներ միւս, մարդկային բարբարոսութեանց արգասիքը եղող աղէտքներուն մասին, որոնց վերջին պսակը բռնի արտագաղթը եղաւ վերապրած Թրքահայութեան վերջին բեկորներուն, ձիւն ձմրան, մերկ ու թշուառ վիճակի մէջ, շարան առ շարան, Թուրքիոյ խորերէն դէպի Սուրիոյ տարբեր վայրերը:

Ինչպէս յայտնի է, Սալմաստը — Րաֆիթի ֆայրենիքը — Իրանի ֆայաբնակ շրջաններէն մէկն է: Չինէն ի վեր ֆայութիւնը ֆաստատուած է այս շրջանին մէջ, ուր կը զբաղի առաւելապէս երկրագործութեամբ եւ տեղաւորուած է գրեթէ բացառաբար գուտ ֆայաբնակ գիւղերու մէջ: Մեծ պատերազմին Սալմաստը սոսկալի աւերածութեանց ենթարկուեցաւ: Թրքական զօրքերու յաղթական արշաւը դէպի Թաւրիզ ֆարկադրեց որ Սալմաստի ֆայութիւնը, տուն տեղ ձգած, խուճապաֆար վիճակի մէջ, Թողու իր ֆայրենիքը եւ տարտղնուի ամէն ուղղութեամբ: Այս տեղաֆանութեանց, գաղթի եւ աւերածութիւններու շրջանին, Սալմաստի ֆայութեան քանակը, որ մօտ 10,000 էր, իջաւ 3000ի: Նոյն ֆամեմատութեամբ շրջանը նաեւ նիւթական կորուստներ ունեցաւ:

Այս երիցս աղէտուած գաղութը էն է աֆա, որ իր վրայ կը կրէ աֆեղ շարժի մը ծանր ֆարուածները:

Մարդկօրէն ըմբոստացուցիչ եւ ազգայնօրէն աննեղելի պիտի ըլլար կարդալ այս աղէտքներու մասին եւ անոնց վրայէն լուութեամբ անցնիլ:

Իրանաֆայութիւնը միշտ իր բաժին օգնութիւնը բերած է մեր այն բոլոր շրջաններուն, ուր չարիք մը եկած եւ իր աւերածութիւնները գործած է:

Մեզ կը մնայ, որ այժմ, մեր ֆերթին, նման գեղեցիկ ժեսթով մը արձագանգենք օգնութեան այն կոչին, որ մեզ կուգայ ծանր բաղէս աղէտուած շրջանէ մը»:

«ԹՈՒՐՔ ՍԻՊ»Ի ՏԱԳՆԱՊԸ

Խորհրդային իշխանութիւնը շոնդալից յայտարարութիւններով աւետեց «Թուրք-Սիպ» գծին (Թուրքեստան-Սիպերիա) շինութիւնը, որ իսկապէս խոշոր ձեռնարկ մըն է: Բայց ահա սեւ լուրեր կը հասնին: Մոսկուայի երկաթուղիներու վարչութիւնը եւ արհեստակցական միութիւնները անդադար կոչեր կը ստանան գծին կառուցանողներէն, որոնք ուտեստ ու շինանիւթ կը պահանջեն: Երկու գիծերու միացումէն եւ բացումէն յետոյ (մայիս 1), անհոգութեան կը մատնուի ամէն բան եւ այժմ 40,000 բանուորներ անօթութեան դատապարտուած են: Հացի բոլոր պահեստի պաշարը սպառած է եւ բանուորները օրը օրին կ'ապրին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՐԻՇ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամբողջ Սալմաստը ֆիմնայատակ կործանած.— կանգուն գիւղ եւ տուն չկայ այլեւս.— Ջոֆերուն Թիւը 3000ի կը հասնի.— Հայ զոֆերուն Թիւը առայժմ 100ի չափ յայտնի է:

ԹԱՒՐԻԶ, 10 մայիս (Սեփ. Թղթ.).— *Սալմաստի ահռելի երկրաշարժի մասին օրը օրին ստացուած մանրամասնութիւնները կը պարզեն աննախընթաց աղէտ մը, որուն զոհ գացին ոչ միայն 3000է աւելի մարդիկ, այլեւ երկու տասնեակ գիւղեր եւ հազարներով տնային կենդանիներ ու հսկայական տնտեսութիւն: Կառավարութիւնը շուտափոյթ օգնութեան հասաւ աղէտեալներուն: Հայերն ալ Թաւրիզի մէջ ի նպաստ երկրաշարժէն ֆիասուածներուն կը հաւաքեն հագուստ, դեղօրայք եւ դրամ: Մուգանջուղ Թրքաբնակ գիւղէն 200 ընտանիքներէն ազատուած են միայն 15 — 20 տուն: Մահլամ հայաբնակ գիւղին մէջ հայ զոհերուն Թիւը կը հասնի 50ի:*

Հայկական միւս գիւղերուն մէջ զոհերուն Թիւը 7 —12ի սահմանին մէջ է: Կան բազմաթիւ վիրաւորներ, որոնց բժշկական օգնութիւն ցոյց կը տրուի պետութեան կողմէ:

Սալմաստի մէջ գետինը պատռուածքներ ունեցած է, լճակները ճեղքուած են: Տեղ-տեղ դուրս եկած է սեւ եւ տղմախառն ջուր: Ծծմբային հոտը ապականած է օդը, ատորերկրեայ որոտումները անդադար կը շարունակուին: Ժողովուրդը դեռ եւս կ'ապրի ժահուան սարսափին տակ:

Զոհերուն վերջնական Թիւը դեռ յայտնի չէ, վասնզի ամէն ժամ փլատակներուն տակէն դիակներ կը հանուին:

Սալմաստի մէջ այժմ ո՛ր եւ է կանգուն եւ անվնաս գիւղ ու տուն չէ մնացած: Երկրաշարժը այնքան ուժգին ցնցումներ ունեցած է, որ ծառերն անգամ հոս ու հոն շպրտուած, տուներու պատերը ձգուած, եկեղեցիներու քարերը հեռու նետուած են: Պարսից կառավարութիւնը կազմակերպած է օգնութեան գործը եւ հայ ու պարսիկ աղէտեալներն անշուշտ հաւասարապէս պիտի ստանան նպաստ եւ սնունդ:

Սակայն այս բաւական չէ միայն: Այսօր Սալմաստի մէջ ապրող Հայերու Թիւը կը հասնի 2.200ի: Այս կենսուրախ, աշխատասէր եւ առողջ ժողովուրդը հիմա փլատակներուն վրայ նստած, գլուխը կորսնցուցած կ'ողբայ իր սիրելիներուն ժահը եւ ժամնուած է ծայրայեղ թշուառութեան:

Կոչ կ'ուղղենք արտասահմանի համայն հայութեան, ազգային, կուսակցական, բարեգործական եւ ամէն տեսակ մարմիններուն եւ հիմնարկութեանց, հայ հարուստներուն, Պարսկահայերուն եւ պարսկահպատակներուն, որ ամենուրեք կազմակերպեն հանգանակութիւն, եղբայրական օգնութեան ձեռք տան Սալմաստի դժբախտ աղէտեալներուն, որոնք այժմ անունդ, բնակարանէ եւ հագուստէ զուրկ՝ նստած իրենց աւերակներուն մէջ, աչքերը յառած են մեր օգնութեան:

Ծաւիր տագնապ Հնդկաստանի մէջ

Կանտիլն, Թիապճիէն յետոյ, ձերբակալուեցաւ նաեւ բանաստեղծուհի Տիկին Նայտու, որ կը վարէր անհնազանդութեան պայքարը, ինչպէս գրեցինք երէկ:

Զորեքշաբթի օր երկու հազար կամաւորներ ճամբայ ելած էին դէպի Տարսանայի աղարանը, իրենց գլուխն ունենալով բանաստեղծուհին: Իրենց նպատակն էր գրաւել աղահանքերը: Տիկին Նայտուի քովէն կը քալէին կանտիի երրորդ զաւակը եւ քարտուղարը, Իման Սահէպ, հնդկական համագումարին անդամներէն մէկը: Կամաւորներէն շատերը պարաններ եւ խոշոր մկրատներ առած էին, աղարանը պաշտպանող փշաթելերը կտրելու եւ ձողերը վար քաշելու համար:

Կամաւորները համախմբուեցան որոշեալ վայրին մէջ եւ Տիկին Նայտու իր վերջին պատուէրներն ու յորդորներն ուղղեց, յանձնարարելով որ բռնութեան չդիմեն: Ցետոյ հաւաքաբար աղօթեցին եւ ճամբայ ելան փոքր խումբեր կազմելով, որպէսզի ոստիկանութիւնն ստիպուի ցրուել իր ուժերը: Ոստիկանները բազմութենէն պաշարուելով, ստիպուեցան տեղի տալ եւ կամաց կամաց ընկրկիլ մինչեւ աղի մթերանոցը: Եւ ահա կամաւորները խոյացան փշաթելերուն վրայ, պարաններով եւ մկրատներով: Այնատեն ոստիկանները հրաման ստացան բռնութեան դիմել առանց խնայելու: Ամէնէն առաջ, բիրերով ետ մղեցին բազմութիւնը եւ մաքրեցին դետինը: Բայց յարձակումը կրկնուեցաւ եւ կատաղեալ ճակատամարտ մը սկսաւ, որու ընթացքին աւելի քան հարիւր ցուցարարներ վիրաւորուեցան:

Ոստիկանութիւնը կացութեան տէր դառնալով, ձերբակալեց մօտ 300 հոգի, որոնց մէջ եւ Տիկին Նայտուն եւ ուրիշ վարիչներ:

Այս ձերբակալութեան հետեւանքով, անմիջապէս յաջորդ նշանակուեցաւ Պ. Փաթէլ, Տէլհիի ազգ. ժողովին հրաժարեալ նախագահը: Իր ընտրութենէն անմիջապէս յետոյ, Փաթէլ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— Հնդկաստանը ուրիշ օրէնք չունի այսօր եթէ ոչ բիրի օրէնքը: Կառավարութիւնը վերջնապէս անցած է ոստիկանութեան ձեռքը: Այս բանակցութեան դէմ, մեզի ուրիշ բան չի մնար եթէ ոչ ազդու կերպով պաշտպանել մեր իրաւունքները:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 1

Մատաթ Լուսիկեան	300
Գարեգին Գարաքէհեաեան	250
Վահան փաստրմաճեան	150
Աշոտ Նշանեան	150
Երուանդ Ցովհաննէսեան	150
Վարդան Նազարեան	150
Վահրամ Ձէզայիրլեան	150
Լեւոն Սուրէնեան	150
Աղապապ Պարսամեան	150
Բենօ Նալջաճեան	150
Տիգրան Տէրոյեան	150
Բարթամ Պասմաճեան	150
Գումար	2050

ՎԱՀԱՆ ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆ

ՀՄԲ.— Դժբախտաբար կը հաստատուի Սալմաստի մեր Թղթակցին ժահը, իր քրոջը հետ: Խորին վշտով կը հրատարակենք Թաւրիզի մեր Թղթակցին հետեւեալ երկտողը, այս մասին.—

Մայիսի 6ի գիշեր, Սալմաստի աֆուելի երկրաշարժի ժամանակ մահացաւ գիւղին մէջ, փլատակներուն տակ մնալով մեռաւ Վահան Սարուխանեանը:

Հանգուցեալը ծնած էր 1905ին Սալմաստի Ղալասար գիւղին մէջ, ուր իր նախնական կրթութիւնը ստանալէ յետոյ, Թաւրիզի կեդր. դպրոցը մտած էր: Այս դպրոցն աւարտելէ յետոյ, երկու տարի առաջ իբր ուսուցիչ գնաց Սալմաստ: Վերին աստիճանի բարեխղճութեամբ նուիրուած էր իր գործին: Բնաւորութեամբ համեստ, համակրելի, շատ սիրուած էր բոլորէն: Բազմանդամ ընտանիքի մէկ յոյսն էր: Ցերունի ֆայրը մայիս 9ին արցունքն աչքերուն գնաց Սալմաստ, զաւկին դիակը փլատակներուն տակէն ֆանելու ֆամար:

Հանգուցեալ Վահանը անդամ էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ գաւառին մէջ կը կատարէր կուսակցական գործեր:

Վերջերս Սալմաստէն կ'աշխատակցէր «Յառաջ»ին, Սարեան ստորագրութեամբ: 1929 Թուին Սալմաստի կրթական շարժումներու մասին ընդարձակ յօդուածաշարք մը ֆրատարակեց «Յուսաբեր» օրաթերթին մէջ: «Մասիս» օրացոյցին ֆամար ֆաւաքած եւ ֆրատարակած էր ժողովրդական երգեր եւ ազգագրական նիւթեր:

Շ. Ա.

ՆՈՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ
ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ «Նոր Լուր»ին ֆամաձայն, երեւանի կառավարութիւնը ֆետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է նոր կաթողիկոսին ընտրութեան առթիւ. —

1) Կառավարութիւնը չի միջամտեր կրօնական գործերու:

2) Մայր Աթոռի նոր գահակալին ընտրութիւնը իրենց ուզած ձեւով կատարելու ազատ են հաւատացեալները:

3) Երեւանի կառավարութիւնը պատրաստ է նոր ընտրութեան առթիւ գալիք պատգամաւորներու ուղեւորութիւնը թոյլատրել, բաւ է որ, անոնք վիզէի օրինական ձեւակերպութիւնները լրացնեն:

Ֆ. ՆԱՆՍԵՆ ԻՐԵՐ ԲԱՐԵՒԱԽՈՒՆՔ

ՊՏՈՒՅՏ ՍԵ ՊՈԼՍՈՅ ՍԵԶ

(Ք. ևր վերջին մաս)

Դուրս եկայ ես ամենից վաղ առաւօտեան եւ ուղեւորուեցայ դէպի Նիւ Եորք։ Ես ունէի հարիւր տոլար, որ ինձ տուած էր Ֆրիտիոֆ Նանսենը։ Ես ուզում էի ինքնուրոյն կեանք վարել եւ ոչ մի կերպ չէի ուզում ենթարկուել ուրիշների կամքին։ Ես ուզում էի ինքս ինձ համար աշխատել եւ ապրել։ Ես ուզում էի ինքս ինձ համար ստեղծել մի դիրք, մի անուն։ Ես ուզում էի ինքս ինձ համար ստեղծել մի ապագայ։

Ես ուզում էի ինքս ինձ համար ստեղծել մի ապագայ։

1895ի ամառը եւ աշունը ես անցուցի Նիւ Եորքում։ Ես ոչ մի դժուարութիւն չունեցայ գտնելու համար մի պատուաւոր պաշտօն, որ ինձ հնարաւորութիւն կը տար ապրելու։ Ես ստացայ մի պաշտօն մի մեծ առեւտրական տան մէջ, որ ինձ 18 տոլար էր վճարում շաբաթական։ Ես ուրախ էի, որ ունէի այդ պաշտօնը։ Ես ուրախ էի, որ ունէի այդ պաշտօնը։

1896ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1897ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1898ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1899ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1900ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1901ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1902ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1903ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1904ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1905ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1906ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1907ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1908ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1909ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1910ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1911ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1912ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1913ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1914ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1915ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1916ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1917ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1918ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1919ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1920ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1921ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1922ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1923ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1924ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1925ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1926ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1927ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1928ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1929ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1930ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1931ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1932ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1933ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1934ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆրիտիոֆ Նանսենից։ Նա ինձ գրում էր, որ ինքը ամուսնանում է եւ ուզում է, որ ես գամ նրա հարսանիքին։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։ Ես ուրախ էի, որ նա ամուսնանում է։

Ես գնացի Նորվեգիա։ Ես գնացի Նորվեգիա։

Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։ Հարսանիքը տեղի ունեցաւ Քրիստիանիայում։

Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։ Ես տեսայ Ֆրիտիոֆ Նանսենին եւ նրա կնոջը։

Նրանք երջանիկ էին։ Նրանք երջանիկ էին։

Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։ Ես վերադարձայ Նիւ Եորք։

1935ի գարնան ես ստացայ մի նամակ Ֆ

ձեռնարկելու։ Ընտրութիւնները տեղի ունեցան 2 ապրիլին։ Այսպէս կազմուեցաւ ազգային Սահմանադիր ժողովը, որ ազգային որոշ գոյն ունէր։

Ցաւին գումարուեցաւ ժողովը, ուր ներկայ էին 370 պատգամաւորներ, (ընտրուած 370)։ Ժողովը անմիջապէս արձանագրեց երկրին բացարձակ անկախութեան կողմնակից, եւ հռչակեց Սահմանադրութիւն մը, որ պիտի բաղկանար 115 յօդուածէ։ Ըստ այս Սահմանադրութեան, երկիրը պիտի ունենար ընտրովի նախագահ մը, որ պիտի ունենար լուծելու իրաւունք խորհրդարանը։ Ի հարկին գործադիր իշխանութեան համար Հանրապետութեան նախագահը, կամ նախարարները, կազմէին կառավարութիւնը։ Հանրապետութեան նախագահը պարտաւորիչ կերպով պիտի ընտրուէր խորհրդարանի մը։ Հանրապետութեան նախագահին պիտի տրուէր ամսական աւելի քան 3000 ոսկի ռոճիկ, ծառայութեան ընթացքին ոչ մէկ խտրութիւն ընելով անոր եւ ուրիշ քաղաքացիներու միջեւ։ Նախագահին պիտի տրուէր նաեւ պատուոյ պահակ մը։ Հանրապետութեան նախագահը պիտի ունենար իրաւունք ներկայանալու խորհրդարանին, եւ ելոյթ ունենալու անոր առջեւ։ Նախագահին պիտի տրուէր նաեւ իրաւունք ներկայացնելու օրինագիծեր, եւ ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։ Նախագահը պիտի կրնար ներում շնորհել, առանց դատարանի մը որոշումը վերցնելու։ Նախագահին պիտի տրուէր նաեւ իրաւունք կնքելու դաշնագրեր, որոնք պիտի հաստատուէին խորհրդարանի մը կողմէ։ Նախագահը պիտի կրնար հրամանագրով մը ցրել խորհրդարանը, եթէ ան 3 անգամ յաջորդաբար մերժէր վստահութիւն յայտնել կառավարութեան։ Նախագահը պիտի կրնար նաեւ

Ուժով է որ պիտի խլենք մեր ազատութիւնը, եւ, ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի նուաճենք մեր անկախութիւնը։

Մինչ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային Պոմպէի մէջ, ուրիշ ծանր անցքեր պատահեցան Տէլհիի մէջ։ Տեղական իշխանութեան հրամանով, ոստիկանութիւնը կոխեց հնդկական համագուժարին կեդրոնը եւ ձերբակալեց կարգ մը վարիչներ, մասնաւորապէս փաստաբան Նարիմանին։

Մինչ կալանաւորները բանտ կ'առաջնորդուէին ուղեկցութեամբ 300 ոստիկաններու, կանոնաւոր կռիւ մը սկսաւ, որու ընթացքին ոստիկանները քարի բռնուեցան եւ իրենց կարգին բիրի դիմեցին։ Երկու կողմէն ալ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան, որոնց երկուքը եւրոպացի։ Գրասենեակը կոխած ատեն, ոստիկանութիւնը շատ մը թուղթեր գրաւեց։

Վերջապէս, ամբոխը յարձակեցաւ Հնդկաստանի դրամատան շէնքին վրայ, լսած ըլլալով թէ տնօրէնը ժամանութիւնները ըրած է ոստիկանութեան։ Կարելի եղաւ հերքել այս լուրը եւ բազմութիւնը քաշուեցաւ. բայց շատեր որոշեցին ետ առնել իրենց դրամները։

**** Համահնդկական իսլամական դաշնակցութեան խորհուրդը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ կը յայտարարէ թէ եթէ գոհացում չտրուի Պաղեստինի Արաբներու արդար պահանջներուն, Հնդկաստանի իսլամներուն հոգեկան վիճակը պիտի ծանրանայ եւ դժուար պիտի ըլլայ աւելի երկար ատեն զսպել մահմետական զանգուածները։*

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3,30ին և իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ ի անմահ օբէրէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ։ Դեղեցիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Վէպլէպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ — ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած և
20 հոգիանոց եռաձայն երգչախումբ — 40 հոգի բեմի վրայ

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. վահրամ Սվաճեանի, Ա. Դմբէթեանի, վահրամ Պալգճեանի, Արմենակ Սարաֆեանի, Սարիմ Մագսուտի, Ե. Գրիգորեանի եւ տիկիններ Սիրանոյշ Ալիքսանեանի, Լօժէնի Շահ-Պարոնեանի, Մարկրիթ փափազեանի եւն., եւն., եւն.։

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ — Տոմսերը կը ծախուին կավուշի մօտ եւ հայ ճաշարանները — ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.։ Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.։ Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.։ Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պէլվիլի Ռոստով ենթակոմիտէի ժողովը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 131 Fbg. du Temple։ Օրակարգ՝ զեկոյց երեկոյթի պարահանդէսի եւ ընթացիկ հարցեր։

Սէն Մորիէլի Բրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 29 Bld. Carnot. կարեւոր օրակարգ։

ԴԱԻԱՌ

Մարսէյլի Ռոստով ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Վիէնի Բրիստափոր խումբի բոլոր ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7ին, Հ. Ց. Դ. Ա. կուժրին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Մարսէյլի Վոաժեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կը գաւախօսէ՝ Ընկ. Պ. Հիւսեան։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇՐԱՆՄԱՅԻ Հայ Նախկին կամաւորնէրու միութիւնը այս կիրակի հոգեհանգիստ կատարել կուտայ Փարիզի Հայոց եկեղեցին մէջ ի լիշատակ այն հայ սպաներուն եւ զինուորներուն, որոնք ինկան պատոյ դաշտին վրայ 1914—1920.

Ջ. Ե. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին 23 Պուլվար տէ Կոմէթի սրճարանին սրահը։ Օրակարգէ վերջ կը սկսի վիճաբանութիւնը նիւթ ունենալով «Բրիստոնէութիւնը օգտակարութիւն ունեցաւ հայ ժողովուրդին եւ հայ հայրենիքին համար»։ Կը հրաւիրուին համակիրներն եւ ընկերները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լիլա օր. Ա. Մ.— 70
Մարսէյլ, Գործ.— 930
Հէրիքուռ, Թ. Ս.— 70:
Վիէն, Ս. Ե.— 35։
Թանկուն, Մ. Գ.— 200։
Ալժեր Հ. Խ.— 35:
Պուքրէշ, Գործ.— 1260:
Մարսէյլ, Մ. Ց.— 35:
Ռոստր, Ա. Ակումբ.— 6 տոլար:
Պորտօ, Շ. Ս.— 140:
Մարսէյլ, Կ. Պ.— 35:
Մոնփէլիէ, Ա. Մ.— 35:
Վիֆքրանշ, Ա. Գ.— 70:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՓԱՂԱՐԿԸ ՉԱՐԼՕ ՆԱՀԱՏՆԱԿԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

RESTAURANT CARLO

34 Rue St Lazare — PARIS

ՄԻԿ

Վաճառու է յարկաբաժին մը (հինգերորդ յարկ), չորս սենեակ եւ խոհանոց։ Ջուր, կազ եւ էլեկտրականութիւն։ Կարելի է գործածել բնակութեան եւ գործատեղիի համար։ Պայլ չորս տարի եւ նորոգելի։ Տարեկան 5000 ֆր.։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ Ջ. Նուպարի, 40 Rue de Provence, Paris (9).

Կ'ուզուի Փորձառու վարպետ դերձակ (քուփէօր) մը։ Տարին շարունակ գործ։ Կը տրամադրուի ձրի սենեակ եւ խոհանոց։ Լաւ վճարում, Մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Manufacture de Vétements «HAD» A. Hadjian, 36 եւ 40, Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

LE MONT DORE
Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, հազի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։
Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառ։ Ազատիտ եւ արագ խորհրդացուկ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

EMPIRE միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Իսկական ԷՐՄԻՍԻ մարքան
P. YERGANIAN et Cie
ՊՈԼԻՍ

ՊՈԼՍՈՅ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ
Պատրաստուած են ամենամեծ խնամքով
կը ծախուին Ֆրանսայի բոլոր արուեստեան նպարեղէնի խանութները։
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել
Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville PARIS (Xe)
Միակ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար
Լիոնի, Մարսէյլի եւ Հար. Ֆրանսայի համար դիմել K. Bagdassarian et H. Tellian
8 Rue Francis-de-Pressensé
MARSEILLE

Գործ փնտռողներուն կուզէ՞ք քիչ աշխատելով շատ դրամ շահիլ։ Կը հայթայթենք *ՄԱՐՇԻ ԱՐՏՕՂԱԳԻՐ*։ Ամառնային pull over'ներու ճոխ ժողովածու կը տրամադրենք à crédit եւ à condition։ Դիմել՝ Fabrique de Bonneterie S. TERZIAN, 17 Rue de l'Equerre, Paris (19e). Metro: Buttes Chaumont.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ
Եթէ կ'ուզէք ձեր ճաշակին համեմատ մաքրել եւ ներկել ձեր զգեստեղէնները, դիմեցէք՝ UNION RAPIDE PRESSE
21 Rue Caisserie, Marseille.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO
VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN
24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert
Ինամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ։
Այցելեցէք, համոզուելու համար։ Հարմնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւ այլնի համար տրամադրելի սրահ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Քթ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնակուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը (Ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող դրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան։ Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 շոգեկառք օրական, 5 րոպէ Sevranի կայարանէն։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

LILASի մէջ հայկական նպարավաճառատուն
A. KHATCHADOURIAN
28 Bld. de la Liberté, LES LILAS, Seine
Ճոխ մթերք արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու
Լաւ եւ Ազան

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի կոմիտէի
Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին Սալ Շափի մէջ
Ղեկավարութեամբ՝ Մ. Մարութեանի, եւ մասնակցութեամբ Տիկ. Լ. Մարութեանի, Ս. Ազարեանի, Յ. Ուզունեանի, Մ. Գաբրիէլեանի եւ ուրիշներու։
Կը ներկայացուի՝ Շիլէրի Ա Ի Ա Զ Ա Կ Ն Ե Ր Ը

ԹԱՏՐՈՆ ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷ
13—15 Ave. Montaigne, Ռուսական օփերայի մեծ եղանակ
Շաբաթ 24 Մայիս ժամը 8.30ին Rouslan et Ludmila (Ա. անգամ)
Ընդհ. տնօրէն՝ ԻՇԽԱՆ Ա. ՏԵՐԷԼԻԷԼԻ

Ս. ԱԶԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Salle des Fêtesի մեծ սրահին մէջ
կը նախագահէ՝ Պ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ
կը խօսի Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ
Խմբերգ, արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն
Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Կազմակերպուած վալանսի յոբելինական յանձնախումբի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի, Հայրենակցական միութեանց, Ջ. Ե. Ո. Միութեան եւ Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի։
Կը խնդրուի 6 տարեկանէն վար փոքրիկներ չբերել։ Ծախքը արգիլուած է։ Կը խնդրուի կարգապահ ըլլալ։
Հրաւիրուած են նահանգապետը, քաղաքապետը, ոստիկանապետը, ընկերվարականներ՝ Mr. Faurd, Jules Moch եւ ուրիշներ։
Մուտք 2 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած Իսի-լէ-Մուլինօի «Եփրատ» նուագախումբի կողմէ, 24 Մայիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Harolaի սրահներուն մէջ 3rue La Vieuville, Nord Sud: Abbesses.
Նախագահութեամբ Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
կը ներկայացուի «Ռոստոմ» թատերասիրացի կողմէ
ՇՈՎԻ ՋՈՀԵՐԸ եւ ՎԻՒԻ ՁՈՒՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ (գաւեշտ)
Հայկ. եւ եւրոպական պարեր։ Պարի մրցում, անակնկալներ
Ընտիր ժազպանտ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։
Մուտք՝ այրերու 7.50 ֆր., կանանց 5 ֆր.։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Տրապիզոնի Հայր. Միութեան կողմէ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Վիքթօր Հիւկօի սրահներուն մէջ
46 Rue St. Didier, մէթրօ Boissière եւ Trocadéro։
Գեղարուեստական բաժին։ Ազգային տարազի մրցում, անակնկալներ եւայլն։ Կը մասնակցի Մ. Ալտազեան իր թառով։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
24
ՄԱՅԻՍ
1930
24 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1271 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆի ՀԵՌՈՒ ԵՒ ՓՈՒՐ, ԱՅՆՔԱՆ ՄՈԼԻ

Համայնավար կուսակցութեան Յունաստանի կեդր. կոմիտէն իր բոլոր անդամներուն ուղղած է բաց նամակ մը, իսկ ատոնցմէ՝ թիւ 3 շրջաբերականը: Երկուքն ալ իրարու նման: 1930 ապրիլ, մայիս եւ յունիս ամիսներու գործունէութեան:

«Բաց նամակ»ը հետեւեալ հրահանգները կուտայ, գլխաւոր նամակ ունենալով տասնապատկել գործունէութիւնը եւ ամրացնել շարքերը: (Կը քաղենք l'Internationale Communiste-էն 30 մայիս 20ի թիւէն).—

«Համաձայն եռամսեայ ծրագրին, կուսակցութիւնը պէտք տասնապատկէ հետեւեալ արդիւնքները.

1. — 1400 նոր անդամներ, որոնց 820ը բանուոր, 250ը բանուորուհի եւ 330ը չքաւոր գիւղացի:
2. — 70 գործարանային եւ 100 գիւղական նոր բջիջներ:
3. — եռապատկել մեր անդամներուն թիւը բանակին եւ նաւատորմին մէջ:
4. — սկնտիքաներուն մէջ քաշել իբր 40,000 (քառասուն հազար) նոր անդամներ, որոնց 23,000ը չափահաս բանուոր, 8500ը բանուորուհի եւ 8500ը երիտասարդ:
5. — ստեղծել 670 գործի կոմիտէ, 270ը գործարաններու, 160ը մեծ ձեռնարկներու եւ 240 գիւղերու մէջ:

Զանց առնելով 6—10 կէտերը, որոնք բեռ մը պարտականութիւն կը դնեն Յունաստանի անճարբանուորներուն եւ գիւղացիներուն վրայ, թարգմանենք յաջորդ երկու յօդուածները.—

11. — հիմնել 110 բջիջի լրագիրներ, որոնց 65ը գործարանային, 20ը փողոցի բջիջներու եւ 20ը գիւղական կոմիտէներու համար:
12. — կազմել 32 կոմիտէներ ազգային հարստահարեալ փոքրամասնութեանց (12ը փողոցի եւ 20ը գիւղական կոմիտէները):

Զգարմանանք որ, կոմինտէրնի Գործադիր կոմիտէին օրհնութեան անգամ ըմբռնացած է այս «քեալլակէօզութեան» ղէմ, դիտել կուտայ սուր հեգնութեամբ մը.

—. «Եթէ ջնջենք «բաց նամակ»ին եւ շրջաբերականին վերտառութիւնները եւ ստորագրութիւնը, մարդ չպիտի կրնայ գուշակել թէ ո՛ր երկրին եւ ո՛ր կուսակցութեան կը պատկանի այս «ծրագիրը»: Ցոյն ընկերները ուզած են «վերացական խօսքերուն» տալ թուանշաններ. բայց այդ թուանշանները ջակառակ մաթեմաթիքական ճշգրտութեան, նոյնքան վերացական են նոյնքան հեռու՝ կենդանի գործէն: Ամէն առիթի մէջ «կոնկրէտ» դառնալու, շօշափելի) բառը կրկնել եւ յայտարարել՝ երաշխաւորութիւն չէ վերացականութեան դէմ»:

«Հրաման»ներով եւ «ծրագիր»ներով կուսակցութիւն եւ երկիր կառավարելու այս մոլութիւնը ո՛րքան կը յիշեցնէ մեր օրերս երանեալ կարմրուկները, որոնք տասնապատիկ աւելի ժրանդ են...

Գերմանացի գրագէտ Արմէն Վիգներ, երբեմն աշխատակից Ռոյոյ «Ճակատամարտ»ին, եւ այժմ համայնավար— ինչպէս պարծանքով կը յայտարարէ ինքն իսկ— գիրք մը գրած է Խորհրդային Ռուսաստան. Հայաստան այցելութեան առթիւ: Ինտեղ կը խոստովանի որ, Երեւան մտած օրը, առաջին տպաւորութիւնն եղած է.

—«Այստեղ մարդիկ աւելի մօսկովեան են քան Մոսկուայի մէջ»:

Ճիշդ այստեղ ալ կը կծկուի մեր անյուր դժբախտութեանց գլխաւոր գաղտնիքը: Ո՛րքան հեռու կեդրոններէն, այնքան մօտ ճշմարտութեան եւ ստորուկ: Ո՛րքան փոքր, այնքան իմաստակ եւ կապկամաճաշակ: Ու վերջապէս, ո՛րքան տգէտ, այնքան ամբարտաւան եւ անսանձ:

Ահա վերջին օրինակը,— հաւաքական տնտեսութեան առթիւ կատարուած խայտառակութիւնները, որոնց տասնէն մէկը նկարել կրնանք թարգմանաբար ներկայացնել «Յառաջ»ի ընթերցողներուն:

«Խորհրդային Հայաստան» կը շարունակէ անվերջ փաստեր շարել, ապացուցանելու համար հայ գիւղացիներու գլխուն շարքուած տխուր զաւեշտը: Բոլորը մէկ եղանակով,— «Եթէ կոլխոզ չմտնես, էսպէս կ'անեմ, էնպէս կ'անեմ»: Արդարեւ, հայ դաշտերու չարքաշ, չարատանջ մշակները յանձնուած են գանազան թափթփուքներու կամ փախուկներու քմահաճոյքին, որպէսզի... թիւերը լենան: «Կոլխոզը իրականացաւ այնքան առ հարիւր»: Վա՛յ եթէ միւս գիւղը աւելի առաջ է անցեր: Մրցումի կ'ելլեն, հաւերն ու խոհանոցի պնակներն ալ դրաւելով: Ասպարէզ կարդալով բոլորին, բոլորի՛ն..

Երեւանցիները իրենք են որ կը յայտարարեն, երկարապատում նախադասութիւններով, թէ գիւղերու համայնացման գործուեր են հետեւեալ սխալները.—

1. Բռնի, նոյնիսկ վարչական միջոցներ գործադրուած են:
2. Ուռուցիկ թիւերու ետեւէ ինկած եւ թռուցիկ հանգամանք տուած են համայնացման:
3. Նկատի չեն առած համայնացման ենթարկուած շրջանին քաղաքական-տնտեսական առանձնայատկութիւնները:
4. Յաճախ կուլակ (ունեւոր) համարած են միջակ գիւղացիները:

Եթէ այդպէս չշարժէին, հապա իրենց ո՞ր արժանիքով պիտի կրնային հաճոյ գալ Թիֆլիսի եւ Մոսկուայի:

Քակէ՛, քանդէ՛ մոլեգնօրէն, որպէսզի լրանայ «առ հարիւրը»:

Շ.

ՄՕՍԿՈՒԱ Կ'ԱՐԲԱՐԾԷ ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«Թայմզ»ի մէջ կը կարդանք.— կարմիր Արիեստակցականներու Գործադիր կոմիտէն, որ անցեալ շաբթու գլխաւորաբար զբաղած էր Չինաստանի գործողութեանց յատակագիծը մշակելով, անկէ յետոյ մասնաւոր ժողով մը գումարեց Հնդկաստանի խռովութեանց ուղղութիւն տալու եւ բրիտանական կայսրութիւնը ջարուածելու համար: Ընկեր Հելլեր պաշտօնական տեղեկագիր մը ներկայացուց, որուն մէջ կ'ըսուի թէ «Հնդկաստան կը գտնուի 3/4ը այն 400,000,000 գերիներուն որոնց քրտինքը եւ արիւնը կանգուն կը պահէ բրիտանական կայսրութիւնը»: Հետեւաբար, ներկայ պայքարին ծաւալը եւ նպատակները մեծ պատեհութիւններ կը ներկայացնեն, իբրեւ սկզբնաւորութիւնը իրական յեղափոխութեան: Ամէնէն կարեւոր նոր իրողութիւնը այն է որ շարժում կը տիրէ գիւղացիներուն մէջ եւ եթէ «փտած միացեալ ճակատ մը չսարքուի ձախ եւաջ ազգայնականներուն միջեւ, ներկայ խլրտումը վերին աստիճանի բարերար արդիւնքներ պիտի ունենայ:

Կոմիտէն որոշեց միջազգային օգնութիւն կազմակերպել հնդկական յեղափոխութեան համար, միեւնոյն ատեն ցոյցեր սարքելով բոլոր երկիրներու մէջ, ուշացնելով զօրքերու առաքումը եւ հնդիկ բանտարկեալներու արձակումը պահանջելով:

Խօսելով Հնդաստանի վերջին դէպքերուն վրայ, Մոսկուայի «Պրաւդա»ն կը թելադրէ առաւելագոյն օգնութիւնը ընծայել «հնդկական զանգուածներուն որ կը կռուին ազատութեան համար բրիտանական լուծէն, արիւնը թափելով մաքսօնըլտի վարձկան զինուորներուն գնդակներէն: Պաշարման վիճակ, խմբական ձերբակալութիւններ, խարազանում, պառակտում հնդիկներու եւ իսլամներու միջեւ,— այս բոլորը կը կատարուին այսպէս կոչուած աշխատաւորական կառավարութեան պաշտօնեաներուն եւ զօրավարներուն կողմէ»: Լոզովսկի յայտնեց թէ միջազգային նոր դպրոց մը պիտի բացուի Մոսկուայի մէջ, յեղափոխական գործիչներ պատրաստելու համար:

ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Կաթոլիկ կիներու դաշնակցութեանց միջազգային հիմնադրամը, որ տեղի ունեցաւ Հռոմի մէջ, երկար եւ տաք վիճաբանութիւններէ յետոյ, հետեւեալ բանաձեւը քուէարկեց, իբրեւ պայման «պարկեշտ հագուածքի».—

1. Երիտասարդ աղջիկները պէտք է երկարին վիզէն մինչեւ բումբերուն տակ.
2. Թեզանիքները պէտք է իջնեն արմուկէն վար:
3. Հագուստները պէտք չէ մորթին փակին կամ թափանցիկ ըլլան:
4. Գուլպաները պէտք չէ թափանցիկ ըլլան կամ մսի գոյն:

Այս որոշումը տրուեցաւ հիմնադրամին իտալական բանաձեւին, իսկ Աւստրիոյ բարի պատուիրակուհին առաջարկեց միեւնոյն ատեն պօյքոթ հռչակել անպարկեշտ նորոյթներու եւ «մօտէլ»ներու դէմ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի հրեաները դարձադուլ հռչակեցին, իբրեւ բողոք այն որոշման դէմ որ առաջարկէս կ'արգիլէ ներգաղթը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սուրիոյ նոր Սահմանադրութիւնը

Ինչպէս գրեցինք, առջի օր թէ Փարիզի եւ թէ Դամասկոսի մէջ հռչակուեցաւ Սուրիոյ Նոր Սահմանադրութիւնը, որուն գործադրութիւնը պիտի սկսի երեսփոխանականընտրութիւններէն անմիջապէս յետոյ:

Նոր սահմանադրութեամբ, Սուրիան կը դառնայ հանրապետութիւն: Երեսփ. ժողովը, որուն շրջանը չորս տարի է, կ'ընտրէ հանրապետութեան նախագահը: Այս վերջինը միշտ իսլամ պիտի ըլլայ եւ իրաւունք ունի ժողովը յետաձգելու կամ լուծելու: Իր կարգին, կրնայ գերագոյն ատեանի յանձնուիլ:

Սուրիա ունի երկու ինքնավար կառավարչութիւններ, Ալէվիներու երկիրը եւ Ճէպէլը Տրիւզը, ինչպէս եւ Իսքէնտերունի սանճաքը: Այս վերջինը պիտի պահէ իր վարչական լայն ապակեդրոնացումը եւ տնտեսական ինքնավարութիւնը, գոնա կը վայելէ հոգատարութեան սկիզբէն ի վեր: Գալով Ալէվիներու երկրին, որ իր մայրաքաղաքին անունով պիտի կոչուի Լաթաքիէի կառավարչութիւն, եւ Ճէպէլը Տրիւզին, երկուքն ալ կը պահեն իրենց վարչական ղրութիւնը, «կազմական կանոնագիրը», ինչպէս կը կոչուի այժմ: Լաթաքիոյ կառավարիչը պիտի ունենայ նահանգային ժողով մը (ընտրովի), իսկ Ճէպէլը Տրիւզի կառավարիչը՝ երեւելիներու ժողով մը (նշանակովի): Այս այլազան կառավարչութիւնները պիտի ունենան խորհրդաժողով մը, հասարակաց խնդիրներու կարգադրութեան համար: Մաքսային եւ դրամական միութիւնը նոյնն է բոլոր երկիրներուն համար ալ: Յատկապէս շեշտուած է թէ սահմանադրութեան տրամադրութիւններէն ոչ մէկը կրնայ հակասել Ֆրանսայի ստանձնած պարտաւորութիւններուն, իբրեւ հոգատար պետութիւն: Այս վերապահումը կը վերաբերի մասնաւորապէս բարեկարգութեան, ապահովութեան, երկրին պաշտպանութեան եւ արտաքին յարաբերութեանց:

Ռազմաշունչ խօսքեր խաղաղ խաղամ

Մուսօլինի կը շարունակէ ճառախօսել, յոխորտալ եւ ըսպառնալ, մանգալով քաղաքէ քաղաք:

Վերջին ճառը խօսեցաւ Միլանի մէջ: Խօսքն ուղղելով նախկին պատերազմիկներու, հաշմանդամներու եւ անկարներու, գոռաց.

— «Կը թուի թէ միայն Իտալիոյ մէջ օգնաւեր կան, իսկ ուրիշ երկիրներու մէջ՝ միայն թուղթէ անմեղ թուղթիկներ: Միայն Իտալիոյ մէջ թենդանօթներ կան, իսկ ուրիշ տեղ՝ միայն պոյտի գաւազաններ: Միայն Իտալիոյ մէջ զօրանոցներ կան, իսկ ուրիշ տեղ՝ միայն սիրուն զբօսավայրեր: Միայն Իտալիոյ մէջ կայ մարմաջ տորմիլ ունենալու, մինչ միւս ազգերը միայն ձկնորսութեան կամ զբօսանքի համար նաւեր ունին: Արդ, գիտէք որ իրականութիւնը բոլորովին տարբեր է եւ թէ եթէ բոլոր երկիրները սպառազինուած են կամ կը սպառազինուին, չեմ հասկնար ինչո՛ւ միայն Իտալիան պէտք է զինաթափ ըլլայ եւ չսպառազինուի արդարօրէն: Ընկեր հաշմանդամներ, դուք այս գաւազանը նուիրեցիք ինծի իբրեւ «մականհրամանատարութեան»: Իսկ ինծի համար ան գաւազանն է իմ հնազանդութեանս՝ հանդէպ յաղթանակի ոգիին եւ հայրենիքի կամքին:»

Ծանր տագնապ Անգլիոյ մէջ

Աշխատաւորական դահլիճի երիտասարդ անդամներէն Սըր Օ. Մոսլի, լորտ Քըրզընի միլիոնատէր փեսան, պնդած ըլլալով իր հրաժարականին վրայ, ծանր տագնապի մը մատնեց կառավարութիւնը: Մաքսօնըլտ կը յուսար լեզու գտնել ազատականներուն հետ, բայց վերջին պահուն անընդունելի համարեց անոնց պայմանները: (Լոյտ Ճօրճ կը պահանջէր խորհրդարանին ներկայացնել օրինագիծ մը՝ որ համեմատական ընտրութիւն կը հաստատէ): Միւս կողմէ, աշխատաւորական երեսփոխանները առանձին ժողով գումարելով, մերժեցին Մոսլիի առաջարկած պարսաւը եւ դահլիճին կողմը բռնեցին: Եթէ ազատականներն ու պահպանողականները միանան կամ պառակտում ծագի աշխատաւորականներուն մէջեւ, անխուսափելի կը դառնայ խորհրդարանին լուծումը:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Պոմպէյէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը վճռած ըլլալով վերջ տալ Տարսանայի աղահանքերուն վրայ կատարուած յարձակումներուն, շատ խիստ միջոցներ ձեռք առաւ: Ատուն կանուխ, գինուորներ եւ ոստիկաններ գրաւեցին հնդիկ կամաւորներուն բանակատեղին եւ քառորդ ժամ միջոց տուին որպէսզի հեռանան: Կամաւորներէն շատերը գացին, իսկ անսաստողները քշուեցան բիրերով: Բոլոր ճամբաները բռնուեցան զօրքին կողմէ:

Առջի օրուան արշաւին ատեն, յարձակող 2500 հնդիկներէն 117ը վիրաւորուեցան գաւազանի հարուածներէն:

Ֆաշիստի վտանգը Աւստրիոյ մէջ

Աւստրիոյ ազգայնականները, աւելի ճիշդ՝ ֆաշիստները, որ կը ծածկուին «Հայմվէրէն» անունին տակ, վերջնագիր մը տուին վարչապետ Շոպէրի, պահանջելով իրենց վստահելի մարդու մը յանձնել ներքին գործերու նախարարութիւնը, եւ զինաթափ ընել ընկերվարական պահակախմբերը: Միեւնոյն ատեն կը պահանջեն իրենց անդամներէն ընտրել ոստիկանութեան բարձր պաշտօնատարները: Այս պահանջը մեծ յուզում պատճառեց երկրին մէջ:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Շանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 2

Մինաս Ալթունեան	150
Սեդրակ Գարակէօզեան	150
Ցարութիւն Եօթնեղբայրեան	150
Ցարութիւն Թաշճեան	150
Իսահակ Ցարութիւնեան	100
Ցակոբ Վէգիրեան	150
Միքայէլ Սեթեան	150
Գումար	1000
Նախորդ գումար	2050
Ընդհ. գումար	3050

ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ Կ'ԱՐՁԱԿՈՒԻՆ

Պոլսոյ Նաւահանգիստի ընկերը որոշած է իր պաշտօնեաներուն թիւը կրճատել: Ընկերութիւնը 2 միլիոն ոսկի հասոյթ ունի, որուն 137,000 էն աւելին պաշտօնեաներուն յատկացուած է:

Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, ծախքերը կրճատելու համար որոշուած է 130 պաշտօնեաներ արձակել:

Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ Քարափի ընկերութիւնն ալ վերջերս բաւական թուով պաշտօնեաներ ճամբեց, գործելու նուազութեան հետեւանքով:

«ԿՐԱՖ-ՃԷՓԼԻՆ»Ը, որ Մարիս 18ին ճամբայ ելած էր Դերժանիայէն, յաջողեցաւ կտրել հարաւային Ատլանտեանը եւ Փէրնամպուք (Պրազիլիա) հասաւ հարիւր ժամէն:

ԼԻՈՆի բնակիչները դատ բացած են քաղաքապետութեան դէմ, որ կը մեղադրուի թէ ջուրերը անխնամ ձգած ըլլալով, պատճառ եղած է անցեալ տարուան ժանտատենդին եւ 300 հոգիի մահուան:

ԱՆԳԼԻՈՅ երեսփ. ժողովին մէջ, պատասխանելով հարցումի մը, ելմտական նախարարը յայտնեց թէ մինչեւ 1930 մարտ 31 Ռուսիոյ պարտքին գումարն էր 900 միլիոն ստերլին: Յառաջիկայ բանակցութիւններուն ատեն, այս խնդիրը պիտի դրուի սեղանին վրայ:

«ԱՄԻԱ» ՇՈՒՆԱՒԻՐ, որ 1500 ուխտաւորներ կը տանէր Մէքքէ, կրակ առաւ Ճիտտէի բացերը: Կը կարծուի թէ հարիւր հոգի մնաց ան:

35 ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ առնւտրական ներկայացուցիչներ հասան Էլիս Այլէնտ (Մ. Նահանգներ), բայց կառավարութիւնը արգիլեց անոնց մուտքը:

2000 ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԶՕՐՔ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ 2000 իտալական զինուորներ ցամաք ելած են Շքոտրա (Ալպանիա), Զօկու թագաւորին արտօնութեամբ: Ատոնք իրենց սպաներուն եւ թնդանօթներուն հետ տեղաւորուած են քաղաքին շրջակայքին մէջ, Եուկոսլաւիոյ սահմանին մօտ: Կ'ըսուի թէ այս զօրքերը պիտի գործածուին երկրին բարեկարգութիւնը պահպանելու, կարգ մը ցեղեր զսպելով վերջերս ըրած ըլլալով:

ՆԱՀԱՆՋԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻՆ

Հայ բանասիրության ու նյութագիտության մասին մեր ունեցած գիտելիքները մեծ մասամբ հիմնված են հին հեղինակների վկայությունների վրա։ Ինչպես հայտնի է, հին հեղինակների մեծ մասի գործերը մեզ չեն հասել։ Նրանց մասին մենք գիտենք միայն ուրիշ հեղինակների վկայությունների միջոցով։ Ուստի հին հեղինակների գործերի հրատարակությունը մեծ նշանակություն ունի։

Հայ հին հեղինակներից մեզ հասել է Եղիշեի «Վասն Վարդանայ և Հայոց պատերազմին» գրքի առաջին հրատարակությունը։ Այդ հրատարակությունը կատարվել է 1764 թվականին Վենետիկում։ Այդ հրատարակությունից հետո Եղիշեի գործը մի քանի անգամ հրատարակվել է։ Բայց այդ հրատարակությունները ոչ մի նոր բան չեն տալիս։ Դրանք կրկնում են միայն առաջին հրատարակությունը։ Ուստի Եղիշեի գործի քննական հրատարակությունը մեծ նշանակություն ունի։

Եղիշեի գործի քննական հրատարակությունը կատարել է Երևանի պետական համալսարանի գիտական աշխատակիցներից Ա. Աբրահամյանը։ Նա հրատարակել է Եղիշեի գործի ոչ միայն տեքստը, այլև ուսումնասիրություն է գրել Եղիշեի մասին։ Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը հիմնված է Եղիշեի գործի 30 ձեռագրերի վրա։ Ա. Աբրահամյանը ուսումնասիրել է Եղիշեի գործի ձեռագրերի մեծ մասը։ Նա ուսումնասիրել է նաև Եղիշեի գործի հին հրատարակությունները։ Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը ունի մեծ գիտական արժեք։

Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը ունի նաև մեծ գրական արժեք։ Նա հրատարակել է Եղիշեի գործի ոչ միայն գիտական տեքստը, այլև ժողովրդական տեքստը։ Ժողովրդական տեքստը հրատարակելիս Ա. Աբրահամյանը հիմնվել է Եղիշեի գործի ամենահին ձեռագրերի վրա։ Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը ունի մեծ գրական արժեք։

Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը ունի նաև մեծ գրական արժեք։ Նա հրատարակել է Եղիշեի գործի ոչ միայն գիտական տեքստը, այլև ժողովրդական տեքստը։ Ժողովրդական տեքստը հրատարակելիս Ա. Աբրահամյանը հիմնվել է Եղիշեի գործի ամենահին ձեռագրերի վրա։ Ա. Աբրահամյանի հրատարակությունը ունի մեծ գրական արժեք։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական սովետական մարտահրավերները հանրապետական մարմնի մասին հոդվածներ են գրել Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Ներսիսյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Սարգսյանը, Ա. Տիգրանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը, Ա. Քոչարյանը, Ա. Օհանյանը, Ա. Ֆարսադանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը, Ա. Քոչարյանը, Ա. Օհանյանը, Ա. Ֆարսադանյանը։

Հայկական սովետական մարտահրավերները հանրապետական մարմնի մասին հոդվածներ են գրել Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Ներսիսյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Սարգսյանը, Ա. Տիգրանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը, Ա. Քոչարյանը, Ա. Օհանյանը, Ա. Ֆարսադանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐԸ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական սովետական մարտահրավերները հանրապետական մարմնի մասին հոդվածներ են գրել Ա. Ալեքսանյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Ներսիսյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Սարգսյանը, Ա. Տիգրանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը, Ա. Քոչարյանը, Ա. Օհանյանը, Ա. Ֆարսադանյանը, Ա. Ֆիլիպոսյանը։

ՆՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՆԱՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԱԾ

Տանուտէր Նիկոլայոսեանէ Ծ. Ս. Ընկերութեան (*): Ես նոր ցրտեցայ տունէդ, երբ դուն ինծի հարցուցիր թէ ինչո՞ւ ես ոչ մէկ նուէր կը բերեմ քեզի, որովհետեւ դուն ինծի ոչինչ տուած ես, ոչ ալ ինծի հետ խօսած ես տեսնելով որ ես աղքատ եմ, ուրեմն ինչպէ՞ս կրնայի քեզմէ բան մը խնդրել։ Ես գիտեմ որ դուն ինծի հետ խօսելու ատեն կ՚ամչնայիր, որովհետեւ ես աղքատ եմ, ու ինծի հետ խօսելով կ՚ամչնայիր, որովհետեւ դուն հարուստ ես։ Ես գիտեմ որ դուն ինծի հետ խօսելու ատեն կ՚ամչնայիր, որովհետեւ ես ոտքերուս մէջ կօշիկ չունիմ, ու գլխուս վրայ գլխարկ չունիմ, ու ձեռքերուս մէջ ձեռնոցներ չունիմ, ու վիզիս շուրջ շարֆ չունիմ, ու ես ալ գիտեմ որ դուն ինծի հետ խօսելու ատեն կ՚ամչնայիր, որովհետեւ ես ալ հարուստ եմ։ Ես գիտեմ որ դուն ինծի հետ խօսելու ատեն կ՚ամչնայիր, որովհետեւ ես ալ ունիմ ձեռնոցներ, շարֆ, գլխարկ, կօշիկներ, ու ոտքերուս մէջ կօշիկներ

ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՕԻ "ԵՓՐԱՏ., ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Այս իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ

Harolի *սրահներուն մէջ* 3 rue La Vieuville, Nord Sud: Abbesses

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ **Պ. Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ "ՌՈՍՏՈՄ., ԹԱՏԵՐԱՍԻՐԱՑԻ ԿՈՂՄԷ

ԾՈՎԻ ԶՈՀԵՐԸ ԵՒ ՎԻՒՒ ՁԱՁԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ (ԶԱՒԵՇՏ)

Հայկ. եւ եւրոպական պարեր: Պարի մրցում, անակնկալներ: Ընտիր ճաշպահ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

ՄՈՒՏՔ՝ ԱՅՐԵՐՈՒ 7.50 ՖՐԱՆՔ, ԿԱՆԱՆՑ 5 ՖՐԱՆՔ

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՓԱՐԻԶ.—ԴՇ. ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸՐԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ **Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ**

կը խօսի՝ **Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ**

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

կը ժամանակցի Սիփան երգչախումբը

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊ.— Նախաձեռնութեամբ Անիէռ-Պուա-Քոլոնպի Հ. Ց.Դ. Զէյթուն ենթակոմիտէի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի մասնաճիւղին: Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Պուա-Քոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահը Rue des Halles, Bois-Colombes.

կը նախագահէ՝ ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐՈՒ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները անխտիր: Կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ:

ՍԷՆ ԼՈՒ.— Վաղը կիրակի ժամը 3ին: ՍԷՆ Մարկրիթի եւ ՍԷՆ Լուի բոլոր ընկերները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ: Կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ:

ՊՈՒՒՎԱՒՌ ՕՏՏՕ.—Վաղը կիրակի ժամը 3ին: կը խօսի ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ

Ս. ԱՆԹՈՒԱՆ.— Քամփոները Ֆրէզի հայ մատրան մէջ:

Ս. ԺԷՐՈՄ.— Bar Tunelի սրահին մէջ:

Իսկ Հինգշաբթի 29 Մայիս

ՊՈՒՒՎԱՒՌ.— Օտտօի մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Ա. Ա. Յորելինական յանձնախումբի եւ գործակցութեամբ նոյն շրջաններու թաղ. խորհուրդներու եւ ծանօթ հայրենակիցներու:

Սոյն հանդէսներուն խօսելու հրաւիրուած են.— Պ. Պ. Ա. Աբոյեան, Ե. Արմէն, Վ. Գուլումճեան, Պ. Զարոյեան, Ե. Թորոսեան, Պ. Հիւսեան, Բ. Միլտոնեան, եւ ուրիշներ, իսկ Գեղարուեստական բաժինն իրենց աջակցութիւնը պիտի բերեն, դերասաններ Ե. Ղազարեան, Մ. Մարութեան, Ուզունեան, եւ ուրիշներ: Մուտքը ազատ է:

ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Salle des Fêtes*իժեռ սրահին մէջ*

կը նախագահէ՝ Պ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

կը խօսի Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

Խմբերգ, արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կազմակերպուած Վալանսի յորելինական յանձնախումբի կողմէ եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի, Հայրենակցական միութեանց, Զ. Ե. Ո. Միութեան եւ Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի:

Կը խնդրուի 6 տարեկանէն վար փոքրիկներ չբերել: Ծխելը արգիլուած է: Կը խնդրուի կարգապահ ըլլալ:

Հրաւիրուած են նահանգապետը, քաղաքապետը, ոստիկանապետը, ընկերվարականներ' Mr. Faurd, Jules Moch եւ ուրիշներ:

Մուտք 2 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի կոմիտէի

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին Սալ Շափի մէջ

Ղեկավարութեամբ' Մ. Մարութեանի, եւ մասնակցութեամբ Տիկ. Լ. Մարութեանի, Ս. Ազարեանի, Յ. Ուզունեանի, Մ. Գաբրիէլեանի եւ ուրիշներու:

կը ներկայացուի՝ Շիլլերի Ա ԽԱՉԱԿՆԵՐԸ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Այս Հինգշաբթի ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻ առթիւ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է ՎԻՃԱԿԻ ՕՐ

Աւանդական սովորութեամբ վիճակ հանելու հետ միասին կը լինին բանախօսութիւն, երգեր, պարեր եւ հաճելի ժամանց: Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Մուտքը ազատ է բոլորի համար Սկիզբը ժամը 3ին

ԹԱՏՐՈՆ ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷ

13—15 Ave. Montaigne, Ռուսական օփերայի մեծ եղանակ

Այսօր Շաբաթ ժամը 8.30ին Rouslan et Ludmila (Ա. անգամ)

Ընդհ. տնօրէն՝ *ԻՇԽԱՆ Ա. ՇԵՐԷԹԷԼԻ*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Տրապիզոնի Հայր.Միութեան կողմէ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Վիքթօր Հիւկօի սրահներուն մէջ 46 Rue St. Didier, մէթրօ Boissière եւ Trocadéro:

Գեղարուեստական բաժին: Աղգային տարազի մրցում, անակնկալներ եւայլն: Կը մասնակցի Մ. Ալմազեան իր թառով:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

Պետ. սրահներէն Salle Rameau*ի մէջ* (29-31 rue de la Martinière)

Հովանաւորութեամբ նախկին վարչապետ եւ Լիոնի քաղաքապետ Պ. EDOUARD HERRIOTի եւ նախագահութեամբ Պ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆի: Կը խօսին՝ Պ. Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ *(հայերէն և ֆրանսերէն)* և Պ. ՄԵՍՐՈՊ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Տիկ. J. Bériel *(դաշնակ), Փարիզէն Օր. Հ. Թորոսեան (երգ), պիտի երգեն նաեւ Տիկին Սօնա Ղարիբ եւ Օր. Ժ. տէր Պետրոսեան: Կը նուագեն փափագեան քոյր-եղբայրներ (դաշնակ-ջութակ): Դասական պարեր պիտի պարեն եւրոպայի ամենափոքրիկ հռչակաւոր պարուհիներ* Nelly, André Bériel *քոյրեր:*

Ճրանսանկան ընտիր նուագախումբ, հայկական երգչախումբ ղեկավարութեամբ Պ. Ա. Դ. Մելքոնեանի:

ՇԱՆՕԹ.— Կը խնդրուի գրկի երախաներ չբերել եւ կարգապահ ըլլալ, եւ ճիշդ ժամանակին գրաւել տեղերը նախօրօք ապահովելով յօրելեարին քարդերէն մէկ մէկ հատ, որոնց ետեւ թուագրուած է սրահի մէջ գտնուած աթոռներէն մէկ հատ, խճողումի տեղի չտալու համար:

ՕՐ. ՇՆՈՐՀԻԿ ԱՂԱՊԱԼԵԱՆ
եւ
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՓԷՆԻՐԵՄՋԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Մոնթրէօյլ (ՍԷՆ)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՍԷՆ ՄԻՇԼԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին տովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 29 Bld. Carnot. կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Վոամեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ՝ Ընկ. Պ. Հիւսեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Նիկոդոսեանի ճաշարանը 14 Բիւ Ֆրանսուա կարսէն: կարեւոր օրակարգ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հայ Նախկին Համաւորնեչու միութիւնը վաղը կիրակի հոգեհանդիստ կատարել կուտայ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ ի լիշատակ այն հայ սպաներուն եւ զինուորներուն, որոնք ինկան պատուոյ դաշտին վրայ 1914—1920.

ՊՕԼՈՒ-ՏԻ-ՎԸՐԿ եւ շրջակայքից Հայր, երկսեռ ընկերակցութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզ եւ արուարձանները բնակող բոլոր հայրենակիցները, վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Ժամկոչեաններու բնակարանը,10rueLévio, մէթրօ՝ Villiers. Կարեւոր օրակարգ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Փորձառու վարպետ դերձակ (քուփէօռ) մը: Տարին շարունակ գործ: Կը տրամադրուի ձրի սենեակ եւ խոհանոց: Լաւ վճարում, Մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով,* Manufacture de Vêtements «HAD» A. Hadjian, 36 *եւ* 40, Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ.էն Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորատ: Ազգամիտ եւ արագ խորհրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միզգիք-շօլ՝ 37 Av. Wagram

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անգամ մը այցելել հաւոստուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՑԷր եւ ՑՆօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թելեֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խաչմերուկ

Tél. TRUDAINE 81-07

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 րիւ տէ ֆօմինիքէնի *սափրիչի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը: Օրինակելի մաքրութիւն: Նրբաճաշակներու գոհացում:*

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կարնենք մազեր ամէն ձեւի:

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՁԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, մոգքինկ, վերարկու, լաւ դերձակներու ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կերպաս, իսկական արժէք՝ 1000 ֆրանք. կը ծախուին 250—250 ֆրանքի: Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ էգրծածուած զգեստներ:

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8: Կիրակի 9—12

ՖԷԼՏՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, մէթրօ Նասիոն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert

Ինամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարմնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ:

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը: կենդանի մոտել՝ ձրի: վճարման դիւրութիւն: Գործ կ'ապահովուի:

մէթրօ՝ Glacière et Gobelins, Ցնորպիւս՝ U եւ ARbis

Գործ փնտռողներուն *կուզէ՞ք քիչ աշխատելով շատ դրամ շահիլ: կը հայթայթենք ՄԱՐՇԻ ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ: Ամառնային pull overներու ճոխ մոդելը կը տրամադրենք à crédit եւ à condition. Դիմել՝* Fabrique de Bonneterie S. TERZIAN, 17 Rue de l'Equerre, Paris (19e). Métro Buttes Chaumont.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

LILASի մէջ հայկական նպարավաճառատուն

A. KHATCHADOURIAN

28 Bld. de la Liberté, LES LILAS, Seine

ճոխ մթերք արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու

ԼԱԻ եւ ԱԺԱՆ

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, արկածներու օթօմօպիլի եւն. ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՇԱՎԻԼԻ *Շրջանին մէջ հող գնել փափաքողներէ կ'խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10—5* CHAVILLE-VELISY *կայարանի դիմացը գտնուող «Cafe des 3 Gares» Պ. Ֆ. Բէկզատեանի, Ուղեկիցներ ցոյց կուտան հողաբաժինները:*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷՆ Միշէլ Հեռաձայն Littré 34—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն,

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
25
ՄԱՅԻՍ
1930

25 MAI 1930

Ք. ՏԱՐԻ Թիւ 1272 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Մալմաստի երկրաշարժի գոյժն առնելէ ի վեր, անձկութեամբ կը սպասէինք ժանրամասնութիւններու, հասկնալու համար այդ Հայի մեր ժողովուրդին կրած հարուածին մեծութիւնը։

Դէպքախտաբար, ստացուած տեղեկութիւնները գերազանցեցին երկիւղները։

— «Մի վայրկեանում շրջանը դարձաւ դժոխք եւ գիւղերը վերածուեցին հողակոյտերի։ կանգուն գիւղ եւ տուն չկայ այլեւս։ Պատած ենք այգիներում, դաշտերում ցաք ու ցրիւ եւ անկազմակերպ։ Տանջւում ենք ուժեղ քամիներից եւ արեգակից։ Սարսափած ենք ամպերից. եթէ անձրեւ գալու լինի (Աստուած ոչ անէ) կէսը կորելու է։ Ինչ որ կիսատ պռատ լաթեր ունէինք, մնաց հողի տակ։ Անասունների կէսը փճացել է»։

Ահա առաջին ստոյգ տեղեկութիւնները՝ քաղուած պաշտօնական հաղորդագրութենէ մը։

Եւ այս ամէնուն վրայ, մօտ 100 դիակ՝ հանուած փլատակներու տակէն եւ 100ի չափ ալ վիրաւորներ, որոնց երեք քառորդը կրնայ վիճակի մէջ...

Ահա սրտամօրմոք աղէտին է ենթարկուած Բաֆֆիի ծննդավայրը, Սալմաստ, իր Հաֆթվան, Փայաղուկ, Դալասար, Սաւրա, Գոլամ, Սառնա, Ղզղըլչա, Սանամերիկ, Սարա և շարք մը ուրիշ գեղեցիկ եւ շէն գիւղերով։

Գիւղեր՝ որոնք տասնեակ տարիներ շարունակ, ապաստան են եղած— եւ ի՛նչ սրտառուչ հիւրընկալութեամբ— հազարաւոր հայ գիւտասարդներու, որոնք, բռցավառ սիրտերով, շարա՛ն շարա՛ն արշաւէին դէպի «Արցունքի հովիտը», Թրքական եաթաղանի տակ գալարուող հայ ժողովուրդի ազատագին հասնելու համար։ Գիւղեր՝ որոնք իրենց տան դռներն ու հացի տաշտերը միշտ պահեր են թրքական դժոխքէն Պարսկաստան ու Կովկաս ապաստանած հայ գաղթական բազմութիւններու առջեւ։

Հապա անոնց խանդավառ ասպնջականութիւնը կամաւորական զօրման ժամանակ... Ո՛վ չգիտէ, որ Անդրանիկի գունդը ամբողջ ամիս Սալմաստցիներու հացով ապրեցաւ, մինչեւ արշաւքի դիմելը։

Այս բոլոր պատճառներով, Սալմաստի Հայերը փուշ էին իրենց կառավարութեան աչքին։ Եւ երբ առիթը ներկայացաւ, յաւիտենական պատերազմի արհաւիրքէն օրերուն, թրքական զօրքերն առանձին կատաղութեամբ ինկան Սալմաստի վրայ, ոչնչացնելու գիւղերը, իսկ հայ բնակիչները մասամբ կոտորելու եւ մասամբ ալ թափառական կեանքի տուայտանքներուն մատնելու։

Սակայն ոչ մէկ աւեր ու հալածանք չկարողացան մարել Սալմաստցիներու ջերմ սէրը դէպի հայրենի օճախը։ Դեռ պատերազմի ընթացքին, անոնք քանի մը անգամ փորձեցին վերանորոգել աւերուած գիւղերը, ամէն անգամ ստիպուելով կիսատ թողել գործը, Թրքական նորանոր արշաւանքներու երեսէն։ Իսկ երբ պատերազմը վերջացաւ, անոնք նոր ուժով նուիրուեցան հարազատ օճախներու վերաշինութեան գործին և արդէն բաւական կեանքի շրջանը թեւակոխելու վրայ էին, երբ վրայ հասաւ Մալմաստի քրտնաջան, արի եւ հայրենասէր գիւղացին։

Այս պայմաններուն մէջ, զարմանալի չէ, որ խմբովին գաղթական տարաժողովուրդ մը ծայր տուած է աղիտահար Սալմաստցիներու մէջ, ինչպէս կ'երեւի պաշտօնական հաղորդագրութենէն։ Սակայն զարմանալի եւ շատ զարմանալի պիտի ըլլայ, եթէ այս դիտին դուրսէն հանդիսատես հայ հասարակութիւնը թոյլ տայ, որ Հայերէ թափուր մնայ մեր պատմական հայրենիքի այդ թանգագին անկիւնը, որ ոռոգուած է Վարդանանց նահատակներու արիւնով եւ որուն վիճակուած է դեռ նոր քաջագործութիւններու ասպարէզ դառնալ մեր ազատագրութեան ճամբուն վրայ։

Հայ ժողովուրդը հոգեր շատ ունի։ Դեռ չեն սպիացեր կարմիր գոգերէն անոր մարմնի վրայ բացուած վերքերը, եւ ահա սպիակ Լարդերու վտանգ, ահա եւ բնութեան արհաւիրքները՝ օրը մը երկրակի գալառը, օր մը Յունաստան, օր մը Չիլիպէ եւ այսօր ալ Սալմաստ։

Բայց հոգերու այս առատութիւնը, որ չգիտենք ո՛ր չար Աստուծոյ քմահաճոյքով առատութեան եղջիւրէն կը թափի մեր գլուխն, չի կրնար ընկճել ազգովին ապրելու մեր կամքը։ Ամէն նոր հարուածի դէմ մենք պէտք է նո՛ր ուժով պրկենք մեր կիներ եւ համախմբենք մեր ուժերը՝ հարուածին հակազդելու համար։

Այսօր նոր հարուածին դէմ արժանավայել կերպով ծառանալու համար, մենք պէտք է ներշնչուինք ո՛չ միայն զիմութեան յաղթանակներէ, այլ եւ ազգային գիտակցութենէ։ Բանիմաց հայ հասարակութիւնը, որ այնքան չանք կը թափէ հայկական նորութիւններ հինելու, չի կրնար թոյլ տալ, որ վաղուրականի արեան սահմանին վրայ արդէն հաստատուած հայկական բոյները — եւ ի՛նչ բոյներ— ամայանան եւ լքուին։

Մեր ազգային գիտակցութեան մէկ ուրիշ թելադրանքն ալ պիտի ըլլայ ներշնչել Սալմաստի հայրենասէր գիւղացիներուն, որ այդ ժողովուրդը գիտէ ըստ արժանւոյն գնահատել իրենց կրած զոհողութիւնները ի շահ ընդհանուր հայկական Դատին։

Այս կրկնակի նկատումներէն ներշնչուած՝ Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի շրջանային վարչութիւնը հրահանգած է արդէն իր մասնաճիւղերուն՝ Փարիզ, Մարսէյլ, Լիոն, Վալանս, Վիէն, Կարտան, Տէսին, Ռոնոպլը եւն. որ անմիջապէս ձեռնարկեն Սալմաստցիներու օգնութեան գործը կազմակերպելու։

Մեզի կը մնայ դիմել հայ հասարակութեան, որպէսզի լայն չափով եւ առատ ձեռքով իր օժանդակութիւնը բերէ եղբայրական գործին այս գործին։

Ո՛ն, ի գործ, հայրենակիցներ։ Թող այս գեղեցիկ ձեռնարկին անհաղորդ չմնայ ոչ մէկ անհատ, որ իր կուրծքին տակ հայկական սիրտ ունի եւ իր միտքին մէջ հայկական ազատագրութեան փափաքները...

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յ. Գ.— Այն հայրենակիցները որոնց բնակութեան վայրին մէջ Խաչնաձիւղ չկայ, կրնան իրենց նուէրները դրկել ուղղակի վարչութեանս գանձապահին, հետեւեալ հասցէով.— Mlle H. Kochian, 13 Rue St. Charles, Paris.

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

ՆԻսի ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԴԱՏԸ

ԻՄՄԱՅԻԼ ՀԱԳԳԸ ՊԷՏ 100,000 ԹՈՒՐՔ ՋԱՐԴԱՔ Է...

Մեր ընթերցողները կը յիշեն թէ՝ 1928 Նոյեմբեր 11ին, Նիսի մէջ, Մէհմէտ Սապրի անուն Թուրք մը մահափորձ կատարեց Կիւմիւլճինացի Իսմայիլ Հագգը պէյի դէմ, որ Թունդ հակաքէմալական է։

Արձակուած գնդակներէն վիրաւորուեցան Իսմայիլ Հագգը եւ երկու անցորդներ։

Այս մահափորձին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ ուրբաթ օր, 23 մայիս։ Բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ մարդասպանեալը կատարելապէս պատասխանատու չի կրնար համարուիլ։ Մէհմէտ Սապրի ֆրանսերէն չգիտնալով, թարգման մը նշանակուած էր. իսկ փաստաբանն է հռչակաւոր Թորրէսը։

— Անձնական վրէ՞ժի համար գործեցիր այդ արարքը, հարցուց դատաւորը։

— Ոչ, պատասխանեց Մէհմէտ Սապրի։ Այդպէս ըրի, որովհետեւ այդպէս կը թելադրէր իմ պարտականութիւնս։ Իսմայիլ Հագգը թշնամին է իմ հայրենիքիս եւ գարշելի արարքներ գործած է։

Վկաներէն Պ. Սանսօ, ոստիկանական քոմիսէր, յայտարարեց թէ ամբաստանեալը հինգ անգամ կրակ ըրաւ եւ ոչ թէ երեք։ Այս առթիւ վէճ մը ծագեցաւ եւ նիստը պահ մը ընդհատուեցաւ։ Երբ վերսկսան, շատ աւելի բուռն միջադէպ մը ծագեցաւ։ Պ. Սանսօ պնդեց թէ Մէհմէտ Սապրի խառնակիճ մըն է, հետեւաբար առելութեամբ կամ գաղափարականութեամբ չէ որ շարժած է։ Վերջապէս խօսք առաւ Իսմայիլ Հագգը։ Պատմեց թէ ինչպէս ծանօթացած էր Սապրիի։

— Ես համոզուած եմ թէ, ըսաւ, Սապրի գործած է Էնկիւրիի կառավարութեան գաղտնի մէկ կոմիտէին դրդուժով։

Նախագահը.— Չեմ կրնար թոյլատրել որ այստեղ ամբաստանուի կառավարութիւն մը թէ գործակալներ ղրկած է Ֆրանսա։

Իսմայիլ Հագգը ուժգնօրէն հերքեց իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ Ես երբեք մարդ կախել տուած չեմ, ըսաւ։

Նախագահը.— Ձեզ կ'ամբաստանեն թէ 800 մանկամարդ աղջիկներ կախել տուեր էք։

Իսմայիլ Հագգը.— Ես միայն արդարութիւնը գործադրեցի եւ ուրիշ ոչինչ։

ԽՄԲ.— Այս պատմութիւնը կը քաղենք «Մաթէն»էն։ Իսկ հետեւեալ տեղեկութիւնները՝ ուրիշ թերթերէ.—

Նախագահը հարցուց ամբաստանեալին թէ ի՛նչպէս կ'ապրի։

Մէհմէտ Սապրի պատասխանեց թէ ժամանակին ոչխարի հոտեր ունէր եւ կարօտ չէ Թրքական կառավարութեան օգնութեան։ Հերքեց թէ յարաբերութիւններ ունեցած է հին Թուրքիոյ երեւելիներուն հետ։ Յայտարարեց թէ երբեք փորձած չէ բարեկամութիւն կապել Իսմայիլ Հագգըի հետ։

«Որովհետեւ, կան մարդիկ Թուրքեր,—Քէմալականները. միւսները արժանի չեն իրենց հայրենիքին»։

Ամբաստանեալը զղջում յայտնեց իր արարքին համար, մանաւանդ անոր համար որ երկու անմեղ անցորդներ ալ վիրաւորուած են։

Իսմայիլ Հագգը յայտարարեց թէ՝ Մէհմէտ Սապրի բանսարկու խառնակիչ մըն է։

— Երբ ինծի ներկայացաւ սրճարանին մէջ, յանկարծ ըսաւ. «Քէմալականները բանտարկեցին զիս», բայց ես չհաւատացի։

Յետոյ աւելցուց թէ ինք չհասկցաւ անցած դարձածը։ Յաջորդ օրը միայն իմացաւ թէ յարձակողը Մէհմէտ Սապրին էր։ Եւ ցոյց տուաւ Թուրքերէն թերթեր որոնք ծանր ամբաստանութիւններ կ'ընէին իրեն դէմ, Պրուսայի նահանգապետութեան շրջանէն։ Այսպէս խօսեցաւ ամբողջ մէկ ժամ (*«Ժուռնալ»*)։

*** Ամբաստանեալը իր վկայութեան ընթացքին «հրէշութիւններու եւ գարշելի արարքներու» խօսք ըրած ըլլալով, պաշտպան փաստաբան Պ. Ժոպէռ բացատրութիւն պահանջեց։ Մէհմէտ Սապրի պատասխանեց թէ Իսմայիլ Հագգը պատասխանատու է հարիւր հազար Թուրքերու ջարդին։

— Ձրի զրպարտութիւն, պատասխանեց փաստաբանը։

— Լոզանի 1923 յուլիս 24ի դաշնագրին յաւելուածին մէջ, կը յիշուին 150 անձեր որոնք պաշտօնապէս աքսորուած են Թրքական կառավարութեան կողմէ։ Իսմայիլ Հագգը, զոր կ'ուզեն մեզի ներկայացնել իբրեւ բարեկամ Ֆրանսայի, իր արժանի տեղն ունի այդ ցանկին մէջ։

— Ատիկա պատճառ չէ որ ատրճանակ պարպուի Ֆրանսական բազմութեան մը մէջ, դիտել տուաւ ընդհ. դատախազը։ (*«փլեթի փարիզիէն»*)։

Յարաճուն խստութիւններ Հնդկաստանի մէջ

Բանաստեղծ Տիկին Նայտու, կանտիի երկրորդ յաջորդը, որ ձերբակալուած էր անցեալ օր, անմիջապէս դատուելով 9 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

Ուրբաթ օր 50 կամաւորներ ձերբակալուեցան Պոմպէյի մէջ, երբ Վատալայի աղահանքները կ'երթային ուրիշներու հետ, յարձակում գործելու համար։

Երկրորդ արշաւանք մը կազմակերպուած է այսօրուան համար։

Կանտիի որդիներէն մէկը եւ քարտուղարը դատապարտուեցան մէկ-մէկ տարի բանտարկութեան։

*** Հնդիկ «պատերազմական խորհուրդը» արտակարգ նիստ

ՏՈՔԹ Ֆ. ՆԱՆՍԷՆ

(Մէջտեղը, նստած՝ միւս երեքը՝ իրեն հետ Հայաստան գացած պատուիրակութեան անդամներն են)։

մը գումարելով Պոմպէյի մէջ, մեծամասնութեամբ որոշեց շաբունակել արշաւանքները։ Իսկ ազգ. համագումարը կը չնայ զինուորագրել նաեւ երիտասարդ իսլամները եւ Քարսիները։ «Պատերազմական խորհուրդ»ին գլխաւոր անդամները ձերբակալուած ըլլալով, նորեր նշանակուած են, բայց անունները գաղտնի կը պահուին։

*** *Ուրբաթ օր հսկայական ցոյց մը տեղի ունեցաւ Պոմպէյի մէջ։ Ազգային թափօր մը կազմուած էր, երբ 400 ոստիկաններ փակեցին ճամբան, ժամը 3ին, ազդարարելով թէ չեն կրնար յառաջանալ ժամը 9էն առաջ։ Այս կարգադրութիւնը մեծ յուզում պատճառեց քաղաքին մէջ։ Իրիկուան ժամը 5ին 200,000 հոգի հաւախմբուած էին ոստիկանականշղթայիներկու կողմերը։ Ազատ անցք մը ձգուած էր ցուցարարներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ։ Ազգայնական վարիչները թոյլ չտուին որ ամբոխը խորտակէ պատուարները։ Անցուդարձը բոլորովին խաղաղութեամբ տեղի ունեցաւ։*

Լման չորս ժամ կացութիւնը անփոփոխ մնաց։ Այն առեն ոստիկանապետ հաղորդեց ազգայնական վարիչներուն թէ կրնան յառաջանալ որոշ փողոցներէ։ Լուրը հազիւ լսած, ամբոխը սկսաւ գոռալ, «Յաղթանա՛կ, յաղթանա՛կ»։ Եւ յառաջ խուժեց ամէն ուղղութեամբ, դէպի Թաճ Մահալի մեծ հիւրանոցը, պոռալով. «պօյքօ՛թ, պօյքօ՛թ»։ Շղթայազերծ ալիք մըն էր որ կը յառաջանար եւ շատ մը Եւրոպացիներ հրաշքով ազատեցան խոշտանգումներէ։

*** *Ալլահապատէն կը հեռագրեն.— Օրէնսդիր ժողովին իսլամ անդամներէն երկու հոգի, Ահմէտ Խան եւ Զակուր Ահմէտ, խորհրդակցելով իսլամ հասարակութեան ազդեցիկ անդամներուն հետ, յայտարարեցին թէ չեն կրնար անտարբեր մնալ անհանգանդութեան շարժումին հանդէպ, քանի որ արդէն կը խորհուի նոր սահմանադրութիւն մը յօրինել Հնդկաստանի համար։ Ուստի, մայիս 29ին ժողովի հրաւիրուած են իսլամական բոլոր կազմակերպութիւնները, ճշգրիտ ծրագիր մը մշակելու եւ իսլամ հասարակութեան պահանջներն ու բաղձանքները ձեւակերպելու համար։*

Փորտամասնութեանց դպրոցներ

Նոր ոտնձգութիւն մը կը պատրաստէ քէմալական կառավարութիւնը Պոլսոյ ոչ-Թուրք դպրոցներուն դէմ։

Ահաւասիկ պատրուակը.— Քննիչներու տեղեկագրէն հասկցուած ըլլալով որ փոքրամասնութեանց դպրոցներուն մէջ յաճախ վէճեր կը ծագին հիմնադիրներու եւ տնօրէններու, ինչպէս նաեւ այս վերջիններու եւ ուսուցիչներու միջեւ, կրթական տեսչութիւնը որոշած է կանոնագիր մը մշակել։ Այս կանոնագրին մէջ մանրամասնօրէն պիտի ճշդուին իրաւասութեան սահմանները։

Մարախին վնասը Թուրքիոյ մէջ

Առեւտրական սակարանը սկսած է տեղեկագիրներ ստանալ Անատոլուի այս տարուան բերքին մասին։ Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, վերջին անձրեւները ոեւէ օգուտ չեն ունեցած երկրագործութեան։

Մերսինի շրջանակի գարիի բերքին առաջին ժամանումը եղած է արդէն։ Այս օրերուն ցորենի առաջին բերքին ալ կը սպասուի։ Այս տարի, Մերսինի բերքը յուսացուածին չափ չէ եղած, որովհետեւ մարախի արշաւը մասամբ փճացուցած է զայն։

Միջատներու աւերումներէն զերծ ըլլալու համար, անցեալ տարի կիպրոսէն բերուած սերմնացուն բաժնուածէր երկրագործներուն, բայց տեսնուած է որ ոեւէ օգուտ չէ ունեցած այդ միջոցը։

Զաթալճայի եւ Եզոճըգի մէջ «իփիֆիժէս» կոչուած մարախներ երեւան եկած են։ Այս միջատները կը հաւաքուին ներկայիս։ Սիլիվրիի, Զաթալճայի եւ Եալովայի մէջ իտալական միջատ կոչուած մարախներ կան, որոնք աւելի վնաս կը հասցնեն։ Այս միջատներն ալ թունաւորուելով կը հաւաքուին։ Պոլսոյ մէջ ալ «փիւսէրոն» կոչուած մանր միջատներ կան որոնք դանազան դեղերով կ'ոչնչացուին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ գործող հիմնական օրենսգրքերի ընդունումը ժամանակի պահանջ է, որ ներկայացվում է ոչ միայն ՀՀ քաղաքացիներին, այլև ՀՀ-ում գործող միջազգային կազմակերպություններին, օտարերկրյա ընկերություններին, ինչպես նաև ՀՀ-ում գործող կամ ՀՀ-ում գործունեություն ծրագրող օտարերկրյա ընկերություններին: Ուստի ՀՀ կառավարությունը որոշել է հրատարակել ՀՀ գործող հիմնական օրենսգրքերի պաշտոնական տեքստերը ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով:

Հրատարակության առաջին հատորում տեղ են գտել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը, ՀՀ հարկային օրենսգիրքը, ՀՀ քրեական օրենսգիրքը, ՀՀ վարչական իրավախախտումների օրենսգիրքը, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրքը, ՀՀ հողային օրենսգիրքը, ՀՀ ընտանեկան օրենսգիրքը, ՀՀ ջրային օրենսգիրքը, ՀՀ անտառային օրենսգիրքը, ՀՀ ընտրական օրենսգիրքը, ՀՀ հանրային ծառայության մասին օրենքը, ՀՀ դատական օրենսգիրքը, ՀՀ դատախազության մասին օրենքը, ՀՀ նոտարների մասին օրենքը, ՀՀ փաստաբանության մասին օրենքը, ՀՀ դատական ակտերի հարկադիր կատարողների մասին օրենքը, ՀՀ ոստիկանության մասին օրենքը, ՀՀ ազգային անվտանգության մարմինների մասին օրենքը, ՀՀ զինծառայողների կարգապահական կանոնագիրքը, ՀՀ զինծառայողների ծառայության անցնելու և զորացրման կարգի մասին կանոնները

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵՐԴԻ ՆՈՐԱՀԱՅՏ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

ԲԱ ԸՆՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵՐԴԻ ՆՈՐԱՀԱՅՏ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Ընկեր Ստալինի ուշադրությունը, հոգատարությունը և սերը մեր հայրենիքի նկատմամբ ոգևորություն և հպարտություն են ներշնչում մեր ամբողջ ժողովրդի մեջ։ Ստալինյան հոգատարությունը ամեն քայլափոխի զգում ենք մենք՝ Հայաստանի աշխատավորներս։ Ստալինյան հոգատարությունը ամեն քայլափոխի զգում ենք մենք՝ Հայաստանի աշխատավորներս։ Ստալինյան հոգատարությունը ամեն քայլափոխի զգում ենք մենք՝ Հայաստանի աշխատավորներս։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԼԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ **Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ**

կը խօսին՝ **Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ**

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

կը ժամնակցի Սիփան երգչախումբը

ՊԵՐԼԻՆ.— Ձորեքշաբթի 28ին երեկոյեան ժամը 9ին (Hohenzollern Festsalle. Charlo ttenburg Berlinerstr. 105)

Նախաձեռնութեամբ Գաղթական Միութեան Վարչութեան

ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԲՈԼՈՆՊ.— Այսօր ժամը 2.30ին Պուա-Բոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահը Rue des Halles, Bois-Colombes.

կը նախագահէ՝ **Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ:** *կը խօսի՝* **Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ**

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Այս Հինգշաբթի ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻ առթիւ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է ՎԻՃԱԿԻ ՕՐ

Աւանդական սովորութեամբ վիճակ հանելու հետ միասին բանախօսութիւն, երգեր, պարեր եւ հաճելի ժամանց: Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ:

կը նախագահէ՝ **Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ**

Մուտքը ազատ է բոլորի համար *Սկիզբը ժամը 3ին*

ԹԱՏՐՈՆ ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷ

13—15 Ave. Montaigne, Ռուսական օփերայի մեծ եղանակ

Այսօր կիրակի ժամը 8.30ին Rouslan et Ludmila

Ընդհ. տնօրէն՝ ԻՇԽԱՆ Ա. ՇԵՐԷԹԷԼԻ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՊՈՒԼՈՑ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

Պատրաստուած են ամենամեծ խնամքով կը ծախուին Ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութները:

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել

Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville PARIS (Xe)

Միակ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար

Լիոնի, Մարսէյլի եւ հար. Ֆրանսայի համար դիմել K. Bagdassarian et H. Tellian 8 Rue Francis-de-Pressensé MARSEILLE

իսկական ԷՐՄԻՍԻ մարքան P. YERGANIAN et Cie *ՊՈԼԻՍ*

T. S. F.

Ինչո՞ւ չ'օգտուիլ այս դարու ամէնէն հրաշալի գիւտէն եւ գուարճալիքէն: T. S. F.ը հաճելի կը դարձնէ ձեր ժամանակը եւ կ'ուսուցանէ:

Դիմեցէք՝ Atelier Radio-Mécanique, 56 Rue Corvisart, Paris (13e), Մէթրօ՝ Corvisart.

Փարիզի միակ հայ տունը ուր պիտի գտնէք ամէնէն լիւքս գործիքները (Super, poste - secteur եւայլն):

Դիւրամատչելի գիներ:

ՀԱՒՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, *բացի Եշ.էն:* 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, ալ կողմ.* Métro և Nord-Sud: Pigalle

---

Կ'ուզուի մուճակակարի (սայաձի) Թեթեւ բրավարժ ու բոլորովին անվարժ աշկերտներ եւ աշկերտուհիներ: Գոհացուցիչ վճարումեւ արհեստի ուսուցում: Դիմել՝ փիրանեան եղբարք, 25 Rue du Panier, Marseille.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ.էէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կերմաիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբօռատուար: Ազճամիա եւ արագ խորհրդատուութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12:

EMPIRE Միգիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Կ'ուզուի ժէռսէյի վարժ գործաւորուհիներ: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Տիկ. Տաւվալեանի 3 Rue Thouin (երրորդ յարկ), Փարիզ (5): Մէթրօ՝ Place Monge:

Ծախու է արեւելեան նպարավաճառի խանութ մը, օրական 1000 ֆրանք առեւտուր: Դիմել՝ Camayor, 48 Rue Basfroi, Paris (11e).

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ

կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. ժավկոչեանի, 52 Rne de Gorge, Sarcelles (S.etO.).

Կ'ուզուի Փորձառու վարպետ դերձակ (քուփէօռ) մը: Տարին շարունակ գործ: Կը տրամադրուի ձրի սենեակ եւ խոհանոց: Լաւ վճարում, Մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Manufacture de Vétements «HAD» A. Hadjian, 36 եւ 40, Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

1 Յունիս կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journalի *սրահներուն մէջ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Հայոց հին մեհենական շրջանէ պատկերներ աղջիկ սկաուտներու եւ սկաուտներու կողմէ, ներկայացումներ, «սկաուտական բանակում մը Հայաստանի մէջ», չափական (բիթմիք) պարեր եւ մարզանքներ. Նուագախումբ եւ մեներգ: Կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ «Սիփան»ի երգչախումբերը դեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Ցակոբեանի:

Գործողութիւնները տեղի կ'ունենան գունաւոր լուսարձակներով, ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ սկաուտներ կը մասնակցին հանդէսին:

ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տունէ մը: Մուտք 5 ֆրանք:

Հայե'ր, ձեր հիւանդները իմացէք զանոնք ապրեցնելու եւ ձեր դեղագիրները կատարելի դարձնելու համար չփոթուիք մի' մատնուիք, եւ ամէն վստահութեամբ դիմեցէք

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, Չոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:

Մեր հայ Թարգմանը ձրի բար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ ներփակել պատասխանի համար)

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR 208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant H. STEPHAN

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3.30ին և իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՁՈՒՀՋԱՃԵԱՆԻ ի եւ Ա. ՆԱԼԵԱՆԻ անմահ օպէրէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ: Գեղեցիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Լեպլեպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ *ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած է*

20 հոգիանց եռաձայն երգչախումբ *40 հոգի բեմի վրայ*

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. վահրամ Սվաճեանի, Ա. Գմբէթեանի, վահրամ Պալըճեանի, Արմենակ Յարաֆեանի, Սարիմ Մագսուտի, Ե. Գրիգորեանի եւ տիկիններ Սիրանոյշ Ալիքսանեանի, Էօժէնի Շահ-Պարոնեանի, Մարկրիթ Փափազեանի եւն., եւն., եւն.:

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ Տոմսերը կը ծախուին կավուշի մօտ եւ հայ ճաշարանները **ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ**

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.: Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.: *Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.: Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.*

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕՔ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿՍ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵՒԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օթօպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ թանկարժէք գոհարեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Գործ փնտողներուն կուզէ՞ք քիչ աշխատելով շատ դրամ շահիլ: կը հայթայթենք *ՄԱՐՇԻՒԱՐՏՕՂԱԳԻՐ:* Ամառնային pull overներու ճոխ մոդերք ալ կը տրամադրենք à crédit եւ à condition. Դիմել՝ Fabrique de Bonneterie S. TERZIAN, 17 Rue de l'Equerre, Paris (19e). Métro: Buttes Chaumont.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵՆԴՐՈՆԸ (Քարթիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դրօցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ.

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ *դուք կրնաք տիրանալ փարիզի*

Լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հողաբաժինն ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ:

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ հաղորդակցութեան մեծ դիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կառաքերով՝ ամէն ուղղութեամբ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

"ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ,,

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13:*

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիմել Մէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն:*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէդրոսեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

---

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷՆԱՁԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81 07

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հայկական անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-48

ԿԸ ՄՏԱՆԶՆԵՄ այցելու տուարարակալութիւն փոքր ամսավճարով *ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ* Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenu *գործողութիւններ:*

ԱՌԻԵՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires և Bénéfices Commerciaux *տուրքերէն երբէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, *կօշկակար, աստղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *նեննաք:*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՄԱՅԻՍ
1930

27 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1273

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՃԱԿԱՏ"

«Պրոմեթէ», օրկան «Վրաստանի, Ադրբեջանի, Հիւս. Կովկասի, Ուկրաինայի եւ Թուրքեստանի ժողովուրդներուն ազատագրութեան», իր մայիսի թիւին մէջ ակներեւ հաճոյքով կը պատմէ կովկասի վերջին դէպքերը:

Մեր ընթերցողները ծանօթ են այդ ծանր դէպքերուն, որոնք սաստկացան անցեալ փետրուարին եւ մարտին, իբր հետեւանք բռնի համայնացումին: «Դրօշակ»ը մայիսի թիւին մէջ տարակած է շարք մը նոր թղթակցութիւններ՝ նոյն այս դէպքերու մասին:

Բայց, «Պրոմեթէ»ն այնքան է ոգեւորուած այս տարերային պոռթկումէն, որ արդէն իսկ աւետաբեր եզրակացութիւնը կը հանէ, իր խմբագրականով: Միասին կարդանք մէկ-երկու հատուածներ.

— «Ջանազան աղբիւրներէ հասած լուրերը բոլորն իրար կը լրացնեն. անոնք ո՛րեւէ կասկած չեն ձգեր ապստամբական շարժման մասին— այնքան յղի հետեւանքներով— որ ուղղուած է ռուսական տիրապետութեան դէմ եւ որ կը գարգանայ բովանդակ Կովկասի մէջ, սեւ ծովէն մինչեւ կասպեան ափերը, դէպք մըն է որուն կարեւորութիւնը կարելի չէ ժխտել: Նոյնիսկ հաւանական է որ ան փոփոխութիւն մը յառաջ բերէ եւրոպական քաղաքականութեան մէջ՝ հանդէպ խորհրդային Ռուսաստանի»:

Նկարագրելով իւրաքանչիւր երկրամասի մէջ ծագած դէպքերը, «Պրոմեթէ» այսպէս կը ներկայացնէ Հայաստանի կացութիւնը.

— «Հայաստանի մէջ, երեւանէն ոչ հեռու, մէկէ աւելի հայկական գիւղեր ապստամբած են անցեալ մարտին. գիւղացիները զինուած են բոլոր հնամաշնաւարները, խորտակելով բանտերուն դռները եւ արձակելով բոլոր բանտարկեալները, անոնք այժմ ամրացած են անմատչելի դիրքեր եւ ուժ ստանալով իսլամներէն, գիւղերն կառավարական ուժերուն, ջրահապատ ինքնաշարժ-ներ շրջան կ՛ընեն եւ անխնայ կը ռմբակոծեն ապստամբ գիւղերը»:

Նոյն ոգեւորիչ պատկերը՝ Վրաստանի եւ Ադրբէջանի մասին: Ու վերջապէս հետեւեալ սրտառո՛չ նկարագրութիւնը, վերաբերեալ յետոյ շարժումին «էապէս հակառուս հանգամանքը».

— «Այսօր կարելի է հաստատել թէ կովկասի ժողովուրդներուն միջեւ անհետացած է մրցակցութեան ո՛րեւէ գգացում, ո՛չ ալ կասկած, քէն եւ ոխակալութիւն, եթէ երբեք գոյութիւն ունեցած էր: Ադրբէջանցիներ, Հայեր, Վրացիներ բոլորը տոգորած են մէկ բաղձանքով,— իրենց հայրենիքը ազատուած տեսնել ռուսական գրաւումէն որ հաւասարապէս խոտելի է բոլոր կովկասցիներուն համար: Ընդհանրապէս խոտելի է բոլոր կովկասեան ճակատ»:

Շարժումը աւելի ծանր հանգամատութիւններ առաւ մասնաւորապէս թաթարական շրջաններուն մէջ, որոնք աւելի հնամաշ եղած են: Անոնք նոյնիսկ իրենց բեռներն ու հօտերը քշեցին դէպի պարսկական Ատրպատական: Համերաշխութիւն՝ զանազան ազգէ գիւղացիներու միջեւ, ի հարկէ պիտի գոյանար, քանի որ միեւնոյն հալածանքներուն կ՛ենթարկուէին բոլորն ալ:

Բայց այս բոլորը՝ տակաւին չեն ապացուցաներ ոչ ընդհանուր շարժում, բառին բուն առումով ապստամբութիւն, ոչ այսպէս կոչուած կովկասեան ճակատ: Իսկ բոլորովին միամտութիւն է երեւակայել թէ՝ Եւրոպան այնքան կը հետաքրքրուի որ կրնայ փոխել իր քաղաքականութիւնը՝ խորհրդային իշխանութեան հանդէպ:

Ուրիշ խնդիր, եթէ «Պրոմեթէ»ն կը խօսի յանուն այն շրջանակներուն որոնք տրամադիր են գործ ելլելու կովկասի մէջ կամ այլուր:

Այդ շրջանակները ծանօթ են որքան մեզի, նոյնքան «Պրոմեթէ»ի խմբագիրներուն եւ կովկասի Անկախութեան կոմիտէի անդամներուն:

Եւ վա՛յ կովկասի ժողովուրդներուն, եթէ իրենց այնքան բաղձալի համերաշխութիւնը պիտի ծառայէ կրակէն շագանակներ հանելու անոնց համար:

Տակաւին չըսինք մեր բոլոր մտածումը նոյն այս դէպքերու մասին:

Շ.

ՄՈՒՍՕԼԻՆԻ ԿԸ ՃԱՌԻ 300 ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻԻ ԱՌՋԵՒ

Շարունակելով իր պտոյտները եւ ճառերը, Մուսօլինի նորէն դիզդիզալից ճառ մը խօսեցաւ այս անգամ Միլանի մէջ, երեք ժարիւր հազար հոգիի առջեւ:

Նախ յայտարարեց թէ իտալիոյ տնտեսական վիճակը աւելի գեղ չէ մլուս երկիրներու կացութեսէն: «Աբդի վարչածեւը օնած է սեւ շապիկաւորներու արիւնոտ ձիգէն: Ան ապստամբութիւն մըն է, եւ յեղափոխութիւն մը որ պայքարի երկար շրջան մը ունեցաւ: Աբդ՝ ես պետը, ստեղծիչն եմ այդ յեղափոխութեան եւ պէտք է ըլլամ անոր պաշտպանը»:

Մուսօլինի անդրադարձաւ նաեւ այս լուրը թէ իտալական զօրքեր ցասաք ժանուած ես Ալպանիոյ մէջ: Ցետոյ յիշեց թէ պէտք չէ պատրանքներ սնուցանել: «15 տարի առաջ, ըսաւ, իտալիան պատերազմը մասնակցեցաւ, ուսենալով 652 հազար մարդեր, 400 հազար հաշմանդամ եւ սէկ միլիոն կիլոմետր «քառասուն ամսուան դժնդակ տաժանքներէ յետոյ, արդիւնքը նուազ յաղթանակ, ոչ սրայս մնզի հասար, այլ եւ դաշնակիցներուն, սոյսիսկ ասոնց դասալ, որոնք կասկածի տակ կը դնեն զայս: Մենք այս խուռապանը չենք յիշեր ատելութիւնները արծարծելու համար, որովհետեւ մենք կատարելապէս եւ ուղղամտօրէն հաշտուած ենք մեր երէկուան թշնամիներուն հետ: Նոյնիսկ անկեղծ բարեկամութեամբ կապուած ենք անոնցմէ ոմանց հետ, բայց մասնաւորապէս կը վերյիշենք այս խուռականը, որովհետեւ 1915 մայիսին էր որ սկսաւ իտալական յեղափոխութիւնը: Այսօր իտալիոյ ժողովուրդը կատարելապէս տէրն է իր ճակատագրին: Մենք կատարելապէս վստահ ենք մեր ապագային վրայ: Մեր վարչածեւը, որ ժողովուրդի վարչածեւն է, միայն հիացում չի պատճառեր, այլ եւ նախանձ. եւ այսօր նոյնիսկ որոշ երկիւղ: Մենք վերսայլէն դուրս ելանք յօշոտուած յաղթանակով մը, բայց յաղթանակը տակաւին մեր ափին մէջն է: Ան յօշոտուեցաւ դիւանագիտական պայմանագրութիւններով, բայց չէ յօշոտուած մեր բազուկներուն եւ սիրտերուն մէջ: Ջեզի ապացուցանելու համար թէ մենք վստահ ենք մեր մօտաւոր եւ հեռաւոր ապագային վրայ, ժամադրութիւն կուտամ ձեզի 1932 հոկտեմբեր 28ին, երբ պիտի տօնենք երկրորդ տասնամեակը Ֆաշիստ յեղափոխութեան, որ սահմանուած է աւելի մեծցնելու Իտալիոյ ժողովուրդը, որովհետեւ այդպէս կ՛ուզենք մենք: Բարձրացուցէք ձեր նիզակադրօշները եւ ձեր հրացանները,—խորհրդանշանները եւ գործիքները ձեր անպարտելի հաւատքին»:

ՍԱՅԱՅԱՅԻ ՄԷՋ ԳԵՏԻՆ ՄԸ ԿԸ ՏՐԱՄԱԴՐԵՆ

Սայտայի թաղ. խորհուրդը 2 ամիս առաջ Լիբանանի կեդր. կառավարութեան դիմում կատարած էր որ յարմար գետին մը տրամադրուի Հայերու, հոն հաստատելու համար իրենց դպրոցն ու եկեղեցիին շէնքը: Լիբանանի կառավարութիւնը ընդառաջ երթալով այս դիմումին, որոշած է յարմար դատուած երկու վայրերէն մէկը տրամադրել Հայոց:

ԻՆՖԼԱՑԻԱՐԻ ՁՕՀԵՐՈՒ թիւը եղած է Ամերիկայի մէջ, 1929ի ընթացքին, 33,600 մեռեալ եւ 1.200.000 վիրաւոր:

ՀԱՅՐ 1.95էն պիտի ծախուի մայիս 28էն սկսեալ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մեհմեհ Սապրի դատապարտուած

Նիսի ժահափորձին երկրորդ դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ շաբաթ օր եւ լսուեցան վերջին վկաները: Ասոնք էին իշխան Էօմէր Հիլմի, Ապտիւլ Համիտի որդին, որ յայտարարեց թէ Նիսի մէջ ճանչցած է ամբաստանեալը իբրեւ գաղթական, ժաք պէյ տը Լէօն եւ օսմ. կայսրութեան նախկին պաշտօնատարներէն Րէշիտ պէյ, որոնք նպաստաւոր վկայութիւն տուին Իսմայիլ Հագը պէյի մասին: Պաշտպան փաստաբանը իր փոխանորդեալին արժանիքները թուելով, շեշտեց անոր բարեկամութիւնը Ֆրանսայի հանդէպ: Կէսօրէն յետոյ ընդհ. դատախազ Ֆավալէլի կարդաց իր պահանջագիրը, ուր մանաւորապէս կը յայտարարէր, — «Անթոյլատրելի է որ մեր հիւրընկալած մարդիկը այստեղ գան իրենց քաղաքական կամ անհատական առելութեանց յագուրդ տալու, յետոյ ուշադրութեան յանձնեց մեղմացուցիչ պարագաները: Ամբաստանեալին փաստաբանը, Պ. Թորէս պահանջեց անմիջապէս ազատ արձակել իր փոխանորդեալը որ արդէն 18 ամիս կանխարգել բանտարկութիւն կրած է: «Այս գործին մէջ պատիժի նուազագոյնն իսկ չափազանցութիւն պիտի ըլլար»: Երդուեալները հաստատեցին Մէհմէտ Սապրիի յանցաւորութիւնը, բայց ընդունելով մեղմացուցիչ պարագաները, դատապարտեցին զայն եօթը տարի խցարգելութեան: Ասկէ զատ Մէհմէտ Սապրի տասը տարի զրկուած պիտի մնայ Ֆրանսա բնակելու իրաւունքէն: Դէպքին վիրաւորներէն Հերձէք 50,000 ֆրանք հատուցում պահանջած էր, բայց դատարանը միայն 5000 ֆրանք սահմանեց, պայմանով որ երեք բժիշկներ ճշդեն գումարը:

Կուիւ մինչեւ վերջին կաթսուորը

Պ. Փաթէլ, հնդկական համագումարին հրաժարեալ նախագահը, որ այժմ կը վարէ անհնազանդութեան պայքարը, բուռն ճառ մը խօսեցաւ եւ յայտարարեց թէ Տարսանայի աղահանքին դէմ կուիւը պիտի շարունակուի մինչեւ վերջին կամաւորը:

∴ Վերջին պահուն Փաթէլ եւս ձերբակալուեցաւ:

Սուրաթի կառավարիչը արգիլեց դէնք եւ զաւազան կրել: Զորս մարդէ աւելի չեն կրնար մէկտեղ հաւաքուիլ: Քարաչիի մէջ ոստիկանութիւնը կոխեց խանութ մը ուր մաքսանենգ աղ կը ծախուէր, եւ գրաւեց մէկ մասը:

Այս առթիւ ընդհարում մը ծագելով, քանի մը կամաւորներ վիրաւորուեցան: Քիչ յետոյ կացութիւնը աւելի ծանրացաւ եւ ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ ամբոխին վրայ յարձակիլ եղէգէ գաւազաններով:

Նուազախումբի մը ժամանումը խորապէս ազդեց ամբոխին վրայ, որ թափոր կազմեց եւ անցք մը կատարեց հնդկական թաղին մէջ, յեղափոխական երգել երգելով:

∴ Կիրակի օրը երկու նոր արշաւանքներ կատարուեցան Վատալայի աղահանքերուն վրայ: Ընդհարման միջոցին վիրաւորուեցան 15 հոգի եւ 5 ոստիկաններ: Բուն ցուցարարներէն զատ, կային 3000 հնդիկ հանդիսականներ: 115 հոգի ձերբակալուեցան: Իրիկուան դէմ նոր եւ աւելի բուռն յարձակում մը տեղի ունեցաւ: Ցուցարարները քարկոծեցին ոստիկանութիւնը, որ զէնք պարպեց օդին մէջ: Ցուցարարները շարունակեցին յառաջանալ, յաղթական կանչեր արձակելով: Այն ատեն ոստիկանութիւնը ուղղակի կրակ բրաւ եւ 60 հոգի վիրաւորուեցան, ինչպէս եւ հինգ ոստիկաններ:

∴ Միեւնոյն օրը բաւական ծանր դէպք մը տեղի ունեցաւ Պոմպէյի փողոցներուն մէջ: Ամբոխը յեղափոխական երգեր կ՛երգէր զատական պաշտօնատան առջեւ, երբ ոստիկանութիւնը կրակ բրաւ, ցրուելու համար: 34 հոգի վիրաւորուեցան եւ հարիւրէ աւելի մարդիկ ձերբակալուեցան:

∴ Վերին Սինտի իսլամները ժողով գումարելով, դատապարտեցին անհնազանդութեան պայքարը, զոր կը համարեն ծայրայեղ Հնդիկներուն մէկ խաղը՝ Հնդկաստանի ամբողջ կառավարութիւնը ձեռք անցընելու:

∴ Լուրի մը համաձայն, Սիպերիոյ նաւահանգիստներէն նաւեր ճամբայ ելած են դէպի Պարսից ծոց, ուր կը գտնուին նաեւ ուրիշ խորհրդային նաւեր: Այս նաւերը հսկողութեան տակ առնուած են, որպէս զի զէնք չծախեն Հնդիկներուն:

Տէլհիի մէջ ձերբակալուեցաւ կին կամաւորներու հրամանատարը, Տիկին Սաթիավաթի: կալկաթայի մէջ 500 կամաւորներ թոյլ չտուին որ տեղի ունենան ֆութպոլի խաղերը:

Կուեպօֆի հեռ կապուած գործ ալ

«Մորնինկ Փոստ» կ՛իմանայ թէ Մոսկուայի մէջ զնդակահարուած է Զեկայի յայտնի գործակալներէն Ռոպէրթի: Կուեպօֆի առեւանգման օրերուն ըսուեցաւ թէ զօրավարը Պերլինի մէջ ժամադրութիւն մը ունեցած է Փոփոֆ եւ Ռոպէրթի անուն երկու մարդոց հետ: Միշտ երկու տեսակ կարծիք կը տիրէր Ռոպէրթիի մասին: Զօր. Տիաթինօֆ կը կարծէր թէ ան Սպիտակ Ռուսերուն բարեկամ է որ կ՛աշխատի սովետներուն հետ, մինչդեռ գնդապետ Զայցեվ կը պնդէր թէ չեկիստ է: Այսպէս կամ այնպէս Զեկան օձիքը ազատած է վտանգաւոր վկայէ մը:

(Յուրերու դարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 3

Արսէն Գաբրիէլեան	1000
Ցպարան Մասիս	500
Երուանդ Ֆոյաճեան (կավուշ)	300
Գ. Տիլէնեան, (ժընեւ)	200
Վահան Եարճանեան	200
Տիկ. Մ.	50
Գումար	2250
Նախորդ գումար	3050
Ընդհ. գումար	5300

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԵՒ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 59

Աիվազի (Պարսկաստան)	
Ինաբ երաժշտախումբի երեկոյթէն (տես Գ. էջ)	1964.80
Մարսէյլի Սէն Լուի կռան-փէնի ներկայացումէն (տես Գ. էջ)	330.—
Գումար՝	2,294.80
58րդ ցանկին գումարը	72,948.50
Ընդհ. գումար	75,243.30

ՏՕՔԹ. ԱՂԱՒՆԻԵ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ ՁՈՀ ԱՀՈՒԵԼԻ ԱՐԿԱԾԻ ՄԸ

Ցաւով կ՛իմանանք եղերական մահը բժշկուհի Տիկին Ա. Ե. Գրգոյեանի:

Շաբաթ օր ժամը 1,30ի մօտերն երբ Տօքթ. Գրգոյեան իր տիկնոջ հետ ինքնաշարժով Պուլվար Նէյլէն կ՛անցնէր, սառոյցի վիթխարի սայլ մը կ՛ուղէ առջեւ անցնիլ: Կառավարը այնպէս մը կը դարձնէ սայլը որ քեղին (օգ) կը հանդիպի եւ կը կոտրէ ինքնաշարժին առջեւի ապակին, որուն հետեւ կը գտնուէին Տէր եւ Տիկին Գրգոյեան, եւ կը ջախջախէ տարաբախտ բժշկուհիին գլուխը: Տիկինը անմիջապէս Lariboisière կը փոխադրուի, ուր քիչ յետոյ կ՛աւանդէ հոգին:

Տօքթ. Գրգոյեան կուրծքին ալ կողմը փոքրիկ ճմլուումներով կ՛ազատի այս ահաւոր արկածէն:

Հանգուցեալը ծնած էր Պոլիս, 1885ին: Երկրորդական ուսումը ստացած է Սկիւտարի Հայ Սքուլի մէջ, իսկ բժիշկ վկայուած է Փարիզի համալսարանէն: Անդամ էր Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութեան եւ խորհրդականութեան անդամ Տիկնանց Միութեան կ. Խաչի Օգն. Մասնաճիւղին:

Սիրայօժար իր աշակցութիւնը կ՛ընծայէր ամէն տեսակ հանրօգուտ ձեռնարկներու:

Յուղարկաւորութեան օրն ու ժամը պիտի ծանուցուին առանձին:

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐԷ ՀԻՆԳ ՀԱՅԵՐ

Հալէպի «Էլ Թեգանիւմ» ծերբը կը գրէ. —

Պէսաթին թաղին մէջ Հայերու պատկանող տուներէն ռումբ մը պայթեցաւ եւ մաիացու կերպով վիրաւորեց հինգ հոգի, որոնց անուններն են.— Յարգիս կարապետեան, ցովհաննէս Մանուկեան եւ քոյրը Մօրսոր?: եւ քոյրը Մօրսոր?:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

Հարուստ է մեր երկիրը իր շինարարական ծրագիրներով։ Ծրագիրներ կազմուած բազմազան մարմիններու կողմէ. գիտական բոլոր մանրամասնութիւններով եւ մանաւանդ հիմնուած ձեւական կամ աւելի ճիշդը տեսական հաշիւներու վրայ։

Տարուան մէկ խոշոր մասը ծրագրային այս աշխատանքին լծուած մեր շինարարական վարչութիւնները չեն մոռնար միւս նոյն ատեն հրապարակային ժողովներու քննութեան նիւթ դարձնել ծրագրուած քաղաքներու եւ տուներու յատակագիծը, այդ կողմէն ալ էնթուզիազմի աւետարանին հաւատարիմ մնալու վճռականութեամբ։ Այս ամէնը, սակայն, այնքան միայն կրնան օգտակար հանդիսանալ մեր երկրին, որքան խօսքին եւ թուղթին կը յաջորդէ իրական գործը։ Ձմեռը այս ուղղութեամբ աննպաստ ըլլալով, միւս եղանակներուն է, առնուազն 6-7 ամիս, երբ այլեւս կարելի կ'ըլլայ լծուիլ շինարարական աշխատանքներու։

Դեռ տարուան առաջին ամիսներէն եռուզեռը սկսած է արդէն, բայց տարաբախտաբար թուղթի վրայ դարձեալ թերթերու եւ ժողովներու մէջ, փոխանակ իրական գետնի։ Ապրիլին, շինարարութեան ամենայարմար եղանակին՝ ահազանգն է ահա, որ կը հնչէ, պահանջելով արտակարգ միջոցներ, այլապէս «շինարարութեան պլանները չեն կատարուի»։

Իսկ շատ մը կէտերու վրայ, ուր իրական աշխատանքներու ձեռնարկուած են, առաջին իսկ օրերէն ստիպուած կ'ըլլան ընդհատել։ Այս ցաւոտ պարագան անշուշտ իր ծանր պատճառներն ունի։ Ցիշենք կարեւորները.—

Ապրիլ 18ին Երեւանի մէջ, այս հարցին նուիրուած խորհրդակցութեան մը ընթացքին, որուն մասնակցեր են բոլոր շինարարական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները ամէնէն առաջ.

— «Պարզուեց, որ շինարարական աշխատանքները դեռ լայն ծաւալ չեն ստացել գլխաւորապէս շինորգաններուն անչնորհքութեան եւ դանդաղկոտութեան պատճառով»։

Եւ ինչպէս ամենայն իրաւամբ դիտել կը տրուի «Խ. Հայաստան»ի կողմէ.

— «Ամենէն անգամը չի որ, շինարարութեան հետ կապուած կամ շինարարութիւն կատարող օրգաններն իրենց բացերի պատճառները գտնում են իրենցից դուրս՝ այդ բանում մեղադրելով երկրորդ կամ երրորդ կոմիտեն։ Այս անգամ էլ դարձեալ իրար դէմ դուրս եկաւ պետհինը, ցերկոմտեսը, Հայառը, Ռնակկոպ Միութեանը, նախագծերի Բիւրօն եւ եւ կառուցանողների Մրուքիւսը, իսկ բոլորը միասին, բացի նախագծերի Բիւրոյից մեղադրեցին Հայտնարկոոպին տրանսպորտի անկանոնութեան եւ քարի մատակարարման խնդրում անճշդապահ լինելու համար։» («Խ. Հ.» ապրիլ 21)։

«Թափթփածութիւն եւ դանդաղկոտութիւն»ը գլխաւոր պատճառն է անոնց, որոնք կը ձգձգեն ծրագրուած շինարարութիւնները։

Ասոնք, օրինակ, կը մեղադրուին գլխաւորաբար Նախագծերի Բիւրոյ։ Այս մարմինը պարտականութիւն ունի կազմելու շէնքերու նախագիծերը, եւ նախահաշիւները, հատուցման իրեն եղած պահանջներուն։ «Բարձրագոյն օրգաններուն հրահանգին համաձայն» բոլոր շինորգանները պարտաւոր են մինչեւ դեկտեմբերի 1ը ներկայացնել իրենց պահանջները. մինչդեռ ասոնք «իրենց պատուէրները տուել են փետրուար եւ մանաւանդ մարտ ամիսներին։ Նոյնիսկ սրանից 4 օր առաջ նոր պատուէր է ստացել նախագծերի Բիւրօն»։

Քարի մատակարարումն ալ անկանոն է եւ շատ ձեռնարկներ ընդհատուած են պատրաստ քար չըլլալուն համար։

Քարի հալթայթման պատասխանատու մարմնի ներկայացուցիչը կը յայտարարէ սակայն.

«Ձմրան ընթացքում կատարուած քարհատման աշխատանքներն անցել են ապարդիւն, որովհետեւ շինորգանները ժամանակին այդ կտրուած քարերը չեն տարել, եւ քարհանքերը լցուած մնալով՝ նոր աշխատանք հնարաւոր չի եղել»։ Այս պատճառով ո՛չ միայն խոշոր գումարներ են վճարուած պարապ մնացող բանուորներուն, ասկէ զատ «բացել են բազմաթիւ նոր քարհանքներ՝ աւելորդ ծախսեր առնելով, եւ օրական 2500 քարի փոխարէն տուել է հազիւ 500, քարի ինքնարժէքը 25 կոպէկից բարձրացել էր 66 կոպէկի»։

Մէկը միւսի նման են եղած փոխադարձ առարկութիւններն ու մեղադրանքները։ Անտիրութիւն, թափթփածութիւն, «էսօրէգուց»ի յայտնի քաշքշուք եւ վերջապէս «գրասենեակային ձեւակերպութիւններ» կը ծանրացնեն իրական շինարարութիւնը, պատճառելով հսկայական մնասներ երկրի աղքատիկ մնտուկին։

Կան նաեւ ուրիշ պատճառներ, որոնք յամենայն դէպս հետեւանք են մեր երկրի աղքատութեան։ Չէ՞ որ, մեզի կը պակսին որոշ շինանիւթեր, օրինակ՝ ցիմենդ, երկաթեղէն, ապակի, փայտեղէն եւայլն։

1929-30ի համար շինարարական բոլոր ճիւղերու մէջ նախատեսուած է ներածել.—

«Ցիմենդ 1882 վագոն, գոնազան տեսակի երկաթեղէններ՝ 2700 տոնս, թիթեղ՝ 906 տոնս, երկաթեայ ձողեր՝ 1330 տոնս, մեխ՝ 400 տոնս, կարանկա? 440 տոնս, ադոցած անտառանիւթեր՝ 74,000 խոր. մէթր եւ կլոր անտառանիւթեր՝ 43,00 խոր. մէթր։

«Վերոյիշեալ շինանիւթերի դիմաց այս տարի միութենական մարմինները Հայաստանին յատկագրել են ցիմենդ՝ 1182 վագոն, երկաթ 802 տոնս, ծածկի թիթեղ՝ 271 տոնս, երկաթեայ ձողեր 531 տոնս, մեխ՝ 113 տոնս, սղոցած անտառանիւթեր՝ 23,000 խոր. մէթր եւ կլոր անտառանիւթեր 35,000 խոր. մէթր»։ («Խ. Հ.» ապրիլ 15)։

Թիւերու տարբերութիւնը բաւականին խոշոր է եւ զգալի։ Ասով արդէն հիմնովին կը շրջուի այս տարուան շինարարական ծրագիրը, ելլելով այս իրողութենէն։

Ցաւը հոն է սակայն, որ Հայաստանի խոստացուած այս նիւթերն ալ ժամանակին կրնան չըստացուիլ, որով ալ աւելի կը դժուարանայ կացութիւնը։

— «Ըստ կնքուած պայմանագրերի շինանիւթերը ստացուելու է մինչեւ հոկտեմբեր ամիսը, որից զգալի մասը պիտի ստացուած լինէր մինչեւ ապրիլի մէկը, այն ինչ ստացուած է ցիմենդ 400՝ վագոն, երկաթներ 650 տոնս, ձողեր 170 տոնս, թիթեղ՝ 175 տոնս, մեխ՝ 95 տոնս, սղոցած անտառանիւթեր՝ 7000 խոր. մեթր, եւ կլոր անտառանիւթ՝ 7000 խոր. մեթր։ Այսպիսով մենք տեսնում ենք, որ ստացուղ շինանիւթերը պակաս են սաագումս, որը եւ կարող է անդրադառնալ մեր շինարարութեան տեմպի վրայ, մանաւանդ ցիմենդի պակաս ստացումը։»

Անկախ այս եւ նման արգելքներէն, յաջողած են որոշ ձեռնարկներ կատարել։ Բայց հոդ ալ տարբեր տեսակի պակասութիւններ կը մնասեն ընդհանուր ձեռնարկին։

Վերջերս մեր թերթի մէջ բաւական տեղեկութիւններ տուեցան այս կարգի պակասութիւններու մասին, որոնց մէջ բնորոշ էր Վորոնցովկայի մէջ շինուած իւղ պահիլի գործարանը իր չափազանց անյարմարութիւններով։ Այս կարգի սխալներ ամէնօրեայ նորութիւններ են։ Շատ յաճախ ամբողջ շէնքի աւարտումէն յետոյ միայն կը մտածուի նոր դուռներ եւ պատուհաններ ունենալու մասին։

Այս կարգի փորձերը, որոնք վերեւի թերութիւններէն կը ծնին ընդհանրապէս, ճիշդ է թէ կը սրբագրուին ի վերջոյ, բայց ինչպէս դիտել կուտայ «Խ. Հայաստան»։

— «Շինարարութիւնը խլում է մեզնից տասնեակ հազարներ, դանդաղեցնում է շինարարութեան տեմպը։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆԷ Ա. ԱԶԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ (ՀԱՅԱՋԳԻ) ԹՐԱՆՔՈՒԻԵԱՅԻ ՁԱՒՐ

ՊՈՒՔԱՐԷՍՏ, 12 Մայիս (սեփ. Թղթ.). — Շատ քիչ անգամ ռումանահայութիւնը տօնած է հանդէս մը այնքան շուքով, որքան տօնեց իր գրական մեծ վաստակաւորին քառասնամեայ յոբելեանը։

Կեդրոնական հանդէսը տեղի ունեցաւ Մայիս 10ին, կէսօրէ յետոյ, յունական ընդարձակ սրբարանին մէջ որ, գեղեցկօրէն զարդարուած, նեղ կուգար հոծ բայց մխեւնոյն տեղ ընտիր հասարակութեան համար, որուն մէջ հին Ռումանահայեր ալ կային։

Հանդէսին պաշտօնական մասէն առաջ անակնկալ արտակարգ յայտագիր մը տեղի ունեցաւ, հայ եւ ռումէն եղբայրական գոյցի մը ձեւը առնելով։

Հանդէսը բացաւ ռումանահայ Ցօրելենական կեդրոնական Ցանձնախումբին անունով Տօքթ. Ա. Տիրացեան՝ շեշտելով օրուան բացառիկ տօնի նշանակութիւնը՝ հայ ժողովուրդի մշակոյթի պատմութեան տեսակէտով։

Ցետոյ խօսեցաւ օրուան նախագահը՝ թեմական առաջնորդ Ցուսիկ Արքեպ. Զօհրաբեան որ ընդգծեց այն միջավայրը, որուն ծնունդն էր Ա. Ազարոնեան, ազգակները որ անոր մէջ ստեղծեցին մարդն ու գրագէտը, գիծեր տրուաւ անոր կեանքի առաջին շրջանը՝ երբ դեռ սկսնակ մըն էր ան, եւ յետոյ պատմեց հայ ժողովուրդի երկունքն ու տառապանքը՝ որոնք գծագրին Ազարոնեանի ճամբան, հետզհետէ անոր քնարը լարելով։ Ընդհատեց մասնաւորապէս անոր առաջին գրուածքներուն՝ «Փշուր ըմ խացի, «Պուտ ըմ կաթի» ձգած տպաւորութիւնը։

Ցետոյ ինքնաբերաբար խօսք առաւ հայագէտ նախկին նախարար Պ. Գրիգոր Թրանքու Եաշ, որ խօսեցաւ իր զգածուած եւ յուզիչ ձառերէն մէկը, գրեթէ լալով եւ լացնելով ներկաները, հայ ժողովուրդի անասելի գոյգոթան պատմած ատեն։

— «Երկու մեծ տօներ կը զուգադիպին, սկսաւ Պ. Թրանքու Եաշ։ Ռումէն ժողովուրդը այսօր կը տօնէ իր Ցասը Մայիսը՝ տօնը իր անկախութեան, ու խորհրդանշանը այն տառապանքներուն, զոր կրեց դարերով օտար լուծի տակ, եւ նաեւ այն ճիգին, որով փշրեց իր շղթաները, յիսուն տարուան մէջ դառնալով ազատ ու բարգաւաճ պետութիւն մը։ Հայ ժողովուրդն ալ այսօր իր մեծ տօնը ունի, տօնը իր ամէնէն տագնապալոր գաւակներէն մէկուն, որուն իրական երկը տեսակ մը խորհրդանշան է այն չարչարանքներուն զոր հայ գեղը կրեց իր գերութեան դարերուն եւ մինչեւ նոյն ատեն անոր ճիգին ու պայքարին՝ ձեռք ձգելու համար իր անկախութիւնը։

«Այս երկու տօները, որոնք կը զուգադիպին այսօր իրարու, տեսակ մը խորհրդանշանն են նաեւ այն եղբայրական կապին՝ որ իրարու կը միացնէ հայ եւ ռումէն ժողովուրդները։ Նման իրենց չարչարանքովը, նման նաեւ իրենց ճիգովն ու հաւատքովը՝ անտեսանելի գիծ մը գտերէ ի վեր միացուցեր է այս երկու ժողովուրդները, հոգիներու եղբայրակցութիւն մը ստեղծելով։

«Ցառապանքը զոր Ազարոնեան կը պատմէ, կրեր է նաեւ ռումէն ժողովուրդը։ Ան ալ տեսեր է հալածանքը, պանդխտութիւնը, կարօտը, սուգը, որոնցմով օծուն են ժողովրդական երգերը մեր հայ գեղին եւ թէ ռումէն ժողովուրդին մէջ։

«Բայց ինչ որ հայ ժողովուրդը բացառիկ կ'ընէ իր քոյր գեղերուն մէջ՝ այդ երկարատեւ գոյգոթան է, զոր ոչ մէկ պատմութիւն ճանչցաւ, եւ ոճրագործ անտարբերութիւնը Եւրոպային այդ անպատմելի տառապանքին դիմաց։ Եւրոպացի հեղինակ մը՝ որ կը նկարագրէ Վենետիկի հայ վանքը, հայ մտաւոր կեանքի այդ շքեղ վառարանը, Եւրոպայի կուլթքին վրայ, կը պատժէ թէ ինչպէս մայրամուտը կարմիր է Վենետիկի հորիզոնին վրայ իրիկունները, — տեսակ մը ամօթի խորհրդանշան այն յանցաւոր անտարբերութեան որով Եւրոպա դիմաւորեց հայ տառապանքը։

«Ազարոնեանի քնարը հայ ժողովուրդին հոգին կը պատկերացնէ։ Երեք լար ունի ան՝ հայ ժողովուրդի կեանքին երեք գիծերը, — արիւնը, արցունքը բայց եւ հաւատքը։

«Ցարգանքով խոնարհինք այս մեծ գրագէտին առջեւ, որ հայ ժողովուրդին սրտին լարերը գտաւ եւ զանոնք թրթռացուց բացառիկ տաղանդով մը»։

Ինքնաբերաբար խօսք առաւ նաեւ «Ընիվէրսուլ» օրաթերթի խմբագիրներէն Պ. Լուփիէսքու, որ յանուն թերթի տնօրէն նախկին նախարար Պ. Սթէլեան Փոփէսքուի եւ յանուն Դպրոցներու Ցանողղունելէ յետոյ հայ ժողովուրդն ու իր տօնը, նոյնպէս գգածուած ճառի մը մէջ պատկերացուց հաւատքը, — հայ ժողովուրդի հոգիին այդ երրորդ թելը, — որով ան կուրծք տուեր է բոլոր փոթորիկներուն եւ տառապանքներուն դարերու ընթացքին եւ որով պիտի հասնի նաեւ անշուշտ օր մը իր երազներու պսակման»։

Ցանձնախումբին կողմէ Պ. Արտ. Թովմասեան ռումներէն ճառով մը շնորհակալութիւն յայտնեց նախկին նախարար Պ. Թրանքու Եաշի իր ջերմ զգացումներուն համար, ինչպէս նաեւ «Ընիվէրսուլ»ի ներկայացուցիչին, այս առթիւ թարգմանը ըլլալով նաեւ հայ ժողովուրդի երախտագիտական զգացումներուն դէպի ռումէն հիւրընկալ ժողովուրդը։

Ցետոյ սկսաւ հանդէսին պաշտօնական մասը՝ որու մէջ տեղի ունեցաւ արտասանութիւն, ջութակ, դաշնակ, մեներգ, խմբերգ եւ ուղերձներ։ Օրուան բանախօսներն էին Պ. Պ. Ց. Ճ. Սիրունի եւ Գ. Նժդեհ, որոնց մասին յաջորդով։

ՉԵԿԱՅԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Գ.

(ԲԵՍԵԴՈՎՍԿԻԻ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ)

Փարիզ հասնելէս քանի մը օր վերջ սարսափի հով մը անցաւ խորհրդարանին դեսպանատունէն։ Նախորդ օրը, Մոսկուայէն եկած ծածկագիր մը մեզի կ'իմացնէր թէ «Մտոյգ աղբիւրնեբէ առնուած տեղեկութիւններու նայելով, Փարիզի ճերմակ եւ արքայական կազմակերպութիւնները դիտաւորութիւն ունին Նոյ. 7ին դեսպանատան վրայ յարձակելու»։ Հրահանգ կը տրուէր մեզի բոլոր դուռնեբը գոցելու, զգոյշ ըլլալու որ ճիշդ ատենին կարենանք այրել գաղտնի վաւերաթուղթերը եւ ծածկագիրները եւ Նոյ. 7ին ոչ մէկը ներս ընդունելու։

Ճափոն արդէն իննի վարժեցուցած էր այս տեսակ յանկարծադէպ հարուածներուս։ Վարշաւայի մէջ նաեւ ահուսարասփի նոպաներ տեղի կ'ունենային ամէն անգամ որ կէփէուի մէկ պզտիկ, աննշան գործակալը սրճարանի մը մէջ ուրիշ խօսակցութիւն լսէր։

Նոյ. 7ին իմ սովորական շըրջագայութիւնս ըրի։ Բայց դեսպանատուն դառնալով՝ տեսայ որ բոլոր պաշտօնեաները նըրբանցքներուն մէջ էին վեցհարուածեաններով զինուած։ Դեսպանատան երկրորդ քարտուղարը՝ կէլֆանտ՝ գոյնը նետած, ըսաւ ինծի թէ կասկածելի հարուածներ լսած էր ծածկագիրներուն գաղտնի սենեակին մէջ։ Իր կարծիքով, «ճերմակները կրնէին փողոց թիւ 81 տունին կողմը որուն պատը նոյն գաղտնի սենեակին կից էր, դժոխային մեքենայ մը դնելու վրայ էին»։ Ամէն կերպով, այդ տեղին պահապանները արդէն մեկնած էին իրենց դիրքէն եւ եկած կեցած էին սանդուխին վրայ, իրենց կեանքին հաժար վախնալով։

Գաղտնի սենեակը ժայռ, եւ յատակ կերպով լսեցի անսովոր աղմուկ մը։ Բայց այդ աղմուկը պատին մէջ վարէն վեր արձագանգող հարուածներու ձեւը ունէր յայտնապէս։ Բովի տունը բնաւ կապ չունէր այդ ձայնին հետ։ Դեսպանատունին նկուղը իջնելով՝ երկար նրբանցք մը գտանք, որուն ծայրը միջնորմ մը շինելու վրայ էին։ Այդ ձայնը գործաւորներուն պատճառած ձայնն էր, որ դէպի վեր կը բարձրանար։ Ահա ինչ որ նախ առաջին քարտուղար Տիվիլքովքին, եւ յետոյ երկրորդ քարտուղար կէլֆանտի կարծեցուցած էր թէ ճերմակները գժոխային մեքենայ մը կը դնէին...։

* * *

Շատ մը բարձրաստիճան խորհրդային պաշտօնատարներ, Փարիզ գալով, դեսպանատան մէջ կը տեղաւորուէին մասնաւոր պատուիրակութեան պատրուակով։ Բայց իրականին մէջ իրենց ժամանակը կ'անցընէին ուսումնասիրելով Փարիզը եւ մանաւանդ «քաղքենիներուն բարոյական անկումը»։ Կ'ալցելէին զբօսավայրեր, չափէն աւելի կը ճոխէին, եւ կը կուրծտէին... գաղթականներու հետ։

Այս տեսակ գայթակղութիւնները ի տարկէ լուրջ չէին։ Զոր օրինակ, հանրային կրթութեան գործավար Լունաչարսքի իր կնոջ հետ պարապարտ մը գացած էր։ Կինը փափաքեցաւ պարել։ Լունաչարսքի մեծ սիրող է պարի, բայց ինք չէ գիտեր։ Ուստի դիմում կատարեցաւ արհեստէն եղողի մը։ Վերջացաւ. այս վերջինը նաչարսքին ժամեր շարունակ ստիպեց որ ինք ձերմակ ըլլալով չէր կրնար ժողովրդական գործավարի մը կնոջը հետ պարել երկու հարիւր ֆր. պարսով։ Լունաչարսքի, ամօթը փութացաւ վճարել նոյն գումարը եւ աճապարեց մեկնիլ պարահէն։

Բայց միշտ անկարելի պատճառներ միշտ հանդարտ չէին անցներ, եւ կ'ուզէի տալ այս դէպքերուն շրջաբերականով մը արդիլել ներկայացուցչական պաշտօնեաներու պարահրապարակները։ Բայց ինծի թէ կասկածելի հարուածներ լսած էր ծածկագիրներուն գաղտնի սենեակին մէջ։ Իր կարծիքով, «ճերմակները կրնէին փողոց թիւ 81 տունին կողմը որուն պատը նոյն գաղտնի սենեակին կից էր, դժոխային մեքենայ մը դնելու վրայ էին»։ Ամէն կերպով, այդ տեղին պահապանները արդէն մեկնած էին իրենց դիրքէն եւ եկած կեցած էին սանդուխին վրայ, իրենց կեանքին հաժար վախնալով։

Գաղտնի սենեակը ժայռ, եւ յատակ կերպով լսեցի անսովոր աղմուկ մը։ Բայց այդ աղմուկը պատին մէջ վարէն վեր արձագանգող հարուածներու ձեւը ունէր յայտնապէս։ Բովի տունը բնաւ կապ չունէր այդ ձայնին հետ։ Դեսպանատունին նկուղը իջնելով՝ երկար նրբանցք մը գտանք, որուն ծայրը միջնորմ մը շինելու վրայ էին։ Այդ ձայնը գործաւորներուն պատճառած ձայնն էր, որ դէպի վեր կը բարձրանար։ Ահա ինչ որ նախ առաջին քարտուղար Տիվիլքովքին, եւ յետոյ երկրորդ քարտուղար կէլֆանտի կարծեցուցած էր թէ ճերմակները գժոխային մեքենայ մը կը դնէին...։

* * *

Շատ մը բարձրաստիճան խորհրդային պաշտօնատարներ, Փարիզ գալով, դեսպանատան մէջ կը տեղաւորուէին մասնաւոր պատուիրակութեան պատրուակով։ Բայց իրականին մէջ իրենց ժամանակը կ'անցընէին ուսումնասիրելով Փարիզը եւ մանաւանդ «քաղքենիներուն բարոյական անկումը»։ Կ'ալցելէին զբօսավայրեր, չափէն աւելի կը ճոխէին, եւ կը կուրծտէին... գաղթականներու հետ։

Այս տեսակ գայթակղութիւնները ի տարկէ լուրջ չէին։ Զոր օրինակ, հանրային կրթութեան գործավար Լունաչարսքի իր կնոջ հետ պարապարտ մը գացած էր։ Կինը փափաքեցաւ պարել։ Լունաչարսքի մեծ սիրող է պարի, բայց ինք չէ գիտեր։ Ուստի դիմում կատարեցաւ արհեստէն եղողի մը։ Վերջացաւ. այս վերջինը նաչարսքին ժամեր շարունակ ստիպեց որ ինք ձերմակ ըլլալով չէր կրնար ժողովրդական գործավարի մը կնոջը հետ պարել երկու հարիւր ֆր. պարսով։ Լունաչարսքի, ամօթը փութացաւ վճարել նոյն գումարը եւ աճապարեց մեկնիլ պարահէն։

Բայց միշտ անկարելի պատճառներ միշտ հանդարտ չէին անցներ, եւ կ'ուզէի տալ այս դէպքերուն շրջաբերականով մը արդիլել ներկայացուցչական պաշտօնեաներու պարահրապարակները։ Բայց ինծի թէ կասկածելի հարուածներ լսած էր ծածկագիրներուն գաղտնի սենեակին մէջ։ Իր կարծիքով, «ճերմակները կրնէին փողոց թիւ 81 տունին կողմը որուն պատը նոյն գաղտնի սենեակին կից էր, դժոխային մեքենայ մը դնելու վրայ էին»։ Ամէն կերպով, այդ տեղին պահապանները արդէն մեկնած էին իրենց դիրքէն եւ եկած կեցած էին սանդուխին վրայ, իրենց կեանքին հաժար վախնալով։

Գաղտնի սենեակը ժայռ, եւ յատակ կերպով լսեցի անսովոր աղմուկ մը։ Բայց այդ աղմուկը պատին մէջ վարէն վեր արձագանգող հարուածներու ձեւը ունէր յայտնապէս։ Բովի տունը բնաւ կապ չունէր այդ ձայնին հետ։ Դեսպանատունին նկուղը իջնելով՝ երկար նրբանցք մը գտանք, որուն ծայրը միջնորմ մը շինելու վրայ էին։ Այդ ձայնը գործաւորներուն պատճառած ձայնն էր, որ դէպի վեր կը բարձրանար։ Ահա ինչ որ նախ առաջին քարտուղար Տիվիլքովքին, եւ յետոյ երկրորդ քարտուղար կէլֆանտի կարծեցուցած էր թէ ճերմակները գժոխային մեքենայ մը կը դնէին...։

* * *

Շատ մը բարձրաստիճան խորհրդային պաշտօնատարներ, Փարիզ գալով, դեսպանատան մէջ կը տեղաւորուէին մասնաւոր պատուիրակութեան պատրուակով։ Բայց իրականին մէջ իրենց ժամանակը կ'անցընէին ուսումնասիրելով Փարիզը եւ մանաւանդ «քաղքենիներուն բարոյական անկումը»։ Կ'ալցելէին զբօսավայրեր, չափէն աւելի կը ճոխէին, եւ կը կուրծտէին... գաղթականներու հետ։

Այս տեսակ գայթակղութիւնները ի տարկէ լուրջ չէին։ Զոր օրինակ, հանրային կրթութեան գործավար Լունաչարսքի իր կնոջ հետ պարապարտ մը գացած էր։ Կինը փափաքեցաւ պարել։ Լունաչարսքի մեծ սիրող է պարի, բայց ինք չէ գիտեր։ Ուստի դիմում կատարեցաւ արհեստէն եղողի մը։ Վերջացաւ. այս վերջինը նաչարսքին ժամեր շարունակ ստիպեց որ ինք ձերմակ ըլլալով չէր կրնար ժողովրդական գործավարի մը կնոջը հետ պարել երկու հարիւր ֆր. պարսով։ Լունաչարսքի, ամօթը փութացաւ վճարել նոյն գումարը եւ աճապարեց մեկնիլ պարահէն։

Բայց միշտ անկարելի պատճառներ միշտ հանդարտ չէին անցներ, եւ կ'ուզէի տալ այս դէպքերուն շրջաբերականով մը արդիլել ներկայացուցչական պաշտօնեաներու պարահրապարակները։ Բայց ինծի թէ կասկածելի հարուածներ լսած էր ծածկագիրներուն գաղտնի սենեակին մէջ։ Իր կարծիքով, «ճերմակները կրնէին փողոց թիւ 81 տունին կողմը որուն պատը նոյն գաղտնի սենեակին կից էր, դժոխային մեքենայ մը դնելու վրայ էին»։ Ամէն կերպով, այդ տեղին պահապանները արդէն մեկնած էին իրենց դիրքէն եւ եկած կեցած էին սանդուխին վրայ, իրենց կեանքին հաժար վախնալով։

Գաղտնի սենեակը ժայռ, եւ յատակ կերպով լսեցի անսովոր աղմուկ մը։ Բայց այդ աղմուկը պատին մէջ վարէն վեր արձագանգող հարուածներու ձեւը ունէր յայտնապէս։ Բովի տունը բնաւ կապ չունէր այդ ձայնին հետ։ Դեսպանատունին նկուղը իջնելով՝ երկար նրբանցք մը գտանք, որուն ծայրը միջնորմ մը շինելու վրայ էին։ Այդ ձայնը գործաւորներուն պատճառած ձայնն էր, որ դէպի վեր կը բարձրանար։ Ահա ինչ որ նախ առաջին քարտուղար Տիվիլքովքին, եւ յետոյ երկրորդ քարտուղար կէլֆանտի կարծեցուցած էր թէ ճերմակները գժոխային մեքենայ մը կը դնէին...։

...ապուած «տիպար բանա-
...ութեան» մը շրջանակին
...ին դերի բռնուած։ Միայն թէ
...ութեան երբեմն ազատութիւններ
...ին թոյլատրէր, իրեն, եւ ասոր
...ի փոխարէն, իր եւ կամա-
...ի մը կը խնդայինը, որովհե-
...ի իրողութիւններ, դէպքեր և
...անաւորութիւններ իրար կը
...անէին։ Բանախօսութենէն
...ին, փոխարձքովի հետ՝ դես-
...ին պարտէզը իջանք։
...ին իրեն թէ այս տեսակ բա-
...ի խօսութիւններ յեղափոխա-
...ի խանդավառութիւնը կը
...ացնէին։ Փոխարձքով որ հի-
...Մոսկուայի պետական պան-
...ին տնօրէնն է, պատասխա-
...ին ինձ.

— Ասիկա անխուսափելի է։ Յեղափոխութիւնը խանդավա-
...ութեան շրջանը անցուցած է, ազգորամոլութեան շրջանին
...ած է։ Հոկտ. ամսուն,
...ի մը կը խնդայինը, որովհե-
...ի իրողութիւններ, դէպքեր և
...անաւորութիւններ իրար կը
...անէին։ Բանախօսութենէն
...ին, փոխարձքովի հետ՝ դես-
...ին պարտէզը իջանք։
...ին իրեն թէ այս տեսակ բա-
...ի խօսութիւններ յեղափոխա-
...ի խանդավառութիւնը կը
...ացնէին։ Փոխարձքով որ հի-
...Մոսկուայի պետական պան-
...ին տնօրէնն է, պատասխա-
...ին ինձ.

— Ասիկա անխուսափելի է։ Յեղափոխութիւնը խանդավա-
...ութեան շրջանը անցուցած է, ազգորամոլութեան շրջանին
...ած է։ Հոկտ. ամսուն, արկածախնդ-
...ութիւնը դարձաւ անիկա։

Օր մը Լէնինի հետ կը խօ-
...էինք ժամերմական շրջանակի
...ին մէջ։ Մեզմէ մէկը ըսաւ վը-
...ասիմիր Իլիչի (Լէնինի).

— Կը խոստովանի՞ք որ յա-
...ղութեան չէիք հաւատար։

Դիմակ ժպիտով մը Լէնինին պա-
...ասխանեց. «Անշուշտ որ չէի
...աւատար, հոկտեմբերեան յե-
...ափոխութիւնը արկածախնդ-
...ութիւն մըն էր միայն հաւաշ-
...արիկ սանդուխին վրայ։
...Ի՛ձ ձախողէինք, պրոլետարնե-
...ան պիտի ձգէինք միայն ա-
...ամբողջ գործաւորի ծրագրի
...ամէնէն մը։ Ասիկա աւելի կա-
...ար պիտի ըլլար քան յեղա-
...ափոխութիւնը, որ թէեւ յաղթեց,
...ց յետոյ ալլասերեցաւ, վատ-
...արացաւ։ Ճշմարիտ յեղափոխա-
...ը դիտէ յարձակիլ, բայց
...ի նաեւ անդրադառնալ եթէ
...ի ըլլայ»։

Ակնարկ մը նետեցի Փիա-
...ովի վրայ։

— Ուրեմն... յարձակի՞լ թէ
...անջելլ։

Նեղուած շարժուձեւ մը ը-
...։

— Պէտք է նահանջել։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայաստանի «պրոլետար ...»ները չկրցա՛ն ներկայաց-
...նել հայկական գիւղը այնքան
...ղանութեամբ եւ գունագեղ,
...րան կոմունիստ հին վարժա-
...ի մը, Ս. Խանոյեան, որ
...Պրոլետար»ի կուտայ իր ճաս-
...արդական տպաւորութիւնները
...այկական կանանչ կապոյտ
...ւղերէն։ Երկա՛ր է այդ յօդ-
...ածը,— կուտանք կրճատելով,
...ց միշտ պահելով հեղինա-
...ն նկարչական իրապաշտիկ
...ամքը եւ հեգնոտ, սոխի պէս
...ու շերտը։

Կոտայքի շրջանը։ Ահա Գեղա-
...ի լեռնալանջին փռուած գիւ-
...ղերուն քարուքանդ եւ դժուա-
...րանցանելի ճամբան, որ մկրատի
...պէս կը բաժնուի խճուղիէն, հե-
...ագնետէ կը բարձրանայ ու կը
...նեղնայ,ինչպէս սակաւ պետհայ
...«ոռաշպար»ը։ Բայց հայ գիւղա-
...ցին է,որ կ'ըսէ.

— Կիսին էլ չենք արժանի,
...ղէ՛, Աստծու ճամբայ ա, էլի,
...ի՞նչ անենք...։

— Դէ՛, Աստծու ճամբէն էլ
...էժան կլի, բա՛, ո՞նց կլի...։

Եղլովա։ Դպրոցին առջեւ։
...աղաղի նման շէնք մը։

— Ա՛յ, քո շինողի, պլան գցողի
...իզը կոտրի, հա՛...

Այստեղ Խանոյեան կը խոս-
...տովանի, որ «կառուցողական
...ործը Հայաստանում մինչեւ
...երջին տարիները շատ վատ
...իմքերի վրայ է եղել դրւած»։

Աւելի վեր, դէպի Գեղաժայ
...եռները, դէպի Գէօյ-Քիլիսա։
...ոլորտիքը հարսները իրենց օ-
...որոցներով եւ ճնկլաճուտներով,
...եւ ամբողջ գիւղը, ծեր ու մա-
...ուկ։ Գեղեցիկ է պատկերը։ Հա-
...ատան մէջ աչ կողմը կիները
...իրենց սպիտակ գլխակապերով
...ու գնչկալներով, ձախ կողմը
...տղամարդիկ՝ զօրշ ու սեւ շորե-
...րով։

— Տղէք, Ջավոն է խօսում...

Բրդուէի մը, 50-60 տարեկան գեղեցկադէմ պառաւ մը։ Կիները
...սկսան ծափահարել, իրենց
...«կանթեղլի» մատներով։

Ի վերջոյ, այն եղրակացու-
...թեան եկանք, որ կատարուած
...բռնադրաւումները պէտք է հա-
...կակշռել ու քննել։

«ՍՈՒՐԲԵ՛ՐԸ...»

Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբէջանի Թերթերը լեցուն են նոր երեւցած սուրբերու պատմութիւններով։ «Սո՛ւրբ է իջել Գեղարդում» կամ՝ Ղազախի շրջանին մէջ։ Հոգեբանակա՛ն է այս վիճակը։ Ցուսահատ ժողովուրդ մը իր ենթագիտակցութենէն դուրս կը շեղի,—այսպէս կը բացատրուի գիւղացիներուն կրօնական այդ ղգայախաբութիւնը,— սուրբի տեսիլներ, իր փրկութիւնը սպասելով սուրբերէն։ Անշուշտ խարդախութիւնները աւելի հրահրած են գիւղացիներուն երեւակայութիւնը։ Այս «սուրբ»երուն դէմ անպայման, պիտի սկսէր... պատերազմը։ Ահա Խանոյեան, կոմունիստ վարժապետը... սուրբ կը հալածէ հայկական գիւղերուն մէջ։

Խանոյեան կը պատմէ թէ Բաշ-Գեառնիի բոլորգիւղացիները, մասնաւորաբար կիները, մօտ երկու ամիս յիմարացած էին սուրբերու պատմութիւններով, անցեալ աշնան վերջերը։

Հոկտեմբերի մէջ զրոյց կը շրջէր թէ սուրբ է իջեր Գեղարդայ վանքը։ Եւ ուխտաւորներու ստուար բազմութիւն մը կը խռնուի վանքին մէջ։ Մէկ ամսուան ընթացքին կը մօրթուի աւելի քան 700 ոչխար։ Հերոսը կը կոչուի «սուրբ» Գրիգոր, որ, կը գրէ «Պրոլետար»ի, ձերբակալուած է իր մեղսակից վարդապետներով։ Համաձայն Խանոյեանի պատմութեան, այս «սուրբը» Աստուծոյ հետ կը խօսէր, զանազան գուշակութիւններ կը կատարէր, պատուհասներով կը սպառնար։ Եւ վանքը կը լեցուէր ոչխարով, րուբլիներով, ձուով, գաթայով, իւղով, ծխախոտով, միշտ ըստ Խանոյեանի։

Թէեւ Դարաչիչագի «սուրբ» Գրիգորը «ճզել է», սակայն դաժի տակ առնուած են ՊՂԷմեան վարդապետը, «1915 թուին վանից փախած մի 68ամեայ ծեր վարդապետ»։ Խանոյեան Գրիգորը կ'անուանէ «ընկեգիկ» եւ «որձեէգ», մեղսակիցը Ամալեան՝ «ընկեցիկ»։

Սակայն միայն Հայաստան չէ սրբավայրը։ Բագուի գիծը կենդանի թիւն գոյց կուտայ վերջերս, շնորհիւ այն ուխտաւորներուն, որոնք Շամխոր կ'երթան սուրբ օջախը տեսնելու։

Այնտեղ գտնուեր է գերեզմանքար մը, որուն տակ կ'ապրի, կ'ըսեն ուխտաւորները, ոսկի թուր կապած «կենդանի դիակ» մը։ Այս «դիակ»ն է որ հրաշք կը գործէ, բանալով կոյրերուն աչքը, քալեցնելով կաղերը, բժշկելով խենդութիւնները։

Եւ Շամխորի մէջ կը վխտան աւելի քան 1000 ուխտաւորներ։ Նոյնիսկ Ղազախի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին նախագահը, իր կարգին, ոստիկաններու ուղեկցութեամբ, Շամխոր կը ղրկէ իր շրջանին կոյրերը, կաղերը, բժշկելու համար։ Եւ «Պրոլետար» կը բարկանայ, որ կոմունիստ կուսակցութեան դերամով, փողոցներէն կոյրեր կը հաւաքուին եւ «սուրբ օջախ» կը ղրկուին։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Օսլօ, Տիկին Նանսէնի.—

«Կը խոնարհինք խոր վիշտով մարգկութեան մեծ առաքեալին եւ երախտապարտ հայ ազգին հերոսական պաշտպանին գերեզմանին առջեւ»։

կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԱԳԻՐ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՀՎԱԶ (պարսկաստան) 28 ապրիլ.—Իբրեւ եղբայրական օգնութիւն Սուրիա ապաստանած տարագիրներուն, Միութիւնս սարքեց հայկական մի փոքրիկ երեկոյթ, որի հասոյթը 1964·80 ֆրանսական ֆրանք ներփակ ուղարկուած է խմբագրութեանդ, տեղիս Banque Nationale de Perse No 019698-245 փոխանակագրով։ (տես Ա. էջի գանկը)։

Կը հաճի՞ք արդեօք սոյն գումարը գանձել եւ փոխադրել «Եղբայրական Օգնութեան կեդրոնական Յանձնախումբին, իր նպատակին ծառայեցնելու։

Հրապարակաւ պարտք կը սեպենք յայտնել որ, այս ձեռնարկի յաջողութիւնը պարտ ենք, նախ մասնաւորապէս Տիկին Ս. Կ. Զօրդնին եւ պ. Արշամ Եսայեանին իրենց խիստ գնահատելի նեղութիւնների համար, ապա գաղութիս հայութեանը ընդհանրապէս, որ իր սրտին մօտ գտնելով նպատակը, չխնայեց մեզ իր բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնը։

Ի Դիմաց «Քնար» Երաժշտախումբի Նախագահ՝ Գասպար Ա. Գասպարեան, Քարտուղար՝ Յակոբ Ֆօղամալ։

ՄԱՐՍԷԼ, 19 մայիս — 1930 փետր. 25 Մարսէլլի արուեստաններէն Ս. Լուկրան-Փէյնի մէջ խումբ մը գիտակից եւ նախանձախնդիր երիտասարդներու կողմէ, նախաձեռնութեամբ պ. Սիսակ պէշկէթլիւրեանի եւ պ. Աբրահամ Սարգիսեանի, պտտիկ թատերախաղ մը ներկայացուեցաւ, ի նպաստ Ընտաղուէն գաղթող բեկորներուն։

Ներկայացումը որոշուած օրը տրուեցաւ եւ ծախսուած տոմսերէն գոյացաւ 590 ֆրանք, որմէ 260 ֆրանք ծախք եղած է (յայտարարութեան, տոմսերու, հագուստի, սրահի վարձք եւայլն), իսկ զուտ հասոյթ 330 ֆրանք, զոր կը ղրկենք ձեզ, խնդրելով որ բարեհաճէիք յանձնել կեդր. Ցանձնախումբին (տես Ա. էջի ցանկը)։

Ցանձնախումբս կը փափաքէր գաղութիս մէջ, նոյն նպատակով հանգանակութեան մը ձեռնարկել, որպէսզի կարենար աւելի կոկիկ գումար մը յատկացնել։ Սակայն չկրցաւ, որովհետեւ իրարու ետեւէ յաջորդեցին Ա. Ե. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղին եւ Ազգ. կեդր. յանձնախումբերու հանգանակութիւնները, ի նպաստ նոյն բեկորներուն եւ Ֆրանսայի ողողեալներուն։ Իսկ թաղական խորհուրդն ալ իր կարգին տարուած կրթական եւ եկեղեցական հոգերէն, նոյնքան բանաւոր ձեռնարկներ ըրած էր։

Այս հարկեցուցիչ պատճառներով, ուշացաւ մեր առաքումը։

Միեւնոյն ատեն աւելորդ չենք նկատեր մեր գնահատութիւնը յայտնել այն երիտասարդներուն, որոնք ազգային նախանձախնդրութեամբ գլուխ հանեցին այս ձեռնարկը։

Հաշուեքննիչ Ցանձնախումբ

ԹՐՔՈՒԻՀԻՆԵՐԸ ՁԻՆՈՒՈ՞Ր

Կիները այրերուն նման տուրքի ենթակայ ըլլալու մասին եղած հրատարակութեան մը առթիւ, Թուրք կիներու Միութեան շրջանակներէն հաղորդուած է թէ կիները պատրաստ են այդ գծին վրայ ալ հաւասար ըլլալու այրերուն հետ։ Կիները համարձակօրէն յայտարարած են թէ կազմ ու պատրաստ են ի հարկին զօրակոչի ալ պատասխանելու։

Էֆկյարիշ Սուատ Հանըմ իր կարգին յայտարարած է թէ ո՛չ, կիները խաղաղասէր են ու արիւն թափելու մէջ գործ չունին. այս պարտականութիւնը հրամայական կ'ըլլայ միայն այն ատեն, երբ հայրենիքի պաշտպանութիւնը խնդրոյ առարկայ է։ «Աղօթք ըրէք որ աշխարհի բոլոր կիները գործի գլուխ անցնին. այն ատեն է միայն որ իրական խաղաղութիւնը պիտի գայ»։

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԸ

Ֆրանսական բանակի նախկին Հայ կամաւորներու Միութիւնը, միաձայնութեամբ նախագահ ընտրած է Տիգրան Խան Քէլէկեանը։

«ԱՍԻԱ» շոգենաւին մէջ, որուն ինքնագրի մը գրեցինք, վառած կամ խեղդուած են 112 հոգի եւ տակաւին դիակները կը գտնուին ծովէն։ Շոգենաւը ամբողջովին ոչնչացած է, իսկ ողջ մնացող ուխտաւորները ճամբայ հանուած են ուրիշ շոգենաւով։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐՈՒՐԴ ՄԱՍ

Վանքէն դուրս գալուց առաջ, վանքի գիւղէն գաթայէս եւ հալուայէս գոտ վերցրի 30 գլուխ հոգեան եւ վարդապետէն ալ առի (ինչպէս կէս գրուանգայ) մեղրի համ։ Ապագայ չմտածող զինուորները իրենց գաթան ու հալւան տղէն կերբեր էին պրծեր։ Բոլորիս վրքին մի-մի ջրի աման կար խնուած։ Ծոպրակս մինչեւ բերան լցուած էր։ Վրայիս ծանրութիւնը ես վանք կշռեցի, եղաւ ընդամէնը մի փութ տաս գրուանգայ։

Յուլիս 22ի գիշերը դուրս գալանք վանքէն։ Հասանք պարսկական սահմանը։ Մութ, տարող գիշեր էր։ Ճանապարհ գնացող աուենիս գորգոտոց մը ընկաւ ու ձոր, որ տեւեց հինգ րոպէ։ Ամբողջը կանգ առաւ այդ ձայնէն։ Մասնաւոր վիճաբանութիւն բացուաւ։ Ոմանք ըսին. «Աստղ վեր ընկաւ»։ Ոմանք ըսին. «Երկրաշարժ եղաւ»։ Ոմանք ալ՝ չգիտեմ ի՛նչ։

Հասանք ժայռոտ քարի մը տակ, որ այրի նման էր։ Երեկոյեան ժամը 11ի տաեն պատրաստուեցանք, որ այդ օրը սահման անցնինք։ Վալադներ առաջնիս ընկան։ Անցանք սահմանը։ Գացինք մի ժամուան ճանապարհ։ Երեւացին հայդարանցոց կոնները (վրաններրը), մեզնից 200·300 քայլ հեռաւորութեան վրայ։

Խումբը կանգ առաւ։ Շուներրը կռահեցին եւսկանմեր վրայ հասնելը։ Խումբը յետ բարձրանալով, ճանապարհէն շեղեց։ Քիւրդերը պարբռնած կը խաղային։ Շուներու ձայները երկար տեւեց մեր կողմը։ Ցեսայ մէկը ձայն տուեց — լո՛-լո՛ լո՛-լո՛-լո՛...քիւրդերը մեզի չէին տեսեր, բայց երկու հրացան կրակեցին շուներու հաչիլու կողմը։ Մենք բարձրացանք սարի մը գագաթ, ապա իջանք հովիտ մը, ժայռոտ, քարքարոտ տեղերով. ո՛չ մի ճանապարհ։ Ընկերներէս շատերը կը գլորուէին։ Այդ հովիտի ճանապարհը տեւեց երեք ժամ։ Բաւականին ցածրացանք. տղերք ուժասպառ էին։

Աւօն ըսաւ Շահէնին.

— Ա՛յ տղայ,ես հովիտի մէջ տղաները սպաննեցինք, քիչ մը վեր բարձրանանք կաժովերթանք։

— կաժի վրայ կոն կը լինի, — ըսաւ Շահէնը։

— Ոչինչ չըլլար, — ըսաւ Աւօն։

Սկսեցինք բարձրանալ դէպի վեր։ Ես, Բաղէշցի Սիմոն եւ գաղթական մը Աւոյի յետեւէն կը քալէինք։ 150 քայլ բարձրացած յանկարծ, ելանք կոնի մը վրայ։ Շունը հաչելով վազեց մեր կողմը։ Խումբը իսկոյն յետ գառաւ։ Մեզ հետ եղած գաղթականը չարուխի թելերը կը կապէր։ Մենք բռնեցինք անոր ոտքէն եւ քաշեցինք դէպի ցած։

Քիւրդը կ'երեւի քնած էր եւ չան հայդոցից զարթնեց եւ պոռաց՝ լո՛-լո՛-լո՛... Հուն քի՞չ է։ Ձայնը 200 քայլի վրայ կուգար։ Մենք առանց ծպտուն հանելու, հովիտի խոտերուն մէջ թագնուած էինք քիւրդը չան հաչելու կողմ երկու հրացան գատարկեց։ Դրան միւս կողմէն պատասխանեցին

Լո՛-լո՛-լո՛, աւչի դաւիէ։

— Լո՛-լո՛, վալլահ, նըզանըմ գըզէ չիէ (լո՛-լո՛, վալլահ, չգիտեմ, գող է, ինչ է)։

Կէս ժամ հոն թագնուած ծնցինք։ Երբ չան եւ մարդու ձայնը կարաւ, կամաց սկսեցինք քալել՝ մէջքերնիս կռացած։ Վալադները կը շտապեցնէին, վրաներուս կը լուսնայ, կ'ըսէին։ Մի ժամուան քալած էինք, պատահեցինք ճուղ մը ոչխարի, որ հոն պառկած էր։ սակայն բարեբախտաբար, ո՛չ հովուի եւ ոչ ալ շան ձայն դուրս եկաւ, եւ մենք առանց նկատուելու անցանք։

Հովիտը լրացած տեղը կը գտնուէր աւերակ ջաղաց մը։ Անցանք այդ ջաղացը, դուրս եկանք դուրանը։ Լուսանալու մօտ էր՝ սկսանք արագ քալել։ Ալի քեալայի սարը չհասած՝ լուսացաւ։ 1000 քայլի վրայ ալ մարդ կ'երեւար։ Խմբի տարածութիւնը կէս ժամուան հեռաւորութեան վրայ էր։ Մի քանի ձի եւ վեց ուրիշ ընկերներ որոշեց, որ շուտ եվնենք սարը դիրքեր բռնենք։ Սկսեցինք աւելի արագ քալել։ Հասանք սարի տակը, հոն ջուր գտանք, խմեցինք, մեր ամաններն ալ լեցուցինք եւ բարձրացանք Ալի քեալայ սարի դիրքը։ Այնչափ քրտնած էինք, որ քրտինքը մինչեւ գրսի կողմը գարկած էր, գոլորշին կը բարձրանար մեր վրայէն։

Արեւը ծագեց։ Խմբի վերջն ալ հասաւ դիրքերը։ Լցուեցանք զանազան քարերու մէջ։ Մինչեւ իրիկուն հոգ սպասեցինք եւ ճնցինք բոլորովին աննկատելի։ Ոչ մէկի քով հաց չէր ճնացած, միայն քովս կար 25 գլուխ չորթան, քիչ մը հաց եւ քիչ մ'ալ մեղրամոմ։

Այդ օրը Յուլիս 24ն էր։ Երեկոյեան մութ տալուն վալադներն առաջ ընկան եւ շարունակեցինք մեր ճանապարհը։

Ալի-քեալան ոչ մի սարի հետ կապ չունեցող մի շատ բարձր սար է, որի ստորոտներին կան հայդարանցոց կոնները։ 700 800 քայլ տարածութեան վրայ, առանց ոտքերնուս ձայնը հանելու, կամաց-կամաց կ'երթայինք։ Երեք օրուան նորոգուած լուսնակ էր։ Իջանք դաշտ, որի տարածութիւնը, մինչեւ միւս սարի ստորոտները երեք-չորս ժամուան է։ Դաշտի մէջ գտնուած խոտը մեր բոյից կ'անցնէր։

Զօրաշարժ վարախներու դէմ

Էննկիրի.— Տնտեսական գործավարութեան եկած տեղեկութիւններու համաձայն, հարաւային նահանգներուն մէջ մարախի դէմ պայքարը կը շարունակուի։ Այդ շրջանակին մէջ, յատուկ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն, ամբողջ ժողովուրդը, գինուորներն եւ ոստիկան գինուորները զօրաշարժի ենթարկուած են այս պայքարին համար։ Բոլորը միասնաբար կը շարունակեն աշխատիլ։

Աւստրիոյ ճոր տագնապը

Գրեցինք թէ Աւստրիոյ ֆաշիստները վերջնագիր տուած են կառավարութեան, կարգ մը պահանջներ դնելով։

Կառավարութիւնը արդէն Ազգ. ժողովի սեղանին վրայ դրած է քաղաքացիներու զինաթափման խնդիրը։ Այս առթիւ, վարչապետ Շոպէռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց.

— Ոչ Հայ Յեղբէններու (ազգայնական - ֆաշիստ կազմ.) անհասկացողութիւնը, ոչ ալ անոնց պետերուն ինծի ուղղած նախակները չկրցան խախտել իմ համոզումս՝ զինաթափութեան օրինագծին անհրաժեշտութեան մասին։ Այս միջոցը անհրաժեշտ է, ամրապնդելու համար վստահութիւնը արտաստահմանի շահակից շրջանակներուն մէջ, որոնք անոր գործադրութիւնը կը պահանջեն իբրեւ յաւելուածական երաշխիք Աւստրիոյ բարգաւաճման։ կը ցաւիմ որ բացարձակ մեծամեծով միայն կրնամ պատասխանել Հայմվէրէններուն առաջարկներուն։ Նախարարական խորհուրդին որոշումն ունիմ այս մասին, եւ սահմանադրութիւնը միայն կը ճանչնամ իբրեւ օրէնք։ Անցած է այն ժամանակը երբ, այս պետութեան մէջ, կուսակցութիւն մը կամ խմբակ մը կրնար խախտել ներքին բարեկարգութիւնը։

Տիւսէլտորֆի հրէշը ձերբակալուած

Երկար խուզարկութիւններէ եւ տքնութիւններէ յետոյ, գերմանական ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել Տիւսէլտորֆի հրէշը, որ քսանի չափ աղջիկներ եւ կիներ սպանած է։ Ձերբակալութիւնը տեղի ունեցաւ բոլորովին անակնկալ պարագաներու մէջ։ Մայիս 14ին սպասուհի մը, Կէթրուտ Շուլթէ, Տիւսէլտորֆի շրջակաները իր դիմացը գտաւ երիտասարդ մը եւ սկսաւ խօսիլ անոր հետ։ Աղջիկը փափաք յայտնեց աղջիկներու յատուկ հիւրանոց մը երթալու համբայ ելան։ Յանկարծ իրենց դէմ ելաւ 45 տարեկան մարդ մը, որ կշտամբեց երիտասարդը եւ ստիպեց զայն անմիջապէս ձգել աղջիկը եւ հեռանալ։ Ու ինք դառնալով «ասպետ», հաժոզեց աղջիկը որ իր տունը երթայ միասին ճաշելու։ Բայց երբ դրան առջեւ հասան, մանկամարդ սպասուհին տխուր նախազգացումներ ունեցաւ եւ պնդեց թէ կ'ուզէ հիւրանոց երթալ։ Անծանօթը, կառապան Քիւրթէն, չպնդեց,բայց ճամբած ատեն աղջիկը անցուց կրաֆէնպէրկի անտառէն, մասնաւորապէս ամայի վայրէ մը եւ յկելով, փորձեց խեղդել։ Աղջիկը սուր ճիչեր արձակեց եւ մարդը փախաւ։ Կէթրուտ Շուլթէն ոստիկանութեան լուր չտուաւ, բայց նամակով մը դէպքը պարզեց իր մէկ ընկերոջ։ Նամակը սխալ հասցէի ուղղուած ըլլալով, թղթատարական վարչութիւնը բացաւ եւ որովհետեւ պարունակութիւնը շատ կարեւոր էր, անմիջապէս յանձնեց Տիւսէլտորֆի ոստիկանութեան, որ կանչեց սպասուհին եւ լրիւ տեղեկութիւններ ստացաւ։ Հետքը գտնուած էր արդէն, եւ ամէն միջոց ձեռք առնուելով, կառապան Քիւրթէն ձերբակալուեցաւ շաբաթ օր, 24 մայիս, երբ տուն կը դառնար, քանի օրուան բացակայութենէ մը յետոյ։

Հրէշը ամէն բան խոստովանեցաւ առանց մեծ դժուարութեան։ Ամուսնացած է կնոջ մը հետ որ շատ լաւ համբաւ կը վայելէ։ 47 տարեկան է, յաղթ հասակով, սեւ մազերով եւ կոկորդի դիմազիծով։ Յիմարութեան կամ ջղային խանգարման ո՛րեւէ նշան չի ցուցներ։ Շատ քաշուած կ'ապրէր եւ մարդու հետ չէր խօսեր։ Իր դրացիները դիտած էին, սակայն, որ սովորութիւն ունէր առտուն կանուխ մէկէ աւելի թերթեր գնելու եւ լափելու։ Այն օրերուն երբ ամէն մարդ Տիւսէլտորֆի վայրագութեանց մասին կը խօսէր, վերջին լուրերուն վրայ կը խոյանար եւ հեւ ի հեւ կը կարդար, բայց մարդ չկասկածեցաւ։

Առաջին հարցաքննութեան, Քիւրթէն միշտ կը պատասխաներ միօրինակ ձայնով մը. «Այժմ, ինձ համար միեւնոյնն է»։ Սուր յիշողութեամբ մը կը պատմէր յետին մանրամասնութիւնները, եւ երբ ինքնաշարժով պտտցուցին զանազան վայրեր, իր գործած ոճիրները նկարագրելու, ամէն բան տեղն ի տեղոք պարզեց։

Կինն ալ առժամապէս բանտարկուեցաւ։

«Աղջիկ Լինցպէրկը»

Անվեհեր մանկամարդուհի մը, Օր. Էմի Ճոնսըն, յաջողեցաւ Անգլիայէն Աւստրալիա հասնիլ օդանաւով մը։ Այս արտակարգ յաջողութիւնը այնքան խանդավառութիւն պատճառած է բրիտանական կայսրութեան մէջ որ, ամէն կողմէ հեռագիրներ կը տեղան եւ թանկագին նուէրներ կ'առաջարկուին, հագուստ-կապուտէն մինչեւ անթելի գործիք։ Միւս կողմէ, ազգային հանգանակութիւն մը բացուած է Աւստրալիոյ կինեբուն կողմէ։ Օրիորդը՝ կառավարութեան հիւրը պիտի ըլլայ որքան ատեն որ Աւստրալիա մնայ։ Իսկ իր ծննդավայրը, Հըլ (Անգլիա) կը պահանջէ որ բրիտանական բարձր պատուանշան մը տրուի աղջիկ-Լինտպէրկին։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք իրար ինդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ինդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թէլէֆոն C. 01—71

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՄԱՅԻՍ 28ԻՆ

ՎԱՂԸ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՐՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ **Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ**

կը խօսին՝ **Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ**

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

կը մասնակցի Սիփան երգչախումբը

ՊԵՐԼԻՆ.— վաղը իրիկուն ժամը 9ին
(Hohenzollern Festsalle. Charlo ttenburg Berlinerstr. 105)
Նախաձեռնութեամբ Գաղթական Միութեան Վարչութեան

ՄԱՐՍԷՅԼ.— 31 Մայիս Շաբաթ իրիկուն։

ՌՈԱՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ակնունի խումբի, այս Հինգշաբթի ժամը 2ին։

կը խօսի՝ Ընկ. ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն, Օրիորդներ՝ Սարեան, Աւագեան եւ ընկերներ Ղազար Պագրճեան, Երուանդ Համալեան։

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Այս Հինգշաբթի ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻ առթիւ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է ՎԻՃԱԿԻ ՕՐ

Աւանդական սովորութեամբ վիճակ հանելու հետ միասին բանախօսութիւն, երգեր, պարեր եւ հաճելի ժամանց։ Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ։

կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Մուտքը ազատ է բոլորի համար — Սկիզբը ժամը 3ին

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ի ՊԱՏԻՒ ԱՒԵՏԻՍ ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ ԳՐ. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓՔԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ Պ. ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆԻ

Այս Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 365 Ave. de Prado (La Plage)ի մեծ սրահին մէջ։

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին դերասանուհի Տիկ.ներ Սուրաբեան, Տիկ. Մարութեան, Պ. Պ. Ս. Սուրաբեան, Մ. Մարութեան, Ց. Ղազարեան եւ ուրիշներ։

ՇԱՆՕԹ.— Թէյասեղանին մասնակցելու համար տոմսերը կարելի է ստանալ մինչեւ Հինգշաբթի կէսօր Պ. Վ. Ղազարեանէն, Traverse du Mont Piété (Hôtel Damas), Պ. Գ. Շահլամեանէ 15 rue Longue des Capucins, Պ. Պերճ Թաշճեանէ, 23 rue Des Dominicaines, Պ. Բ. Մելոնեանէ, 90 rue Stanislas Torrents, (առաջնորդարան)։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ

29 Մայիս Հինգշաբթի ժամը 2ին Լիոնի ամենաշքեղ սրահներէն Սինէմա «Հօրլօժ»ի մէջ։

Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ դերասան Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

կը ներկայացուի՝ **«ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆԸ»**

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբին ժողովը յետաձգուած է այս Ուրբաթ իրիկուան։

ԴԱԽԱՌ

Լիոնի Պատ. միութեան դասախօսական ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։ կը խօսի Ընկ. Ազարեան։ Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդ նախադասութեան։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը.

ՄԱՐՍԻԼԻԱ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ, Զարդարեան, Քրիս, Քնոի, Դէորգ Զաւուշ եւ Արմէն Գարօ խումբերու ընկերները վաղը Հինգշաբթի ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Յ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Գ. Թաղապետարանի Մատենադարանը։

Պ. Մասիս Մալեանճեանէ կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Ովերնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, ֆազի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Փորձառու վարպետ դերձակ (քուփէօո) մը։ Տարին շարունակ գործ։ Կը տրամադրուի ձրի սենեակ եւ խոհանոց։ Լաւ վճարում, Մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով,* Manufacture de Vétements «HAD» A. Hadjian, 36 եւ 40, Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, վերմախց.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուռ։ Ալէմիա եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թելեֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵԼԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար։ Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած ֆագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի։ Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի։

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վստահելի վարպետ—դերձակ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՇԱԽՈՒՆ Է, ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏԷՐ ԸԼԼԱԼ, ՊԱՏՁԷՀ ՎԱՃԱՌՔԻ

Մոնմորանսիի մէջ, կայարանէն 5 վայրկեան ֆեռու։

Գեղեցիկ բնակարան, մասնաւոր պանդոկի ձեւով նախապատերազմեան շինութիւն եւ յարմարութիւն ունի.— ֆեռախօս, կառատուն, եւայլն։

Բարձր դիրք, 175 մեթր լեռնային բարձրութիւն։ Հրաշալի է ֆամայնապատկերը ամբողջ փարիզի վրայ, 40 քիլոմեթր երկար շառաւիղով մը շուրջանակի, այնպէս որ կարելի է դիտել փարիզի շրջակայքը։

Ամրոցի նման տոկուն բնակարան մը, որ ունի՝ 2 սալոն, ճաշարան, խաղարան (գնդամուդի), 6 տնական սենեակներ, 3 արդուզարդի խուցեր, 2 լոգանքի խուց, 2 սպասուհիի սենեակ, 2 խոհանոց, 3 արտաքնոց, յարդարուած մեծ պարտէզ, բանջարանոց, մրգաստան, եւայլն, 3800 քառակուսի մեթր տարածութեամբ, չորս կողմէ ապնուապետական բնակարաններ, *մեծ պազար ունի.* Իոդին գինը միշտ աւելնալու ֆակամէտ։ Բնակարանին դէմը կայ ուրիշ իոդ մը անտառով 2.500 քառակուսի մեթր տարածութեամբ։

Ընդամէնը 6,300 քառակուսի մեթր տարածութիւն։ Այս ամէնը պիտի վաճառուի անհաւատալի գինով մը, 490.000 ֆր. որուն կէսը կանխիկ։ Վճարման համար դիւրութիւններ։

Դիմել Պ. Georges Lesauvageի, 16 rue Milton, Paris (9e), շրջախօս՝ Trudaine 66—51։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶԻ ԽԱՆՈՒԹ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

64 Rue de la Mare, PARIS (20e)

Ունինք կանանց բաժին ուր մասնագէտներ կը յարդարեն եւ կը կտրեն մազեր ամէն ձեւի։

Oudulatton, mise en plis, insdeffrisable

Օրինակելի մաքրութիւն, նրբաճաշակներու գոհացում կը տրուի

Այցելեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ
ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 րիւ տէ Ֆոմինիքէնի սափրիչի խանութը *փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինակելի մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։*

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ ՏԻՈՐՔՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակնթ մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փայքներու ճոխ մեծերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՄԱՅԻՍ
1930

28 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1274 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՈՒՆՔԻՆ ՈՒ ԲԵՌԸ

Այսօր, Մայիս 28, անկախութեան տօնը ամէնէն առաջ կը յիշեցնէ մեզ՝ Հայաստանի գիւղացին: Ան որ ամէնէն առաջին կրեց ազատութեան երկունքն ու բեռը: Եւ կը կրէ մինչեւ այսօր:

Ամէն տեղ ալ, առաւելապէս խոնարհ, աշխատաւոր տարրերն են որ կը յիշեցնէ դէպի կրկէս, կամ կը տրորուին սմբակներու տակ, ազատութիւնն եւ հայրենիք որճալով:

Բայց մանաւանդ մեր մէջ: Որո՞ւ համար գաղտնիք է, վեր՞նպէս, որ Թուրքը— ինչպէս Ռուսը— իր հարստահարութեան եւ հալածանքին դիւային խաղերը կը սկսէր գիւղէն, կեղեքիչ տուրքերով, ծեծուփետով: Բանտով և ջարդով: Քաղաքները յետոյ կուգային:

Եւ ամէնէն առաջ, գիւղն էր որ գլուխ կը վերցնէր, ճար մը փնտռելով.— «Թէ մեռնիլ պէտք է, մեռնինք, Թէ կռուիլ, կռուինք, միայն Թէ փրկուինք»:

Եւ սակայն ամէնէն առաջ, գիւղացին է որ կը մոռցուի, երբ կուգան փառքի օրերը...

Ահաւասիկ Հայաստանը, «ինքնավար եւ անկախ»:

Մարդիկ ամէն օր շարժառիթ, նիւթ կը գտնեն փառաբանելու իշխանաւորները, գոհաբանական պատարագներ մատուցանելով փարիզէն մինչեւ Ամերիկա:

Բայց, մէկ վայրկեան միտքէ չեն անցներ հարցնել Թէ ինչու կը հալածուի, կ'աքսորուի, կամ կը կոուի հայ գիւղացին: Մէկ տող գիրը շատ կը տեսնեն, անոր տառապանքը, անձնուիրութիւնը արձանագրելու համար:

Որովհետեւ, նորէն գիւղացին է որ կը կրէ ազատութեան երկունքն եւ բեռը, Գիւղացին՝ որ չերեւար Թատերաբեմին վրայ: Հայաստանի գիւղացին,— Մեծ Համրը, որ կը համբերէ անսահման: Բայց երբ կատղի,—Գէորգ Զաւուշներ կ'արտադրէ, իր արդար զայրոյթը Թնդացնելու համար սարէ սար:

Ի՞նչպէս կարելի է, առանց արտասուելու կարդալ հետեւեալ տողերը աքսորականին — «Շահէ՛նն է Սիբիր»,

— «Այսպէս, ընկեր, հայրենիքից հեռացուած, այս լայնատարած անտառներում, փայտաշէն տնակներում մեր գոյութիւնը քարշ ենք տալի, հաւատալով որ տեւական խաւար չկայ կեանքում. խաւարին յաջորդում է արեւն, վառվռուն, կենսատու արեւը, նաւագայթները ցոլացնելով շատ հեռաւոր մութ անկիւններ, անկներ, ներքնայարկեր եւ լուսաւորելով մեր գեղեցիկ հայրենիքի ճանապարհը»: (Դրօշակ, մայիս 1930):

* * *

Գիւղացին է դարձեալ, ընկերնե՛ր եւ քաղաքացիներ: Գիւղացին, որ չերեւար, որ կը հեւայ եւ կը մռնչէ, — բայց կը հաւատայ, ու կ'ապրեցնէ մեզ: Ի հարկին իր արեան գնով:

Եւ գիւղացին է, դարձեալ որ կը տքնի, կը ծիւրի այստեղ, հինաւուրց բուխերիկներու մուխին ու մուրին տակ, միշտ էապազելով իր բուխերիկն ու Թոնիրը,— խարխ՛սիր իր ինքնիշխան եւ տքնաջան ստեղծագործութեան:

Մինչդեռ, քաղաքացին կ'ընկրկի արդէն, կամաց-կամաց քափելով իր փետուրները: Յարմարելով, հարթուելով, «անցուկը մոռցուկ» խաղալով:

Եւ, ինչո՞ւ չէ, մազ ու շրթունք ներկելով քաղաքական գետնի վրայ: Նոյնիսկ ընկերվարութեան պատնէշին տակ:

Ահաւասիկ ընկեր մը, մշակ՝ Հայաստանի մէջ, բանուոր՝ Ֆրանսա, որ կը յիշեցնէ մեզի տարեդարձը աննման հայդուկի մը, Գէորգ Զաւուշի.

— «Ֆարեդարձ մը որ մոռացութեան տրուած է... Քսաներեքերորդ տարին է, դեռ օր մը այդ պաշտելի մարդու տարելիցին առիթով ոչ խօսող մը եղաւ, ոչ ալ գրող մը... Մինչե այդչափ արժանիք չի՞ ներկայացներ...»

Եւ Թող հայրենակցական կապերու չվերագրեն մեր ընկերոջ այս դառն դիտողութիւնը:

Միշտ նոյն ձայնն է — հայրենիքի և ազատութեան մարտակոչը, որ արթուն կը պահէ ե՛ւ հայդուկին գինակիցը կամ հիացողը, ե՛ւ մեզ, որ այնքան քիչ բան գիտենք սարերու ամեհի դիւցազնամարտէն:

Եւ, ինչքան անխարդախ մնայ այդ ձայնը, հայրենիքին մէջ Թէ այս պողոտաներուն վրայ, այնքան ուժ կ'ունենանք մենք աւելի եւ աւելի բարձր պոռալու, աւելի եւ աւելի մօլեգնութեամբ կառչելու մեր սեփական դրօշակին:

Որովհետեւ, ի՞նչ կ'արժէ ո՛րեւէ ժողովուրդ, առանց գիւղի: Ի՞նչ կ'արժէ Երեւանը՝ առանց Արարատեան դաշտին: Առանց Ալաշկերտի, Մեղրագետի կամ Վարագի:

Ի՞նչ կ'արժէ իմաստութիւնդ, եղբա՛յր ի Լէնին, առանց հայ մշակին կամ ռուս մուժիկին...

×

Եւ արդէն ճամբայ ենք ելեր գիւղին հետ: Լսելով ձայնը գիւղին: Կոչը՝ մշակին ու աշխատաւորին, որ չգիտցաւ սակարկել ոչ իր աշխատանքը, ոչ ալ արիւնը:

Ճամբայ ենք ելեր գետին մէկ ափէն միւսն անցնելու հաստատ վճռականութեամբ:

Վա՛յ անոնց որ կը մոռնան իրենց ճամբան: Կամ կէս ճամբան կը մնան, կը գալարուին գետին մէջտեղը, դատապարտուած՝ վերադառնալու կամ խեղդուելու:

Մենք պիտի հասնինք միւս ափը, շալկելով բեռը որ դրուած է մեր ուսերուն վրայ:

Շ.

ՀՆԴԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱՓՆՆՈՒԻ՞

Խորհրդային Թերթերը այժմէն կը զբաղին կուսակցութեան ընդհ. ժողովի գումարման խնդրով: Մօտերս պիտի հրատարակուի «վիճաբանական Թերթը», ուր պիտի պարզուին ու քննուին բոլոր տեսակէտներն ու առաջարկները:

Համագումարը քննութեան պիտի ենթարկէ հողագործական գործաւար Եաքովլէֆի առաջարկը, որ կը պահանջէ ստիպողաբար վերաքննել հնգամեայ ծրագիրը: Ժողովին ուշադրութեան պիտի յանձնուի նաեւ դիւանապետական մոլութիւնը (պիւրոկրասի) որ ծայրայեղութեան հասած է հաւաքական տնտեսութեանց կազմակերպութեան մէջ: Լունաչարսկի պիտի զբաղի խորհրդային արուեստի ցուցահանդէսին կազմակերպութեամբ:

ՏԻՒՍԷԼՏՈՐՖԻ ՀՐԷՇԸ ՆՆԱԿԱՆՕՐԷՆ ԿԸ ԽՈՒՍՏՈՎԱՆԻ ԱՄԷՆ ԲԱՆ

Դլուխ քերելու ժամանակ չունի գերմանական ոստիկանութիւնը, Տիւսէլտորֆի հրէշէն ձերբակալութենէն ի վեր: Անընդհատ հեռագիր եւ հեռախօս կը բանի ոստիկանութեան շէնքին մէջ, աշխարհի բոլոր կողմերէն: Անհամար Թղթակիցներ պաշարած են շէնքը: Ոստիկանութիւնը ստիպուած է երեւան հանել քանի արիւնոտ գործեր, որոնց տասը սպանութիւն, իսկ մնացեալը սպանութեան փորձ: Եւ այս բոլորը կատարուած՝ 15 ամսուան մէջ:

Իւրաքանչիւր գործի համար մանրամասն քննութիւն պիտի կատարուի ոճրագործէին՝ կառավարութեան ներկայութեանը: Արդէն երկու պոհեր դէմ դիմաց հանուած են: Կառավարը երբեք չծածկեց իր յանցանքը, եւ երբ պոհերէն մէկը սոսկումով կը մատնանշէր զինքը, ժպտադիմ յայտարարեց Թէ արդարեւ կ'ուզէր խեղդել:

Մասնագէտները կը յայտնեն Թէ կառավարը կը մարմնացնէ անբնական սեռամոլներու բոլոր յատկանիշները: 47 տարեկան ըմբիշ մըն է, բայց հազիւ 40 տարեկան կ'երեւայ: Վերջերս գժտուած էր իր կնոջը հետ, եւ հինգշաբթի օր տուն դարձած առեն, գիշերը յայտարարեց առանց նախապատրաստութեան:

— Հասա՛ծ է իմ ժամս. այլեւս չեմ կրնար լռել: Թո՛ղ կըտրեն գլուխս: Աժէն բանի կը սպասեմ: Ես եմ Տիւսէլտորֆի մարդասպանը:

Կինը սարսափած՝ լռութիւն պահեց եւ հիմա բանտին մէջ կը քաւէ իր պատիժը, մինչեւ որ ճշդէ Թէ աւելի առաջ ալ գիտէ՞ր հրէշ ամուսինին գաղտնիքը:

Մարդասպանը երկուշաբթի օր հարցաքննուեցաւ առտուան ժամը 8էն մինչեւ 7: Մասնաւորապէս լսուեցաւ վկայ մը որ կառապանին բանտակիցը եղած էր գողութեան մը առթիւ: Կառապանը անոր պատմելով իր սիրային արկածները, ըսած է.

— Անգամ մը ազատ արձակուիմ, այնատեն Տէսէլտորֆը կը հասկնայ Թէ ես ո՛վ եմ...

Երբ հարցաքննիչը հարցուց Թէ գիտէ՞ գլխուն գալիքը, կառապանը պատասխանեց.

— Այո՛, մշտնջենապէս պիտի արգելափակուիմ լիմարանոցի մը մէջ:

Կը կարծուի Թէ սուտ խենդ ձեւանալ պիտի փորձէ, գլուխը ազատելու համար:

Ասկէ առաջ ոստիկանութեան ղրկուած անստորագիր նամակները բաղդատեցին Քիւէրթէնի ձեռագրին հետ եւ կատարելապէս հաստատուեցաւ Թէ միեւնոյն մարդն է գրողը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մուսոլինիէի յետոյ նախարարները

Մուսոլինիէն յետոյ, ահա բեմ կ'ելլեն իր գործակիցները, նոյն շեփորը հնչեցնելու համար: Իր նախարարներէն ճուրաթի, երկուշաբթի օր ճառ մը խօսելով պատերազմի մասնակցութեան տարեդարձին առթիւ, կարգ մը անձնական յիշատակներ պատմեց Փարիզի հաշտութեանժողովէն: Անտեղեգացած էր իբրեւ նախագահ Ֆիումէի պատուիրակութեան, Քլէմանսոյի յանձնելու դիւանագիտական ծանուցագիր մը: Պատասխան չտրուեցաւ այդ ծանուցագրին:

— Ի՛հ ուրեմն, աւելցուց Ճուրաթի բառ առ բառ, ահա Պ. Մուսոլինին է որ կը պահանջէ այդ պատասխանը իր ահարկու ճառերով. կը պահանջէ բոլորովին ուրիշ կեցուածքով մը, ուրի՛շ Թափով մը, ուրի՛շ հեղինակութեամբ մը, ուրի՛շ հմայքով մը: Վարժուած՝ կեղծելու եւ ստելու, այդ նոյն հակաճառողները զրոս «Առաջնորդ»ը երէկ կը մատնանշէր իբրեւ գանուկի մորթ հագած գայլեր, կը փորձեն աշխարհի անէծքին յանձնել մեզ, ամբաստանելով իբրեւ ոչ-խաղաղասէր:

Եթէ խաղաղասէր ըսելով կը հասկնան հեղինակները ճշմարիտ եւ արդար խաղաղութեան մը, որ նկատի կ'առնէ բոլոր յաղթական Թէ պարտեալ ժողովուրդներուն անհրաժեշտութիւնները, մենք խաղաղասէր ենք. բայց եթէ խաղաղասէր ըսելով կը հասկնան պաշտպանները հաշտութեան վերջին դաշնագրին՝ իր բոլոր անարդարութիւններով եւ անիեթեթութիւններով, եթէ կը հասկնան գործակիցները անոնց որ, ժընեւի մէջ, կը մարսեն հսկայական աւար մը, այն ատեն — ո՛չ, մենք խաղաղասէրներ չենք:

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, խումբ մը ծայրայեղ աշխատաւորականներ հարցապնդեցին Հնդկաստանի նախարարը, օրուան դէպքերուն առթիւ: Այս առթիւ, իբրեւ բողոք, բանտարկեալ յետոյ, ահա բեմ կ'ելլեն իր գործակիցները, ձայներ մը ալ ներկայացուցին կառավարութեան «նուաճողական մեթոտներուն դէմ», պահանջելով զեղչել Հնդկաստանի նախարարին Թոշակը:

Բայց եւ այնպէս, նախարար Պ. Ո. Պէնի բացատրութիւններէն յետոյ, ետ առին բանաձեւը, որ կը պահանջէր նաեւ արձակել բոլոր քաղաքական բանտարկեալները: Նախարարը իր ճառին մէջ շեշտեց Թէ նոյնիսկ ընկերվարական կառավարութեան մը առաջին պարտականութիւնն է ապահովել բարեկարգութիւնը եւ խաղաղութիւնը: «Մենք ստիպուեցանք առժամապէս դիմել մասնաւոր միջոցներու, որովհետեւ մեր դիմացը ունինք ոչ Թէ հասարակ ոճրագործութեան ալիք մը, այլ ազգային իղձերու պոռթկումը»:

Նախարարը յայտարարեց Թէ մամուլին մէջ հրատարակուած լուրերը չափազանցուած են, Թէ անկարգութիւնները տեւական չեն եւ կը սահմանափակուին քաղաքներու մէջ: Եւ վերջապէս, հաստատեց Թէ խլացիները չեն մասնակցիր: «Մենք խաղաղութիւնը կը պահպանենք նոյն ինքն Հնդկաստանի շահուն համար: Եւ կը սպասենք այն օրուան երբ այդ երկրին ազատութիւնը պիտի աւելնայ եւ ան պիտի կրնայ իր տեղը գրաւել մեր ինքնավար գաղթապետութեանց մէջ»:

Շուտով պիտի հրատարակուի արքունի յանձնաժողովին տեղեկագիրը եւ անկէ վերջ պիտի գումարուի յատուկ խորհրդաժողովը, քննելու համար Հնդկաստանի սահմանադրութեան ընդլայնման ծրագիրը:

*** *Երկուշաբթի օր ծանր խռովութիւններ ծագեցան կարգ մը քաղաքներու մէջ: Սպանուեցան 16 եւ վիրաւորուեցան 300 հոգի: Ռանկունի մէջ արիւնալի կռիւներ տեղի ունեցան նաւարանի հնդիկ եւ իսլամ բանուորներուն միջեւ: Ոստիկանութիւնը կրակ բրաւ տեղացիներուն վրայ, որոնք պատասխանեցին բիրի եւ գաւազանի հարուածներով: Քաղաքին առեւտրական կեանքը ամբողջովին չլատուած է: 15 ցուցարարներ սպանուեցան. իսկ վիրաւորուեցան 90 հոգի, որոնց 12ը ոստիկան: Շատ մը վաճառատուններու ապակեփեղկերը չարախուեցան: Սիմլայի մէկ գիւղին մէջ, ընդհարման մը հետեւանքով սպանուեցաւ ոստիկանապետը: Ադահանքերու դէմ յարձակումները կը շարունակուին ամէն կողմ: Ահմէտապատի մօտերը, բազմաթիւ ազգայնականներ յարձակեցան աղահանքերուն վրայ եւ ոստիկանութիւնը հազիւ կրցաւ զսպել: Ուրիշ 83 կամաւորներ անգամ մը եւս փորձեցին գրաւել վաստակի աղահանքերը, բայց չյաջողեցան: 27 հոգի ձերբակալուեցան: Տէլհիի մէջ ալ խռովութիւններ ծագեցան գործադուլի մը հետեւանքով եւ 50 հոգի վիրաւորուեցան:*

Ժանեւախտի 36 դէպքեր Եգիպտոսի մէջ

Գահիրէէն կը հեռագրեն Թէ ժանտախտի 36 դէպքեր արձանագրուած են Թալպիէ գիւղին մէջ, Բուրգերուն մօտ:

Ռուանաիոյ ծածկագիրը գողցուած?

Պ. Բեսեդովսկի, Փարիզի խորհրդային դեսպանատան նախորդ խորհրդականը, իր նոր յայտնութիւններուն մէջ կը պատմէր Թէ Զեկայի գործակալներէն մէկը յայտած էր կին մը տանեցնել Պուքրէշ, ապահովութեան տեսչութեան մօտ եւ ձեռք անցընել Ռումանիոյ ամբողջ ծածկագիրը եւ շատ խոր գաղտնիքներ:

Պուքրէշէն կը հեռագրեն Թէ պետական Ապահովութեան տեսչութիւնը տեղեկանալով այս պատմութեան, քննութիւն բացած է:

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն
Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 4

Ցակոբ Սէմէրճեան (Photo Phébus)	300
Գ. Չերիկեանց (Մարսէյլ)	100
Աւաքել Սերոբեան	100
Սահակ Յովհաննէսեան	100
Ոմն	100
Գումար	700
Նախորդ գումար	5300
Ընդհ. գումար	6000

45 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵԼԱՒԻՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՄԱՏԱՆ, 12 մայիս. — «Յառաջ»ի մէջ կարդալով Անատոլուէն Սուրիա հասած մեր դըժբախտ բեկորների, այլեւ Զախոյի շրջանում (Մուսուլ) կատաբաժ շինարար աշխատանքների մասին, անշուշտ չէինք կարող անտարբեր մնալ: Իւրաքանչիւր ժողովուրդ ինքնօգնութեամբ եւ զոհողութեամբ միայն կարող է իր գոյութիւնը պահել: Առաջնորդուելով այդ սկզբունքէն, փորձեցինք առանց խտրութեան բոլոր խաւերից մի յանձնախումբ կազմել հանգանակութեան համար:

Ջեռնարկած գործը հասարակութեան սրտին մօտ լինելով, հակառակ ներկայ դրամական տագնապին եւ անգործութեան՝ գաղութը իր եղբայրական պարտքը կատարեց առատաձեռն, բացի հատ ու կենտ այլասերածներից: Հանգանակութիւնից գոյացաւ 1136 դրան: Մի խումբ սիրողներ՝ հաճոյքով ներկայացրին Ազգ. դպրոցի սրահում «Դրօշակի համար» դրաման յօգուտ նոյն նպատակին, որի զուտ հասոյթն եղաւ 1064 դրան: Համատանի Հայ. Աւետ. եկեղեց. վարչութիւնը նոյնպէս հանգանակում է 500 դրան եւ յանձնում ինձ միացնելու յիշեալ գումարին: Ընդամէնը 2700 դրան (45 անգլ. ոսկի) որ ներփակ մի չէքով ուղարկում եմ: Խնդրւում է յատկացնել Զախոյի շրջանում վերաշինութեան գործին:

Յ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

ԽՄԲ.— Յայտնուածքաղաքանքին համաձայն, չէքը նոյնութեամբ փոխադրեցինք Իրաքի գաղթականներու տեղաւորման կոմիտէին:

ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Թրքական շրջանակներէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, յառաջիկայ տարեշրջանէն սկսեալ, կրթական ցեսչութիւնը կարգ մը բարեփոխումներ պիտի մտցնէ փոքրամասնութեանց վարժարաններուն մէջ: Ասոր համար հրահանգ տրուած է քննիչներուն որ իրենց շրջանի դպրոցներուն ընդհ. վիճակը քննեն եւ մէյմէկ տեղեկագիր պատրաստեն:

*** Սրթագիւղի ազգ. վարժարանի մասին քննութիւնը կը շարունակուի կրթական ցեսչութեան կողմէ: Շաւանական է որ մօտ օրէն հաղորդուի վճիռը, կը կարծուի Թէ վերջ պիտի տրուի տնօրէնի պաշտօնին:

*** Կրթական ցեսչութեան դիտողութիւն եղած է կէտիք փաշայի ազգ. դպրոցին, մանկապարտէզի խմոդեալ վիճակի առթիւ:

ԱՋԱՏԱՄԱՐՏԻՆ ՎԱՂԱՄԱՀ ՀԱՅՈՑ

Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը ներ ու ներ արյունահեղ կռիվներ մղեց իր ազատության համար, բայց ազատությունը չտեսավ։ Ամեն անգամ, երբ հայ ժողովուրդը ոտքի էր կանգնում իր ազատության համար, նրա ոտքերի տակ հողը դողում էր,

...ցիյակօն Գալէն Սպաղան-
...ցին
...կորիճներ նահատակուե-
...ցին։
...ք շնորհեց անոնց լոյս
...պսակ
...ալ միշտ օրհնենք անոնց
...լիշատակ։

...ին սկսեց պատերազմ ը-
...նել,
...ացաւ հրացան գնդակներ
...վառել,
...ձախ լուզուան քալ ֆէ-
...տայիին
...ր էր հրացան Գէորգ Զաւու-
...շին,
...ք անտարբեր հրացան կը
...քննէր
...ի կալծ մը ձախ կողմէն
...ճէէր։

...ուր էր Գէորգ սարերի
...ասլան,
...քին նայեց մէկ մ'ալ իր
...արեան,
...ն ընկղմած Գէորգ կը դի-
...տէր,
...ք անխնայ, տղոց կը
...ձայնէր,
...ր հրացանի որոտման
...ձայնէն
...անի սուլթան Ըլլտըզի
...գահէն։

...ը անցաւ իննակնեան
...սարէն
...աղուլ կանչեց ռազմա-
...դէտ Ռուբէն,
...ատ սիրական հեռերնիդ
...տարէք
...դաշտին մէջ զքաջ պատ-
...կեցուցէք.
...աստուախառն քալ ֆէ-
...տայիներ
...ղի գնացին Գէորգ Զաւու-
...շին։

...ին բարձրացաւ ղէպ երկինք
...կամար
...գաշտ տրտում տխուր կ'ե-
...բնէար.
...բարեաւ եւ հառաչեց
...Սարհատ,
...չեսայ զքեզ վայրկեան
...մը ազատ,
...վերջին շունչ ըսաւ լուս-
...նեակին,
...ղջոյն տար Անդրանիկ
...պետին։

...քեզ լուսնեակ զոհար
...պատուական,
...ք Յոհաքար, Տարօն սի-
...րական,
...ետ զան պատմեն հայ հե-
...րոսներէն
...աս ու անցնիս Մշոյ սա-
...րերէն,
...ի Դուրանի (*) պատկած
...քալքերէն
...ղջոյն տար Անդրանիկ
...պետին։

2.

Հազար լեռն հարիւր եօթ թուա-
կանին
Զքնաղ մայիսի քսան եւ եօթին,
Տօնն է բազմաշխատ ժահուան
Գէորգին,
Սանոյ հարապատ ժեծ անուն
քալքին։

Որ գրկած հողը հայրենի երկրին
Մօտ քսան տարի ծառայեց
Ազգին,
Կռուեցաւ անվերջ հետը «դուշ-
մանին»
Միշտ յաղթեց ժէկով անոնց
հազարին։

Վերջին կռիւ մըն ալ կը սպասէր
քալքին,
Պատկելու դինք փառաց երկ-
նային,
Եւ ահազօրքը պաշարեց Սուլուխ,
Եռաց կռիւ մըն ալ ինչպէս
հրաբուխ։

Յառաջ արշաւեց Քօսա բէյն
բազին,
Կանչեց ֆիտայիք մանն է ձեր
բաժին,
Որոտաց Գէորգ ան իրաւ դուշ-
ման
Եկ որ թանգ կեանքդ ծախեմ
շատ աժան։

Վրէ՛ժ ընկերնե՛ր, դիմենք դէպի
ժահ,
Պարոն Ռուբէն ժոնչեց ան ահ,
Ալ չի վախենանք թշնամւոյ սրից
Ազատ մեռնիլը քաղցր է ամէնից։
Քալքի Մօսէնին զոռաց երեք ժամ
Երկինք ու երկիր թնդաց միան-
գամ,
Խիստ իրար անցում ինկաւ զօ-
րաց մէջ,
Փոուող դիակաց չկար թիւ եւ
վերջ։

Թնդաց սրտերը տասնեակ քա-
լէրուն,
Կռուեցան անվերջ մինչեւ իրի-
կուն,
Իսկ երբ դիշերից Գէորգը շալ-
կած
Գիւղէն դուրս ելան դացին եւ
տրտմած։

Ճամբան աղաչեց Քալքն ժահա-
մերձ,
Հանգիստ ըրէք զիս մի՞ ընէք
շնչահեղձ.
Դրէք զիս այստեղ ծածկեցէք
խոտով,
Դացէք ընկերներ, դացէք դուք
բարով։

Վերջին բարեւներս տարէք հայ
ազգին,
Վերջի հաժբոյրներս որդիս
Վարդգէսին,
Վազին ընկերներ մօտեցան կար-
գով
Համբուրեցին զինքն ու անցան
խժրով։

Նայեց բոլորտիք ալ չկար ընկեր,
Ինկած կռուոյ դաշտ կը տառա-
պէր անտէր,
Համբուրեց հողը քաղցրը հայ-
րենեաց
Փակեց աչքերը ներքեւ աստղե-
րաց։

Հանգիստ փրկութիւն իր սուրբ
ոգւոյն,
Պատուաւոր յարգի անուան ան-
մոռաց,
Հայն ալ միշտ պիտի տօնէ դա-
րէ դար
Ազնիւ Գէորգի տօնը անդադար։

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻԻՆ

«ԿԸ ՓԵՐԹԵՆՔ ՁԵՐ ԿԱՇԻՆ»

Ժամանակ մը Աշոտ Ցովհաննէսեան Ի՛նչ մեծ կը ջարդէր.— «Մեր բահերով նրանց կ'անեն֊ք շանսատակ» (հակառակորդները)։ Այսօր այդ մեծախօսիկը հրապարակէն քշուած է, առանց դեռ հակառակորդին երեսը տեսնելու։ Թէեւ ամէն օր արձագանգ կուտանք Հայաստանի գիւղերուն մէջ լսուած սպառնալիքներուն՝ բռնի համայնացում կատարելու անգութ փորձերուն առթիւ, վրաստանի մէջ «ընկեր» կախիանի աւելի գեղեցիկ նմոյշներ կուտայ ահա այն սպառնալիքներէն, որ կոմունիստները կ'ընեն ամէն օր։

Դիղոմի գիւղին մէջ (Թիֆլիսի շրջան) կոմունիստ մը կը յայտարարէ.

— «Եթէ դուք խանգարէք կոլեկտիվացումը, այն ժամանակ մենք կը քերթենք ձեր ամբողջ կաշին եւ կը ծախենք ձեր տուները»։

Ուրեմն, այսքան թշնամութի՞ւն գիւղացիներուն եւ կոմունիստներուն համար, որոնք կը պոռան.

— «Ով կոլխոզ չմտնէ, առաջուընէ պէտք է իրեն գերեզման մը փորէ»։

Եւ խեղճ գիւղացին, որ պահ մը կարծեց թէ բոլշեւիկ վարչաձեւը տարբեր պիտի ըլլայ գարական բռնութիւններէն, այսօր կը զգայ թէ խաբուած է.

— «Ով որ չարձանագրուի կոլխոզի մէջ, ձայն կը ձգմ֊ենք երկաթէ մամուլներով»։

Այս սպառնալիքները կը յիշէ կախիանի իր ճառին մէջ, (զոր կը հրատարակէ «Պրոլետար», 25 մարտ)։ Եւ, կոմունիստները արդարացնելու ձեւով մը, սպառնալիք կամ բռնութիւն կը վերագրէ անծանօթներու, որոնք գիտակցաբար կ'ընեն, աշխատելով գիւղացին գժտեցնել եւ կռուեցնել բոլշեւիկներուն հետ։ Ցիմարութիւն պիտի ըլլար հաւատալ այս բացատրութեան, որովհետեւ ո՛վ չի գիտեր թէ տերեւ չի շարժիր առանց բոլշեւիկներու հրամանին։ Վերջապէս ո՞ր չէզոքը կրնայ «համայնացնել հաւերը, կովերը, վարունգը, թթենիները եւ տերեւները», եւ ի վարձ այս յոգնութեան՝ «ուտել ու խմել կովուն միսը, հաւին հաւկիթը ու գինին»։ Ո՞ր քաջը կրնայ երեք օր պայմանաժամ տալ գիւղացիներուն։ Աղբուլաղի (Թիֆլիսի շրջան) գիւղական խորհուրդը կը գրէ միջակ գիւղացի Երեմիա Տէր Գրիգորեանին.— «Վճռականապէս առաջարկւում է ձեզ համաձայնութեան գալ կամաւոր կերպով կոմմունայի հետ ձեր տունը նրան յանձնելու համար։ Երեք օրուան ընթացքում հարցը պէտք է լուծւի։ Հակառակ դէպքում գիւղական խորհուրդը կը գործադրի ձեր վերաբերմամբ յատուկ միջոցներ»։

Ապահովաբար այդ «յատուկ միջոցները» այնքան խիստ ու անխիղճ էին, որ գիւղացին տեղի տուաւ։ Այդ անխիղճ միջոցները պատկերազարդելու համար, աւելցնենք որ Օխտանա գիւղին մէջ (Հարաւային Օսեթիա) կոմունիստները կ'ըսէին. — «Բատրակ գիւղացին պիտի նստի չքաւոր գիւղացիին վրայ, չքաւորը՝ միջակին վրայ, իսկ բոլորը միասին՝ կուլակին վրայ։ Ո՞վ կրնայ հակառակիլ»։

Բոլշեւիկները մի՞թէ չեն գործադրեր իրենց սպառնալիքները։ Ցեսէք կատարուած բռնութիւնները, խայտառակութիւնները, անխղճութիւնները եւ գտտեցէք։ Արուխլօ գիւղին մէջ (Խորչալուի շրջան) կոմունիստները կը զրկեն իրենց ստացուածքներէն բոլոր անոնք, որ շուկային վրայ ձմերուկ, սեխ, վարունգ եւ բանջարեղէն կը ծախեն, նկատելով զանոնք ... վաճառական։

Գիւղացին հիմա շատ լաւ կը հասկնայ թէ բոլշեւիկեան սպառնալիքները աւելի ծանր են քան ցարականները, թէ իրապէս բոլշեւիկները կրնան քերթել իրենց կաշին։ Ահա թէ ինչո՛ւ թոյլ տուին, — կախիանին է, որ կը խոստովանի, — համայնագման ենթարկել տան կից հողերը, խաղողի այգիները, թթենիին տերեւները, այծն ու ուլը։ Կախեթի շրջանին մէջ ոչ միայն համայնացին հաւն ու վարունգը, գինին ու մեղրը, այլ նաեւ շատ մը բաներ բաժնեցին իրենց մէջ եւ կերան խըմեցին։

Սակայն կախիանին աւելին կը պատմէ.

— Գիւղ կ'երթայ կոմունիստ մը, որպէսզի մանկական մսուրներ պատրաստէ երախաներուն համար, բայց չի կրնար շնորհքով բացատրել, եւ մէկ տառի պատճառով թիւրիմացութիւն կը ծագի։ Գիւղացիները չեն հասկնար թէ երախաները ո՞ւր պիտի բնակին, մանկական մսուրի՞ մէջ թէ ախոռի։ Եւ կը սկսին զանազան զրոյցներ, թէ բոլշեւիկները կ'ուզեն հաւաքել երախաները, ծախելու եւ պարտքի փոխարէն տալու համար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի։

— Կարմիր խրխաչ մը հազած մօրուսաւոր քիւրդ մ'է։

Քիւրդը հեռուէն տեսաւ երկու զինուորներուն, գլուխնին փաթախ դրած եւ փախաւ, լուր տարաւ Հայդարանցոց։ Ժամը վեցի մօտ կ'ըլլար՝ եկան 12 ձիաւոր մարդ (նիզակ) ձեռքերնին եւ հրացաններն ուսերնին։ Աւօն մեզ բոլորիս լուր տուաւ, թէ՝ պատրաստ մնացէ՛ք, տղե՛րք։

Մեզմէ 100 քայլ հեռու լաւ դիրքեր կային՝ խմբապետ Միքօն քանի մը տղայ ուղարկեց հոն։

Ժամը վեց եւ կէս կ'ըլլար՝ եկան 400-600 մարդ։ Կռիւը սկսուեց։ Մինչեւ ժամը ութը թշնամիի թիւը հազարի հասած էր։ Պզտիկ գիւղի առջեւ կար դայմադամլըխ, ուրկէ եկան մի շարք ձիաւորներ։ Պզտիկ (*) գիւղը այդ տեղից գրեթէ մէկուկէս ժամ հեռու էր։

(*) Առաւօտեան երկու գաղթական ղրկեցինք, որ Պզտիկ գիւղէն մեզի հաց բերեն։ Ջորս շալակաւոր հաց բերողները մուգհետ դիրքեր չինեց։ Դիրքերու հեռաւորութիւնը իրարմէ քսանական քայլ էր։ Կ'երեւայ հովիւը մեզի Քրդերու տեղ դրեց, որովհետեւ մինչեւ ժամը չորսը ոչինչ չպատահեց։

Այդ սարին կ'ըսուի Պզտիկ Գիւղի սար։ Տղերքը անօթի էին եւ անջուր։ Քովս մնացեր էր 10-15 գլուխ չորթան։ Բաժանեցինք տղայոց։ Մեզ հետ եղած գաղթականները Պզտիկ գիւղացիներ էին եւ այդ տեղերուն ծանօթ։ Ներանք ըսին թէ՝ այս սարի տակը ջուր կայ, երթանք բերենք։ Երկուսին ջրի աման տուինք, դրինք երկու գինուոր հետերնին եւ դրկեցինք ջուր բերելու։

Երբ գնացին, այլեւս մեզ չէին երեւար։ Դիրքս դէպի էն կողմը կը նայէր։ Բարակ ճանապարհ մը կար, որ կ'երթար դէպի ջուրը։ Ցանկարծ տեսայ, որ այդ ճանապարհով մարդ մը կ'երթայ։ Դուրգէնին ըսի։

— Տե՛ս դիտակովդ, էդ ի՞նչ մարդ է։

Դուրգէնը դիտեց, ըսաւ.

— Հոս ոչ մի հետք չկրեւար, քարեր շարենք եւ հոս մնանք։

— Չէ՛, անպատճառ պիտի անցնինք դիմացի սարը,—ըսաւ։

Արեւը ծագելու վրայ էր։ 800 քայլի վրայ տեսանք հովիւ մը եւ ճուղ մը ոչխար։ Մինչեւ հովիւը մեր տեղը կը հասնէր, մենք մօտեցած էինք մեր դիրքերուն։ Հովիւը կանգնեց հոն, շունն ալ կողքին, եւ մի լաւ նայեց մեզի։ Խմբապետը որոշեց չորս տղայի երկուսը ներքեւից, երկուսը վերեւեց, որ երթան բռնեն հովիւը։ Չէնց տղաքը գնալու էին, հովիւը հեռացաւ։

Հոս կը գտնուէին քարայրներ, ուր ձմրանից սառցակոյտեր կային։ Ամէն մէկս կտրեց մի-մի կտոր սառոյց եւ բարձրացանք դիրքեր բռնելու։ Ամէն մարդ իր ընկերոջ

— Կարմիր խրխաչ մը հազած մօրուսաւոր քիւրդ մ'է։

Քիւրդը հեռուէն տեսաւ երկու զինուորներուն, գլուխնին փաթախ դրած եւ փախաւ, լուր տարաւ Հայդարանցոց։ Ժամը վեցի մօտ կ'ըլլար՝ եկան 12 ձիաւոր մարդ (նիզակ) ձեռքերնին եւ հրացաններն ուսերնին։ Աւօն մեզ բոլորիս լուր տուաւ, թէ՝ պատրաստ մնացէ՛ք, տղե՛րք։

Մեզմէ 100 քայլ հեռու լաւ դիրքեր կային՝ խմբապետ Միքօն քանի մը տղայ ուղարկեց հոն։

Ժամը վեց եւ կէս կ'ըլլար՝ եկան 400-600 մարդ։ Կռիւը սկսուեց։ Մինչեւ ժամը ութը թշնամիի թիւը հազարի հասած էր։ Պզտիկ գիւղի առջեւ կար դայմադամլըխ, ուրկէ եկան մի շարք ձիաւորներ։ Պզտիկ (*) գիւղը այդ տեղից գրեթէ մէկուկէս ժամ հեռու էր։

(*) Առաւօտեան երկու գաղթական ղրկեցինք, որ Պզտիկ գիւղէն մեզի հաց բերեն։ Ջորս շալակաւոր հաց բերողները մուգ-

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՄՏԱՅՈՑԻՆ ԱՒԹԻԻ

Անցեալ շաբթու, Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ, կրթական գործավար Ճէվտ Հիւսնիւ պէյ բացատրութիւններ տուաւ մէկ տարուան կրթական գործունէութեան շուրջ։ 190 վարժարաններ բացուեցան։ Ներկայիս 13,000 ուսուցիչներ աշխատանքի լծուած են։ Աշակերտութեան թիւը աստիճանաբար կ'աճի։ Ճիշդ է որ մեր նախակրթութիւնը ընդհանրացած չէ պէտք եղած չափով, ինչպէս ղրացի երկիրներու մէջ։

Մեր երկրին մէջ, նախակրթութեան տարիքը ունեցող տղոց թիւը 1,300,000 է։ Սակայն հազիւ 400,000 տղաք ուսում կը ստանան։ Այս հասեւժատութիւնը հարիւրին 16 է գիւղերու մէջ, իսկ հարիւրին 53 քաղաքներու մէջ։ Պուլկարիոյ մէջ հասեւժատութիւնը հարիւրին հարիւր է, այսինքն բոլոր տղաքը դպրոց կ'երթան Յունաստանի մէջ՝ հարիւրին 98, Իտալիոյ մէջ՝ հարիւրին 88։

Միջնակարգ դպրոցներու թիւը՝ սահմանադրական շրջանի դպրոցներուն եռապատիկն է։ Առեւտրական դպրոցներու աշակերտներուն թիւը ամբնդհատ կը շատնայ։ Ներկայիս 163 ուսանող ունինք Եւրոպայի մէջ։

Կարսի երեսփոխան Ազաօղլու ԱՀմէտ պէյ խօսք առնելով ըսաւ.

— Համալսարանը որք մնացած է այսօր։ Կրթական գործավարը ի՞նչ խորհեցաւ դասախօսներուն նիւթական վիճակը բարեւլաւելու համար։ Պաշտօնեաներու Թոշակի օրէնքէն ինչո՞ւ անոնք եւս չօգտուեցան։

Սվազի երեսփոխան Բահմի պէյ պահանջեց որ գործավարը լուսաբանէ ղիրենք թէ այսօրուան կրթութիւնը աւելի՞ կատարեալ վիճակ մը կը ներկայացնէ Սահմանադրութեան շրջանէն։ Մեր ներկայի կրթական մշակները սահմանադրական շրջանի հունձքը չե՞ն, հարցուց։

Կրթական գործավարը պատասխանեց.—

Համալսարանի վարչական մարմինը մեզի դիմելով համալսարանի բարեկարգութիւն խնդրեց։ Հարցը կարծուածէն աւելի լուրջ է։ Ստիպուեցանք գործակիցներ պահել, մինչեւ մեր քննութեանց վերջնական արդիւնքը։

Եուսուֆ Աքչուրա պէյ.— Համալսարանի բարեկարգումը երկրորդական է, նախ պէտք է դասախօսներուն փորը կշտացնել։ Այսօր ուսուցիչներ կը ճանչնամ որ հակառակ երկու փաքիւլթէներուն մէջ դասախօսելուն, համագումար 120 ոսկի ամսական կը ստանան։ Լիսէներու ուսանողները շատ տկար են թուրք պատմութեան եւ աշխարհագրութեան մէջ։ Օր մը աշակերտներուն պատմութիւն մը պատմեցի եւ Ազգայի վերջին խաները հարցուցի, ո՛չ ոք կրցաւ պատասխանել։

Ջայն մը.— Հոգդ մի՛ ըներ, մեր մէջ ալ գիտցող չկայ։

Մինչդեռ, շարունակեց Ա-չուրա պէյ, աշակերտները մէկիկ մէկիկ թուեցին Լուի ԺԴ֊ի հոմանուհիները...

Սիւլէյման Սըրրի պէյ (Ըօզկատ)։— Գիւղական դպրոցներու համար դրամ կը տրուի, մինչդեռ մինչեւ հիմա երկու վարժապետանոց մի այն բացուած է։ Եթէ մէկ տարուան մէջ 250 դպրոց պիտի բացուի, ուրեմն քանի՞ տարի պէտք է 40,000 գիւղ գոհացնելու համար։ Գործնական տարբեր միջոցներ պէտք է ձեռք առնուին թուրք գիւղացին անուս չձգելու համար։

«ԼԱԼԻՒ ԲԱՆԵՐ»

Ցետեսական ելմտայոյին առթիւ, գործավար Շաքիր պէյ յայտարարեց թէ Թուրքիա տարեկան 55-70 միլիոն ոսկիի ծխախոտ կ'արտադրէ եւ Երկրագործական դրամատան դրամագլուխը 100 միլիոն ոսկիի պիտի բարձրացուի։ Մարախներու մասին եղած հարցման պատասխանելով, ըսաւ թէ մարախները լայն գօտի մը գրաւած են, բայց անցած ըլլալով անոնց ախորժակի շրջանը, մեծ վնաս չեն պատճառած։

Թահսին պէյ (Այտըն) քննադատեց Պոլսոյ նաւահանգստի ընկերութիւնը։— Անոր կազմութեան ատեն, Պոլիսը այսպէս պիտի ըլլայ, այնպէս պիտի ըլլայ ըսուեցաւ, մինչդեռ աւելի գէշ եղաւ։ Անգլիացիները եւ Հելլէններ ընկղմելով չկրցան փճացնել մեր «ժավունա»ները, իսկ մենք փճացուցինք, քանդեցինք Պոլսոյ առեւտուրը։ Ասոնք՝ լալիք բաներ են։

ԿՈՒՍԱԿՅԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն քանի մը ամիսը անգամ մը ընդհանուր քարտուղար կը փոխէ։ Ահա մայիս 7ի ժողովին մէջ կոստանեանն ալ պաշտօնանկ ընելով, ընդհ. քարտուղարի պաշտօնին կանչուած է Ա. Խանջեան, երկրորդ քարտուղար՝ Ամատունի։ Կոստանեան նշանակուեցաւ Խրիմի կեդր. կոմիտէի քարտուղար։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐԻՈՐԴ ՄԱՍ

Այդ դաշտի անունն է Ապադաշտ։ Ժամանակին հոդ շատ են ապրեր, սակայն միայն 3-4 հայ փոքրիկ կը գտնուի, որոնք քրդերուն ...ած են բոլորովին։

...անք միւս սարի ստորոտը։ ...րու եւ ղէղերու տակ նա...նք հանգստանալու։ Շահէ...կցինք իրենց գիւղը, որ ...հաց բերէր։ Այդ գիւղի մեծ ...քիւրդ են, իսկ փոքրա...թիւնը՝ հայեր։ Շահէնը ...ի գիւղի նօպատարի (պա...ան) ձայնը մեզ կը հասնէր։ ...կէս ժամ, Շահէնը չկար։ ...նք ճանապարհնիս շարունա...ք։

...կանցինք բարձրանալ ղէպի ...լուսը բացուաւ։ Հազար ...ի վրայ մարդ կ'երեւար, ...ան մենք չէինք հասած

մեր տեղը։ Ես առաջարկեցի վալադին.

— Հոս ոչ մի հետք չկրեւար, քարեր շարենք եւ հոս մնանք։

— Չէ՛, անպատճառ պիտի անցնինք դիմացի սարը,—ըսաւ։

Արեւը ծագելու վրայ էր։ 800 քայլի վրայ տեսանք հովիւ մը եւ ճուղ մը ոչխար։ Մինչեւ հովիւը մեր տեղը կը հասնէր, մենք մօտեցած էինք մեր դիրքերուն։ Հովիւը կանգնեց հոն, շունն ալ կողքին, եւ մի լաւ նայեց մեզի։ Խմբապետը որոշեց չորս տղայի երկուսը ներքեւից, երկուսը վերեւեց, որ երթան բռնեն հովիւը։ Չէնց տղաքը գնալու էին, հովիւը հեռացաւ։

Հոս կը գտնուէին քարայրներ, ուր ձմրանից սառցակոյտեր կային։ Ամէն մէկս կտրեց մի-մի կտոր սառոյց եւ բարձրացանք դիրքեր բռնելու։ Ամէն մարդ իր ընկերոջ

հետ դիրքեր չինեց։ Դիրքերու հեռաւորութիւնը իրարմէ քսանական քայլ էր։ Կ'երեւայ հովիւը մեզի Քրդերու տեղ դրեց, որովհետեւ մինչեւ ժամը չորսը ոչինչ չպատահեց։

Այդ սարին կ'ըսուի Պզտիկ Գիւղի սար։ Տղերքը անօթի էին եւ անջուր։ Քովս մնացեր էր 10-15 գլուխ չորթան։ Բաժանեցինք տղայոց։ Մեզ հետ եղած գաղթականները Պզտիկ գիւղացիներ էին եւ այդ տեղերուն ծանօթ։ Ներանք ըսին թէ՝ այս սարի տակը ջուր կայ, երթանք բերենք։ Երկուսին ջրի աման տուինք, դրինք երկու գինուոր հետերնին եւ դրկեցինք ջուր բերելու։

Երբ գնացին, այլեւս մեզ չէին երեւար։ Դիրքս դէպի էն կողմը կը նայէր։ Բարակ ճանապարհ մը կար, որ կ'երթար դէպի ջուրը։ Ցանկարծ տեսայ, որ այդ ճանապարհով մարդ մը կ'երթայ։ Դուրգէնին ըսի։

— Տե՛ս դիտակովդ, էդ ի՞նչ մարդ է։

Դուրգէնը դիտեց, ըսաւ.

— Կարմիր խրխաչ մը հազած մօրուսաւոր քիւրդ մ'է։

Քիւրդը հեռուէն տեսաւ երկու զինուորներուն, գլուխնին փաթախ դրած եւ փախաւ, լուր տարաւ Հայդարանցոց։ Ժամը վեցի մօտ կ'ըլլար՝ եկան 12 ձիաւոր մարդ (նիզակ) ձեռքերնին եւ հրացաններն ուսերնին։ Աւօն մեզ բոլորիս լուր տուաւ, թէ՝ պատրաստ մնացէ՛ք, տղե՛րք։

Մեզմէ 100 քայլ հեռու լաւ դիրքեր կային՝ խմբապետ Միքօն քանի մը տղայ ուղարկեց հոն։

Ժամը վեց եւ կէս կ'ըլլար՝ եկան 400-600 մարդ։ Կռիւը սկսուեց։ Մինչեւ ժամը ութը թշնամիի թիւը հազարի հասած էր։ Պզտիկ գիւղի առջեւ կար դայմադամլըխ, ուրկէ եկան մի շարք ձիաւորներ։ Պզտիկ (*) գիւղը այդ տեղից գրեթէ մէկուկէս ժամ հեռու էր։

(*) Առաւօտեան երկու գաղթական ղրկեցինք, որ Պզտիկ գիւղէն մեզի հաց բերեն։ Ջորս շալակաւոր հաց բերողները մուգհետ

Երեկոեան մինչեւ ժամը մէկը կռուեցինք։ Ապա տասը կռուող տղայ միայն մնացին դիրքերը եւ վալադ մը, իսկ մենք մնացածներս քաշուեցինք, հեռացանք։ Որոշ տեղ սպասելով՝ նրանք ալ եկան միացան մեզ հետ։ Ճանապարհնիս շարունակեցինք դէպի Գործօթի գիւղը։ Մենք ոչ մի վնաս չունեցանք, կռուի տեղը թողինք մեր ժօսիկի դատարկ փամփուշտները։ Մոռացանք նաեւ ջրի աման մը եւ հրացանի շիշ մը։ Քիւրդերն ալ լաւ դիրքեր ունէին, սակայն, վերջը իմացանք, որ նրանցից սպաննուեր էին եօթը հոգի։ Մենք հոգ վառեցինք 850 փամփուշտ։ (**)

(**) Կռուի օրը հեռագիր մը տուած էին վանայ կուսակալին, նից մի 1000 քայլ հեռաւորութեան վրայ կը պատահին հայ ոստիկանի մը։ Նա նրանց կ'ըսէ. «Աստուած ձեր տունը քանդէ՛, յետ փախէ՛ք, չէ նէ հիմա ուրիշ շներ կը տեսնեն ձեզի եւ կը սպանեն»։ Նրանք յետ էին դարձեր։

կէս ժամ հեռու էր։

Գործօթի գիւղի տակը ձիրանի այգիներու մէջ։ Գիւղը զուտ հայաբնակ է, բայց պահապանները քիւրդ են։ Վալադները գացին, գիւղին մօտեցան, որ մեզ հոն տանեն, բայց գիւղը շներ շատ կային եւ վալադները չէին կրնար մօտենալ։ Ստիպուած՝ նրանք մեզի Գործօթի սարը հանեցին։

Վալադ Շահէնը, որին հացի պատճառաւ ճանապարհին թողուցեր էինք, մի կերպ կը հասնի Պզտիկ գիւղ իր հրացանով եւ փամփուշտներով, կուգայ Գործօթ, ուրկէ ալ կը վերցնէ կրկին հաց եւ չորս շալակ ձիրան ու տանձ եւ կէսօրի մօտերը կը հասնի մեզի։ Տղերքը, որ արդէն դիշեր մը եւ երկու օր ոչինչ կերած չէին, շատ ուրախացան, կերան, փորերնին կշտացուցին։ Խմբապետ Միքօն ըսաւ.

իսկ կռուի վերջը վերցուեր տարեր էին մեր հոն Թողուցած դատարկ փամփուշտները, չրի ամանը եւ հրացանի շիշը։ Չէնց նոյն օրը երբ մենք կը կռուէինք (յուլիս 25, 1897)՝ արշաւանքը միւս կողմէն էր Շարաֆ բէկի վրայ (Խանասորի արշաւանք)։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը խօսին՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ *եւ* Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

կը մասնակցին՝ Հ. Մ. Ը. Մ-ի սկաուտները եւ ֆրանսահայ արիները, Սիփան երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Սաքօ Յակոբեանի, Օր. Ա. Առաքելեան եւ Պ. Մէհտէրեան (երգ)։

Գեղարուեստական բաժին *Մուտքը ազատ է*

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐ.— Հ. Յ. Դ. Վռամեան ճեմարանական կոմիտէի կողմէ։ Այս կիրակի ժամը 2ին, 13 Rue d'Issy

կը նախագահէ Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

կը խօսի՝ ԼԵՒՈՆ ՆԱՅԻՐՅԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին

Brébant Marseillaish մեծ սրահը, 146 Chemin des Chartreux.

Արտասանութիւններ, նուագ եւ երգ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՌՈԱՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ակնունի խումբի, վաղը Հինգշաբթի ժամը 2ին։

Կը խօսի՝ Ընկ. ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

վաղը Հինգշաբթի ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆի առթիւ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber)

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է ՎԻՃԱԿԻ ՕՐ

Աւանդական սովորութեամբ վիճակ հանելու հետ միասին բանախօսութիւն, երգեր, պարեր եւ հաճելի ժամանց։ Ճոխ եւ մատչելի պիւֆէ։

կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Մուտքը ազատ է բոլորի համար *Սկիզբը ժամը 3ին*

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ի ՊԱՏԻԻ ԱԻԵՏԻՍ ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ

Հովանաւորութեամբ Գր. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ Պ. ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆԻ

Վաղը Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 365 Ave. de Prado (La Plage)ի մեծ սրահին մէջ։

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին դերասանուհի Տիկ.ներ Սուրաբեան, *Տիկ.* Մարութեան, Պ. Պ. Ս. Սուրաբեան, Մ. Մարութեան, Յ. Ղազարեան *եւ ուրիշներ։*

ՇԱՆՕԹ.— Թէյասեղանին մասնակցելու համար տոմսերը կարելի է ստանալ մինչեւ Հինգշաբթի կէսօր Պ. Վ. Ղազարեանէ, Traverse du Mont Piété *(Hôtel Damas), Պ. Գ. Շահլամեանէ 15* rue Longue des Capucins, *Պ. Պերճ Թաշճեանէ, 23* rue Des Dominicaines, *Պ. Բ. Մելոռնեանէ, 90* rue Stanislas Torrents, *(առաջնորդարան)։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ 29 Մայիս Հինգշաբթի ժամը 2ին Լիոնի ամենաշքեղ սրահներէն Սինէմա «Հօրլօժ»ի մէջ։

Ղեկավարութեամբ ֆանրաճանօթ դերասան Ա. ՇԱՀՈՒՆԻՆԻ

կը ներկայացուի՝ «ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆԸ»

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՃԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 Ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՊԷՎԻՒԻԼի Ռոստոմ ճեմարանի տէր ժողովը՝ այս ուր. իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը, ներկայանալ անդամատետրով:

ԳԱԽԱՌ

ԼԻՈՆի Պատ. միութեան դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։ Կը խօսի Ընկ. Ազարեան։ Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդ նախադասութեան։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԼԻՈՆի կայծակ խումբի ընկերական ժողովը՝ այսօր Հոկտեմբերի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ճեմարանական կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ, Զարդարեան, Քրիս, Քեոխ, Գէորգ Զաւուշ եւ Արժէն Գարօ խումբերու ընկերները այսօր Հոկտեմբերի ժամը 8ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԴՊՐՈՑԱՍՏԻՐի Յանուց միութեան տարեկան դաշտահանդէսը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 20ին, կիրակի, վարժարանի պարտէզին մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Տէր կարապետ քհնյ. եւ երիցուհի երեւանեան, Տէր եւ Տիկին վահան Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկ. երուանդ կիրակոսեան, Տէր եւ Տիկ. երուանդ Տ. մեսրոպեան, Պ. Պ. պետրոս եւ Արմենակ երեւանեան, Տէր եւ Տիկ. միսաք եւ երեւանեան, Տէր եւ Տիկ. յակոբ երեւանեան, Տէր եւ Տիկ. յովսէփ սարաֆեան, Տէր եւ Տիկին Հաճի պօղոսեան, Տէր եւ Տիկ. մելքի պէրպէրեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Այվազեան, Պ. Սարգիս Այվազեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն ազնուոց, որոնք անձամբ, հեռագրով եւ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին, իրենց որդւոյն, եղբօր, աներոջդւոյն, եղբօրորդւոյն եւ քեռորդւոյն

ԱԲՐԱՀԱՄ ԵՐԵԻԱՆԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ 16 Մայիս Ուրբաթ առաւօտ ժամը 8ին 23 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ:

Վարձու է մեծ արհեստանոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց: Ջուր, ելեկտրականութիւն: Արհեստանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: վարձք՝ տարեկան 5500 ֆր. շարժ 250 ֆր.: մէջը գտնուած կարասիները գնելը պայման է: դիմել՝ առաւօտները մինչեւ ժամը 10, երեկոները 7—10 Պ. Քէպապճեանի, 37 rue Archereau, փարիզ (19)։ Մէթրօ՝ Crimée.

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

1 Յունիս կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journalի *սրահներուն մէջ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Հայոց հին մեհենական շրջանէ պատկերներ աղջիկ սկաուտներու եւ սկաուտներու կողմէ, ներկայացումներ, «սկաուտական բանակում մը Հայաստանի մէջ», չափական (րիթմիք) պարեր եւ մարգանքներ. նուագախումբ եւ մեներգ։ Կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ «Սիփան»ի երգչախումբերը ղեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի։

Գործողութիւնները տեղի կ'ունենան զուտ լուսարձակներով. ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ սկաուտներ կը մասնակցին հանդէսին։

ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տունէ մը։ Մուտք 5 ֆրանք։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒԹ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթ.ելէ Սար. եւ նոր մեթոտով գարմանում հիւանդութեանց (ֆրանկոփոն. մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. ուաթուառ։ Ընդհատ եւ տղայք հրդացկութ.ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12.

Կ'ուզուի Փոքր ձուլարան պետ դերձակ (քուփէօր) մը։ Տարին չորս գործ։ կը տրամադրուի ձրի ճաշ եւ խոհանոց։ Լաւ վճարում եւ մանրամասնութիւններու համար դիմել անձամբ կամ նամակով, Manufacture de Vêtements «HAD» A. Hadjian, 36 Bld. Jean Jaurès, Draguignan (Var).

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 Յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3,30ին եւ իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀՃԱՃԵԱՆ ի եւ Ա. ՆԱԼԵԱՆի անմահ օպերէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ։ Գեղեցիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Վէպէպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ

20 հոգիանց նուագախումբ

ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած է

40 հոգի բեմի վրայ

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. վահրամ սվաճեանի, Ա. գմբէթեանի, վահրամ պալգճեանի, Արմենակ յարաքեանի, յարիմ մագսուտի, Ե. Գրիգորեանի եւ տիկիններ սիրանոյշ Ալիքսանեանի, մարկրիթ փափազեանի էօժէնի շահ-պարոնեանի, եւն., եւն., եւն.։

ՅԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ — ֆոմսերը կը ծախուին կավուշի մօտ եւ հայ ճաշարանները — ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.։ Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.։ Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.։ Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեալ 100 Ֆրանքէն:

Ծախու է արեւելեան նպարավաճառի խանութ մը, օրական 1000 ֆրանք առեւտուր: Դիմել՝ Camayor, 48 Rue Basfroi, Paris (11e).

EMPIRE միջին-շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆԻ ՀԱՄԱՐ

Վարժ գործաւորուհիներ կ'ուզուին ձերմակեղէնի համար, Ներկայանալ նժոյշներով։ Փութով դիմել՝ Օր. Հ. Քոչեան, 30 Rue St. Charles, Paris (15).

Կ'ուզուի եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Հանգստաւէտ սենեակ, գոհացուցիչ ամսաթոշակ: Դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր Restaurant International, 13 Rue Passet, Lyon, (Rhône).

SEVRAN *ի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10ին մինչեւ 6,* Sevran *ի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող գրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան։ Փարիզէն 13 քիլոմէթր,* Gare du Nord *էն 150 հոգեկառք օրական, 5 պէ* Sevran *ի կայարանէն։*

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը: կենդանի մոտել՝ ձրի: վճարման դիւրութիւն: Գործ կ'ապահովուի: Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins. Ծոպիւս՝ U եւ ARbis

---

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՅԱՏՈՒԿ

Եթէ կ'ուզէք ձեր ճաշակին համեմատ մաքրել եւ ներկել ձեր զգեստեղէնները, դիմեցէք՝ UNION RAPIDE PRESSE
21 Rue Caisserie, Marseille.

Աչքերնիդ յո՛դս, Փարիզահայ տիկիններ

Բացուեցաւ B. Jaret *ֆիրմայով հայկական հաստատութիւն ղեկավարութեամբ ծանօթ եւ հռչակաւոր կարուհի Տիկ. ՕՆԻՐ ՇԻՐՎԱՆԵԱՆի որ յանձն կառնէ ամենադժուարահաճ տիկնայք իսկ գոհացնել իր արդիական ՃՈՒԽ ՄՈՏԵԼՆԵՐՈՎ։ ԽՆԱՄԵԱԼ ԿԱՐՈՎ։ Կը շինուին ԹԱՅՒՕՐ, ՐՈՊ, ԹՈՒԱԼԷԹ, ՄԱԹՕ, ամէն տեսակ կանացի հագուստներ, եւայլն։*

Հաստատութեան նպատակակէտն է ժաքուր, շիք եւ տարազներ հագուեցնել Փարիզի հայ տիկիններն, անհատատիրօջն պէս։ Մատչելի գինով մը։ Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւելու համար յէին՝ 4 Rue de la Collégiale, *առաջին յարկ* Paris (5)։ *Մէթրօ՝* Gobelins *ի մօտ։*

ԶԵՌՔԷ ԻՆԿԱԾ ԵՒ ՆՈՐ

Հագուստներ, մօտքինկ, վերարկու, լաւ գերձակուհիի ձեռքով կարուած, գրեթէ նոր, անգլիական կիսագին իսկական արժէք՝ 1000 ֆրանք. կը ծախուին 250—300 ֆրանքի։ Մեծ քանակութեամբ ամէն տեսակ լաւ ծածուած զգեստներ։

Բաց է ամէն օր, ժամը 2—8։ Կիրակի 9—12

ՖԵԼԻՄԱՆ, 14 Ave. Bel-Air, *մէթրօ Նասիոնալ*

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՏԱՏ ՄԸ ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս եւ 36 րիւ տէ ֆոմինիքէնի սափրիչի խանութս փոխադրած նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինաւոր մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր ժամանագէտի ձեռքով յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալանդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամաչկ

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenu *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires *ի եւ* BénéficesCommerciaux *տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գլխարկ կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti նեննաք։*

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ :

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ: Ֆորիֆրդակցութիւնները ձրի: դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

ՀԱՅՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ — POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56-58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ռակորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
29
ՄԱՅԻՍ
1930

29 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1275

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈՒՈՒ ՃԱՄԲՈՒ ՎՐԱՅ

*Անցեալ օր, ամփոփեցինք «Պրոմեթէ»ի աւետաբեր տեսու-
մները՝ «կովկասեան ճակատ»ի մասին։*

*Պատմելով վերջերս ծագած կուիները, եւ համակովկասեան
նշանուր ապստամբութեան մը հանգամանքը տալով անոնց,
կովկասի Անկախութեան կոմիտէ»ին օրկանը կը գծէր չափա-
նիշ վարդագոյն հեռանկար մը։ Նոյնիսկ իր խանդավառու-
թեան թափին տակ, հաւանական կը գտնէր փոփոխութիւն մը
պատական քաղաքականութեան մէջ, հանդէպ խորհրդային
իշխանութեան։*

*Ըսինք, արդէն, թէ «Պրոմեթէ»ի տեղեկութիւնները ու տե-
սութիւնները տակաւին չեն համապատասխաներ բուն իրակա-
նութեան։ «Պրոմեթէ»ն կը մոռնայ— գոնէ իր խմբագրականին
մէջ — թէ ապստամբական շարժումը անխուսափելի հետե-
ւանքն էր հաւաքական տնտեսութեան անունով կատարուած
յոնութեանց եւ խայտառակութեանց։ Ոչ Հայերը, ոչ Վրացի-
ները, ոչ այլ նոյնիսկ Թաթարները չեն ունեցած կանխորոշ,
հնդանրական ծրագիր՝ հաւաքաբար գլուխ վերցնելու եւ
խորհրդային լուծը թօթուելու, ինչպէս կը փորձէ ներկայա-
նել «Պրոմեթէ»ն։*

*Դէպքերը պատահած են ամէն տեղ, տարերային թափով,
որ խորհրդային իշխանութեան կարմիր «զապթիէ»ները ձեռ-
նարկեր են բոնի համայնացնելու գիւղը, մանաւանդ կովկասի
գիւղական, նահապետական գիւղատնտեսութիւնը։ Մասնաւո-
րապէս բուռն է եղած դիմադրութիւնը՝ լեռնային շրջաններուն
մէջ։ Արիւնալի կուիներ տեղի ունեցած են — եւ թերեւս կը
շարունակուին — անցեալ փետրուար, մարտ եւ ապրիլ ամիս-
ներու ընթացքին, եւ կառավարութիւնը թնդանօթի բռնած է
ամբողջ գիւղեր։*

*Կարելի չէ ո՛րեւէ ճշգրիտ հաշիւ ներկայացնել ձերբակա
տութեանց մասին, որոնք մինչեւ այսօր ալ կը շարունակուին։
Պատական լուրի մը համաձայն, 1500 հոգի ձերբակալուած
են միայն Գորիի շրջանին մէջ (Վրաստան)։ Համրանք չունին
նաեւ անոնք որ գաղթած կամ լեռը ապաստանած են։*

*Այս արտակարգ վիճակը, սակայն, երեւութապէս միայն
նմանի ընդհանուր, ծրագրուած ապստամբութեան մը, «ժո-
ղովրդեան գրաւումէն» ազատելու ձեռնարկի մը։ Ի հարկէ, կով-
կասի բոլոր ժողովուրդներուն մէջ ալ շատ զօրաւոր է անկա-
խութեան ձգտումը։ Աւելորդ պիտի բլլար վիճիլ այդ մասին։*

*Բայց եթէ «Պրոմեթէ»ի խմբակը կ'ուզէ օգտագործել այս
արերային փոթորիկը, Եւրոպան շահագրգռելու եւ անոր
կամութիւնը հրաւիրելու համար, ի՞նչ կասկած որ գէշ ծա-
յութիւն կը մատուցանէ կովկասի ժողովուրդներուն։*

*Կովկասի ժողովուրդները կրնան ազատիլ ո՛րեւէ լուծէ՝
նայն իրենց սեփական, գիտակից նախաձեռնութեամբ։ Ոչ
գործիք դառնալով այս կամ այն աշխարհակալին, հարեւա-
ին ձեռքը։*

*Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը, այն հեռանկարը որ
արեւայ «Պրոմեթէ»ի աչքին, աւելի բացորոշապէս պարզուած
է France - Orient Կոմիտէի պաշտօնաթերթին 1930 Մարտ-
Ապրիլի թիւին մէջ, ֆրանսական սպայակոյտէն հանգստեան կոչ-
ուած զնդապետ Լուի Քոքէի ստորագրութեամբ։*

*Մեկնելով ազգագրական, աշխարհագրական եւ քաղաքա-
կան տեսակէտներէ, «Ֆրանս-Արեւելք»ի աշխատակիցը ներմա-
ցած կը յանձնարարէ կազմել «Կովկասեան Դաշնակցութիւն մը՝
պատական կորիզին շուրջ»։ (Ա յս է իր գրութեան խորագիրն
ալ)։ Գնդապետին աչքին ալ, կատարելապէս համերաշխ եւ
միաբան են կովկասի բոլոր ժողովուրդները։ Բոլորովին հա-
ձաձայն՝ սահմաններու, մաքսային դրութեան, արտաքին քա-
ղաքականութեան եւ հաւաքական պաշտպանութեան մասին,
ինչպէս յայտարարուեր է 1921ին։ կը մնայ միայն — գործել։
Բուն գործնական աշխատանքի տեսակէտէն, Ֆրանսացի
գնդապետը առաջին տեղը կուտայ Ազգերու Դաշնակցու-
թեան Մորհուրդին, հրաւիրելով զայն որ արձանայ իր քունէն
եւ միջամտէ ի նպաստ կովկասեան հանրապետութեանց։*

*Իսկ ո՞րն է «Պրոմեթէ»ի խարխոյս։ Ժրնէվի ժողո՞վը, թէ
նուն իսկ այն խմբակցութիւնը որ կը հովանաւորէ ու կը խը-
թախուսէ ե՛ւ կովկասի Անկախութեան կոմիտէն ե՛ւ «Պրո-
մեթէ»ն։*

*Այս հարցումը երկդիմի պատասխան չի վերցներ։ Ոչ ալ
նահեռ լուծութիւն։*

*Կովկասի ժողովուրդները եթէ օր մը ստիպուին և վերջնա-
պէս միաբանին ապստամբելու համար, միայն մէկ լուծ չէ որ
պիտի թօթուեն, այլ երկու, — ռուսական եւ թրքական։*

*Եթէ մեր հարեւանները պատրանքներ ունին այս մասին,
ե՛ւ է որ այժմէն փարատին։ Այլապէս, դատապարտուած են
կորկուտի բոնուելու, անձրեւէն փախած տունն։*

*Տակաւին շատ փոթորիկներ պիտի անցընէ կովկասը,
մինչեւ որ գտնէ իր վերջնական վիճակը։ Մինչեւ որ իւրա-
քանչիւր ժողովուրդ տիրանայ իր անկախութեան եւ բնական,
անաւորո սահմաններուն։*

*Զի բաւեր յափշտակուիլ հաւաքական տնտեսութեան առ-
թիւ յառաջ եկած հաւերաշխութեամբ, երբ գիտենք որ, եթէ
նուսը կը փորձէ խանգարել գայն, Թուրքն ալ, իր կարգին,
նեայինն քրքիջներ կ'արձակէ, դիտելով ներքին քայքայումը։*

*Շատ գեղեցիկ է բանաձեւը — «կովկասի Միացեալ Նա-
նգներ»։ Բայց, բարի՛ հարեւաններ, մինչեւ ե՞րբ այս ծուռ
ամբանները, ղէպի հոն հասնելու համար։*

*Մինչեւ ե՞րբ սա «գաղտնի դիւանագիտութիւնը», ինպատա
այս կամ այն պետութեան, Եւրոպայի թէ Ասիոյ մէջ...*

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ԱՒԵՐԸ ՍԱԼՄԱՍՏԻ ՄԷՋ

ԱՂԵՒԱՐՇ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔԱԻՐԻՋ, 15 Մայիս.— Երկրաշարժի ցնցումները մինչեւ այսօր Սալմաստում կրկնւում են օրեկան 5—10 անգամ: 10 միլիոն տոլար է հարկաւոր Սալմաստ գաւառը վերաշինելու համար, որովհետեւ բոլոր շէնքերը, եկեղեցիները, դպրոցները, մզկիթները ջիմնայատակ կործանած են: Եթէ երկնքից օդանաւով ռումբեր ձգէին, այդ ձեւի չէր կարող ոչնչացնել Սալմաստը եւ ջողին հաւասարեցնել:

Ահա ականատեսի ասածները.

— «Այստեղից գնացինք ինքնաշարժով Ջուլֆա, իսկ Ջուլֆայից էլ ոտ քաղաքը: Ոտում բոլոր ժողովուրդը երկրաշարժի սարսափից դաշտերում վրանները է խփել եւ այնտեղ է գիշերում: Քաղաքում ոչ մի մարդ չկայ:

Ոտից ճանապարհեցինք Սալմաստ, հասանք Դիլման քաղաքը: Ոչ մի տուն չկար կանգուն: Երկու նոր շէնք էր մնացել, այն էլ թեքւած վիճակում, այնպէս որ ամէն րոպէ կարող են փլել եւ մի բաղանիքի սիւն տեսանք, որ մնացել էր:

Այդտեղից անցանք Քոհնէշահար, Շաֆթւան, փայտուկ, Մահլամ եւ ուրիշ գիւղեր.—ամէնտեղ նոյն ողբալի վիճակը եւ քանդւած տներ:

Խօսեցնում ենք գիւղացիներին. նրանք մի երկու բառ մեքենաբար ասում են, իսկ յետոյ խօսքի թելը կտրում են եւ ապշած նայում են մեզ:

Գիւղացիները բոլորովին մերկ վիճակում են կամ ամենաշատը ցնցոտիների մէջ: Թաւրիզից կառավարութիւնը հասցնում է նրանց ուտելիք, իսկ Դիլմանում բժ. Եղիազարեանը վիրաւորներին է դարմանում:

Մի քանի տխուր, պատմութիւններ երկրաշարժի գոհերից.—

Ւմսի 6ին ցերեկը երկրաշարժը տեղի ունենալով, գիշերը շաոները դաշտում եւ բակերում էին քնել, մի հայ ընտանիք, հայր, մայր եւ 5 զաւակներ բակում քնած լինելով. գիշերը երկրաշարժի ցնցումները շէնքը ամբողջապէս շպրտում են այդ ընտանիքի վրայ եւ բոլորը մնում են ջողի տակ ու մահճանում:

Ցնցումը սկսելուց մի կին մի երեխային աջ ձեռքով, միւսին ձախ ձեռքով գրկած սենեակից փախչում է դէպի բակը: Իջնելուն պէս շէնքը փլում է վրան եւ աղիւս ու ջող կպչում են կնոջ եւ երեխաներին: կինը ուշաթափ ընկնում է. կէս ժամից յետ ուշաբերւում է եւ ի՞նչ է տեսնում,— գոյգ երեխաները չեն դիմացել աղիւսների հարւածներին եւ մեռել են:

Մի ծեր մարդ ողբ եւ արտասուք էր թափում եւ գիւղացիք,որքան ստիպում էին ոչինչ չէր ուտում: Նա երեք օր էր սոված էր: Խնդրեցինք ծերունուն թէ ինչո՞ւ հաց չես ուտում, յամառելը չէ՞ որ քեզ ինաս է: Ծերունին պատասխանեց.

—«Ես կորցրի տղաներիս, աղջիկներիս, հարսներիս եւ թոռներիս, այսուհետեւ քանի՞ սանդիմ արժէ ինձ նման 70ամեայ մարդու ապրիլը:

Ցնցումը սկսելուն մի գիւղացի արթնանում է ու բղաւում կնոջ, տղային եւ հարեւաններին որոնք իրանց մօտ էին գիշերել սենեակում: կինն ու մարդը շփոթւած փախչում են բակը մի ջոգի էլ դրանց է հետեւում: Բակում տեսնում են որ ոչ թէ փախչողը իրանց տղան է, այլ հարեւանի տղան է, այն ինչ սենեակը արդէն փլել էր: Գլխներին են խփում, բայց արդէն ուշ էր: Դ. Շ.

Հնդկաստան օրէ օր աւելի արիւնոտ

Աոջի օր շատ ծանր խռովութիւններ պատահեցան Պօմպէյի եւ Ռանկունի մէջ: Յիսուն հոգի սպաննուեցան եւ 800 հոգի վիրաւորուեցան միայն Ռանկունի մէջ, երկուշաբթի իրիկունընէ մինչեւ երեքշաբթի առաւօտ:

Պօմպէյի մէջ, խռովութիւնները ծագեցան բոլորովին ոչինչ պատճառէ մը: Իսլամական թաղամասի մը մէջ, զօրանոցին առջեւ, իսլամ մը քար նետեց ոստիկան Պրաունի շունին: Շունը հաչեց եւ տէրը վրայ հասնելով, սկսաւ հալածել Հնդիկը: Եւ ահա իսլամներու բազմութիւն մը շրջապատեց ոստիկանը: Այսպէս ծագեցաւ խոշոր դէպք մը, տեւելով ամբողջ գիշերը եւ յաջորդ ցերեկը:

Ականատեսներ կը պատմեն թէ երբ ոստիկան Պրաունը զօրանոց ապաստանեցաւ, հինգ հազար իսլամներ յարձակեցան քարերով եւ շիշի կտորներով: Ոստիկանները կրակ բրին պատուհաններէն, բայց ցուցարարները չհեռացան, ընդհակառակն, շատեր եկան քարիւղ քսեցին պատուհաններուն, կրակի տալու համար: Այնատեն զինուոր կանչուեցաւ: Մինչ այս զինուորները կ'իջնէին կառքերէն, իսլամները սկսան քարկոծել: Սպաները հրամայեցին իրենց զինուորներուն զօրանոցին վերի յարկերը բարձրանալ, իսկ բրիտանական ոստիկաններուն սպաները եւ իրենց հնդիկ ոստիկանները փողոցը կեցան եւ կրակ բրին ամբոխին վրայ, որ առժամապէս քաշուեցաւ, բայց կրցաւ քարիւղ թափել եւ վառել փոխադրութեան կառքերը:

Ռանկունի մէջ, կուիները տեղի ունեցան մասնաւորապէս Հնդիկներու, Իսլամներու եւ Պիրմաններու միջեւ: Այստեղ անգամուն ալ ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ կրակ բրաւ: Պիրմանները սպաննեցին 15 հնդիկ կիներ: Մահարանները փակուած են, ինչպէս եւ բոլոր շուկաները եւ գրասենեակները: Երթեւեկը դադրած է քաղաքին մէջ:

ՎԱՐԻՉԸ ԿԸ ԴԻՉԷ, ԱՂՔԱՏԸ ԿԸ ՏՈՒԻՉԷ

«Լա Ռէփիւպլիք Անշէնէ» կը գրէ.— Թուրքիոյ բոլոր գործավարութեանց ելմտացոյցները գեղչի ենթարկուած են, բացի իանրապետութեան նախագահութեան եւ ազգ. ժողովի նախահաշիւներէն: Բոլոր պաշտօնեաները կը գանգատին այս խտրութիւններէն եւ ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն մէջ հրապարակաւ քննութիւններ կ'արձակուին կառավարութեան եւ երեսփոխաններուն դէմ:

*** Անոնք որ իրազեկ են կառավարութեան գաղտնիքներուն, բացէ ի բաց կը խօսին թէ աճապարանքին իարստութիւն դիզած է սարաճ օղլու շիւրքի պէյ, մ. քեմալի ելմտական գործավարը, որ իգմիրցի է: կ'ըսուի թէ այս գործավարը մեծապէս օգտուած է, շնորհիւ իր ազգականակեսի, որ Պոլսոյ նախարանին լիազօրն է: վերջերս բացուած խնայողական պայքարը եւ ուրիշ փոփոխութիւնները կապ ունին այս իարստացման հետ, ինչպէս յիշած էր «Եարընը» լրագիրն ալ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 5

Սարգիս Մինասեան	
Ենթակովիտէ, Ալֆորվիլ	1400
Ցակոբ Պետիկեան	150
Արշակ Մկրեան	100
Բարթող փափազեան	100
Խաչիկ Դումրուեան	100
Միքայէլ Պետրոսեան	100
Ալֆորվիլի Դերասանական խումբը	100
Ցաճատ Սուքիասեան	50
Գումար	2100
Նախորդ գումար	6000
Ընդհ. գումար	8100

Քրտական շարժումներ

«La République Enchaînée», *Թուրք ընդդիմադիրներուն Փարիզի օրկանը, կը գրէ իր վերջին թիւին մէջ.*

— Կ'իմանանք թէ քէմալական բռնակալութեան դէմ յեղափոխութիւն մը տեղի ունեցած է Թուրքիոյ արեւելեան նահանգներուն մէջ: Ապստամբած շրջաններն են.— Վան, Պիթլիս, Պայազիտ: Յեղափոխութիւնը կը վարեն ծանօթ քիւրտ ցեղապետ Սմկօն (Իսմայիլ) եւ իր եղբայրները: Երթներորդ զօրաբանակի (Տիարպէքիր) հեծելազունդի Ա. զօրաբաժինը, որ դէպքին վայրը ղրկուած էր, ծանր պարտութիւն մը կրած է ըմբոստներուն կողմէ: Այդ հեծելազունդին մէկ մասը յեղափոխականներուն կողմն անցած է:

Մեծ վիճաբանութիւն Անգլիոյ մէջ

Երէկ, չորեքշաբթի, մեծ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ, գործազրկութեան տագնապին առթիւ: վճռական դեր կրնար ունենալ այս վիճաբանութիւնը, սակայն ազատական երեսփոխանները (57 հոգի) վերջին պահուն ժողով գումարելով, որոշեցին ձեռնպահ մնալ: Եւ որովհետեւ պահպանողականները միայն 260 երեսփոխան ունին, իսկ աշխատաւորականները 287, դահլիճը կրցաւ պահել որոշ մեծամասնութիւն մը: Աշխատաւորական Անկախ կուսակցութիւնն ալ, իր կարգին, որոշած էր չդժուարացնել կառավարութեան դիրքը, սպասելով վարչապետին յայտարարութիւններուն:

Մինչ այս մինչ այն, անգործներուն թիւը կ'աւելնայ շարունակ: Լրացող շաբթուն (27 մայիս) անգործներուն ընդհանուր թիւն էր 1.759,000, այսինքն անցեալ շաբթուան վրայ 20,000 աւելի: Մտքէ չանցնիր այս տագնապին ամբողջ պատասխանատուութիւնը բեռցնել դահլիճին վրայ, քանի որ նոյն վիճակին մատնուած են ուրիշ երկիրներ ալ, Գերմանիայէն մինչեւ Ամերիկա: Որոշուեցաւ 1·417,000 տղերքին յատկացնել զանազան հանրօգուտ ձեռնարկներու, գործ ճարելով 4000 անգործի:

*** Մաքտոնըլտ առջի օր շատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ ներքին քաղաքականութեան մասին: Դիտել տալով թէ Լորտերու ժողովը աւելի գործօն դարձած է իբրեւ ընդդիմադիր, բսաւ.

— «Թող չմղեն մեզ վերաբանալու Լորտերու ժողովին սահմանադրական կացութեան պայքարը: Եթէ Լորտերու ժողովը ուրիշ բան չէ բայց միայն պահպանողական կուսակցութեան մէկ մասնախումբը, այն ատեն գոյութեան իրաւունք չունի այլեւս: Իսկ եթէ կ'ուզէ վերաքննիչ ժողովի մը դերը կատարել, աշխատաւորական օրինագիծները քննելով նոյնքան անաչառութեամբ որքան պահպանողական ծրագիրները, ես վերջինը պիտի ըլլամ ըսող թէ այդպիսի վերաքննութիւն մը օգտակար չէ իանրութեան»:

Լորտերու ժողովը այժմ ունի 724 անդամ, որոնց 80ը ազատական են, 19ը աշխատաւորական, մնացեալները՝ պահպանողական,

Թուրքիա եւ Աֆղանիստան

Թրքական կառավարութիւնը որոշեց չնչել Աֆղանիստանի դեսպանութիւնը եւ միայն գործակատար մը պահել Քապուլի մէջ:

ՄՄԲ.— Ընթերցողները պէտք է լիշեն որ, «Ջրկիրի տղուն» ապստամբութենէն առաջ, Թուրքիա զինուորական եւ կրթական առաքելութիւններ ղրկած էր Աֆղանիստան, բանակը եւ դպրոցները կազմակերպելու համար. իսկ հիմա դեսպանութիւնն ալ շատ կը տեսնէ...

6000 բիլռմեդր՝ օդին մէջէն

Խորհրդային իշխանութիւնը որոշեց օդանաւերու մեծ

(Լուրերու գարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

ԵՐԱՆԵԼԻ ՄԱՀԸ

ԹՄԲ.— Ուշ իսասած ըլլալով մեր ձեռքը, ստիպուեցանք այսօր հրատարակել:

Ուղիղ տասը տարի առաջ էր, 1920ի Մայիս 28ին:

Երեւանի բուլվարում և կից փողոցներում ժողովուրդը վաղ առաւօտից խռնուած էր անհամբեր բազմութեամբ:

Ժամը 9ի մօտերքը, երեւացին առաջին դրօշակները հրապարակի վրայ և, նրանց յետեւից, քաղաքական կազմակերպութիւնների, արհեստակցական միութիւնների, համքարութեանց, հանրային պաշտօնէութեան, ուսանողութեան և աշակերտութեան շարքերը դասաւորեցին հրապարակի վրայ օրինակելի կարգապահութեամբ:

Ծովածաւալ բազմութեան գլխին ծածանուող այդ բազմաթիւ և բազմատեսակ դրօշակները արօտավայրի մէջ քամահաճօրէն բարձրացած գոյնզգոյն ծաղիկների պատկերն էին տալիս:

Ամենքի աչքերը դարձած էին դէպի բուլվարի դիմացի շէնքերը, որոնք պճնազարդուած էին կանանչ դրասանդներով, եռագոյն ժապաւէններով, մանրիկ դրօշակներով և շքեղ «վենզիլ»ներով:

Այս ակնախտիղ յատակի հետ ձուլուում, մի ամբողջութիւն էին կազմում կառավարական ու կաթողիկոսական երկնագոյն ամպհովանիները, որոնք բարձրանում էին հրապարակի կենտրոնից:

Ժամը 10ին զօրական երաժշտութեան խուլ հնչիւնները հասան հրապարակ: Աբովեան փողոցի կողմից: Հնչիւնները հետզհետէ զօրեղանում էին և վերացում ռազմական քայլերգի: Եթէ յիշողութիւնս ինձ չէ դաւաճանում, Զէյթունի քայլերգն էր այն:

Բազմութիւնը շարժւեց ծփացող ծովի նման, երբ հրապարակի վրայ երեւացին հայկական բանակը ներկայացնող զօրամասերը — հետեւակ, հեծելազօր, թնդանօթաձիգ, եւլն.: Տեղատարափ ծափերի և կեցցէների տակ, տօնական նոր հագուստներով փայլող զօրամասերը զրաւեցին իրենց համար որոշուած տեղերը:

Ամէն ինչ պատրաստ էր հանդէսը սկսելու համար: Սպասում էին միայն կառավարութեանը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին:

Վերջապէս երեւաց ծաղիկներով ու դրօշակներով զարդարուած կառքերի մի շարան, նահանգային փողոցի անկիւնից: Վարչապետ Հ. Օհանջանեանի և իր նախարարների կառքերն էին դրանք, որ ժողովրդի որոտընդոստ ծափերի տակ, մըտան հրապարակ:

Կառավարութիւնը բարձրացաւ իր բեմը և բազմեց ամպհովանու տակ շարուած բազկաթոռների վրայ: Հրապարակը նորից թնդաց խանդավառ ծափահարութիւններով և լիաթոք կեցցէներով:

Զպէտք է ժոռանալ թէ — ինչ օրեր էին: Ընդամէնը մի քանի շաբթուայ ընթացքում, այդ կառավարութիւնը չախ-ձախել էր բոլշեւիկների չարաշուք մայիսեան արկածախնդրութիւնը, կազդուրել հայկական բանակը եւ ծունկի բերել Հայաստանի մի քանի կարեւոր շրջաններ, որոնց մէջ որշացել էին «բոլշեւիկացած» թաթարները՝ մեր նորակազմ Հանրապետութիւնը «ներսից պայթեցնելու» սպառնալիքով:

Ժողովրդական այս խանդավառ ցոյցը ընդհատեց սմբակների դոփիւնով: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին էջմիածնից Երեւան ուղեկցող պատուոյ պահակազօրն էր, որ ճեղքում էր ամբոխը՝ Կաթողիկոսի ինքնաշարժի համար ճանապարհ բանալով:

Կաթողիկոսը իրեն ծափահարող ժողովուրդը խաչանիշ օրհնելով՝ ներքին գործերի նախարարի օգնականի ուղեկցութեամբ բարձրացաւ իր բեմը, որ աւանդական սովորութեամբ — ասում են Բագրատունեաց շրջանի սովորութիւն — զտնուում էր կառավարական բեմի աջ կողմը: Նա եւս բաղմեց իր շքեղ աթոռի վրայ, շուրջն ունենալով Երեւանի թեմական առաջնորդը եւ այլ բարձրաստիճան կղերականներ:

Տիրեց վայրկեանական լռութիւն:

Եւ այդ խորհրդաւոր լռութեան մէջ, կառավարական բեմի վրայ, նորահարսի նազանքով բարձրացաւ վե՛ր, շա՛տ վեր Հանրապետական եռագոյնը...

Ինչպէ՛ս նկարագրեմ «հուռռա»ների, «կեցցէ»ների եւ ծափահարութիւնների այն փոթորիկը, որ, կարծէք էլեկտրական կոճակի հպումով, միանգամից դուրս պոռթկաց տասնեակ հազարաւոր մարդկանց թոքերից՝ խլացնելով հեռուից լսուող թընդանօթների որոտը...

Խոստովանում եմ, յուզմունքից սկսեցի թաշկինակս որոնել:

Եւ երբ աչքերս խոնարհեցրել էի, որպէսզի յուզմունքս թագցնեմ ուրիշներից, չգիտեմ ինչու, հայեացքս կանգ առաւ ցածը կանգնած մի ծերունուն վրայ: Միջահասակ եւ թիկնեղ այդ ծերունին, աջ ուսով յենուած կառավարական բեմի կարմրագոյն տախտակամածին՝ արտասւաթոր աչքերով նայում էր իր գլխի վերեւը ծփացող եռագոյնին: Նա ամբողջ մարմնով դողում էր: Դէմքը գունատ էր իբրեւ նշխար, իսկ յորդառատ արցունքը, կնճիռների միջից սահելով, կաթկթում էր խուռնակած մօրուքի թելերից, կուրծքի եւ գետնի վրայ:

Ցանկարծ ծերունին երերաց և ուժգին թափով ընկաւ մօտը կանգնած երիտասարդի կրծքին: Բնազդօրէն ցած թոյլ ամբիոնին և բռնեցի ծերունու պաղ ձեռքերը, մինչդեռ ուրիշները «ջո՛ւր, ջո՛ւր» էին պոռում, իսկ ծերունու ալեհեր գլուխը զրկած երիտասարդը շարունակ «Յակոբ ամի, Յակոբ ամի» էր հեծեծում...:

Երբ ծերունուն պառկեցրինք գետնի վրա, իր քոլոզը բարձր դարձնելով՝ նա ժեղժիւ բացեց մինչ այդ փակ իր աչքերը և կցկտուր ձայնով արտաբերեց.

— «Փա՛ռք քեզ, Աստուած, այս օրն ալ տեսանք...»,

Այսպէս ժեռաւ Բղեցի Յակոբ ամին:

Երանի՛ նրա մահուանը...:

Ա. Ջ.

ՅԱՆԳԻ ՄԱՍԻՆ

Բաւական վէճեր բարձրացած են յանգին ծագման մասին: Ասիակա՞ն է թէ եւրոպական, ո՞ր ապգը գործածած է յանգը առաջին անգամ:

Հին չափաբերութիւնը բացարձակապէս երաժշտական հիմ մը ունէր: կարճ եւ երկար շեշտերն էին, որ կը «չափէին» ոտանաւորի մը տողը: Իւրաքանչիւր տողի ծայրին վրայ շեշտի մը միօրինակ հարուածը, զոր գոյց կուտար երգին ընկերակցող երաժիշտին ոտքի ձայնը, (ասկէ ոտանաւոր բառին ծագումը), հետզհետէ փոխարինուեցաւ միօրինակ վանկի մը գործածութեամբ: Հաւանաբար այսպէս կազմուեցաւ յանգը:

Բայց ժողովուրդներ կան, որ չեն ճանչնար յանգը: կարգ մը հեղինակներ կ'ըսեն թէ չինական եւ ճափոնական երգերուն մէջ յանգը պատկերի մը կրկնութիւնն է: Արգարեւ այդ երկու ժողովուրդները երգելու ատեն կը նկարեն: Բայց եւ այնպէս ունին արտակարգ ճարտարութիւն մը ձայներուհանգոյցներովեւնմանաձայնութիւններով պատկերներ հիւսելու, մի՛շտ ներդաշնակութեամբ ձայնի եւ բանաստեղծութեան: Եւ իրաւ, ի՞նչպէս չզգալ երաժշտութիւնը հետեւեալ ճափոնական երգին, որ յանգ չունի սակայն.

Եոքի ֆիթօ նօ
Եոշի թօ եոքու միթէ
Եոշի թօ իյիշի
Եոշինօ եոքու մէյօ
Եոքի ֆիթօ հոքու մէյօ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՄԷՋ

ԱՆՏԱՆԵԼԻ ՎԻՃԱԿ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ, Ապրիլ.— Համաշխարհային մեծ պատերազմը հիմնական փոփոխութիւններ մտցուց ընդհանուր աշխարհի տնտեսական կեանքին մէջ, որու մէկ կարեւոր մասը կը կազմէ գիւղատնտեսութիւնը:

Եւրոպական պետութիւնները զանազան միջոցներ ձեռք են առած, բարձրացնելու համար գիւղատնտեսութիւնը:

«Սեփական հաց ունենալու» քաղաքականութիւնը եւրոպական պետութիւններու համար դարձաւ քաղաքական - տնտեսական կարդախօս: Քանի մը պետութիւններ, ինչպէս Ֆրանսան, Իտալիան, եւլն. կրցան այնքան աւելցնել իրենց գոնքի հողային տարածութիւնը, որ գրեթէ պէտք չունենան արտասահմանեան հացի ներածութեան:

Ասկէ առաջ երբ մենք խոսեցանք սոյն Հանրապետութեան վրայ, մտնանշեցինք, որ այս երկիրը գլխաւորապէս գիւղատնտեսական է. ասկէ զատ հողը դեռ եւս շատ մը վայրերու մէջ նախկին աւատական ձեւերով կը գըտնուի խոշոր կալուածատէրերու ձեռքը: Ասոնք, նախկին ռուսական կալուածատէրերու (պամէչչիկ) նման ունին իրենց սեփական դըրամատունը, Banco Hipotecario Nacional, որու շնորհիւ շատ հանգիստ կերպով կը քալեցնեն, պապէ պապ, թոռէ թոռ ժառանգութիւն մնացած հողային գործերը, միշտ շահագործելով մանր գիւղացին: Այս վերջիններու դառն աշխատանքի արդիւնքովն է որ չնչին փոքրամասնութիւն մը, մասնաւոր ամերիկեան ճոխութեամբ, Եւրոպայի գլխաւոր կեդրոններու մէջ արքայավայել օրեր կ'անցընէին:

Բայց տագնապը կը սաստկանայ օրէ օր: Մամուլն ու կառավարութիւնը իրենց ուշադրութիւնը լարած են այս ուղղութեամբ:

Գաւառներէն օրը օրին հասնող լուրերը հետզհետէ կը պարզեն գիւղատնտեսութեան տխուր վիճակը: Մասնաւորապէս ծանր է կացութիւնը Բերուի մէջ, որ Արժանթինեան Հանրապետութեան հողային տարածութեան մեծ մասը կը բռնէ, լայնածաւալ, խիտ ու բարձր բուսականութեամբ: Այս երկրամասը տնտեսութեան ամէնէն բարձր շրջանն է, որովհետեւ այնտեղ են կեդրոնացած հողագործութիւնը եւ խաշնարածութիւնը:

Այս օրերս յիշեալ շրջաններէն, ինչպէս նաեւ կօրտովայի ու Պուէնոս-Այրէսի հարաւային մասերէն օրն օրին, աւելի ու աւելի գէշ լուրեր կը հասնին Երաշտը, որ երկար ժամանակէ ի վեր կը տիրէ յիշեալ վայրերու մէջ, ամբողջապէս փճացուցած է բերքը: Այս իսկ պատճառով այժմ բնակչութեան մեծամասնութիւնը ոչ միայն նոր գանքի ու մշակութեան համար բան չունի, այլ եւ մտնուած է անել կացութեան, սովէ վախնալու աստիճան:

Տեղ տեղ կացութիւնը շատ աւելի տխուր պատկեր կը ներկայացնէ, որովհետեւ արդէն երրորդ տարին է որ բերքը կը փճանայ:

Քանի մը ամիս առաջ, այդ շրջաններու կողմէ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Հանրապետութեան նախագահին, որ խոստացաւ շուտափոյթ օգնութեան հասնիլ: Իսկապէս այնպէս ալ կառավարութիւնը անուն-դի ու առողջապահական նիւթերու ուղարկումէն վերջ, յանձնարարեց պետական դրամատան, Banco de la Nacion Argentinaի գաւառական մասնաճիւղերուն ներկայացնել մանրամասն տեղեկագիրներ, բանալ պէտք եղած վարկը որպէսզի գիւղացիները կարենան սերմնցու ու կենդանի ձեռք բերել իրենց հողաբաժինը մշակելու համար:

Այս կարգադրութիւնները, սակայն, ուտեստի եւ բժշկական օժանդակութենէն անդին չանցաւ, որովհետեւ հակառակ կառավարութեան տուած պաշտօնական հրամանին եւ պետական դրամատան գաւառական մասնաճիւղերու հետազօտութեան, երբ իր իսկական կացութեամբ պարզուեցաւ գիւղատնտեսութեան ընդհանուր վիճակը, խնդիրը ձգձգուեցաւ եւ խոստումները մնացին թուղթի վրայ: Մինչդեռ գանքի վերջին օրերն են, եւ անխուսափելի է վտանգը եկող տարուան բերքին համար:

Այս օրերս Պուէնոս-Այրէսի մէջ կրկին երեւաց գիւղացիական պատուիրակութիւն մը գլխաւորութեամբ տոքթ. կօնի: կը պահանջեն խոստացուած օժանդակութիւնը իրականացնել: կը հաստատեն թէ իրենց սահմանուած վարկը ողորմութիւն մը չպիտի ըլլայ, այլ մի՛շտ մը տիրող կացութենէն ազատելու համար:

Տարուէ տարի փճացող բերքը, արտածումի ու ներածման աստիճանական նուազումը, տեղական շուկաներու վրայ տիրող տագնապը, գիւղատնտեսութեան ներկայ անանկ վիճակը, օրը օրին աւելցող անգործութիւնը, Հանրապետութիւնը մատնած են անել ու միեւնոյն ժամանակ վտանգաւոր կացութեան մը...:

Այս կացութենէն ազատուելու համար, պետութիւնը ստիպուեցաւ Հիւսիսային Ամերիկայի օգնութեան դիմել եւ յիսուն միլիոնի փոխառութիւն մը կնքել, այն ալ վեց ամիս պայմանաժամով:

Միայն վեց ամիս...:

Պիտի կրնա՞յ տոկալ ժողովուրդը այս ծանր կացութեան:

* * *

Այս կացութիւնը անշուշտ իր որոշ ազդեցութիւնը կը թողու նաեւ մեզ, Հայերուս վրայ: Ասկէ վերջ, եթէ դեռ կան հոս ու հոն մնացած, ուշացածներ որոնք Հարաւային Ամերիկան ալ դրախտավայր մը կը կարծեն, թող լաւ գիտնան տիրող վիճակը, որ վերջէն չսկսին տեղի տալ անախորժութիւններու, այնպէս ինչպէս կը տեսնենք ամէն օր.

Ըսի թէ տիրող կացութիւնը կանդրադառնայ նաեւ Հայ գաղութի վրայ: Ահա թէ ինչպէս: Ամէն տարի դաշտային եւ այլ աշխատանքներու համար բազմաթիւ հայ երիտասարդներ գիւղերը կ'երթային գոնէ քանի մը ամսուան ապրուստ ապահովելու նպատակով: Այս տարի գիւղական տնտեսութեան համար ստեղծուած ծանր կացութիւնը պատճառ եղաւ, որ մեր երիտասարդութեան խոշոր մէկ մասը քաղաք մնան: Բոլորն ալ տնտեսական անասելի կացութեան մը մատնուած են:

Մեր Հայրենակիցներէն ա-նոնք որ այսպէս թէ այնպէս յաջողած էին գործի մտնել, այժմ ուղղակի ահուդողով, օրերը կը համրեն թէ կրճատման կարգը ե՛րբ իրենց պիտի հասնի: Այս օրերուն, կարգ մը խոշոր ձեռնարկներ, ազգուած հրապարակի վրայ տիրող տագնապէն, ստիպուեցան գործերը նուազեցնել, որու պատճառով ուրիշներու կարգին նաեւ Հայ աշխատաւորները անգործութեան մատնուեցան:

Ընդհանրապէս վերջերս նոր թափով սկսած է շեշտուիլ ազգային խտրութիւնը, որու պատճառով օտարը, կրճատման պարագային առաջին զոհը կ'ըլլայ, իսկ հաղուագիւտ գործի ընդունուելու ժամանակ ամենավերջինը: Ի՛նչ խօսք, որ Արեւելքցիին, այսինքն մեզ նմաններուն այդ վերջինէն ալ բաժին չի հասնիր:

Ու գլուխ պահելու, գոնէ օրուան ցամաք հաց մը ապահովելու համար, խեղճ ու թշուառ մեր հայրենակիցները ստիպուած են դիմել ամենավերջի միջոցին, այն է փողոցներ թափառիլ կօշիկները ներկելու համար:

Ես անկարող եմ նկարագրել սրտաճմլիկ վիճակը այն բազմաթիւ երիտասարդներու, որոնք օրն ի բուն կծկուած կտոր մը տախտակի վրայ, ակնապիշ, պատահական, ուշացած յաճախորդի մը կը սպասեն, որը իրենց քանի մը սէնթ պիտի նետէ: Օրուան մէջ քանի՞ հատ պիտի պատահի, եւ եթէ պատահի ալ ո՞ր մէկին բաժին պիտի ըլլայ: Դեռ աւելին. պիտի յաջողի՞ արդեօք խեղճը քանի մը ժամ անկիւն մը, կամ ծառի մը տակ շարունակաբար ծնալ մէկ-երկու կօշիկ մաքրելու համար, քանի որ ոտիկանութիւնը օրն ի բուն կը հետապնդէ այդ «թուրքօ»ները: Ի՞նչ ընէ խեղճը. առած քանի մը սէնթերը ոտիկանութե՞ան տայ օձիքը ազատելու համար, թէ ոտիկանատուն երթայ մէկ երկու օր նկուղին մէջ թաւալելու: Դեռ լաւ է եթէ ամուրի ըլլան, մին մինակ, իսկ անոնք որ ընտանիքի տէր են, մեծ, փոքր, հազիւ հազ օրը օրին ապրող:

Գիտեմ շատերը այս թշուառներէն, մտիկէն ծանօթ եմ անոնց տագնապին եւ վշտին: Շատերու հետ ամիսներով աշխատած եմ քով քովի: Մեծ մասով հաստատ աշխատաւորներ են, հողի մարդիկ, բնութեան ծոցին մէջ մեծցած զաւակներ, հուժկու ժրաջան: Մինչեւ հիմա տեսած ու կրած դառնութիւնն ու զրկանքները այնքան չեն ազդած իրենց վրայ, որքան այս վերջինը:

Բոլորն ալ խաբուածներ, մոլորածներ, պատահականութեան զոհեր:

Մեծ դեր կը խաղան նաեւ կլիման ու տնտեսական այն պայմանները որու մէջ կ'ապրին մեր Հայրենակիցները: Օրուան մէջ քանի մը անգամ փոխուելու ընդունակ օդին միանգամայն անվարժ ու անպատրաստ, դժուար թէ կարենան երկար տոկալ: Իսկ բնակարանի տագնապը թագ ու պսակն է բոլոր չարչարանքներուն: Հայ աշխատաւորը ստիպուած է բնակիլ ծայրամասերու մէջ, տախտակէ խոնաւ սենեակներու մէջ: Շատ անգամ մէեւնոյն սենեակին մէջ 4 5 հոգիով միայն:

Արդիւնքը պարզ է: Անխուսափելի հիւանդութիւններ որոնց շնորհիւ երէկի առողջ, կայտառ երիտասարդը այսօր արդէն վտիտ է, գունատ:

Աւելի կամ նուազ չափով նոյն կեանքին են մատնուած տեղւոյս հայութեան միւս հատուածները: Այնուամենայնիւ մեր խօսքը փոքրամասնութեան մասին չէ, այլ այն զանգուածներուն որոնք իրապէս այս տաժանելի կեանքը ապրելով կը տալին օրը օրին:

Ալլեւս աւելորդ է խօսիլ նաեւ գաղթի մասին: Նախկին թուրքահայ գաղթականութեան մեծ մասը կոտրած է: Առաջին սերունդը, որ տուին Սպանիացիները, այսօր վերջերս Իտալացիները, այսինքն որ մինչեւ հիմա գաղթականներու մասը կը կազմէին:

Մեզի համար ալ, սկսած շարժումը հակառակ ուղղութեամբ,— վերադարձ դէպի նոր Թափով սկսած է շեշտուիլ ազգային խտրութիւնը, որու պատճառով օտարը, կրճատման պարագային առաջին զոհը կ'ըլլայ, իսկ հաղուագիւտ գործի ընդունուելու ժամանակ ամենավերջինը: Ի՛նչ խօսք, որ Արեւելքցիին, այսինքն մեզ նմաններուն այդ վերջինէն ալ բաժին չի հասնիր:

Ու գլուխ պահելու, գոնէ օրուան ցամաք հաց մը ապահովելու համար, խեղճ ու թշուառ մեր հայրենակիցները ստիպուած են դիմել ամենավերջի միջոցին, այն է փողոցներ թափառիլ կօշիկները ներկելու համար:

Ես անկարող եմ նկարագրել սրտաճմլիկ վիճակը այն բազմաթիւ երիտասարդներու, որոնք օրն ի բուն կծկուած կտոր մը տախտակի վրայ, ակնապիշ, պատահական, ուշացած յաճախորդի մը կը սպասեն, որը իրենց քանի մը սէնթ պիտի նետէ: Օրուան մէջ քանի՞ հատ պիտի պատահի, եւ եթէ պատահի ալ ո՞ր մէկին բաժին պիտի ըլլայ: Դեռ աւելին. պիտի յաջողի՞ արդեօք խեղճը քանի մը ժամ անկիւն մը, կամ ծառի մը տակ շարունակաբար ծնալ մէկ-երկու կօշիկ մաքրելու համար, քանի որ ոտիկանութիւնը օրն ի բուն կը հետապնդէ այդ «թուրքօ»ները: Ի՞նչ ընէ խեղճը. առած քանի մը սէնթերը ոտիկանութե՞ան տայ օձիքը ազատելու համար, թէ ոտիկանատուն երթայ մէկ երկու օր նկուղին մէջ թաւալելու: Դեռ լաւ է եթէ ամուրի ըլլան, մին մինակ, իսկ անոնք որ ընտանիքի տէր են, մեծ, փոքր, հազիւ հազ օրը օրին ապրող:

Գիտեմ շատերը այս թշուառներէն, մտիկէն ծանօթ եմ անոնց տագնապին եւ վշտին: Շատերու հետ ամիսներով աշխատած եմ քով քովի: Մեծ մասով հաստատ աշխատաւորներ են, հողի մարդիկ, բնութեան ծոցին մէջ մեծցած զաւակներ, հուժկու ժրաջան: Մինչեւ հիմա տեսած ու կրած դառնութիւնն ու զրկանքները այնքան չեն ազդած իրենց վրայ, որքան այս վերջինը:

Բոլորն ալ խաբուածներ, մոլորածներ, պատահականութեան զոհեր:

Մեծ դեր կը խաղան նաեւ կլիման ու տնտեսական այն պայմանները որու մէջ կ'ապրին մեր Հայրենակիցները: Օրուան մէջ քանի մը անգամ փոխուելու ընդունակ օդին միանգամայն անվարժ ու անպատրաստ, դժուար թէ կարենան երկար տոկալ: Իսկ բնակարանի տագնապը թագ ու պսակն է բոլոր չարչարանքներուն: Հայ աշխատաւորը ստիպուած է բնակիլ ծայրամասերու մէջ, տախտակէ խոնաւ սենեակներու մէջ: Շատ անգամ մէեւնոյն սենեակին մէջ 4 5 հոգիով միայն:

Արդիւնքը պարզ է: Անխուսափելի հիւանդութիւններ որոնց շնորհիւ երէկի առողջ, կայտառ երիտասարդը այսօր արդէն վտիտ է, գունատ:

Աւելի կամ նուազ չափով նոյն կեանքին են մատնուած տեղւոյս հայութեան միւս հատուածները: Այնուամենայնիւ մեր խօսքը փոքրամասնութեան մասին չէ, այլ այն զանգուածներուն որոնք իրապէս այս տաժանելի կեանքը ապրելով կը տալին օրը օրին:

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ՉԵԿԱՅԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Դ.

ՄՈՍԿՈՒԱ Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՆՑԱՅՏԱՑՆԷ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐ ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ

Կէփէուի Փարիզի պատկերասրահին մօտ կ'աշխատէր նաեւ բացարձակ իրաւասու կազմակերպութիւն մը, որուն դռնէն ներս կը մտնուէր Վիքթոր Քէփի ձեռքով: Այս Քէփը (Պրասօլօֆ) ծագում էր օտար երկրէ մը ձեռք բերուած կղզի անցագրով: Իր կինը քոյրն էր ռուս դրիչներու խորհուրդին նախագահ Չերցովին: Օգնականին անունն էր Նայտին: Կէփէուն փարիզի մէջ կազմակերպած էր անոնց մեծ ընկերութիւն մը (Արտաքին վաճառականութեան Միութեան կան Ընկերութիւն, 1 փողոց Մ'օնտէթուռ), որ տարեկան քանի մը միլիոն ֆրանքի ապրանք կը ծախէր ու կը գնէր: Քէփ ընկերութեան պետն էր, իր տրամադրութեան տակ ունէր մէկէ աւելի օթոներ, նաեւ ուներ երկու ամարանոց Միութեան հարաւակողմը:

Այս ընկերութեան գործերը շատ լաւ առաջ կ'երթային, եւ Քէփ իր առեւտրական գործունէութենէն տարուելով՝ սկսաւ զանցառութիւններ ընել կիսով չափ իրեն յանձնուած գործին մէջ: Յաճախ յանձնառութիւններ կ'ընդունէր «օտարական» առեւտրական բնութեամբ հաւակրելի, սակայն ժամանակ էր անոնց մեծ մասը չկատարելու եւ առեւտրական գործողութիւններով զբաղող ռուս գաղթականներու մօտ, նաեւ պետական շրջանակներու մէջ: Բարեկամութեամբ կապուած միտդոսաւոր յայտնի գաղթականի մը հետ Մէօտոնի շրջակայքը: Տարեդարձին ընդարձակ առիթ լուսանկարուած էր Լուսանկարը Մոսկուա զրկուեցաւ Կէփէուին, որ սաստիկ ուրախացաւ Քէփի եւ ռուս բոլշեւիկեան գաղթականներուն միջեւ հաստատուած կապակցութեան վրայ:

Ատեն մը, Քէփ ինքզինքին սկսաւ խաղի տալ: Շատ չանցած տասը միլիոնի չափ ֆրանք կորսնցուց: Մոսկուա վախցաւ որ եթէ այսպէս երթայ, կրնայ բանտարկուիլ օր մը, եւ այդ պարագային ո՛վ կրնայ գիտնալ թէ ըսելիքներ պիտի չունենայ, շաղակրատութիւններ ընելով.... Ուստի որոշեցաւ գործը փոխադրել Մոսկուա: Օրին մէկը Քէփի անգամ մը եւս չերեւցաւ իր աշխատանքի սենեակին մէջ: Ուրիշներ ալ, ինչպէս ինքը, ամէն անգամ որ կ'երթային Մոսկուա, կը վերադառնային ոչինչով: Ուրիշներ ալ, որոնք Մոսկուա կը մնային, կը մոռնային Փարիզի մասին: Նախկին Թ... կոտրած է: Առաջին ազդանշանը տուին Սպանիացիները, յետոյ Իտալացիները, այսինքն որ մինչեւ հիմա գաղթականներու մասը կը կազմէին:

Մեզի համար ալ, սկսած շարժումը հակառակ ուղղութեամբ,— վերադարձ դէպի Նոր Թեամբ,— վերադարձ դէպի նոր ըոպա:

Դէպի Արեւելք, գոնէ քիչ մօտիկ մեր Հայրենիքին:

Ընտանիքներ կան, որ այդ ուղղութեամբ կը պատրաստուին:

Գոնէ վերջինն ըլլար այս թափառումը...:

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

…ինչած է, եւ թէ ատիպո…
…ար պէտք է փարիզ դառ…
…ին օթոյին մէջ նետուե…
… եւ համպուրկ խարխոյղ
…ղային նաւու մը մը ներք…
…աներուն մէջ արթնցաւ Լէ…
…ին փոխադրեցին զինքը։
…ալի մէջ դատուեցաւ կէ…
…կողմէ, եւ իր կնոջ եղ…
…Ջիրցօֆի դիմումներուն
…ին միայն իր պատիժը տա…
…րուան խցարգելութիւն
… Մօլօվքի, ձերմակ Մովուն
… Ռուսիոյ ծայ…
…Նանովիչ շատ զգուշաւոր էր։
…ցնէ ըլլալով հանդերձ ես
…ին առիթ ունեցայ իր շա…
…կութիւններուն տեղեակ
…ւ։
1928 ամրան, երիտասարդ
…ներկայանալով դեսպանա…
…յտարարեց թէ ինքը
…ա իտալական դեսպանա…
…ներէն մէկուն մէջ պաշ…
…այ է։ Քարտուղար կէյ…
…ան ընդունեց զինքը։ Օտա…
…յտարարեց թէ դրա…
…ինքը նեղութեան մէջ գտնուե…
…ան նեղութեան մէջ գտնուե…
…արամադիր է սովետներուն
…ել իր պետերէն զղջացած
…կցութեան բանալին։ Կէյ…
…ութիւն տուաւ Եանովիչի։
…ին պատասխանուեցաւ։
…ական Տօվկալէվսքի, վճա…
…ընէլ առաջ, պէտք ունի
…արկ մը նետելու ծածկա…
…թեան բառարանին եւ աղիւ…
…ին վրայ։ Իտալացին համոզ…
…ով բերաւ վաւերագիրը։ Երբ
…ը սրահին մէջ կը սպասէր,
…նովիչի կինը, մէկ ու կէս ժա…
… պէտք եղածը լուսանկա…
… Եւ յետոյ եկան ըսին Իտա…
…ին թէ դեսպանատունը զղ…
…ած ծածկագրութիւններ չէր
…ր։ Առանց ծախքի տէր է…
…«պարանք»ին։

1929ին, նոյնօրինակ պատ…
…ին մը տեղի ունեցաւ նաեւ
…կան ծածկագրութեանց
…մասին։ Անծանօթ մը Եանո…
…ի ներկայացուց Լոնտոնի ար…
…քին պաշտօնատան մէջ
…ատանի անգլ. իշխանու…
…նց հետ յարաբերութիւննե…
…ծածկագրութեանց բանա…
…ասոր ալ միեւնոյն գաւեշտը
…ացին եւ տիկին Եանովիչ
…անակ ունեցաւ ամէն բան
…անկարելու։ Այս երկու շա…
…ակութիւնները զրամական
…որ պարգեւով վարձատուե…
…ան Եանովիչի։
…ը յիշեմ խօսակցութիւն մը
… ունեցայ Տովկալէվսկիի
…ին կազմակերպուած փոքէ…
…մը միջոցին։ Դեսպանատան
…որ պաշտօնատարները շատ
…ամանակ կը վատնէին այս
…ղով։ Տովկալէվսկի եւ Մոս…
…այի պետական պանքային
…երէն Փխաթաքօվ երկուքն
…ոլի էին թղթախաղի։ Ա…
…ցէ շա՛տ դրամ շահած եմ,
…ակայն դադրեցուցի այդ
…աքոյթներուն իմ մասնակ…
…ութիւնս, որովհետեւ ինձի հա…
…ր նեղացուցիչ էին այդ շա…
…նականական շահերը։

Օր մը Եանովիչ մեր խաղին ժամանակ եցաւ, եւ Տովկալէվս…կիի հետ քանի մը հազար ֆր…անք կորնչուց։ Խիստ ղգայ…նացած էր։ Ըսի իրեն հեգնու…թեամբ.

— Մի՛ նեղուիք… Ո՛րչափ ապուշներ կան ծածկագրու…թիւններ ծախելու պատրաստ։

Եանովիչ պատասխանեց.

— Ոչինչ գո՛րծ… Ի՞նչ կը շահիմ կը կարծես այդ ծածկա…գրութիւններէն։ Հազիւ հազ հազար տոլարի չափ։ Մէկը կը ճանչնամ որուն բախտը կը բա…նի Ռումանացիներուն ժօտ։ Յա…ղոդած է մինչեւ իսկ Պուքրէշի Ապահովութեան տնօրէնութեան մէջ կին մը տեղաւորել։ Այս պահուս իր տրամադրութեան տակ ունի բոլոր ռումանական ծածկագրութիւնները, եւ ամէ…նէն աւելի գազտնի բաներուն ծանօթ է։ Ահա դրամ շահողը ա՞ն է…

Քանի մը հարցումներ ըրի իրեն։ Քանի մը գաւաթ վօտկան շատախօս ըրած էին զինքը։ Ըսի իրեն.

— Ռումէնները ի՞նչպէս չեն կռահեր թէ իրենց գաղտնի ոս…տիկանութեան պետը կէյիէնին համար կ՚աշխատի։

Եանովիչ խնդալէն մարե…ցաւ.

— Անզուգական մէկն է։ Ամ…բողջ Պեսարապիոյ համալնա…վարները կը զոդան իրար, երբ զանոնք ձերբակալէ, իր իսկ գրասենեակին մէջ կը տանջէ։ Ռումէնները ի՞նչպէս կրնան ու…րեմն ընդունիլ որ այդ մարդը մեր աշխատակիցն է։

Ապուշ կտրեցայ զարման…քէս։ Ի՞նչպէս կ՚ըլլայ այս։ կէ…կէուի գործակալ մը որ ռումէն համալնավար չարչարէ։ Մա…տանալական դիւտ, ասկից աւե…լին չի կրնար ըլլալ։

Եանովիչ յարեց.

— Անոր շնորհիւ գիտենք նաեւ թէ Փարիզի մեր դեսպա…նին կինը որո՛նց հետ կը պարէ (Տովկալէվսկի կարմրեցաւ)։

Կը յիշեմ նաեւ որ 1929 մայիսին Լիթվինովէն նամակ մը առինք որ կ՚ըսէր թէ ֆրան…սական կառավարութիւնը Մոս…կուայի արտաքին գործակարու…թեան կը հարցնէր թէ ի՛նչ ե…ղած է ֆրանսական քաղաքացի Լէժէյ անունով մէկը, որ ասկից առաջ Ռուսիա մեկնած է եւ ան…կէց ի վեր իրմէ որեւէ հետք չկար։

«Կէպէուն մեզի կը պատճա…խանէ, կը գրէր Լիթվինով, թէ պէտք է ամէն գնով հերքել Լէ…ժէյի Խորհրդային երկիր ոտք կոխած ըլլալը… Կ՚ենթադրեմ թէ Լէյժէյ կէպէուի «հիւանդա…նոցներ»էն մէկուն մէջ կը գտ…նուի։ Այժէն պարագայի մէջ, մենք ազդուրէն պնդեցինք Մոս…կուայի ֆրանսական դեսպանին ժօտ թէ այդ քաղաքացի՛ն բնաւ Ռուսիա եկած չէ։ Եթէ նոխարարութիւնը այս մասին ձեզի ալ բան մը հարցնէ, մեզի պէս դուք ալ պնդեցէք թէ ըն…կեր Լէյժէյ բնաւ մեր հողին վրայ դտնուած չէ…»

Լէյժէյ Սօֆիա կը բնակէր ա…տենօք։ Պատերազմի միջոցին հակաղինուորական, խիստ յա…ոաջացած գաղափարներու տէր, իր յարկաբաժինին մէջ ապաս…տան տուած էր մահուան դա…տապարտուած երկու պուլկար համալնավարներու։ Պուլկար ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երկու համալնավարները եւ Լէյժէյն, որ հրացանազարկ ըլլա…լու դատապարտուեցաւ։ Բայց ֆրանսական կառավարութեան միջամտութեան վրայ թագա…ւորը ներեց եւ արտաքսուեցաւ Պուլկարիայէն։ Պերլին հասնե…լով Լէյժէյ համալնավար դար…ձաւ եւ ամէնագործօն անդամնե…րէն մին եղաւ Մօսկուայի, այսինք…քըն քաղաքական դատապարտ…եալներու միջազգային օգնու…թեան։ Բայց Լէյժէյի համար հա…մալնավարական կիրքը երկա…րատեւ չեղաւ, Սկսաւ քննա…դատել Կոմինտէրնի ընթացքը խիստ ծանր բառերով։ Լէյժէյ հրաւիրուեցաւ Մոսկուա երթա…լու, ուր իբր թէ տեղեկագիր մը պէտք էր տար իր պետերուն։ Անկէց քանիցս նամակներ ուղ…ղեց իր կնոջ, որոնց մէջ դառ…նապէս կը քննադատէր Մոս…կուայի կեանքը եւ խորհրդային ամբողջ վարչութիւնը։ Իր նա…մակներէն մին կէպէուի ձեռքը անցաւ։ Այնուհետեւ այլեւս վճ…ռուած էր Լէյժէյի բախտը։ Ձեր…բակալուելով դատապարտուե…ցաւ տասը տարուան։

Ֆրանսական կառավարու…թիւնը չորս ծանուցագիր ուղղեց այդ դժբախտ մարդուն մասին, եւ գործավարը սակայն միշտ պատասխանեց թէ այդ տեսակ մարդու մը Ռուսիա հաւնելը ոչ ոք գիտէ։

Լէյժէյի կինը ամուսինին ան…յայտ ըլլալէն ի վեր Փարիզ կը բնակի։

ԳՈՐԾԱԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Փրակայի մէջ կը հրատա…րակուի ռուսերէն լեզուով «Ցնտե…սական Ցետրակ» մը, զոր կը խմբագրէ ռուս տնտեսագէտ մը, փրոֆ. Պրոկոպովիչ, նախկին նա…խարար։

Այդ պարբերականին վերջին թիւին մէջ կ՚երեւի յօդուած մը ստորագրութեամբ նոյն տնտեսա…գէտին, որ կ՚ուսումնասիրէ Ռու…սիոյ ներկայ գործազրկութիւնը։ Ահա ընդհանուր բովանդակու…թիւնը այդ կարեւոր յօդուածին։

Խորհրդային վիճակագրու…թիւնները պակասաւոր են եւ չեն ներկայացներ գործազրկութեան իրական վիճակը։ Բոլոր թիւերը քաղուած են Աշխատանքի նակա…րանէն եւ սէնտիքաններէն։ Այս երկու գրասենեակները երկու խումբի կը բաժնեն գործազրկ…ները։

I.— Բուն գործազուրկները,

2.— Գործազուրկներ, որոնք առաջին անգամ գործ կը փնտռեն, — բանուորներու զաւակներ, զին…ուորութենէ վերագարձած երիտա…սարդներ, վարժարանները աւար…տած ուսանողներ, վերջապէս ա…նոնք որ պայմանաւորուած չեն որեւէ հաստատութեան հետ եւ դուրսը կը մնան գործազրկութեան եղանակներուն։

Պատկերը աւելի ճիշդ դար…ձնելու համար կուտանք հետեւեալ վիճակագրութիւնը.—

Գործազուրկներ՝

I.— Սէնտիքայի մէջ արձանագրուած

1926—27ին	*1,774,100*
1927—28ին	*2,192,400*
1928—29ին	*2,319,700*

2.— Սէնտիքայի մէջ չարձանագրուած՝

1927—28ին	*185,000*
1928—29ին	*196,300*

3.— Առաջին անգամ գործ փնտռողներ՝

1927—28ին	*295,400*
1928—29ին	*396,800*

4.— Գործազուրկներուն ընդհանուր թիւը՝

1927—28ին	*2,672,800*
1928—29ին	*2,912,800*

5.— Ռուսիոյ բանուորներուն թիւը՝

1926—27ին	*10,990,100*
1927—28ին	*11,455,900*
1928—29ին	*12,147,000*

6.— Այսպէս, *1927—28ին* գործազուրկները, բաղդատելով Ռուսիոյ բանուորներուն թիւին հետ, կը ներկայացնէին *23,3* առ հարիւր համեմատութիւն մը, *1928—29ին' 23,9* առ հարիւր համեմատութիւն մը։

7.— Սէնտիքայի մէջ արձանագրուած բանուորը, բաղդատելով Ռուսիոյ բանուորնե…րուն թիւին հետ, *1927—28ին* կը ներկայացնէր *19,1* առ հա…ժեմատութիւն մը, *1928—29ին' նոյնպէս։*

Այս պատկերէն կը տեսնուի, որ գործազուրկները եւ բանուոր…ները աճած են միեւնոյն ատեն, բայց գործազուրկները՝ աւելի մեծ համեմատութեամբ։

Ռուսիոյ գործազուրկները ընդ…հանրապէս շատ երկար կը սպա…սեն գործ գտնելու համար։ *1927—28ին* գործազրկութեան տեւողութիւնն էր միջին հաշիւով *9,1* ամիս, կիներու համար՝ *12,4* ամիս։

Գործազրկութիւնը կապուած է կազմական պատճառներու, որոնց բարձումը տարիներ կը պահանջէ։

Թէ ի՞նչ նպաստ կը ստանան գործազուրկները, ահա կարգ մը թիւեր այդ մասին.

Նպաստընկալ

1926—27ին	*473,000*	հոգի
1927—28ին	*657,000*	»
1928—29ին	*875,000*	«

Այս ձեւով բանուորներու ամ…բողջ թիւին հարիւրին *25—30*ն է, որ նպաստ կը ստանայ։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՎԱԼԱՆՍ — Շաբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ Ա. Ահարոնեանի յոբելինական հանդէսը, թաղա…պետական ընդարձակ սրահին մէջ, խուռն բազմութեան մը ներկա…յութեամբ։ Կը մասնակցէին խար…բերդի, Երզնկայի, Շապին Գարա…հիսարի, Չարսանճագի, Ափիոն Գարահիսարի հայրենակցական միութիւնները, Զ. Ե. Ո. Միու…թեան, Ա. Ե. Հ. կարմիր խաչի, Ֆրանսահայ սկաուտներու տեղա…կան մասնաճիւղերը, ինչպէս նաեւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Վալանսի Շրջ. կոմիտէն հեւալն։

Հանդէսին նախագահը, պ. Անդրանիկ Նալպանեան մաս…րամասնօրէն պատկերացուց Ահա…րոնեանի գրական գործունէութի…նը ցետոյ յօտնկայս ունկնդրուե…ցաւ «Մեր հայրենիք»ը, Հ. Ց. Դ. Վալանսի երկսեռ երգչախումբին կողմէ։ Ընկ. Սարգիս Պիլալեան, արտասանեց Ահարոնեանի «Ուխ…տաւորը»։ Պօլէնէն ընկեր Հայկու…նի արտասանեց «Ցարգանք քեզ»։ Ընկեր Մաթէոս Պէրքեան Խար…բերդի Հայրենակցական Միու…թեան կողմէ արտասանեց «Մա…սիս»ը։ Յովսէփ Շամլեան արտա…սանեց Վիչէն Սրապեանի «Ձօն»ը տպուած «Ցառաջ»ի մէջ եւ նուիր…ուած Ահարոնեանի։ Ձափհաս Որ…բերու Մասնաճիւղին կողմէ ար…տասանեց պ. Սարգիս Քինտոյ…եան, իսկ ֆրանսերէն արտասա…նութիւն մը ըրաւ սկաուտներու խումբէն Մամբրէ Սէմէրճեան։ Եր…գեցին ընկեր Գեղամ Շէհրիբեան «Մեր խաւարը» եւ «Հայաստան»ը նոյնպէս կարմիր խաչի անդա…մուհիներէն Ցիկին Ա. Նալպանտ…եան երգեց «Քնիր իմ բալիկ»ը։ Միջանկեալ երգուեցաւ «Հիմի էլ լռեն ք» ցետոյ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէին կողմէ ուղերձ մը կարդաց ընկ. Մ. Գաւիթեան։ Հանդէսի առաջին մասը լրանալէ վերջ, 15 վայրկեան դադար տըր…ուեցաւ, որու ընթացքին ի նպաստ Գրական Գօնտի Հանգանակու…թիւն եղաւ եւ գոյացաւ *1200*ի ժօտ դուրար մը։

Ք. մասի սկզբնաւորութեան եղան մեներգներ եւ արտասա…նութիւններ։ Ցետոյ բեմ հրաւիր…ուեցաւ ընկ. Միքայէլ Վարանդ…եան, որ պարզեց Սորպոնի հանդէ…սին աննախընթաց յաջողութիւնը, եւ ներկայացուց Ա. Ահարոնեանը իբրեւ գրագէտ եւ հանրային գործիչ։

Հանդէսը վերջացաւ «Բամ փորոտան» խմբերգով։

Լեռնասար

* * *

ՍԻՆ ՀԱՄՈՆ (Ցպատգամ).— Մայիս *II*ին քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ, ներկա…յութեամբ խուռներամ բազմու…թեան տօնուեցաւ Ա. Ահարոնեա…նի քառասնամեայ գրական յո…բելեանը։ Բեմին ճակատը դրուած էր յոբելեարին մեծադիր նկարը, զարդարուած հայկական ձեռա…գործներով։ Նախագահ պ. Ք. կա…րապետեան՝ բացատրելով հանդէ…սին նպատակը, տուաւ քանի մը գիծեր յոբելեարի կեանքէն։ Երգ…չախումբի կողմէ երգուեցաւ «Բամ փորոտան»ը, որմէ ետքը պ. Մ. Թաշճեան յաջողութեամբ արտասանեց «Սեւ Խաւար»ը, իսկ Օր. Զարուհի երգեց «Զայն տուր ով ծովակ»ը։ Երգչախումբը կրկին Թնդացուց «Դու զով խնդրես»ը։ Օրուան բանախօսը, պ. Թագուր Այվազեան բացատրեց Ա. Ահա…րոնեանի կատարած մեծ դերը հայ գրականութեան մէջ։

Երգչախումբը երգեց «Զար…թիր որդեակ»ը, իսկ պ. Ցակոբ Եաղուպեան արտասանեց «Լաց պառաւը»։ Օր. Նուարդ Սուքիաս…եան երգեց «Քնիր իմ բալիկ»ը, պ. Ս. Ընտրիկեան կարդաց «Ա…րաքսը» (Ահարոնեանի), կրկին Օր. Ն. Սուքիասեան երգեց «Պար…զիր աղբիւր»ը։ Քանի մը արտա…սանութիւններէ եւ երգերէ յե…տոյ, վիճակահանութեան դրուե…ցաւ յոբելեարին նկարը, եւ երե…կոյթը փակուեցաւ ուշ ատեն, ժո…ղովուրդը մեկնեցաւ մրմնջելով «Ցարգանք քեզ»ը գրականու…թեան մեծ մարդուն։

Հանդէսին մէջ կարդացուելէ յետոյ, Ս. Շամոնի գաղութին կողմէ Ա. Ահարոնեանի հեռա…գրուեցաւ յարգանքի ուղերձ մը։

Մ. Պենոն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱԳԳ. մեծ ժողովը վաւերացուց հրամանագիր մը, որ գործադրելի կը հռչակէ Պոլ…սոյ միջազգային խառն դատա…րաններուն կողմէ տրուած Լո…զանի դաշնագրին հետ կապուած բոլոր վճիռները։

Կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 26 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

— Տղե՛րք, բաւականին կազ…մուեցանք, ա՛լ կուիւ ըլլայ, ա՛ղ ըլլայ…

Մեր վաչադները դարձուցինք Պարսկաստան, Գործօթից դարձանք երկու վաչադ եւ երե…քեան ճանապարհ ընկանք իմ անապատը։

Խումբը քալեցնողը եւ հաւա…րողը ես էի։ Բաւական տեղ գացինք, ճանապարհը սկսաւ անայ ծովու եզերքէն գնալ։ Մեր վաչադները ըսին թէ՝ հոս…տան ցանող Պարսիկներ կան։ Տղերքը կարգաչ կը քալէին։ Մենք երկու շուն յարձակուե…ցան մեր վրայ, Պարսիկներէն ալ նետուեցան եկան։ Մօտեցան մի՞ 50 քալի վրայ։ Ես պոռացի տաճ…կերէն.

— Լիրբե՛ր, չէ՞ք տեսներ, որ մեր քիւրտերը կ՚անցնին, շները բռնե…ցէ՛ք։ Մարատ չաուշ, ըսի ըն…կերոջս, վուրմա՛։

Ներանք վախնալէն անմիջա…պէս շները բռնեցին եւ չգիտ…ցան մեր ով ըլլալը։

Այդ օրը ճանապարհիս շատ երկար էր։ Վաչադները, որ ինձի հետ ընտելացած էին, կ՚ըսէին.

— Աստուծու սիրուն, թո՛ղ տղերքը քալեն, վրանիս կը լուսնայ, դաշտի մէջ կը մնանք։

Ես ըսի խմբապետներուն, թէ վաչադներն էսպէս կ՚ըսեն։

Ես եւ Դաւուանցի Աշոտը միշտ վաչադի հետ առաջ կ՚եր…թայինք, միեւնոյն ժամանակ յետ կը վերադառնայինք, կը խնդրէինք տղայոց, որ ամփոփ եւ արագ քալեն։

Աղօթարանը արդէն բացուաւ։ Դեռ ունէինք մէկուկէս ժամուան ճանապարհ։ Խումբը շատ էր կտրուած։ Հող կար հալ դիւղ մը, որի անունը մոռցեր եմ։ Վերա…դարձայ, տեսայ՝ Գուրգէնը ա…մէնքիս վերջն է։ Ըսի.

— Փոխանակ դու քալելու, եւ տղայքն ալ քալեցնելու, դու յետ ես մնացեր։

— Քալում եմ, էլի՛, հոգի՞ս ես առնում։

Ես նորէն առաջ վազեցի, հա…սայ Աշոտին։ Տեսանք մարդ մը կուգայ դէպի մեզ։ Թաղնուեցանք եւ երբ մարդը եկաւ, մենք բռնեցինք։

— Լօ՛, դու ֆըլէ՛յ դուրմանչ, — հարցուց Աշոտը,

— Ֆըլէյ,— ըսաւ վախեցած։

— Հա՛, հա՛յ ես, մի՛ վախնար, — ըսինք, — ընկեր ունի՞ս։

— Ունիմ։

— Դէ կանչէ՛, թող գայ։

Ընկերը եկաւ, նրան թողուե…ցինք վերջը մնացող տղայոց, որ նրանց գիւղը տանէ, իսկ մենք սկսեցինք արագ քալել դէպի Լիմ անապատի դրսի տունը։

Կէս ժամ արեւով քալելէն վերջ, հասանք վանքի դրսի տունը։ Անմիջապէս ծովու եզեր…քը կրակ վառեցինք (վանքի եւ դրսի տան պայմանն է որպէս զի ներսէն նաւ մը ուղարկեն)։ Նաւը եկաւ, լցուեցանք մէջ ու գացինք Լիմ անապատը։ Մեզի յետ էին մնացած 9 ընկեր, ո…րոնց մեր թողուցած հալ տղան տարեր էր գիւղը եւ առանց ոչ ոքի լուր տալու, տեղաւորեր էր մարագի մը մէջ, քերեր էր նրանց հաց եւ ջուր եւ երեկո…յեան ժուռ տալուն՝ ընկեր ա…ոաջնին քերեր էր ծովեզերքը։

Արդէն մենք նաւը նստած պատրաստուած էինք։ Նրանք ալ եկան մեր քով։ Երրորդ օրը հա…րիւր ձիաւոր եկած խուզարկած էին այդ գիւղը, մի քանիսն ալ չարչարած, բայց դատարկաձեռն վերադարձած էին։ Մատնութիւն չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ բացի վերոյիշեալ տղուց ոչ ոք չգիտէր մեր տղաներու հոն ըլ…լալը։

* * *

Մենք երկու օր նստեցինք Լիմ անապատը, ապա վանքի փոքր նաւով գացինք դէպի կտուց անապատը։ Նաւն ունէր երկու նաւաստի, մէկ ղեկավար։ Մենք ալ 43 հոգի էինք մեր ունեցած ռազմամթերքով։ Նաւը փոքր ըլլալու պատճառաւ՝ կէս արշին ջրից բարձր էր մնացած։ Մինչեւ գիշերուան ժամը չորսը գործազուրկները, ահա կարգ մը թիւեր այդ մասին.

Նպաստընկալ

1926—27ին	*473,000*	հոգի
1927—28ին	*657,000*	»
1928—29ին	*875,000*	«

Այս ձեւով բանուորներու ամ…բողջ թիւին հարիւրին *25—30*ն է, որ նպաստ կը ստանայ։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՎԱԼԱՆՍ — Շաբաթ իրիկուն տեղի ունեցաւ Ա. Ահարոնեանի յոբելինական հանդէսը, թաղա…պետական ընդարձակ սրահին մէջ, խուռն բազմութեան մը ներկա…յութեամբ։ Կը մասնակցէին խար…բերդի, Երզնկայի, Շապին Գարա…հիսարի, Չարսանճագի, Ափիոն Գարահիսարի հայրենակցական միութիւնները, Զ. Ե. Ո. Միու…թեան, Ա. Ե. Հ. կարմիր խաչի, Ֆրանսահայ սկաուտներու տեղա…կան մասնաճիւղերը, ինչպէս նաեւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Վալանսի Շրջ. կոմիտէն հեւալն։

Հանդէսին նախագահը, պ. Անդրանիկ Նալպանեան մաս…րամասնօրէն պատկերացուց Ահա…րոնեանի գրական գործունէութի…նը ցետոյ յօտնկայս ունկնդրուե…ցաւ «Մեր հայրենիք»ը, Հ. Ց. Դ. Վալանսի երկսեռ երգչախումբին կողմէ։ Ընկ. Սարգիս Պիլալեան, արտասանեց Ահարոնեանի «Ուխ…տաւորը»։ Պօլէնէն ընկեր Հայկու…նի արտասանեց «Ցարգանք քեզ»։ Ընկեր Մաթէոս Պէրքեան Խար…բերդի Հայրենակցական Միու…թեան կողմէ արտասանեց «Մա…սիս»ը։ Յովսէփ Շամլեան արտա…սանեց Վիչէն Սրապեանի «Ձօն»ը տպուած «Ցառաջ»ի մէջ եւ նուիր…ուած Ահարոնեանի։ Ձափհաս Որ…բերու Մասնաճիւղին կողմէ ար…տասանեց պ. Սարգիս Քինտոյ…եան, իսկ ֆրանսերէն արտասա…նութիւն մը ըրաւ սկաուտներու խումբէն Մամբրէ Սէմէրճեան։ Եր…գեցին ընկեր Գեղամ Շէհրիբեան «Սեւ Խաւարը» եւ «Հայաստան»ը նոյնպէս կարմիր խաչի անդա…մուհիներէն Ցիկին Ա. Նալպանտ…եան երգեց «Քնիր իմ բալիկ»ը։ Միջանկեալ երգուեցաւ «Հիմի էլ լռեն ք» ցետոյ Հ. Ց. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէին կողմէ ուղերձ մը կարդաց ընկ. Մ. Գաւիթեան։ Հանդէսի առաջին մասը լրանալէ վերջ, 15 վայրկեան դադար տըր…ուեցաւ, որու ընթացքին ի նպաստ Գրական Գօնտի Հանգանակու…թիւն եղաւ եւ գոյացաւ *1200*ի ժօտ դուրար մը։

Ք. մասի սկզբնաւորութեան եղան մեներգներ եւ արտասա…նութիւններ։ Ցետոյ բեմ հրաւիր…ուեցաւ ընկ. Միքայէլ Վարանդ…եան, որ պարզեց Սորպոնի հանդէ…սին աննախընթաց յաջողութիւնը, եւ ներկայացուց Ա. Ահարոնեանը իբրեւ գրագէտ եւ հանրային գործիչ։

Հանդէսը վերջացաւ «Բամ փորոտան» խմբերգով։

Լեռնասար

* * *

ՍԻՆ ՀԱՄՈՆ (Ցպատգամ).— Մայիս *II*ին քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ, ներկա…յութեամբ խուռներամ բազմու…թեան տօնուեցաւ Ա. Ահարոնեա…նի քառասնամեայ գրական յո…բելեանը։ Բեմին ճակատը դրուած էր յոբելեարին մեծադիր նկարը, զարդարուած հայկական ձեռա…գործներով։ Նախագահ պ. Ք. կա…րապետեան՝ բացատրելով հանդէ…սին նպատակը, տուաւ քանի մը գիծեր յոբելեարի կեանքէն։ Երգ…չախումբի կողմէ երգուեցաւ «Բամ փորոտան»ը, որմէ ետքը պ. Մ. Թաշճեան յաջողութեամբ արտասանեց «Սեւ Խաւար»ը, իսկ Օր. Զարուհի երգեց «Զայն տուր ով ծովակ»ը։ Երգչախումբը կրկին Թնդացուց «Դու զով խնդրես»ը։ Օրուան բանախօսը, պ. Թագուր Այվազեան բացատրեց Ա. Ահա…րոնեանի կատարած մեծ դերը հայ գրականութեան մէջ։

Երգչախումբը երգեց «Զար…թիր որդեակ»ը, իսկ պ. Ցակոբ Եաղուպեան արտասանեց «Լաց պառաւը»։ Օր. Նուարդ Սուքիաս…եան երգեց «Քնիր իմ բալիկ»ը, պ. Ս. Ընտրիկեան կարդաց «Ա…րաքսը» (Ահարոնեանի), կրկին Օր. Ն. Սուքիասեան երգեց «Պար…զիր աղբիւր»ը։ Քանի մը արտա…սանութիւններէ եւ երգերէ յե…տոյ, վիճակահանութեան դրուե…ցաւ յոբելեարին նկարը, եւ երե…կոյթը փակուեցաւ ուշ ատեն, ժո…ղովուրդը մեկնեցաւ մրմնջելով «Ցարգանք քեզ»ը գրականու…թեան մեծ մարդուն։

Հանդէսին մէջ կարդացուելէ յետոյ, Ս. Շամոնի գաղութին կողմէ Ա. Ահարոնեանի հեռա…գրուեցաւ յարգանքի ուղերձ մը։

Մ. Պենոն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱԳԳ. մեծ ժողովը վաւերացուց հրամանագիր մը, որ գործադրելի կը հռչակէ Պոլ…սոյ միջազգային խառն դատա…րաններուն կողմէ տրուած Լո…զանի դաշնագրին հետ կապուած բոլոր վճիռները։

Կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 26 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

— Տղե՛րք, բաւականին կազ…մուեցանք, ա՛լ կուիւ ըլլայ, ա՛ղ ըլլայ…

Մեր վաչադները դարձուցինք Պարսկաստան, Գործօթից դարձանք երկու վաչադ եւ երե…քեան ճանապարհ ընկանք իմ անապատը։

Խումբը քալեցնողը եւ հաւա…րողը ես էի։ Բաւական տեղ գացինք, ճանապարհը սկսաւ անայ ծովու եզերքէն գնալ։ Մեր վաչադները ըսին թէ՝ հոս…տան ցանող Պարսիկներ կան։ Տղերքը կարգաչ կը քալէին։ Մենք երկու շուն յարձակուե…ցան մեր վրայ, Պարսիկներէն ալ նետուեցան եկան։ Մօտեցան մի՞ 50 քալի վրայ։ Ես պոռացի տաճ…կերէն.

— Լիրբե՛ր, չէ՞ք տեսներ, որ մեր քիւրտերը կ՚անցնին, շները բռնե…ցէ՛ք։ Մարատ չաուշ, ըսի ըն…կերոջս, վուրմա՛։

Ներանք վախնալէն անմիջա…պէս շները բռնեցին եւ չգիտ…ցան մեր ով ըլլալը։

Այդ օրը ճանապարհիս շատ երկար էր։ Վաչադները, որ ինձի հետ ընտելացած էին, կ՚ըսէին.

— Աստուծու սիրուն, թո՛ղ տղերքը քալեն, վրանիս կը լուսնայ, դաշտի մէջ կը մնանք։

Ես ըսի խմբապետներուն, թէ վաչադներն էսպէս կ՚ըսեն։

Ես եւ Դաւուանցի Աշոտը միշտ վաչադի հետ առաջ կ՚եր…թայինք, միեւնոյն ժամանակ յետ կը վերադառնայինք, կը խնդրէինք տղայոց, որ ամփոփ եւ արագ քալեն։

Աղօթարանը արդէն բացուաւ։ Դեռ ունէինք մէկուկէս ժամուան ճանապարհ։ Խումբը շատ էր կտրուած։ Հող կար հալ դիւղ մը, որի անունը մոռցեր եմ։ Վերա…դարձայ, տեսայ՝ Գուրգէնը ա…մէնքիս վերջն է։ Ըսի.

— Փոխանակ դու քալելու, եւ տղայքն ալ քալեցնելու, դու յետ ես մնացեր։

— Քալում եմ, էլի՛, հոգի՞ս ես առնում։

Ես նորէն առաջ վազեցի, հա…սայ Աշոտին։ Տեսանք մարդ մը կուգայ դէպի մեզ։ Թաղնուեցանք եւ երբ մարդը եկաւ, մենք բռնեցինք։

— Լօ՛, դու ֆըլէ՛յ դուրմանչ, — հարցուց Աշոտը,

— Ֆըլէյ,— ըսաւ վախեցած։

— Հա՛, հա՛յ ես, մի՛ վախնար, — ըսինք, — ընկեր ունի՞ս։

— Ունիմ։

— Դէ կանչէ՛, թող գայ։

Ընկերը եկաւ, նրան թողուե…ցինք վերջը մնացող տղայոց, որ նրանց գիւղը տանէ, իսկ մենք սկսեցինք արագ քալել դէպի Լիմ անապատի դրսի տունը։

Կէս ժամ արեւով քալելէն վերջ, հասանք վանքի դրսի տունը։ Անմիջապէս ծովու եզեր…քը կրակ վառեցինք (վանքի եւ դրսի տան պայմանն է որպէս զի ներսէն նաւ մը ուղարկեն)։ Նաւը եկաւ, լցուեցանք մէջ ու գացինք Լիմ անապատը։ Մեզի յետ էին մնացած 9 ընկեր, ո…րոնց մեր թողուցած հալ տղան տարեր էր գիւղը եւ առանց ոչ ոքի լուր տալու, տեղաւորեր էր մարագի մը մէջ, քերեր էր նրանց հաց եւ ջուր եւ երեկո…յեան ժուռ տալուն՝ ընկեր ա…ոաջնին քերեր էր ծովեզերքը։

Արդէն մենք նաւը նստած պատրաստուած էինք։ Նրանք ալ եկան մեր քով։ Երրորդ օրը հա…րիւր ձիաւոր եկած խուզարկած էին այդ գիւղը, մի քանիսն ալ չարչարած, բայց դատարկաձեռն վերադարձած էին։ Մատնութիւն չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ բացի վերոյիշեալ տղուց ոչ ոք չգիտէր մեր տղաներու հոն ըլ…լալը։

* * *

Մենք երկու օր նստեցինք Լիմ անապատը, ապա վանքի փոքր նաւով գացինք դէպի կտուց անապատը։ Նաւն ունէր երկու նաւաստի, մէկ ղեկավար։ Մենք ալ 43 հոգի էինք մեր ունեցած ռազմամթերքով։ Նաւը փոքր ըլլալու պատճառաւ՝ կէս արշին ջրից բարձր էր մնացած։ Մինչեւ գիշերուան ժամը չորսը յաջող քամի կար՝ կտուով կ՚եր…թայինք։ Բայց նրանից վերջը քամին դադարեց եւ երկու նա…ւաստիները սկսեցին թիավարել։ Այդ երկու ժարդու թիավարելո…վը հազիւ երկրորդ իրիկուն հաս…նէինք կտուց անապատը։ Խմբա…պետը հարցուց.

— Տղե՛րք, ձեր մէջ չկա՞ն թիավարողներ։

— Պոլիս ժամուննաճութիւն ըրած եմ,— ըսաւ վանեցի տղայ մը։

— Անդրանիկ,— ըսաւ ինձի Սիմօն,— չէ՞ դուն ալ Պոլիս մնացեր ես, դու կը գիտնաս։

— Ձեմ գիտեր,— ըսի քմծի…ծաղ ընելով։

— Դէհ, հանուէ՛, հանուէ՛, ես գիտեմ, որ գիտես։

Երբեմն փոքր ալիքներէն նա…ւը կը տարուբերուէր։ Մեր տղայոց մէջ ծովուց վախեցող…ներ կային։ Ար

տորմիլ մը շինել, առեւտրական հաղորդակցութեան համար. Մոսկուայէն մինչեւ Սիպերիա: Այդ օդանաւերը պիտի կրնան անընդհատ թռչիլ 6000 քիլոմեթր տարածութեան վրայ եւ պիտի շինուին Ռուսաստանի մէջ:

Մանուկներու թշուառութիւնը Ս.Խ.Հ.Մ. մէջ

«Կրասնայա Կազէթա», խորհրդային օրկան, ընդվզեցուցիչ իրողութիւններ կը պատմէ անապատան մանուկներու թշուառութեան մասին, քաղելով Սվէնսկի վանքին մէջ կատարուած քննութեան մը տեղեկագրէն: Այս վանքին մէջ հաստատուած է «աշխատանքի գաղութ մը երախաներու համար»: Արդ, քննիչները հաստատած են որ բոլոր ուսուցիչները եւ պաշտօնեաները կը գինովնան եւ բացարձակապէս ոչինչ կ'ընեն: Քննութեան միջոցին, մեկուսացուած տաղաւարի մը մէջ գտեր են 11 երախաներ, կիսամեռ եւ ոջլոտած:

Տարիներով բժշկական խնամքէ զուրկ մնացեր են այս տղաքը: Նամակ են գրեր կալինինի, պարզելով իրենց վիճակը, եւ նամակը յանձնուեր է քննիչի ժը: Այս պարագան բացառութիւն չէ: Անցեալ տարի, Լէնինկրադի մանկական գաղութին մէջ՝ տասը երախաներ մեռան խնամքի պակասէն:

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

1 Յունիս Կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journal*ի սրահներուն մէջ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Հայոց հին մեհենական շրջանէ պատկերներ աղջիկ սկաուտներու եւ սկաուտներու կողմէ, ներկայացումներ, «սկաուտական բանակում մը Հայաստանի մէջ», չափական (բիթմիք) պարեր եւ մարզանքներ. նուագախումբ եւ մեներգ: Կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ «Սիփան»ի երգչախումբերը դեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:

Գործողութիւնները տեղի կ'ունենան գունաւոր լուսարձակներով. ԵՐԿՈՒ ՀԱՐԻՒՐ սկաուտներ կը մասնակցին հանդէսին:

ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տունէ մը: Մուտք 5 ֆրանք:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ Բ֊ԺԻՇՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէջ. Շաթ.է: Աու... եւ նոր մեթոտով դարմանում... եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ... հիւանդութեանց (ֆրանկոփ... մարիզ.) եւ վարիսի: Մասն... ուաթուառ: Խղճամիտ եւ արագ... հրդ.ացկութ.ամբ: Ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12.

Բժշ. եւ վիրաբոյժ Ա. ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒ
10 Rue Beaugrenelle, Paris
մէթրօ՝ Beaugrenelle
միզանցքի, փրոստաթ... մորթի, արիւնի, կանանց հի... ւանդութիւնները եւ ֆր... կախտ: Ամէն օր ժ. 10—12... 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12.

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3,30ին և իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ ի եւ Ա. ՆԱԼԵԱՆի անմահ օբէրէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ: Դեղեցիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Վէպէպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ — ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած է
20 հոգիանոց եռաձայն երգչախումբ — 40 հոգի բեմի վրայ

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. վահրամ Սվաճեանի, Ա. Դմբէճեանի, վահրամ Պալգճեանի, Արմենակ Սարաֆեանի, Սարիմ Մագսուտի, Ե. Գրիգորեանի եւ տիկիններ Սիրանույշ Ալիքսանեանի, Մարկրիթ փափազեանի Էօժէնի Շահ-Պարոնեանի, եւն., եւն., եւն.:

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ — Տոմսերը կը ծախուին կավուշի մօտ եւ հայ ճաշարանները — ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.: Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.: Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.: Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.

ՆՈԹԱՆԵՐ

Արշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթ... պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոփեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ... Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Արշին մալ ալան, ջուզ... բաժին գին 1.50 տոլար: Փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 ... 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 ... մէկ գիրք: Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New Y... U. S. A.

Իսկական էրմիսի մարքան
P. YERGANIAN et Cie
ՊՈԼԻՍ

ՊՈԼՍՈՅ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

Պատրաստուած են ամենամեծ
խ ն ա մ ք ո վ
կը ծախուին ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութները:
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել
Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville
PARIS (Xe)
Միակ ներկայացուցիչ
Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար
Լիոնի, Մարսէյլի
եւ Ֆար. Ֆրանսայի համար դիմել
K. Bagdassarian et H. Tellian
8 Rue Francis-de-Pressensé
MARSEILLE

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, արկածներու օթօմոպիլի եւն. ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:
H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է, ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏԷՐ ԸԼԼԱԼ, ՊԱՏԵՂ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Մոնմորանսիի մէջ, կայարանէն 5 վայրկեան հեռու:

Գեղեցիկ բնակարան, մասնաւոր պանդոկի ձեւով նախապատերազմեան շինութիւն եւ յաւ վիճակի մէջ ամէն արդիական յարմարութիւն ունի,— հեռախօս, կառատուն, եւայլն:

Բարձր դիրք, 175 մեթր լեռնային բարձրութիւն: Հրաշալի է հմայնապատկերը ամբողջ փարիզի վրայ, 40 քիլոմեթր երկար շառաւիղով մը շուրջանակի, այնպէս որ կարելի է դիտել փարիզի շրջակայքը:

Ամրոցի նման տոկուն բնակարան մը, որ ունի՝ 2 սալոն, ճաշարան, խաղարան (գնդամուղի), 6 տնական սենեակներ, 3 արդուզարդի խուցեր, 2 լոգանքի խուց, 2 սպասուհիի սենեակ, 2 խոհանոց, 3 արտաքնոց, յարդարուած մեծ պարտէզ, բանջարանոց, մրգաստան, եւայլն, 3800 քառակուսի մեթր տարածութեամբ, չորս կողմէ ազնուապետական բնակարաններ, *ուժեղ պաշտպանութիւն*. հողին գինը միշտ աւելնալու հակամէտ: Բնակարանին դէմը կայ ուրիշ հող մը անտառով 2,500 քառակուսի մեթր տարածութեամբ:

Ընդամէնը 6,300 քառակուսի մեթր տարածութիւն: Այս ամէնը պիտի վաճառուի անհատական գինով մը, 490,000 ֆր. որուն կէսը կանխիկ: Վճարման համար դիւրութիւններ:

Դիմել Պ. Georges Lesauvageի, 16 rue Milton, Paris (9e), հեռախօս՝ Trudaine 66—51:

ՇԱՒԻԼԻ շրջանին մէջ հող գտնել փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10-ն CHAVILLE-VELISY կայարանի դիմացը գտնուող «Café des 3 Gares» Պ. Տ. Բէկզատեանի, ուղեկիցներ ցոյց կուտան հողաբաժինները:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. — 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-...
Մեր փայքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն ...

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—...
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 98-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը քննուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Աչքի մասը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ատամնաբոյժը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

"ՍԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Պիցեան ֆոյու.— Հ. Յ. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 2ին, 13 Rue d'Issy
կը նախագահէ Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
կը խօսի՝ ԼԵՒՈՆ ՆԱՅԻՐՑԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին
Brébant Marseillaiseի մեծ սրահը, 146 Chemin des Chartreux.
Բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, նուագ եւ երգ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

Ա. Ե. Զ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Այսօր Հինգշաբթի ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻ առթիւ
Հ. Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber)
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Է ՎԻՃԱԿԻ ՕՐ
կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Մուտքը ազատ է բոլորի համար *Սկիզբը ժամը 3ին*

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Ի ՊԱՏԻՒ ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
Հովանաւորութեամբ Գր. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆԻ
Նախագահութեամբ Պ. ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆԻ
Այսօրհինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 365 Ave. de Prado (La Plage)*ի մեծ սրահին մէջ:*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ
Այսօր Հինգշաբթի ժամը 2ին Լիոնի ամենաշքեղ սրահներէն Սինէմա «Չօրլօժ»ի մէջ:
Ղեկավարութեամբ հանրածանօթ դերասան Ա. ՇԱՀԱԳՈՒՆԻԻ
կը ներկայացուի՝ «ԴԵՐԱՍԱՆ ՔԻՆԸ»

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն, սովորական հաւաքատեղին:

ՊԷԼՎԻԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը Ուրբ. իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը, Ներկայանալ անդամատետրով:

ԳԱԻԱՌ

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբի ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Աբամ, Աղբիւր Սեբոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՏԱՑՈՒՆՔ
Մուք Ահրար, Յ. Ա.— 140:
Սէն Լօրէն, Հ. Ն.— 80:
Նէօվի լը Բուա, Գ. Տ.— 70:
Հիրնա, Ա. Գ.— 250:
Փոն տը Շէրիւի, Դորձ.— 750:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Յ. Ե. Ո. Միութեան Անիէռ Պուա - Քոլոնպի ժամնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Հ. Կոճոդեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր շնորհաւորեցին իրենց ամուսնութիւնը:

Կ'ուզուի եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Հանգստաւէտ սենեակ, գոհացուցիչ ամսաթոշակ: Դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր Restaurant International, 13 Rue Passet, Lyon, (Rhône).

ԳՈՐԾԱԻՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆԻ ՀԱՄԱՐ

Վարժ գործաւորուհիներ կ'ուզուին ճերմակեղէնի համար: Ներկայանալ նմոյշներով: Փութով դիմել՝ Օր. Հ. Քոշեան, 30 Rue St. Charles, Paris (15).

Վարձու է մեծ արհեստանոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց: Ջուր, եղեկտրականութիւն: Արհեստանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: Վարձք՝ տարեկան 5500 ֆր. շարժ 250 ֆր.: Մէջը գտնուած կարասիները գնելը պայման է: Դիմել՝ առաւօտները մինչեւ ժամը 10, երեկոները 7—10 Պ. Քէպապճեանի, 37 rue Archereau, փարիզ (19)ի մէթրօ՝ Crimée.

EMPIRE Տիգիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՎԱՃԱՌՈՒԱԾՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & CIE

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ձոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ՄԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:

Փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վստահելի վարպետ —դերձակ:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶԻ ԽԱՆՈՒԹ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

64 Rue de la Mare, PARIS (20e)

Ունինք կանանց բաժին ուր մասնագէտներ կը յարդարեն եւ կը կտրեն մազեր ամէն ձեւի:

Oudulatton, mise en plis, insdeffrisable

Օրինակելի մաքրութիւն, նրբաճաշակներու գոհացում կը տրուի

Այցելեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՄԱՅԻՍ
1930

30 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1276

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՀԻՆԳ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ ԽՕՍԵՑԱՆ ՀԱՅԱՍԱՀՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ցորեքշաբթի գիշեր տեղի ունեցաւ Մայիս 28ի տօնը, փըթի յաւերնալի ընդարձակ սրահներուն մէջ։ Ներկայ էր հազարաւոր ժողովուրդ, շատերը ոտքի վրայ, եւ շատեր քուիւտի սրահներուն մէջ։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Տէր եւ Տիկին Փան, Տէր եւ Տիկ. Թոփճիպաշէֆ, Պ.Պ.Զախենկէլի, Կէկէչկորի, Շարաշիձէ, Շուշկի, Բաժատ, Մազարլաժով, Ռամիշվիլի եւ ուրիշներ, որոնք կը ներկայացնէին Ցրանսան, Ազրբէյճանը, Վրաստանը, Տաղստանը եւ Միրզայանն։ Բեմը զարդարուած էր հայկական եռագոյնով եւ գիհանշնով ու ճակատը գրուած էր «Կեցցէ Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանը»։ Եռագոյն լոյսերով կը ցոլար անկախութեան հռչակման թուականը։

Նախագահ Ա. Խատիսեան բացաւ հանդէսը եւ նախ քանի մը խօսքով, ֆրանսերէն, շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ հիւրերուն եւ բացատրեց օրուան տօնին մեծութիւնը։ Յոյս յայտնեց թէ միութիւնները, որոնք տեղի ունեցան անցեալին մէջ, այլեւս պիտի կրկնուին, «որովհետեւ բոլորս միասին տանջուեցանք եւ պէտք է որ միասին գործենք, մինչեւ որ ծագի վերածնունդի արշալոյսը։ Թէ որքան պատրաստ է մեր ժողովուրդը այդ օրուան, թէ որքան կը հաւատայ եւ կը բաղձայ անկախութեան, ահա այս հաւաքումներուն ներկայութիւնը իրրեւ փաստ»։

— «12րդ տարեդարձն է, որ կը տօնենք այսօր, ցարեդարձը պիտի ըլլայ եւ Անկախ Հայաստանին հաստատութեան։ Շեռու ենք մեր երկրէն, բայց մեր ժողովուրդը միշտ իր մէջ կը կրէ անկախութեան ձգտումն ու երազը։

Ոտք այստեղ պիտի լսէք ճառերը ու երգեր։ Բայց թող ձեր միտքը միանայ անոնց, որ հեռուներն են եւ կը տանջուին։ Ուրեմն մտքո՛վ մեր հեռաւոր սրտաճատորներուն, ոտքո՛վ մեր եռագոյնին, մտքո՛վ խորհրդանշած անկախութեան կը քաղձանք եւ ատոր համար կը տանջուինք բոլորս միասին»։

Այս խօսքերուն վրայ, սրահն ամբողջ ոտքի կանգնեցաւ, ողջունելով հայկական եռագոյնը, որ կը ծփար բեմին վրայ, հայ կնաւտի մը կուրծքի վրայ ձողի մը ծայրը։

Յետոյ խօսեցաւ ընկ. կարօ Սասունի.

— «Հայրենակիցներ, դուք եկած էք այսօր 12րդ անգամ ըլլալով դարձեալ ողջունելու անկախութեան տօնը։ 12 տարին մեծ թիւ մը չէ, սակայն մեծ է մեր հեռաւորութիւնը երկրէն։ Հակառակ այդ հեռաւորութեան, դուք հիմա աւելի կը զգաք հայրենիքի կարօտը, քան անոնք որ կը մնան անկախութիւնը կերտողներուն մէջտեղ։

Տեսանք այդ անկախութիւնը։ Անկախութիւնը եկաւ դարկաւ մեր դուռները, երբ մենք դրօշակ չունէինք, ոչ ալ սահման։ Սրահ չունէինք, ոչ ալ ուրախ էինք։ Անկախութիւնը եկաւ մեզի փոթորիկներու մէջէն, երբ դեռ մենք պատրաստ չէինք։

Ահա մեր մեծ տոհմը, որ եղաւ տոհմը նաեւ մեր դրացի ժողովուրդներուն։ Շատ քիչ անգամ ազգերը պատրաստ կ'ըլլան մեծ պահին ու դէպքին, որ Պատմութեան ձեռքը ցոյց կուտայ։ Երբ դեռ մենք բարեկամ չունէինք, երբ դեռ Եւրոպան հեռու էր եւ իր ուշադրութենէն ոսկորն իսկ չէր փոխանակուած մեզի հետ, այն ատեն Պատմութիւնը, որ մեզ երբեք չէր սիրած՝ երեւան մեզի 1918ին։ Մեր զինուորները կը կռուէին զանազան ճակատներու վրայ, եւ Պատմութիւնը եկաւ ու ըսաւ. — «Ընկէք կատարել ձեր գործը։ Բայց հայ ժողովուրդը պատրաստ չէր եւ պատրաստ չէ դեռ երբեք, երբ Պատմութիւնը ձեռք երկարած է։ Ի վերջոյ, Պատմութիւնը կանդնեցաւ Սարդարապատի դաշտին վրայ, ցոյց տուաւ անկախութեան հորիզոնը եւ հայ ժողովուրդը վերցուց Սարդարապատի Դաւիթին ժանգոտ սուրը եւ շարժեց։ Այսպէս բարձրացաւ այն չէնքը, որ կոչի Անկախութեան տուն։ Հարիւրաւոր տարիներ անցան, բայց պատմութիւն չունեցանք քաղաքական իմաստով։ Մեր դուն պատմութիւնը սկսաւ 1918էն։

Այդ օրուընէ կը սկսի մեր անկախութեան ցանկութիւնը։ Այդ անկախութիւնը պիտի պաշտպանէ մեզ, որ հայրենիք չունինք, եթէ դեռ պատրաստ չէինք, երբ Ռուսիան կը քաշուէր եւ զինուորները կը վազէին՝ հրապարակը ձգելով մեզի, 1918ը կը թելադրէ մեզի, որ պատրաստ գտնուինք վաղը։ 1918ին հայրենիքին համաններն երկաթէ չէին։ Այսպէս կ'ըսէր հայր Աբրահամ Իսահակեան, Հայաստանի խորհրդարանի նախագահը, թուրք պետական ներկայացուցիչներու առջեւ, հակառակ քովէն եղած թելադրանքներուն, որպէսզի զգոյշ խօսի թշնամիին առջեւ։ Երկաթէ սահմանները եւ վեց ամիս յետոյ բացուեցան ու լայնցան ընդարձակուեցան։ Ահա նոյն վիճակը։ Սուրմալուի գիւղացին կ'ըսէր զինուիկներուն, որոնք կ'ուզէին գիւղացիին հողը կիսել.— Սահմանէն անդին Իգդիրը կայ, հող շատ կայ, առէք ու տուէք։ Այսօր ալ մենք, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ հայ ժողովուրդը, այդ է որ կ'ըսենք։ Երկաթէ չեն սահմանները, պէտք է ընդարձակել։ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կը հաւատայ թէ առանց հայրենիքի չկայ ընդարձակութիւն, եւ չկայ ուրախութիւն աշխատաւորին համար։ Ա. թէ ինչո՛ւ մենք պիտի կատարենք անկախութեան կռիւը, որ պատմութիւնը յանձնեց մեզի։

Նուիրեցկիի ճառը.—

Նախագահը խօսքը տուաւ Պ. Նիկոլա Նուիրեցկիի, նախկին նախարար եւ նախագահ Ուկրանայի գաղթականներու Միութեան։

— Մենք կռուած ենք եւ պիտի կռուինք միասին նոյն դատին համար, մինչեւ վերջնական յաղթանակը։ Մենք ունինք յոյսը թէ մօտով պիտի տեսնենք այդ երջանիկ օրը։ Լեհերը, Չեխերը եւ ուրիշ բազմաթիւ ազգեր այստեղ Ցրանսայի սէջ պատրաստեցին անկախութիւնը, զոր կը վայելեն այսօր։ Եթէ միասին երթ, մենք եւս պիտի տեսնենք իրագործումը այն անկախութեան, որուն սէրը, որուն զաղափարը որուն հանդէպ մեր նուիրաբերու-

թիւնը այստեղ է որ ձեւ ու ժամին առաւ։ Կ'ողջունեմ ձեր անկախութեան տարեդարձը եւ կը մաղթեմ որ գալ տարի տարեդարձը տօնենք ոչ թէ հոս, այլ ձեր մայրաքաղաքին մէջ եւ ես առիթն ունենամ իմ շնորհաւորութիւններս բերելու հոն։

Նոյէ Րամիշվիլիի ճառը (Նախկին նախարար Վրաստանի հանրապետական կառավարութեան, Սոցիալ Դեմոկրատ)։

— Յանուն հարստահարուած Վրաստանի՝ կ'ողջունեմ Հայաստանի անկախութեան տարեդարձը։ Հայաստանի եւ Վրաստանի ճակատագիրները հինէն ի վեր կապուած են իրարու։ Այստեղ բարեկամս խօսեցաւ թիւրիմացութիւններու մասին։ Այսուհետեւ ոչ մէկ թիւրիմացութիւն։ Կատարելապէս համերաշխ ենք մեր անկախութեան կռիւին մէջ։ Միասին ենք մեր հարստահարութեան մէջ եւ միասին պիտի ըլլանք մեր յաղթանակի օրերուն, երբ բարբարոսները տեղի պիտի տան եւ պիտի վերականգնին Հայաստանը, Վրաստանը, Ազրբէյճանը, Չիւս. Կովկասը, Ուկրայնան։ Եւ այն ատեն հայկական դրօշակը ոչ միայն հայ ժողովուրդը, այլեւ դրացիներս պիտի տանինք դէպի ժայրաքաղաք։

Բամատի ճառը (Նախագահ Հիւսիս. Կովկասի (Տաղստան) պատուիրակութեան)։

—Ողջո՛յն ձեզ, ձեր անկախութեան տարեդարձին առթիւ։ Ես կը ներկայացնեմ հարստահարուած երկիր մը։ Յանուն այդ ժողովուրդին, յանուն նոյն դատին՝ անկախութեան մեր ցանկութեան, կը մաղթեմ որ բոլոր հարստահարուած ժողովուրդները միանան, կռուին ձեռք ձեռքի։ Բոլորիս ցանկութիւնն է կռուիլ արդարութեան համար։ Արդարութիւն ուզել՝ կը նշանակէ մտածել անկախութեան եւ ազատութեան մասին։ Եւ մտածելը կը պահանջէ կռուիլ։ Ուստի ես եւս, միանալով բարեկամներուս, որոնք խօսեցան ձեզի եւ ողջունեցին ձեր անկախութեան տարեդարձը, կը մաղթեմ միութիւն կռիւի մէջ եւ միութիւն խաղաղութեան մէջ, ազատ եւ անկախ հայրենիքի մը ծոցը։

Մագարլամովի ճառը (Անդամ Ազրբէյճանի հանրապետական պատուիրակութեան).

—Քիչ առաջ այստեղ երգչախումբ մը հայկական երգեր երգեց։ Եւ բոլորիս սիրտը կը բաբախէր նոյն յուզումով։ Այդ երգերը, երաժշտութիւնը կը հաստատէին, որ Հայաստանի ժողովուրդը ազգ մըն է՝ ընդունակ քաղաքակրթութիւն ու արուեստ տալու։ Ահա թէ ինչո՛ւ պէտք է որ գտնէ իր անկախութիւնը։ Մենք համոզուած ենքատոր։ Եւրոպացին շինող եւ մտածող է, ընդհակառակն մենք արեւելքցիներս՝ զգայավար (sentimental) ժողովուրդ մըն ենք։ Բայց դուք, երիտասարդները, որ սրահը կը լեցնէք այսօր, ըմբռնեցէք թէ մեզի համար անհրաժեշտ է համերաշխութեան ոգի։ Անցեալը մեզի փորձառութեան դաս մը թող ըլլայ, որվհետեւ մենք ենք մեր ժողովուրդները պէտք է քալեն միասին, կողք կողքի, կռիւի եւ շինարարութեան ատեն, ինչպէս երկրին մէջ Հայաստանցի եւ Ազրբէյճանցի գիւղացիները կը կռուին ու կը տանջուին միասին։

Աւրասանութիւնները, որ եղան այստեղ Ահարոնեանի գործերէն, ցոյց կուտան սէրը, որ ունիք երկրի լերան ու վտակին համար։ Ահարոնեան, զոր մենք եւս կը յարգենք ու կը սիրենք, երգած է հայրենիքը։ Կը մաղթեմ որ գալ տարի այդ հայրենիքին մէջ կատարուի անկախութեան տարեդարձը։ Կը մաղթեմ որ ստեղծուի symphonie մը մեր երկիրներուն միջեւ, և այն ատեն մենք, որ կը ներկայացնենք Հայաստանը, Վրաստանը, Ազէրիստանը, Տաղստանը, պիտի կազմենք Կովկասի Վարդաստանը (Կիւլիստան)։

Ա. Ջամալեանի ճառը.—

Կ'ուզէի խօսիլ ուրիշ նիւթի մը մասին։ Սակայն բեմին վրայ տեսայ պատկեր մը, միջազգային եղբայրակցութեան պատկեր մը, եւ ստիպուեցայ փոխել իմ նիւթս։

Այստեղ խօսք դարձաւ անցեալ թիւրիմացութիւններու մասին։ Ընկեր Րամիշվիլիի հետ համակարծիք եմ, եւ կը կրկնեմ,— չկայ թիւրիմացութիւն մը մեր միջեւ, որ կարելի չըլլայ պարզել։ Մեզ կը շահագրգռէ միայն անկախութիւնը։ Ասկէ ատեն հայ ժողովուրդը կը վազէ հոն, ուր Հայաստանի անկախութիւնը կը տօնուի։ Կը նշանակէ որքա՞ն կը սիրենք անկախութիւնը։ Ո՞վ կը պակսի այստեղ,— բոլշեւիկը, որ օտարին ձիով Հայաստան մտաւ։ Եւ ո՞վ կայ այստեղ,— հայ որբը, հայ երիտասարդը, ամբողջ հայ ժողովուրդը։ Այո՛ թէ ոչ (սրահը միաբերան պատասխանեց այո՛)։

Այսպէս մենք ժողովուրդով ձեռք ձեռքի տուած՝ պիտի կռուինք անկախութեան համար։ Ըսուած է թէ կը բաւէ 3 ժամ անկախ ըլլալ, չմոռնալու համար անկախութեան փափաքը։ Մենք 3 տարի անկախ ենք ապրեր, ուրեմն բնաւ երբեք չպիտի հրաժարինք անկախութեան մեր երազէն։

∴ *Հանդէսին ընթացքին մէջընդմէջ բեմ կուգային գեղարուեստական բաժնին դերակատարները։ «Սիփան» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ ընկ. Սաքօ Ցակոբեանի, յաջորդաբար երգեց «Գարուն ա», «Ձիգ տու», «Ալագեազ» եւ ուրիշ երգեր։ Օր. Աննաղամեան երգեց «Վարդը» (Ռ. Մելիքեան), «Թրաւիդա»ին կտոր մը։ Օր. Ա. Առաքելեան երգեց «Փէլէ քէլէ» (Կովիտաս), «Օրօր» (Կանաչեան), Պ. Մկհտէրեան՝ «Ո՛հ, ի՞նչ անուշ»։ Ս. Թորոսեան արտասանեց կտոր մը Տիկին Լասէնէ։ Շ. Սարեան՝ «Պատգամաւորներս» (Վարուժան)։ Զ. Գարիպեան՝ Ահարոնեանի «Մասիս»ը եւ «Արաքս»ը, ցոյց տալով արտասանողի տաղանդ։ Թառի վրայ նուագեց (Ժորժ «Կռունկ», «Մայր Արաքսի»)։ Պ. Ճիզմէճեան արտասանեց ուղերձ մը Հ. Մ. Ը. Մ.ի հայ սկաուտներուն կողմէ։*

∴ *Ընկ. Ա. Ահարոնեան սրահ մտաւ հանդէսին ընթացքին եւ ժողովուրդն ու հիւրերըզգայն ողջունեցինծափահարութեամբ։*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Բանւորական մը առթիւ

Փարիզի պարսկական դեսպանատունէն ստացանք հետեւեալ նամակը, Մայիս 26 թուականով.—

Յարգելի Պ. Տնօրէն «Յառաջ»ի,

Ջեր Թերթի 1222 թիւին մէջ, հրատարակած էք լուր մը, քանի մը ռուս փախստականներու մասին եւ կ'ըսէք Թէ Պարսկաստանի կայս. կառավարութիւնը գանոնք կը յանձնէ խորհրդային իշխանութեանց, որոնք տեղն ու տեղը կը գնդակահարեն։

Պարտք կը սեպեմ տեղեկացնել ձեզի Թէ՝ քաղաքական եւ զինուորական փախստականները երբեք չեն յանձնուիր իմ կառավարութեանս կողմէ։ Ընդհակառակն, երբ անոնք անբաղձալի նկատուին Պարսկաստանի մէջ, իմ երկրիս իշխանութիւնները կը ստիպեն գանոնք հեռանալ պարսիկ հողէն, սահմանագլուխի ո՛ր կէտէն որ կ'ուզեն։

Շնորհապարտ պիտի ձգէիք զիս հրատարակութեան տալով այս ճշդումը ձեր յառաջիկայ Թիւին մէջ եւ ինծի դրկելով օրինակ մը նոյն Թիւէն։

Յարգանքներով Ֆ. Ֆ. Ֆ. ՆԱՊԻԼ

ՅԱՌԱՋ.— Ակնարկուած լուրը Թարգմանած ենք Պոլսոյ «Օտլու Եուրտ»էն, որ օրկանն է Ազրբէյճանի Մուսավվաթականներուն։ Այդպէս ալ ըսուած է մեր 1222 Թիւին մէջ,— «Օտլու Եուրտ», Պոլսոյ Մուսավվաթականներու օրկանը, իր մարտի Թիւին մէջ կը գրէ» եւն.։

Մնաց որ, Թաւրիզի մէջ Թղթակիցը ժանրամասն եւ ֆախֆախիչ պատասխան մը տուած էր այս բանսարկութեան եւ ուրիշ յերիւրանքներու։ (Տես «Յառաջ» 21 մայիս No. 1268)։

Դժբախտաբար առաջին անգամ չէ որ Մուսավվաթականներու օրկանը կը փորձէ պղտորել միտքերը, հակառակ Իրանի կառավարութեան այնքան բարեացակամ տրամադրութեանց։

Անգործութեան տագնապը Անգլիոյ մէջ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, չորեքշաբթի օր մեծ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ՝ գործազրկութեան տագնապին առթիւ։ Նախկին վարչապետ Պ. Պոլտուին քննադատեց կառավարութիւնը, որ միայն համաշխարհային տնտեսական պատճառներու կը վերագրէ գործազրկութիւնը։ «Մենք իրաւունք ունինք հարցնելու ձեզի Թէ ե՛րբ սկսան գործել այդ պատճառները։ Անոնք անցեալ աշուն էն առաջ ալ կային։ Աշխատաւորականները մեզի ըսին Թէ աւելի լաւ բաներ պիտի ընեն, եթէ անկախ մեծամասնութիւն մը ունենան։ Ե՛րբ գրկուեցաք մեծամասնութեան աջակցութենէն՝ գործազրկութեան առթիւ։ Մենք ձեզի ընծայեցինք մեր բովանդակ աջակցութիւնը եւ տակաւին պատրաստ ենք ձեզի հետ մէկտեղ քննելու ամէն օգտակար առաջարկ»։

Վարչապետ Մաքտոնըլտ պատասխանեց, յայտարարելով Թէ պահպանողականները կը գնգատին տուրքերու յաւելումէն, բայց իրենք են պատասխանատուն ներկայ կացութեան։ Անոնք իշխանութենէն քաշուեցան անվճար հաշուեցոյցներ ձգելով մեզի։ Եւ հիմա կ'առաջարկեն մեզի զօրացնել մաքսապաշտպան դրութիւնը։ Ջե՞ն տեսներ որ գործազրկութիւնը շատ աւելի արագօրէն կ'աւելնայ մաքսապաշտպան երկիրներուն, քան Անգլիոյ մէջ։ Ո՞ր կողմ ալ դառնաք, պիտի տեսնէք Թէ այն շուկաները որոնց համար ապրանք կը շինենք, ազդուած են քաղաքական կամ տնտեսական պատճառներով»։

Վարչապետը եզրակացնելով, ըսաւ. — Եթէ այս երկիրը 20րդ դարուն պիտի գտնէ այն բարգաւաճութիւնը զոր ունեցած է 19րդ դարուն, զայն կրնայ գտնել միայն կազմակերպութեամբ, համագործակցութեամբ եւ միջազգային շահերը ազգային հակակշռի մը տակ հետապնդելով։ Կոչ կ'ընեմ ամբողջ ժողովին, որպէսզի գործակցութիւն մը հաստատուի իր եւ կառավարութեան միջեւ, այդ քաղաքականութիւնը գործադրելու համար։

Աշխատաւորական նախարար Սըր Օ. Մոսլի, որ հրաժարեցաւ անցեալ շաբթու, պարզեց իրծրագիրը (մերժուած՝ կառավարութեան կողմէ)։ Այդ ծրագրին համաձայն, կարելի պիտի ըլլար գործ գտնել 7-800,000 բանուորներու, հանրօգուտ շինութիւններով։ Յետոյ, նախնական կրթութիւնը պարտաւորիչ հռչակելով մինչեւ 16 տարեկանը, կարելի պիտի ըլլար ամէն տարի 150,000 բանուոր պակաս ունենալ։ Խօսեցաւ նաեւ Լոյտ Ճօրճ, թելադրելով որ կառավարութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առնէ, ապահովէ բոլոր կուսակցութեան գործակցութիւնը եւ փոխադարձութիւն մը կնքէ։

Յետոյ քուէի դրուեցաւ Պոլտուինի բանաձեւը, որ կ'առաջարկէր 100 սդերլին գեղչել գործազրկութեան նախարար Թոմասի Թոշակէն, իբրեւ պարսաւ իր վարած քաղաքականութեան։ Բանաձեւը մերժուեցաւ 29 ձայնի մեծամասնութեամբ։

Հնդկական տագնապը

Խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ Պոմպէյի մէջ, բայց այլեն վտանգ անհետացած չէ տակաւին։ Շաբաթուան մէջ, ուր ծագեցան առաջին խռովութիւնները, 27 կամաւորներ վճռեցին անսասան պաշարման օրէնքին, որ մասնաւորապէս կ'արգիլէ ազգային դրօշ պարզել։ Իսկ Ռանկունի մէջ, երեքշաբթի օրուան խռովութիւնները ճշմարիտ չարդի մը հանգամանքն ա-

(Լուրեթու դարունակութիւնը կարդա դ. էջ)

ԱՆԿԱԽ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

(ՄԱՅԻՍ 28Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

«Աբթուն կացէք, գի ոչ գիտէք յորում ժամու տէրն յետ գայ:» *Որդի մարդո*

Այո՛, օր մը մեռելաթաղը, ի՛նքը, մեր դուռը ափ առաւ ու հաղորդեց որ մանուկը ծնած է:

Արդարեւ, ես ալ մէկն եմ այն դժբախտ երջանիկներէն, որ պատերազմի չորս անվերջանալի տարիներուն, թուրք թերթերու մէջ շարունակ մեր ժողովուրդին դատավճիռը, մահավճիռը կարդալէ, արտասանելէ, հառաչելէ յետոյ, — կրկին նոյն այդ թերթերուն մէջ առաջին անգամ կարդացի, արտասանեցի ու հաժբուրեցի — ո՛չ, խենդութիւն — այն աւետիսը թէ Հայաստանը ծնած է:

Երբ մեր ժամալկումներէն շըշմորուն աչքերը թուրք թերթերուն մէջ կը տեսնէին քարտէսը կովկասեան հանրապետութեանց ու Արարատին քովիկը կը կարդային «էրմէնիստան ճիւմհուրիյէթի»... երբ դամբանաքարերու վրայ զգետնուած մեր հոգիին մէջ կը հնչէր անուն մը, անունը Ահարոնեանի, որ կու գար չորս յաւիտենականութիւն անդիէն, կուգար իբրեւ պատգամաւոր աւետեաց աշխարհէ մը, հոն, թուրք մայրաքաղաքին մէջ, ուր, ոճիրը բոլոր քառուղիներուն, բոլոր անկիւնադարձերուն կը սպասէ տակաւին...:

Մի՞թէ հայ ժողովուրդ մը դոյութիւն ունէր տակաւին, կը մաածէր վ'ատութեան ափերը աքսորական մեր սիրտը...Բայց մի՞թէ հայ ժողովուրդը կրնայ մեռնիլ, կը ճչար մեր սեղմ ակռաներուն ետեւէն մեր հաւատքը, որ կը բազմապատկուէր, կը փոթորկէր...:

Եւ դո՛ւն, ո՛վ հայկական եռադոյն, ո՛վ այրարատեան դաշտերէն բարձրացող ծիածան, 1918ի անհաւատալի տարուան մէջ, միթէ Պոլսէն, դահիճներու ժայռաքաղաքէն չէ՞ որ բացիր քու կարմիր-կապոյտ-նարինջ արշալոյսդ աշխարհի դիմաց:

*
**

Ու գնուեցան մարդիկ — ամէնէն հնեռատեսները բոլորը կոյրեր են — որոնք ուզեցին բացատրել թէ 1918 Մայիս 28ի Հայաստանը կը պարտինք քաղաքական խաղերու եւ «մոմէնտի» մը, որ հազուագիպօրէն նպաստաւոր էր մեզ:

Արդեօ՞ք:

Եթէ նոյնիսկ չուզենք բան մը սորվիլ, կամ մեր գիտցածն ալ մոռնալ ձեւացնենք այն հոյակապ ճիչին մասին, որ անդրասահմանեան հայութիւնը թափեց պատերազմի ընթացքին ճակատի վրայ եւ ճակատի ետին:

Եթէ նոյնիսկ Մարդարեաց դի եւ Գարա Քիլիսէի անունները յիշելու չափ իսկ սրտի փըշրանք մը չունենանք,—

Կրնա՞ք մոռնալ սակայն, որ Մայիս 28ի Հայաստանը մենք Հայերս, ի վաղուց անտի, պատերու գերեզմանէն մինչեւ թոռնիկներու օրօրոցը, ունէինք մեր արեան մէջ, մեր ոսկորներու ծուծին, մեր հառաչին, մեր լացին, մեր ժպիտին ու մեր աղօթքներուն մէջ:

Մայիս 28 ի Հայաստանը ծնաւ, որովհետեւ զայն կը կրէինք, այսինքն կ'ապրէինք մեր բոլոր ցեղային բնազդներուն խորը, մեր բոլոր ձգտումներէն անդին:

Մայիս 28ի աշխատաւորները եղած են բոլոր այն յայտնի եւ անյայտ գործիչները, որոնք առնուազն կէս դարէ ասդին փորձած են հայ հոգին խմորել ու անոր գետնատած ողնաշարը շտկել: Այս երգիչները, գրագէտները, քարոզիչները, ուսուցիչները, հայդուկները և կախուղները, երկու երեք սերունդի ընտրանին, բոլոր անոնք որ կենդանի շունչով կամ կենդանի արիւնով ուղեցին կենդանացնել արեւելեան պարտէզին մէջ վաղընջական ժասը:

Մայիս 28ը շահեցանք մեր անկումներով, մեր պարտութիւններով, եւ այո՛, ինչո՞ւ չէ, մեր սխալներով:

Մայիս 28 ը շահեցանք 1895ին, 1896 ին, 1904 ին, 1909ին, բայց մանաւանդ 1915 ապրիլ 11)24ին,

Ջճանչնալ Մայիս 28ը կը նշանակէ ուրանալ ամբողջ անցեալ մը, աղնուական նուիրումի եւ աննահանջ ոգորումի ամբողջ ողբերգութիւն մը...

Ջճանչնալ Մայիս 28ը, կը նշանակէ ուրանալ անոնք, որ մեր հայրերը, մեր առաջնորդները, մեր այսօրուան ունեցածին քրտնաթոր, արիւնաթոր վաստակաւորները եղան...

Ջճանչնալ Մայիս 28ը, ատիկա թքնել մըն է իր սեփական ճակատին...

*
**

Ու թերեւս այս պահուս մահաբոյծ կասկած մը կը կրծէ մեր յաւիտենականութիւնը եւ հաւատքը:

Ու կ'ըսենք.

— Ե՞րբ, վերջապէս ե՞րբ Մայիս 28ը պիտի յանդի իր տրամաբանական վախճանին. միացեալ եւ անկախ Հայաստանին:

Ու այս բառերուն առջեւ կը դգամ թէ ի՛նչպէս հեղնանքի ժպիտը կը գծուի սկեպտիկ շուրթերուն շուրջ:

Բայց վար նետեցէք ձեր լամբակէն իմաստութեան այդ թօշնած ծաղիկը, զէթ մէկ օրուան համար:

Մեր ուժերու սլացքը պէտք չէ ըլլայ այն ամուլ մտածումը թէ ե՛րբ պիտի ունենանք միացեալ եւ անկախ Հայաստանը:

Ոչ. այլ այն, թէ ինչպէս կրնանք աւելի ու աւելի ու ալ աւելի զգացնել մենք մեր մէջ Անկախ եւ միացեալ հայրենիքը:

Ամէն գալիք եղելութեան, ամէն հաւանականութեան հիմքը այդ դաղափարին մէջն է:

Ազգի մը, ժողովուրդի մը հայրենիքի զգացումը անկախ է հոգէն ու սահմաններէն, պետական ձեւերէն եւ պատմական ձախող կամ յաղող դէպքերէն: Քանի քանի ժողովուրդներ ունեցած են անկախ պետութիւն առանց հայրենիքի դաղափարին եւ ժամանակը սրբած է զանոնք: Ուրիշներ եղած են հարուստ՝ հայրենիքի մը բնազդով, թէեւ զուրկ՝ պետականութենէ, եւ ժամանակը սրբագործած է առյաւէտ:

Հայ հայրենի՞քը. հոն է, ուր է հայ ժողովուրդը, բնկոր թէ անհատ, խլեակ: Հայրենիքի մը իմաստով լեցուն մարդը աւելի ճոխ է եւ կենդանի, քան սիրտը անապատ ժողովուրդ մը:

Հայ հայրենի՞քը. ատիկա դանձն է այն անձեռնմխելի արժէքներուն, զորս հայ սերունդներ կեանքի եւ ժահու գնով փոխանցեցին ապագային: Ատիկա մայրենի լեզուն է, արուեստի հայկական բանն է իր բոլոր արտայայտութիւններով.

Հայ հայրենի՞քը. ատիկա հայ նկարագիրն է իր բարոյական թէ հոգեկան բոլոր ուժերով, իր ինքնապահպանումի բնազդով, աղէտներէն դուրս ճողոպրելու դարեւոր յաժառութեամբ:

Հայ հայրենի՞քը. իր անհատականութիւնն է զոր կ'անուանեն անսիրաբանութիւն, իր ձեռներէցութիւնն է, զոր անուանած են շահախնդրութիւն, իր ասիականութիւնն է զոր կնքած են կոշտութիւն, իր անկախ տղաժարդութիւնն է զոր կ'ըսեն տաքգլուխութիւն, վերջապէս բոլոր այս ձիրքերն են զորս ներսէն՝ արժանիքներ են եւ դուրսէն թերութիւններ:

Հայ հայրենի՞քը.— վերջապէս հայ արիւնն է ատիկա, հայ ջղայնութիւնը, մէկ խօսքով Հա՛յը երկրագնդի լայնութեան ու երկայնութեան բոլոր աստիճաններուն վրայ, ծովերու ափէն մինչեւ սաթալանչերը:

Հայ հայրենիքը հաւատք մըն է մէկ խօսքով, մոլեռանդութիւն մը, հիւանդութիւն մը որ մեզ կը մեռցնէ, բայց կ'ապրեցնէ զաւակները. անիկա թափառական է, գաղթական, աքսորական բայց միշտ հաւատարիմ իր անցեալին ու իր ճակատագրին:

Ու մթացեալ եւ անկախ հայրենի՛ք, որքան ատեն որ դուն հոն ես, մեր զարկերակին ու մեր հեւքին մէջ, որքան ատեն որ քու երգդ պիտի լսենք մեր ներքին լռութեան անդունդէն, մենք կրնանք սպասել երկա՛ր, երկա՛ր...:

Սպասել որ Հայաստանը դիմէ աւելի լաւագոյն օրերու, աւելի ամբողջական սահմաններու, աւելի արդարութեան:

Քանի հայրենիքը կը մնայ հայ ժողովուրդի մէջ Անկախ եւ Միացեալ,— ի՛նչ փոյթ թէ ժամանակը կ'անցնի տժգոյն, յուսավրէպ, ի՛նչ փոյթ թէ պարադաները կը դաւեն մեզի եւ երեւոյթները մեր քթին կը խնդան, ի՛նչ փոյթ թէ Հայաստանը կը պղտիկնայ, կը սեղմուի, կը կըծկտի լքուած տղու մը նման — կը հասնի անակնկալ բոպէն, պատեհութիւնը, դէպքերու դաւիժ ընթացքը եւ ժողովուրդի սրտին մէջ ապրող հայրենիքը նոր Մայիս 28 մը կը ստեղծէ:

Այս անել պահուն, սա անվաղորդայն ներկային հայ ժողովուրդը քաղաքական ծրագիր, նուազագոյն պահանջներ, առաւելագոյն յոյսեր չունի երբեք: Այդ ամէնը ան արդէն հասուն եւ մշակուած պահած է իր անգիտակից խորքը: Ինչ որ միշտ պիտի մնայ ընելիք, ատիկա մեր կենսական թափն է անաղարտ պահելու հայրենիքի մը բնազդը մեր կամքին ետին:

Պատրաստ՝ մեր հոգիով, անկախ եւ միացեալ՝ մեր ներքին հայրենիքով, որովհետեւ չգիտենք թէ երբ պիտի հասնի ժամը, ե՛րբ պիտի հնչէ առիթը:

Բարեյաջող, հոգեբանօրէն կազմ եւ վճռական ըլլալու պարագային միայն պիտի կարենանք կառչիլ պատեհութիւններու եւ յարմար դիպուածներու օձիքին, ըսելու համար թէ ի՛նչ կ'ուզենք, ի՛նչ կրնանք եւ ինչի՞ ընդունակ ենք:

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ԽԱՓՇԻԿ ԹԱՏՐՈՆԸ

Ձափոնցիներէն յետոյ, որոնք փարիզի մէջ տուին ներկայացում մը իրենց ազգային ինքնատիպ Թատրոնէն, աճա խափշիկները:

Խափշիկ դերասաններու խումբ մը, որ կը խաղայ Նիւ-Եորքի Թատրոններուն մէջ, շրջան մը պիտի կատարէ Եւրոպա, առաջին ներկայացումը տալով փարիզ, յետոյ շարունակելով Անգլիոյ, Սկանտինաւիոյ, Գերմանիոյ մէջ,

Ներկայացուելիք խաղը կը կոչուի *Լիզա*, որ ունի բարդ ֆանդոյցներ, տխուր եւ ուրախ: ցեսարաններ բամպակամշակութեան դաշտերէ, Նիւ-Եորքի մեծ պարահանդէսներէ, «սեւ կապելաներէ», փողոցներէ եւ կայարաններէ, ուր յաճախ կ'երեւին սեւամորթ այս ցեղին գաւակները:

Ամբողջ ներկայացումը պիտի տրուի շարժանկարի ձեւով, այսինքն երբեք տրամախօսութիւն պիտի ըլլայ: Դերասանները պիտի արտայայտուին մեչկատակի եղանակով: Դիմախաղի ֆանթարեղ տեսարան: երբեմն պիտի երգուին խավշիկեան մեղեդիներ, սիրերգներ, աշխատանքի երգեր, սպիտակ բամպակներու արտին մէջէն, ուր պիտի պարեն այս ածուխէ մարդիկը:

«Լիզա» կը բաղկանայ ֆինգ արարուածներէ:

կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆՈՒՄ

(Թղթակցութիւն Յառաջի)

Ցարգելի խմբագիր «Յառաջ»ի,

ԹԱՒՐԻԶ. — Այսօր առաւօտեան «կաֆէ ֆիրժա»յում, մօտեցաւ ինձ մի երիտասարդ պարոն եւ ասաց. —

«Ջը գիտեմ ինչ մեքենայութիւնների շնորհիւ իմ մէկ սեւագրութիւնս ընկել է ինձ անյայտ մէկի ձեռը եւ սեւը սպիտակ ու սպիտակը սեւ դարձնելով արտագրել է եւ ուղարկել փարիզի «երեւան»ին, եւ տպել է այդ թերթի թիւ 640ում: Որպէսզի իմ մտքերս խարդախութիւնից ազատեմ, աճա բերել եմ իմ իսկական գրածը եւ խնդրում եմ նոյնութեամբ յանձնել «յառաջ»ին, ես Թղթակից չեմ եւ ոչ էլ գրող եմ. այս առնում եմ ֆարկադրաբար, իբրայատուկ այդ բանագողին պատժելու համար մի այն»:

կատարած լինելու համար երիտասարդ պարոնին բոլորովին արդարացի առաջարկը, նոյնութեամբ ուղարկում ենք ձեզ նրա յօդուածը, որ ըստ երեւոյթին իւրայատուկ կուտեպովեան արկած է ունեցել:

Ռ. ՍԱՐՈՏԵԱՆ

Բոլորովին զարմանալի չէ, որ պարսկահայ գաղութում բոլշեւիկները ծիծաղելի են դառնում եւ նրանց բոլոր ձեռնարկները— թէ առեւտրական եւ թէ քաղաքական— անյաջողութեան են մատնուում: Դա բացատրւում է գլխաւորապէս նրանով, որ Պարսկաստանում գոյութիւն չունի թէ՛ հայ եւ թէ՛ պարսիկ կոմ.-խիկարների պայքար եւ երկրորդ նրանով որ պարսկահայ հանրային կեանքը իր ամբողջ կազմակերպութիւններով գտնւում է հայ աշխատաւորութեան միակ ներկայացիչ Դաշնակցութիւն կուսակցութեան ձեռքին:

Բազի ներկայացումներից, լինում են դասախօսութիւններ (բայց ոչ Լենինեան ծրագրով) պարի երեկոյ, ինչպէս նաեւ վիճակախաղ (լոտո). մի խօսքով այն ամէնը, ինչ որ սովորաբար կը լինի այս կամ այն քաղաքի մշակոյթի տներում՝ եւ ակումբներում, (խօսքս ի հարկէ, այլասերած շրջանների մասին չէ):

Դաշնակցութեան ակումբներում կազմակերպւած դասախօսութիւնների մէջ տեղ են գտնում բացառապէս գրական-պատմական եւ այժմէական նիւթեր:

Անշուշտ հասկանալի է, որ այս բոլոր խնդիրները խիստ զրաղեցնում են հասարակութեան, մանաւանդ մեր երիտասարդութեանը եւ Թաւրիզի կուլտուրական միութիւնը իր դասախօսութիւններով մեծապէս օգտակար է լինում նրանց: Այժմ տեսնենք բոլշեւիկների մօտ ի՞նչ է կատարւում: Սովետական դպրոցի մասին չենք խօսում, որովհետեւ ըստ ռուսական օրէնքի կարմիր ճրագներ եւ կարմիր լաթեր ունեցող տների մասին թերթի սիւնակները չեն ներում:

20—30 «լեգալ» պատանիներից եւ մի քանի էլ վարձկան ու չակերտաւոր բոլշեւիկ պաշտօնեաներից զատ, տարին տասն եւ երկու ամիս բոլշեւիկների ակումբում ոչ ոքի չէք հանդիպի:

Իսկ եթէ պատահում է հատ ու կենտ ոչ-բոլշեւիկ գնացողներ, նրանք էլ ծիծաղելու եւ դասախօսներին ձեռք առնելու համար են գնում:

Ակումբին կից է անունով ընթերցարան, ուր ոչ թերթ կը տեսնէք եւ ոչ էլ ընթերցող: Իսկ դրա փոխարէն սովետական դպրոցի աշակերտ-աշակերտուհիները եւ փողոցից հաւաքած կոմսոմոլները կը ծխեն, նարդի եւ բիլարդ կը խաղան եւ յարմար առիթին եթէ տներումխոստ ու «բուրժուական» ոգիմ չկայ, մինչեւ գիշերւայ 1-2ը իրենց միայն յատնի տեղերում «կը զարգանան», ականջը խօսք, «եւ ուրիշ ոչինչ» «դասախօսի» (հաստագլուխ Համդիլեանը, որ միշտ իր դասախօսութիւնը «Եւ ուրիշ ոչինչ»ով կը վերջացնի) դասախօսութիւնների ժամանակ, նորէն 20-30 նըպաստընկալ «հաւատացեալներից» ուրիշ մարդ չի լինում եւ դասախօսը «Դարա խալաթ Թիւլքի բէկ» սկսում է Լէնինեան վարդապետութիւններից քարոզել, կարծելով, որ իր ասածները ակումբի պատերից դուրս պիտի գան եւ պարսիկ ու հայ աշխատաւորութեանը դարձի բերեն: Իսկ եթէ կանգ առնենք բոլշեւիկ դասախօսներից (իրենց հաշւով) ամենաուժեղից Համդիլեան կոչեցեալ «տաւար»ի (սա իրենց բոլշեւիկների արտայայտութիւնն է) վրայ, այն ժամանակ պատկերը պարզ կը լինի: Մի քանի «իզմ»երից «եւ ուրիշ ոչինչ»ից դուրս, որեւէ խնդրի շուրջ չի խօսում այդ պարոնը —գոնէ խօսածն էլ հասկանար—: Երբեմն դասախօսութիւնների ժամանակ իրենց սօց-դեմոկրատ հայարող երիտասարդները այնպէս են ձեռք առնում այդ խեղճուկին, որ մարդ առանց բոլշեւիկ լինելու մեղքն է գալիս այդ երէկի կամաւոր, ագգասէր ու բոլորովին կիսագրագէտ, իսկ այսօր «կոմունիստ» «դասախօս»ին:

Սակայն չպիտի զարմանալ. ճիշդ Համդիլեանով պիտի չափել ներկայ խորհրդային Հայաստանի վարիչներին եւ պարսկաստանում աշխատող «բոլշեւիկ» պաշտօնեաներին:

ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ

ԽՈՂԵՄՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒԱՔ

Ամառն ջասաւ եւ ինքնաշարժի արկածները շատացան: Այս առթիւ տեղական Թերթերը կը ջելադրեն կազմակերպել «խոհեմութեան շաբաթ» մը, ճիշդ ինչպէս յայտարարուեցաւ Անգլիոյ մէջ, վերջերս: «խոհեմութեան շաբաթ» գործը պիտի ըլլայ Թերթերուն, Թատրոններուն, սինէմաներուն, փողոցներուն մէջ, կամ անթելով ու ամէն միջոցով ինքնաջելադրութեան մղել ժողովուրդը, մարզելու ջամար «խոհեմութեան ջիղը»: Այս առթիւ արդէն ցոյց կը տրուին տասնաբանեայ կարգ մը յօդուածները.

1.— փողոցին մէջ քալած ատեն Թերթ մի կարդաք: 2.— վիրաւորուելու ջամար մէկ վայրկեանը բաւական է, բայց դարմանուելու ջամար տարիներ պէտք են: 3.— ինքնաշարժին ջետ կատակ չըլլար: 4.— ջորս բացէք ձեր աչքը եւ ձեր ուշադրութեան պատուիանները:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոն 27 մայիս, (Մեր թղթ.).— Մեր դաղութն ալ ժամ մը 25ին արժանավայել կերպով տօնեց Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան քսանհինգամեակը, պետական թատրոններէն Salle Rameau մէջ: Ներկայ էր մօտ երկու հազար երկսեռ բազմութիւն մը: Ժամը 2ին սկսաւ յոդովուրդը դունդադունդ կը դիմէր դէպի սրահ, զարմանք պատճառելով Ցրանսացիներուն: կարդալիք յանձնախումբը որ կազմուած էր երիտասարդ ընկերներէ, մէկն չանք թափած էր հանդիսաւոր բարեկարգութիւնը պահպանելու:

Ժամը ճիշդ 3ին նախագահ Պ. Ս. Փափազեան կարդաց բացման խօսքը եւ հանդիսականներուն ներկայացուց Լիոնի քաղաքապետ Պ. Edouard Herriot'ի ներկայացուցիչ Mr. Perret'ն: Յորել. Դորձ. Մարմնի քարտուղարութեան կողմէ կարդացուեցաւ Լիոնի նահանգապետութենէն, կեդրոնի հրամանատարութենէն, Ազգահովութեան Տեսչութենէն, Ամերիկեան հիւպատոսէն, Առեւտրական դատարանի նախագահութենէն, Ընդհանտիկանապետութենէն, Դասի սէր տը Սփէհալի ներկայացուցչութենէն, Société Française de Tubize-ի տնօրէնութենէն եւ ուրիշ շատ մը գործարանատէրերու կողմէ գրուած նամակները: Յետոյ տեղի ունեցաւ հանդէսին պաշտօնական բացումը ֆրանսական նուագախումբի կողմէ նուագուած ֆրանսական եւ հայկական զոյգ քայլերգներով, յոտնկայս: Ապա խօսք տրուեցաւ քաղաքապետի նախկայացուցիչ Պ. Փէռէի որ ֆրանսերէն ամփոփ ճառով մը շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած հրաւէրին. յորելեարին եւ հայ ժողովուրդին. ընկ. Ս. Սիրականեան արտասանեց «Յարգանք քեզի» Հ. Պօտուրեան (Տէսիրէն) ջնջած սերէն եւ հայերէն լեզուով վերլուծեց յորելեարին կեանքն ու գրականութիւնը. «Յոբելեանին շատ ենք տօնած, բայց ոչ մէկն է իր համաժողովրդականութեամբը»: Պ. Գ. Շիշմանեան արտասանեց «Ուխտաւորը» Փոքրիկն Տոքթ. Թունամեան ջնջնակի վրայ նուագեց «Մոդատէն կտոր մը եւ արժանացաւ բուռն ծափերու:

Լիոնի յորել. յանձն. կողմէ խօսեցաւ Պ. Աղէք. Կիւլպենկեան. «Ազատ եւ անկախ Հայաստանի մէջ պիտի կանգնենք Ահարոնեանի արձանը, որուն մէկ բռունցքը պէտք է ուղղուած ըլլայ երկինք Աստուծոյ, իսկ միւսը Արեւմուտք Եւրոպայի, որովհետեւ Աստուած եւ Եւրոպա միեւնոյն դերին մէջ գտնուելով հանդէպ բազմաչարչար հայ ժողովուրդին եւ հայ դատին: Ընկ. Մ. Միքայէլ վարանդեան իր Մի քանի վարանդեան ֆրանսերէն հակիրճ բանախօսութեամբ, ուղղուած մօտ 800 ֆրանսացի հանդիսականներուն, թերթերու թղթակիցներուն, պաշտօնեաներու եւ ուրիշներու, պաշտօնեաներու եւ ուրիշներու նկարագրեց Սօրպոնի փառատօնի հանդէսը եւ ըսաւ.

«Հայութիւնը արեւելքի գոյն աղգերէն է եւ առեն Ասիոյ մեծագոյն պետութիւնները ներքին մէկը կը կազմեր եւ տարի գրեթէ անընդհատ բազմի մէջ էր հոսմէական կայսրութեան հետ: Գ. դարէն մէջ իսկ ունեցեր ենք ձգտումներ հանուիթիւն մը: Հայաստանի դարերով թատր է եղեր բարոս ցեղերու արշաւանքներուն որոնք ամէն անգամ մեծ ուերած կը սփռէին եւ հետզհետէ կը նուազեցնէին հայութիւնը: Այդ բարբարոս ցեղերը դէմ օգնութիւն հայցելու ժամ Հայոց վերջին Թագաւոր Լեւոն Ջ. Փարիզ եկած է մեռած ու թաղուած մէկ մէջ, ֆրանսական թագաւորու շարքին:

ՆՀԱՐԱՎՈՐ ՅՈՒՆԱՑԻՆ

ԲՐՈՆՑԵ ՄԵԴԱԼ

Ս. Ա. Ն. Ի. Ա. Ն. Ի. — Ամերիկացի հայտնի նկարիչ, որ ծնած է Պոլսոյ մէջ եւ ուսանած Փարիզի գեղարուեստից դպրոցին մէջ։ Ան ներկայացուցած է Ամերիկայի մէջ մի քանի անգամ իր գործերը, եւ ամէն անգամ ալ ստացած է մեծ յաջողութիւն։ Ան ներկայացուցած է նաեւ Փարիզի մէջ, ուր ստացած է պատուոյ մեդալ մը։ Ան ներկայ է եղած նաեւ Պրիւքսէլի մէջ, ուր ստացած է ոսկի

սին: Զոհերու թիւը կարելի չէ եղած ճշդել ոչ Հնդիկներուն, ոչ ալ Պիրմաններուն համար: Ընտանիքներ կան որոնց բոլոր անդամները սպաննուած կամ ահռելի կերպով յօշոտուած են: կառավարական զեկոյց մը կը խոստովանի թէ անկարելի է համրել զոհերը: Միայն սաչափը գիտեն թէ Եւրոպացիներ չկան զոհերուն մէջ (ինչացածը որո՞ւ հոգ...): Միայն հիւանդանոցները մէջ մեռած զոհերուն թիւն է 63, իսկ դարմանուած վիրաւորներուն թիւը՝ 716: Վաճառատուները փակ են տակաւին եւ ուտելիքի նեղութիւն կը քաշուի:

*** Լորտերու ժողովին մէջ, Եգիպտոսի նախկին մարզպանը նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեց կառավարութեան: Հնդկաստանի նախորդ փոխարքան պահանջեց որ կառավարութիւնը աւելի միջոց ի գործ դնէ, վերջ տալու համար անհնազանդութեան պայքարին: Կառավարութեան կողմէ պատասխանեց լորտ Րըսել, ըսելով թէ Հնդկաստանի գիւղացի դասակարգերը չեն մասնակցիր պայքարին եւ գովելով բանակին եւ ոստիկանութեան հաւբերութիւնը: Յետոյ աւելցուց. «կառավարութիւնը կը կարծէ թէ մասնաւոր կազմակերպութիւն մը կը վարէ պայքարը. բայց ապացոյց չունի թէ Ռուսիոյ կամ Մոսկուայի մատը կայ այս խռովութեանց մէջ:»

*** Առջի օր իսլամներու մեծ ժողով մը տեղի ունեցաւ Պոմպէյի մէջ, օրուան դէպքերուն առթիւ: Ժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ հաւակրանք կը յայտնէ խռովութեանց զոհերուն համար եւ կը հրաւիրէ իսլամները բռնութեան չդիմել:

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԻՑԵԱՆ ՓՈԽԱՐ. — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի կողմէ: Այս կիրակի ժամը 2ին, 13 Rue d'Issy կը նախագահէ Թ. ՄԵՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
կը խօսի՝ ԼԵՒՈՆ ՆԱՅԻՐՅԻ
կը նուագէ «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը

ՄԱՐՍԷՅԼ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին
Brébant Marseillaish մեծ սրահը, 146 Chemin des Chartreux.
կը խօսին՝ Պ. Հ. ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ուրիշներ
Արտասանութիւններ, նուագ եւ երգ
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ

ՍԻՆՏ ՄԱՐԿՐԻՏ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Յայտագիր տեղւոյն վրայ:

Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Մարսէյլի Բարձր Հալքի Հայր. եւ երիտ. միութեանց, կողմէ, Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին Սալօն Շափի մէջ: կը նախագահէ՝ Պ. Յ. ՍԱՀԱԹՃԵԱՆ: կը խօսին՝ Պ. Պ. Ա. ԱՐՈՅԵԱՆ եւ ԱՐՇՆԵԱՆ: Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը ազատ է:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, կը խօսի Ա. Ջամալեան, Պուլկարահայ գաղութի մասին:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶԻ Քրիստափոր խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն, սովորական հաւաքատեղին:

ՊՂՒՎԻԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը՝ այսօր Ուր. իրիկուն ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը, ներկայանալ անդամատետրով:

Գ Ա Ի Ա Ռ

ԼԻՈՆԻ Կուկունեան խումբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սեբոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ե. Ո. Միութեան Անիէտ Պուա-Քոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ե. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը կարգ մը ընկերներու դիմումներուն վրայ նախաձեռնարկած է կազմելու ենթամասնաճիւղ մը մը Սէն Լուի մէջ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, Պ. Փիլօճանի սրճարանի սրահը: կը հրաւիրուին բոլոր որբ ընկերները: Ներկայ կ'ըլլայ Մարսէյլի վարչութիւնը:

Շ. ԳԱՐԱՃԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռազմիկ Հայր. միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիր. ժամը 2.30ին 40 Բիւ Պէլվիւի սրահը: Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ այլն: կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն անպայման ներկայ գտնուիլ սոյն կարեւոր ժողովին:

ՅՈՔԹ. ԵՐ. Գրգոյեան եւ իր վոքըրինները՝ ժպտիս եւ Արմինէ, Պ. Սմբատ Գրգոյեան եւ իր աղջիկը, այրի տիկ. Ագնիւ Գրգոյեան, Պ. Պ. Հրաչեայ, Հրանդ, Արմէն ֆ. Գրգոյեան (Ֆիֆլիս), Պ. Վաղինակ ֆ. Գրգոյեան, Տէր եւ Տիկ. Քորքմազեան (փոթի), Տէր եւ Տիկ. Ց. Յոխիկեան եւ զաւակունք (Սան Ֆրանսիսկօ), Տէր եւ Տիկ. Ց. Ջաղացպանեան, Տէր եւ Տիկ. Ս. Պալճեան, Տէր եւ Տիկ. Խ. Ապլաճաճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկ. Ա. Ապլաճաճեան, Տէր եւ Տիկ. Վ. Միրիճանեան եւ զաւակը (Երեւան), Պ. Գ. Էքմէքճեան (Մարսէյլ), Այրի Տիկ. Շ. Ինճուճեան, Այրի Տիկ. Մ. Ինճուճեան եւ զաւակունք, Պ. Ց. Ինճուճեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Գասապեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկ. Ց. Գասապեան (Ս. Ֆրանսիսկօ), Տէր եւ Տիկ. Լ. Գասապեան եւ զաւակունք (Լօս Անճէլօս), Տէր եւ Տիկ. Գ. Գասապեան (Եկատերինդար), Տէր եւ Տիկ. Գ. Խանամիրեան (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկ. Տ. Պետոյեան եւ զաւակունք (Տէսին), եւ պարագաները խորին վշտով կը ծանուցանեն դառնակսկիծ մաիը իրենց սիրեցեալ կնոջ, մօր, եղբօրկնոջ, ներոջ, հօրեղբօրկնոջ, մօրեղբօրկնոջ եւ ազգականուհիին

Բ Ժ Շ Կ Ո Ի Հ Ի

ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԳՐԳՈՅԵԱՆԻ

(Ծնեալ Տէմիրճեան)

որ զոհ գնաց եղերական արկածի մը 1930 Մայիս 24ին:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի վաղը Շաբաթ օր կէսօրէ վերջ ժամը 12.30ին փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 Rue Jean Goujon, ուսկից ճանգուցելոյն մարմինը պիտի փոխադրուի փոնթէնի գերեզմանատունը:

ՄԱՆՕԹ.— ժամադրչ չատացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ բժշկական Միութիւնը ցաւով կը ծանուցանէ դառնադէտ ժամը՝ միութեան ժրաջան անդամուհի ԲԺՇԿՈՒՀԻ ՏԻԿ. ԱՂԱՒՆԻ ԳՐԳՈՅԵԱՆԻ որ զոհ գնաց ցաւալի արկածի մը:

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

1 Յունիս կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journalի *սրահներուն վրայ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Հայոց հին մեհենական շրջանէ պատկերներ աղջիկ սկաուտներու եւ սկաուտներու կողմէ, ներկայացումներ, «սկաուտական բանակում մը Հայաստանի մէջ», չափական (բիթմիք) պարեր եւ մարզանքներ. նուագախումբ եւ մեներգ: կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ «Սիփան»ի երգչախումբերը ղեկավարութեամբ Պ. Սաքօ Յակոբեանի:

Գործողութիւնները տեղի կ'ունենան գունաւոր լուսարձակներով:

200 ՍԿԱՈՒՏՆԵՐ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԻՆ

ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ ԵՆ ՀԱՅ ԵՒ ՕՏԱՐ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տունէ մը: Մուտք 5 ֆրանք:

Վարձու է մեծ արհեստանոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց, ելեկտրականութիւն ներհետանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: վարձք տարեկան 2500 ֆր. շարժ 250 ֆր.: Մեծ գտնուած կարասիները կրնան պայմանի: Դիմել՝ առաւօտեան մինչեւ ժամը 10, երեկոները 7-10 ը. քէպապճեանի, 37 rue Archereau, փարիզ (19), մէջ Crimée.

EMPIRE Միգլիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Théâtre ALBERT Ier, 64 Rue du Rocher (Métro : Saint Lazare)

1 յունիս 1930 կիրակի ցերեկ ժամը 3,30ին եւ իրիկունը՝ ժամը 9ին

LEBLEBIDJI HORHOR AGHA

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՇԱՆԵԱՆի եւ Ա. ՆԱԼԵԱՆի անմահ օբէրէթը 3 արար՝ ամբողջութեամբ: Դեղչիկ եւ մեծ ՕՐՔԷՍԹՐԸ՝ ղեկավարութեամբ Պ. Շահ-Պարոնեանի

«Լէպլէպիճի»ի բոլոր եղանակները ամբողջութեամբ — ո՛չ մէկ եղանակ զեղչուած է
20 հոգիանց եռաձայն երգչախումբ — 40 հոգի բեմի վրայ

Մասնակցութեամբ՝ Պ.Պ. վահրամ Սվաճեանի, Ա. Գմբէթեանի, վահրամ Պալըգճեանի, Արմենակ Սարաֆեանի, Սարիմ Մագսուտի, ե. Գրիգորեանի եւ տիկիններ Սիրանոյշ Ալիքսանեանի, Մարկրիթ փափազեանի Էօժէնի Շահ-Պարոնեանի, եւն., եւն., եւն.:

ՑԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ — տոմսերը կը ծախուին կավուշի մօտ եւ հայ ձաշարանները — ԵՐԵԿՈՅԹԻ ԳԻՆԵՐԸ

Օթեակներ՝ 200, 150 եւ 100 ֆր.: Աթոռներ՝ 20, 15 և 10 ֆր.: Օթեակներ՝ 300, 250 և 200 ֆր.: Աթոռներ՝ 50, 30, 20 և 15 ֆր.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL. 97-39 եւ 96.70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅԻՇԱՏԱԿ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱՎԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՓԱՐԻԶԻ Տիկնանց Միութեան կ. խաչի Օգնութեան մասնաճիւղը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ դառնակսկիծ մահը Միութեան գործունեայ եւ եռանդուն անդամուհի ԲԺԿՈՒՀԻ ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԳՐԳՈՅԵԱՆԻ որ զոհ գնաց դժբախտ արկածի մը:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— կը փնտռուի կեսարիոյ իւրնէզ գիւղացի կարապետ եայլաեան (45 տարեկան) որ ամուսնացած էր կեսարացի ցակոբ ձօլօլեանի աղջկան մարիամի հետ եւ ունէր 3 զաւակներ՝ ցովսէփ, Աբրահամ եւ ցովհաննէս: 16 տարի առաջ վինուոր էր Պոլիս: Անկէ ի վեր լուր չկայ իր մասին: Իմացնել ցովսէփ եայլաեանի, 22 Rue J. J. Rousseau, Arles, (B. du R.) France.

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել: ձշգրիտ լուր առնողին 200 ֆր. նուէր:

— կը փնտռեմ քէվախի վերի բագաւիճէն խոսրով իլպիգեան եւ զաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյզ զաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ցաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

օգնական դերձակուհի (pompière) կամ կէս փոժիէր (demi pompière): Դիմել՝ 4 Place Daniel, Esposito (Մարսէյլ):

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):
Դիմել՝ L. Kévonian, 225 Fbg. St Martin: Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ԵՒԱԳՈՅՆ *ժապաւէններ կը ծախուին «Յառաջ»ի գործակալ Պ. Խնկիկ Կէնճեանի ժօտ, 226 Rue Boileau, Lyon.*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Հանգստաւէտ սենեակ, գոհացուցիչ ամսաթոշակ: Դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր Restaurant International, 13 Rue Passet, Lyon, (Rhône).

ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻ Կ'ՈՒԶՈՒԻ
ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆԻ ՀԱՄԱՐ

Վարժ գործաւորուհիներ կ'ուզուին ճերմակեղէնի համար: Ներկայանալ նժոյշներով: Փութալ դիմել՝ Օր. Հ. Քոշեան, 30 Rue St. Charles, Paris (15).

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շաքագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմահիւ.) եւ վարիսի: Մասն. լապառաթուառ: Ընդհատ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12:

SEVRANի մէջ հող գնել փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել ամէն կիրակի ժամը 10էն մինչեւ 6, Sevranի հողաբաժիններուն մէջ գտնուող դրասենեակը և հարցնել Պ. Տէր Աբրահամեան: Փարիզէն 13 քիլոմէթր, Gare du Nordէն 150 հոգեկառք օրական, 5 ր. պէ Sevranի կայարանէն:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՁԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարանիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւալներ համար տրամադրելի սրահ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ. ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. ԵԹԷ կ'ուզէք փոքր ինդաւասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ինդաւաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. ՄԵՐ ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. ԿԸ շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Աստուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 — Թէլէֆոն C. 01—71

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

Ա Մ Ե Ն Ա Վ Ա Ռ Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. — 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-

Մեր փայաքներու ճոխ մէթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: բաց է ամէն օր

ՁԱՒԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ — POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԱՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Ջիլտը կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÉS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
31
ՄԱՅԻՍ
1930

31 MAI 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1277

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՎԱՆ ԽՕՍՔ

ՈՒԺԵՐՈՒ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

Դժնդակ, չարչրկուած նիւթ մըն է այս, — ուժերու հաւաքումն: Բայց պարտաւոր ենք միշտ արծարծել ու հետաքրքրել:

Պարտաւոր ենք զարնել մուրճի մը պէս, մինչեւ որ տեղ մտնէ մեր կեանքին մէջ:

Այլապէս, — կազմալուծման որդը պիտի վարակէ մեր բոլոր օրգանները ու հաստատութիւնները, և պիտի դառնանք թիթեռնիկներ:

Մեզմէ աւելի զօրաւորներ, կազմակերպուած պետութիւններ իրենց լաստ մը կը համարեն ուժերու համախմբումը: Անգլիոյ աշխատաւորական կառավարութիւնը, հակառակ պասակարգային տեսակէտին, տակաւին առջի օր կը հրաւիրէր միւս երկու կուսակցութիւնները՝ գործակից եւ դիւրացնել իր աշխատանքը, դարման գտնելու համար գործազրկութեան:

Կարմիրները կը ծաղրեն այս ուղղութիւնը, իբրեւ «սրբած դաշինք» հակայեղափոխական, քաղքենի տարրերու: Բայց, կը իր ճամբով կ'երթայ: Ամենօրեայ կեանքը այնպիսի պահներ կը ներկայացնէ որ, քարացած բանաձեւերը չեն դիմանար: Մնաց որ, անպայման սկզբունքի շեղում չի նշանակեր գործակցութիւնը՝ որոշ առաջադրութիւններով: Լուծելու համար այս կամ այն հարցը:

Այս պարագան ճիշդ է մանաւանդ մեզի համար: Ի՛նչ հոգնքի ալ պատկանինք, դժուար չէ լեզու գտնել թանձրացեալ ղեկավարներու շուրջը, առանց զոհելու մեր սկզբունքներուն սրութիւնը եւ մեր կարծիքներուն ազատութիւնը:

Եւ այդպիսի հարցեր շատ կան: Ոչ միայն գաղութներու մէջ, այլ եւ Հայաստանի հետ: Մենք պիտի խօսինք միայն գաղութներու մասին, չխճողելու համար նիւթը:

Վերջերս մօտէն տեղեկութիւններ հրատարակուեցան թերթերու մէջ, Սուրիոյ գաղութին կացութեան մասին: Մենք ունեցանք արտատպելու քանի մը արաբական թերթերու տեղեկութիւնները եւ «Ազդակ»ի լեզուպատառ կոչերը: (Այս վերջը այժմ սկսած է արաբական բաժին մը հրատարակել, հետաքրքիրները լուսաբանելու համար, ինչ որ լաւ երեւոյթ է): Մանաւանդ տեղեկութիւններ ալ կը հաստատեն թէ իսկապէս կացութիւն մը կայ մթնոլորտին մէջ, իբրեւ հետեւանք թիւրութեան, զանազան թիւրիմացութեանց եւ զաղտնի զրպարտութեանց: Դրացի թուրքերն ալ, անշուշտ, հաճոյքով կը նպաստեն կրակը, յարդ եւ տաշեղ նետելով:

Արդ, այս մէկ հատիկ պարագան չի՞ հարկադրեր մերձենալ, խօսակցութիւն, գործակցութիւն գանազան հոսանքներու միջեւ: Եթէ վտանգ մը կը սպառնայ մեր ամէնէն հոծ գաղութին, իրարու դէմ նիգակ ճօճելով չէ որ պիտի խնայենք: Ոչ մեկուսի կենալով եւ սաղմոս քաղելով: Չարկ է շեշտակի նայիլ վտանգին, եւ ձեռք ձեռքի, գլուխ գլխի տալ, գայն կանխելու համար: Այլապէս, մենք ի՞նչով ենք արժանի մեր կոչուելին ու դերին:

Մանաւանդ որ, այս խնդիրը շատ ալ բանավէճ եւ արծարծում չի վերցներ: Չարկ է տեղը ծանր նստիլ, որոճալ ու գործել: Ոչ թէ բերանաբաց ձայն ձգել, իմաստութեան մրցանակ նուաճելու յաւակնութեամբ: Անոնք որ խելք ծախելու մարմաջ ունին — մանաւանդ երեւանցիները — մեծագոյն բարիքը գործած կ'ըլլան, կարճ կապելով իրենց խոպոտ, խառնաձայն ղանակները, որոնք, ամէն պարագայի մէջ, սխալ հասցէի ուղղուած են: «Վարդապետն ասաց»ը կացութիւն չի փրկեր ոչ Հալէպի եւ Պաղտատի, ոչ ալ Երեւանի մէջ:

Մենք պատահաբար յիշեցինք Սուրիոյ պարագան: Դեռ ինչքան կենսական խնդիրներ կան, որ կը պահանջեն ուժերու համախմբում, տեսական եւ գործնական աշխատանք՝ ձեռք ձեռքի:

Այսպէս՝ նոր գաղթականներու տեղաւորման եւ հիներու տեղափոխութեան, տարերային գաղթի խնդիրները: Իրականութիւն է որ անընդհատ կը պարպուին Յունաստանն ու Պուլկարիան, եւ եթէ անցագրի դժուարութիւնները չսանձահարեն, ապահովաբար պիտի կիսուին մեր այդ երկու գաղութները:

Կա՛յ, վերջապէս, գաղութներու կրթական հոգը, որ կը պահանջէ ամփոփ եւ հաւաքական աշխատանք: Եթէ չենք նախալիր, Սուրիական Տրիպոլսոյ դպրոցը փակուեցաւ 150 օսկիի ծղճիմ գումարի մը պակասէն: Տէր Զօրը, մահուան անապատը, տակաւին կը սպասէ որ միութիւն մը կամ անհատ մը խղճի պարտք համարէ 40,000 ֆրանք ճարել, դպրոց եւ եկեղեցի կառուցանելու համար:

Ինչպէս կարելի հանդուրժել այս անտիրութեան: Լսել, կարդալ եւ չկարմրիլ:

Եթէ ունենայինք ազգային կեդրոն մը, ոչ ո՛ր եւ է դպրոց կը փակուէր, ոչ մարդիկ ճարահատ վկայութեան կը կանչէին 8էր Զօրի անապատին մէջ կոխկրտուած անհամար ոսկորները, եւ ոչ ալ կ'անճրկէինք ուրիշ այնքան հոգերու առջեւ:

Աղէտի՞ մը կը սպասենք թէ հրաշքի մը, մեր ուժերը համախմբելու եւ մեր ճակատագիրը վարելու համար:

Եւ ի՞նչպէս կ'արդարացնենք մեր այնքան ուռուցիկ յաւակնութիւնները, երբ շնորհք չունինք պարբերաբար քով քովի գալու եւ գոհէ կարգ մը հարցերու մէջ համախորհուրդ գործելու համար:

Շ.

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԱԼՄԱՍՏԻ ԱՂԷՏԻ ՄԱՍԻՆ

ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

ԹԱՒՐԻԶ, 16 մայիս (*Մեփ. Թղթ.*).— *Նախորդ երկու թղթակցութեանցս մէջ պարզած էի երկրաշարժին ժանրամասնութիւնները:*

Ամէնէն առաջ ըսեմ, որ «Յառաջ»ի Սալմաստի թղթակից տարաբախտ վահան Սարուխանեանի դիակը փլատակներու տակէն հանած են իր ընկերները եւ հայ դիմուորները: Մէջքն ու ոտքերը չարդուած եւ ամբողջ մարմինը արորուած էին: Վահանը մինչեւ գիշերուան ժամը 12ը (6 մայիս) նստած է եղեր եւ նամակ գրած է ըսելով.

— «Գիւղացիներուն յորդորեցի տուներէն դուրս գալ և լեցուիլ դաշտերն ու այգիները, զգուշանալու համար երկրաշարժի աղէտներէն, բայց ոչ ոք մտիկ ըրաւ ինձ: Ես մինակ նստած եմ եւ հասկնալիօրէն միայն ես ազատուիմ փլատակներու տակէն: Շատ կը ցաւիմ որ այսպէս եղաւ»:

Այս տողերը գրող Վահանը յետոյ հագուստները կը հանէ եւ անկողին մտնելով կը քնանայ: Եւ նոյն գիշերը ժամը 1.30ի սոսկալի ցնցումէն երբ սենեակը կը խորտակուի, Վահանը կը մնայ փլատակներուն տակ եւ կը մեռնի: Աշոտ քահանան (Սալմաստի Հայոց հոգեւոր հովիւը) խումբ մը համակիրներու հետ կ'երթայ Մահլամ գիւղը եւ կը թաղէ Վահանի մարմինը:

**** Նախորդ թղթակցութեանս մէջ յիշած էի, որ Ատրպատականի թեմական Խորհուրդի անդամ Պ. Սամսոն Թադէոսեանը ժամը 10ին գնաց Սալմաստ (ուրուն հետ կապուած է տասնեակ տարիներու կրթական-յեղափոխական գործունէութեամբ եւ քաղցր յիշատակներով), կացութիւնը տեղին վրայ ուսումնասիրելու համար:*

Մայիս 17ին պիտի վերադառնայ, բերելով ընդարձակ տեղեկագիր մը աղէտի եւ աղէտեալներու մասին:

Սալմաստ գացած է նաեւ Շահնշահ Փահլեւիի անձնական բժիշկ Ամիր Ալաւը իր գործակիցներով:

Ատրպատականի զինուորական հրամանատարը՝ Ամիր Լաշքար Զաֆար Տէօվլէն եռանդուն կերպով կազմակերպած է աղէտեալներու օգնութեան գործը, շնորհապարտ ձգելով ժողովուրդը: Կառավարութիւնը միջոց չի խնայեր օգնութեան գործը արագ եւ հաստատուն կերպով կատարելու համար: Սալմաստի աղէտեալները, Հայ, Պարսիկ, Ասորի, Քիւրտ, հաւասարապէս կը վայելեն կառավարութեան օգնութիւնը:

Ամենավերջին եւ ստոյգ տեղեկութեանց եւ Պ. Սամսոն Թադէոսեանի անձնապէս կատարած վիճակագրութեան մը հաւաձայն, ցարդ արկածահար գիւղերը ունեցած են հետեւեալ զոհերն ու կորուստները. —

1. Սաւրա. — Այստեղ կ'ապրէին 4 տուն Հայեր (26 հոգի). տուած են մէկ զոհ: Ամբողջ գիւղն աւերակ, եկեղեցին քանդուած: Նոյն գիւղին մէջ ապրող 600 Պարսիկները 150 զոհ ունեցած են: Փլատակներուն տակ մնացեր են նաեւ 150 արջառ եւ 1000 ոչխար (Պարսիկներուն): Գետինն ունի մանր ճեղքուածքներ, արեւմուտքէն արեւելք եւ հիւսիսէն արեւելք:

2. Փաթաւուր. — Ասորաբնակ, 113 հոգի, 11 զոհ, ամբողջ գիւղը աւերակ: Հոն ճեղքուածքներ ունի գետինը՝ նոյն ուղղութեամբ:

3. Մահլամ. — Այս գիւղին մէջ կ'ապրէին 294 Հայեր, որոնք զոհ տուած են 38 հոգի: Անասունները մնալով փլատակներուն տակ, սատկած են՝ 264 գլուխ: Ամբողջ գիւղն աւերակ, եկեղեցին եւ դպրոցը քարուքանդ: Գերեզմանատունը մէկ մարդու հասակի չափ իջած, չոքած: Հոն ալ խոշոր ճեղքուածքներ: Այս գիւղին մէջ ապրող 38 Քիւրտերը տուած են 10 զոհ:

4. Խոսրովա.— Ասորաբնակ, 280 հոգի, զոհ տուած են 34 հոգի: Անասուններու կորուստը՝ 150:

5. Քէօհնաշահար (Հին քաղաք).— Հայեր 8 տուն, 49 շունչ, զոհ 1 անձ: Եկեղեցին քանդուած, ամբողջ գիւղն աւերակ: Արաբական պատմական մինարէն (որու մասին Բաֆֆին այնքան սիրուն տողեր գրած է իր «Կայծեր»ուն մէջ) փլած ու քարուքանդ եղած է: Այս գիւղին մէջ ապրող 350 տուն Պարսիկները ունեցած են 150 զոհ: Արջառ եւ ոչխար՝ 1200 գլուխ՝ փլատակներուն տակ մնացած: Գիւղին գետինը խաչաձեւ ճեղքուածներ ունի: Այս գիւղին իմաստ Զատէ յայտնի մզկիթը քանդուած է:

6. փայաջուկ (Րաֆֆիի ծննդավայրը).— Հայերը 26 տուն, 137 հոգի, զոհ 3 անձ: Աւերակ դարձած է ամբողջ գիւղը: Հնակառոյց եւ ամուր եկեղեցին խորտակուած: Գետինը ճեղքուած է խաչաձեւ տեղ տեղ, կաւերուն մէջ քիչ քանակութեամբ ջուր դուրս ժայթքած է եւ ապա քաշուած:

7. Ղալասար.— Հայերը 17 տուն, 79 հոգի, զոհ երկու մանուկներ: Անասուններու կորուստը՝ 39 գլուխ: Եկեղեցին, դպրոցը, թատերասրահը եւ գրադարանը քանդուած: Ամբողջ գիւղն աւերակ, ճեղքուածներ՝ նոյն ուղղութեամբ:

8. Չաֆթուան.— Հայերը 126 տուն, 540 հոգի, զոհ 4 անձ, վիրաւոր՝ 17: Անասուններու կորուստը՝ 16 գլուխ: Եկեղեցին գմբէթը եւ մէկ պատը քանդուած են: Խորտակուած են նաեւ Ս. Թադէոս եւ Ս. Պօղոս մատուռները: Ամբողջ գիւղն աւերակ է: Ճեղքուածքներ՝ զանազան ուղղութեամբ: Քիչ քանակութեամբ ջուր ժայթքած է գետնէն, յետոյ քաշուած:

Առայժմ այսքան: Կան գիւղեր, որոնց զոհերն ու կորուստները դեռ ստուգուած չեն:

Պարսկական գիւղերու մարդկային զոհերու ընդհանուր թիւը երկու հազարը կ'անցնի: Դեռ կը շարունակուին պեղումները եւ փլատակներուն տակէն կը հանեն դիակներն ու կը թաղեն:

Արաւուլի լեռնաշղթաներու ուղղութեամբ տարածուած ամբողջ քրդաբնակ գիւղերը հիմնովին քարուքանդ եղած են եւ կան բազմաթիւ մարդկային զոհեր:

Աշնակ գիւղի քիւրտ աղան, որ կնոջը հետ ազատուած է կըպատմէ թէ շարժը քանդած է Աղբակի Ս. Բարթուղիմէոսի պատմական վանքը, ուր 50ի չափ թուրք զօրքեր իրենց ձիերով մնացեր են փլատակներուն տակ: Նոյն քիւրտ աղան ըսած է որ երկրաշարժէն մնասներ կրած են նաեւ վան, Արճէշ եւ ուրիշ քաղաքներ: Սակայն այս մասին դեռ վաւերական տեղեկութիւններ չկան:

Յետագային դեռ կը շարունակուին թէ Սալմաստի եւ թէ Ամբողջ Ատրպատականի մէջ, սովորաբար առաւօտները՝ ժամը 10—11 եւ գիշերները՝ 1—3: Թաւրիզի մէջ կը շարունակուի երկրաշարժի սարսափը: Բազմաթիւ ընտանիքներ տուները թողած և քաշուած են ալգիներն ու բաց վայրերը:

Մայիս 12ին, կէսօրէն յետոյ ժամը 5ին Սալմաստի մէջ սաստիկ կարկուտ եւ տեղատարափ անձրեւ եկած է: Բացօթեայ աղէտեալները ծանր տառապանքներ կը քաշեն այժմ, ցուրտէն (գիշեր) եւ արեւէն: Ամբողջ գաւառին մէջ ոչ մէկ հատ ծածկ չէ մնացեր: Արտերու առուները փճացած են եւ արտերը ենթակայ են չորնալու: Այս բոլորին վրայ աւելցնենք նաեւ մարախը, որ մայիս 13ին երեւցաւ Ատրպատականի ամէն կողմը:

Ամերիկացիները եւ Ատրպատականի խորհրդային հիւպատոսարանը առաջարկած էին կառավարութեան՝ իրենց կողմէ նիւթապէս օգնել երկրաշարժի աղէտեալներուն, բայց կառավարութիւնը շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ, մերժած է անոնց առաջարկը:

ՄԱՄԻՍ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԲՈՑՆ ՄԸ ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՄԷՋ

ՇԷՅԽ ՍԱՅԻՏԻ ՏՂԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

Վերջին Թղթաբերով հասած Թուրք Թերթերը կը գրեն.—

Էրզրումի մէջ խռովարարական ընկերութիւն մը երեւան հանուած է, որ կ'ուզէր ապստամբութիւն հանել արեւելեան նահանգներուն մէջ: Ընկերութեան բոլոր անդամները ձերբակալուած են եւ էնկիւրի ղրկուած: Ընկերութեան գլուխը կը գտնուի Շէյխ Սայիտի տղան, Սէլահէտտին, որ հօրը կախուած տեղն Պաղտատ գին. վարժարանն էր: Ցիշեալը Սըր Համիլթընի պաշտպանութեան տակ մնացած է եւ անկէ 3000 ոսկի դպրոցի վարձք առած ու շարունակած է ուսումը:

Սէլահէտտին Պաղտատի մէջ քիւրտ փախստականներու եւ 150նոցներէ ոմանց հետ շփման մէջ էր: Այն տեղն, փախստականները հոն Թուրքիոյ դէմ գործել սկսած էին, Քիւրտերու բարեկամներու ընկերութիւն մը կազմելով: Սէլահէտտին այդ ընկերութեան պետերէն էր:

Ընկերութիւնը Դամասկոսի եւ Հալէպի մէջ ճիւղեր ունէր: Սէլահէտտին առողջական պատճառներով դպրոցէն ելած եւ մտած էր ընկերութեան մէջ գործօն դեր ստանձնելու: Նպատակն էր հօրը վրէժը լուծել եւ Թուրքիոյ մէջ շարժում յառաջ բերել էնթրիկներով:

Տեսնելով սակայն իր չանքերուն ապարդիւն մնալը Պաղտատի մէջ, Սէլահէտտին ընդհ. ներումէն օգտուելով կ'որոշէ Թուրքիա դառնալ եւ հոն գործել:

Նախ Մարտին, յետոյ Խնուս կ'երթայ եւ կ'աշխատի շփման մէջ մտնել տեղական պետերու հետ: Երես չի գտներ եւ կ'ուզէ էրզրում մտնել, ուր կ'երթայ պատրուակելով քրոջը առողջական վիճակը: Հոն հիւր կ'ըլլայ Մէմտուհ էֆ.ի որուն հարը սպանուած էր գլխարկի յեղաշրջման առթիւ տեղի ունեցած ընդհարման մը մէջ: Մէմտուհ էֆ. ալ վրէժ լուծել կ'ուզէր: Երկուքը կը միանան եւ 14 կնիք կոխելով կը սկսին գործունէութեան: Այս կնիքներուն վրայ գրուած էր: «Հիւս. Քիւրտիստանի Ընկերութիւն»: Զեռք ձգուած են այս դաւաճաններուն բոլոր թղթակցութիւնները: Կառավարութիւնը որ տեղեակ էր անոնց ընթացքին հսկողութեան տակ առած էր զանոնք:

Էնկիւրիի մէջ ուր կը գտնուին հիմայ, ասոնց վկայութիւնները առնուած են, Սէլահէտտին խոստովանած է Սըր Համիլթընի հետ ունեցած յարաբերութիւնը եւ անկէ դրամ առնելը, բայց պնդած է թէ՝ Թուրքիոյ դէմ ո եւ է նպատակ չունէր: Ընդհակառակն ըսած է թէ խռովարարական ընկերութեան մէջ մտած էր անոր նպատակը հասկնալու եւ Հանրապետութեան իմաց տալու համար: Սէլահէտտին 24 տարու է: Հաւանաբար ուրիշներ ալ ձերբակալուին:

Դատը պիտի արթնցնէ մեծ շահագրգռութիւն եւ կարեւոր յայտնութիւններ պիտի ըլլան:

Նորեն Պաղեստինի տագնապը

Բրիտանական կառավարութիւնը տեղեկագիր մը հրատարակեց Պաղեստինի դէպքերուն առթիւ: Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ կացութիւնը շատ փափուկ է եւ մեծ համբերութիւն եւ ջլահայեցութիւն կը պահանջէ: Ինչ կը վերաբերի ներգաղթի քաղաքականութեան եւ սահմանադրական փոփոխութեան, կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ ուրիշ զեկոյցով մը պարզել իր պաղեստինեան քաղաքականութիւնը, երբ ստանայ մասնաւոր քննիչներուն տեղեկագիրը: Մինչեւ այդ, սեղմիչ միջոցներ ձեռք առնուած են ներգաղթի մասին, իբրեւ զգուշութիւն: Միւս կողմէ, կարգադրութիւններ եղած են նոր ուժեր ղրկելու Պաղեստին, եթէ կացութիւնը պահանջէ:

*** Լացի Պատի մասին միջազգային քննութիւն պիտի կատարուի յունիսի վերջերը, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման:

(Լուրերու գարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ԱՐՑԱԽՈՒՆՔԸ ՏԱՍ

Ի՞նչ պատասխան պիտի տան հայ մտաւորականները, որոնք ամէն տարի կը հրաւիրուին Թուրքիոյ մայրաքաղաքը՝ Պոլիս, հոն գտնուող օտարազգի մտաւորականներուն հետ միասին մասնակցելու համար «Միջազգային Համալսարանական Շաբաթ»ին։ Ինչպէ՞ս պիտի ներկայանան անոնք Թուրքիոյ մտաւորականութեան առջեւ, երբ Թուրքիան ամէն կերպով կը ջանայ ծածկել իր ոճրագործութիւնները հայ ժողովուրդին դէմ, երբ Թուրքիան ամէն կերպով կը ջանայ ոչնչացնել հայկական հարցը, որ ոչ միայն հայ ժողովուրդին, այլ ամբողջ քաղաքակրթութեան դէմ ահռելի ոճիր մըն է։

Ինչպէ՞ս պիտի ներկայանան հայ մտաւորականները

ատենապետն է Գ. Շահլամեան, Նանոթ վաճառական, մեծապէս կը նպաստէ անոնց բարգաւաճման։ Շուտով Փրատոյի հրապարակին վրայ կը բարձրանայ հայկական եկեղեցին (սեպտեմբերին), Էջմիածնի եկեղեցւոյն նմանվը։ Գ. Թահմաճեանի ճարտարապետութեամբը, շնորհիւ ձեռնհասութեան վ. Խորասանճեանի նուիրատուութեան։ Ազգ. վարչութիւնը մտադիր է բանալ նաեւ մանկապարտէզներ, որպէսզի ոչ մէկ հայ երախայ փողոցները թափառի։ (Յօդուածագիրը կը փափաքի, որ Ֆրանսական կառավարութիւնը օգնէ դպրոց բանալու մասին Հայոց Նաստրած շանքերուն, որովհետեւ, կ'ըսէ, տղոց մեծ մասը ծնած են Ֆրանսա, եւ ընդունակ իւրացնելու ֆրանսական գրքերն ու քաղաքակրթութիւնը)։

Հայերը, ունենալով իրենց մանկապարտէզը արուարձաններու մէջ, թատրոնը Շափ փողոցին վրայ, եկեղեցին ու եպիսկոպոսը, մեծ յարգանք ցոյց կուտան ֆրանսական օրէնքներուն։ Հայերը շատ քիչ անգամ ոստիկանութեան ուշադրութիւնը դրաւած են։ Ոճիրներու, գողութիւններու տարեկան արձանագրութեանց մէջ թիւ չեն կազմեր։ Ուրիշ ազգեր հակառակը կը կազմեն։ (Այստեղ կը նշէ Ահարոնեանը, Մախոխեանը, մեծ բանաստեղծը եւ մեծ գործիչը, եւ կը վերջացնէ ըսելով)։

— Հայերը շնորհիւ իրենց աշխատանքին Ֆրանսայի մէջ կրնան այնպիսի նախանձելի դիրքերու, որոնց փափաքելի էր որ Ֆրանսացիները ալ հասնէին։ Հայ պատանիները այսօր Ֆրանսական թերթեր կը ծախեն Պարիսիոյ փողոցներուն մէջ։ Ինչ որքա՜ն քաղաքավար են Ֆարեկիրթ, յատկութիւններ որ ունի Ֆրանսացի պատանեկութիւնը։ Հայ երիտասարդութիւնը կը յաճախէ Ֆրանսական դպրոցները, շատերը բժիշկ եւ փաստաբան եղած են։

Այսպէս Ֆրանսա երբեք չպիտի ղջայ, որ հիւրընկալեց այս առանգապէս դժբախտ ժողովուրդը։ Մաղթենք որ Հայերը, կրնան Ֆրանսացի քաղաքացիները, տեսնեն երջանկութեան եւ բարօրութեան նոր շրջան այստեղ։

ԿՐԿԻՆ ԵՒ ԿՐԿԻՆ...

Չ'յիշեցնենք մեր թղթակիցներուն եւ բոլոր բարեկամներուն.

1. Գրել թուղթին մէկ երեսը միայն, աւելորդ յղդնութիւն պատճառելու համար դրաշարներուն։

2. Ո՛րեւէ հանդէս, ժողով, հոգեզ թերթին հաղորդել ՕՐԸ ՐԱՌԻՆ։

3. Կարելի եղածին չափ ամփոփել հանդէսներու նկարագրութիւնը եւ սովորական ժանրանութիւնները։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Հայաստանի գործավարներու խորհուրդը արգիլած է կայսրանիներուն մօտ ոգելից ըմպելի ծախել։ Գաւառական գործադիր կոմիտէներն են, որ իրաւունք ունին ճշդելու թէ կայսրաններէն որքան հեռու վայրերու մէջ կարելի է ոգելից ըմպելի ծախել։

— Գործավարներու խորհուրդը 1908ի ծնունդները զօրակոչի ենթարկած ատեն, խիստ հրահանգներ տուած է, արգիլելու համար անցեալ տարուան զօրակոչի ժամանակ գործուած թերութիւնները։

— Հայաստանի կոմունիստական կուսակցութեան 7րդ համագումարը բացուեցաւ մայիս 24ին։ Օրակարգին մէջ կային «դիւղատնտեսութեան վերելքը եւ հաւաքական դիւղացիութեան խնդիրները», «աշխատանքը երիտասարդութեան մէջ» տարցերը։ Համագումարին վիճաբանութիւններուն եւ կատարուած աշխատանքներուն մասին պիտի տանք մանրամասնութիւններ իրենց կարգին։

— Բալանթար, «Հնութիւնների Պահպանման Կոմիտէ»ին մէջ, զեկոյց մը տուաւ վերջերս քանդուած Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին հնագիտական կարեւորութեան մասին։ Կոմիտէն որոշեց կարգի դնել յուշարձանը, շարունակել ուսումնասիրութիւնները։ Նոյն ատեն Մոսկուայէն հրաւիրուած են Իզոր Գրաբար եւ Զերիկով, մասնագէտներ, որոնք անեղծ ձեւով մը պիտի բանան եկեղեցիին նկարչական ծեփերուն խաւերը եւ ուսումնասիրութիւն պիտի կատարեն անոնց արուեստին մասին։

— Վերջերս Ռուսերը սկսած են իրենց լեզուին թարգմանել հայալրոլետ գրողներուն գործերը։ Մ. Զօրեան կը բողոքէ, որ իր մէկ վիպակը, վարդանոյշի կոմունը, թարգմանուած է ծիծաղելի կրճատումներով եւ աղաւաղումներով, ինչ որ գրական ամէն արժէքէ կը զրկէ վիպակը։

— Պրոլետ Գրողներու Միութիւնը Լէնինականի մէջ բանուորներուն համար սարքած է գրական-վիճաբանական երեկոյթներ, ուր խօսած է նախ Միութեան ընդհ. քարտուղարը, Ալազան, «Հայաստանի գրական հոսանքներուն» մասին։ Յետոյ իրենց գրութիւնները կարդացած են Վ. Նորենց, Մ. Տարօնցի, Գ. Սարեան, Ալազան։

— Մայիս 4ին Բագուի մէջ տեղի ունեցաւ երգահան Անտոն Մալիլեանի երաժշտական գործունէութեան 25ամեայ յոբելեանը։ Այս առթիւ ստացաւ «վաստակաւոր արուեստագէտ» տիտղոսը։

Երաժիշտ Մալիլեան ծնած է Թիֆլիս, 1880ին։ Կրթութիւնը ստացաւ յաջորդաբար քաղաքին նախակրթարանին, Ներսէսեան վարժարանին մէջ եւ 1900 ին մտաւ Թիֆլիսի երաժշտանոցը։ 1910ին Բագուի մէջ հրատարակեց թատրոն եւ երաժշտութիւն ամսագիրը, (նոր գործ մը՝ հայկական տեսակէտէն), զոր շարունակեց մինչեւ 1917։ Խուժդուժ կ'անցնի Պարսկաստան 1919ին։ Բագու կը վերադառնայ 1920ին։ Անտեղ կը կազմակերպէ պատանեկան թատերա-երաժշտական արուեստանոցը, որ ունէր հայկական եւ թրքական բաժիններ։ 1922ին երաժշտանոցի դասախօս։

Մայիլեանի գործերն Արեգնագան, Աղա Նազար, Ցմբլայէի խաչան, Գիւնազ տատը, Ֆիքրոը, Մինեոնը, Ջար Մկիչը, Բախտի կորիզը, Զիզիկը, թատերական գործեր։ Հայերուն, ինչպէս նաեւ Ադրբէջանցիներուն մէջ կը հանդիսանայ մեծ ժողովրդականութիւն։

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ՏԷՐՋՕՐԻ ՄԷՋ

ՏԷՐՋՕՐ, II մայիս (սեփ. թղթակ.)— Այսօր, կէսօրէ առաջ, Ազգ. վարժարանի մէջ, ուսուցչութեան եւ երիտասարդ սերունդի նախաձեռնութեամբ եւ Թաղ. Խորհուրդի մասնակցութեամբ այստեղ ալ տօնուեցաւ Ա. Ահարոնեանի յոբելեանը, ի ներկայութեան Տէր-Զօրի երկսեռ հայութեան։

Հանդէսը բացուեցաւ յոտնկայս «Մեր Հայրենիք»ով, որմէ յետոյ վարժարանի աշակերտներէն՝ Մ. Քէհեաեան, Լեւ. Առաքելեան, կար. Թումիկեան եւ Արգ. Թերխանեան արտասանեցին մեր անմահ եւ սիրելի Դ. Վարուժանին «Պատգամաւորներ»ը։ Յետոյ Սիսեռեան յաջող կերպով արտասանեց Խ. Աբովեանի «Ա՛խ Վաթան, վաթա՜ն»ը, իսկ Զարեհ Սիսեռեան՝ յոբելեարին «Դուք հի՛ք»ը։ Երիտասարդներէն Պ. Պ. Ենովք Սահակեան եւ Գէորգ Շահինեան շատ յաջող կերպով արտասանեցին «Ցարգանք քեզ»ը եւ «Կոյր Աշուղը»։ Դպրոցի աշակերտներէն Օր. Մարի Խալաֆեան երգեց «Գարահիսար»ը եւ Լեւ. Առաքելեան՝ «Նազէի Օրօր»ը։

Այս արտասանութիւններէն եւ երգերէն յետոյ, Պ. Մանասէ Գաբրիէլեան ըրաւ յոբելեարին կենսագրականը, բաւական լայն կերպով ներկայացուց անոր քառասուն երկար եւ բեղուն տարիներու գրական եւ քաղաքական գործունէութիւնը։ Վերլուծեց անոր գրականութիւնը, ոճը, խորքը, ներշնչմ՛ան տարրերը։

Աշակերտութեան կողմէ երգուեցան «Իմ Հայաստան» եւ «Մայր Արաքսի»ն, որոնցմէ վերջ Ազգ. վարժարանի ուսուցիչը՝ ընկ. Մ. Ուշնեցի, որ մինչեւն կէսօր տեւեց, խորունկ եւ տրամանուշ տպաւորութիւն մը թողուց բոլորիս վրայ։ Մայրիկներ կը փղձկէին, եւ բոլոր Հանդիսականները հակառակ տեղի անձկութեան եւ տիրող տաքին՝ չէին ուզեր բաժնուիլ այս հոգեկան անուշ սփոփանքէն։

Դրիգոր քահանայ Մաղթանքի խօսքով եւ «պահպանիչ»ով փակեց Հանդէսը։

Միսաք Սիսեռեան

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ՄԱՐՍԷՑԼ (սեփ. թղթ.). — Ա. Ահարոնեանի Մարսէյլի յոբելենական յանձնախումբի նախաձեռնութեամբ եւ բարեհաճ մասնակցութեամբ սէն ժէրոմի Թաղականութեան, մայիս 25ին կէսօրէ վերջ տեղի ունեցաւ գեղեկոյթ մը «Պառ Թոսնէլ»ի օգտասուն, ծառերով եւ ծաղիկներով հովանաւորուած պարտէզին մէջ։

Կը նախագահէր կեդր. ցանձնախումբի անդամներէն Տօքթ. Սէմէրճեան, որ հանդէսին նպատակը պարզելէ վերջ, հրաւիրեց սէն ժէրոմի երիտասարդութիւնը, որպէսզի երգեն «Մեր Հայրենիք»ը։ Պ. Հայկազ Ֆրէնկեան արտասանեց «Ափ մը Մոխիր»ը։ Օր. Թ. Աբգարեան երգեց «Սիրուն Մանիշակ»ը։ Օր. Ատրինէ Սիմիթեան արտասանեց «Ծիծեռնակ»ը։ Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ Մարսէյլի յանձնախումբին ատենապետ Պ. Ենովք Արմէն, որ «Ցառաջ»ի մէջէն կարդաց Ա. Հանըմեանի ճառին նախաբանը եւ ըսաւ.

— «Աշխարհագրական մը տաւոր այս երկար պտոյտէն վերջ Հարկ չեմ տեսներ երկար խօսիլ Ա. Ահարոնեանի արժէքի մասին, որովհետեւ այն քաղաքները, որ յիշատակուած են Թերթին մէջ, կարկառուն փաստն են ինքնին։ Հայ Հայկական պզտիկ համայնքում մը, ուր Ահարոնեանի անունը չփառաբանուի եւ ան սէն ժէրոմը իր այս պզտիկ հաւաքոյթով անոր կենդանի վկան է։ Ահարոնեան Հայկական երկինքին վրայ կը շողայ փառաւոր աստղի մը նման։ Վեր առնելու համար արժէքը քառասուն տարիներու գրական այն մեծ գործին, Թոյլ տուէք որ ըսեմ Թէ՝ Հայ իրականութեան մէջ ոչ մէկ յոբելեան չէր եղած այսքան մեծաշուք ու համայնական»։

Ցետոյ բանախօսը կարդաց յոբելեարին փարիզի մէջ խօսած ճառին քանի մը կարեւոր մասերը եւ եզրակացուց.

— «Ահարոնեան ոչ միայն գրագէտ էր, բանաստեղծ, հրապարակագիր ու ազգային գործիչ, այլեւ, Ռաֆֆիէն եւ Աբովեանէն վերջ, իր շունչին մէջ կը մարմնացնէր Հայ ժողովուրդի նոր մարգարէն, որ մեզի կը պատգամէ իր վերջին գրութեամբ. — Զգուշացի՛ր, իմ ժողովուրդ, ցերմակ ջարդէն, սպասում է մեզ մի նոր տեսակի ցէր Զօր։

Դերասան Ուզունեան յստակ առոգանութեամբ արտասանեց Ահարոնեանի «Ուխտաւորը»։ Պ. Հ. Համբարձումեան երգեց «Իմ Կիլիկիա»ն, «Հայաստան»ը, եւ «Ցեր կեցո»ն երգեց Կ. Պօղոսեան։

Սէն ժէրոմի կողմէ խօսեցաւ Թաղ. խորհուրդի ատենապետը, նկարագրելով Ահարոնեանի գրականութեան ապդեցութիւնը Թըրքահայ շրջանակներու մէջ, դըպրոցական պատանիներու հոգիները վրայ։

Ինչպէս սէն Լու, նոյնպէս ալ հոս «Իմ գիրքը» աճուրդի դրուելով, բարձրացաւ 460 ֆր.ի։ Գիրքը մնաց Պ. կարապետ քահեաեանի վրայ, որ զայն նուիրեց Սիվրիհիսարի Հայրենակցական Միութեան նորակազմ գրադարանին։ Միութիւնը 25 ֆր. նուէրով ստացաւ գիրքը։

Ամէնէն վերջը, Օր. Էլիզ Ցակոբեան յայտնութեամբ արտասանեց Ահարոնեանի «Աշուղը», Համբարձումեան «Հին օրհնութիւնը», իսկ Ուզունեան՝ Աւետիս Խահակեանի Հայրենաշունչ մէկ տաղը։

Ս. Միլտոնեան

ԿԵԱՆՔԸ ՍԷՆ ԺԷՐՕՄԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Մէկ տարիէ իվեր այս սիրուն եւ համեստ գիւղին մէջ կազմ՛ուած Թաղ. Խորհուրդը դեռ չկրցաւ փրկել վաթսունէ աւելի մանուկներ։ Մէկ մասը Թէեւ Թաղին ֆրանսական դպրոցը կը յաճախէ, սակայն 3-6 տարեկան պզտիկներու բազմութիւն մը կը գեղերի փողոցներուն մէջ, ենթակայ զանազան արկածներու։

Մէկ ամիս առաջ, երեք տարեկան սիրուն աղջնակ մը ջուրով լեցուն փոսի մը մէջ իյնալով հազիւ ազատուեցաւ։ Ցաջորդ օր վերջը ուրիշ պզտիկ մանչ մը իր պարտէզին մէջ փորուած փոսին մէջ իյնալով մեռաւ։

Այսպիսի փորձանքներէ մեր մանուկները ազատելու եւ միանգամայն անոնց հայեցի կրթութիւն տալու համար անհրաժեշտ է գոհաբերել եւ օր առաջ ձարել գոնէ պզտիկ սենեակ մը, մանկապարտէզի համար։

*** Երեք ամսուան ընթացքին 4-5 արկածները պատահեցան սէն ժէրոմի մէջ։ Խեղդուած մանուկէն առաջ, երիտասարդ հայրենակից մը իր մէկ սրունքը կորնցուց հանրակառքի անիւներուն տակ. ուրիշ ծերունի մը պատշգամէն վար իյնալով ամիսէ մը ի վեր հիւանդ կը պառկի։ Ցեղացի հատատացեալ ժողովուրդը հանգանակութիւն մը կատարելով, երկու ոչխար մատաղ կ'ընէ չարը խափանելու համար։

Մայիս 25ին մարգագետնին վրայ բացօթեայ պատարագեց Շաւարշ քահանայ Թէրզեան, եւ տեղի ունեցաւ մատաղի բաշխումը։ Ներկայ էր 300ի մօտ երկսեռ հասարակութիւն մը։

Ս. Մ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

Հայրենիքի Թիւ եօթը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ա. Ահարոնեան՝ Ցարագուշակ Թուղթը։ Ռէյն՝ Որբերը։ Վ. Վալադեան՝ երկու կրակի միջեւ։ Արմէն Մեւեան՝ Հոգիիս գիշերին մէջ։ Վ. Շուշանեան՝ Օրերը գեղեցիկ չեն։ Վահրամ Մօթեան՝ Նկարուիլը։ Արժէն Անոյշ՝ Անորոշ։ Գ. Ճիզմէճեան՝ երկու լեզու։ Մ. Վարանդեան՝ Ա. Միարոնեան։ Հ. Տէվլէթեան՝ երգեր քեզի համար։ Պրոֆ. Ն. Ադոնց՝ Մամիկոնեան Իշխանուհին Բիւզանդական գահին վրայ։ Կորիւն Մկրտիչեան՝ Այրել ես սիրտս։ Ռուբէն Բերբերեան՝ Միքայէլ Նալբանդեանց։ Անդրանիկի յուշերը։ Կ. Սասունի՝ Քիւրդերու եւ Հայերու ազատագրական շարժումներուն փուլերը եւ անոնց փոխյարաբերութիւնները։ Մ. Երեւանցեան՝ Խորհրդ. Հայաստանի մէջ։ Դիւտ Մխիթարեան՝ ցուլերը անցեալէն։ Յ. Մտեփանեան՝ Նիկոլ Դումանի։ Արտ. Աբեղեան՝ կարի խոհ Հայաստանի մասին։ Ա. Ա. Թան՝ Հայ կեանքը (Ամսական տեսութիւն)։ Այս Թիւին մէջ կան նաեւ 9 նկարներ։

ՅՈՒԼԻԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի քառասնամեայ գրական գործունէութեան (1890—1930)։ Հրատ. Ամերիկայի կեդր. Յանձնախումբի։ Գրեց՝ Յովհ. Աւագեան։ Կը պարունակէ նաեւ Ահարոնեանի «Ղէդոյի Արտը»։

Կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋ

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 28 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Այդ անասունները կ'ընկնին Սուանի Գօրգօնի ձեռքը քրդեւոց 15-20 արծաթ կ'առնեն եւ յանձնեն իրենց։

Հիւանդութիւնը տեւեց քսանօր։

***

1895էն մինչեւ 1897, սեպտեմբերի կռիւները։

95ին սերոբը կռուած է մի քանի ռուս-տաճկական սահմանը կոչուած ատեն (Դալիբաբայի գիծ) որուն թաթուլը իրեն հետեւ է եւ ան։ Աշտ թաթուլը մնացած է հոն, իսկ սերոբը իր խմբով Նուսցի վալադ Աւագի առաջնորդութեամբ անցեր է խնուս։

Հետեւեալ կ'ըլլան երեք այլ Նուսցի տղաներ։ Սերոբ 12 ընտրուած եկած է կռուելու։ Բաղէշի կոտորածէն օր մը վերջ հասած է Սոխորդ գիւղը։ Նոյն օրը եկած են Սոխորդի վրայ Մշոյ դաշտի Զուխուրի քիւրդերը մօտ 300 հոգի։ կռիւը սկսուած է գիւղի 24 չախմախլըաւորների հետ միասին։

Երրորդ կռիւը ունեցած է սերոբը ինքը մենակ, 96ի ձմեռը։ Ձամիրամէն երեք ժամ հեռու գիւղի մը մէջ կ'ըլլայ, երբ Ախլաթէն լուր կը ղրկեն Թէ՝ «Մատնուած ես, եկան քեզ վրայ»։ Դեռ լուրը չառած՝ 25 ոստիկան եւ յիսնապետ մը կը հասնին գիւղի եզերքը։ Նա կը վերցնէ իր հրացանը եւ կ'ուզէ աննկատելի կերպով գիւղի կողքին գտնուած Հովիտով մը վեր բարձրանալ. սակայն, կը նկատեն եւ սերոբը ստիպուած կը դառնայ եւ կը սկսի գարնել։ Այսպէս կռուելով դէմերուն կը բարձրանայ։

Ձիւնը շատ է եղած եւ գուրտ։ Դեռ գագաթ չեղած՝ մշուշ կը պատէ իրեն եւ զօրքերու մէջ։ ո՛չ ինքը զօրքերը կը տեսնէ եղեր, ո՛չ ալ զօրքերը իրեն։ Սարի գագաթով սերոբը կ'երթայ Ճամիրամ։ Հոն հասնելուն, ժողովուրդը շորերը կը գամքեցնեն եւ սերոբը քիչ մը կը հիւանդանայ։ Ձիւնի եւ ցրտի պատճառաւ աչքերը կը ցաւէին։

Այդ գիշեր լուր կը ղրկեն Սոխորդ եւ փամփուշտ կը բերեն։ Սերոբը իրեն կը դնէ դահուկի մը վրայ (սահնակ) եւ Ճամիրամէն կ'երթայ-կ'ոտքով 2 մարդու գիտութեամբ անկողին, վերմակ կը վերցնէ եւ գիւղէն վեր Գրգուռ սարի ստորոտը քարայր եւ կ'ուզէ աննկատելի կերպով գիւղի կողքին գտնուած Հովիտով վեր բարձրանալ. սակայն, կը նկատեն եւ սերոբը ստիպուած կը տեղական քանի մը ընկերներ կը հաւաքէ.— Բաղէշցի Սիմոն, որ Ըէկոտան Հայն է, Խնձորէքցի Նատօն (այս Նատօն 90ական Թուականներուն ցամատեանի հետ եկած է Աթինայէն Հալէպ-Դիարբէքիրի գծով Սասուն, ուր շատ քիչ կը մնայ եւ կ'երթայ իր գիւղը), Ուռթափցի կրպօն, կծւակցի Աւագը, Ցոփավանեցի Հասօն, Բաղէշցի Մուշեղ։

Օր մը 97ի գարունը կը պատահեն Ծղակ գիւղը։ 25 ձիաւոր Հասնանցի Համիտիէներէն կուգան այդ գիւղի ոչխարը տանելու։ Սերոբը դուրս կուգայ իր ընկերներով կը սկսի զարնել։ կռիւը կը վերջանայ առանց ոեւէ կողմին մեծ Հասցնելու։ Քիւրդերը կը հեռանան առանց Թալանի Նրանից վերջը կը պատահին երկու քիւրդի եւ կը սպաննեն դրանց։

Մինչեւ 1897ի մեր հոն գնալը Սերոբը ունեցած էր այս կռիւները։

ԶՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ինչպէս ըսի, հիւանդութիւնս տեւեց 20 օր։ Երբ առողջացայ, ինծի արտօնութիւն տուին, որ քանի մը գիւղերու ժողովրդին մէջ գտնուած դատերուն նայիմ եւ վերջ տամ։

Օր մը քանի մը ընկերներուս հետ կծւակ կը գտնուէի։ Կծւակցիք ինծի կը ճանչնային։ 95ին ես հոն մօտ 15 օր մնացած եմ։ Ցետնամ՝ եկաւ պառաւ կին մը, երեխայի ձեռքէն բռնած։ «Ես ոչինչ չունիմ —ըսաւ,— այս գիւղի մէջ։ կով մը ունէի, էն ալ գողցան։ Երբ իրիկուն հովիւը տաւարը բերեր է, կովս տեսնողներ եղեր են։ Հա՛, ծեր-բունի մ՛ալ այր ունիմ»։ Ես ըսի՝ «Ո՞ւմ կրնամ գող անուանել կովուդ համար»։

Կանչեցի գիւղի խմբապետ Ակօն եւ ուէսը ու ըսի.

«Սա կնոջ կովը կորեր է գիւղի մէջ։ կալի ժամանակ է, տունը կոտ մը գորեն տար, այս կինը գոհ կը մնայ»։

Ուէսը մերժեց ըսելով.—«Ափ մ'ալ չեմ տար, ուրիշները գողցան ե՞ս վճարեմ»։

կէսօրը անցած էր։ Գառնարած հովիւները գիւղէն քիչ մը վեր կը տեսնեն որ շները բան մը կը փնտռեն։ կը մօտենան՝ կը տեսնեն Հողի տակ կովու փորը։ կնոջը լուր կուտան, Թէ կովուդ փորը այսինչ տեղն է։ կինը քաշ տալով բերեց, գցեց առջեւս եւ ըսաւ. «Ի՞նչ կ'ուզես՝ ան ըրէ»։

Անմիջապէս կանչեցի խմբապետը եւ գիւղի 7 տասնապետները, իւրաքանչիւրը հանեցի բարձր տանիքներու վրայ, որպէսզի Հսկեն, որ ոչ ոք բան չփախցնէ ընկերուց։ Գիւղացոց շատերը մեր քովն նստած էին։ Մեր ընկեր կծւակցի Աւագին եւ ուրթափցի ուէս Բօղոին ըսի, որ տները խուզարկեն։ 2 տուն կը խուզարկեն ոչինչ չեն գտներ, երրորդին մէջ կը գտնեն չուալով մխրճ։ Բերին քովս։ Միսը արդէն Հոտեր էր, ծովը նետեցինք։ Տանուտէրը, երիտասարդ մը, փախեր էր դէպի Ախլաթ։

(Շար.)

Նպաստ ոչ-թուրք դպրոցներուն

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ կառավարութեան կողմէ այս տարի 10,000 ոսկի յատկացուած է փոքրամասնութեանց վարժարաններուն: Այս գումարը պիտի տրուի բաց ունեցող վարժարաններուն, որոնց մասին քննիչներուն կողմէ տեղեկագիր տրուած է կրթական վերատեսչութեան:

Այս գումարէն բաժին ստացող վարժարաններուն մեծ մասը յոյն դպրոցներ են, թիւով 8—9 հատ: Նպաստընկալներուն մէջ հայ դպրոցները 5 հատ են, իսկ հրէականները աւելի քիչ:

Տրամադրուած գումարը արդէն սկսած է բաժնուիլ: Հայ դպրոցներէն բաժին ստացած են Գրնալըի վարժարանը 200 եւ Գարթալինը 150 ոսկի:

Կառավարութեան աշխատանքը Անգլիոյ մէջ

Անգլիոյ ներքին նախարարը հարցումի մը պատասխանելով, խոստովանեցաւ թէ վերջերս աւելցած է հաժայնավարական քարոզութիւնը եւ թէ կառավարութիւնը մօտէն կը հետեւի կատարուած աշխատանքին:

Ռուսեւչիական բանակցութիւնները

Անել վիճակի մը մատնուած են ռուսեւչինական բանակցութիւնները: Չինաստանի բանագնացը վերջնական պատասխանէ խուսափելու համար, հիւանդանոց մտած է, առարկելով թէ ստամոքսը դարմանելու պէտք ունի: Պ. Քարախան, որ Ռուսիոյ լիազօր ներկայացուցիչն է, հետեւեալ պայմանները դրած է բանակցութիւններն սկսելու համար — 1. Վերահաստատել դիւանագիտական եւ հիւպատոսական յարաբերութիւնները, 2. Նոր հիւպատոսութիւններ հաստատել Մանչուրիոյ մէջ. 3. Չինեալ պահակախումբ հաստատել Չինաստանի խորհրդային բոլոր ներկայացուցիչներուն պաշտպանութեան համար. 4. Ինչպէս քաղաքական, նոյնպէս առեւտրական ներկայացուցիչները անձեռնմխելի համարել:

Կը վախցուի որ բանակցութիւնները խզուին, եթէ Մոսկուան պնդէ այս պայմաններուն վրայ:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

3 Յունիս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Սալոն սէն ժագի մէջ, 4 Rue St-Jacques, քաղաքի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ կ'ըլլայ կ. կոմիտէի ներկայացուցիչը, ներկայանալ անդամատետրով:

"ԱԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Պ Ի Չ Ե Ա Ն Ք Ո Ի Ռ . — Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէի կողմէ: Վաղը կիրակի ժամը 2ին, 13 Rue d'Issy
կը նախագահէ Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
կը խօսի՝ ԼԵՒՈՆ ՆԱՅԻՐՑԻ
կը նուագէ «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը

ՄԱՐՍԷՅԼ
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին
Brébant Marseillaisի մեծ սրահը, 146 Chemin des Chartreux.
կը խօսին՝ Պ. Հ. ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ ուրիշներ
Արտասանութիւններ, նուագ եւ երգ
Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ

ՍԻՆՏ ՄԱՐԿՐԻՏ.—Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: Յայտագիր տեղւոյն վրայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
ՏԷր եւ տիկին Մկրտիչ Մեգպուրեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր կամ հեռագրով իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին իրենց որդւոյն՝
Պ ՍԱՀԱԿ ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆԻ
ԸՆԴ
ՕՐ. ԹԱԳՈՒՀԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ
ամուսնութեան առթիւ:
Bondy (Seine) 20 Մայիս 1930

Հ. Ց. Դ.
Գ Ա Խ Ա Ռ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ամիսդողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սեբոր, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ անկախութեան հարիւրամեակին առթիւ, վաղը կիրակի Պրիւքսէլի Գարմէլիթներու եկեղեցւոյ մէջ (Porte Louise) ժամը 11.15ին Ց. Վ. Նալպանտեան հայկական արարողութեամբ պատարագ պիտի մատուցանէ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Լիոն, Գործ.— 795.40:
Փոն տ'Օպնա, Գար.— 35:
Կրընոպլը, Ղուկ.— 35:
Մարսէյլ, Գործ.— 896:
Պաղտատ, Ա. Ա.— 12 շիլ. 6:
Արժանթէօյլ, Ս. Խ.— 35:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ
Սեբաստիոյ Նահանգ. Ուսուց. միութեան կողմէ, վաղը կիրակի ժամը 5.30ին Նովէլթիի սրահին մէջ, ղեկավարութեամբ Պ. Ն. Գազազեանի, կը ներկայացուի՝
"ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ,,
Գիները 5 եւ 4 ֆրանք

Entreprise Générale Serruries
ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ
կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. Ժավկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles (S.et O.).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթուառ: Ազեամիտ եւ արագ խորհրդակութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

ԲԺՇ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ՍՊՈՐՏԱՍԷՐ ՄԸ
Ֆութպոլ, Վոլէյպոլ, Պասքէթպոլ, Թենիս, Ռինկ Հոքէյ, Ֆիգուր Սքէյթինկ, Սքի, Պոքսինկ, Ֆէնսինկ, Ատլետիք, Ռեսլինկ, Ճիւտօ, Ռեկպի, Ռակպի, Ռակպի, Ռակ